

TITLE:

Royal Orders of Burma in Burmese

AUTHOR(S):

CITATION:

Royal Orders of Burma in Burmese. THE ROYAL ORDERS OF BURMA,
A.D. 1598-1885 1986, 4: 211-686

ISSUE DATE:

1986

URL:

<http://hdl.handle.net/2433/173866>

RIGHT:

အညာသွား ငစဉ်ကူး စား ဟောင်း နှင့် ငမောင်တို့သည်ပြည်ထဲ ရေး မှုကိုလုံ
ခြံ အောင် မထိန်း ၊ ဆင်း ရဲသား ကျန် တော် မျိုး တို့ထက် ပြေး အောင်ပြုကျင့်သော
ဤသတ္တဝါအ ပေါင်း တို့ကိုသနား ဂရုဏာရှိ တော် မူပွသည့်ဖြစ်၍ ငါးမည်း တော်
ဘုရား နေ့ခင်း တော်ဘုရား တို့အရိုက်အရံ တော်ဖြစ် သော ရွှေထီး ရွှေနန်း
ကိုတက်သိမ်း စပွယ် တော် မူသည်။ အညာသွား လူတို့အိမ်ယာ ငမောင်အပါအဝင်
လူတို့အိမ်ယာ များ ကိုအစောင့်အ နေအထိမ်း အသိမ်း ခန့်မြဲခန့်၊ ဂွက် တော်ရုံး
တော်ကမခန့်မထား သည်ကိုဆင်း ရဲသား ကျန် တော် မျိုး တို့အိမ်ယာ များ ထင်
ပစ္စည်း ဥစ္စာများ ကိုနိုင်တက်စီး ကဲမလှမယုမ ဖျက်မဆီး စေနှင့်၊ လုံခြံ အောင်
သတိဂတိရှိသသူကိုလှူ ဝတ်နံ့သည် ဝတ်နံ့သည်အသီး အသီး ပေး အပ်၍ ၂ ရပ်တန်သည်
၃ ရပ်တန်သည် နိုင်နင်း လုံခြံ အောင် ဂွာယုဘမ်း ဆီး ၍ ကျွေမိလျှင်ထင်ဂွား အောင်
ကွပ် ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ။ ^{II February} ခံစမြေ ငင် ^{I782}

မှူး ထင်ပြန် ။

(ဆင်စဲ၄၁)

ငစဉ်ကူး စား ဟောင်း နှင့်ငတုတ်ကြီး ငစွန်း တို့ရှိရတတ် တော်ကြည်း ဘက်
 ရေဘက်အလျှင်အမြန်ချီသွား လုပ်ကြံ စေသင့်မည်ဝန်တို့ကဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း ချီ
 သွား မည်အခါကိုပညာရှိတို့ကိုထက်ချက် ရှေး ချယ်စေရသကဲ့သို့သက္ကရာဇ် ၁၁၄၃ ခု
 တပေါင်း လဆန်း ၁ ရက်၁ နေ့ နေ့၂ ချက်တီး ကျော်၅ နာရီတပါးဗီဇ နာပြည့်
 လျှင်အနောက်မြောက်ထောင့်တို့မှန်နှာ ရွှေရည်စေလျှော်ရတနာ၃ ပါး စသော
 သမာဒေဝနတ်မြတ်တို့အား ပူဇော်တိုင်ကြား စေပြီး မှမင်္ဂလာအောင်တင်
 တော်ချီစေရသဖြင့် နှင့်အခါစာဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း ကြည်း ဘက်ရေဘက်
 လုံခြုံအောင်ခန့်ထား ချီသွား လုပ်ကြံ စေ၊ တိုင်း ရေး ပြည်ရေး ကိုယ်နှီး သိမ်း
 ရသည့်ဆိုသည့်အရာသဘာဝရား ကိုစောင့်မှတရား စောင့်သည့်ဖြစ်သည်။ အရက်
 ဂဇော်လော်စာစီနိပင်ဘင်း သောက်စား ယစ်ဝခြင်း ။ တယောက်ကိုတယောက်
 နိုင်ထက်စီး ကျင့်ခြင်း ၊ သား ကြီး ငါး ကြီး သတ်ခြင်း အမှုများ ကိုလည်း နိုင်
 နင်း အောင်ကွပ်ညှပ်စီရင်မှပြည်ရွာသဘာဝစည်ပင်သာယာသည့်အကြောင်း ဖြစ်
 သည်။ မျက်နှာကြီး ငယ်မရွယ်မထောက်ဂတိ၄ပါး ကိုမင်းမကွက်ကြပ်ကြပ်တည်း တည်း
 နိုင်နင်း ရွှေမိအောင်တမ်း ဆီး ချီကွပ်ညှပ်စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား စစ်မြေဝင် ^{II February} I782

မှူး ဖွင့်ပြန်။
 (ဆင်စဲ၄၁)

ငစည့်ကူး စာ ဟောင်း နှင့် ငမောင်တို့သည်တိုင်း ပြည်ကိုငြိမ်ဝပ်သဘာဝ အောင်
မသိမ်း မပိုက်မအုပ်မချုပ် (သောကြောင့်) သက္ကစိအပေါင်း တို့ဆင်း ရဲကြီး စွာ
ဖြစ်ကြသည်ကိုသနား ဂရုဏာရှိ တော်မူသည်ဖြစ်၍ ပြည်သူလူတက်တို့ (ချမ်းသာသာ
ရ) စေကြောင်း ကိုတရား သဖြင့် ငါအချင်း မညရဇ်မင်း မြတ် ရွှေထီး ရွှေနန်း
တက်သိမ်း စံ့မွှာယ်သည်ကို နေ့ရက်မရှည် (မကြာစေရ) နိုင်ငံ တော်အတွင်း အဝေး
အလံမြို့ပြ ကျေး ရွာ စေတီဘွား မြို့စား မြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့သူကြီး ရွာသူကြီး တို့မကြား မ
သိလေသေး ။ ရှမ်း ပြည် မြေလတ်တပြင်မြို့စား စေတီဘွား တပ် ပေါင်း စား တို့
သို့သတိဂတိ နှင့်အကျိုး အပြစ်သိမြင်သူတို့ကို ရွေး ချယ်၍ ဝန်တို့မှတ်စာမှစာ နှင့်
နေညအလျင် ရောက်အောင်သွား စေ၊ အောက်မြစ်ရိုး မြစ်စဉ်တလျှောက်ချင်း
တိုင်း မြစ်ရိုး မြစ်ညာ ကျေး ရွာများ သို့လည်း ခန့်ထား ၍ မှတ်စာမှစာ နှင့်အ
လျင်သွား စေ။

(သက္ကရဇာတ်) ၁၁၄၃ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ခံစံမြေောင်

မှူး ပြန်။
(ဆင်ကဲ၄၁)

ငစည့်ကူး စား ဟောင်း သည်အကျင့်အကြံမမှန်သော ကြောင့်ထီး နန်း မှုစွာလွတ်
 လွင်ဇာတ်သဘာဝတူရကူနိခံမည်မကြံမစည်တကူနန်း တနိုင်ငံတရပ်တရက်တို့ကိုအ
 မှီပြုမည်ကြံစည်ထွက်ပြေး ကြောင်း သင်း တို့ထွက်ပြေး ရာလိုက်လံတမ်း ဆီး သတ်ညစ်
 ပါမည်မင်း ရဲရန် နေောင်ယူတော်မူမြင်း များ ၊ နောက်ဝင်း များ သမန္တရဲ၊ ပ
 ညား ဦး တို့တစုက ရွှေဘဝါး တော်အောက်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ရောက်သည်
 မှာ ကျေး ဇူး သစ္စာတော်ကိုခံသောက်ရပြီး ဖြစ်လွင်သနား တော်ခံကြသည့်အ
 တိုင်း ရန်သူရှိရာအမှုတော်ကိုလိုက်လံတမ်း ရွက်စေမှာထား ရမည်၊ ကျေး ဇူး
 သစ္စာတော်ကိုမခံမသောက်ရလေသေး ဖြစ်သည်၊ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ပြန်
 လာစေ၍ ကျေး ဇူး သစ္စာတော်ကိုခံသောက်စေပြီး မှအမှုတော်ကိုတမ်း ရွက်စေ၊
 မင်း ရဲရန် နေောင်တို့ကလိလူမင်း သား ငကြွက်၊ ဗေါင်ပြင်ငမြတ်၊ နား ခံရွှေ
 တောင်နန္ဒမိတ်၊ ဥဒိန်ဝေဝ၊ ကုလား သာဝါ၊ ငစိုင်၊ ဒဝယ်စစ်ကဲငလုံ၊ ၎င်း
 မြင်း ခေါင်း ငတ၊ အာဏာစိုး ငမြတ်တို့တစုမှာလည်း တော်သင့်ရသတမ်း ရွက်
 စေရမည်၊ သစ္စာတော်ပေး ၍ရုံး တော်ထင်နေစေ၊ တုရင်မြန်ရဲရွှေတိုက်
 ကျေး ရွာကသိမ်း ခေ၍ခံသည့်လူဝကိုရွှေလွှတ်တော်မြောက်ထင်တုရင်မြန်ကို
 အအုပ်ခန့်၍စေောင်နေထမ်း ရွက်စေ၊ တုရင်မြန်ကိုလည်း သစ္စာတော်ပေး
 ပြုပေး ၊ ငစည့်ကူး စား ဟောင်း ကျောက်မြောင်း ကအညာသို့ဆန်တက်ပြေး
 ကြောင်း သတိုး သိတသူ၊ မင်း ရဲမင်း ဝှကျော်သူ၊ ဖြိုလပ်ဝန်၊ ကင်း ဝန်၊ ယွန်း
 စုဝန်၊ အမြောက်ဝန်၊ အနောက်ဝင်း များ ၊ နန္ဒကျော်၊ အနောက်ဝန်မဟာ
 ပကြံ၊ မိဘုရား ဝန်တို့တစုတိုင်ပင်၍ကြည်း ဘက်ရောက်လိုက်လံတမ်း ဆီး ကြောင်း
 များ ကိုရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ရောက်သည်မှာ ရွှေဘက်ချက်အတိုင်း ဘမ်း ဆီး မည်
 မှန်လွင်ပြေး သွား မှတမ်း ဆီး ကောင်း သည်မဟုတ်၊ အတုနေကြကတည်း ကပင်
 ဘမ်း ဆီး ၍ဆောင်ယူသိမ်း ရုံး ကဲ့ရမည်ဖြစ်သည်၊ ထွက်ပြေး မှတမ်း ဆီး သည်၊
 နောက်လည်း ဘမ်း ဆီး ပါမည် ရွှေဘက်သည်စကား များ ကိုအမှန်ယူ၍ဘမ်း လေ
 လိုက်လေတော့မဆိုသာ၊ ငကျေး ဇူး သစ္စာတော်ကိုလည်း မခံမသောက်ကြသေး
 သည်ဖြစ်သည်၊ ဘမ်း ဆီး ဧကမိလွင်လည်း စီး ပွါး တော်ဘဏ္ဍာတော်မပျက်သိမ်း
 ရုံး ဆောင်ယူခဲ့စေ၊ မထွေ(မမိမတမ်း ဆီး နိုင်လွင်) ရွှေဘဝါး တော်အောက်

သဘညိဉ္ဇတိန္ဒြိယံ နေဝိဇ္ဇာနိလဉ္ဇာနိရမဉ္ဇာနိ
 ဘဏ္ဍာ (ဥစ္စာဓာနံ) မလစ်မဟင်္ဂိ ဝေရံ သိမ်း ရုံး ရှိပါစေ။ ဝန်တိုက်သင်
 အောင်မှ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ခံစေမြေ
 များ ပြန်အမိန့်တော်။
 (ဆင်စဲ၄၁)

အညာပါးမှူး မတ်အမှုထမ်း တို့၊ ဥစ္စာအိမ်ဂါများ မှာလုံခြုံအောင်သတိပေး
 သိမ်း စောင့်နေစေ၊ သည်ပြင်ဆင်း ရဲသား တို့ဥစ္စာများ ကိုနိုင်ထက်စီး ကဲ
 မလှမယုမဖျက်မဆီး စေနှင့်အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်၍ရှိ လေပြီ၊ သည်ကိုမငြိမ်မသက်
 သိမ်း ယူပြန်ကြောင်း များ နှင့်ငွေရွှေနား တော်ကြား တော်မူပြန်ရသည်၊ ဝန်
 တို့မှာမကြား မသိလော၊ အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်ရင်း အတိုင်း နိုင်နင်း အောင်
 ဘမ်း ဆီး ချီကွပ်၊ ငစဉ်ကူး စား တောင်း သည်မင်း ကျင့်တရား နှင့်ရွှေရည်
 အောင်မကျင့်မဆောင်လှဆိုး လှသွမ်း တို့အမှုအရကိုသာကျင့်ဆောင်သောကြောင့်
 ရွှေနန်း တော်ရွှေမြို့တော်ထီး ချက်တော်ကိုစောင့်သောသမာဒေဝနတ်အ
 ပေါင်း တို့နန်း မှာမရပ်မနေဝံ့အောင်နှင်ပြီး မပြေး သွား သည်ကိုသတိပေး သိ
 ဟသူမြို့လပ်ဝန်တို့တစုလိုက်လံဘမ်း ဆီး ရာထွင်ငှာနန်း တော်ကြောင့်မထွက်မလွတ်
 နိုင်၊ စမ္မာယံနဂိုရ်ကင်း ထင်ထွေမိ၍ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ဆက်ပို့လျှော်ကြောင်း
 ကိုကြား တော်မူရသည်မှာသင်း တို့တစုမကောင်း မှုကံအား ဤး ဝှသောကြောင့်
 ဖြစ်ပျက်ကြသည်ဖြစ်သည်၊ ငစဉ်ကူး စား ကိုဘမ်း မိကြောင်း နှင့်မြို့ထွင်း မြို့ပြင်
 ပြည်သူပြည်သား တို့ကြား သိအောင်မောင်း ကြော်စေ။

I 3 February I782

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတပေါင်း လဆန်း ၂ ရက်နေ့နား ခစမြေောင်

မှူး ပြန်အမိန့်တော်။

(ဆင်ကဲ၄၁)

သတိုး သီဟသူ၊ မြို့လပီဝန်၊ ကင်း ဝန်၊ ယွန်း စုဝန်၊ အနောက်ဝင်း မှူး၊ နန္ဒ
 ကျော်၊ သန္တန်ရဲတို့တစုကစတည်းကူး စား ဟောင်း လင်မယား သား အမိတစုနှင်
 ငါတစ်စုတော် အောင်ပန်း လှေတက်ဆင်မြင်း များ ကိုမလစ်မဟင်း စေရသိမ်း
 ရုံး ချီငါးကျေး ဇူး သစ္စာ တော်ကိုမခံမသေဘက်ရသေး သော်လည်း ငါဘုန်း တော်
 အာဏာ တော်အမိန့် တော်အရိုက်အသံကိုကြား နာရလျှင်ပင် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်
 ကိုခံသေဘက်ရသည့်အနိမ့်များ ကဲ့သို့သိမ်း ရုံး ဘမ်း ယူခဲ့ကြောင်း၊ ငွေန်း ငတုတ်
 ကြီး ငကျင်တို့ထွက်ပြေး ရာအမြောက်ဝန်ကိုခန့်ထား လိုက်စေကြောင်း များ
 နှင့်ရွှေဘဝါး တော် အောက်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ရောက်သည်မှာအမှုတော်
 ပြေကုန်သည်ပင်ဖြစ်သည်။ အရေး အရောက်လည်း အထူး အထွေထင်မှတ်ကြရမည်မ
 ဟုတ်၊ ငါ့မည်း တော်အလောင်း မင်း တရား ကြီး အဝထီး နန်း ပျက်စီး သည်
 နောက်ပြည်ရွာတည် ထောင်ပြုစု၍ထီး နန်း ကိုစိုး အုပ် တော်မူသည်၊ ခမည်း
 တော်ဘုရား နတ်ရွာစံ တော်မူလျှင် နောင် တော်အကြီး ခမည်း တော်အရောက်
 ထီး နန်း ဆက်ခံ တော်မူသည်၊ ငါနောင် တော်အကြီး နတ်ရွာစံ တော်မူလျှင်ငါ
 နောင် တော်အလတ်ဆင်ဖြူရှင် နန်း စံ၍ထီး နန်း ကိုစိုး အုပ်ပြန်သည်၊ ငါ့နောင်
 တော်အလတ်နတ်ရွာစံပြန်လျှင် (ဆက်ခံစိုး အုပ်သော) စည်ကူး စား ဟောင်း
 သည်ငါနောင် တော်အရိုက်အရောက်တရား သဖြင့်သိမ်း သိမ်း စိုး အုပ်ခြင်း ကို
 မပြု၊ လူကြီး (သူကြီး အမတ်) ပညာရှိတို့စကား ကိုမနာမယု၊ လူသိမ်လူငယ်လူဆိုး
 လူသွမ်း တို့စကား ကိုသာ ပေါင်း ဘက်နာယူ၍ မင်း ကျင့်တရား (ဆယ်ပါး နှင့်
 မညီ) လူဆိုး လူသွမ်း ကျင့်သောကျင့်သော်လည်း သတ္တဝါအပေါင်း တို့ကံ ကြောင့်သာ
 ဖြစ်သည်တရား ကိုယူ၍ စည်း စိန်ကိုမယူမသိမ်း သင့်၊ ကံနှင် လျော်စွာဖြစ် ပျက်၍
 နန်း တော်မှထွက်သွား ကင်း လွတ်လျှင်ငါထီး နန်း စိုးအုပ်ထိုက်သူရှိလျှင်မောင်
 ငယ်သည်ငါ့ကိုမျှအား မနာမထောက်မချင့်ရာရသသူလူဆိုး လူသွမ်း တို့နှင်ထီး
 နန်း ကိုခိုး ယူသိမ်း ရုံး ပြန်လျှင်လည်း တရား နှင့်ရွှေ့၍ အောင်မကျင့်မဆောင်
 မသိမ်း မရုံး ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ ရေး ကိုမထောက်ပြည်သူပြည်သား တို့ကိုမငြိမ်မဝင်
 အောင်ပြုကျင့်ပြန်သော ကြောင့်သတ္တဝါအပေါင်း တို့ကိုတရား သဖြင့်သိမ်း ရုံး ချီ
 ထီး နန်း ကိုစိုး အုပ်သိမ်း မြန်း တော်မူပြန်ရသည်၊ စည်ကူး စား ဟောင်း

ထွက်ပြေး၍ အရေး မကုန်ကျန်သည်ကိုလည်း သတိုး သိတသု၊ မြို့လပ်ကင်း ဝန်တို့နှင့်
 မှူး မတ်တစုတို့အရေး ကုန်အောင်သိမ်း ဂုံး ဆောင်ယူခဲ့လေပြီ။ သည်မင်း ညီ
 မင်း သား မှူး တော်မတ် တော်တစုတို့မှ ဘိတ်နှလုံး အထူး အထွေထင်မြင် ခွင့်မ
 ရှိကြပြီ။ ပြည်ရွာသဘာယာငြိမ်ဝပ် အောင်ရွက် ဆောင်စီရင်ကြရမည်အမှုသဘာဝ
 သည်၊ သတိုး သိတသုမြို့လပ် ဝန်တို့တစုက ငစည်ကူး စား မိသား တစုကိုသာ ငါရွှေဘ
 ဝါး တော် အောက်အလျှင် ဆောင်ယူခဲ့ရမည်အကြောင်း ကိုဝန်တို့ကမှားယောင်း ၍ကြို
 ဆိုဆောင်ယူစေ၊ ဇော်တသိမ်၊ ရန္တမိတ်စည်သူတို့၂ ယောက်ကိုလည်း လှေလှတော်
 သင့်အောင် ပေး ၍တိုက်စေ။

I4 February I782

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၃ ခုတ ပေါင်း) လဆန်း ၃ ရက်နေ့

(ဆင်တဲ ၄၁)

ငါအရှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်ရွှေထီး ရွှေနန်း သိမ်း မြန်း စိုး စံတော်မူ၍ အ
 ထွက်အမြတ် ရောက်တော်မူကြောင်း ကိုအဝေး အလံနီငင် ဝံတော်အထွင်း အရပ်
 ရပ်ထီး ဆောင်း မြို့စား မြို့ဝန်စစ်ကဲတို့မကြား မသိလေသေး ဖြစ်သည်။ ရှေး
 စိုး စံအစဉ်ရှိသည့်အတိုင်း အမိန့်တော်ပြန်၍ သစ္စာတော်ပေး ခန့်၊ ရွှေဘဝါး
 တော်အောက်ခေပ်စာ၍ သစ္စာတော်ပေး သင့်သူတို့တို့လည်း သစ္စာတော်ပေး မြဲ
 ပေး ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတပေါင်း လဆန်း ရက်နေ့စ မြေဝင်မှူး နေမျိုး (နန္ဒ)
 သုတ္တင်ပြန် ။
 (ဆင်စဲ ၄၁)

ငါအရှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်ရွှေထီး ရွှေနန်းတိုင်း ခန်း နိုင်ငံတော်အလုံး
 ကိုတရား သဖြင့်စိုး အုပ်တော်မူသည်။ နေပြည်တော်မှစ၍ နိုင်ငံတော်အတွင်း
 ရှမ်း ပြည်ယွန်း ပြည်အကြွေအညာအရပ်ရပ်မြို့ပြ ကျေး ရွာများ ဆင်ယန်း ရည်
 အရက်စံနိပင်က စော်လော်စဘင်း ဘိန်း ယစ်မျိုး နှင့်စပ်သမျှကိုမပေ၍မ
 ချက်မရောင်း မဝယ်မသောက်မစား စေနှင့်။ သားထိုး ငှက်ဘမ်း (ငှက်)
 ခတ်ကြက်တိုက်လောင်း စား မှုများ ကိုလည်း မပေ၍မရှိစေရ။ (ဆိုင်သင့်ရသ
 ဆင့်ဆို၍ နိုင်အောင်မြစ်)၊ ဗဟိုရစည်အိမ်ရှင်စည်မင်္ဂလာစည်ဓါတ်တံခါး ငှက်
 ဆွဲစည်စည်တော်စုံ ရွှေမြို့တော်အတွင်း ပြင်ဓါတ် (တံခါး များ ထွင်ဆွဲထား) ရှိသည်။
 အလေး တောင်း တင်း တံဆိပ်ခပ်လုပ်ရန်များ လည်း ရှိသည်ကို ရှေး ထုံး စံနှင့်
 အညီယခုကဆိုင်ရာဆင့်ဆို၍လုပ်ဆောင်စီရင်စေ။

20 February I782

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတပေါင်း လဆန်း ၉ ရက်နေ့နား ခံစမြှောင်မှူး ပြန်။
 (ဆင်စဲ၄၁)

ငစဉ်ကူး စား ဟောင်း ငမေောင်တို့နှင့်ငလှ၊ ငသောတို့သည်ပြည်ထဲ ရေး ကိုသာ
ယာငြိမ်ဝပ် အောင်မကိမစဉ်မကောင်း သောကြံခြင်း ဖြင့်သာကြံစဉ်က သော
ကြောင့်သင်း တို့ဆိုး သွမ်း ကြသည်လူတို့သာ ပျက်စီး ခြင်း သို့ ရောက်ရသည်မဟုတ်
သင်း တို့ကိုအမှီပြု၍ စွဲလမ်း ထမ်း ရွက်ငိုပွန်း နှမ်း နယ်ကြ သော ကြောင့်တိုင်း
နိုင်ငံတုန်လှုပ် ချောက်ခြား ချင်း ဂျီရသည်၊ ငါဘုန်း တော်နှင့်သိမ်း ရုံး တော်
မူလင်လက်ဝါး ပြင်ထက်ပြတင်သကဲ့သို့သိမြင် ရသည်အတိုင်း ရန် ခြေရန်မြစ်ရှင်း
လင်း လေပြီး သည်၊ သင်း တို့လူဆိုး လူသွမ်း မစေဘဲ မရပ်သည်လူမှန်၍ကွပ်မျက်
ရသပါသည်လူတို့ဥစ္စာပစ္စည်း တို့ကိုသာဆိုင်ရသောအမိန့်တော်ရင်း နှင့်အညီစစ်ကြော
၍တိုက်တော်ကြ တော်သွင်း ၊ သင်း တို့နှင့် ပေါက်ဘော်စပ် သော်လည်း ငကွန်တော်
မျိုး ချည်း ပင်ဖြစ်သည်၊ အမျိုး ပေါက်ဘော် တော်စပ် ရသလိုက်လံစစ် ကြောကြလျှင်
ပြည်ရွာငြိမ်ဝပ်ခဲ တော့မည်၊ ရသတော်တော် ရေး မကင်း မလွတ်ကွပ်မျက်ရသ
ပါသူတို့ပစ္စည်း ဥစ္စာကိုသာစစ် ကြောဆက်သွင်း စေ၊ မိဘ ပေါက်ဘော် တော်စပ်
သော်လည်း အတု နေအတုစား ဥစ္စာမရှက်မတင်သမျှကိုမစစ်မကြော စေနှင့်၊
ငြိမ်ဝပ် စေ၊ မစစ်မကြောတန်စစ် ကြောသူကိုလည်း နိုင်အောင်မြစ်၊ ငါအရှင်
ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တရား သဖြင့် ရွှေထီး ရွှေနန်း သိမ်း မြန်း စိုး စံ (တော်
မူသည်)၊ ငစဉ်ကူး စား ဟောင်း နှင့် ငမေောင်တို့လက်ထက် များ ကတယောက်ကို
တယောက်လှသည် ကြေသည်၊ နှုတ်လွန်လက်လွန် များ ကိုအညိုး ထား ၍တို့ပင်လျှင်ရှား
လျှောက်ထား ပြောဆိုသည့်စကား များ ကိုနာယူ၍ မစစ်မကြောကြ စေနှင့်၊ ပယ်
ရသပရသ သောတရား နှင့်အညီငြိမ်ဝပ် အောင်စီရင်၊ အထက်လှယ်သိမ်း ယူဘူး
သည်ဥစ္စာအထည်အလိပ် မပျောက်မပျက်ပြသနိုင်၍ထင်ရှား ရှိသော်မူကား ရှိ
သည်ဥစ္စာမှန်သမျှကိုပြန်၍ ပေး အပ် စေ၊ အမှုအခင်း ဖြစ်သည်အတွင်း လွတ်နိုး
ကင်း နိုး ထင်မှတ်၍အပ် မိန့်မိသည်ဥစ္စာ များ ကိုလည်း ထိန်ကြံ့ငှက်လက်ခံလိမ်း
ထား သူဖြစ်သည်၊ ခဲယူ၍အမှုမပျိုး မများ အကုန်အကျမရှိ စေနှင့်၊ အပ်နှံရင်း
ဥစ္စာမှန်သည်ကိုသာပြန်အပ် စေ၍၊ ဆိုင်သင့်ရသဖြင့် စေ၊ ရွှေပြည် တော်မှစ၍ပြည်
ထဲမှ မျက်နှာသိယံ စေ ကြောင်းကို ကျေးဇူးသစ္စာ တော်ဝမ်း ထင်ရှိကြသည်အတိုင်းအမြဲနှ
လုံးသွင်း၍ ဖြေငြိမ်းဖြေငြိမ်းရိုးရိုးငြိမ်ဝပ် အောင်စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၁ ရက်နေ့နား ခံစ

ဖြေငြိမ်း ပြန်။
(ဆင်စဲ၄၁)

ရွှေပြည် တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်မှ စ၍ အရပ်ရပ် ကျေးရွာများ မှာပစ္စည်း ဥစ္စာ
 ဧကန်အလှူအယက် ခိုက်ပါး ရန် စည်မဖြတ် စနစ်ကြံ၍ မငြိမ်မသက်ရှိ ရသည်ကို မြင်
 သော ဧကန်ပြင် ဝတ် စေခြင်း ငါ(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတ ပေါင်း လဆန်း
 ၁၂ ရက် နေ့ညအမိန့် တော်ထုတ်ပြန်၍ ဂိုဏ်းကို ငါ့အမိန့် တော်အတိုင်း တည်ရစ်
 အောင် မကွပ် မညွှတ် မစီရင်ကြ သော ဧကန်တုလား တို့ဥစ္စာကို ငါ အောင်မြင်၊
 ငလန်း၊ အယ်တို့လူယူ ဧကင်း များ နှင့်ကြား တော်မူရပြန်သည်။ ဝန်တို့မှာ မကြား
 မသိလော့။ လယ်သူတို့ကို ခမ်းဆီး၍ မြို့တွင်း မြို့ပြင် မောင်း ကျော်ပြီး ဖြစ်တံခါး
 ဇရပ်မှာ ကြား မြင်သမျှလူတို့ ဧကန်အောင်ထား ၊ နေောင်သည့်ကဲ့သို့ ကြား
 တော်မူပြန်ရလျှင် ၂ နန်း ချေရမည် မမှတ်နင်း။

24 February I782

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံစာ

မြေဝင် များ ပြန်။
 (ဆင်စဲ ၄၁)

ဘုန်း၊ တော်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရား၊
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေပြည်တော်မှစ၍ နိုင်ငံတော်အတွင်း အရပ်ရပ်တိုက်စု
 မြို့စုတိုက်လွတ်မြို့လွတ်ကျေးရွာမြို့စား စော်ဘွား တပ်ပေါင်း စား၊ တို့စီရင်နက်
 မြို့ရွာများ မှာဘေးလောင်းတော်ဘိုးလောင်းတော်တို့လက်ထက် ရွှေတိုက်စိ
 ရင်း ဝင်စိရင်း ကျကြီး စိုးဘွား စား၊ စီရင်ရိုး ပယ်နယ်အပိုင်း အခြား ရှေး
 ထုံးစံအစုအစည် စော်ဘွား စော်ကန်နှင်းအဆက်ဆက်လက်မကွာကြီး စိုးဘွား စား၊
 စီရင်၍ ဂြိုဟ်သည်ကိုသတ္တဝါတို့၌ ပါအလျောက်ဝစည်ကူး စား၊ ဟောင်းလက်ထက်အ
 သေအချာဌာဝရအပိုင်း အခြား မြေမျှရေမျှဖြစ်ချေသည်မစွဲမယူမင်း ဧကရာဇ်
 အဆက်ဆက်သူကြီး ကလံမြို့စား စော်ဘွား တို့လက်မကွာမသိမ်း မပိုက်မစီမရင်ရ
 ပြတ်လတ်လေပြီ သည်ကို ကောဏ္ဍံ၊ ဂေါဏ္ဍာဝံ၊ ကဿပဘုရား သခင်လက်ထက် တော်
 များ ကကမ္ဘာကျသော်လည်း ဥဒါန်း မကျေအစည်ရှည်စွာကအဆက်အလက်မပျောက်
 မှတ်သား ထားသည့်စာပေရှိသော်လည်း နောက်နောက်သောမင်း တို့လက်ထက်
 လွတ်တော်ရုံး တော်အသုံး အဆောင်မပြုပယ်သင့်ပေသည်ကိုမထောက်မြို့ရွာပယ်
 နယ်အကျယ်အဝန်း မပွား မများ တန်ပွား များ၍ ကြီး စိုး စီရင်ဘွား စား၊ ကြသည်
 အရာများ ကြောင့်မြို့ရွာမငြိမ်မသက်ဆင်း ရဲသား ကွန်တော်မျိုး အပေါင်း တို့
 မခံမရပ်နိုင်ခိုက်ရန်ပွား များ၍ ဂြိုဟ်သည်ဖြစ်သည်။ ဝစည်ကူး စား၊ လက်ထက်ပိုင်း
 ခြား သမုတ်၍ ကြီး စိုး စီရင်ဘွား စား၊ ကြသည်မြို့ရွာပယ်နယ်များ ကိုအပဖြစ်စေ
 ၍လွတ်တော်ရုံးတော်သူကြီး ကလံမြို့စား စော်ဘွား အဆက်ဆက်လက်မကွာစီရင်မြဲ
 ရွှေတိုက်စာရင်း ဝင်စာရင်း ကျကိုသကြီး စိုးဘွား စား၊ စီရင်ကြစေ၊ ၎င်း
 မြို့ရွာပယ်နယ်အတွင်း ထွင်ရှေး မင်း ဧကရာဇ်အဆက်ဆက်အစုအမှတ်စား တို့မှာ
 အမှုတော်ကိုအရှည်ထမ်း ကုန်နိုင်စေခြင်း ဌာလုပ် မြေနေမြေစား မြေပေး ချ
 ရင်း မြေမှီး အကျယ်အဝန်း ပေး ရိုး ချရိုး လူနှင်းရှိလျက်လူဆိုး လူသွမ်း တို့စကား
 ကိုနာယူ၍လုပ် မြေနေမြေစား မြေမပေး မချတန်ပေး ချသည်အရာများ ကို
 လည်း အပေး အချခံသူတို့ကိုမထိန်း မသိမ်း မစီမရင်စေနှင့်၊ ရှေးပေး ချရင်း
 မြေကိုသထိန်း သိမ်း စီရင်ထမ်း ရွက်ကြစေ။

ဝန်စုဝန်ငန်း မြို့ရွာအင်း ခိုင်ရွာစား မြေစား ဆိပ်တည်ပွဲကင်း

ကုတို့အစား အသောက်မခန့်မထား မပေး မကမ်း တန်အရိုး အစည်ရှိသည်မရှိ
 သည်မရွေး မချယ်ပေး ကမ်း ဤသိမ်း ခံစား သောက်ကြသည့်အရာများ ကလည်း
 မထိန်း မသိမ်း မစီမံရင်မသိမ်း မခံမစား မယူကြစေနှင့်။ ငါ့လက်ထက်တော်
 ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်၍သနား တော်မူသည်ကိုသာစီရင်သိမ်း
 ခံစား ယူကြစေရမည်။ ရွှေပြည်တော်ပတ်လည်အကြွေအညာစီး တော်ရွေး ဝင်း
 ဓနပ်ပလာ အောက်မား ဆင်များ ကိုစား ကွက်စား ကျက်မြက်ဖျား ရေဖျား
 ပေး ချသည်များ မှာလည်း ငစဉ်ကူး စား ဟောင်း လက်ထက်ထွင်မှစီး တော်
 ရွေး ဝင်း ဓနပ်ပလာအောက်မား ဆင်ရှိသည်မဟုတ်မင်း ဧကရာဇ်အဆက်ဆက်
 ဝင်း ကိုယ်ရံစောင့်နေထိန်း သိမ်း ကျောင်း စာရွေး မွေး ရသည်ဖြစ်သည်။
 အဆက်ဆက်ထိန်း ကျောင်း ရွေး မွေး ရသည့်စား ကျက်စား ကွက်ပေး ချရင်း
 မြေရှိလျက်မပေး မချတန်ပေး ချသောကြောင့်ကိုင်း ကျွန်း လုပ်ရိုး စွဲလုပ်သား
 တို့ငြိမ်ဝပ်စွာမလုပ်မဆောင်ရ။ ဆင်ရွေး မွေး ရုံစား ကျက်စား ကွက်မျက်ဖျား
 ရေဖျား သာပေး ချေသည် မစွဲမယူမြေစား ရေစား ပေး သက်သို့ထင်မှတ်စွဲ
 ယူ၍မကောက်မစား တန်ကောက်စား သိမ်း ခံကြသောကြောင့်စွဲလှမ်း ထိန်း
 သိမ်း ရင်း လုပ်ရိုး စွဲဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး တို့မခံမရပ်နိုင်ရှိကြသည်။ ရှေး
 ထုံး စံနှင့်မညီပေး အပ်သည့်စာချွန်ကိုသိမ်း ၊ ရှေး ပေး ရင်း စား ချက်စား
 ကွက်ကျွန်း မြေကိုသာအပေး အချအမှန်ဖြစ်စေ၍ ရွေး မွေး ကျောင်း စား စေ။
 ရွှေပြည်တော်မှစ၍အကြွေအညာ နိုင်ငံတော်အတွင်း ဆိပ်တည်ပွဲကင်း ကူး တို့အ
 ကောက်အစား အမှုများ ကိုလည်း ပြည်ရွာသယာသစေအပ်သောအပရိဟာနိယ
 တရား နှင့်အညီသာကောက်စား သိမ်း ခံပေး ကမ်း ခြင်း ကိုမဖြစ်စေရ။ မ
 ပေး မကမ်း မကောက်မစား မသိမ်း မခံစေသင့်သည်များ ကိုပင်မတရား သူ
 တို့လက်ထက် ရှေး ထုံး စံနှင့်မညီခေတ္တကောက်စား သိမ်း ခံဘူး သည်များ ကိုထုံး
 ကောင်း စံကောင်း ပြု၍အလွန်အကျွံ မကောက်မစား မသိမ်း မခံတန်ပြတ်
 ကောက်သိမ်း ခံစား ယူကြသောကြောင့်ကုန်သည်တဲကား သွား လာရောင်း
 ဝယ်သူဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး အပေါင်း တို့မခံမရပ်နိုင်ပြည်ထဲရေး စနေောင်
 စနင်း မသာမယာရှိရခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှေး ထုံး စံနှင့်မညီမညွတ်သည်ကိုဆိပ်တည်

ပွဲကင်း ကူး တို့အပြတ်အ ကောက်ထား ချီ မပြတ်မ ကောက် စေ နှင့်။ အရပ်ရပ်ဆိပ်
 တည်ပွဲကင်း ကူး တို့အပြတ်အ ကောက်အဘို့ အခွန်အသိမ်း အခံ များ မှာဟံသာဝတီ
 (ပါ) မင်း ဘိုး တော်ခမည်း တော်တို့လက်ထက်ပြတ် ကောက်သိမ်း ခံမြဲကိုသာပြတ်
 ကောက်သိမ်း ခံ စေ၍တိုက် တော်ကျ တော်သွင်း တန်သည်ပြင်လွင်ဆိုင်သင့်ရသုံး
 တန်သည် ကျောင်း ဘုရား ကိစ္စကိုသုံး စေတန်သည်ကို ရွေး ချယ်စီစစ်၍သိမ်း သွင်း
 သုံး ဆောင်ကြ စေ။ အရပ်ရပ် မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ် တော်စာ ရေး
 စာချီဒိုင်း များ သင်းမျှား အမျှာမ်း အရံထမ်း သူကြီး ကလံ စော်ဘွား ဖြူစား တပ်
 ပေါင်း စား တို့ကိုငစည်ကူး စား ဟောင်း လက်ထက်ထိုက် လျောက် တော်သင့်သည်
 မတော်သင့်သည်အနိမ့်အမြင့်မချင့်မထောက်မရွေး မချယ် ရှေး ထုံး ရှေး စံ
 နှင့်မညီမညွတ်အမည် နေရာအဆောင်အရွက်အစီး အနင်း အိမ်ခြံ ပေး ကမ်း ၍
 ခေT ဝေT ဆောင် ရွက်တက်သက် နေထိုင်ကြသည့်အရာများ ကိုလည်း ပေး အပ်
 သည့်စာ ခွန်ခွဲအမည်များ ကိုသိမ်း ၊ ငါ့နေောင် တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်ပဌမ
 မဟာဥကင် တော်သယံဇာတ ပွဲ တော်ထွင်သနား တော်ခံကြရသည့်အမည် နေရာ
 အဆောင်အရွက်များ ကိုသာ ခေT ဝေT ဆောင် ရွက်သက်တက် နေထိုင် နှင့်ကြ စေ။
 လက်ထက် တော်မဟာဥကင် တော်သယံဇာတလမှတိုး ၍အသနား တော်ခံကြ
 စေရမည်။ ရှေး မင်း စိုး တို့လက်ထက် ကောင်း မျှကုသိုလ်ပွား များ စေခြင်း ငှါ
 ကျောင်း ဘုရား သို့ရေစက်ချသွန်း ရည်ညွှန်း ပျံ့ဒါန်း သည် ကျောင်း အသည်ဘုရား
 အသည်လူစုတို့မှာလည်း ဆိုင်သင့်ရသမထမ်း မရွက်ကြမင်း မျှာမ်း တို့နှင့်စွေး ရော
 ရွက်တင်ပါဝင်ထမ်း ရွက်ကြသည့်အရာများ လည်း ရှိရသည်။ ပစ္စုပ္ပန်သံသရာမ
 ကောင်း တိုင်း ရေး ပြည်မျှထိခိုက်နာကျင်သမျှဖြစ်သည်။ သီခက်မြင်ခက်သည့်လူစု
 ကိုသာအရေး ကိုထောက်၍ရှိနှင့်စေရမည်။ အထက်စစ် ကြောထွက်ဆိုချက်များ နှင့်
 သိသာမြင်သာရှိ လေပြီး သည်လူစုတို့မှာအရပ်ရပ် မင်း ညီမင်း သား များ တော်
 မတ် တော်တို့ကသိမ်း ထား လက်၍မ လျောက်မထား မဆောင်မရွက်ကြ စေနှင့်။
 ဆိုင်သင့်ရသ ကျောင်း ဘုရား မှာသယံဇာတ ရွက်ကြ စေ။ ဝန်တို့မှာရှေ့ သို့အ
 သေး အနုတ်စိတ်ဖြာ၍စီရင်ခန့်ထား ရန်များ ပြား စွာရှိသော်လည်း အမှု
 တော်အရေး တော်စံငြိမ်း သည်မရှည်မကြာသေး သောကြောင့်ဆင်း ရဲသား

ဣန္ဒြေတော်၏ အပေါင်းတို့မခံမရပ်နိုင်လှသည့်အမှုကိုသဘာဝတရားနှင့်စီရင်နှင်စေ
ရသည့်ဖြစ်သည်။ ထုတ်ပြန်သည့်အမိန့်တော်အတိုင်း တည်တန့်ရပ်နေအောင်ဂတိငှ
ပါး သို့မည့်မကွက်ကြွပ်ကြွပ်တင်းတင်း စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံစ
မြေဝင် မှူးစွပ်ပြန်
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၃၊ ဆင်စဲ ၄၁)

အဝေး ဖြစ်စား စေတိဘွား တို့ကိုသစ္စာ တော် ပေး ခန့်မြဲခန့်ကြောင်း ရွှေဘဝါး
 တော် အောက်လီရောက်၍သစ္စာ ပေး သူတို့ ပေး ကြောင်း အဝေး ဖြစ်စစ်ကဲ
 တို့ကိုသစ္စာ တော်ခံ ခေ၍သိမ်း စေကြောင်း များ မှစ၍ စီရင်ရန်ရှိသည်ကိုစီ
 ရင်၍ပြီး နှင့်ကြောင်း ရွှေသို့ခန့်ထား စီရင်ရန်များ ကိုလည်း ခန့်ထား စီရင်
 ကြောင်း များ နှင့်ဝန်တို့က စာဆက်သွင်း သည်အတိုင်း သင့်ပြီ။ ပြည်ထဲ ရေး ဆိုသည့်
 အရာသည်စကေကောင်း မှဆယ်စကေကောင်း သည်ဖြစ်သည်။ ယုံမှတ်သနား တော်မူ
 သောကြောင့်လွှတ်တော်ရုံး တော်ချုပ်ကိုစီရင်ရမည်ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်အရာ
 နှင့်ခန့်ထား တော်မူချက်ဖြစ်ပေသည်။ နေ့ညအမြဲနှလုံး သွင်း ၍စီရင်ခင်း စီ
 ရင်ဘွယ်ရှိသမျှကိုဆန္ဒါဒေါသဘာယာ မေတ္တာတဂတိငှပါး သို့မငဲ့မကွက် တော်တည့်မှန်
 ကန်၍ပြည်ထဲမှ မျက်နှာသဘာယာငြိမ်ဝပ် အောင်ကြပ်ကြပ်တင်း တင်း စီရင်။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၂ရက် နေ့နား ခံ
 စမြေောင်မျှ တွင်ပြန်။
 (တက်ဗဟို၄၅၂၁၉)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေပြည်တော်မှစ၍အရပ်ရပ်ဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး အပေါင်း တို့ထွင်တယောက်နှင်တယောက် ရွှေ မြီချေး ယူရှက်တင်ကြ၍ တောင်းထုတ်ကြသည်များ မှာမြီရှင်အား ရှိ၍မြီစား အား နည်း ဆင်း ရဲပင်ပန်း ခြင်း နှင့် မပေး မဆပ်နိုင်သူလည်း ရှိရသည်။ မြီရှင်အား နည်း ရှိမြီစား အား ရှိလျက် မင်း မှီစိုး ကပ်ပြုကျင့်သော ဧကောင် မဆိုင်ရှိသူလည်း ရှိရသည်။ သူမြီကိုမရရအောင်ကြံဆောင်ချေး ယူပြီး လျှင်မပေး မဆပ်ရအောင်ပုန်း ဖွဲ့ရှောင် နေ၍လူဆိုး လက္ခဏာကျင့်သူလည်း ရှိရသည်။ မြီစား တို့ကတဖြည်း ဖြည်း ကျိုး စား အား ထုတ်ကြံဆောင်ပေး ဆပ်လျက်နှစ်လများ သည်ကိုမြီရှင်တို့ကထွက်ချက်ပြီး လျှင်သက္ကရာဇ်စာတမ်း အဟောင်း ကိုအသစ်ပြန်၍ထား ခြင်း အလေး ချန်ခွင်ပြန်ခြင်း များ ကိုကျင့်ဆောင်သော ဧကောင် (ဆင်း ရဲသား တို့) အပြန်ပြန်အပေး အဆပ်ကိုခံစား ၍တရား ကိုမစောင့်လောဘရမ္မကိုလိုက်သဖြင့်ကျင့်ကြံသူလည်း (ရှိရ၏) ချေး ယူသူမှန်လျက်မြီစား တို့ဆင်း ရဲသည်ကိုထောက်၍မပေး မဆပ် စေနှင့်ဆိုရလျှင်လည်း ပစ္စယနိသံ (သရဿ ဧကောင်း) မတော်မသင့်ဖြစ်သည်။ မြီစား အား ရှိ၍ကြံဆောင်ပေး ဆပ်နိုင်မည်သူမှန်လျှင်ရိုး ကိုး ကပ်ခို၍မနေစေနှင့်။ (ရွှေမြီချေး ယူသည့်) သက္ကရာဇ်ထွက်ကိုထောက်၍နှစ်လစေ့သော်၎င်း နှစ်လကလွန်သော်၎င်း ရှိလျှင်ရင်း ပျိုး တစုလက်တန်သည်တပိုး တန်သည်ကိုထွက်၍ပေး ဆပ်စေ။ မြီရှင်အား ရှိ၍မြီစား အား နည်း မပေး မဆပ်နိုင်ရှိသည်မှန်လျှင်လည်း မြီရှင်တို့ကတကြိမ်တခါတည်း နှင့်အပြေအလည်ပေး ကောင်း သည်မဆိုမတောင်း စေနှင့်။ အရင်း တန်သည်ရင်း ပျိုး တန်သည်မြီစား လက္ခဏာကိုထောက်၍တလမပိုင်တလပိုင်တနှစ်မပိုင်တနှစ်ပိုင်မုဆိုး မဝန်ကဲ့သို့တဖြည်း ဖြည်းပေး ဆပ်စေ။ မြီစား တို့မုဆိုး မဝန်ကဲ့သို့တဖြည်း ဖြည်း ဖြည်းဆပ်ပေး လျက်လနှစ်များ သည်ကိုမြီရှင်တို့ကထွက်ချက်၍အလေး ချန်ခွင်စဉ်း လဲပြန်ခြင်း လောဘရမ္မကိုလိုက်၍မပြုမကျင့်စေနှင့်။ ပင်ရင်း ထက်အခက်မစဉ်မပျိုး စေသင့်ကြောင်း ကိုစာဟောင်း နှင့်ညီအောင်ဝန်တို့ကဆိုသင့်သင့်ရသင့်ကပြန်ဆိုစီရင်ကြစေ။ ရွှေပြည်တော်မှစ၍နိုင်ငံတော်အတွင်း ဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး အပေါင်း တို့ထွင်

တယောက်ကိုတယောက်ခိုး မှုရိုး မှုနှုတ်လွန်လက်လွန်အိမ်မှယာမှစ၍တရား စကား အရှက်အတင်အရပ်ရပ်အမှုအခင်း များ စွာရှိရသည်။ တရား မှုသောမှ (နိ) သည်ကိုရဘဝတ်မှုပြု၍ စစ်ဝတ်ကြေး ငွေအကုန်အကျအပွား အများ မစား မယူမစီရင်စေနှင့်။ (ရာဇသတ်) ဓမ္မသတ်ထွက်ထုံး စံနှင့်လျှော်စွာသဘာဝစံ ကြောစီရင်စေ။ တရား မှုကိုရဘဝတ်မှုပြု၍ စီရင်သည်ကိုကြား သိလျှင်စီရင် သူကိုနောင်မဝံ့အောင်ဆုံး မစီရင်။ တရား ထုံး စံဆိုသည်အရသည်တတ်သိ မျှော် မြင်ကြွမ်း ကျင်လိမ္မာခဲသည်။ အသိအလိမ္မာနှင့်ပြည့်စုံသော်လည်း ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ (ဘဝ) နှစ်ပါး ကိုထောက်၍ ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး သူတော်ကောင်း သဘော သို့သက်ခဲသည်။ မစောင့်မရပ်ရှုရှုစဉ်၍ကိုယ်ကျိုး ကိုယ်စီး ပွား များ အောင် လောဘရမ္မက်သို့လိုက်သဖြင့်ကျင့်ကြံလေ့ပြုသူများ သည်တရား ထုံး စံမမှန်မကား မတရား သဖြင့်ကျင့်ကြံလျှင်တိုင်း ပြည်မသာမယာ စေတတ်သည်အမြဲဖြစ်သည်။ င စဉ်းတူး စား ဟောင်း လက်ထက်အရပ်ရပ်မင်း ညီမင်း သား များ မတ်ပြုသူတို့ အိမ်ယာများ မှာခုံသမတ်ပြုစေသူတို့ကိုတရား စကား တတ်သိမြော်မြင်သည် ရွေး ချယ်စီစစ်၍ ရွေး ထုံး ရွေး စံနှင့်အညီမခန့်မထား မြင်မြင်ရသာခန့်ထား စီရင်ကြ၍ဆင်း ရဲသား ထွန်တော်မျိုး အပေါင်း တို့ကြေး ကုန်ငွေကျမပင်မပန်း တန် ပင်ပန်း ရှိကြသည်။ မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ်တော်ဝန်ငန်း ရှင်တို့ အိမ်ယာများ မှာမတတ်မလိမ္မာသည်ကိုခုံသမတ်ပြု၍မစစ်မကြောမစီမရင်စေ နှင့်။ တတ်သိ မျှော်မြင်ကြွမ်း ကျင်လိမ္မာသသူကိုသာ (ခုံသမတ်) ပြု၍စီရင်စေ။ ဆင်း ရဲသား ထွန်တော်မျိုး တို့ထွင်တယောက်ကိုတယောက်နှုတ်လွန်လက်လွန်စကား အရှက်အတင်မပွား မများ တန်တရား တဘောင်မဖြစ် လောကီသည်ကိုဆင်ခြေ တင်၍တရား တဘောင်မ (ဖြစ်မပွား စေနှင့်) နှုတ်ပြောနှုတ်ဆိုနှင့်သာစိုး ထူး မင်း ရာအကုန်အကျမရှိစေရ။ ကြိုး (သည်) စကား ကိုငယ်အောင် (ငယ် သည်စကား ကို) ပပျောက်အောင်ဆုံး မစီရင်ကြစေ။ အရိုး လေး ပါး မှစ၍ နှုတ်လွန်လက်လွန်ခိုး မှုရိုး မှုအိမ်မှယာမှတရား တဘောင်မဖြစ် လောကီသည် စကား ရပ်ဖြစ်၍အမှုသည်နှစ်ဦး တရား ဆိုင်ဖြိုင်မိကြလျှင်တရား ခုံတရား စာရေး တို့မှတရား တက်ငွေ ၂ (ရေး စား) ဝံသာခံယူစား ကြစေ။ တ

ရာ: ဆိုင်ဆိုတိုင်း ရေစား မှတ်စား မတောင်း မယူစေနှင့်။ လဘက်ထုတ်ပေး
 ကမ်း ရှိသောဆိုင်ဆိုစေ။ သက်သေပြအချက်ထက်၍ ရေးသား ရလျှင်အချက် ရေးစား
 ငွေခံသယူစေ။ လုပ်ငတ်မှလည်း စတင်စောင့်နှင့်ချခေပ် ရလျှင်အမှုသည်အ
 များ ပါသည်ဖြစ်စေအနည်း ပါသည်ဖြစ်စေခရီး တတိုင်လျှင် ဂါမိန့်တော်ဝင် ငွေ
 ခိုင်ကိုထုတ်၍ ပေးယူစေ။ မြို့တွင်း မြို့ပြင်ချခေပ် ရသည့်အမှုသည်ဖြစ်လျှင်လည်း မြို့
 တွင်း ခံမြို့ပြင် ဂါသာ ပေးယူစေ။ ရာဇဝတ်မှုချခေပ် ရလျှင်လည်း တတိုင်ဒီသ
 စား ယူစေ။ ရှေ့နေတို့မှလည်း ခြေကြွ ဖြေး ဝ။ လဘက်တထုတ်သစား ယူစေ။
 အမှုပြီး သည်ကာလမှစွဲး ဘိုး တဝက် ပေးယူစေ။ အပုံမှလည်း ချဝတ်တဝက်သ
 ပေးယူစေ။ အမှုသည်တို့အဆို ပြင်ကွဲပြား သည်ကိုလူသက် သေသိမိသူတို့ကာလရှင်
 ဝေး ရှိမသိမမိမပြမဆိုနိုင်ရှိသော ဤသော ဤသော ရှေး စာတောင်း စတမ်း ကျော်
 စာကမ္ပည်း မပြမဆိုနိုင်ရှိသော်၎င်း ပြတင်နိုင်သော်လည်း ပြတင်သည့်စာပေ
 နှင့်မယုံမကြည်သက်မ ကျေတိုက်ရှိလျှင်ကမ္ဘာ၎င်းရပ်တွင်တရပ်ရပ် စီရင်ထုံးရှိသည်ဖြစ်
 ၍ ချက်ချင်း ခြံခံ နှင့်တရပ်ရပ် စီရင်ရလျှင်မြို့ကြီး ရွာကြီး ပယ်ကြီး နယ်ကြီး
 ဖြစ်သော ဤသော ချက်လွန်လက်လွန်အိမ်မျှသာ မှစကား ရပ်များ မှစကား အင်
 တရား အင်ကို ထောက်၍ ဘာတန်သည်၌ ဝိတန်သည်၌ ဝိတန်သည်ကိုသာတည် ပေးစား
 ယူစေ။ မိဌာန် ရေးစားမှလည်း အထည် ငွေဝ။ လျှင် ဝိတိုထက်၍ စား ယူစေ။
 ရှေ့နေတို့မှလည်း အထည် ငွေအနက်က ဝခိုင် ဝခိုင် ပေး ဝေစား ယူစေ။
 နာရီထိန်း ဆိပ်ခကြီး ကိုင်တိုင်စိုက်ဝါး တိုင်များ မှာဆိပ်ခ ငွေဒီ၌၊ နာရီစေါင်
 ငွေဒီ၌၊ ကြိုး ကိုင်ဒီ၊ တိုင်စိုက်ဒီ၊ ဝါး နှိပ်ဒီသစား ယူစေ။ စီရင်စား ကွဲး ဘိုး
 မှာ ဝခိုင်တိုင်စား ယူစေ။ အပြီး ရေးစား အောင်လဘက်တို့မှ ငွေဒီတန်
 သည်၌တန်သည်ကိုသာ ချင့်၍ ပေးယူစေ။ အပြီး လုပ်ငတ်မှလည်း ဂါမိန့်သည်တန်
 သည်ကိုသာစား ယူစေ။ စစ်ဝတ် ဖြေး ငွေမတောင်း မယူမစား ကြစေနှင့်။ ရာ
 ဇဝတ်မှုပင်ဖြစ်သော်လည်း အမှုအင်စကား ကိုထောက်၍ကွဲး ဘိုး သတတ်မှတ်စေ။
 ပြင်လွင်တရား ညှိခံကြသည်ခံသမတ်များ မှလည်း အမှုသည်တဦး လျှင်ဖျင်တစုံဖြစ်
 စေဖျင်ဘိုး ငွေ၂၂ဖြစ်စေသည်သစား ယူစေ။ လွှတ်တော်ရုံး တော်စာချွန်
 ပေချွန်အပေး အအပ်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်စီရင်ခံ၊ စတင်စာချွန်အပေး အယူများ မှာ

လည်း ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်တစ်ယောက်စီကလေးချင်း ဘုံတို့ကလေး ပေး ယူစေ။ စာ
ချွန်ရေး စား မှာ (လည်း) စာချွန်တစ်ယောက်တစ်ယောက်ကလေး ပေး ယူ
တန်သည်တို့ကလေး စား စေ။ သာယာဝိတ် မပေး (မစား စေနှင့်)။ မင်း
မျှမင်း ခင်း ပေး မှာ ရသည့်စာဖြစ်၍ စား မယူတိုက်သည်အမှုဖြစ်လည်း မ
စား မယူစေနှင့်။

ပယ်နယ်အပိုင်း အခြား သွား လာခြင်း နင်း ဤသို့မှတ်သား ရသည့်
အမှုဖြစ်လျှင်အမှုအပယ်နယ်အပိုင်း အခြား အဝေး အနီး ကို ထောက်၍ ပေး ယူစေ။
စေ။ ရှေ့ရိုး နောက်ရိုး တရား ရိုး ဝင်း တော်ငှ မျက်နှာဝင်း ရိုး မင်း ညီ
မင်း သား မင်း သမီး တို့အိမ်မှူး တော်မတ် တော်တို့အိမ်မှစ၍ နိုင်ငံ တော်အတွင်း
အရပ်ရပ်မြို့ဝန်စစ်ကဲသိုဏ်း ကလံတို့သိုဏ်း (ပြန်ဆို) မှာထား ၍အာဏာ တော်
တည်အောင်စီရင်ကျင့်ဆောင်စေ။ နိုင်ငံ တော်အတွင်း စော်ဘွား မြို့စား သူ
ကြီး ကလံတို့ထွင်ကြီး စိုး ရိုး မှစ၍အရိုး လေး ပါး တရား တဘောင် ထွေဆိုကြ၍ ဧက
ရာဇ်အဆက်ဆက် နောင်တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် တော်တိုင်စစ် ဧကစီရင်၍တရား
စိုး စံရှိသည့်အတိုင်း ဖြတ်တမ်း ဖြတ်စာနှင့်အသေအချာလက်မကွာစီရင်အုပ်ချုပ်၍
ငြိမ်ဝပ် လေပြီး သည်တရား စကား များ ကိုငစည်ကား စား တောင်း လက်ထက်ထိုး
ကိုး ကပ်ခိုချောင်း နှောင်း လျှောက်ထား ၍တရား တဘောင် မဖြစ်တန်ဖြစ်ရ
သည်။ မဆက်မရွတ်မ လျှောက်မထား နိုင်၍အပြီး အပြတ်မခန့်တန်ခန့်ရသည့်အရာ
များ မှာဖြစ်တမ်း ဖြတ်စာကိုအခိုင်အမာပြု၍ မ လျှောက်မထား မလုမဆို စေနှင့်။
ကြီး စိုး ရိုး ရာအမှုအရိုး ငှပါး တရား စကား များ မှာခမည်း တော်အလောင်း
မင်း တရား ကြီး လက်ထက်စီရင်ပြီး ချက်ရှိသည့်များ ကိုသာတည် စေ။ ထိုရမည်လည်း
တိုင်း နိုင်ငံအိမ်ရိုး ပြုစု တော်မှစ၍ မှန်သည့်အရာ မမှန်သည့်အရာရှိရသည်။
နောင် တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်တွင် တော်ရိုး တော်မှစ၍ စီရင်ပြီး ချက်နှင့်လက်
မကွာရှိသည့်ကိုသာမှန်ပြု၍ငြိမ်ဝပ် အောင်ပြန်ဆိုစီရင်။ နိုင်ငံ တော်အတွင်း မြန်
မာကျန် တော်မျိုး တို့မှလင်မယား ၂ ယောက်ထွင်အမွေခံသား မြေး မရှိတယော
ယောက် သေလျှင်လင် သေမယား စား မယား သေလင်စား ၊ အမွေဥစ္စာကိုဆက်ခံ
ရသည်။ လင်မယား ၂ ယောက် သေလျှင် သေသူတို့မွေး ပေါက် တော်တို့ (စား) ရသည်။

မွေး ပေါက် ဘော် မရှိလျှင် မိဘဘိုး ဘေး လှိုဆက်ခံရသည်။ မိဘဘိုး ဘေး သား မြေး
မြစ် မရှိလျှင် (အရဘ တော်ဖြစ် စေ) ။

3 March

1782

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့နား ခံ

ပျံချီသီရိပြန့် ။

(ဆင်စဲ ၄၁)

ကျိက်တူင်သဘဝတ္တိစည်ပါထန်း တပင်တို့သည်ရဟန်း ဖြစ်လျက်နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်ကို
 နီး မည်အကြောင်း သိက္ခာပုဒ်ကိုထိန်း သိမ်း ချိသဘင်္ဂြိုင်းဝင်စွာကျင့်ဆောင်နေ
 ရမည်ကို (မနောလူ) တို့နှင်ထွေး ရောဂျက်တင်၍လူမှုလူရသမင်း စကား စိုး စ
 ကား များ ကိုမပြောတန်မဆိုတန်တိုင်ပင် ပြောဆိုကြသသူများ ဖြစ်သည်။ ကျိက်
 တူင်ကိုဝတ်ဖြုလဲ၍ကန် ကေတုတ လေသို့ပို့၊ သဘဝတ္တိ၊ စည်ပါ၊ ထန်း တပင်တို့သုံး
 ယောက်မှသစ်တောလေး ရပ်သို့ကတောတယောက်စီပို့။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၃ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့ဝန်ထေခံ

ကြီး ကိုခေတ်၍ပြန်။

(ဆင်စဲ၄၁)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ် တော် မူလှ သောဘုရား မယ် တော်ဘုရား အမိန့် တော်
 ရှိသည်။ ခင်ဦး ဗိုလ်လက် ဗလ ကျော်ထင် ငဲ့ကွန် တော် မျိုး ဗလ ကျော် ၊ ဒီ ပွဲ စက် ရေ ဝင် ၊
 ဥဒိန် ၊ ငမုတ် ၊ ငဟွာတို့ကိုအမိန့် တော်မြတ် နှင့် ငဲ့သား သတိုး သီဟ ကျော်ကို ငဲ့ကျေး ဇူး
 ဂွင်လက်ထက် တော်ကအပ် ပေး သနား တော် မူသည့်ကွန် တော် မျိုး သီဟ တော မြေ နေ
 ငပန်း နှင့်လူ ပေါင်း ၁၀ ကျော် ၊ ရေ မျက်မြင်း မြေ နေ ငမြတ်ရင် နှင့်လူ ပေါင်း ၁၀
 ကျော် ၊ မန်ကျည်း တုံမြင်း မြေ နေ ငညှိ နှင့်လူ ပေါင်း ၁၀ ကျော် ၊ သ ပြေအိုက် လေး မြေ
 နေ င ကောင်း ကြီး ငဟွာတို့ နှင့်လူ ပေါင်း ၁၀ ကျော် ကွန် တော် မျိုး မှတ်စာ ဝင်ဖြစ်၍
 ငဲ့သား သတိုး သီဟ ကျော် မရှိလျှင် ငါကသိမ်း တော် မူ၍ သ ပြေအိုက် လေး မြေထွင်သီး သန့်
 ကွဲပြား နေထိုင် စေသည်ကိုအမိန့် တော်ကိုမတည်ရ ၊ ခင်ဦး ဗိုလ်လက် ဗလ ကျော်ထင်က
 လူတို့ကိုယ်လျှင် ငွေဒီ ၂၅ စံ ပေး ရမည်ချ ခေ၍ ချုပ် တောင်း ကြောင်း နှင့် ငဲ့ကွန် ဗလ ကျော်
 တို့က ငဲ့တို့ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ပြန်သည်။ မှန်လျှင်လက် ဗလ ကျော်ထင်ကမ တောင်း မခံ
 စေ နှင့် ၊ မှတ်စာ ဝင်လူ ပေါင်း ၅၀ ကျော်သည် ခုမှတစ်သိမ်း သည် ငဲ့ချန် မဟုတ် ၊ ကျေး ဇူး
 တော် ဂွင်လက်ထက်က ငဲ့သား သတိုး သီဟ ကျော်ကို ပေး အပ်သနား တော် မူသည့်ကွန်ဖြစ်
 ၍ ငါကထပ် မိသိမ်း တော် မူ ကြောင်း ကိုအ မြေဘက် ဝန်တို့ကို ငါကအမိန့် တော်ပြန်၍ ရှိ လေ
 ပြီး သည် ငါအမိန့် တော်မြတ်ရင်း နှင့်အညီ ငဲ့မဝပ် စွာ လုပ် စား နေထိုင်၍ ငဲ့အမျှ တော်
 ကိုထမ်း စေ ။

15 April

1782

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၄ ခုကဆုန်လဆန်း ၄ ရက် နေ့တွက်သည့်အမိန့် တော်သံ တော်ဆင့်
 မှတ် ။

(ရွေး ဟောင်း သု တေသန)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောသဘာဝအယကော တော်ဘဝရှင်မင်း
တရား ကြီး အမိန့်တော်ရှိသည်။ အရပ်ရပ်ဆရာတော်သစ်တော်အပေါင်း တို့
၎င်းအသေခံ၍ နှင့်ကမ္ဘာတစ်သိန်း ပါရမီဆယ်ပါး အပြား သုံး ဆယ်ကိုဖြည့်တော်မူ၍ သဗ္ဗ
ညုအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသောဘုရား မြတ်စွာပရိနိဗ္ဗာန်ယူတော်မူသည် နေဝံ
ပုထုဇာတ်ဂဟန်း တို့အသီး သီး အယူဝါဒကွဲပြား ကျင့်ဆောင်ကြသည်ကိုအတောတသတ်၊
ကောလသောက၊ သီရိဓမ္မာသောကမင်း တို့ကိုအမှီပြု၍ အရှင်မဟာကဿပ၊ အရှင်
မဟာယသ၊ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလိပုတ္တတိယထည်အမျိုး ရှိသောဂဟန္တာသုမြတ်တို့
သည် မိစ္ဆာအယူကွယ်၍သမာအယူဒွါရိယတရားဖြင့် စေချင်း ဌာပတမသင်္ဂါယနာ၊
ဒုတိယသင်္ဂါယနာ၊ တတိယသင်္ဂါယနာတင် တော်မူကြလျှင် ခပ်သိမ်း သောမိစ္ဆာအယူ
တို့သည်ကွယ် ပျောက်၍သမာအယူဒွါရိယတရားကို နှစ်လုံးဖြင့် စေလို၍ ဟံသာဝတီရောက်
မင်း ဘိုး တော်ခမည်း တော်တို့လက်ထက်ကပင် အရံအတင်သစ်တော် ၂ ဦး ကွဲပြား
၍ကလဟဝိဝါဒဖြစ်ကြသော ဧကရာဇ်ဘုရား ဟောပါဠိအဋ္ဌကထာကျမ်း ဂန်ဒီရ
ဖြစ်စေရမည်။ အကြိမ်ကြိမ်ဆိုကြစေသော်လည်း အယူဝါဒသဘောမပြေ မပြတ်
ဒုက္ခဋ္ဌိတင်သက်န်း ရုံဂါမဝါသီ၊ အသီး သီး ကွဲပြား ကျင့်ဆောင်၍ ရှိကြကုန်သည်။ ခ
မည်း တော်အလောင်း မင်း တရား ကြီး လက်ထက်တိုင်း နိုင်ငံသိမ်း ရုံး တည်
ဆောင်တော်မူသည်ကောလ၊ ခမည်း တော်ဘုရား ထင်ဆရာအကြီး ပြု၍တိုး ကွယ်
တော်မူသည့်အုတ်ရှစ် ကျေး ရှင်ယဿပုဂ္ဂိုလ်ကသက်န်း ရုံဒုက္ခဋ္ဌိတင်ဂါမဝါသီအကွဲကွဲ
ရှိစေသင့်ဒုက္ခဋ္ဌိတင်တချက်တည်းသိကျင့်ဆောင်စေသင့်သည်တရား ကျမ်း ဂန်ဒီ
ဧကရာဇ် နှင့်မေတ္တာစာဆက်သွင်း ၍ဒုက္ခဋ္ဌိတင်နှစ်တချက်တည်း သာကျင့်ဆောင်
ရမည်ရှိရာတွင်သက်န်း ရုံပလိုင်း ဆရာတော်ရှင်သုဇာတပုဂ္ဂိုလ်တို့ကဒုက္ခဋ္ဌိတင်
ရင်ဆိုင်စဉ်း တင်၍ကျင့်ဆောင်အပ်သည်။ ၂ ဘက်ရုံ၍ကျင့်ဆောင်အပ်သည်ကိုပါဠိအဋ္ဌ
ကထာလာတိုင်း ဆိုလိုပါသည် မေတ္တာစာဆက်သွင်း ရာတွင်ဆိုစေခမည်း တော်ဘုရား
အမိန့်တော်ရှိသည်ကိုရှင်ယဿပုဂ္ဂိုလ်တို့ကအဆိုမခံ၊ ဟံသာဝတီရောက်မင်း ခမည်း
တော်လက်ထက်ဆိုကြသည်ကောလအရံဆရာတို့ကအကြိမ်ကြိမ်ရှုံး ၍ဖြတ်တမ်း ဖြတ်စာနှင့်
ရှိသည်။ ဆိုင်ဖြို၍မဆိုစေသင့်ပြီ။ ဒုက္ခဋ္ဌိတင်ရင်ဆိုင်စဉ်း တင်၍ကျင့်အပ် ဧကရာဇ်
ကိုသာတရား ကျမ်း ဂန်ဒီရှိသည်။ စုဇ္ဈဂန္ဓီကျမ်း ထွက်ကိုဘုရား ဟောပါဠိအဋ္ဌကထာ

ကဲ့သို့အခိုင်ပြု၍ မေတ္တာစာသွင်း ပြန်သောကြောင့်၊ အရုံဆရာတို့ကဘက်ပြိုင်၍
 မဆိုင်မဆိုက်ရရှိသည်။ ဆရာကြီး သမား ကြီး တို့ပါဠိအဋ္ဌကထာကျမ်း ဂန်မထွက်
 မလာသည်ကိုဆိုရမည်မဟုတ်ခမည်း တော်အလောင်း မင်း တရား ကြီး စွဲယူတော်
 မူ၍ ဒုက္ခဋ္ဌတင် နွယ်တချက်တည်း သာဖြစ် စေရမည်။ သမုတ်ပြဋ္ဌာန်း တော်မူသည့်
 အချက်နှင့်ခမည်း တော်အလောင်း မင်း တရား ကြီး လက်ထက် တော်ကသည် နေောင်
 တော် မင်းတရားကြီး နေောင် တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် ဒုက္ခဋ္ဌတင် နွယ်တချက်တည်းကုသ်^{၁၇၈၀}
 တော်မူပြုရသည်ကိုစဉ်းကူး စား လက်ထက်သက္ကရာဇ် ၁၁၄၂ ခုကသည် (၁၁) ၄၃ ခု^{၁၇၈၁}
 နှစ်တိုင်အရုံအတင်သင်္ဃာတော် ၂ ဦး ကိုမာန် အောင်ရတနာသုဓမ္မစရပ်တွင်ဆိုင်း
 ပြိုင်ဆိုက် စေရသွင်အတင်ဆရာတို့က ဒုက္ခဋ္ဌငယ်ရင်ဘွဲ့စဉ်း တင်၍ကုသ် ဆောင်အပ်
 ကြောင်း ကိုပါဠိအဋ္ဌကထာ နှင့်အညီ ၂ ဘက်ရုံကုသ် ဆောင်အပ် ကြောင်း ကိုပါဠိအဋ္ဌက
 ထာပြုဆိုနိုင်၍အရုံတချက်တည်း ကုသ် ဆောင်ပြု လေပြီး သည်ကိုဘောင်း ကား စား
 လက်ထက်ကပင်အတင်ဆရာတို့ကတင်မြဲတင်၍ကုသ် ဆောင်ပြု နှိပ်ပြု သောကြောင့် ဘောင်း
 ကား စား ကဒုက္ခဋ္ဌငယ်ရင်ဘွဲ့စဉ်း တင်၍ကုသ် ဆောင်ပြုရမည်အာနာသား ၍
 ကုသ် ဆောင်ပြုရသည်ဖြစ်မည်။ ဒုက္ခဋ္ဌငယ်ရင်ဘွဲ့စဉ်း တင်ကုသ်အပ် ကြောင်း ကိုပါ
 ဠိအဋ္ဌကထာ ရွှေမြင်၍ကုသ် ဆောင်ပြု နှိပ်ပြုသည်ဖြစ်မည်။ အတင်အနွယ် ရွှေ စေတီရှင်
 အာသဘ။ ရွှေမြင်မိ ရှင်သဒ္ဓမရံသီ၊ ငှာထပ် မြောက်တိုက် ရှင်ဇနိန္ဒာ၊ ကျော်ထင်
 သင်္ဃိယာ ကျောင်း ရှင်စက္ကရာဇာမဆရာတို့မှစ၍အရပ်ရပ်တိုက် နေသင်္ဃာဆရာ
 တို့မှ ဝှေ့တိုက်ဝန်ကိုဝန်တို့ကိုခန့်ထား ၍အကြည်အသာ ရွှေဘက် မေး စေရသွင်
 ဘောင်း ကား စား လက်ထက်ကုသ် ဆောင်ရမည်ဆို၍ကုသ် ဆောင်ပြုသည်မဟုတ်ပေ။
 ဒုက္ခဋ္ဌရင်ငယ်ဘွဲ့စဉ်း တင်အပ် ကြောင်း ကိုလည်း ပါဠိအဋ္ဌကထာမထွက်မလာပေ။
 သုပ္ပဋိန္ဒာသိက္ခာပုဒ်၊ ပိဏ္ဍစာရိကစသော ခန္ဓကဝတ်နှင့်အညီ ၂ ဘက်ရုံအပ် ကြောင်း
 ကိုသာပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာကျမ်း တို့နှိုက်များ စွာလာပေသည်။ ဒုက္ခဋ္ဌငယ်ရင်ဘွဲ့
 စဉ်း တင် ဆောင်သည်မှာဆရာစဉ်ပ ဝေဏီမပျက်ကုသ် ဆောင်ပြုသည်သာဖြစ်ပေ
 သည်ထွက်ဆိုသောကြောင့်ဆရာစဉ်ပ ဝေဏီမပျက်ဒုက္ခဋ္ဌငယ်ရင်ဘွဲ့စဉ်း တင်၍ကုသ်
 ဆောင်ဆုမလိုမည်ပါဠိအဋ္ဌကထာလံတိုင်း သုပ္ပဋိန္ဒာသိက္ခာပုဒ်ပိဏ္ဍစာရိကစသော
 ခန္ဓကဝတ်နှင့်အညီကုသ် ဆောင်လိုမည်ကို မေး ရွှေဘက်ပြန် စေရသွင် ဒုက္ခဋ္ဌရင်ဘွဲ့

ပြည်ထဲမှ မျက်နှာသဘာဝ ငြိမ်ဝပ်၍ သဘာဝတော် ရေး ထွန်း ပပွင့်လင်း စေ
 ကြောင်း ကောင်း သော အယူဝါဒကို စွဲလမ်း ဖြောင့်မတ်ပွဲ နှိပ်သရဏဝန် ပါး
 ဘေး အန္တရာယ်ကင်း ရသည့်ကို ထောက်တော် မူ၍ သတ္တဝါအပေါင်း တို့ကို ငြိမ်ဝပ်
 အောင်ခန့်ထား စီရင်စီရံမည် ဝန်ကြီး ဝန်ထောက် ဖြစ် ဝန်ထောင်မှူး ဖြစ်စာ
 ရေး အသီး အသီး အရာအထူး ခွင့်လမ်း ပေး အပ်၍ ချုပ်ကိုင် စီရင် စေသည့် လူ
 ကြီး များ မဟုတ်သကဲ့သို့ ရာဇဝတ်တော် ရေး နှင့် ဂုဏ်စပ်သည့် အမှုများ ကိုတိုင်း
 နိုင်ငံငြိမ်ဝပ် စေခြင်း ငါးလူဆိုး လူသွမ်း တို့ကို မတွေ့မိ အောင် ချောင်း
 နှောင်း ဘမ်း ဆီး မကွပ်မညှပ် မစီမံရင် အစီရင်ခံလာ ရောက်မှ စီရင်မည်
 စွဲယူ၍ ပေါ့ပေါ့လျော့လျော့ ရာဇဝတ်တော် ရေး ကိုမထောက် နေကြသော ကြောင့်
 ရွှေပြည်တော် ပတ်လည်အနီး အစပ်များ ထွင်ကွဲနွား သတ်စား ကြောင်း ရေး
 ပြင်ကနွား ကြက်ဝက်သတ် ရောင်း ကြောင်း များ ကို ရွှေနား တော်မြတ်ကြား
 တော် မူရသည်။ ဝန်တို့မှာ မကြား မသိ လော။ နောင်သည့်ကဲ့သို့ ကြား၊ တော် မူရ
 ဖြစ် ၂ ခွမ်း ချေရမည် မမှတ်နှင့်။ ဖြစ် ဝန်ငယ်တို့လည်း လူဆိုး လူသွမ်း မစောင့်မ
 ရပ် ရာဇဝတ်တော် ရေး မကင်း မလွတ်ကင်း ဤသူတို့ကို တွေ့မိ အောင် ဘမ်း ဆီး ၍
 ဂတိငှါး သို့မငဲ့မကွက် ကြေး ငွေပနွာ မစား မယူကြပ်ကြပ်တင်း တင်း စီရင်
 ကွပ်ညှပ် မည် မကြံ မစဉ်း ခြေဆန်း သာ ကျင့်ကြသည်။ နောင်သည့်ကဲ့သို့ ကြား တော်
 မူရလျှင် ကြီး စွာ သော အကွပ် တော်ကို ခံရမည်။ ဖြစ် ဝန်ငယ်တို့ကိုလည်း အပြစ်တင်၊
 နာကျင် အောင် ပြန်။

16 November

1782

(သတ္တဝါ ၁၁၄၄ ခုနတ္ထဝါသနန်း ၁၂၇၇ နေ့နား ခံတော်

ပြောကြီး များ ထင်ပြန်။

(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၀၆)

မြို့ပြကုံး မြေဝင်း ပြတန်ဆောင်း ရွှေဘုံရွှေနန်း ပြုစုတည်ထား လုပ်ဆောင်
ရသည့်ဆိုသည်အရသည့်ဌာဝရမှုကြီး မျှကျယ်ဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲသား ကျွန်တော်
မျိုး တို့ထွင်သူကြီး ကလံခေါင်း အကြီး ဝန်(အ)တိုင်စာရေး စာချုပ်ပြု၍ ခွဲခန့်စီ
ရင်သည့်သူတို့သည်အသဘာဝအနာမျှအောင် ကြေး ငွေကုန်တန်ကုန်သင့်မှကုန်စေရမည်။
ကျေးဇူး သမ္မာတော်ကို စောင့်သိရိုသေစွာ ဖြေခံသင့်ဖြေခံရိုရိုး ရိုး စွဲယူ၍ မစီ
မရင်ကိုယ်တို့ကိုယ်တော် လောဘရမ္မက်ကိုလိုက်၍သိနိုင်မြင်နိုင်မည်မဟုတ်အယူနှင်စီရင်
တတ်သည်။ လုပ်လိုဆောင်လိုရာအလျောက်အလား ငှါး ရမ်း လုပ်ဆောင်ကြရမည်
မဟုတ်။ မြို့တတလွင်အဘိုး လက္ခမည်မျှ၊ တံခါး တဆူ၊ ပြတလုံး ၊ ကုံး တတလွင်အဘိုး
လက္ခမည်မျှ၊ သစ်ဘိုး ဖွခမှစ၍ ဈေး နှံး ဈေး စံကိုမည်မျှသဘာဝဖြစ်စေ၊ အင်တန်
သည်ကိုပြဌာန်း ခြား နား ၍ ငှါး ရမ်း စီရင်လုပ်ဆောင်ကြစေ။

21 December 1782

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၄ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခံပြေ

ကြီး များ ထွင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

နှစ်စဉ်ဆက်မြဲသတင်းပန်း၊ တော်ဆက် ရောက်ရှိအတွင်း၊ တော်ကအတင် တော်
 ထုတ်၍ ပန်ဆင် တော် မမူ သေး သည်ကိုပြင်လွင် ပန်ဆင် စေမြဲထုံး စံ မရှိဖြစ်သည်
 ကိုပြင်လွင် ပန်ဆင် ရောင်း ဝယ် ခြောင်း များ နှင့် ရှေ့နား တော်မြတ်ကြား
 တော် မူရသည်။ ပန်း ဆိုင်ရာ ရောက် သော်လည်း ဝေငှ ပန်ဆင်ကြရဦး မည်
 မဟုတ်။ ဝေသူ ပန်သူတို့ရုံး မှာအကျဉ်း ထား ၊ ပန်း ကိုလည်း အတက် နှင့်အလျော်
 ပေး ဆက်သွင်း စေ။

26 December

1782

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၄ ခုပြာဆိုလပြည့် ကျော်ဂရက် နေ့နား ခံပုံချီ

သီရိထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

သတင်းပန်း ထွက်ကြောင့်အချစ်အသား ခံရသူတို့မှ ချမ်းသာပေး တော်မူသည်၊
 အကုန်အကျမရှိစေရအကုသိုလ်ကုသိုလ် နေလည်း အတွင်း တော်ကတော်တော်
 မထုတ်မပန်မဆင်တော်မူသေး သည်ကိုမဝေမချမ်း မပန်မဆင်စေနှင့်။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၄ ခုပြာသိုလ်ပြည့်ကျော်ဂရက်နေ့နား ခံပုံချီ
 သီရိစင်ပြန်။
 (တက်ဗဟို၄၅၂၁၀)

ရွှေပြည် တော်အတွင်း လမ်း မလမ်း သေး များ တွင်မြင်း ကိုအခုန်အရိုင်းစီးနင်း
ထိခိုက်ကြောင်း များ နှင့် ရွှေနား တော်မြတ်ကြား တော်မူသောကြောင့်
ရွှေပြည် တော်အတွင်း လမ်း မလမ်း သေး များ တွင်မြင်း ကိုအခုန်အရိုင်းမစီး
စေနှင့်။ စီး နင်း သူတို့ကို ရွှေမိ အောင်ဘမ်း ဆီး စေအမိန့် တော်ဘုတ်ပြန်၍
ရှိသည်ကိုအမိန့် ဧကရိုင်း တည်တန့်ရပ် နေ အောင်မြှီဝန်ငယ်တို့က မကြည့်မရှု
မစီရင်ပြုသောကြောင့် နန်း တော် မြောက်တွင် ရဟန်း သာမဏေကိုမြင်း တိုက်
မိသည် ဝင်မနား တံခါး တွင်း တွင် မိန်း မကိုမြင်း နင်း ထိခိုက်တိုက်မိ ကြောင်း များ
ကို ရွှေနား တော်မြတ်ကြား တော်မူရပြန်သည်။ ရွှေပြည် တော်မြို့တွင်း မြို့ပြင်
လမ်း မလမ်း သေး များ တွင်အရပ်ရပ်မင်း ညီမင်း သား များ မတ်ဆင်း ရဲ
သား တို့မြင်း ကိုအခုန်အရိုင်းမစီး မနင်း စေရမည်အကြောင်း နှင့် မောင်း
ကြော် စေ၊ နေောင်စီး နင်း လွှင်လည်း မင်း ညီမင်း သား များ မတ်ဆင်း ရဲ
သား မဆိုအရပ်သားတို့က ရ အောင်ဘမ်း ၍မြှီဝန်တို့ကို ပေး အပ်စီရင် စေ၊ မြှီ
ဝန်တို့ကလည်း ကြပ်ကြပ်တည်း တည်း ဘမ်း ဆီး စစ် ကြောရမည်အကြောင်း နှင့်
မြှီဝန်တို့ကိုအပြစ်တင်၊ နာကြင် အောင်ပြန်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၄ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံ ပြော ၂၉^{29 December 1782}

ဦး များ တွင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈)

ဝါအသျှင်ဧကရၢဇ်မင်း မြတ်ထွက်စံ တော်မူသည့်အခိုက်တံခါး ကိုဖွင့်ရမည့်လိရောက်
 သူပြင်စည်မြင်း များ လူငအူ၊ ငခွေး တို့၂ ယောက်ကိုအကြီး စ၁ ရေး တို့မှ၁ရ အခိုင်
 တောင်း ရှိစီရင်၊ ပြင်စည်မြင်း များ ကိုလည်း ခေ၏်၏်အကျည်း ၄၀၂ February 1783
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၄ခုတပေါင်း လဆန်း ၄ရက်နေ့ရေသဘင်နန်း
 တော်ကိုထွက်စံ တော်မူရ၁နား ခံစမြေ၁င် များ ထွင်ပြန်။
 (တက်ဗဟို၄၅၂၁၀)

လေစ၍လာပြီ။ ရွှေနန်း တော်ပတ်လည်လက်ထွင်း လက်ပြင်အိမ်စည်မှစ၍မြို့ထွင်း
မြို့ပြင်ရပ်စုထွက်စုများ ထွင်းမီး ထင်း လုံခြုံအောင်စစ်ကြောစေ။ အိမ်စေ့ချိတ်
ရွှန်း လေးဝါး ရေအိုး ရေပြည့်ထည့်စေ။ ကလား ထရုံအဟောင်း အနွမ်း အဆွေး
အမြေရှိသည်များ ကိုကောင်း မွန်အောင်အသစ်လဲစေ။ အမှိုက် (မီးစိ) မရှိ
စေနှင့်။ ကြပ်ကြပ်တည်း တည်း နှိုး ဆော်စစ်ကြောစေ။

6 February 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၄ခုတပေါင်း လဆန်း ၆ရက်နေ့နား ခံပျံချီ

သီရိထင်ပြန်။

(တစ်ဗဟို၄၅၂၁၀)

ကိုယ်ရံတော်အစုအဝန်း နှင့်ဖြည့်ဖွဲ့၍အင်း စာရင်း ကျမ်း ရွက်စေသည့်သေနတ်
 ဗိုလ်မှူးအကြီးအကြွတ်တို့မှစာရင်း ကျပါဝင်သူကိုသာမဝင်မလွင့်မကပ်မခိုစေရ
 လုံခြုံအောင်ထိန်းသိမ်းခန့်ထားရမည်ကိုစုဂိုဏ်းရှိမြို့သူကြီးရွာသူကြီးတို့ထိန်း
 သိမ်းစီရင်သည့်လူတို့ကလွှာရောက်ဝင်ထမ်းလိုသည်ဆိုလျှင်လွှာရောက်ဝင်ထမ်းလို
 သူတို့ကိုအလျောက်အလွှာလက်ခံသိမ်းယူကြောင်းများနှင့်ရွှေနားတော်မြတ်
 ကြားတော်မူရသည်။ အမိန့်တော်နှင့်မဖြည့်မဖွဲ့သည်ကိုအလျောက်လက်ခံထမ်းရွက်
 ကြစေ၍အစုအဝန်းမြို့ရွာသူကြီးခေါင်းအကြီးမြို့နေရွာသားတို့ငြိမ်နိပ်မည်မ
 ဟုတ်။ ဖြည့်ဖွဲ့ရအင်းစာရင်းမပါမဝင်အလျောက်ဝင်ထမ်းသူတို့ကိုသေနတ်
 ဗိုလ်မှူးအကြီးအကြွတ်တို့ကလက်ခံ၍မသိမ်းမယူမထမ်းမရွက်ကြစေနှင့်။ နှုတ်သိမ်း
 ၍ဆိုငါ့ရသိမ်းရွက်ကြစေ။ ဖြည့်ဖွဲ့ရစာရင်းကျပါဝင်သည့်သေနတ်ကိုငါတို့ကိုလည်း
 အရပ်ရပ်မင်းညီမင်းသားမင်းမိဘုရားမင်းသမီးမှူးမတ်တို့မှကပ်ခို
 လက်ခံ၍မထမ်းမရွက်ကြစေနှင့်။ ဝန်တိုကရအောင်နှုတ်သိမ်း၍ဆိုငါ့သေနတ်
 ဗိုလ်အကြီးအကြွတ်တို့ကိုအပ်။ အမိန့်တော်နှင့်ငါရင်းကျမဖြည့်မဖွဲ့သည်ကိုမြို့ရွာသူကြီး
 ခေါင်းအကြီးတို့စီရင်စုလူမည်သည်ရွာကလူမည်မျှကပ်ခိုဝင်ထမ်းသည်သေနတ်ဖြည့်
 ဖွဲ့ရစာရင်းကျပါဝင်သူမှန်လျှင်မည်သည့်မှာမည်သည့်သေနတ်ကကပ်ခိုဝင်ထမ်း
 သည်ကိုလည်းသိသာအောင်စစ်ကြော၍စာရင်းသွင်း။

17 February 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၄ ခုတပေါင်းလပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နားခံ

ပြောကြီးမှူးထင်ပြန်။

(တက်စတီ ၄၅၂၁၀)

ရၢဇာဘီ သေကခံဥဂင် တော်တွင် ရွှေမြို့တော် ရွှေနန်း တော်သိမ်း အလုပ်အဆင်
 များ ပြား သည်သုကြီး မြေတိုင်း ခေါင်း အကြီး တို့ကိုတရား တဘောင်ရှိသည်တူ၍
 ခေင်ချတောင်း ထုတ်သော ဧြောင်အလုပ် တော်အဆောင် တော်လုပ်ရကလိုက်
 လံဆောင် ရွက်ရ၍လစ်ဟင်း ဧြောင်း နှင့်ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်။
 မင်္ဂလာ တော်ကြီး ခမ်း ကြီး နား ကြီး ဆောင် တော်မူသည်အခိုက်တရား တ
 ဘောင်အခေင်အချမရှိ စေနှင့်။ ခမ်း ကြီး နား ကြီး စီရင်ခင်း စီရင်ဘွယ်
 ရှိသည်ကိုပြီး ပြေလွယ် အောင်စီရင်။ ဧြေး မြို့များ မှာလည်း မြို့ရှင်ကသာအ
 လျောက် တောင်း ယူကြစေ။ အခြား တပါး အပ်နှံ၍ မတောင်း မထုတ်စေနှင့်။ 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၄ ခုတန်ခူး လဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံပုံချီသီရိ
 တွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်တို့လက်ထက်ထုံး စံ နှင့်အညီ ရွှေပြည် တော်
 အတွင်း ပြင် ဂုဏ် စုကွက်စု များ ထွင် ဂုဏ်ဝတ် ရေး ခိုး သေး မီး ပွား ပေ၍ ဂြိုဟ်
 စစ် ကျောဘမ်း ဆီး ကွပ်ညှပ် စီရင် စီမံ မည်မြို့ဝန် ထောင် များ မြို့စာ ရေး ခန့်
 ထား တော် မူ၍ ဂြိုဟ်ကိုတိုင်း ရေး ပြည် ရေး ဂုဏ်ဝတ် တော် ရေး ကိုမ ထောက်
 မ ကြောက်မ စစ်မ ကြော့မ စီရင် ယော ကြောင့် ဂုဏ် စုကွက်စု များ ထွင်သူ ခိုး လူ
 ဆိုး ဘိုး ပေ၍ ကြောင့် အရပ် ခေါင်း အကြီး တို့ ထွေမိ၍ ဆိုင် ဂုဏ်အပ်သည်ကိုလည်း
 သတ်တန် ဖြတ်တန် သူကို မသတ် မဖြတ်တံစိုး ပ နှံ့ဘေး ယူ၍ သာလွတ်ထား ကြောင်း
 များ နှင့် ရွှေ နား တော်ကြား တော် မူရသည်။ ဝန်တို့မှာ မကြား မသိ လော။
 နောင်သည့်ကဲ့သို့ မစစ်မ ကြော့မ ကွပ်မညှပ် ကြောင်း ပ နှံ့ဘေး ဂုဏ်
 ကြောင်း များ ကိုကြား တော် မူရသဖြင့် ၂ ခု နီး ချေရမည်မဟုတ်။ မြို့ဝန် ထောင်
 များ ငယ်တို့ကို ဝန်တို့က ကြပ်ကြပ်တည်း စစ် ကြော့ စီရင် ရမည်အကြောင်း နှင့်အပြစ်
 ဘင် နာကျင် အောင်ပြန်။ စကိုင်း မြို့မှာလည်း သူခိုး လူဆိုး တို့ ပေ၍ ခဲ ကျောက်
 အုတ်ပစ်ခတ် ကြောင်း များ နှင့် ရွှေ နား တော်ကြား တော် မူရသည်။ အဝမြို့ဝန်
 ကကူး လှမ်း စီရင် နိုင် တော့မည်မဟုတ်။ ထောင် များ တုရင်မင်း ရဲကခိုး သေး မီး
 ပွား သူခိုး လူဆိုး တို့ကိုမ ပေ၍ မရှိ စေရ။ ကြပ်ကြပ်တည်း တည်း စစ် ကြော့ဘမ်း ဆီး
 အုပ်ချုပ် စီရင် စေ။

19 March

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၄ ခုတန်ခူး လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံစ

မြေ ဘင် များ ထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

ကျောင်း ဘုရား နှင့်စပ်သည့်သံဃိကဝတ်မိုး ဝတ်မြေထွင်လပ်လဘာကိုသိမ်း ခံရ
မည်မှာ ရှေး မင်း ရှေး စိုး တို့လက်ထက်ကမ္ဘာတော် ကျောက်စာတိုင်း ချီအသီး အခွန်
ထွင်၍သဘာဝရည်မှတ်လျှာဒါန်း သည့်မြေလည်း ရှိရသည်။ အဘိုးအခွန်အပေ၇၀ န်အ
ကောက်အစား နှင့်တကွလျှာဒါန်း သည့်မြေလည်း ရှိရသည်။ ကျောက်စာကမ္ဘာတော်
ထင်ရှား စွာနှင့်ရှိသည့်ဘုရား ဝတ်မြေ ကျောင်း ဝတ်မြေများ မှာသိမ်း သာ
ခံသကဲ့သို့။ ကာလရှည်လျား ချီ ကျောက်စာကမ္ဘာတော် ပျောက်ပျက်သည့်။ ရည်မှတ်လျှာ
ဒါန်း ရင်း ဘုရား ကျောင်းသုတေသနအဆက်အလက်ပြတ်လပ်၍ ရှိသည့်မြေမိုး လည်း ရှိ
ရသည်။ ရတနာဥပါး နှင့်စပ်သည့်လပ်လဘာဖြစ်၍ နူး ညံ့သိမ် မွေ့စွာသိနိုင်
မြင်နိုင်ခဲသည့်အမှုဖြစ်သည်။ ဟံသာဝတီ ရောက်မင်း တို့လက်ထက် များ ကဘုရား ဝတ်
သိမ်း ကျောင်း ဝတ်သိမ်း အသီး အသီး ခန့်ထား သိမ်း ရုံး ဩသော်လည်း သိမ်း သူ
ခံသူတို့ ဖြောင့်မှန် အောင်မသိမ်း မဆည်း နိုင်ကြ။ ကိုယ်ကျိုး ကိုယ်စီး ပွား များ အောင်
ကိုသာခန့်ထား စီရင်ကြ၍ ရှိသည်။ ခမည်း တော်ဘုရား နောင်တော်မင်း တရား
တို့လက်ထက်လည်း ရတနာဥပါး နှင့်စပ်သည့်လပ်လဘာဖြစ်၍ မင်း ဘဏ္ဍာမင်း ဥစ္စာ
နှင့်မထွေး မရှက်စေသင့်။ ထွေး ရောဂါကပ်တင်ရှိကြလျှင်အကျိုး စီး ပွား တော်မရှိ
ဖြစ်သည်။ စွဲယူ၍ခန့်ထား သိမ်း ရုံး ဩသော်လည်း ရှင်း လင်း အောင်မသိမ်း မ
ဆည်း နိုင်ရှိကြသည်။ ကျောင်း ဘုရား ဝတ်မိုး ဝတ်မြေထွင်ဆိုသည့်လပ်လဘာ
ကိုကိုယ်သန့်ရှင်း လင်း နိုင်မှပစ္စုပ္ပန်သံသရာဘဝ၂ပါး အပြစ်ကင်း ချီအကျိုး စီး ပွား
တော်များ မည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အတွင်း ဘုရား ဝတ်မြေ ကျောင်း ဝတ်မြေ
ကရရန်သင့်သည့်လပ်လဘာကို ကျောက်စာကမ္ဘာတော် သမိုင်း မော်ကွန်း ထွက်သည့်နှင့်
အညီသိမ်း ခံမြဲထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း မှန်ကန် အောင်ဆိုငါဝန်စုရှင်မြို့ရွာသူကြီး
မြေတိုင်ခေါင်း အကြီး တို့ကစစ်ကြောသိမ်း ခံ၍ မည်သည့်ဝတ်မြေကမ္ဘာတော်
စာရင်း ချုပ်စာရင်း ကျယ်နှင့်မဟာဒါနဝန်ကိုအပ်စေ။ ကျောက်စာကမ္ဘာတော်
သမိုင်း မော်ကွန်း ကျောင်း နေသင်္ဃာအဆက်အလက်ပြတ်လပ်သည့်ဘုရား ဝတ်မြေ
ကျောင်း ဝတ်မြေများ မှာလည်း မြို့ရွာသူကြီး မြေတိုင်တောက်ပေး ချင်မြဲလုပ်သီး
အခွန်သည်တို့အစဉ်အလျှောက်မသိမမှီရှိမည်မဟုတ်။ ဝန်စုရှင်မြို့ရွာသူကြီး မြေတိုင်တို့က
သိမ်း ရိုး ခံရိုး ပေး ရိုး ကမ်း ရိုး ကိုမှန်ကန် အောင်စစ်ကြောသိမ်း ခံစေ၍

မည်သည့်ဝတ်မြေကမည်မျှရသည်စာရင်း ချုပ်စာရင်း ကျယ်နှံ့သော အောင်
စစ်ကြောင်းသိမ်း ခံ၍ မဟာဒါနဝန်ကိုအပ်စေ။ မဟာဒါနဝန်ကလည်း မည်သည့်ဘု
ရား ဝတ်မြေကမည်မျှမည်သည့်ကျောင်း ဝတ်မြေကမည်မျှရကြောင်း ကိုအသီး အ
သီး မှတ်သား၍လုံခြုံအောင်သိမ်းထားစေ။

24 March

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၄ ခုတန်ခူး လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့နား ခံပျံ့ချီ
သီရိထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

နှစ်ဦး လဦး ရေသွန်း သဘင် ပျော်ရွှင်ဖြန်း ပက်ကြွမြဲ ရွှေပြည် တော်၏သနစ်
 သနာအစည်ရှိသည်နှင့်အညီသက္ကရာဇ် ၁၁၄၄ ခုကဆုန်လဆန်း ၉ ရက် နေ့နံနက် 1783
 ကစ၍ပြည်သူတို့ ရေဖြန်း ပက်ကြွစေ၊ ရေဖြန်း ပက်ရသော ရေကြည် ရေသန့်နှင့်
 သာဖြန်း ပက်ကြွစေ၊ ဆိုး မည်း ထုံး နနွင်း အညစ်အကြေး မသန့်မရှင်း သည်
 ရေနှင့်မဖြန်း မပက်စေနှင့်၊ ခိုက်ပျိုး ရန်ပျိုး မရှိစေရ၊ မြစ်စုကမ်း နား
 များ မှာလည်း မဖြန်း မပက်မနစ်မမွန်း ကြစေနှင့်၊ အစည်ထုံး စံရှိသည့်အ
 တိုင်း ပျော်ပါး ရွှင်မြူး ရုံသာဖြန်း ပက်စေရမည်အကြောင်း နှင့်မြို့ဝန်ကိုပြန်
 ၍မောင်း ခပ်စေ။

8 April

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၄ ခုကဆုန်လဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ခံစမြေောင်
 များ ကိုခေ်၍ပြန်။
 (ကက်ဗဟို ၄၅၂၁၈)

ရွှေစာတိုင်ဆင်တော်သည် မုန့်ပျင်း ဂွ၍ အကောက်အသိမ်း မခံလူအထိအခိုက်ရှိသည်
ကိုးကွဲး တော်သို့ ရောက်အောင် ငင်စေ။ ကိုး တော်မှ ဘလည်း စွယ်တော်လှဆင်
တော်ကြီး နှင့် မိန်း ဆင်အမျှား ရှိသည်ကို ရွှေစာတိုင်ဆင်တော် မပေါက်မရောက်
မထိမခိုက်စေရအောင် တံတား ကသည် ရဲခိုတိုင်ထိရဲလောင်း ကဲ့သို့တိုင် ခိုင်လုံအောင်
စိုက်လုပ်၍ ကိုး တော်သို့ သွင်း ဘမ်း ရမည်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုနယုန်လဆန်း ၅ ရက် နေ့ညစာရေးကြီး 5 May 1783
သီရိရဘဇာနည် သူထင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

သၢသနာထိန်း ဆရာတော်ကြီး လေးပါး မှာအထက်သၢသနာမျှတီရင်ရန်
 ပိုင်းခြား ခွဲဝေသည့်အတိုင်း ဆုံးဖြတ်စီရင်ကြစေ။ တဦး စီရင်စုကတဦး သို့
 မကူး မသန်း လက်မခံကြစေနှင့်။ ကူးသန်း ပေးကမ်း မိသည့်စာရှိလျှင်စာ
 ရှင်ကနုတ်သိမ်း စေ၍ဆိုသင့်သၢသနာထိန်း သိမ်းကြစေ။ တဦးတည်း စီရင်
 ၍မပြီး မပြေလျှင်ပိဋကတ်တိုက်တော်မှာဆရာတော်ကြီး တို့စည်းဝေး၍ဆုံး
 ဖြတ်စီရင်ကြစေ။

30 May

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုပဋ္ဌမဝါဆိုလဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ခံနန္ဒ

မိတ်စည်သူထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အလွန်တင့်ရှင် မင်းတရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ မတဘသမတမင်း မှစ၍ စကြာမန္တဘတ်မင်း အစရှိသော
 ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်အဆက်ဆက် သောမင်း မြတ်တို့သည်
 သနာတော်ထွန်း ပပွင့်လင်း စေကြောင်း ကိုယ်တော်မြတ်စီး ပွားသား တော်
 အစဉ်မြေး တော်အဆက်စီး ပွား ပြန့်ပွား စေကြောင်း ပြည်သူလူထုကသက္ကဝါအ
 ပေါင်း တို့စီး ပွား ကိုညီညွတ်ဆောင်ရွက်စေခြင်း ဌာသား ကြီး ရတနာကိုအိမ်ရှေ့
 နှင်း ဖြူအစဉ်ထုံး စံနှင်းအညီအိမ်ရှေ့မင်း တို့တင့်တယ်စံမွယ်ခြင်း အလုံး အရင်း
 ဆင်မြင်း ရတနာအပေါင်း တို့ဖြင့်ခြံရံ၍သား တော်အကြီး ကိုကောင်း မြတ်သော
 မင်္ဂလာအခါတော်နှိုက်အိမ်ရှေ့နှင်း တော်မူမည်။ ရှေး ဘေး လောင်း တော်
 ဘိုး လောင်း တော်တို့သား ကြီး ရတနာကိုအိမ်ရှေ့နှင်း တော်မူသည့်အစဉ်ထုံး စံ
 အတိုင်း ဆက်သပူဇော်မြဲလက်ဆောင် တော်ကိုအထိုက်အလျောက်ခန့်ထား စီရင်ရ
 မည်။ အခါတော်မှသက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁၂ ရက်၅ တေး နေ့
 အခါတော်သင့်မြတ်ကြောင်း နှင်းပညာရှိတို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည့်အတိုင်း ခန့်
 ထား စီရင်ရန်ရှိသမျှကို စေပါး ပြောဆိုမှတည်း ၍ စေ့ငုအောင်စီရင်။ လက်
 ထပ်ယာယီအိမ်ဆောက်ဝင်း လုပ်အခါမှလည်း သက္ကရာဇ် (၁၁၄၅ ခု) ဒုတိယဝါ
 ဆိုလဆန်း ၂ ရက်နေ့အခါတော်အတိုင်း အိမ်ရှေ့အိမ်တော်ရတနာတော်သင့်ရတ
 ကစီရင်ဆောက်လုပ်စေ။ အိမ်ရှေ့အိမ်တော်မှလည်း သတင်း ဝါလက္ခတ်လျှင် ဆော်
 လုပ်စေရမည်ဖြစ်သည်။ ဆိုင်ရတနာဆိုမှတည်း ၍ စီရင်ဆောက်လုပ်စေ။ အိမ်
 ရှေ့ဝန်မှစ၍သင်း စုပင်း စုပေး ချွဲမြဲစာရင်း ကိုလည်း ရန်ထား ၍သွင်း ၊အိမ်
 ရှေ့ဝေါတော်လုပ် ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ လုပ်ဆောင်ရန်သစ်ဖျဉ်လက္ခမှတစ်
 လောက်အောင်သွင်း စေ။

14 June

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုပဋ္ဌမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့နား ခံ
 စမြှောင်မျှး သီရိနန္ဒမိတ်ကျော်ထင်ထွင်ပြန်။
 (တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈ ၊ ရှေး ဟောင်း သုတေသန ၊ သူရိယ ၊ မတ် ၁၉၃၂ ၊ စွဲ ၁၆ ၊
 မှတ် ၁ ၊ စာ ၂၅ - ၆)

ဉာဏဇဗ္ဗဒီပအနန္တဓမ္မမဟာဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရုဆ
 ရာတော်သတင်း သုံး နေရန် ဆောက်လုပ်သည့်ယာယီ ကျောင်း တော်တော်
 ဘက်ထိပ်က မောင်း ထောင်ဆရာတော်သတင်း သုံး နေရန် ဆောက်လုပ်သည့်
 ယာယီ ကျောင်း သည်များ ကိုသက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုပဌမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၈ ရက် ^{21 June} 1783
 နေ့ညဆရာတော်တို့ကိုပင် လျှောက်၍ ပုဂ္ဂလိကတင်ပြရမည်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခု ^{22 June} 1783
 ပဌမဝါဆို) လပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့နံနက်လည်း ဆွမ်း စမဲတင်း ဂျာခန့်ထား၍
 ဂျာဒါန်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုပဌမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံ ^{19 June} 1783
 သီရိနန္ဒမိတ်စည်သူထွင်ပြန်။
 (မျိုး ဩဌ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ပြည်သူလူတကာသတ္တဝါအပေါင်းတို့၊ ယခုဝါဆိုကာလရောက်ပြီ။ သူ့အသက်ကိုသတ်ခြင်း၊
 သူ့ဥစ္စာကိုခိုးခြင်း၊ သူ့အိမ်ရာကိုပြစ်မှားခြင်း၊ မတုတ်မမှန်သောစကားကို
 ဆိုခြင်း၊ သေရည်သေရက်ကိုသောက်ခြင်း၊ တရားငါးပါးကိုမကြည့်မရှောင်
 ပြုကျင့်သူတို့သည် ငရဲတရိစ္ဆာန်ပြိတ္တိအသူရကယ်အပါယ်လေးပါး နှံ့နှိုက်တလူးလိလိ
 နစ်မွန်းကုန်ရသည်။ တရားငါးပါးကိုကြည့်ရှောင်၍ အဂ္ဂပေးခြင်း၊ သတင်း
 သီလဆောက်တည်ခြင်းကိုပြုသောသူတို့သည်လူမင်းနတ်မင်းစဉ်းစိမ်ချမ်းသာကိုခံ
 စား၍ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရသည်ကိုအသင့်နှစ်လိုသွင်းလျက်သရဏဂုဏ်
 သုံးပါး၊ ပဉ္စသီငါးပါး၊ အဋ္ဌဒသီရှစ်ပါးကိုမပြတ်ဆောက်တည်ကျင့်ကြံကုန်၊ ဝါ
 ဆိုပြန်မြဲအမိန့်တော်ကိုသတ္တရဘေသာဝဂ္ဂဥပုသ်ဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက်နေ့ရွှေမြို့
 တော်အတွင်း ပြင်ဘက်မြဲတတ်စေ။

29 June

1783

(သတ္တရဘေသာဝဂ္ဂဥပုသ်ဝါဆိုလဆန်း ၁ ရက်နေ့နားခံစမြေဝင်

မှူးထင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

ယွန်း စုဝန် ဟောင်း မဟာ နော်ရထာကိုအတွင်း တော်သို့ဝင် စေ။ ယွန်း စု
 ဝန် ဟောင်း ဥစ္စာပစ္စည်း ဂျွန့်ဘေး လယ်ယာတိုက် ဂွေဝန် ဂွေမှစ၍သက်ရှိသက်
 မဲ့များ ကိုပြန်၍သနား တော်မူသည်။ သိမ်း ရုံး မိသမျှကိုပြန် ပေး စေ။

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု ဒုတိယ ဝါဆိုလဆန်း ၁ ရက် နေ့ညနား မံ
 စ မြောင်မျှား ထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ပရိယတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိ၊ ပဋိဝေဓ၊ သာသနာတော်သုံးပါး ပရိယတ္တိသာသနာတော်
 ရှိမှပဋိပတ္တိသာသနာတော်ရှိနိုင်သည်။ ပဋိပတ္တိသာသနာတော်ရှိမှပဋိဝေဓ
 သာသနာတော်ရှိနိုင်သည်ကိုထောက်တော်မူ၍ ရှေး ဘေး လောင်း တော်ဘိုး
 လောင်း တော်တို့လက်ထက်ပရိယတ္တိသာသနာတော်ကိုပြုစုမြဲထုံး စံနှံ့အညီပြုစု
 တော်မူမည်ဖြစ်၍ ပိဋကတ်တိုက် တော်တွင်မင်း အိုဆရာတော်၊ မလည်ဆရာတော်၊
 ဆုံထား ဆရာတော်၊ မင်း ရွာဆရာတော်၊ ကျော်အောင်စံထား ဆရာတော်၊
 တောင်လေး လုံး ဆရာတော်၊ ရွှေတောင်ဆရာတော်၊ ဘား ကရာဆရာတော်၊
 ကတိုး ဆရာတော်၊ မုံတောဆရာတော်၊ မဲမီး ဆရာတော်၊ ပလိုင်း ဆရာတော်၊
 ထူပါရုံဆရာတော်၊ မေောင်း ထောင်ဆရာတော်၊ ဟန်လင်း ဆရာတော် ရှင်
 ကေတုမာလိ၊ သမိုး ရှင် နေမိစ္ဆရာ၊ ဆင်တဲရှင်ညာဏတို့နှံ့တကျိပ် ခုနှစ်ပါး ဆရာ
 တော်တို့တပိဋကတ်တော်ကြည့်၊ လောကမန်ကင်း ဆရာတော်၊ ဝိနည်း ထိုဆရာ
 တော်၊ သတိုး မဟာသီဟသူရတိုး ကွယ်သည့်ကတိုးဆရာတော်၊ ဝန်ကြီး မဟာသီရိ
 သင်္ကြန်ဆရာ၊ မဟာဗောဓိဆရာ၊ အသည်စာရေး ဆရာ၊ ကသညးဟောင်း ဆရာ၊
 ရွှေစေတီဆရာ၊ ထူပါရုံတိုက်ရှင်လက္ခဏာ၊ ၎င်း တိုက်ရှင်အာစာရန္တ၊ ဘား ကရာ
 တိုက်ရှင်ဇောတိယန္တ၊ ၎င်း တိုက်ရှင်မဏိဓဇ၊ ပင်း ရွာတိုက်ရှင်စန္ဒမဇ္ဈ၊ ၎င်း
 တိုက်ရှင်ညာဏဝရ၊ ၎င်း တိုက်ရှင်တေဇဝန္တ၊ ဝန်ကြီး သတိုး မဟာသီဟသူ ကျောင်း
 တိုက်ရှင်စန္ဒလင်္ကာ၊ မိုး ထိတိုက်ရှင်သာဝဂရ၊ ၎င်း တိုက်ရှင်ပိရိယ၊ ၎င်း တိုက်ရှင်
 နန္ဒမဇ္ဈဆုံထား တိုက်ရှင်ဂုဏာ၊ ၎င်း တိုက်ရှင်ပုည၊ ၎င်း တိုက်ရှင်သာသနာသီ၊
 တောင်လေး လုံး တိုက်ရှင်ညာဏ၊ ၎င်း တိုက်ရှင်အရိယ သာ၊ ၎င်း (တိုက်) ဝိသုဒ္ဓါ
 စာရ၊ ၎င်း တိုက်ရှင်နန္ဒိယာရ၊ မင်း အိုဘိုက်ရှင်နန္ဒလင်္ကာ၊ ၎င်း တိုက်ရှင်အရိ
 ယာဝံသ၊ ရေဦး တိုက်ဝသည်း ဆရာ၊ ၎င်း တိုက်ရှင်မေဓါတို့နှံ့ပုဂ္ဂိုလ်သုံး ဆယ်ကို
 ပိဋကတ်တော်မ၊ နှစ်စုဆရာတော်၄၇ပါး ကိုသေချာမှန်ကန်အောင်ကြည့်ရှုတည်း
 မတော်မူရမည်အကြောင်း မဟာဒါနဝန်ကိုရွှေဘက်ထား စေ၊ ပိဋကတ်တော်
 ကြည့်ဆရာတို့မှဘလလျှင်လဝတ်ဆန်၂၊ ငါး ပုံ၊ ဆား ၂၊ ငါး သွေ့၂၊ ငရုပ်၂၊
 ကြက်သွန်၂၊ ဆီ၂၊ စာတည်း ပိဋကတ်တော်မဆရာတို့မှဘလလျှင်လဝတ်ဆန်၃၊ ငါး
 ပုံ၊ ဆား ၁၊ ငါး သွေ့၁၊ ငရုပ်၁၊ ကြက်သွန်၁၊ ဆီ၁၊ ဆိုင်ရာခါး ဆော်၍ရွှေဒါန

30 June

1783

၆၈။

30 June

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံ နေ့မျိုး

အသင်္ဃိယာတွင်ပြန်။

(မိုး ဩဠာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

အိမ်ရှေ့နှင်း တော်မူမည်။ မင်းသား မင်းသမီး တို့ထွင်အထက်ပေး ခွဲတော်
မူနှင်းသည်စာရင်း ကျလူတို့ပြင်စာရင်း မကျလက်ခံတိုး ပွား၍ ဝင်ထွက်ထမ်း ရွက်
စေသည်လူလည်း ရှိရသည်။ မည်သည့်မြို့ရွာသူကြီး ထိန်း နက်လူမည်သည့်အရပ်အ
ကွက်က ဝင်ထွက်လက်ခံ စေသည်လူမည်မျှရှိသည်ကိုအကြီး စာရေး တို့မှ သိသော အောင်
အင်း စာရင်း စစ်ကြော၍သွင်း ။

1 July

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံစ
မြေငင်မျှး ထင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

ပုဂံ ကောင်း စား စည်အက္ခရာပ ဘေဒသတ်ပုံကိုလိုက် နာပြုရကြောင်း ၊ ပင်း ယ
 ကောင်း စား စည်အက္ခရာပ ဘေဒဒန္တအက္ခရာပ ဘေဒတွင် မပါသမျှ စတုရင်္ဂဗလ
 အမတ်ဆုံး ဖြတ်ရသလိုက် နာပြုရကြောင်း၊ အဝမြို့သရက်ဆက်မိုး ညှင်း ဆက်များ
 မှာလည်း အက္ခရာပ ဘေဒဒန္တသဗ္ဗညာဏ် ချီသတ်ပုံ ဟောင်း ကြီး များ ကိုလိုက် နာ
 ပြုရကြောင်း သာလွန်မင်း လက်ထက်တွင်သတ်ပုံသစ်ညွှန်း များ ကိုအထူး သဖြင့်
 အရေး ယူ၍ မြန်မာဘာသာမှာ အက္ခရာပ ဘေဒဒန္တသဗ္ဗညာဏ် ချီသတ်ပုံ များ ကို
 လိုက် နာပြုရကြောင်း ၊ ၎င်း သတ်ပုံတို့တွင် မပါမဝင်ကြောင်း ကျန်သတ်ကို ဝန်ရှင်
 တော် နန္ဒ ယော် ဇာဆုံး ဖြတ်ရသလိုက် နာပြုရကြောင်း ၊ ရှင်း အက္ခရာ ၊ ယွန်း
 အက္ခရာ များ မှာသံ တော်ခံ ဇေယ နော်ရထာဆုံး ဖြတ်ရသလိုက် နာပြုရကြောင်း
 တနင်္ဂနွေမင်း လက်ထက်တိုင်သာလွန်မင်း လက်ထက်ကလိုက် နာပြုသည့်အတိုင်း လိုက်
 နာပြုရကြောင်း ၊ ထိပ် မိုး ထိပ်ပန်း ဒါယကဘဏ္ဍာသပတေး မင်း လက်ထက်အက္ခ
 ရာပ ဘေဒဒန္တသဗ္ဗညာဏ် ချီသတ်ပုံ ၊ ဝဏ္ဏဗေဓနသတ်အင်း သတ်ညွှန်း ကြီး များ
 ကိုလိုက် နာပြုရကြောင်း ၊ ၎င်း စာများ ခွဲမပါမဝင်ကြောင်း ကျန်သတ်များ ကို ဝန်
 ကြီး ပဒေသရာဇာဆုံး ဖြတ်ရသလိုက် နာပြုရကြောင်း များ နှင့်ဆရာတော်
 တို့မေတ္တာစာသွင်း ချက် ၊ ဝန်ကြီး အတွင်း ဝန်တို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်များ
 ရှိသည် ၊ ငါ့ရွှေလက်ထက် တော်မှာလည်း ဝဏ္ဏဗေဓနသတ်အင်း ၊ င အာသတ်ပုံ၊
 တွင်း သင်း တိုက်ဝန်သတ်ညွှန်း များ အတိုင်း လိုက် နာရေး သား ဩစေ၊ ထိုစဉ်
 တို့မှာ မပါနာဂရီအရေး မြန်မာဘာသာသို့ပြန်ဆိုရမည့်အရာများ မှာသာ
 သနာပြုဆရာတော်တို့ဆုံး ဖြတ်ရသလိုက် နာရေး သား ဩစေ၊ အနောက်နိုင်ငံ
 မဇ္ဈိမဒေသမှ ငါ့ရွှေလက်ထက် တော်တွင် ရောက်သော ဗင်္ဂလီနာဂရီအရေး စက္က
 စာများ ကိုမြန်မာပြန်ဆိုသည့်အခါ မြန်မာရေး မှာလည်း ဆုံး ဖြတ်ချက်အတိုင်း
 သာလိုက် နာရေး သား ဩစေ၊ အဝေး ဖြိုဝန်၊ ထီး ဂုံ၊ နန်း ဂုံ၊ စော်ဘွား
 ဖြိုစား ရွှေစွန်မျှား သဇ္ဇေး မျှား မြင်း စီး မြင်း ခေါင်း သွေး သောက်ကြီး ခေါင်း
 အကြီး တို့ကို စေ့နှံ အောင်ပြန်ဆိုမှာထား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက်နေ့နား ခံစမြေ၁၆
 3 July 1783
 31 May 1817

မျှား သီရိနန္ဒာမိတ်ကျော်ထင်ထွင်ပြန် ၊ ၎င်း အမိန့်တော်ကို နန်း စံ၃၅ နှစ်စမ္မာ

3 July

1783

31 May

1817

မိမိတို့သို့ ခုဒ္ဒါဒိန္န ၄၆၉ ဝိသုဒ္ဓိလိခန်း ၅၇၇ နေ့နား ခံစေ မြေခင်း မှား ဇေယ
သိဒ္ဓိသုတ္တံ မံထုတ်ပြန် စေ သေး သည်။

(ဝဏ္ဏ ဗေဒ ဓနသတ်အင်း ၊ စာ/တ)

ဝါဝင်ကုန် တေ၌ပွဲတက်မှ ဘပြဿဒိ မြေ နန်း၊ တေ၌ထွင်အလုပ်အ ဆောင် နှင့်ဖြစ်
သည်။ အလုပ်အ ဆောင်ကိုသိမ်း ယူပြန်လျှင်အလုပ် တေ၌အ ဆောင် တေ၌ကြံ့ကြံ့
တေ၌ မည်ဖြစ်သည်။ တေ၌သင့်ရကကန် တေ၌ကြံ့ စေ။

4 July

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ခံနန္ဒ
မိတ်စည်သူထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈)

အိမ်ရှေ့ပါဝန်ဝင်း များ သံဆင့်စာရေးကြီး စုရေး စုကိုယ်သင်း များ ရာရှိထူး
 ရှိသင်း စုပင်း စုပေး ခွဲရန်များ ကိုဝန်တို့ကဆက်သွင်း ရန်ထား သည်စာရင်း
 ထွင်ရှေး အစည်ပေး ခွဲမြဲစာတမ်း ဟောင်း ရှိသည့်အတိုင်း မပါကုန်လပ်သည့်အ
 စုအငန်း များ နှင့်အရသာအထူး ခန့်ထား ရန်ကို တော်သင့်ရသဖြင့် ဤစာရင်း
 ထွင်ပါသည့်အတိုင်း အရသာအထူး သင်း စုပင်း စုများ ကိုခန့်ထား ထမ်း ရွက်စေ၊
 ပေး ခွဲသည့်လူစုကိုလည်း စာရင်း ကျယ်စာရင်း ချုပ်သေချာ အောင်တောင်း ချီ
 သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက်နေ့နား ခံနန္ဒာ ^{5 July} 1783

မိတ်စည်သူထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ရွှေမြို့တော်အတွင်း ဝင်း ခြံနှင်မ နေထိုက်မ နေတန်သူရဲငယ်ထူး ငယ်စု ရေး
စုကိုင်စာ ရေး စာ ချီတိုပင် နေထိုင်၍ ရပ်စုထွက်စုဆင်း ရဲသား တို့မ နေမထိုင်
သဘာရှိ ဖြောင့် နှင့် ရွှေနား တော်မြတ်ကြား တော်မူသော ဖြောင့်ပုံတော်ပါ
ဝင်း ခြံ နေထိုက် နေတန်သည့်လူတို့သာ ဝင်း ခြံနှင် နေစေ အမိန့်တော်ရှိသည်ကို
ဝင်း ခြံ နေထိုက်သူမ နေထိုက်သူ ရွေး ချယ်သိမ်း စည်း၍ မချမပေး နေထိုက်သူ
နေကြရ၍ဆင်း ရဲသား တို့မ နေသာမ နေရရှိ ဖြောင့် ကို ရွှေနား တော်မြတ်
ကြား တော်မူပြန်ရသည်။ အထက်အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ဝင်း ခြံမ နေထိုက်သူ
တို့ကို ရွေး ချယ်၍ နေထိုက် နေတန်သူကိုသာထုံး စံနှင်အညီ နေစေ။ ရွှေမြို့တော်ပြင်
နေထိုင်သည့်အိမ်ယာများ ကိုလည်း ရွှေမြို့တော်အတွင်း သို့သွင်း၍ ပြည့်ဝအောင်
ချထား နေထိုင်စေ။ ရှေ့ ဝန်း ကျင်ဝန် နေသည့်ဝင်း ခြံ မြေမှလည်း ကာ
နှင်ရင်း ဝင်း ခြံရှိတိုင်း နေစေရမည်မဟုတ်။ တော်သင့်အောင်ချပေး၍
နေစေ။

11 July

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ

သီရိနန္ဒစည်သူထင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈)

သတိုး မဟာသီဟသူကိုပုခန်း ငြိမ်း မြဲမဟာသီရိပဏ္ဍိတကြီးခင်း မြို့၊ မဟာဇေယသင်္ကြံ
 ကို ယေဘုယျခတ်မြဲမဟာသီရိသင်္ကြံကိုထီး လင်း မြို့ကိုအစား သနား၍ ဖွင့်မူသည်။ ' 1783
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နားခံသီရိ
 နန္ဒ စည်သူထွင်ပြန်။
 (မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ရွှေနန်း တော်မှတက် တေ့မြဲအ ရွှေအ နေဘက်ဝါဝင်ကံ တေ့မှတယခုနှစ်ထီး
 ဆောင်း မင်္ဂလာဦး ကင် တော်စွင့်တော်မူသည်ကံ တေ့၊ အိမ် ရွှေနှင်း တော်
 မူသည်ကံ တေ့၊ များ နှင့်နီး သည်ဖြစ် ဆော ဖြောင့်ယခုဝါဝင်ကံ တေ့မှတအ ရွှေ
 အ နေဘက်ကံ တေ့၊ ၂၇၀ ကိုဆန်ပန်း ပေါက် ပေါက်နှင့်သော ရွှေရုံး နေဘက်ရုံး
 ဆိုင်ရတံ တေ့စေ။

14 July

1783

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခု ဒုတိယဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နားခံသီရိ
 နန္ဒစည်သူထင်ပြန်။
 (တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

နေ၁င်တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် ဇောတိအယူစွဲယူသည့်လူတို့ကိုရ၁ဇဝတ်တော်ပေး၍
 အာဏ၁တော်ထ၁း သည် နေ၁က်၄င်း အယူကိုရှေ၁င်ကြင်စွန့်ပစ်၍ ဇောတိအယူ
 ကိုယူသူတို့နှင်မပေါင်း မဘော်ကြေ၁င်း ကိုထွက်ဆိုသူတို့မှ၁ပုထုဇဉ်ဂတိမှ၁း ယွင်း
 ဘူး သော်လည်း သမ၁ယူလေပြီး သည်၊ ကြေး ငွေအကုန်အကျမရှိစေနှင်ချမ်းသာ
 စေ။

15 July

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့သီရိ

နန္ဒစည်သူထင်ပြန်။

(တက်ဗဟို၄၅၂၁၀)

အရပ်ရပ်အဝေး မြို့ရွာများ မှာ ဇောတိအယူယူအရလူကြီး ပြုသူတို့ကို မြီဝန်စစ်
ကဲနား ခံမြို့သူကြီး ရွာသူကြီး ခေါင်း အကြီး တို့က ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်ရှိသည့်အတိုင်း
မထိမိမချန်မှန်ကန် အောင်စစ် ဖြောင့်သိမ်း ရုံး ချ် ရွှေဘဝါး တော် အောက်အလင်
ရောက် အောင် ပို့လှိစေ။ မှန်ကန် အောင် မစစ်မသိမ်း ထိမိချန်ရှိ၍ ဇောတိအယူ
ယူပေ၍ ရှိ ဖြောင့် ကို နေောင် ရွှေနား တော်ကြား တော် မူပြန်ရလျှင် မြီဝန်
စစ်ကဲမြီပိုင်မြို့သူကြီး မြေတိုင် ခေါင်း အကြီး ဘိုရဘဇဝတ် တော်ကို ခံရမည့်အ ဖြောင့်
နှင်နှိုင် ငံ တော်အထွင်း မြို့ရွာများ သို့ စေ့နှံ အောင်ဝန်တို့က မှာ။ အခေ၍ အချ
စေမိသည့်မြို့ရွာကိုလည်း မနုတ်သဘာဝီ။ အလင် ရောက် အောင် ခေ၍ စေ။

17 July

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုဒုတိယဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နားခံနန္ဒ

မိတ်စည်သူထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈)

တိုင်း၊ ဤ၊ ပြည်ဤ၊ ဆိုသည့်အရာသည်သင်္ခါရတရား အလျောက်အဘိတ်အစင်များ
ပြား၊ ရာသည်ကိုထောက်တော်မူ၍သွား၊ လာရာအရပ်တံခါး၊ တပေါက်တဝတည်း၊
သင်္ဃာတ်လျှင်အမှုမကုန်နိုင်ရာရှိမည်၊ ဤသို့အနောက်မျက်နှာ၊ မြောက်မျက်နှာ
မသတ်ခါး၊ နှစ်ရပ်ထား၊ သည်ဖြစ်သည်။ သုဿနအရပ်ကိုလည်း၊ အသေအချာအပိုင်း၊
အခြား၊ နှင့်ရှိစေရမည်ဖြစ်လျက်တိုင်း၊ ဤ၊ ပြည်ဤ၊ မဟုတ်သကဲ့သို့သုဿနအရပ်များ၊
ထင်လူနေသည့်အိမ်ယာများ၊ နှင့်မဂ္ဂင်းမလင်း၊ အထွေး၊ ထွေး၊ အရှက်ရှက်ရှိကြောင်း၊
များ၊ ကိုရွှေ့နား၊ တော်မြတ်ကြား၊ တော်မူသည်။ သည်ကဲ့သို့ရှိစေရမည်မဟုတ်။ အ
နောက်မျက်နှာမသတ်မှုမှသင်္ဃာတ်ရန်သုဿနကိုကူကြီး၊ ဘုရား၊ ရှင်အနောက်တောင်
ချောင်း၊ ရိုး၊ အနောက်ဘက်သရက်နှစ်ပင်အရပ်တွင်အရှေ့အနောက်တဘက်ဝဝ
တောင်၊ မြောက်တဘက်ဝဝပိုင်း၊ ခြား၊ သတ်မှတ်၍သန့်ရှင်း၊ အောင်သင်္ဃာတ်စေ။
သုဘရာဇာလူစုကိုလည်း၊ ၎င်း၊ အရပ်တော်သင်္ဃာတ်တွင်ချမ်း၊ နေစေ။ ပြည့်စုံ
ဆာတို့မှတစ်ဆင့်ဝအနောက်ဘက်တော်သင်္ဃာတ်ပြောင်း၊ နေစေ။ ၎င်း၊ အရပ်
များ၊ ထင်အိမ်ယာရှိလျှင်ရွှေမြို့တော်အတွင်း၊ သင်္ဃာတ်အရပ်အတွက်ထင်ချထား၊ နေ
တိုင်စေ။ မြို့ဝန်ဝန်ထောက်တို့ကိုသေချာအောင်မှတ်သား၊ ၍ချစေ။

27 July

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်နေ့နား ခံ

ပြောကြီး မှား ထင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

သီရိမင်္ဂလာမဟေကိုခန့်ဖြုဖြု၊ သီရိရတနာမဟေကိုကျောက်မော်မြို့၊ သီရိမြတ်
 ထား၊ မဟေကိုထွင်းသင်းတိုက်အဝင်ထန်းတပင်ရွာ၊ သီရိစန္ဒမဟေကိုတောင်
 ဘက်တိုက်အဝင်ငမ္ဘာကြီးရွာ၊ သီရိမြတ်စွာမဟေကိုတောင်ဘက်တိုက်အဝင်သကူင်
 ရွာ၊ မင်္ဂလာမဟေကိုမဟာဒါနီတိုက်အဝင်ကျေနပ်ရွာကိုသနားတော်မူသည်။
 ဒေဝသီရိကိုမဟာသီရိဇေယသုရအစား နေမျိုးဇေယကမဏိနှင်ဘက်၍မြှုပ်နှံ
 ခန့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့နားခံစမြှောင်
 မှူးထင်ပြန်။

(မျိုးဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

လွတ်တော်ထွင်ဆင်း ရဲသား တို့တရား စကား အရှက်အတင်ရှိ၍ စီရင်ပြီး ချက်
 ဖြတ်စာပေး အပ်သည့်မျှား မှာနှစ်ဦး မျက်နှာမညီသည်ကိုဖြတ်စာမပေး မအပ်
 နှင့်။ အမှုသည်တဦး ဦး ကဝန်တို့ ကောက်ယူသည်ကိုစိတ်မပြေလဲဆိုလည်း ရှေ့နေ
 စာမှတ်ခံ၍သွင်း စေအမိန့်တော်ထုတ်ပြန်၍ရှိသည်ကိုတရား အမှုသည်တို့ထွင် မျက်နှာ
 မညီစိတ်မပြေလဲဆိုသည်ကိုမနာမယူ မျက်နှာမညီစာမှတ်မခံရဖြတ်စာပေး အပ်
 ဖြောင့် များ နှင့် ရှေ့နား တော်မြတ်ကြား တော်မူပြန်ရသည်။ နောက်သည်
 ကဲ့သို့မကြား ရစေနှင့်။ တရား အမှုသည်တို့ထွင် ကဝန်တို့ ကောက်ယူသည်ကိုစိတ်မပြေ
 ပါလဲဆိုလျှင် ရှေ့နေစာမှတ်ခံစေ၍စာသွင်း မြဲသွင်း ။

14 August

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံစ

မြေဝင်မျှား ထင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈)

ဝဿန္တဥတုတွင်မိုး ရေဖြောင့်မှန်စွာရွာ၍ ကောက်ပဲသီး အပင်မျိုး အခွန်အ
နှက်များ စွာထွက်စေကြောင်း မိုး နတ်ရေနတ်လေနတ်ဘုရား တန်ခိုးကြီး များ
ကိုပင်၍ပြည်သူပြည်သား တို့အား မျှော်ပူဇော်စေသင့်ကြောင်း ပရိတ်တော်ဂုဏ်
တော်များ ကိုဂုဏ်စေ၍ဆွမ်း ဂျောင်ကြောင်း များ ကိုပညာရှိတို့ရှိခိုး သံတော်
ဦး တင်သည့်အတိုင်း ပညာရှိတို့ကို မေး၍စေ့ငုံ (အောင်) ဂျာဒါန်း ပူဇော်တင်ဂျာ
စေ။

16 August

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံသီရိ
နန္ဒစည်သူတွင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

16 August

1783

နန်း မတော် မိဘုရား ကိုအင် ပူရမြို့ကိုသနာတော် မူသည်။

16 August

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ

သီရိနန္ဒ စည်သူထင်ပြန်။

(မြူး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ကျိဝန် ရွှေဘက် ချက်တွင် ရွှေကျင်၁၃ (ရွှာ) ၊ တကုန်း ၆ ရွှာ ၊ နေောင် ကောက်
 ၁၀ ရွှာ ၊ မက် တောင် ၅ ရွှာ ၊ နော ခေါက် ရောင်း ရွှာ ၊ မောက္က တော် ရွှာ ၊
 သံ ပေါက် ရွှာ ၊ ဖိုင် ရွှာ ၊ လင် တော ရွှာ ၊ အင်း ရှည် ချောင်း၊ ဆုံ ကျေး ရွှာ များ
 သည် စော်ဘွား မြို့စား ၊ တပယင်း ၊ မြေဒူး ၊ အင် တောက်သံမြို့ရွာသူကြီး
 ရွာစား တို့က နှောင့်ရှက် သော ဧပြောင်အခွန် တော် မဆက်မသွင်း နိုင် ၊ စီး
 မိုး တော်လစ်တင်း ချွံ့ရှိခဲ့သည်အ ဧပြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်သည် ၊ စော်
 ဘွား မြို့စား ၊ တပရင်း ၊ မြေဒူး ၊ အင် တောက်သံမြို့ရွာသူကြီး ရွာစား
 ဆင် ခြေတိုက်ဝန် ၊ မြောက်ဘက်တိုက်ဝန် ၊ တိုက်စာ ရေး တို့ကမ နှောင့်မရှက် စေ
 နှင့် ၊ ထုံး စံရှိရသကဲ့ဝန်ကထိန်း အုပ်စီရင် စေ။

16 August

1783

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုဝါ ခေါင်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ တော်
 သီရိနန္ဒ စည်သူပြန်အမိန့် တော်။
 (မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၀၄)

ဖွတ်တော်ရုံး တော်ထွင်ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်စာရေးကြီး အရာအထူး ခန့်ထား
 တော်မူ၍ စီရင်စေခြင်း သည်ပြည်သူတို့ထွင်တရား စကား အရှက်အတင်မှစ၍ စီ
 ရင်ခင်း စီရင်ဘွယ်များ ပြား စွာရှိသည်ကိုအမှုမဖြစ်တန်မဖြစ် စေရဖြစ်ပြီး
 သည့်အမှုကိုလည်း မကြီး မကျယ်တန်မကြီး မကျယ်စေရ။ ငြိမ်ဝပ်အောင်ခန့်ထား
 စီရင်စီမံညီအချစ်အကိုင်းအရာအထူး ခန့်ထား တော်မူသည့်ဖြစ်သည်ကိုပြည်သူတို့
 ထွင်တဦး နှင့်တဦး အရှက်အတင်ရှိကြလျှင် နှစ်ဦး သား ကိုမျက်နှာညီစစ်ကြော
 ၍ဆုံး ဖြတ်စီရင်ရမည်အရာဖြစ်လျက်အပြီး အပြတ်မခံခင်တရား အတွင်း မျက်
 နှာမညီအမှုသည်တဦး ဦး ကိုစာချွန်ပေး ၍အမှုမပွား မများ တန်ပွား များ ရ
 ကြောင်း စာချွန်မပေး တန်မပေး သင့်သည့်အမှုကိုပင်စာချွန်ပေး ကြောင်း
 စာချွန်ရေး စား များ မှာလည်း အထက်ထုတ်ပြန်တော်မူသည့်အမိန့်တော်နှင့်
 မညီအနည်း တန်သည်ကိုအများ ခံယူကြောင်း ၊ တရား တဘောင် ကောက်ယူစီရင်
 ကြသည်များ မှာလည်း ဓမ္မသတ်ကိုအမှီပြု၍ ကောက်အပ်သည်တရား ၊ အမိန့်တော်
 တမ်း ထုံး စံကိုအမှီပြု၍ ကောက်အပ်သည်တရား ၊ စာရင်း စာတမ်း ကိုအမှီပြု၍
 ကောက်အပ်သည်တရား ၊ မူလထာဝရများ ကိုရွေး ချယ်ဆင်ခြင်၍မ ကောက်မ
 ယူကြ။ ကောက်လိုယူလိုရာရာဇဓမ္မလောကဝတ်သုံး ပါး ကိုမထောက်မချင့်ပြုကျင့်
 ကြောင်း များ ကိုရွေးနား တော်ကြား တော်မူရသည်။ နေောင်သည့်ကဲ့သို့မကြား
 ရစေနှင့်။ ကျေးဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ဝမ်း ထွင်ရှိသည့်အတိုင်း ပြည်သူအပေါင်း တို့
 ကိုငြိမ်ဝပ်အောင်စီရင်စီမံညီခန့်ထား တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ နေ့ညအမြဲနှလုံး
 သွင်း ၍ဖွတ်တော်ရုံး တော်ထွင်ခန့်ထား စီရင်ရန်ရှိသည်များ ကိုဂတိလေး ပါး
 တစိုး သုံး ပါး တို့ကိုမလိုက်မငဲ့ထွက်ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး တော်တည့်မှန်တန်ညီညွတ်
 စွာတိုင်ပင်စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၆ ရက် ၁၈ August ၁၇၈၃ ခု

နန္ဒစည်သူထင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

အိမ်ရှေ့မင်း မှာအိပ်လျှင်အိပ်ဘိန်းနည်း ခြောက်စင်း နှင့်အသနား တော်ခံသည်။
 ဗိုလ်မှူး စစ်ရဲကျော်အုပ်စု သေနတ်ကိုဗိုလ်စစ်ကဲသွေး သောက်ပြီး အကြပ်တို့ကိုမ
 စွဲမပြား စေရအောင်ရင်း အတိုင်း အိမ်ရှေ့မင်း မှာတဝတည်း ထမ်းရွက်စေ။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့နား ခံ

သီရိနန္ဒစည်သူထင်ပြန်။

(ချီးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

မဟာသတိုး ရာဇာကိုမင်း ရဲရာဇာသုအစား ပြည်မြို့ဝန်ခန့်၊ မင်း ရဲရာဇာကို
ပုဂံမြို့ဝန်ခန့်။

25 August

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံ

သီရိနန္ဒစည်သူထင်ပြန်။

(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ပြည်သူဆင်း ရဲသား ကျန်တော်မျိုး တို့ထွင်တရား စကား အရှက်အတင်ရှိ၍ ယွတ်
 တော်ရုံး တော်လျှောက်ထား ဆောင်ရွက်ကြသည်များ မှာဘေး လောင်း တော်
 ဘိုး လောင်း တော်ဇေယျာဇာမင်း မြတ်အဆက်ဆက်ကပင် ရာရှိထူး ရှိနေရာနေ
 များ တော်မတ်တော်တို့ကိုက်သက်လဲဆို ဆင်ရွက်ပြ စေလွှတ်လိုက်လံ ဆောင်ရွက်သူတို့
 မျက်နှာကြီး ငယ်ကိုရွယ် ထောက်၍ဂုဏ်တဝတ်မကင်း တရား စကား မမှန်မကန်
 ရှိရသည်။ တရား မမှန်နိုင်ကလည်း တိုင်း ရေး ပြည်ရေး မသာမယာ စေတတ်
 သည်အမှုပင်ဖြစ်၍ ရာရှိထူး ရှိနေရာနေ များ မတ်တို့ကိုယ်မျှကိုယ်ခင်း မဟုတ်သည်ကို
 ယွတ်တော်ရုံး တော်မလိုက်မလံမဆောင်မရွက်စေရ။ ယွတ်တော်ရုံး တော်ထွင်အ
 မိန့်တော်ရအသီး အသီး ခန့်ထား ဆောင်ရွက်စေသည်ရှေး ထုံး ရှေး စံအတိုင်း
 လက်ထက်တော်ထွင်လည်း ရှေး ထုံး ရှေး စံနှင့်အညီယွတ်အမိန့်တော်ရရုံး အမိန့်
 တော်ရတရား ရုံး အမိန့်တော်ရအသီး အသီး ခန့်ထား ၍ရှိလေပြီး သည်ကိုရာ
 ရှိထူး ရှိဝန်စုရှင်ငန်း ရှင်နေရာနေ များ မတ်တို့ယွတ်တော်ရုံး တော်တက်သက်
 လက်ခံဆောင်ရွက်ပြန်စေကြောင်း နှင့်ရွှေခင်း တော်မြတ်ကြား တော်မူပြန်
 ရသည်။ နေရာနေ များ မတ်မှာလည်း အမှုတော်ကိုအရှည်ထမ်း ကုန်နိုင်အောင်
 စား ငြိစား ရွာဝန်စုဝန်ငန်း များ စုမျှား နက်စီရင်စုစီရင်တာအသီး အသီး
 ခန့်အပ်တော်မူ၍ရှိလေပြီး သည်ဖြစ်သည်။ အရောင်တော်အဝါတော်ကိုမထောက်
 မခန့်မထား သည်ကိုလောဘရမ္မာသို့လိုက်၍ယွတ်တော်ရုံး တော်လိုက်လံဆောင်ရွက်
 သင့်သည်မဟုတ်။ နောင်သည်ကဲ့သို့မကြား ရစေနှင့်။ ယွတ်တော်ရုံး တော်ထွင်ခန့်
 တော်မူသည့်အမိန့်တော်ရ ရှေ့နေတို့ကိုသာလိုက်လံလဲဆိုဆောင်ရွက်စေ။ အမိန့်
 တော်ရ ရှေ့နေငယ်တို့မှာလည်း လဲဆိုဆောင်ရွက်သည်အမှုထွင်တရား စကား မ
 ကုန်ကြွင်း ကုန်ရှင်တရား မဗ္ဗသတ်ထုံး စံထွက်ရှိသည့်အတိုင်း ထပ်၍လဲဆိုရမည်။ အ
 မူသည်တို့စိတ်မပြေတရား စကား ကြွင်း ကုန်ရှင်လည်း စာမှတ်စာသွင်း ခံရမည်။
 ဝန်တို့ကောက်ယူသည်ကိုအမှုသည်တို့စိတ်မပြေ ရှေ့နေတို့စာမှတ်ခံပါမည်လဲဆိုရှင်လည်း
 ရှေ့နေစာမှတ်ခံစေ၍စစ်ကြောကောက်ယူချက်ကိုထုံး စံနှင့်အညီစာသွင်း အမိန့်
 တော်ထုတ်ပြန်၍ရှိသည်ကိုအမိန့်တော်မတည်ခန့်တော်မူသည့်အမိန့်တော်ရမဟုတ်ကြ
 သကဲ့သို့ဂုဏ်တဝတ်လိုက်၍ စာမှတ်မခံနေကြောင်း ရှေ့နေတို့စာမှတ်မခံဝံ့အောင်ကို

လည်း ကောကယူစီရင်သူတို့ကချိမ်း ခြေဘက်၍တန်း ထောင်ထား မည်အလိုက်ခံရ
မည်ဆိုကြောင်း များ နှင့် ရွှေနား တော်မြတ်ကြား တော်မူရသည်။ ပြည်သူဆင်း
ရဲသား ကျန်တော်မျိုး တို့ထွင်တဦး ကိုတဦး နိုင်ထက်စီး ကဲမရှိစေရ။ တရား နှင့်
လျော်စွာတိုင်း ပြည်သာယာငြိမ်ဝပ် စေလိုသော ကြောင့်အမိန့်တော်တမ်း ထုတ်
ပြန်စီရင်စေသည်ဖြစ်သည်။ အမိန့်တော်တမ်း ဓမ္မသတ်ထုံး စံမှန်ကန်မှပြည်သူတို့
ငြိမ်ဝပ်ရာမည်ကို နေ့ညအမြဲနှလုံး သွင်း၍ တော်တည့်မှန်ကန် ဖြောင့်မတ်စွာ ဝ
တိသို့မလိုက်ညီညွတ်သဖြင့်တိုင်ပင်စီရင်။

29 August

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံ

သီရိနန္ဒစည်သူထင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

ဘောင်းကား ရွာသား တို့သည် ရွှေဘုံ ရွှေနန်း အနီး အပါး ဝင်း တော်အတွင်း
 စောင့်နေထမ်း ရွက်ကြသည်အစုအမှုထမ်း ဖြစ်လျက် ကျေး ဇာ သစ္စာ တော်ကိုမ
 စောင့်အကြိမ်ကြိမ်လူဆိုး လူသွမ်း တို့ကို ခေတ် ဝေတ် သွေး ဆောင်၍ အရှင်ကိုအရှင်
 မမှတ်ချား နား သယုဖြစ် သော ဖြောင့်သင်း တို့ကိုအတုပြု၍ အရပ်ရပ်အစုအမှု
 ထမ်း ကျွန်တော် မျိုး တို့ နောက် နောင် မကျင့်မကြံ့ အောင်တကြောင်း ကောင်း
 မှုကုသိုလ် တော်ပိုး များ စေခြင်း ငါတကြောင်း ကို ထောက် တော်မူ၍ ဘောင်ကား
 ရွာသား တို့ကို အောင် မြေ လောကဘုရား မှာအရံ စောင့်ဖြစ် စေခြင်း ငါအဖွဲ့
 တော် ရွှေကရား နှင့် ရေစက်သွန်း ဂျာတော် မူမည်။ ၎င်း ရွာသား စုတွင် င
 အောင်မင်း ၊ ငစံလုံတို့နှစ် ယောက်ကိုအကြီး ၊ ငလှာကိုစာ ရေး ခန့်၊ ငအောင်
 မင်း ကိုပုညဗလ၊ ငစံလုံ ကိုသန္တာဗလအမည်ခံ စေ၊ ပုညဗလသဒ္ဓါဗလတို့ နှင့် ကျား
 ကြီး ၃၅၊ မကြီး ၄၂၊ ကျား ငယ် ၁၇၊ မငယ် ၂၄၊ လေး စုလူ ပေါင်း ၁၁၀ ကိုဦး
 ရေအမည်အမှတ် စေ့ငူ အောင် ကျောက်စာသွင်း ၍ ရေး သား စေ။

29 August

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံ

သီရိနန္ဒစည်သူထင်ပြန်။

(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

အိမ်ရှေ့မင်း စီး ရန်အတွင်း တော်မှတလုပ် စေသည့် ဝေါကိုလည်း အိမ်ရှေ့မင်း ကို
သနား တော်မူသည်။ ထုတ်ယူ စေ။

29 August

1783

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံနန္ဒ

မိတ်စည်သူထွင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၇)

နိုင်ငံတော်အတွင်း မြစ်မမြစ်ငယ်ချင်း ထွင်း အကြွေအညာမှစ၍အရပ်ရပ်ဆီရ်
တည်ပွဲကင်း ကူး တို့များ မှာ ရှေး ထုံး ရှေး စံနှင့်မညီစေည်ကူး စား ဟောင်း
လက်ထက်အကြီး အလွန် ကောက်စား သိမ်း ခံကြောင်း ကင်း ကူး တို့ထား မြဲမဟုတ်
သည့်ကိုထား ကြောင်း နှင့် ရွှေ့နား တော်မြတ်ကြား တော်မူရသော ကြောင်း
ပြည်ရွာသဘာဝ စေအပ် သောအပ ရိဟာ နိယတရား ရပါး နှင့်အညီဟံသာဝတီ
ပါမင်း ဘေး တော်ဘိုး တော်ခမည်း တော်တို့လက်ထက်ကား မြဲကင်း ကူး တို့ကော^{၁၇၈၂}
မြဲယူမြဲထွင်သဘာဝ ကောကော်စေရမည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၃ ခုတပေါင်း လကပင်
အမိန့်တော်တမ်း ထုတ်ပြန်၍ ဂြိုသည့်ကိုပြည်ထဲ လေး မျက်နှာသဘာဝ စေကြောင်း အ
မြဲနှလုံး သွင်း ၍အမိန့်တော်ကိုအမြဲတည် အောင်မစစ်မကြောမစီမရင် သော ကြောင်း
မြစ်မမြစ်ငယ်ချင်း ထွင်း အကြွေအညာကင်း ကူး တို့ပါး များ ကြောင်း အကောက်
အယူများ ၍ကုန်သည်ဆင်း ရဲသား ဘောက်ကား ရောင်း ဝယ်သူကွန်တော်မျိုး တို့
ရိပွတ်ပင်ပန်း စွာရှိကြောင်း များ ကို ရွှေ့နား တော်မြတ်ကြား တော်မူပြန်ရ
သည်။ ဝန်တို့မှာမကြား မသိလော။ ရှေး နှုံး စံဂြိုသည့်အတိုင်း ထင်သာဖြစ် စေမှ
ဆင်း ရဲသား ပြည်သူတို့ငြိမ်ဝပ်ရသည့်စွဲယူ တော်မူ၍ထုတ်ပြန် တော်မူ၍အမိန့်
တော်တမ်း ဖြစ်ပေသည်အမြဲနှလုံး သွင်း ၍ပြည်နား ပြည်မျက်စိမသိသိ အောင်စစ်
ကြောစီရင်ရမည်ကိုအမှုသည်အစီရင်ခံစာမှသာစီရင်မည်ငဲ့လင့် နေကြရမည်မ
ဟုတ်။ ပြည်ထဲလေး မျက်နှာသဘာဝ စေကြောင်း ကို နေ့ညအမြဲနှလုံး သွင်း ၍မပြတ်
မလပ်စစ်။ အမိန့်တော်မတည်ကျင့်သူတို့ကိုလည်း မျက်နှာကြီး ငယ်မရွယ်မထောက်ထုံး
စံဂြိုသည့်အတိုင်း စီရင်။ နေောင်သည့်ကဲ့သို့အကြိမ်ကြိမ်ကြား တော်မူရလျှင်နှစ်ခွန်း
ချေရမည်မမှတ်နှင့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံ

31 August

1783

ပြောကြီး များ ထင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

စလင်း မြို့သူကြီး မဟာသမန်း ခိုင်စား ပိုး စား တောငါးစည်စား တို့လေး ရိုး
 စကား မှာသူကြီး ငယ်တို့ ရွှေဘက်ချက်ကို ထောက်၍ အထက်မဟာသမန်း ခိုင်စား မြို့
 သူကြီး တို့နှင်ပြီး သည်ဖြတ်စာပြီး တိုက် တည်ထိုက်သည်မှန်လျှင်ပြီး စေ၊ တည်စေ၊
 ဖြတ်စာ ကောက်ထုံး စံကိုလည်း စီရင်၊ ပြီး တိုက်တည်တိုက်ပြတ်စာ မတုတ်လျှင်လည်း
 ဖြတ်စာ ရှိသည်မဆိုသဘာ၊ ရှေး အစည်ထုံး စံရှိရကြောင်း စိုး စီရင်ကြစေ။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံ
 သီရိနန္ဒ စည်သူကွင်ပြန်။
 (မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

သဘာဝသနာအညစ်အကြေး ဝရဇောတိအယူယူသုတို့ဆင်ဖြူကျွန်း ဖြူရှာမှသာရှိသော
 ခြေတင်တော်ရုံး တော်ကဒိုင်မှူး သင်း မှူး အစေခံလွှတ်လုလင်တို့ခန့်ထား
 ခေ၍ ခေပေသည်ကို ကျေးဇူး သစ္စာ တော်ရှိအသိအတိုင်း ခြေတင် ဖြေတင်ရိုး ရိုး လူ
 ကိုပါအောင်မခေ၍မသိမ်း ခဲ့။ မစောင့်မရပ်ကြေး ငွေပန္နာ စောင့်စား
 ယူခဲ့ကြောင်း ကိုရွှေနား တော်ကြား တော်မှသော ခြေတင်စစ် ခြေတင်စေရသ
 ထွင်ငွေ စောင့်ပန္နာစား လူတို့ကို ဣမိ၍ရှိသည်။ သင်း တို့ကိုမစီရင်လျှင်သဘာ
 ဝသနာအညစ်အကြေး ကုန်စင် (အောင်) ရှင်း လင်း နိုင်တော့မည်မဟုတ်။ စောင့်
 စား ယူခဲ့သည်လူတို့ကိုကြား မြင်သမျှလူတို့ ကြောက်ရွံ့အောင်မြဲစွာ ဖြေပြင်မောင်း
 ကြော်ပြီး လျှင်စား ယူ ခဲ့သည်ငွေကိုအရည်ကြို၍ ငွေစား လူမှန်သမျှလူတို့ခံစား ကို
 သွန်း ။

8 September 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ

နန္ဒမိတ်စည်သူထင်ပြန်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

ရန်ကုန်မြို့မှ မဟာသီလဝံကိုမြို့ဝန် ဂုဏ်သင်္ဃာတို့အဖွဲ့ဝန် ရှေ့တောင်သူလက်ဝဲ
 ဇေယျတို့ကို နှစ်ကတည်းက ရင်ဝေရသူတို့သင်္ဃာတို့ကို နားခံလက်ခံ ပျံ့ချီနရသ ကျော်သူ
 တို့ကိုမြို့စားရေး ခန့်၊ သစ္စာတော်ပေး မြဲပေး၍ ခန့်ထားပြီး ဂုဏ်အလှူစုန်
 သွားစေ။

12 October

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၂ ရက်နေ့နား ခံ
 နန္ဒမိတ်စည်သူထွင်ပြန်။
 (ချီးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

အထက်ကလေးများက ငွေကြမ်း ငွေဆန်း အစီး အတင် မှတ်လုပ်သုံး ဆောင်ကြသော
 ကြောင့်လက်ထက်ဆာရွက်စို့ရွက်သေး ရွက်နီသုံး ရပ် ငွေကိုသာ မှတ်လုပ်သုံး ကြစေ
 အမိနဲ့ တော်ထုတ်ပြန်၍ ဂြိုဟ်သတ်မြို့ဝန်မြို့စာရေး ငယ်တို့သည် အမိနဲ့ တော်အတိုင်း
 တည်တန့်ရပ် နေအောင် မစစ်မကြော မစီရင် ထောင်မှူး ထောင်စခံပြုသူတို့
 လည်း ငွေကြမ်း မှတ်သုံး သူတို့ကို ထွေမိလျက် ကျေးဇူး သစ္စာ တော်ရှိသည့်အတိုင်း
 ဖြောင့်မှန် အောင် မစစ်မကြော ကြေး ငွေပန္နံစား ယူလွှတ်ကြောင်း ငွေ
 မှာလည်း ၂၅၀၀၀ ဝမ်း ပွဲဝဲဝဲခေါ် ဝေဝေ၍သုံး ဆောင်ပြန်ကြကြောင်း များ
 နှင့် ရွှေနား တော်မြတ်ကြား တော်မူပြန်ရသည်။ ဝန်တို့မှာ မကြား မသိလေ။
 နောင်သက်တော့မကြား ရစေနှင့်။ မြို့ဝန်မြို့စာရေး ထောင်မှူး ထောင်စခံ
 ငယ်တို့ကို နောင်သက်တော့မ မှတ်မသုံး စေရအထက်ထုတ်ပြန်သည့်အမိနဲ့ တော်အတိုင်း
 သာ မှတ်လုပ်သုံး ဆောင်ရမည်အကြောင်း နှင့် နာကြင် အောင်ပြန်။ ငွေကောင်း
 ကို ငွေကြမ်း မှတ်သူ ငွေကြမ်း သုံး သူတို့ ထွေမိလျှင်လည်း ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း စီရင်။
 မြင်စီး မှာလည်း အဝမြို့ကပင် အရပ်ရပ်လမ်း မလမ်း သေး များ မှာမြင်း ကို
 အခုအရိုင်စီး နင်း ရှိဆင်း ရဲသား ခရီး သွား ခရီး လာရဟန်း သုတော်များ
 ကိုပင် ခိုက်တိုက်ကြောင်း များ နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသော ကြောင့်
 အခုအရိုင်မစီး မနင်း စေနှင့်အမိနဲ့ တော်ထုတ်ပြန်၍ ဂြိုဟ်သတ်အမိနဲ့ တော်အ
 တိုင်း တည်တန့်ရပ် နေအောင် ဂတိသို့မလိုက်မဘမ်း မဆီး မစစ်မကြော မစီရင်
 စီး နင်း ပြန်ကြသော ကြောင့်ခရီး သွား ခရီး လာတို့ကိုတိုက်ခိုက်ပြန်ကြောင်း
 နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူပြန်ရသည်။ သက်တော့မစီး မနင်း ကြစေနှင့်။
 အရပ်ထွင် ခေါင်း အကြီး တို့ကိုမှတ်စာမှာစာ သေချာ အောင် ပေး အပ်၍ မင်း ညီ
 မင်း သား များ သား မတ်သား မည်သူမဆို မျက်နှာကြီး ငယ်မရွယ်မထောက်အရပ်
 သား တို့ကဘမ်း ဆီး ရှိရုံး တော်သို့ပို့စေ။ ရုံး တော်သို့ ရောက်လျှင်လည်း ထုံး စံရှိ
 သည့်အတိုင်း စီရင်။

16 October

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုသတင်းလွှတ်လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နားခံသို့
 နန္ဒစည်သူထွင်ပြန်။
 (တက်ဗဟို ၄၅၂၁၉)

သီရိဇောယ နော်ရထာအစား နေမျိုး နော်ရထာစည်သူကိုရန်ကုန်ရေဝန်ခန့်၊
 သီရိဇောယ နော်ရထာကိုရွှေဘဝါး တော်အောက်လာစေ၊ ငစပ်ငစွန်ငစွယ်တို့
 ကိုစစ်ရိုး ငိုသည့်အတိုင်း စစ်၍ထွက်ဆိုချက်ကိုသွင်း ။

17 October 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော်ရက်နေ့နား ခံ

စမြောင်မှူး ထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

စလင်း မြို့သူကြီး မဟာသမန်း ခိုင်စား တို့ရွှေဘက်ချက်ကို ထောက်၍ဟံသာဝတီ
 ရောက်မင်း ဘိုး တော်ခမည်း တော်ဟံသာဝတီ ရောက်မင်း တိုင်မဟာသမန်း
 ခိုင်စား တို့နှင်းပိုစား တောင်စည်စား တို့ဘက်၍စီရင်ရသည့်မစီရင်ရသည့်စည်
 ကူး စား လက်ထက်ပြီး ချက်ဖြတ်စား ရှိသည်မဆို စေ့နှင်း။

19 October

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော်၁၉ ရက် နေ့စာ ရေး

ကြီး လက်မှတ်နှင့် မိတ်တင်ပြန်။

(ချီး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၀)

နေမျိုး ဇေယသင်္ဃိယ ဘက်ပြည်မြို့ဝန်သီရိသင်္ကြန်ကိုအခွန်ဝန်၊ သီရိရဲခေါင်၊ ဦး
ဒိန်ဘီလူး တို့ကိုစစ်ကဲ၊ ရဲလှ ကျော်စွာကိုနားခံ၊ ဝေလှ ကျော်၊ သိဒ္ဓိတင်တို့ကိုမြို့စာ
ရေးခန့်၊ နေမျိုး ကျော်ထင်သင်္ဃိယ ဘက်ပုသိန်ဝန်ခန့်။

6 November 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့ည

နား ခံနွှဲမိတ်စည်ယူကွပ်ပြန်။

(မျိုးဩဌ၊ ပု၊ ၆၁၀)

အာဏာတော်ထား ရာမြှုပ်နှံတို့ပြင်မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ်တော်
 တို့အိမ်များ မှာယံခြေကျည်း မထား မနှောင်စေနှင့်။ အာဏာတော်ထား ရာ
 မြှုပ်နှံတို့မှာယံခြေကျည်း ရှိစေ။ မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ်တော်တို့
 အိမ်များ မှာယံခြေကျည်း ရှိလျှင်သိမ်း ၊ အဝေး အနီး ခန့်ထား စေပါသွား လာ
 သူတို့မှာလေး လှံသေနတ်ဘောင်း ဖြူဘောင်း နီဆောင်ယူ၍ မသွား မလာ စေ
 နှင့်။ သေနတ်လေး လှံဘောင်း ဖြူဘောင်း နီဆောင်ရွက်သွား လာသူတို့ကိုမြို့ကိုင်
 ရွာကိုင်ကင်း ကိုင်မြို့ရွာသူကြီး ခေါင်း တို့ကတမ်း ဆီး သိမ်း ယူပို့ဆက်စေ။ အရပ်
 ရပ်မြို့ရွာနှင့်ကင်း တော်များ သို့မှာ။

9 November 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုတဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့
 နား ခံနန္ဒ မိတ်စည်သူတင်ပြန်။
 (တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈)

သီရိရတနာမ ဟေကို ကျောက်ကြီး ကျောင်း များ ကျောက် မှော်မြို့ကိုသနား တော်
မူသည်။ ၎င်း မြို့နယ်တွင်အရှင် တော်သင်္ကန်း သီး ကိုမြို့စား ကထိန်း ချီတိုက် တော်
မှာဆက်သွင်း စေ။ တောင်ငူမြို့ဝန်တို့ကမဆီး မတား စေနှင့်။

11 November 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုတန်ဆောင် မုန်း လပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့

နား ခံနန္ဒ မိတ်စည်သူတင်ပြန်။

(မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ရွှေလွှတ်တော်သို့ပြည်သူတို့တရား စကား အရှက်အတင် ရောက်လာ၍ဆုံး ဖြတ်စီရင်
 ဤရသည့်အမှုများ မှာတရား မမ္မသတ်ထုံး စံအမိန့်တော်တမ်း ထုတ်ရှိသည်အတိုင်း
 တိုင်ပင်နှိုင်း ညှိ၍ညီညွတ်စွာမစီရင်ကြ။ အသီး အသီး အယူကွဲပြား ရှိဆင်း ရဲသား
 အမှုသည်တို့ပင်ပန်း စွာရှိကြောင်း များ နှင့် ရွှေနား တော်မြတ်ကြား တော်
 မူရသော ကြောင့်သည့်ကဲ့သို့စီရင်ကြရမည်မဟုတ်။ နေောင်သည့်ကဲ့သို့မကြား စေရ
 နှင့်၊ တယောက်ကောက်ယူသည့်စကား ကိုသင့်မသင့်တရား ထုံး စံအမိန့်တော်တမ်း
 နှင့်ညီမညီတိုင်ပင်နှိုင်း ညှိပြသ၍ညီညွတ်မှတစ်ဆင့် တသံတည်း ဆုံး ဖြတ်စီရင်ရမည်
 ငါအရှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်အမိန့်တော်အကြိမ်ကြိမ်ထုတ်ပြန် တော်မူ၍ရှိသည်ကိုအ
 မိန့်တော်ကိုအမိန့်တော်မမှတ်မှား ဖြစ်မှား ပေသည်လွန်လွန်ပေသည်ပညာ
 ရှိတို့နှလုံး သွင်း ခြင်း ဖြင့်မျက်နှာညီဖြစ်တမ်း ဖြစ်စေ ပေး အပ်၍ဆုံး ဖြတ်စီရင်
 ရမည်တရား ဖြစ်သည်။ စာချွန်ပေး အပ်သင့်သည့်အမှုဖြစ်သည်မသော်ကိချင့်
 တရား စကား အဆုံး အခန်း မရောက်မှီစာချွန်ပေး အပ်ပြန်ကြောင်း နှင့်
 ရွှေနား တော်မြတ်ကြား တော်မူရပြန်သည်အရသည့်သင့်သည်လော။ နေောင်
 သည့်ကဲ့သို့ကြား တော်မူလျှင်၂ခုနီး ချေရမည်မမှတ်နှင့်။ လွှတ်တော်ရုံး တော်
 ထွင်ပြည်သူတို့အရှက်အတင်တရား စကား ရောက်လာလျှင်တယောက်ကောက်ယူလေ
 ပြီး သည်ကိုအထူး မဆိုပြီစွဲယူ၍ နေကြရမည်မဟုတ်။ ကောက်ယူစီရင်သူကလည်း ကောက်
 ယူစီရင်သည့်အချက်တရား ထုံး စံအမိန့်တော်တမ်း နှင့်ညီလျှင်ညီသည်မညီလျှင်မညီဆို
 ခွင့်ရှိလျှင်ဆိုကြပါ။ တယောက်ကိုတယောက်အခွင့်ပေး ရမည်။ တယောက်ကောက်ယူ
 သည့်တရား စကား ထုံး စံနှင့်မညီသည်ကိုလည်း တယောက်နှင့်တယောက်ထောက်ညှာ
 ၍ နေကြရမည်မဟုတ်။ တရား ထုံး စံအမိန့်တော်တမ်း နှင့်ညီလျှင်ညီသည်။ မညီလျှင်မ
 ညီပေသေး ၊ သင့်သည်မသင့်၊ လေး ယောက်ညှိနှိုင်း တိုင်ပင်၍ညီညွတ်စွာဆုံး ဖြတ်စီ
 ရင်။ တောင်ခွင်မြို့သူကြီး ရိုး စကား မှာလည်း လွှတ်တော်ထွင်စီရင်ခင်း စီရင်
 ဘွယ်များ ပြား သည်။ လွှတ်တော်ကမစီရင်စေနှင့်၊ မိပွေး ကိုကြီး စိုး စီရင်စေ
 ပေး အပ်သည့်စာချွန်ရှိလျှင်သိမ်း ၊ မြို့သူကြီး လျှောက်ချက်ထွင်လည်း နေောင်တော်
 ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်မင်း နှင့်အမတ်တိုင်ပင်စီရင်သည့်ဖြစ်စောရှိကြောင်း ကိုပါသည်။
 လျှောက်ချက်ကိုထောက်၍တရား ထုံး စံရှိလာအလျှင်ပြီး ပြတ်အောင်တရား ရုံး သို့ချ

12 November

1783

အပ်၍ ကေဘက်ယူစီရင်စေ။

12 November

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုတန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့

နားခံပြေကြီးမှူးပြန်။

(ရှုံးကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၀ - ၆၁၆၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈ - ၄၅၂၁၉)

တိုင်သူရင်း အစုအဝန်း စစ်သိမ်း ဘက်စဉ်း ထမ်း ရွက်စေရမည်မှာ ရှေး ဘေး
လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်တို့လက်ထက်ကပင်ပြည်သူသတ္တဝါအပေါင်း တို့ကို
အသဘာဝအနာမျှ၍ညီညွတ်စွာထမ်း ရွက်စေခြင်း ငါတိုင်သူရင်း အစုအဝန်း စဉ်း ရုံး
ပြီး ဖြစ်စဉ်း ရုံး သန့်ပြန့်မိသမျှအင်း စာရင်း ကိုသား တော်အစဉ် မြေး တော်
အဆက်မြစ် တော်အညွန့်အကျိုး စီး ပျိုး တော်များ ရှိသတ္တဝါတို့ချမ်းသာအောင်မ
စောင့်မရပ်သည့်လူဆိုး လူသွမ်း တို့ အနှောင့်အယှက်ကင်း လွတ်စေခြင်း ငါထန်း
ရွက်မှာရေး တင်၍အတွင်း ရွှေတိုက် တော်တွင်အလုံအချံသေဥပနေဘက်နှင်ထား
သိုသိမ်း စေပြီး ဖြစ်ပြည်သူတို့အရှက်အတင်အညင်း အခံတစုံတခုအမျိုး များ (မှ)
ထုံး စံနှင်အညီ ရွှေတိုက်စာတမ်း စာရင်း ကိုထုတ်ကြည့်စေ၍စာတမ်း စာရင်း
ထွက်ရအမှုတိုက်သည့်အတိုင်း ဆုံး ဖြတ်စီရင်ကြရခြင်းဖြစ်သည်ကိုကလဒေသအရွှေဘက်
ပြည်ရွာမငြိမ်မသက်ရှိရကတွင် ရွှေတိုက်စာတမ်း စာရင်း ဥပဒေဖျက်၍မသိမ်း
မဆည်း ရအနှစ်သုံး ဆယ်ကျော်ပြတ်လပ်သောကြောင့်ပြည်သူဆင်းရဲသား အပေါင်း
တို့မငြိမ်မသက်တရား တဘောင်အလှအဆီများ ပြား စွာရှိရခြင်း ဖြစ်သည်။ ငါ
လက်ထက် တော် ရှေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း မစဉ်း မရုံး ရှိပြန်လျှင်သတ္တဝါတို့၏ တော်
မျိုး တို့သို့ ရွှေသို့မငြိမ်မဝပ်နိုင်အောင်ရှိမည်ဖြစ်သောကြောင့်သတ္တဝါတို့၏ တော်မျိုး
တို့ကိုငြိမ်ဝပ်စေခြင်း ငါတော်ကြောင်း ရှေး ထုံး စံနှင်ညီညွတ်စေခြင်း ငါတော်ကြောင်း
ပစ္စုပ္ပန်သံသရာဘဝ၂ပါး အကျိုး တော်များ စေခြင်း ငါတော်ကြောင်း ကိုထောက်
တော်မူ၍တိုင်သူရင်း အစုအဝန်း သိမ်း ရုံး ဘက်စဉ်း တော်မူမည်ဟု တော်မူခြင်း
ဖြစ်သည်။ အခြား အမှုများ ကဲ့သို့ပေါ့လျော့လစ်ဟင်း စေရမည်မဟုတ်။ ဘဝ၂ပါး
အကျိုး တော်စီး ပျိုး တော်များ မည်အကြောင်း ပြည်သူတို့ကိုငြိမ်ဝပ်စေခြင်း ငါ
အား ထုတ်တော်မူသည့်အမှုဖြစ်ပေသည်။ နေ့ညအမြဲနှလုံး သွင်း ၍၎င်း အမှုကိုကြပ်
မစီရင်ရသည့်ဝန်တို့နှင့်ဝန်ထောက်စာရေး ဦး လက်အောက်ရေး အကြီး အကြပ်
လူတို့ကို ကျေးဇူး သစ္စာ တော်ဝမ်း ထွင်ရှိသည့်အတိုင်း ဂတိလေး ပါး တန်ဖိုး သုံး ပါး
သို့မလိုက်စောင့်သိရှိသေစွာ နေ့လမရှည်မကြာ စေရအလျင်ပြီး ပြောအောင်စစ်ကြော
သိမ်း ရုံး ချွဲဘက်ကြ စေရမည်ဝန်တို့လေး ယောက်တွင်မဟာဇေယသင်္ကြန်မဟာသီရိသင်္ကြန်
တို့နှစ်ယောက်ကိုဝန်တို့ကချွဲဘက်ရန် လျှောက်ချက်အတိုင်း လုံ့လအား ထုတ်စစ်ကြောသိမ်း

ရုံး ဘွဲ့ဘက်စီရင်စေ၊ ထောက်ခံရေးသားပြီး ဖြစ်မည်မျှများ မှာလည်း ဝန်
 1 December 1783
 ကိုကစာရင်း ရန်ကင်း ဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း ယင်းပြီ။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုနှစ်
 တော်လဆန်း ၈ ရက် နေ့၂ နေ့နံနက် ၄ ချက်တီး ကျော်တနင်္ဂနွေ ၂၀ ဝါ ၁၀ မိနစ် ၁၀
 ၂ ပြန် ၄ ခရစ်ပြည့်တွင် စာရင်း တော်စရိတ်စစ်သိမ်း ရမည်အခါ တော်ရကြောင်း
 နှင့် ပညာရှိတစ်ဦးကိုကစာဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း တိုင်သူရင်း အစုအဝန်း ဘွဲ့ဘက်ရန်
 စစ်သိမ်း သည့်စာရင်း ကိုစရိတ်စစ်သိမ်း စေတော်ပြန် တော်မူသည့်အမိန့် တော်အ
 တိုင်း မတည် နေ့လမရှည်တန်ရှည်ကြာ၍ ဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး ကိုမပင်မပန်း
 တန်ပင်ပန်း ရသည်။ တံစိုး ပန့်ဘေး ယူကြသည်ကြား တော်မူရလျှင် နှစ်ခွန်း ချေ
 ရမည် မမှတ်နှင့်။

15 November 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုတန်ဆောင် မှန်း လပြည့် ကျော်ရက်နေ့

17 November 1783

နန်း မစန့် ဆောင်တင်အမိန့် တော်ကို ၄ နှစ် ၉ ရက် နေ့ညတွင် ပြန်။

(တက်မတိုင် ၄၅၂၀၄ - ၄၅၂၀၈)

ထောင့်လေး မျက်နှာအမှတ်အသား နှင့်လူတို့မှာမစောင့်မရပ်ဆိုင်း သွင်း သည်
 အမှုအကျင့်ကိုကျင့်သော ဧကရာဇ်လူ၏အဖြစ်ရခဲခြင်း တရား ကိုထောက်၍အဆုံး အရှုံး
 မစီမံရင် ထောင့်လေး မျက်နှာမှတ်သား ၍ပြည်ထမ်း စေသည်ကိုမစောင့်မရပ်
 သူခိုး လူဆိုး တို့အကျင့်ကိုကျင့်မြဲကျင့်ပြန်ကြသည့်လူတို့မှာငါရွှေ့နား တော်မကြား ရစေ
 နှင့်၊ ထုံး စံရှိရဘစီရင်။

24 November 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ခံစ မြေခင်း
 မှား ထင်ပြန်။
 (တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈ - ၄၅၂၁၉)

မဟာမင်း လှ နော်ရထာကိုမြင်း စုကြီး ဝန်၊ မင်း မဟာကိုအသည်ဝန်၊ နေမျိုး
 သူရကိုလက်ဝဲဝင်း မှူး ၊ နေမျိုး မဟာ ကျော်ထင်ကို ရွှေတိုက်ဝန်ခန့်၊ စာရင်း
 တော်စစ်တိုင်ဘက်စဉ်း ရမည်ခန့်၊ တော်မူသည်မှာ ဝန်တို့နှင်မြင်း စုကြီး ဝန်အ
 သည်ဝန်တို့တိုင်ဘက်စဉ်း ရန်တချက်တည်း နေ၍တိုင်သူရင်း ကိုဘက်စဉ်း စေ၊ အ
 သည်ဝန်ကိုလည်း လွှတ်တော်မှာမြင်း စုကြီး ဝန်နှင်အတူသင့်ရဘဲ နေထိုင်၍စီရင်
 စေ။

27 November 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၂၄၅ ခုနတ်တော်လဆန်း ၄ ရက် နေ့နား ခံစ မြေခင်း

ထင်ပြန်။

(မိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

(28 November 1783)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နံကြီး မြတ်တော် မူလှ သေခဆင်ဖြူသခင်အရှင်ဘဝရှင်မင်း တရား
ကြီး ဘုရား ငပိန်တိုင်း ကိုအ နေခက်ဘက်ကိုက်အဝင် ကြောသွေ့ကိုသူကြီး ခန့်ထား
တော်မူသည်။

(28 November 1783)

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၅ ရက်နေ့။)

(ယေ စ ၁၄၇)

သတိုး မဟာသီဟသူ၊ မဟာသီရိပဏ္ဍိ၊ မဟာဇေယသင်္ကြန်၊ မဟာသီရိသင်္ကြန်၊ သက်
တော်ရှည်မဟာသီဟသူရ၊ သက်ရှည်ကျော်ထင်၊ မဟာမင်း ဂွ နော်ရသောတို့ကို
အိမ်နဘူးလည် ပေ၍ဆက်လုပ် နေထိုင်စေ။

30 November 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုနှစ် တော်လဆန်း ရက်ရက်နေ့နား ခံစမြှောင်
မှူး ထင်ပြန်။
(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

တိုင်သူရင်း ဘက်စည်း ရမည်ခန့် တော်မူသည့် ဝန်တို့နှင်အသည် ဝန်မှာ နေ့ညသွင်း
မြဲနာခံသွင်း စာရင်း ကိုတိုင်ဘက်စည်း ရှိမပြီ ဖြစ်မရွေးဘက်မ(ထား) မသွင်း
စေနှင့်။ တက်ချိန်သက်ချိန်မှတက်သက်စီရင်ပြုလုပ်အမှုတော်ငြီး ပြေခဲမည်ဖြစ်
သည်။ နံနက်စောစောတက်လျှင်ဥမိုး ချုပ်မှသက်စေ။

7 December 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုနတ်တော်လဆန်း ၁၄ရက်နေ့နားခံစ
မြေဝင်မှူး ထွင်ပြန်။
(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ပိုစား တောင်စည်စား မဟာသမန်း ခိုင်စား တို့ဆိုဩသည့်စလင်း မြို့သူကြီး ရိုး
စကား မှာမြို့သူကြီး လေး ရိုး စား မြေလယ်ပယ်စီရင်ရိုး ကတေလက်ဆောင်
တော်အသီး အသီး လေး ရိုး ၄၀အညီအမျှရှိကြောင်း ကိုသမိုင်း စာဟောင်း
ရွှေတိုက်ထွက်လေပြီး သည် စလင်း မြို့တွင်တိုင်သူရင်း မင်း မှာစ၍စီရင်ရန်ရှိ
သမျှကိုသမိုင်း ရွှေတိုက်ထွက်အထက်ဝန်တို့စီရင်ချက်ဖြတ်စာအတိုင်း မြို့သူကြီး လေး
ဦး တို့ရုံး တက်၍ညီညွတ်စွာစီရင်ကြစေ။

7 December 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံစ

မြောင်မှူး ထင်ပြန်။
(မိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

16 December 1783

မြင်း စုကြီး ဝန်မှာအပ် တော် မူသည့်လက်ဝဲကြီး သေနတ်စုနှင်းတလိုင်း ဗညား စု
ကိုသူရဲဝန်ကအုပ်ချုပ်ထမ်း ရွက်စေ။ ကွေစုကို တောင်ဘက်တိုက်ဝန်ကထိမ်း အုပ်
ထမ်း ရွက်စေ။

16 December 1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော်ဂရက် နေ့စာ ရေး

ကြီး ရာဇသီရိကို ခေT၍ပြန်။

(မျိုး ဩဌ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

မြင်း စုကြီး ဝန်နှင်မယား မိဂွေကို ထောင်မှ အကျဉ်း ထား ၊ အိမ်မှ လည်း
အစောင့်အနေထား မြဲထား ၍ စောင့်နေစေ ၊ ၎င်း နေ့စဉ် ရေး ကြီး
ကျော်ထင်နန္ဒ မိတ် ရွှေထား ၍ နေသည့်ခြံအိမ်ကိုပင်း တလဲစား ဟောင်း
နေစေ ၊ ပင်း တလဲစား ဟောင်း နေသည့်ခြံအိမ်ကို ရွှေထား ၍ နေစေ ၊
လက်ဝဲဝင်း ၍ နေသည့်ခြံအိမ်ကို ရွှေဝင်း တော် ၍ နေစေ ။

16 December 1783

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၈ ရက်နေ့) သီရိဇော

နော်ရထာကို ခေတ်၍ပြန် ။

(မိုး ဩဉ် ၊ ပု ၊ ၆၁၀)

မင်း၊ ငယ်ကျော်သား ဝပုတ်ကို ဆေး ပွတ်ဆိုး မြင်း မှူး ခန့်။

24 December

1783

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုပြာသိုလဆန်း ၂ ရက် နေ့ညနား ခံနန္ဒမိတ်

စည်သူတင်ပြန်။

(မျိုး ဩဠာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နိဂြိုဟ် မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးအမိန့်
 တော်ရှိသည်တိုင်သူရင်းအစုအဝန်းစစ်သိမ်းရှင်းလင်းဖွဲ့စည်းရမည်ကိုဝန်တိုက်
 စာသွင်းသည့်အမှုမှာရှေးဘေးလောင်းတော်ဘိုးလောင်းတော်တို့လက်ထက်
 အရပ်ရပ်မြို့ရွာအသစ်တိုင်သိမ်းအစုအဝန်းသားတို့အမျိုးအစဉ်ဆက်အင်းစာ
 ရင်းရွှေတိုက်တော်မှာအသေအချာသွင်းထားရှိသည်ကိုဟံသာဝတီရောက်မင်း
 တရားလက်ထက်ရွှေတိုက်အင်းစာရင်းပျက်စီးယိုယွင်းသည့်နေ့ကခမည်းတော်
 ဘုရားလက်ထက်တိုင်တိုင်းနိုင်ငံပြုစုသိမ်းရုံးစကောလဖြစ်၍မည်သည့်အစုအမှုထမ်း
 အနိမ့်အမြင့်မရွေးမချယ်ရသိမ်းမိသိမ်းရ(ခန့်ထား)သိမ်းရွက်နှင်ကြရ
 သောကြောင့်လက်ထက်တော်ရှေးထုံးစံနှင်အညီတစုနှင်တစုမစွေးမရှက်မကူး
 မသန်းစေရသီးသန့်ခြားနား၍အစုနိမ့်မြင့်မှန်ရသိမ်းရွက်စေရမည်။
 စစ်ကြောင်းရုံးရခြင်းဖြစ်သည်။ခမည်းတော်ဘုရားလက်ထက်စစ်ခေါင်
 မြေဝေးထမ်းရွက်ကြရ၍အစုနိမ့်သုဖြစ်လျက်အရခအထူးနှင်နေရသိမ်းသွယ်သို့
 ရောက်သူတို့လည်းရောက်သည်။အမှုတော်ကိုထမ်းရွက်ရသည်မှန်လျက်အရခအ
 ထူးနေရသိမ်းသွယ်သို့မရောက်သူလည်းရှိသည်။နေ့ငါးတော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်
 ကသည်လက်ထက်တော်တိုင်အမှုတော်ကိုထမ်းရွက်ရသည်နှင်အညီသွေးသောက်စုမြင်း
 စုဖွဲ့ပါသူလည်းပါသည်။မပါကုန်သူလည်းကုန်သည့်သွေးခံရခြင်းစုဖွဲ့ရပါသူတို့မှာမဆိုသိ
 ပြီ။ရှေ့ထုံးစံနှင်အညီစာရင်းသွင်း၍ထမ်းရွက်စေ။စစ်ခေါင်မြေဝေးအမှု
 တော်ကိုကြိုးပမ်းထမ်းရွက်ရသည်မှန်လျက်အရခအထူးနေရသိမ်းသွယ်သို့မရောက်
 သွေးသောက်စုဖွဲ့ရသလည်းမပါကုန်သူတို့မှာရှေးမိဘအစုမပျက်ထမ်းရွက်လိုသည်
 ဆိုလျှင်လည်းအင်းစာရင်းသွင်း၍မိစုတစုမှတစ်ဆင့်ရွက်စေ။ထမ်းအားရွက်
 အားရှိသူတို့နှင်နေရသိမ်းသွယ်သို့ရောက်၍သွေးသောက်စုဖွဲ့ရပါမည်လူတို့
 မှာတော်သင့်သည့်သွေးသောက်စုဖွဲ့၍ထမ်းရွက်စေရမည်။သွေးသောက်စုဖွဲ့
 စာရင်းစုကိုရန်၍သွင်းကြီးရိုးစိုးရိုးမှာလည်းအရိုးသားမြေးပြတ်လင်
 လျှင်ကျိတ်စုအသစ်ကဆက်လက်ကြီးရသည်။ကျိတ်စုအသစ်မရှိလျှင်တိုင်ခေါင်းအသစ်ကြီး
 ကျိတ်ခံကြီးစိုးရိုးသားရှေးထုံးစံရှိသည်ကိုထုံးစံနှင်အညီသမဆက်မခံမကြီးရ
 ခမည်းတော်ဘုရားနေ့ငါးတော်ဘုရားတို့လက်ထက်အစုမှန်သည်မမှန်သည်မ

နှင်း၊ မြေပယ်နယ်တစီး တခွင်တည်း နှင်းသဘင် သက်ထမ်း ရွက်ရမြဲမြင်း စု
 ဖြစ်သည်။ အရိုး နီး ရင်း ဆိုင်သင့်သူကိုသဘင်တစီး တခွင်တည်း စီး ထမ်း စေ။
 စီး ခွင့်သဘင်ပျက်၍အပေါင်း ညီသား ဣင်း ကျန်သေး လျှင်လည်း ရှေး ဘွဲ့ရင်း
 မြင်း ခွင်မပျက်သည်ကိုစီး ထမ်း လိုသည် လျှောက်ထား လျှင်မူကား စီး (ခွင့်မ
 ပျက်) ဆက်လက်စီး ထမ်း စေရမည်။ စီး ငြီး တိုင် ဆော်ပြတ် ကောက်စီရင်ရိုး
 စကား များ ကို နေောင် တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် ငါ့လက်ထက် တော်တရား မမ္မ
 သတ်ရဘဲသတ်ဆုံး စံနှင်းအညီဆုံး ဖြတ်စီရင်၍ပြီးလေပြီး သည်ကိုလည်း ပြန်လှန်၍
 မလျှောက်မထား ဤ စေနှင်း။ စီရင်ဆုံး ဖြတ်သည့်အတိုင်း ငြိမ်ဝပ်ဤ စေ။ တောင်
 တံခါး ကိုး စုံမစုကြမ်း သား ကိုနှင်းကျောင်း ဘုရား သဏီကအစုသား ကိုပြင်ယခု
 စာရင်း တော်စစ်သည့်တိုင်သင့်နေ မွေး မြင်သည့်သား သမီး ကိုမှာမည်သည့်အ
 စုမဆိုမိလိုက်ဘဝစာရင်း တော်စစ်သိမ်း ၍သွင်း ၊ နေောင်မှပိုင်း ခြား တန်
 သည်ကိုပိုင်း ခြား တော်မူမည်။

25 December

1783

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုပြာသိုလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံနန္ဒမိတ်စည်သူ

ပြန်

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ၁၉၇၀၊ ပိုဒ် ၃၃၀၊ စာ ၄၃-၆၊ တက်မဟို ၄၅၂၁၀)

ရွေး မချယ် ရွှေဘက်ကား ကြီး စိုး ကြွေ့်ဘိုး ဘက်ကိုင်သုံး ဆက် မြောက်ဆယ်နှစ်
 ကျော်ရှိသသူလည်း ရှိသည်။ သုံး ဆက်မ မြောက်ဆယ်နှစ်မ ရောက်ရှိသသူလည်း ရှိသည်။
 ဘက်ကိုင်သုံး ဆက် မြောက်ဆယ်နှစ် ကျော်လက်မကွာရှိ လေပြီး သသူတို့မှာ ကျောင်း
 ဘုရား ထောင်တံခါး အစုကြမ်း သား ကိုလွတ်၍ ဆွေး သောက်စုမြင်း စုမင်း ကွန်
 တော်မျိုး တို့ကဖြစ်လျှင်အထူး မဆိုသလို။ အသည်သူကြီး စာရင်း သွင်း ၍စွဲမြဲကြီး စိုး
 ကြွေ့်စေ။ သုံး ဆက်မ မြောက်ဆယ်နှစ်မ ရောက်မငြိမ်မသက်ထွက်ဝင်ကြီး စိုး ကြွေ့်သူတို့
 မှာဘုရား ဓမ္မသတ်နှင်းဖြတ်တန်သည်။ ရာဇဝတ်သုံး စံနှင်းဖြတ်တန်သည်ကိုစစ်ကြော
 ၍ဆုံး ဖြတ်စီရင်။ စာသွင်း တန်သည်အမှုဖြစ်လျှင်လည်း စာသွင်း ၊ ကြီး စိုး တိုင်
 ဆော်ပြတ်ကောက်(စီရင်) ရိုး များ မှာမူလရင်း ကတရိုး သာမှန်သည်ကိုအရိုး
 ဘက်ကွဲပွား များ ၍မကြီး မစိုးမတိုင်မ ဆော်မပြတ်မ ကောက်မစီမရင်ကြွေ့်စေနှင့်။
 အရိုး သား မြေး ဆင်း သက်နှီး ရင်း ဆိုင်သင့်သူကိုသာဘုရား ထုံး စံနှင်းအညီကြီး
 စိုး တိုင် ဆော်ပြတ်ကောက်စီရင် စေ။ မြင်း စီး ခွင့်စီး ရိုး များ မှာလည်း မြင်း
 စီး ရိုး သား မြေး ပြတ်လပ်လျှင်နီး ရင်း သည်မြင်း ညီမြင်း သား ဆက်ခံစီရင်ရ
 သည်။ မြင်း ညီမြင်း သား ပြတ်လျှင်မြင်း အပေါင်း ကြီး တို့စီး ထမ်း စေ ရွေး ထုံး
 စံအမိန့်တော်တမ်း ရှိသည့်အစုမဆိုသူဘိုး ဘက်ကိုင်သုံး ဆက် မြောက်လက်မကွာ
 စီး ကြီး ၍ရှိသည်ကိုဆိုင်သင့်သူမြင်း ညီမြင်း သား တို့မလုမဆိုစီး ကြီး ရသူတို့မှာ
 ကျောင်း ဘုရား ထောင်တံခါး အစုကြမ်း သား ကိုလွတ်၍ ဆွေး သောက်စုမြင်း စု
 မင်း ကွန် တော်မျိုး တို့ကဖြစ်လျှင်လည်း အစုရင်း သို့ပြန် စေမဆိုသလို။ မြင်း စီး
 စာရင်း သွင်း ၍စီး ကြီး ထမ်း ရွက်စေ။ အစုမဆိုငြိမ်လျှက်သုံး ဆက်မ မြောက်
 စီး ကြီး ရသူတို့မှာမြင်း စီး အင်း စာရင်း ကုသသည်စီး ထမ်း ရကောင်း သည်
 မလုမဆိုစေနှင့်။ ဆိုင်သင့်သည်မြင်း စုမြင်း ပေါင်း သား တို့ကသာစာရင်း
 သွင်း ၍ကြီး စီး ထမ်း ရွက်စေ။ နန်း ဦး ၊ နက်ရှင်၊ ရဲဘော်၊ ရွှေပြည်မှစ၍
 လက်ထက် တော်တိုင် ရှိသည့်မြင်း စုကြီး မြင်း ဆွေး သောက်များ မှာအပေါင်း ညီ
 သား ရာပြည့်ရာ ကျော်ရှိလျှင်စီး မြင်း ပွား ၍ထမ်း ရွက်စေအမိန့်တော်တမ်း
 ထုံး စံရှိသည်ကိုပယ်စား နယ်စား တောင်ဘက်မြင်း မြောက်ဘက်မြင်း များ မှာ
 မြင်း စုကြီး ကဲ့သို့စီး မြင်း ပွား များ ၍ထမ်း ရွက်ရကောင်း သည်မလုမဆိုစေ

သီရိမြတ်စွာမ ဟေကိုသံဃာကိုသနား တော်မူလျှင်အထက်ကို ကောင်း တုံရောက်
 အောက်ကို ရေနံချောင်း ငက်မစွတ် လေကွယ်ဆိပ် ရောက်ချင်း၊ ထင်း မြစ်ညာ
 ရောက်ကိုင် ရွှေတောင် ရွှေမြို့တော်ပတ်လည်ငါး မီခွန်ရေ မှတ်သိမ်း ခံမြဲထုံး
 စံရှိကြောင်း နှင့်သံတော်ဦး တင်သည်။ ရေ မှတ်သိမ်း ခံမြဲထုံး စံရှိသည်အတိုင်း
 ရေ မှတ်သိမ်း ခံစေ။

1 January

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစေ မြှောင်

မှူး ထင်ပြန်။

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ပြည်လုံး အံ့မှူး သီရိ ဇေယျသူကိုအိမ် ရွှေဝင်း မှူး ခန့်၊ အောင်မား ဝန်ငယ်

ဦး အစား ဇေယျ ရွှေတောင်ကို အောင်မား ဝန်ခန့်။

7 January

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခံနန္ဒ

စည်သူထင်ပြန်။

(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၀)

လွတ်တော်ရုံး တော်များ ထင်ပြည်သူတို့အရှက်အတင်ရှိလျှင်လိုက်လံ ဆောင်ရွက်စီမံ
မည်လွတ်အမိန့်တော်ရုံး အမိန့်တော်ရုံး ရှေ့နေအသီး အသီးဆန့်ထားတော်မူ၍ရှိသည်
ကိုဝန်စုဝန်ငန်း ဂွင်အရသာအထူး ရှိလူတို့လိုက်လံလဲဆိုကြောင်း များ နှင့်ရွှေနား
တော်မြတ်ကြား တော်မူရသောကြောင့်ဝန်စုဝန်ငန်း ဂွင်အရသာအထူး ရှိမူ
တော်မတ်တော်တို့တက်သက် ဆောင်ရွက်လဲဆိုရခြင်း စံမရှိဖြစ်သည်။ မလိုက်မလံ
မလဲဆိုစေနှင့်အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်၍ရှိသည်ကိုအမိန့်တော်အတိုင်း မတည်ဝန်စုဝန်
ငန်း ဂွင်မှူး တော်မတ်တော်တို့တို့လွတ်တော်ရုံး တော်လိုက်လံလဲဆိုကြောင်း များ
နှင့်ရွှေနား တော်မြတ်ကြား တော်မူပြန်ရသည်။ ဝန်စုဝန်ဂွင်မှူး တော်မတ်
တော်တို့တို့လွတ်တော်ရုံး တော်တက်သက်၍မလဲမဆိုမဆောင်ရွက်ကြစေနှင့်။ ခုံ
စာရေး တို့ကိုသတက်သက် ဆောင်ရွက်စေ။ အမိန့်တော်ကိုမတည်ကျင့်ဆောင်ကြ
လျှင်မျက်နှာကြီး ငယ်မရွယ်မထောက် အပြစ်နှင့်လျော်စွာစီရင်။

7 January

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော်၁ရက်နေ့နား ခံသီရိ

နန္ဒစည်သူထင်ပြန်။

(တက်ဗဟို၄၅၂၁၀)

အင်း ရည်သိင်္ခံ ခံမြတ်၊ ကျော် ခေါင် ပျံချီ ခံမြတ်သော၊ ယကူရဲ ခံမြတ်၊ တို့သည်
 ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်ကို မစောင့်၊ မကြံ ရာသည်ကို တိုင်ပင် ပြောဆို၍ ကျင့်ကြံသူ
 များ ဖြစ်သည်။ သင်း တို့သုံး ယောက်ကို ကြား မြင်သမျှ လူတို့ ကြောက်ရွံ့ အောင်ကွပ်၊
 ရဲ ကျော် နေရာ ယာ ခံ အောင် နီ၊ စိန္တရဲ ခံစံလှ၊ စန္ဒသူရိန် ခံညိုမြတို့ မှာလည်း
 ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်ကို မစောင့်၊ မင်း ညီမင်း သား တို့ပုဆိုး ကြေး ငွေပနာ
 ပေး သည်ကို ခံယူသည်။ ပုဏ္ဏား ငမား မှာလည်း အင်း ရည်သိင်္ခံ ခံမြတ်ကစား
 သွေး ငင် မေး မြန်း သည်ကို လိုက်နာ ဟောပြောသည်။ ငပိန်၊ ငမြတ်ထွန်း၊ ငရ၊
 ငဘော်၊ ငမြတ် ရာလည်း ဆင်း ရဲသား ဖြစ်လျက် ငြိမ်ဝပ်စွာ မနေ၊ ကိုယ်နှင့်အင်
 မတန်သည့် စကား များ ကို မပြော မဆိုတန် ပြောဆိုသူ များ ဖြစ်သည်။ သင်း တို့ကို
 ယောက်ကို သစ် တောသို့ ပို့၊ စလေစား၊ အင်း မကြီး စား ဟောင်း တို့မှာလည်း
 အမှုထမ်း ကြီး ဖြစ်လျက် အင်း ရည်သိင်္ခံ ခံမြတ်ကစား စောင့်၊ မရပ် သွေး ငင် ပြော
 ဆိုသည့် စကား ကို ကြား သိသည့်အတိုင်း ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ရှိသည့် နှင့်အညီ မ
 ဂျော့ကံမထား နေသူ များ ဖြစ်သည်။ သင်း တို့ကို အကျဉ်း သား၊ အမည် နေရာ
 အဆောင်အရွက်စား မြို့စား ရွာကို နှုတ်။

11 January

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံပျံချီ

သီရိကို ခေတ်၍ ပြန်။

(မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

မုဒ္ဓါဘိသေကခံတော်မူ၍ထီးဆောင်းမင်္ဂလာမဟာဥဂင်ဆွင်တော်မူမည်မှာ
ဗဟိုရ်စည်တော်ခါတ်စည်တော်မင်္ဂလာစည်တော်များကိုအသစ်မလုပ်စေနှင့်
တေ၃၊ အင်းမျက်နှာလွမ်းများကိုသဘာဝလုပ်ရမည်ဘုရားအမိန့်တော်မြတ်
ကိုဦးထိပ်ရွက်ရပါသည်။ဗဟိုရ်စည်တော်ခါတ်စည်တော်မင်္ဂလာစည်တော်များကို
လည်းအသစ်လုပ်ဆောင်၍မျက်နှာလွမ်းအင်းများကိုရေးသားပြီးဖြစ်ပါသည်။
အသစ်လုပ်ဆောင်သင့်ကြောင်းနှင့်ပညာရှိတို့ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်၊ဗဟိုရ်စည်
တော်မှာမျက်နှာလွမ်းကိုသလဲလွယ်စေ၊မင်္ဂလာစည်တော်ခါတ်တော်များမှာ
ပညာရှိတို့လျှောက်ချက်အတိုင်းအသစ်ယူမြဲအရပ်မှာယူ၍လဲလွယ်လုပ်ဆောင်ရေးသီး
ဆွဲထားစေ၊မုဒ္ဓါဘိသေကခံတော်မူ၍ထီးဆောင်းမင်္ဂလာဥဂင်ဆွင်တော်မူမည်
အမှုကိုစာတမ်းစာဟောင်းနှင့်ရှိသည့်အတိုင်းမလစ်မောင်းမယွင်းမယိုစေရ၊
စီရင်ခင်းစီရင်ဆွယ်ရှိသမျှကိုစေ့ငှအောင်စီရင်။

2 February 1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံပြေကြီး

မှူး ထွင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၀)

ဝင်း တော် လေး မျက်နှာအိပ်ဘန်အစောင့်အနေလူတို့ကိုဖွတ်တော်ရုံး တော်
ကခန့်ထား စေသုံး ဤရှိကြောင်း နှင့်ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်။ အိပ်
ဘန်အစောင့်အနေလူတို့ကိုခန့်ထား စေသုံး လျှင်ရတနာတော် ရေး မပြေမ
ကုန်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ အိပ်ဘန်တန်း စောင့်တန်း နေလူတို့ကိုဖွတ်တော်ရုံး တော်
ကခန့်မထား မစေသုံး စေနှင့်။ အိပ်ဘန်တန်း ထွင်သဖြင့် စောင့်နေထမ်း
ရွက်စေ။

3 March

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့ညနား ခံစမြှောင်

မှူး ထင်ပြန်။

(စလင်း သူ ကောင်း စိစ)

ပြည်သူတို့ထွင် ဖျင်ပုဆိုး စေါင်အသုံး အဆောင်ကြေး ငွေမျှား ကိုအထက်အမိန့်တော်
ရင်း အတိုင်း မှန်ကန်အောင်မသုံး မဆောင်ကြ။ ဖျင်ပုဆိုး စေါင်မျှား မှာလည်း
အလျား အနံအတောင်အထွာမမီ၊ ငွေမှာလည်း ရွက်စိုရွက်သေး ရွက်နီသုံး ရပ်ကို
သာ မှတ်လုပ်သုံး ဆောင်ကြစေ။ အကြိမ်ကြိမ်အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်၍ ဂိုသည်ကိုအမိန့်
တော်ရင်း အတိုင်း ခြံဝန်ငယ်တို့ကမစစ်မကြောသောကြောင့် ငွေကြမ်း သုံး ကြ
ကြောင်း မျှား နှင့်ရွှေနား တော်ကြား တော်မူပြန်ရသည်။ လက်ထောက်လက်
ကူဝမ်း ပွဲ၃၀၊ ၂၅ ခေ၇ ဝေ၇ ပြောဆို၍ မသုံး မဆောင်ကြစေနှင့်။ ရွက်စိုရွက်
သေး ရွက်နီမှန်အောင်ကြေး ဟောင်း ငွေဟောင်း ဂိုသည်ကိုမှတ်ချစ်သုံး ဆောင်
ကြစေရမည်အကြောင်း နှင့်ခြံဝန်ထောင်မှူး ခြံစာရေး တို့ကိုအပြစ်တင် နာကြင်
အောင်ပြန်၍ စစ်ကြောစီရင်စေ။

6 March

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခံနန္ဒမိတ်
စည်သူထင်ပြန်။

(စလင်း သူကောင်း စာစု၊ သူငယ်၊ တွဲ ၁၃၊ မှတ်ရ၊ စက်တင်ဘာ ၁၉၂၉၊ မျက် ၄၀)

ရွှေမြို့တော်မြို့ရိုး မြို့ထိပ်များ မှာဂဏန်း အင်း များ ကိုလုပ်ဆောင်နှံထား ရမည်။ မြို့တော်လေး ထောင်စေတီတော်များ မှာလည်း ကျေးဇူး တော်ဂုဏ်တော် နှင့်စပ်သည့်ကုတိပိသောသွာက္ခာတော၊ သုပ္ပဋိပ္ပနော၊ စိန္တာမုဏိ၊ စူဠိမုဏိ၊ ပထဝီဇယ၊ ပဇ္ဈမြီရဏ၊ သုကိတ္တိမ၊ နဝသံသမဏ၊ သစ္စာလေးပါး၊ ခေတ္တိလေးပါး၊ အဋ္ဌဇယမင်္ဂလာ၊ မဟာဇယမင်္ဂလာ၊ ဇိနဂေါတ္တံ၊ ကုတိပိသော၊ တဆယ့်နှစ်ဂါထိ၊ ဗျည်း သုံး ဆယ့်သုံး လုံး ဂါထိ၊ ပဉ္စဝဂ္ဂငါး အင်း၊ ပောမိမဏ္ဍိုင်၊ အနန္တညာဏီ သံလျက်စက်၊ ဇလဝဂါထာအင်း များ နှင့်ရေး မြဂဏန်း အင်း စုံများ ကိုနှံထား ရမည်အထက်အမိန့်တော်ရှိသည့်အတိုင်း ပညာရှိတို့ကို မေး၍ ကောင်းမွန်သေချာအောင် ရေးလား နှံထား စီရင်။

10 March

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့နံနက်နား ခံနန္ဒမိတ်စည်သူကို ခေတ်၍ပြန်။

(စလင်း သူကောင်း စိစု သူရဲယ၊ တွဲ၁၃၊ မှတ်၉၊ နိုဝင်ဘာ ၁၉၂၉၊ မျက်၃၅)

၇၇၁: သခင်သဘာဝတော်တွင်း ခွဲကြိုက်သည်နှင့်အညီနိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်အလိုရှိ
 ၍ရဟန်း ပြုသည်မှန်လျှင်ရဟန်း သင်္ဃာတို့ကျင့်ဝတ်ကိုဝိနည်း ကျမ်း ဂန်လသည်
 အတိုင်း ကျင့်ဆောင်ကြရသည်။ မကျင့်မဆောင်သည်ကျင့်ဆောင်သည်ကိုလုံခြုံစိတ်စိုက်
 တော်တွင်ဆရာတော်တို့ကိုပင်္ဂတိစည်း ဝေး မေး မြန်း ဆရာတွင်သိက္ခာပုဒ်
 ကျင့်ဝတ်တရား ကိုအင်တန်အင်လျောက်မေး မြန်း ၍ရသ သူလည်း ရှိသည်။ မေး
 မြန်း ၍အလင်း ပင်မရသသူလည်းရှိကြောင်း ကိုဆရာတော်တို့မေတ္တာစောတွင်ပါ
 ၍ကြား သိတော်မူရသည်။ ရဟန်း တို့ကျင့်ဝတ်တရား မည်မျှရှိသည်ကိုမျှမလေ့မလိ
 မသင်မကြား မသိမမြင်သည်ကိုတရား ကျမ်း ဂန်နှင့်အညီကျင့်ဆောင်ကြရသည်ယူ
 ရတော့မည်မဟုတ်။ မကျင့်မဆောင်သင်္ကန်းဝတ်၍ နေသူတို့ကိုလည်း အကိုး အတွယ်အ
 ခေTအဝေTခဲခက်သည်။ ဆရာတော်တို့မေး ချက်တွက်ချက်မရသည်ကိုတိုက်အုပ်သင်္ဃာ
 သာမဏေတို့ကိုမည်သည့်ကဏ္ဍောင်း ကန်ဆောက်၍ကိုး ကွယ်လှူဒါန်း သည်ကိုမဟာဒါန်
 ဝန်တစာရင်း ယူစေ၍ ကျောင်း နေဆရာ ကျောင်း တကာမည်သူဖြစ်သည်ကို
 သို့မလိုက်သိတော်မူသာ အောင်စာရင်း သွင်း ၊ မစစ်မကြောရကုန်သေး သည်
 ပုဂ္ဂိုလ်သင်္ဃာတို့ကိုလည်း ဆရာတော်တို့ကတုန်စင် အောင်စစ် ကြော၍စစ်ချက်ကိုသွင်း
 မြဲသွင်း စေ။ ရဟန်း သာမဏေတို့သိက္ခာပုဒ်ကျင့်ဝတ်တရား ကိုမေး မြန်း ၍မရ
 သည်ပုဂ္ဂိုလ်သင်္ဃာသာမဏေတို့ကိုလည်း တိုက်ခွာနအသီး အခြား နှင့်နေစေ၍ဆရာ
 တကာနှစ်ဦး ပင်အကျိုး ရှိမည်မဟုတ်။ တရား ကျမ်း ဂန်သိမြင်ကျင့်ဆောင်သည့်
 ဆရာတို့တိုက်တွင်း မှာဆုမြဲဝါဒကိုခံ၍သင်ကြား ကျင့်ဆောင်ကြရစေမည်။ သာ
 သနာပြုလွတ်ရန်အဝေမြို့ရွာရှိပုဂ္ဂိုလ်သင်္ဃာတော်တို့ကိုမလွတ်မသွား မိရှေ့ပြည်
 တော်တွင်း ဆရာတော်ကြီး တို့သံသွန်သင်ပြသည့်ဝါဒခံစေရဦး မှတရား ကျမ်း
 ဂန်နှင့်ညီညွတ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အဝေး မြို့ရွာရှိဆက်သွင်း သည်စါရင်းက သင်္ဃာ
 တော်တို့ကိုခန့်ထား ၍ရှေ့ပြည်တော်ရောက်ပင်္ဂစေ။ ရဟန်း သင်္ဃာတို့သတင်း
 သုံး နေသည့်မြို့ရှင်ရွာရှင် စော်ဘွား မြို့စား သူကြီး ကလံတို့ကလည်း ရှေ့ပြည်တော်
 သို့လာရမည်။ သင်္ဃာတော်တို့ဆွမ်း ပစ္စည်း လုံလောက်အောင်လှူမျိုး ငိုတွာခန့်ထီး ၍ပို့
 သစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုတပေါင်း လပြည့် ကျော် ရက် နေ့ညဉ့် ခံသီရိနန္ဒ
 မိတ်စည်သူထင်ပြန်။
 (စလင်း သူကောင်း စါစု၊ သူငိုယ၊ တွဲ၁၃၊ မှတ်၉၊ နံဝင်ဘီ၁၉၂၉၊ မှတ်၃၅)

ရွှေမြို့တွင်းမြို့တွင်း ငြိပြင်လမ်း သေးလမ်း မရဟန်း ရှင်လူထုထပ်သည့်အရပ်
 များ ထွင်မြင်း ကိုအခုန်အရိုက်မစီး မနင်း စေနှင့်။ အင်း ဝဇ္ဇိကပင်လူသူအ
 ထိအခိုက်မကင်း ရှိရသည့်ကို ထောက်၍အကြိမ်ကြိမ် ငါအမိန့် တော်ထုတ်ပြန်သည့်ကို
 မြို့ထောင်မှူး မြို့စာ ရေး ငယ်တို့သည်အသီး အသီးအရပ်အကွက်အဖွဲ့အခြားနှင့်
 ထိန်း သိမ်း စီရင်ကြသည်ဖြစ်လျက် မထိန်း မသိမ်းမပြုမူမစီမရင်ဂတိကဝတ်
 သို့လိုက်၍ နေကြသော ဧရာဝတီယခုလအတွင်း ရွှေနန်း တော်မြောက်အရှေ့အနောက်
 လမ်း မထွင်သဘိတော်တပါး ကိုမြင်း တိုက်မိ၍ထိခိုက်နာကျင်စွာရှိကြောင်း နှင့်
 ရွှေနား တော်မြတ်ကြား တော်မူပြန်ရသည်။ ဝန်တို့မှာမကြား မသိလော။ ရွှေ
 မြို့တော်မြောက်ပြင် မျက်နှာအရပ်တွင် ရဟန်း ရှင်လူကိုမြင်း ထိခိုက်လျှင် မြောက်
 မျက်နှာထောင်မှူး ထောင်စီရင်တို့ကိုအကျဉ်း ထား၍မြင်း စီး လူကိုရအောင်
 တောင်း ၊ အနောက်မျက်နှာတောင်မျက်နှာအရှေ့မျက်နှာများ မှာထိခိုက်
 လျှင်လည်း ၎င်း နည်း ရအောင် တောင်း ၍အမိန့်တော်မတည်မြင်း စီး လူကို
 မြို့တွင်း မြို့ပြင်သုံး ရက်လည်အောင် မောင်း ကြော်ပြီး လျှင်ကြား မြင်သမျှ ကြောက်
 ရွံအောင် နာကျင်အောင် ရိုက်၍ပျက်။

14 March

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုတပေါင်လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့ညနား ခံစ

မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(စလင်း သူကောင်း စိစု၊ သူငယ်၊ တွဲ၁၃၊ မှတ်၁၀၊ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၂၉၊ မျက် ၅၅)

ရွှေပြည် တော်မှစ၍ နိုင်ငံ တော်အတွင်း ဆင်း ရဲသား ထွန် တော်မျိုး တို့ထွင်အမှု
 တော်ကိုအသဘာဝအနာမျှ၍ညီညွတ်စွာတမ်း ရွက်စေခြင်း ငှါဘေး လောဝင်း တော်
 ဘိုး လောဝင်း တော်အဆက်ဆက် သွေး သောက်စုမြင်း တော်သတ်ဒိုင်း လမိုင်း
 ဝင်း ကိုယ်ရံအသတ်တိုင်းတမ်း အစုအဝန်း ခွဲဘက်၍အသီး အသီး တစုနှင့်တစုမ ဖွေး
 မရွက်မကူး မသန်း စေရ။ တဦး ထိန်း နက်လူစုကိုတဦး ထိန်း နက်လူစုကလက်မ
 ခံစေရ။ တမ်း ရွက်ပြုရခြင်း စံရှိသည့်နှင့်အညီ ရွှေခွဲဘက်ရင်း အစုအဝန်း လည်း
 အများ ရှိသည်။ နေဘင် တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက် ငါ့လက်ထက် တော်အစုအဝန်း ခွဲ
 ဘက်၍အသီး အသီး စုရှင်ဝန်း ရှင်ခေါင်း အကြီး နှင့်စာရင်း ချုပ်စာရင်း ကျယ်
 သွင်း ၍ထိန်း သိမ်း ပြုရသည့်လူစုလည်း အများ ရှိသည်။ အသည်အလာတို့မှလည်း ထုံး
 စံဥပဒေအများ ရှိသည်ကို ရှေး ဥပဒေအတိုင်း သေချာငြိမ်ဝပ် အောင်ယခုလည်း
 တိုင်သူရင်း ခွဲဘက်သိမ်း ရုံး ဆဲပင်ဖြစ်သည်။ အရပ်အရပ်မင်း မိဘုရား မင်း သီး
 ကိုယ်လုပ်မင်း ညီမင်း သား တို့မှလည်း အထိုက်အလျောက်အစေအသုံး ပာရင်း ချုပ်
 စာရင်း ကျယ်နှင့်ပေး ခွဲတော်မူ၍ရှိ လေပြီ သည်။ အင်း စာရင်း ရှိသည့်အတိုင်း
 ထိန်း စုထိန်း နက်ကျသည့်လူထွင် ရွှေသဘာမထိန်း မသိမ်း မစီရင်ပြု။ တစုနှင့်တစု
 အကပ်အမှီမခံတန်ခံပြော သော ဧကန်တစုနှင့်တစုကူး သန်း ၍အကပ်အမှီမခံပြော စေ
 နှင့်အကြိမ်အကြိမ်အမိန့် တော်ထုတ်ပြန်၍ ရှိသည့်ကိုအမိန့် တော်အတိုင်း တည်အောင်
 လွှတ်တော်ရုံး တော်ချုပ်ပိုင်စီရင်သူတို့လည်း ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်ရှိသည့်အတိုင်း
 မျက်နှာကြီး ငယ်မရွယ်မထောက်ကြပ်ကြပ်တင်း တင်း မစီမရင်။ အရပ်ရပ်မင်း
 မိဘုရား မင်း ကိုယ်လုပ်မင်း ညီမင်း သား များ တော်မက်တော်တို့မှလည်း အင်း
 စာရင်း ကျပေး ခွဲတော်မူ၍ရှိသည့်လူထွင် ရွှေသဘာမထိန်း မသိမ်း မစီမရင်ပြု။
 အကပ်အမှီမခံတန်ခံပြော ငင်း စုထိန်း ဝန်း ထိန်း တို့ပေး ရွှင်ရပိုင်ယူပိုင်သက်
 သို့သာဇာတိတော် ရေး ကိုမထောက်မကြောက်တောင်း ရမ်း ပေး တမ်း ပြု
 ပြော ငင်း စုထိန်း ဝန်း ထိန်း ခေါင်း အကြီး စာရေး စံချီတို့ကအကပ်အမှီမခံတန်
 ခံပြော ငင်း များ နှင့်လွှတ်တော်ရုံး တော်အစီရင်ခံသည်ကိုလည်း မရရအောင်အ
 ဏိတော်ထား ၍မနက်မယူမပေး မအပ်စာတင်စာချစ်ရိတ်ကြေး ငွေပန္နာမကုန်
 တန်ကုန်၍သဘာဝ ပြော ငင်း များ နှင့်ရွှေနား တော်ပြား တော်မူရသည်။ လွှတ်

တော်ရုံး တော်ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်ခန့်တော်မူ၍ ချုပ်ကိုင်စီရင်သူတို့သည် ကျေး
ဇူး သစ္စာ တော်ရှင် ငါအသျှင် ကေရုဇာဇ်မင်း မြတ်မှတစ်ပါး အခြား သူတို့ကို ကြောက်
ရွံ့ခန့်ငြား ရမြဲ မဟုတ်။ ကတိကဝတ်မကင်း သည်ကဲ့သို့ ကျင့်ကြံပြုစုသူတို့ကို ကွယ်ရသ
မရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်ထဲရေး ဆိုသည့်အရာသည်တစ်ကောင်း မှဆယ်စကောင်း
သည်။ တစ်မကောင်း ရှင်ဆယ်စမကောင်း စကား ဟောင်း ဂြိုသည်။ နေောင်
သည်ကဲ့သို့မကြား ရစေနှင့်။ တန်း ထောင်အာဏာ တော်ပေး အပ်၍စီရင်ခန့်
ထား ကြသည်ဖြစ်သည်။ စုထိန်း ငန်း ထိန်း တို့ကွဲဘက်ပေး ကမ်း ရသစာရင်း
ကျလူဖြစ်လျက်အကပ်မခံတန်ခံသည်မကပ်တန်ကပ်သူလည်း ကပ်ကြောင်း နှင့်အစီရင်
ခံလျှင်ဂတိလေး ပါး တစိုး သုံး ပါး မလိုက်နှင့်။ နေ့ရက်မရှည်မကြာစေရ။ မရရ
အောင် နုတ်၍အကပ်မခံတန်သူနှင့်မကပ်တန်ကပ်သူတို့ကြား မြင်သမျှလူတို့ ကြောက်ရွံ့
လွယ်အောင်သတ်တန်ဖြစ်တန်သည်ကို (သတ်) ဖြတ်၍စီရင်။ စီရင်ခွင့်ရောက်လျက်ဂ
တိလေး ပါး တစိုး သုံး ပါး သို့လိုက်၍ မစီမရင် ဂြိုကြောင်း ကို နေောင်ကြား တော်မူ
ပြန်ရလျှင် နှစ်ခွန်း ချေရမည်မမှတ်နှင့်။

31 March

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခု (နှောင်း) တန်ခူး လဆန်း ၁၁ ရက်နေ့

နား ခံနန္ဒ မိတ်စည်သူထွင်ပြန်။

(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၁၆၊ စလင်း သူကောင်း စာစု)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းတဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေနန်း ရွှေဘုံအတွင်း ပြင်အစေအသုံး ခံပြုရသည့်ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား ကိုး ပါး ပုဏ္ဏား ကျည်း ပုဏ္ဏား တို့မှာ ရှေး ဘေး လောင်း တော်တို့လက် ထက်ထမ်း ရွက်ရိုး အစုအစည်းကိုမှန်ကန်အောင်မထမ်း မရွက်ကြ။ တဦး နှင့်တဦး မပေါင်း မဘက်တန်သည်ကို ထွေး ရောပေါင်း ဘက်၍ထမ်း ရွက်ကြောင်း နှင့်ရွှေနန်း တော်ကြား တော်မူသော ကြောင့်ရှေး ထမ်း ရိုး ရွက်ရိုး အစုအစည်းကိုအတွင်း ဝန်တို့ရွှေရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား အကြီး မဟာရာဇာဓိပတိရာဇာရုဗ်နှင့်ရှစ်ပါး ပုဏ္ဏား တို့ကိုမေး စေလျှင်ပုဏ္ဏား တို့အဆက်အနွယ်ဓမ္မစေတီမင်း လက်ထက်သီဟိုဠ်သို့ ကူး၍ဘိသက်ပေး ပုဏ္ဏား တောင်း လျှင်သီဟိုဠ်မင်း ကဒက္ခိနာထ၊ လောကနာထ၊ မဟာနာထ၊ နရာနာထ၊ ဇလနာထ၊ နန္ဒနာဒ၊ သီရိနာထတို့ကိုသီဟိုဠ်မင်း ကဓမ္မစေတီမင်း သို့ပေး လိုက်သည်။ ပုဏ္ဏား တယောက်မစေ၍ရှစ်ယောက် ပြည့်အောင် နေဇာမြက်ကိုပုဏ္ဏား ဂုဏ်သဏ္ဌာန်ဝိပြင်စွာအဝတ်တန်ဆာဆင်ယင်၍ ခရုသင်း စွဲကိုင်စေသည်။ ၎င်း ပုဏ္ဏား ကိုလည်း ဝံသာနာသမည်သမုတ်၍ဘိသက်ခံသည်။ ဓမ္မစေတီမင်း လက်ထက်ကစ၍အင်း ဝမ်း အဆက်ဆက်သား မြေး စည်ဆက်၍အစဉ်အတိုင်း ရွှေလက်ထက်တော်တိုင်နန်း စည်ဘိသက်တော်ကိုသွန်း ဆက်၍ပရိတ်တော်ပန်း ဆက်သထမ်း ရွက်ရသည်။ ဘိသက်တော်ခံ ရွှေမြို့တော် ရွှေနန်း တော်သိမ်း သဏ္ဌာန်း ရေစင်ခံပဒေသသဏ္ဌိန် တော်သဏ္ဌိန် တော်ကြီး ရေတော်ခပ်မျှား မှာခန့်ထား တော်မူလျှင်ထမ်း စင်ရှစ်နှ့်အစဉ်အတိုင်း လိုက်ရသည်။ ဝါဝင်ဝါထွက်နှစ်(သစ်)အတင်တော်မျှား မှာလည်း ချထား တော်မူသည့်နေရာကထ၍လက်ဝဲလက်ယာတဘက်လေး ယောက်စီပရိတ်တော်ပန်း ကိုဆက်သထမ်း ရွက်ရသည်။ ဘိသက်တော်ခံဥဂင် တော်ထွင်သဏ္ဌိန် တော်ကြီး သဏ္ဌိန် တော်လတ်ခန်း ကြီးနား ကြီး ရှိလျှင်ဖေါင်း တော်သရဘူတော်မကိုဦး တော်မျှား ကိုသန္ဓေသိဒ္ဓိတင်ဆက်ရသည်။ ပကတိဗေါင်း တော်ကိုလည်း သန္ဓေသိဒ္ဓိတင်ဆက်ရသည်။ အတွင်း ပြင်ကြိုက်ပူဇော်နတ်ပူဇော်အမျှမျှား ကိုပူဇော်ပသထမ်း ရွက်ရရိုး ထုံး စံမရှိကြောင်း နှင့်ထွက်ဆိုသည့်အတိုင်း ရှေး အစဉ်ရှိသည်ကိုသတင်း ရွက်စေ။

1 April

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုတန်ခူး လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံပြောကြီး

မျှား ထင်ပြန်။

(စလင်း သူတောင်း စာစု)

ရွှေမြို့တော်အတွင်း ပြင်ပြည်သူပြည်သား တို့ဝတ်ဆင်ကြသည့်အင်္ကျီပင်နီ ယောတဘက်
 စေါင် များ ကိုစစ်ကြောလုယူကြောင်း များ နှင့် ရွှေနား တော်ကြား
 တော်မူသည်။ သည်ကဲ့သို့ ကောလောဟလဖြစ် စေရမည်မဟုတ်။ မြို့တွင်း မြို့ပြင်လမ်း
 သွား လမ်း လာတို့ကိုမစစ်မ ကြောမသိမ်း မယူစေနှင့်။ မြို့တံခါး အဝင်အထွက်
 များ မှာသာမတော်မသင့်သည့်အဝတ်ကိုဝတ်ဆင်၍လာလျှင်အဝတ်အစား ကိုမ
 သိမ်း မယူစေရ။ တံခါး တော်သို့မဝင်ရမည့်အကြောင်း ကိုသဘောတရား မြစ်
 တား စေရမည်။

3 April

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုတန်ခူး လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့ဆင်ကျုံး တော်တွင်
 နား ခံနန္ဒ မိတ်စည်သူထင်ပြန်။

(သူငယ်၊ ဒီဇင်ဘာ ၁၉၂၉၊ စွဲ ၁၃၊ မှတ် ၁၀၊ မျက် ၅၅၊ စလင်း သူ ကြီး စိစစ်)

ဆံ့သး ဆရၢ တေၣ်တပြည့် ခြေ မတွဲအရပ် ဒိုက်သတင်း သုံး နေသည့်၊ မဟၢပဏှိတ

ဝရပုဂ္ဂိုလ်ကို မဟၢ ဒါန်တိုက် ဝန်ကပင်ၤၤကိုး ကွယ် စေ။

20 April

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လဆန်း ၂ ရက် နေ့ညနား ခံနန္ဒ မိတ်

စည်သူတွင်ပြန်။

(ချီး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လဆန်း ၁ ရက် နေ့အတုလဆရာကို ပိဋကတ်တိုက် တော်
 ထွင်ဆရာ တော်တစုစည်း ဝေး မေး မြန်း တော်မူကြသည်။ သာသနာ တော် ရေး
 ကျမ်း ဂန်မှမှသာ တော်မူသဖြင့် နောင် တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်ကြသွန်ခင်း
 ဆရာ တော်၊ ဇရာဇ်ဆရာ တော်၊ အင် ကြင်း ပင်ဆရာ တော်ဘုံတစုကရဟန်း
 တရား နှင့်မ လျော်သာသနာ တော်မှအပဖြစ်ထိုက်သည် မေတ္တာစာသွင်း ကြ၍အ
 ဝမြို့ကျောင်း ထွင်မှမ နေရ။ တောထွင်း အရပ်သို့ထွက်သွား နေရလေသည်။ င
 စဉ်းကူး စား လက်ထက်စကိုင်း ဘက်မင်္ဂလာ ရွှေဘုံ ကျောင်း ကိုဆောက်လုပ်ပြီး ပြေ
 သည်ကလလည်း ငစဉ်းကူး စား အဓိကတင်၍မည်ရှိရာထွင်အင် ကြင်း ဆရာ တော်
 ဘုံကျော် ကျောင်း နေဦး ပုံတိုက်မတင်မလျှာသင့်ကြောင်း နှင့်မေတ္တာစာသွင်း ပြန်
 ၍အလျှောက် နေမြဲ နေပြန်ရသည်။ နောက်လည်း ကိုဏ်း နှစ်သစ်တို့နှင့်ဆေး ဘော်
 ကြောဘက်မတင်း တပြည့်သစ်ခဲများ နှင့်ရှိကြောင်း ကိုရွှေနား တော်ကြား တော်
 မူပြန်ရသည်။ နောင် တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်အတုလဆရာ တောထွင်း သို့သွား ရ
 သည်ကလမည်သည့်သိက္ခာပုဒ်ယိုယွင်း ၍သွား ရသည်ကိုလေး ထပ် မြောက်တိုက်ရှင်ဇ
 နိန္ဒာ ဘုံကျော်ဦး ပုံတိုက်စုနှင့်အတုလဆရာကိုဆိုင်းပြိုင် စေ၍ စာ မေး ဆရာ တော်
 တစုကတရား ကျမ်း ဂန်နှင့်အညီဆေး မေး တော်မူကြပြီး လျှင်သီ တော်မူသာ
 အောင် မေတ္တာစာသွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခဏ်ရီနန္ဒ

စည်သူထွင်ပြန်။

(ချီး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၀)

အတုလဆရၢကိုအထက် စေၢဒကပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ နှိပ်စက်၍ ဖြိုင် စေ၍ စၢမေး ဆရၢတော်
တစု ဆေး မေး တော်မူ၍ ပြန်ချက်အမိန့်တော် စီသည်စါမေး ဆရၢတော်တို့
ကြား သိရင်း အမှုမဟုတ် လေဖြစ်သည်။ ရတနာစံလွတ်ဆရၢကတရား ကျမ်း ဂန်
၌ အညီဆေး မေး စစ်ကြော၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုစာသွင်း စေ။ စၢမေး ဆရၢ
တော်တို့မှ အထက်အမိန့်တော် ပါစေၢဒကဥတိဒကပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရတနာစံလွတ်ဆရၢ
ဆေး မေး စစ်ကြောသည်ကလစဉ်း ဝေး၍ နားထောင် တော်မူ၍ ရမည်အ
ကြောင်း နှင့်မဟာဒါန်ဝန်ကိုပင်္ဂတိတိ ဂျောကိယာစေ။ အတုလဆရၢက ဆေး
တော်ကြောဘက်အယူဝါဒမျှသူအဝင်အပါများ ရှိကြောင်း နှင့်စာရင်း ချသည်။
ခင်ကြီး ခိုင်၊ ခင်ကြီး မွေး၊ ၊ ရှင်ကိတ္တိ၊ ရှင်ဆင်၊ ရှင်ဇီန၊ ခင်ကြီး ဘော်၊ ခင်
ကြီး ညို၊ ခင်ကြီး ကြွင်း တို့၌ အပါအဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း လွတ်ကခန့်ထား၍ အလွင်
ရောက်အောင် ပင်္ဂစေ။

21 April

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လဆန်း ၃ ရက် နေ့ညနား ခံနန္ဒမိတ်

စည်သူထွင်ပြန်။

(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၀၀)

အတုလဆရၢကို နေၢင် တေၣ်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်ကပင် ရဟန်း တရား နှင့်ဆန့်ကျင်သည့်အင်ကြင်း ပင်ဆရၢ တေၣ်နှံ့ဆရၢ တေၣ်တစုက မေတ္တာစာသွင်း ဖြုၣ်ကျောင်းထွင်း မှာမနေရတော့ထွင်း အရပ်မှာ နေရလေသော ဧကန်သီတေၣ်မူသၢအောင် စောဒကစုတိဒကပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦး တို့ကိုရတနာစံလွတ်ဆရၢကဆေး မေးဆုံး ဖြတ်ချက်နှင့်စာသွင်း စေအမိန့်တေၣ်ထုတ်ပြန်၍ စစ်ကြောဆေး မေး စေသည့်ကိုနီဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်အလိုငှါဝိနည်း သိက္ခာပုဒ် တေၣ်ကိုယ်နီး သိမ်း ကျင့်ဆောင်ကြသည့်ရဟန်း ချား မဟုတ်ကြသကဲ့သို့ စောဒကစုတိဒကပုဂ္ဂိုလ်တို့လည်း ကြား သိသည့်အတိုင်း ဟုတ်မှန်အောင် မထွက်မဆိုကြ၊ ဆုံး ဖြတ်မည့်သူလည်း မဆုံး မဖြတ်နိုင် ကြောင်း နှင့်မေတ္တာစာသွင်း သည့်အရၢသည့်သင်္ဃာတိမဟုတ်၊ သာသနာတေၣ်ရေး ဝိနည်း သိက္ခာပုဒ် တေၣ်ကိုမထောက်မချင့်ရၢ ရောက်ကြသည်၊ အတုလဆရၢ တောထွင်း သို့သွား ရသည့် (မှာ) အမှတ်မထင်အလျောက်သွား ရသည့်မဟုတ်၊ နှင် ချီအထင်အရှား သွား ရခြင်း ဖြစ်သည်၊ ငစဉ်ကူး စား လက်ထက်လည်း အဓိကဆောက်သည့် ကျောင်း ကိုတင်ပျံ့လို၍ ၎င်း ဆရၢ တေၣ်တစုကို လျှောက် မေး စေရၢထွင်မတင် မပျံ့သင့်ကြောင်း ကိုလျှောက် မေး ချက်မေတ္တာစာသွင်း ချက်အထင်အရှား ရှိသည်၊ ၎င်း အမှုကိုရွက်ဆောင်ရင်း သူအင်ကြင်း ပင်ဆရၢ တေၣ်မရောက်သေး သော်လည်း ခင်ကြီး ပုံ၊ ခင်ကြီး ဇနီးနို့သောကြား သိသည့်မဟုတ်ယင်း တောဆရၢ၊ ရွာနန်း ဆရၢ၊ ကပဲ့ဆရၢ၊ ဒဝယ်ဆရၢတို့လည်း အကြား အသိချည်း ပင်ဖြစ်သည်၊ ဆရၢတစုကိုအတုလဆရၢ နှင့်ဆိုင်ဖြိုင် စေ၍ ဝိနည်း သိက္ခာပုဒ် တေၣ်တရား ကျမ်း ဂန်ရှိရၢရတနာစံလွတ်ဆရၢနှင့်မောင်း ထောင်ရှင်ဩဘာသ၊ ငါး ရွာရှင်ကလျာဏတို့ကိုစစ်ကြောဆုံး ဖြတ်စေ၍ စာသွင်း ကြစေ၊ စာမေး ဆရၢတေၣ်တစုတို့လည်း နားထောင်မြဲနား ထောင်ကြ စေရမည့်အကြောင်း နှင့်မဟာဒါနဝန်ကို လျှောက်ထားစေ၊ အင်ကြင်း ပင်ဆရၢ တေၣ်ကိုလည်း သာသနာတေၣ်ရေး ကြံသည့်ဖြစ်သည်၊ ဖွတ်ကလူခန့်ထား ၍အလှူငွေ ရောက်အောင် ပင့်ဆောင် စေ။

23 April

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံသီရိနန္ဒ

စည်သူကို ခေၣ်၍ပြန်။

(ချီး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ အုတ်ရှစ်ကျေး နေရင်း အတုလယသမဟာဓမ္မရာဇာဂုံရုတ်ဆိပ်ခံငပန်း ထွေး သည်ခမည်း တော်အလောင်း မင်း တရား ကြီး ဘုရား နောင်တော်မင်း တရား နှစ်ပါး လက်ထက်ရဟန်း ရှင်လူပြည်သူပြည်သား အပေါင်း တို့ကို နတ်ရွာဘိလိဖြစ်၍အပါယ်လေးပါး မှါနှစ်မွန်း လေအောင်ဘုရား သခင်ဟောတော်မူသည့်ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာကျမ်း ဂန်ထွက်ရှိရာမဖြစ်စေရပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာနှင့် ဆန့်ကျင်သောသဘာဝနပစ္စုပ္ပန်အဓမ္မဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့အလိုရှိရာစီရင်ရေး သား ထား သေစုဋ္ဌဂဏ္ဍိကျမ်းကိုအခိုင်ပြုတော်ပြောပြသဆုံးမသည်အတွင်းသိသနာတော်မြတ်ကို စောင့်သောနတ်တို့မနေသာ၍မကောင်း သောကြည်ခြင်း ဖြင့်ကြည်လျှင်ငပန်း ထွေး ကိုယ်တွင်သိက္ခာတရား မနား ကြောင်း နှင့်ပြည်သူတို့ကြွေး ကျော်သည်တွင် နောင်တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်ကိုး နှစ်ခြင်း မပေါင်း မဘက်လိုသဘာဝတော်မှအပဖြစ်ထိုက်သည်မေတ္တာစာသွင်း ကြ၍ကျောင်း တွင်း မှာမနေရတော့တွင်း ကျေးရွာလွတ်ရိက္ခာသွား ရသည်ကိုမျှသတိသံဝေကမရတရားကိုမစောင့်ခြင်း ကြောင့်တရားမစောင့်ခြေသည်။ မစွဲမယူငြိမ်ဝပ်စွဲမနေသိမစေတို့ကျင့်ဝတ်တရား စုဋ္ဌဂဏ္ဍိကျမ်းတွင် သိမှန်သည်စိတ်နှလုံး ကွဲပြားခြင်းမရှိဟုနှင်မင်းလိုသို့လိုက်၍သဘာဝကျင့်ရမည်သိသနပစ္စုပ္ပန်အဓမ္မဝါဒီယူ၍မပေး သင့်သည်စာကိုကိုး နှစ်သင်္ဃာတ်ခြင်း ပေး ကမ်း ခြင်း ကြောင့်၎င်းကျမ်းတွက်သည်ပါဠိအထကထာဋီကာနှင့်ညီမညီပီရကတ်တို့ကတော်တွင်စာမေး ဆရာတော်တို့ရှေ့တိုက်ဆိုင်မေး မြန်း စေလျှင်ဘုရား ဟောတော်မူသည့်ပါဠိအဋ္ဌကထာဋီကာကျမ်း ဂန်နှင့်ညီအောင်မပြုမဆိုနိုင်အဓမ္မဝါဒီသဘာဝနာဆူးပြောင့်မှန်ကြောင်း ကိုဝန်ချ၍ရှိသည်။ နောင်တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်သဘာဝမှအပဖြစ်ထိုက်၍ကျောင်း ကဆင်း သွား သည် နောက်ကိုး နှစ်သင်္ဃာတ်ခြင်း ဆေးဘော်ကြောဘက်စဉ်း ဝေး ပြန်ကြ၍တပည့်သင်္ဃာအများ နှင့်ရှိပြန်သောကြောင့် အထက်အမှုရင်းကိုသန့်ရှင်းစင်ကြယ်သည်ကိုပီရကတ်တို့ကတော်တွင်ရတနာစံလွတ်ဆရာမောင်း ထောင်ဆရာရှင်ဩဘာသ၊ ငါး ရွာရှင်ကလျာဏ၊ ဆား လင်း ကြီး ရှင်ပရမ၊ ၎င်း ရှင်ဒီပတို့ကိုးနည်း တရား ကျမ်း ဂန်နှင့်ညီစစ်ကြောလျှင်ငပန်း ထွေး ကိုယ်၌ဒုတိယပါရာဇိကမှမထသဘာဝတော်မှအပဖြစ်ကြောင်း ကိုဆုံးဖြတ်

စီရင်ချက်စာဆက်သွင်း၍ရှိသည်။ အကုသိုလ်အား ကြီး၍အဓမ္မဝါဒီမိစ္ဆာစွဲသော သူတို့ကိုသဗ္ဗညုဘုရား သခင်မထုတ်ဆယ်ကယ်တင်ခြင်း ငါ့မတတ်နိုင်သည်ဖြစ်သည်။ ငပန်း ငှေး၊ နှင့်အယူဝါဒသဘောမျှသဘာဝနပစ္စုပ္ပန်ကောရိကလေး ၊ ငတုတ်ဖြူ၊ ငပေလိပ်၊ ငပန်း ငွေး ကိုခေါ်ရင်း ကာလအယူတုတ်ချက်တည်း ပါလူငြိမ်း ကျော်၊ ငကြာဘက်၊ ငရခါ၊ ငသူ၊ ငလွမ်း တို့ကိုရှေ့ပြည်တော်ပတ်လည် နေပြန်စေလျှင်ရဟန်း ဂူင်လုပ်ပြည်သူပြည်သား တို့အယူမှား ကြွယ်အပါယ်လေး ပါး နှိပ်နှိပ်နင်း မည်ဖြစ်သည်။ သင်း တို့တစုကိုလူဝတ်လဲစေပြီး လျှင်မောင်း ကျော်၍အညာသစ်တောသို့အသီးအသီး တယောက်စီပို့၊ ဘုံကျော်တိုက်နေငုံ၊ တုန်း မောင်း ၊ ယင်း တော၊ ဖျိုး ကန်၊ မြို့သစ်၊ ဓမ္မစာရီ၊ ကဝဲ၊ တောင်ဘီလူး တိုက်ပညာမိတိမာ၊ ငကင်း ၊ သုမဏ၊ လင်္ကာဒီပ၊ ကျောက်ကော၊ အင်ကျင်း ပင်ဆရာနှင့်အသဘာဝ ဇနိန္ဒာ ကတောင်း သင်္ဃာကြီး တစု၊ ရန်အောင်မြင်တိုက်၊ ရှေ့စဉ်း ခုံတိုက်၊ သက္ကယ်နန်း ကျောင်း တိုက်၊ ရွာသောတိုက်၊ အောင်မြေ ရှေ့ဘုံတိုက်၊ စည်ကိုင်ကလေး၊ လက်ပန်လှ၊ သီပေါင်း ကား အုတ်ကျောင်း တိုက်၊ ပလိုင်း ဆရာသယ၊ နမောတိုက်၊ ဖွန်း စုဝန်ဟောင်း ဆရာ၊ တောင်ငူတိုက်၊ ဝရသီရိ၊ မစိုး ရိမ်တိုက်၊ ငအောင်၊ ကျော်အောင်စံသား တိုက်ထွက်ငြိမ်းသူ၊ ၎င်း ငနေ၊ ၎င်း ငလင်္ကာ၊ စတိုင်း ဇေတဝန်တိုက်၊ ဂူင်ချည်း အောင်တိုက်၊ ပြဿဒိကျောင်း တပည့်စု၊ ရေဝန်ကျောင်း နေဂူင် မဓိဝီ၊ ဒဝယ်ဝန်ဟောင်း ဆရာ၊ ခက်သင်တိုက်၊ ဟလင်း မင်္ဂလိတိုက်၊ ဝချက်တိုက်၊ ငပန်း ငွေး တပည့်ရင်း ငခို၊ ငမွှေး ၊ ငကိတ္တိ၊ ငအင်း ၊ ငဇီန၊ ငဘော်၊ ငညို၊ ငကြွင်း တို့မှစ၍သဘာဝနပစ္စုပ္ပန်အယူမှား အလား တူရဟန်း ယောင်ဆောင်သူတို့ကိုမကြွင်း မကျန်စေရ၊ မဟာဒါနဝန်ကိုစာရင်း တောင်း၍လူဝတ်လဲစေပြီး လျှင်မောင်း ကျော်၍ဆင်စာရိတ်မှာသည်။ ဂူင်ယောင်တို့အဝတ်လဲရန်ပုဆိုး ကိုဝန်ထောက်ဟောင်း ငမွှေး ကပေး စေ။

(25) April

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လဆန်း (၇) ရက်နေ့နား ခံစမြှောင်

မှူး ထင်ပြန်။

(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၀၀၊ တောင်ခွင်စိစု၊ စလင်း သူကောင်း စိစု၊ သူရိယစွဲ၁၂၊ မှတ်၁၂၊ ဖေဖဝါရီ၁၉၃၀၊ စိ၃၃-၄)

သၢသနပစ္စက္ကိယယုမှား လူတစုတို့ကိုချမ်း သာပေး တော်မူပါမည်အကြောင်း
 နှင့်စာမေး ဆရာတော် မေတ္တာစာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း ငပန်း ထွေး နှင့်
 အပွား လူတို့ချမ်း သာစေ၊ ကျန်ဆင်စာရိတ်လူများ မှာလည်း ဆင်စာရိတ်ကို
 ချမ်း သာစေ၊ အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ကျအောင်စီရင်။

(25 April

1784)

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လဆန်း ရက်) နေ့ညနား ခံနန္ဒ

မိတ်စည်သူထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဌ်၊ ပု၊ ၆၁၀၊ တောင်ခွင်)

ငပန်း ထွေး နှင့်မောင်း ကျော်ပြီး သစ်တောပို့ချမ်း သာပေး တော်မူသည့်
 လူစုကိုတန်ဆောင်ထွင်မနေစေနှင့်။ မဟာဒါနိဝန်ကိုအပ်၍ထိမ်းသိမ်းစေ။
 ရတနာသိင်္ဃိမြို့ကျောင်း ထွင်ငပန်း ထွေး နေရာနေငအောင်တင်နှံ့တပည့်
 သင်္ဃာပြုသူတို့ကိုလွှတ်တော်ကခေါ်စေ။ ငပန်း ထွေး ထွင်လူတပည့်ပြုသူမိချောင်း
 အိုင်၊ မူးကမ်း၊ တောင်ပို့၊ ကွန်းချောင်း၊ ယင်သာ၊ လိန်လှရွာများ ထွင်
 နေသူငြိမ်းကျော်၊ ငပါရမီ၊ ငဖြိုး၊ ငစံပွင့်၊ ငနီ၊ ငရွှေတီးတို့ကိုလည်း ရွှေဘ
 ဝါးတော်အောက်အလှူငရဲဘက်အောင်ရဲကျော်ဒေဝကိုခန့်ထား၍ခေါ်စေ။
 26 April 1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုနိလဆန်း ဂရက်နေ့နား ခံသီရိနန္ဒ
 စည်သူကိုခေါ်၍ပြန်။

(မိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀၊ တောင်ခွင်)

ဝန်ထောက်တော်တောင်း ငမ္ဘေးမှတစ်ပါး မိသမ္မတပုဆိုး နှင့်ချမ်းသာစေ။

ပုဆိုး ဝတ်ရန်လိုသည်ကိုတိုက်တော်မိုး ကတည်းကိုထုတ်၍ ချပ်လှပ်စေ။
27 (April)

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခု (ကဆုန်) လဆန်း ၉ ရက်နေ့စာရေးကြီး

ရတနာသီရိကိုခေါ်၍ပြန်။

(မျိုးကြည်၊ ပုဂံ ၆၁၀)

ပင်း တလဲမင်း သား နှင့်သား မယား ကျေး ကျွန်တစုက ဂုဏ်တော် ရေး လုံခြုံ
 အောင်ထိမ်း သိမ်း စီရံမည်မြင်း ဝန်ကိုမြို့ရွာ နှင့်တကွအပ် တော် မူသည်။ ပြင်
 လွင်မထွက်မသွား စေနှင့်။ ဂုဏ်တော် ရေး လုံခြုံ အောင်ထိမ်း သိမ်း စေ။
 28 April 1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့မြင်း စာ ရေး
 ကျော်ထင်သီဟသူကို ခေတ်၍ပြန်။

(မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

စလင်း ကျေး ဆင်ဖြူကျွန်း အရပ်တွင်သီတင်း သုံး နေသည့်ရှင် ပညာစက္ကပူဂျိုလ်
ကိုမြို့လပ်ဝန်ကပင် ဆောင်၍ကိုး ကွယ် စေ။

29 April

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြား

မှား ထင်ပြန်။

(မိုး ဩဇာ ပုံ၊ ၆၁၀)

အထွင်း ဝန်မဟာသီဟသူရမှ အသက်အရွယ်ကြီး ပြီဖြစ်သည်။ ကိုယ်စား တော်
 ကျောင်း ဘုရား သွား၍ နေစေ။ မဟာသီဟသူရအစား လမိုင်း ဝန်မင်း
 ကျော်ရွှေ တောင်ကိုသက် တော်၍ သက်၍ ကျော်ထင်တို့နှင့် ဘက်၍အထွင်း ဝန်
 ခန့်။

2 May

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံနန္ဒမိတ်
 စည်သူထင်ပြန်။
 (မိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ဆင်ဝန်အရလစီသည့်မှဆင်ဝန်ထောက်ဇေယကမဏိ(ကို)ဆင်ဝန်ခန့်။

14 May

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်နေ့နားခစ

မြောင်မှူးထွင်ပြန်။

(မျိုးဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

အထွင်း ဝန်မင်း ကျော် ရွှေ တောင် ဝန်သည့် တောင်ဘက်တိုက် ဝန်စုမှ ဘသီရိ ဇေ
ယ နော်ရထာကို တောင်ဘက်တိုက် ဝန်ခန့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုန်လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံစ

15 May

1784

မြောင်မှူး ထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ရတနာသိင်္ဃံမြို့မှ အထက်ခန့်ထားသည့်မြို့အုပ်အရာရှိတို့ကိုနှုတ်၊ မင်းကြီးရတနာကိုမြှင့်ခန့်။

16 May

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုကဆုနိလပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်နေ့နားခံစမြေောင်မှူးထင်ပြန်။
(မျိုးကြည်၊ ပုဂံ ၆၁၀)

ပုခန်း၊ ကြီး၊ မြို့စား၊ ဝန်ကြီး၊ သတိုး၊ မဟာသီဟသူကို ပေါင်း၊ ကတ္တီပါရွှေသား၊ ပန်း၊
 ၉၊ လေး၊ မျက်နှာတမာရွက်ထောင်၊ ဝတ်လုံဖဲရံရွှေဖျင်ဒီတဆင့်တပ်သနား
 တော်မူသည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခု) နယုန်လဆန်း ၂ ရက်နေ့နား ခုနစ်ရက် ၁၇^{20 May} ၁၇¹⁷⁸⁴
 စည်သူတွင်ပြန်။

(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

သုဓမ္မဘဝရုတ်ထွင်လက်၌တော်ကမလည်ဆရာတော်၊ ပလိုင်း ဆရာတော်၊ မုန်
 တောဆရာတော်၊ မဲထီး ဆရာတော်၊ ဟန်လင်း ဆရာတော်၊ လက်ဝဲတော်က
 ဆုံထား ဆရာတော်၊ တောင်လေး လုံး ဆရာတော်၊ ရွှေတောင်ဆရာတော်၊
 မောင်း ထောင်ဆရာတော်၊ ဆင်စဲဆရာတော်၊ ကတိုး ဆရာတော်တို့ကိုအခါ
 တော်ရောက်လျှင်ပဉ္စင်း လောင်း တော်ရှင်လောင်း တော်တို့ကိုစာမေးရ
 မည့်အကြောင်း နှင့်မဟာဒါနိဝန်ကိုပင်လျှောက်၍စာမေးစေ၊ စာမေးဆ
 ရာတော်သတင်း သုံး ရန်ကံကျောင်း ဖျာသင်ဖြူး အုန်း နေရာဆွမ်း ပစ္စည်း
 အချို့ပွဲကွမ်း ဆေး လက်မှစ၍ခန့်ထား စီရင်မြဲစီရင်၍အကြီး အကြပ်ခန့်ထား
 မြဲနှင့်မလစ်မလပ်စေရလျှာဒါနိ စေ။

24 May

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုနယုန်လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ခဲသီရိနန္ဒ

သုထွင်ပြန်။

(မိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၀)

တော် နေရဘဲ နေဒူး နေရဘဲ နေတို့မှဘဲ စလွယ်ရလျှင် ကတ္တီပါဝတ်လုံဝတ်ဆင်၍ က
 တောပွဲတက်စေ၊ စလွယ်မရလျှင် မဝတ်မဆင်စေနှင့်၊ မိုင်လုံသဘာဝတ်ဆင်စေ၊
 ကျန်နေရဘဲ နေတို့မှဘဲ အစည်ရှိသည့်အတိုင်း ဝတ်ဆင်တက်သက်စေ။

28 May

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခု နယုန်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံနန္ဒမိတ်

စည်သူထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဠာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

မြေဘက်နန်း၊ တော်အလယ်နန်း၊ တော်မိဘုရား၊ တို့ကိုကျင်း၊ ရွှေချက်လေး၊ စီသ

နား၊ တော်မူရင်း၊ ထွင်နှစ်ချက်စီတိုး၊ ဤသနား၊ တော်မူသည့်။

(28 May

1784)

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုနယုန်လဆန်း ၁၀ ရက်) နေ့ညနား၊ ခံထွင်ပြန်။

(မျိုး၊ ဩဌ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

အိမ်ရှေ့မင်း ကိုသနား တော်မူရင်း ကျွင်း လေး ချက်တွင် နှစ်ချက်၊ လိုက်ခါး

သနား တော်မူရင်း ဂျစ်စင်း တွင် လေး စင်း တိုး ချိသနား တော်မူသည်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုနယုန်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံစမြေဝင်

မှူး တွင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

မုတ္တဘိ သေကခံ တော်မူမည်။ ဘိသိက်နန်း တော်ထွင်ချထား ရမည်။ နေရာစဉ်
 မှာ အရှေ့မြောက်အိမ် ရှေ့မင်း ၊ ၎င်း အောက်စကုမင်း ၊ ၎င်း အောက်က
 မမင်း ၊ ၎င်း အောက်ပုခမ်း ကြီး မြို့စား ဝန်ကြီး သတိုး မဟာသီဟသူ ၊ ၎င်း
 အောက်ဘိသိက်သွန်း ပုဏ္ဏား ဂယောက် ၊ ၎င်း အောက်အမျိုး အမတ် ၊ အရှေ့တောင်
 ထောင်မင်း သား မြင်း များ ၊ ၎င်း အောက်စော်ဘွား ကြီး ၊ ၎င်း နောက်အ
 မျိုး အမတ် ၊ ၎င်း နောက်မြို့စား တစု ၊ ၎င်း နောက်မျိုး ငယ်မတ်ငယ် ၊ အနောက်
 တောင် ထောင်သူ ဌေး ၊ အနောက် မြောက် ထောင်သူကြွယ်တို့ကို ချထား ၍ နေစေ။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခု နယုန်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်

မျိုး ထင်ပြန်။

(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

1 June

1784

တော် နေရာ နေသူတို့မှ ခေါင်း ပန်း ခုနစ် ပွင့်၊ စလွယ်ရသူတို့မှ ကတ္တီပါဝတ်
လုံဝတ်ဆင်စေ၊ ဒူး နေရာ နေသူတို့မှ ခေါင်း ပန်း ငါး ပွင့်၊ မိုင်း လုံဝတ်
ဆင်စေ။

1 June

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုနယုန်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံ ပြေခွ
ကြီး မှူး ထင်ပြန်။
(မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ပုခန်းကြီး မြို့စား ဝန်ကြီး သတိုး သီရိမဟာဥဇနာ ၊ ဗေါင်း မှာသနား တော်
ခံရသည့်ပန်း ပွင့်အလိုက်တမာ ရွက်ထောင်စေ ၊ တော်နေရာ နေထို့မှာလည်း
သနား တော်ခံရသည့်ဗေါင်း ထွင်နား စည်း အထက်ဘောက်လုပ်၍ပန်း ပွင့်
ရသည့်အလိုက်တမာ ရွက်ထောင်စေ ၊ နဖူး စည်း ပေါက်အထက်ကိုသဘာဝညီလုပ်စေ။
3 June 1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုနယုန်လပြည့်ကျော်၁ ရက်နေ့နား ခံနန္ဒ

မိတ်စည်သူထင်ပြန်။

(မိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သောဆင်ဖြူသင်္ခါအသျှင်ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ငါအသျှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တော်ဝယ်မင်း မြေဘက်တန်ဆာဝါး ပါး နှင့်စလွယ်အစရှိသောတန်ဆာရတနာမျိုး တို့ကိုစုပုံခင်း ကျင်း ချီ ရှေး ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်တို့လက်ထက်ထုံး စံနှင့်အညီအဘိသိက်ခံ တော်မူခြင်း သည်ပစ္စုပ္ပန်အစီး အပွား များ စေခြင်း ဌာသခံ တော်မူသည်မဟုတ်။ မင်း မျိုး ၊ ပုဏ္ဏား မျိုး ၊ သဌေး ဆင်း ရဲသား စသောသတ္တဝါအပေါင်း တို့ချမ်း သာ၍ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရောက်စေခြင်း ဌာမင်း ကျင့်တရား ကိုကျင့်ဆောင် တော်မူမည်အဘိသိက်ခံ တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ မေောင်အိမ်ရှေ့မင်း မှစ၍မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ်တော်တို့စလွယ်အသနား တော်ခံပြုရသည့် လူတို့မှာလည်း လှပယဉ်ကျေး တင့်တယ်စေခြင်း ဌာသနား တော်မူသည့်တန်ဆာဖြစ်သည်ဟုယူဆကြရမည်မဟုတ်။ ပဉ္စသီဝါး ပါး စသောမင်း ညီမင်း သား များ မတ်တို့စလွယ်တင်ကျင့်ဝတ်တရား နှင့်အညီသတ္တဝါအပေါင်း တို့ကိုချမ်း သာငြိမ်ဝပ်အောင် ထိန်း သိမ်း ချီအုပ်ချုပ်စီရင်စီရံမည်သနား တော်ခံစေခြင်း ဖြစ်သည်။ ခပ်သိမ်းသောဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်အပေါင်း တို့ချမ်း သာငြိမ်ဝပ်အောင်အဓိဋ္ဌာန် ပါရမီကိုဖြည့်ကျင့်ရမည့်စလွယ်သနား တော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အမြဲနှလုံး သွင်း ချီမင်း ညီမင်း သား များ မတ်တို့စလွယ်တင်ကျင့်ဝတ်တရား ကိုမလစ်မမင်း မယွင်း မယိုစေရအောင်ကျင့်။ သနား တော်မူသည့်စလွယ်ကိုလည်း မေောင်အိမ်ရှေ့မင်း နှင့်ထွင်း ပြင်ချုပ်ကိုင်စီရင်သူလူကြီး တို့မှာ နေ့တိုင်း အမြဲတက်သက်ဝင်ထွက်သည့်ကလေးဆောင်ရွက်ကြစေ။

3 June

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့မြေ နန်း တွင်

နား ခံသီရိနန္ဒစည်သူထွင်ပြန်။

(အုပ်ချုပ်ပုံ၊ ပ။ ပိုဒ် ၁၀၉၊ စာ ၆၆ - ၇၊ စလင်း သူကျောင်း စာစု)

အမရပူရမြို့တည်နန်း တည်ဆဲဒွန်ဆင်မင်း သခင်ဆင်ဖြူများ ဂွင်းမင်း တရား
 ကြီး ဘုရား လက်ထက် တော် (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုနယုန်လပြည့် ၃ June 1784 ကျော် ၁၇ ရက် နေ့
 အတွင်း ဝန်မင်း ကြီး နန္ဒ ကျော်ထင်ကို စေလွှတ် တော် မူ၍ အရှင်မင်း ဇေယျာဓိ
 နှင့်တကွမင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ် တော်တို့ဆင်ယင် ဆောင်ရွက်ရိုး ပေး
 ကမ်း သနား ရိုး ထုံး စံဖြစ် သော စလွယ်၏အ ခြောက် အကျိုး ကိုကျမ်း ဂန်လာတိုင်း
 သိ တော် မူသော အောင် လျှောက်ထား လာသည်တွင် သွင်း သည့် စလွယ်တင် စာတမ်းကီးလူ
 တို့အဓိပတိဖြစ် သော ရေ မြေသခင်ဘဝှင်အသွင်မင်း ဇေယျာဓိမှ စ၍ မင်း ညီမင်း
 သား များ တော်မတ် တော်တို့ဆင်ယင် ဆောင်ရွက်သည်မင်း ခမ်း မင်း နား အများ
 ရှိသည်တွင် စလွယ်ဆင်ယင်ခြင်း ၏အ ခြောက် မူလအကျိုး အာနိသင်ကိုသာသနာ တော်
 ကျမ်း ဂန်မှလာသည်ကား ၊ ဝိဇ္ဇာဗိဇ္ဇာနီဥက္ကသံဆက္ကခဂ္ဂဉ္စပါဒကံ၊ ဝေဠုနံသဘုပါ
 မင်္ဂ၊ ဘိဂီရံနန္ဒဝဋ္ဋကံ၊ ဝိဇ္ဇာဗိဇ္ဇာနိစ၊ သား မြီး ယဝ်ကိုင်း ၊ ဥက္ကသဉ္စ၊ သင်း ကျစ်
 ကိုင်း ၊ ဆက္ကဉ္စ၊ ထီး ကိုင်း ၊ ခဂ္ဂဉ္စ၊ သံလုက်ကိုင်း ၊ ပါဒကဉ္စ၊ ခြေနင်း ကိုင်း ၊
 ဝေဠုနဉ္စ၊ ဥဗေတင်း ကိုင်း ၊ သဘုပါမင်္ဂဉ္စ၊ မြတ် သော ရတနာဖြင့်ပြီး သော
 စလွယ်ကိုင်း ၊ ဘိဂီရဉ္စ၊ ကရား ကိုင်း ၊ နန္ဒဝဋ္ဋကဉ္စ၊ ရွှေဖြင့်ပြီး သော ကိုး
 ခြေသဏ္ဌာန်ကိုင်း ၊ အသောကဝှ ယော၊ အ သောကမည် သော မင်း တရား သည် ၊
 ပါဟေသိ၊ ပေး တော် မူလိုက်၏၊ ဤသို့ဒီယဒိအဋ္ဌကထာ ပါရဝါဇိကဏိအဋ္ဌကထာတို့၌သိ
 ရီဓမ္မာ သောကမင်း တရား ကသိန်း နိဗ္ဗာန်၊ ဒေဝါနံ ဝိယတိသမင်း သို့မင်း ခမ်း
 မင်း နား ပေး လိုက်သည်စကား တွင် စလွယ် ပါသည်၊ ဟေမယ ညောပဝိတ္တင်္ဂန္တု
 သည်သုဝဏ္ဏပါမင်္ဂလဂ္ဂိတဂ္ဂ၊ ရွှေ စလွယ်ဆွဲတင်လျက် သောကိုယ်ရှိသည်တည်း ၊ ဣတိအ
 ယံအတ္ထော၊ ဤသို့ သောအနက်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏၊ ဤသို့ဝတ္တလီ ထေရအပါ
 ဒါန်အဋ္ဌကထာ နှိုက် ရှေး အခါဝတ္တလီ ထေရ်အ လောင်း လုလင်မှ စလွယ်ဆင် ခြောက်
 ကိုလာသည်၊ ၎င်း အပဒါန် ပါဠိ တော်အဋ္ဌကထာကို ထောက်၍ ပါမင်္ဂသ ခြွယ်စလွယ် ဟူ သော
 အနက်ကို ဟောသည်ကိုယုံမှားမရှိသိအပ်သည်၊ သရောဒယစ သော လောကီသင်သကရိုက်
 ကျမ်း တို့၌လည်း ယဇ္ဇောပဝိတမာလု ရောသဟူ၍ ယညောပဝိတဟူ သော မာဂဓသ
 ခြွန်နှင့်တူ သောယဇ္ဇောပဝိတဟူ သောသက္ကတသ ခြွန်ကို စလွယ် ဟောဟူ၍ဆိုသည် များ ကို
 ထောက်၍ စလွယ်ဆင်ယင်ခြင်း သည်အလွန်ရှည်စွာကလကဖြစ်သည်ထုံး စံဟူ၍သိအပ်

သည်။ ယင်း သို့စလွယ်ဆင်ယင်ခြင်း ၏အကြောင်း ကိုလည်း ကုလသမဂ္ဂဗြဟ္မဏဘဝ
ဝပသေနဒ္ဒိက္ခတ္တိဇာတ္တိဓိဆောဟူ၍အမျိုးအကွင်းကိုဆောက်တည်လို၍ စလွယ်တင်သည်
ကိုအဘိဓါန်ဋီကာလာသည့်နည်း နှင့်အညီအကွင်းကိုမိဌာန်ဆောက်တည်လိုသောကြောင့်
မင်းဇေယျဝတီမှစ၍မင်းညီမင်းသား များ ဧကမတ်ဧကတို့မှလည်း စလွယ်
ဆင်ယင်ခြင်း ထုံးစံဖြစ်သည်။ အတင့်အတယ်ဆင်ယင်မှုသာမဟုတ်ယူရမည်။ ဥပမာ
သော်ကား သစ်သတ္တဝါတို့မည်သည်သား ငှက်တို့ကိုခုတ်သတ်သည်ရှိသော်လက်ယာဘက်သို့
ကျသည့်ဖြစ်မှသာစားသည်။ လက်ဝဲဘက်သို့ကျသည့်ဖြစ်မှုကား မစား။ ဤသို့ဂတိမြဲ
သည့်ဖြစ်၍သစ်သတ္တဝါတို့၏ထုံးသုံးပြီး သောအကွင်းကိုမပျက်စေဘဲအကုသိုလ်ကိုဖြင့်ပေ
အံ့ဟူ၍ရသေ့တို့မှသစ်နက်ရေဆောင်လေသည်ကိုဆိုသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ ယင်းသည့်စ
လွယ်ကိုရွှေငွေစသောရတနာဆောက်လုံးထိုးခြင်း စသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့်
ပြုလုပ်အပ်သည်ကိုလည်း သာရပါမင်္ဂန္တိဥတ္တမံရတနပါမင်္ဂသုတ္တံဟူ၍ဋီကာသရတ္တဒီပ
နီထွင်ဆိုသည်ကိုထောက်၍သိအပ်သည်။ အနက်ကား သာရပါမင်္ဂန္တိသရတ္တပါမင်္ဂဟူ
သည်ကား ၊ ဥတ္တမံ၊ မြတ်သော၊ ရတနမာမင်္ဂသုတ္တံ၊ ရတနာတို့ဖြင့်ပြီးသော
ဆောက်လုံး စလွယ်တည်း ၊ ဒသကမ္ဘစသောလောကီကျမ်းဝယ်လာသည်ကား ၊
ဇန္တုဘဝာယတေသုဌ်း သံဃာရသဒ္ဓါး ဥစ္စတေ၊ ဇန္တု၊ အမိဝမ်းမှဖွားကိစ
ထွင်၊ သုဌ်၊ သုဌ်မည်သည်၊ ဇာယတေ၊ ဖြစ်၏၊ သံဃာရသ၊ အမျိုးအကွင်းကိုဆောက်
တည်လို၍ စလွယ်တင်သည်ဖြစ်လျှင်၊ ဒ္ဓိဇ၊ ဒ္ဓိဇမည်၏ကဲ့သို့၊ ဥစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏၊ ဤသို့
ပုဏ္ဏားတို့မှသုဌားကမ္မသစလွယ်မတင်လျှင်ဒ္ဓိဇမမည်၊ သုဌ်သာမည်သည်။ အ
မျိုးအကွင်းကိုဆောက်တည်လို၍ စလွယ်တင်မှဒ္ဓိဇမည်သည်ဆိုခြင်းကြောင့် ရေမြေသ
င်မှစ၍မင်းညီမင်းသား များ ဧကမတ်ဧကတို့မှလည်း အကွင်းကိုဆောက်
တည်လို၍ စလွယ်တင်သည်ဆင်ယင်သည်ကိုသိအပ်သည်။ ဗြဟ္မဏနဝဂုဏ်သုတ်၊ ခေဇ
ဗြမဒိဂုဏမေဝစ၊ ဗိသုဇ္ဈိတဂုဏာကထာ၊ သုဒြဿနိဂ္ဂုဏာဝေတိ၊ ဗြဟ္မဏ၊ ဗြဟ္မ
ဏမျိုးပုဏ္ဏားအား ၊ နဝဂုဏး ၊ ကိုးသွယ်သည်၊ သုတ်၊ ဖြစ်၏၊ ခေဇဗြ၊ ခေဗြ
မျိုးပုဏ္ဏားအား ၊ ပဒိဂုဏမေဝစ၊ ခြောက်သွယ်သည်သာလျှင်၊ သုတ်၊ ဖြစ်၏၊
ဗိသုဇ္ဈ၊ ဗိသုဇ္ဈမျိုးပုဏ္ဏားအား ၊ ဗြိဂုဏ၊ သုံးသွယ်သည်၊ သုတ်၊ ဖြစ်၏၊ တထာ၊ ထို
မှတပါး ၊ သုဒြဿ၊ သုဒြဿမျိုးပုဏ္ဏားအား ၊ နိဂ္ဂုဏ၊ စလွယ်မရှိသည်၊ ဘဝေတိ၊ ဖြစ်

၏။ ဤသို့ပုဏ္ဏား မျိုး လေး ပါး တို့တွင်ဗြဟ္မဏ မျိုး မှာကိုး သွယ်၊ ခေတ္တ မျိုး မှာ
 ခြောက်သွယ်၊ ဗိသု မျိုး မှာသုံး သွယ် ဆောင်အပ်သည်။ သုဒ္ဓါ မျိုး မှာ စလွယ် မ ဆောင်
 အပ်ဟူ၍သုံး သွယ်တိုး စီလာသည်။ များ တော်မတ် တော်အငယ်အလတ်တို့မှာလည်း ပု
 ဏ္ဏား သုံး ပါး နည်း သုံး သွယ်တန်သည်။ ခြောက်သွယ်တန်သည်ကိုး သွယ်တန်သည်အထိက်
 အလိုက်ဆင်ယင် ဆောင် ရွက်ရမည်။ များ ကြီး မတ်ကြီး အဂ္ဂ သေနာပတိတို့မှာအမြတ်
 ပုဏ္ဏား ဆောင်စလွယ်တွင်သုံး သွယ် လောင်း သော်တဆွဲ၍ စသွယ်။ မင်း ဆွေမင်း
 မျိုး တို့မှာ များ တော်မတ် တော် ဆောင်စလွယ်တွင်သုံး သွယ် လောင်း သော်တဆွဲငါး
 သွယ်။ မင်း သား တို့မှာ ၎င်း တွင်သုံး သွယ် လောင်း သော်တဆွဲရှစ်သွယ်။ အိမ်ရှေ့
 မင်း မှာ ၎င်း တွင်သုံး သွယ် လောင်း သော်တဆွဲတသွယ်။ ရေ မြေရှင်ဧကရာဇ်
 တရား မင်း မြတ်မှာ ၎င်း တွင်သုံး သွယ် လောင်း တိုး ၍တဆွဲလေး သွယ် ဆောင်
 ရွက်ဆင်ယင်သင့်ကြောင်း ကိုလည်း သင်သကရိုက်ကျမ်း အတိုး အစွက်နည်း နှင့်အညီ
 မှတ်သိအပ်သည်။ သ မော ခ ဒ မောတပ သော စံ၊ သ နှောသံ နှောအယိုဝံ၊ မဒ္ဒတ္တိစ္စ
 ဒယာသတုံ၊ ဗြဟ္မပြုတိတယတ္ထိမံ၊ သ မော ဓ၊ ကိုယ်နှုတ်ငြိမ်းသက်ခြင်း လည်း ကောင်း ၊
 ဒ မော စ၊ ကိုယ်နှုတ်ကိုဆုမြှင့်ခြင်း လည်း ကောင်း ၊ တပဉ္စ၊ ကိလေသာကို ပျောက်
 စေခြင်း လည်း ကောင်း ၊ သောစဉ္စ၊ စင်ကြယ်ခြင်း လည်း ကောင်း ၊ သ နှော
 သဉ္စ၊ ရေငံ့ရဲခြင်း လည်း ကောင်း ၊ ခန္တီစ၊ သည်း ခံခြင်း လည်း ကောင်း ၊
 အယိုပဉ္စ၊ သဘောဖြောင့်မတ်ခြင်း လည်း ကောင်း ၊ မဒ္ဒတ္တိစ၊ ရတနာသုံး ပါး
 ကိုဆည်း ကပ်ခြင်း လည်း ကောင်း ၊ ဒယာစ၊ သူကိုသနား ခြင်း လည်း ကောင်း ၊
 သတုဉ္စ၊ သစ္စာမှန်ခြင်း လည်း ကောင်း ၊ ဣမံ၊ ဤသက်ပါး သောအကုသိုလ်၊ ဗြဟ္မ၊
 စလွယ်တင်ပုဏ္ဏား မျိုး သည်ဗြဟ္မတယတ္ထ၊ ကျင့်ရသတည်း ၊ ဤသို့စလွယ်တင် သောပု
 ဏ္ဏား တို့အား ဆယ်ပါး သောအကုသိုလ်ကိုကျင့်ရသည့်ဟူ၍လာသည်နှင့်အညီမင်း ဧက
 ရာဇ်စသည်စလွယ်ဆင်ယင်သည့်သူတို့မှာလည်း မိမိတို့နှင့်ထိုက်လိုက်သည့်ပဝေဏီ မေဗ္ဗ
 ကိုထုံး စံအလျောက်ကျင့်ရသည့်ဟူ၍မှတ်အပ်သည်။ ပဇ္ဇောပဝိတံပရမံပဝိတ္တံပ္ပတ
 ပ္ပတိယိသတဇံပုရုတ္တတိ၊ တာဂုဇ္ဈမဗ္ဗံပြတိမဉ္စသုတံ၊ ယဇ္ဇောပဝိတံဗလမဿ တေ၊
 ယဇ္ဇောပဝိတံ၊ စလွယ်ဆင်ယင်ခြင်း အမိန့် နာသည်။ ပရမံ၊ မြတ်ခြင်း ၏အကြောင်း
 ဖြစ်၏။ ပဝိတ္တံ၊ စင်ကြယ်ခြင်း ၏အကြောင်း လည်း ဖြစ်၏။ ပုရုတ္တတိ၊ ရှေး အခါ၌

ပွဲတမ္ပတိယသတံ။ နတ်မင်း တို့၏ဆရာဝန်အကူနှင့်တကွဖြစ်ကြောင်း လည်း
 ဖြစ်၏။ အာယုတ္တ၊ အသက်ရှည်ခြင်း လည်း ဖြစ်၏။ အပ္ပဉ္စ၊ ရန်သူတို့မပျက်ဆီး နိုင်
 ခြင်း သည်အကြောင်း လည်း ဖြစ်၏။ ပြတိမဉ္စ၊ ပညာပွား ကြောင်း လည်း ဖြစ်၏။
 သုတိ၊ တင့်တယ်ခြင်း ၏အကြောင်း လည်း ဖြစ်၏။ ယဇ္ဇောပဝိတံ၊ စလွယ်ဆင်ခြင်း
 သည်။ ဗလ၊ ခွန်အား ကြီး ခြင်း ၏အကြောင်း လည်း ဖြစ်၏။ ဧတေ၊ တန်ခိုး ကြီး
 ခြင်း ၏အကြောင်း လည်း ၊ အညှ၊ ဖြစ်၏။ ဤသို့ပုဏ္ဏား ဤမှာ စလွယ်တင်ခြင်း သည်
 မြတ်ခြင်း စင်ကြယ်ခြင်း စသောအကျိုး တို့ကိုဖြစ်စေတတ်သည်ဆိုသည်နှင့်အညီဘုရား
 သခင်အဆုံး အမတော်မှာအပဖြစ်လျက်အကူကို ဆောက်တည်ခြင်း ၏အကျိုး ရှိသည်ကို
 ထောက်၍ဘုရား အဆုံး အမတော်နှင့်လျော်စွာသဘာဝတော်ကိုယုံကြည်၍ ဘု
 ဇေဗ္ဗစသောအကူတို့ကိုသူခပ်သိမ်း တို့စီး ပွား ချမ်း သာအလိုငှါဆောက်တည်ကုန်
 ဆောင်ခြင်း မှာကား အဘယ်ဆိုဘွယ်ရှိအံ့နည်း ၊ များ စွာအကျိုး ရှိမည်မချစ်ဟူ
 ၍သိအပ်၏။ ယင်း သို့ဆိုပြီးသောသဘာဝကျမ်း လောကီကျမ်း စကောနိရဝိဇ္ဇင်
 သာသနာတော်ကျမ်း သာပဋ္ဌာန်ဖြစ်သည်။ ပညာပွား များ စေလို၍သာ လော
 ကီကျမ်း စကား ကိုဆိုလိုက်သည်။ ဤပစ္စေ၊ ဆောင်ရွက်ဆင်ယင်သည်ထက်အကူနှင့်တ
 ကွမိဋ္ဌာန် ဆောင်ရွက်မှ ရေမြေရှင်တို့မှာဘုရားဇေဗ္ဗမြန်တည်ကြည်မည်။ မင်း
 ညီမင်း သား များ တော်မတ်တော်တို့မှာလည်း ကုသိုလ်တရား ပွား များ မည်။ သို့
 မှလည်း တိုင်း ကား နိုင်ငံသာယာစည်ပင်၍ဘုရား ရှင်သာသနာတော်ထွန်း ပ
 မည်ကိုရည်၍ စလွယ်ဆင်ယင်ခြင်း သည်တန်ဆာသာမန်သာမဟုတ်အကူအမိဋ္ဌာန်
 နှင့်တကွဖြစ်သည့်ဆိုလိုက်သည်။ နေဇိဘုံခန်း မှာသောဏဒိန္နနတ်သား ၏အ
 သွင်အပြင်အဆင်အယင်ကို (မျက်ကောင်း ပြည့်ထူ၊ သရဘူတန်ဆာ၊ လည်မှာအန်း
 ကြယ်၊ ဆယ့်ကိုး သွယ်သား ၊ စလွယ် ရောင်ချက်၊ ပြန့်အမျက်ထက်) ဟူ၍ စပ်သည်နှင့်
 အထက်သင်တရိုက်နည်း လာစလွယ်စာတမ်း ထွင်မင်း ဇေတုရာဇ်မှာနှစ်ဆယ် လေး
 သွယ်ဆိုသည်စကား ၊ မညီမညွတ်ရှိသည်ဆိုသည်မှာဇာတ်တော်ရင်း ဝယ် (တတ္ထယဇ္ဇော
 မဟိဒ္ဓိကော၊ သဗ္ဗဘာရဏဘူသိတော) ဟူ၍တန်ဆာအလုံး စုံဖြင့်တင့်တယ်သည်သာဆို
 သည်ကိုစကား အရသာလင်္ကာဖြင့်ဖျိဆရာတင်လွှား ၍ဆယ်ကိုး သွယ်ဟူ၍ စပ်လေသည်။
 ဇာတ်တော်လာမူချဆက်ဆက် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုယူ၍ စပ်သည်မဟုတ်။ ဇာတ်တော်မ

လၢကလည်း သောဏ ဒိန္နနတ်သား မှာ စလွယ်တဆယ့်ကိုး သွယ်ဟူ၍ ပျံ့ဆရာသိနိင်
မည် မဟုတ်ဖြစ်၍ သန္နိဋ္ဌာန်ဆတ်ဆတ် မယူအပ်။ အတတ်အကြပ် မသိသည့်အရာကို ရေဒ်
ရမ်း ၍ နှစ်ခုသုံး ခုလေး ခုငါး ခုဆိုရိုး ထုံး စံကဲ့သို့ဆယ်သွယ်ကိုး သွယ်ဟူ၍ ဒွန်သမတ်
အဓိပ္ပါယ်ကိုသဘယူအပ်သည်။ တကြောင်းလည်း သောဏ ဒိန္နနတ်သား သည်နတ်ဘုရင်
မဟုတ်နတ်ကြီး နတ်ထင်သာဖြစ်၍ ၎င်း မှာတဆယ့်ကိုး သွယ်ဆိုသော်လည်း လူကိုးအတွက်
သမုတိနတ်ဖြစ်သောမင်း ဧကရာဇ်မှာ နှစ်ဆယ့်လေး သွယ်သာအတက်အတိုး နှင့်
ရွှေ အောင်ဖြစ်သင့်သည်ဖြစ်၍ အထက်စာသွင်း ချက်အတိုင်း သန္နိဋ္ဌာန်ကျမှတ်
ယူသင့်သည်သာဖြစ်သည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၂၈ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော်ကိုး ရက် ၂ နေ့သုံး ချက်တိုး ကျော်အ
ချိန်တွင် စလွယ်တင်စာတမ်း ကိုရေး ကူး ၍အပြီး သတ်သည်။
(သုတေသီစာစု)

(28 January 1867)

ရှေး ဘေး လောကင်း တော်ဘိုး လောကင်း တော်တို့လက်ထက်ထုံး စံနှုန်းအညီမဟုတ်
 ဥပဒေပွဲသဘင်ခံ တော်မူသည်ကို ရှေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း မှန်ကန်ကျန် အောင်
 မဆင့်မကဲမစီမရင်၊ ပွဲသဘင် တော်မဟုတ်သကဲ့သို့ ပေါ့ပေါ့လျော့လျော့စီရင်ဖြင့်
 သော ခြေတင် ဝန်ထောက်ငယ်စာ ရေး ခြီး နား ခံသံခံစာ ရေး ခြီး စာ ရေး
 စာဘတ်လူတို့အစဉ်ထုံး စံမမှန်မကား ရွှေဘက်ကား ဘတ်ရွတ်ပြုသည့်ဖြစ်သည်။ စာ
 ရေး သူနှင်နား ခံသံခံငယ်တို့ကိုဆုံး ရှုံး အောင်စီရင်သင့်ပြီ။ အိမ်ကံခံ တော်မူ
 သည်အခိုက် ဘေး မဲ့ပေး တော်မူသည့် နေ့ရက်အတွင်း ပြုသော ခြေတင်သဘင်
 တို့ကိုချမ်းသာ ပေး တော်မူသည်။ နေ့တင်သည့်ကဲ့သို့မှား ယွင်း လစ်ဟင်း ဖြစ်လျှင်
 ခြီး စွာ သောရသဇာတ် တော်ကိုခံပြုရမည်။

3 June

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခံနန္ဒမိတ်

စည်သူထွင်ပြန်။

(စလင်း သူ ကောင်း စာစု)

မဇ္ဈိမာ ဒေသတိုက်ပါကလိပုတ်ပြည်ကြီး မှစ၍ဇေယျဒီပါကကွန်း ကိုအစိုး ရသေ့ဘေး
 လောင်း တော်သီရိဓမ္မာသေဘကမင်း လက်ထက်ကသို့ရဂန္တာရတိုင်း ကိုမဇ္ဈိက
 မထေရ်ကိုစေလွှတ်သကဲ့သို့၎င်း မဟိယကမဇ္ဈလတိုင်း သို့မဟာရေဝတမထေရ်ကိုစေ
 လွှတ်သကဲ့သို့၎င်း ဝနဝါသီအရပ်သို့ရကွေ့တမထေရ်ကိုစေလွှတ်သကဲ့သို့၎င်း သုနာပရန္တ
 တိုင်း သို့သေ့နကဓမ္မယက္ခိတမထေရ်ကိုစေလွှတ်သကဲ့သို့၎င်း မဟာရဋ္ဌတိုင်း သို့မဟိ
 ဓမ္မယက္ခိတမထေရ်ကိုစေလွှတ်သကဲ့သို့၎င်း သေ့နကတိုင်း သို့မဟာဓမ္မရက္ခိတမထေရ်
 စေလွှတ်သကဲ့သို့၎င်း ဟေမဝန္တာသို့မဇ္ဈိမမထေရ်ကိုစေလွှတ်သကဲ့သို့၎င်း သုဝဏ္ဏဘုမ္မိသို့
 သေဘဏထေရ်ဥတ္တရထေရ်တို့ကိုစေလွှတ်သကဲ့သို့၎င်း သီဟိုဠ်ကွန်း သို့မဟိန္ဒထေရ်၊ ဣဒ္ဓိ
 ယထေရ်၊ ဥက္ကိယထေရ်၊ သမ္ဗလထေရ်၊ ဘဒ္ဒသလထေရ်တို့ကိုစေလွှတ်သကဲ့သို့၎င်း အ
 သီး အသီး သာသနာတော်ပြုစေလွှတ်သည့်စံး စံနှင်အညီနိုင်ငံတော်အတွင်း သာသ
 နာမထွန်း မလင်း သေး သည့်စေဘွား မြို့စား တို့ဘွား စား စီရင်နက်မြို့ရွာ
 များ သို့သာသနာတော်မြတ်ထွန်း ပပွင့်လင်း စေခြင်း ဌာသသာနာပြုရန်ဝိနည်း
 စသောကျမ်း ဂန်နှင်တကပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်တို့အား တံဆိပ်အပ်လျှာတော်မူ၍သာသနာပြု
 စေလွှတ်တော်မူရမည်၊ သာသနာပြုဆရာတော်တစုတံဆိပ်အလျှာတော်ကိုလွှတ်တော်
 ထွင်ခံကြစေ၊ ပြီး လျှင်အသီး အသီး စာရင်း ကျမြို့ရွာများ သို့သက္ကရာဇ်^{2 July} ၁၁၄၆¹⁷⁸⁴ ခု
 နှစ်ဝါကပ်မှီအောင်ကြသွား ကြစေ၊ သာသနာပြုကြသွား မည်ဆရာတော်တို့ကိုလည်း
 မြို့ရှင်စေဘွား မြို့စား တို့ကဆွမ်း ပစ္စည်း ဆောင်လှူကံကျွေး အကြီး အကြပ်နှင်တ
 ကမြို့ရွာရောက်အောင်ဆောင်ယူပို့သစေ၊ ရွှေဘဝါး တော်အောက်စေဘွား
 မြို့စား မရှိလျှင်လည်း ဆိုင်သင့်ရာခန့်ထား ၍ပို့သစေ၊ မြို့ရွာသို့ရောက်လျှင်မြို့
 ရှင်စေဘွား မြို့စား များ မတ်ဆင်း ရဲသား တို့ကကျောင်း သင်္ကန်း ဆွမ်း ပစ္စည်း
 စသောရဟန်း တို့အသုံး အဆောင်ကိုပြည့်စုံလုံလောက်အောင်ကြီး နွဲ့ရိုသေစွာဆောင်
 လုပ်လှူဒါန်း ကြစေ၊ မြို့ရွာတွင်ရှိနှင်သည့်ရဟန်း သင်္ဃာတို့ကိုလည်း အယူဝါဒမကွဲမပြား
 မဘောက်မပြန်စေနှင့်၊ သာသနာပြုအပ်တော်မူသည့်ဆရာတို့ဆုံး မပြုဝါဒပေး
 ရာကျမ်း ဂန်ရှိသည့်အတိုင်း နာခံကျင့်ဆောင်ကြစေ၊ ဆရာတော်တို့ဆုံး မပြုဝါ
 ဒပေး ရာမနာမခံတရား ကျမ်း ဂန်နှင်မညီ၊ အယူဝါဒဘောက်ပြား ကျင့်
 ဆောင်သည့်ရဟန်း ရှင်လူတို့ကိုလည်း ငါအချွင်ကေရာဇ်မင်း မြတ်ကျေးဇူး သစ္စာ

တော်ရှိသည့်အတိုင်း စော်ဘွား မြို့စား တို့ကနိုင်းနင်း အောင်ကွပ်ညှပ်စီရင်စေ၊
 သာသနာပြုဆရာ တော်ကလည်း အပ်တော်မူသည့်မြို့ရွာတွင် စော်ဘွား မြို့စား မှူး
 မတ်ဆင်း၊ ရဲသား၊ ကျန်တော်မျိုး တို့ကိုမိန့်တဝါဒအယူမစွန်း မညီစေရသမာအယူ၌
 တည်၍သာသနာ တော်မြတ်ထွန်း ပပွင့်လင်း အောင်တရား ကျမ်းဂန်နှင့်အညီ
 ဆုံး မစီရင်တော်မူရမည်အကြောင်း နှင့်သာသနာပြုဆရာ တော် စော်ဘွား
 မြို့စား တို့ကိုအမိန့်တော်မှတ်စာပေး အပ်၍ကြွသွား စေရမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခံစမြေောင်^{15 June 1784}

မှူး သီဟ နော်ရထာထင်ပြန်။

(စလင်း သူ ကောင်း စိစု)

ပြည်သူလူတကာသက္ကဝါဒပေါင်း တို့ယခုဝါဆိုကာလရောက်ပြီ။ သုအသက်ကိုသတ်ခြင်း၊
 သုဥစ္စာကိုခိုးခြင်း၊ သုအိမ်ရာကိုပြစ်မှားခြင်း၊ မဟုတ်သောစကားကိုဆို
 ခြင်း၊ သေရည်သေရက်ကိုသောကခြင်းတရားငါးပါးကိုမကြည်မရှောင်ပြုကျင့်
 သည်သူသည်ငရဲတရိစ္ဆာန်ဖြစ်ကာအသူရကယ်အပါယ်လေးပါးသို့နှိုက်တလူးလိလိနစ်မွန်း
 ကုန်ရသည့်တရားငါးပါးကိုကြည်ရှောင်၍အပ္ပပေးခြင်း၊ သီတင်းသီလဆောင်
 တည်ခြင်းကိုပြုသောသူတို့သည်လူမင်းနတ်မင်းစည်းစိမ်ကိုခံစားရ၍နတ်ရွာ
 နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့ရောက်ရသည့်ကိုအသင့်နှလုံးသွင်းလက်သရဏဂုံသုံးပါး၊
 ပဉ္စသီငါးပါး၊ အဋ္ဌဒေသီရှစ်ပါးတို့ကိုမပြတ်ဆောက်တည်ကျင့်ဆောင်ကြကုန်။ ဝါဆို¹⁷⁸⁴
 လပြည့်အမိန့်တော်ကိုသက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက်နေ့ရှေ့ပြည်တော်မြို့¹⁷⁸⁴
 ထွင်းမြို့ပြင်လှည့်၍ဘတ်မြဲဘတ်စေ၊ ရှေ့ပြည်တော်မြို့ထွင်းမြို့ပြင်အရပ်ခေါင်းသွေး
 ကြီးသွေးဆော်တို့ကိုလည်းစီရင်စုအရပ်သားတို့ကိုပဉ္စသီငါးပါး၊ အဋ္ဌဒေသီရှစ်ပါး
 စသောအပ္ပပေးခြင်းများကိုတိုး၍ကျင့်ဆောင်လျှာဒါန်းပြုရမည်အကြောင်းနှင့်
 မှတ်စာအပ်၍ကျင့်ဆောင်နှိုးဆော်ကြစေ။

17 June 1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုဝါဆိုလဆန်း ၁ ရက်နေ့နားခံဇေယနော်ရ

ထာထွင်ပြန်။

(စလင်း သု ကေါင်း ဖါစု)

အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ မှာမိုး ရေကလရောက်မြဲဖြစ်၍ဆည် မြောင်း ကန်
ချောင်း လယ်ယာလုပ်ငန်း ဆောင်တာလုပ် ဆောင်ရသည်။ တရား စကား
အထွေအဆိုလာ ရောက်သူတို့ကိုလွှတ်တော်ရုံး တော်အိမ် ရှေ့ ပြင်အိမ်၊ ဝန်အိမ်
မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ် တော်ဝန်စုရမြို့စား ရွာစား တို့ကတရား
စကား မထွေမဆိုမချုပ်မထား မခေါ်မချ စေနှင့်။

26 June

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်း များ
သီဟနော်ရထာထင်ပြန်။
(စလင်း သူ ကောင်း စိစု)

28 June

1784

နေမျိုး မဟာသင်္ကြန် (အ) စား အရှေ့ဝင်း များ မင်း ကြီး မင်း ခေါင် ကျော်
ကိုလမှိုင်း ဝန်ခန့်။

28 June

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံစ
မြေ ဘင် များ သီဟ နော်ရထာထွင်ပြန်။
(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ဝန်စုရှင်ကိုမှတစ်ဆင့် ဝန်စုကျေး ဂွာမျှတဖွယ်တော်ပုံစံ တော်သို့တည်၍ ဆောင်
 ရွက်အစီရင်ခံစာ၊ ရွှေနေရွှေရပ်ပြု၍ မဆောင်မရွက်စေနှင့်။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုဝါဆိုလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့ညနံနက် ၁၀ နာရီ ၁၅ မိနစ် ၁၀
 နောက်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့ညနံနက် ၁၀ နာရီ ၁၅ မိနစ် ၁၀
 (ခုနစ် နာရီ ၁၀ မိနစ် ၁၀)

ပိဋကတ်တော်ပေလုပ်ပိဋကတ်တော်ရေး လူတို့မှလုပ်ဆောင်ရေးသားသည့်
အစိုက်စုရှင်ငန်းရှင်မြို့ရွာသူကြီးတို့ကတိုင်စာရင်းမင်းမျှမခန့်မထားစေ
နှင့်။ ပိဋကတ်တော်မှသာတဝတည်း ငြိမ်သက်စွာထမ်းရွက်^{၆၈} June

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုဝါဆိုလဆန်း ၁၄ ရက်နေ့နားခံတော်ပြော

ကြီးများပြန်

(ရှေးဟောင်းသုတေသန)

[illegible]

ငကောင်း၊ ငပေတင်၊ ငမာတို့နှင့်အမ်း မိသမ္မလူတို့ကိုရုံး သို့ထုတ်၍မြင်း စုကြီး
 ဝန် မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်၊ လမိုင်း ဝန်မင်း ကြီး မင်း ခေါင် ကျော်ကြပ်
 ၍စစ်မေး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခု ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့မြင်း စုကြီး ဝန်^{7 July 1784}

စုဥဒိန် ရွှေတောင်ထွင်ပြန်။

(မျိုး ကြည်၊ ပု' ၆၁၀)

ငပေၤထင်၊ ငမာ၊ ငကောင်း၊ ငနဂါး၊ ငသုကြီး၊ ငပု၊ ငမြတ်သကြီး၊
 ငဆောင်၊ ငရကြီး၊ ငရွှေလူ၊ ငပေါ၊ ငရဘ၊ ပင်း၊ တလဲဗါး၊ ဟောင်း၊ ထမင်း၊
 ချက်ငပုတို့သည် ရာဇဝတ်တော်ရေး နှင့်မကင်း၊ မလွတ်သည့်အကြံအစည်ကိုတိုင်ပင်ကြ
 စည်ကြောင်း နှင့်ငပေၤထင်၊ ငမာ၊ ငကောင်း တို့စစ်ကြောထွက်ဆိုချက်ရှိသည်။
 သင်းတို့နှင့်အပေါင်း အဘော်အပါအဝင် မှန်သမျှလူတို့ကိုမြင်းစုကြီး ဝန်လမိုင်း ဝန်
 တို့ကစစ်ရန်ရှိသည့်အတိုင်း စစ်စေ။

7 July

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့ညနား ခံကျော်

စွာ နော်ရထာကိုခေါ်၍ပြန်။

(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ပင်း တလဲစား ဟောင်း ကိုမြင်း စုကြီး အိမ်ခြံအတွင်း မနေစေနှင့်။ ထိုင်
 မှာ ခြေခြင်း ငါး ဆင့်နှင့်ထား ၊ ငမာကထန်း လျက်ကောင်း ၊ သင်ဖြူး ၊
 ခေါင်း ပေါင်း ငပုတွင် ပေး ဤပင်း တလဲစား ဟောင်း ထံ ရောက်သည်မ
 ရောက်သည်ကို ငပုစစ်ချက်မေး ချက်နှင့်ပင်း တလဲစား ဟောင်း ကိုကျေးဇူး
 သစ္စာ တော်နှင့်အညီ ဖြောင့်မတ် တော်တည့်စွာ ထွက်မည်မထွက်မည်ကိုမေး ။ 1784
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခု ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ရက်နေ့နား ခံ ပြော
 ကြီး မှူး နေမျိုး သင်္ကြန်ထွင်ပြန်။
 (မျိုး ဩဇာ ၊ ပု ၊ ၆၁၀)

(8 July 1784)

ထွင်း သင်း ဝန်သား အဘတစုလုံး ကိုအကျဉ်း ထား ၊ အိမ် များ မှာလည်း အ
စေတင်အ နေခန့်မြဲခန့်။

(8 July 1784)

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခု ဝါဆို) လပြည့် ကျော် (ရက် နေ့) နား ခံစ
မြေတင် မှူး ထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ပင်း တလဲမြို့စား ဟောင်း မှာ မိမ္မတ ယောက် နှင့်သဘမြင်း စုကြီး ဝန်က ရွေး
 မွေး ထိမ်း ထား စေ။ အရွေး အမွေး အမြွေအရံ မိမ္မ ယောက်ျား အများ မရှိ
 စေနှင့်။ ထောင်ကလွတ်၍ ခြေခြင်း နှင့်တကွမြင်း စုကြီး ဝန်ကိုအပ်။ ငကုလား
 သား ငမျှင်း ၊ ညီငရွဲ၊ ညီငရွှင်တို့သား အဘလေး ယောက်မှ အသက်စီး စိမ်းကို
 ချမ်း သာပေး တော်မူသည်။ အကျဉ်း ကလွတ်။

10 July

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခု ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ခံ ပြော

ကြီး မှူး နေမျိုး သင်္ကြန်ထွင်ပြန်။

(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

အသည်ဝန်မင်း လှကျော်စွာမှာသိမ်း ဆည်း မိသည့်အဆောင်အရွက်များ ကိုပြန်
 ရှိသနား တော်မူသည်။ အထွင်း တော်မှာဝင်ထွက်ခစား မြို့ခွစဉ်းထမ်း ရွက်၊¹⁷⁸⁴
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ခုဝါခေါင်လဆန်း ၂ရက်နေ့ညနားခံ ကျော်
 စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
 (မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

တရား စကား အရှက်အတင်အမိန့်တော်ထွက်အစီရင်ခံလာ ရောက်သမျှကိုဝန်
 ထောက်စာရေး ငြီး တို့ရှေ့မစစ်မကြောမစီရင်စေနှင့်။ တရား ရုံး သံတော်
 ဦး တင်စစ်တရား စစ်တို့ရှိလေပြီး သည်။ ဆိုင်ရာချအပ်၍ စစ်ကြောစီရင်စေ။
 ဝန်တို့နှင့်ဝန်ထောက်စာရေး ငြီး တို့မှာမင်း မှမင်း ခင်း တိုင်း ရေး ပြည်
 မှုကိုလုံ့လအား ထုတ်၍ စီရင်ကြရမည်။

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ၁၉ July 1784
 ရတနာထင်ပြန်။

(စလင်း သူ ကောင်း)

နှစ် ခဉ် ရွှေလွှတ် တော် ရွှေတွင်တန် ဆောင်း ဆောက်၍ကိုး ကွယ် တော် မှုသည့်ဘု
 ရား သခင် စွယ် တော်သပိတ် တော်၊ရုပ်ထူ တော် ၊ ငါး မင်း ရုပ်ထူ တော် များ
 ကိုပင် ဆောင်တည်ထား ပြီး ဖျင်အဖျင်တော်ထီး ဖြူထီး နီတံခွန်ကုက္ကား ၊ မုလေး
 ပိုး ၊ ရွှေပန်း ခိုင် ၊ ငွေပန်း ခိုင် ၊ ရွှေတန် ဆောင်း ၊ ငွေတန် ဆောင်း ၊ ပုလူတော်
 နှစ်ပွဲ၊ ရေချမ်း အိုး များ နှင့်ပွဲသဘင်စည်ပင် အောင်ခံ၍ တင်ပူပူ ဇော် တော်
 မူသင့်ကြောင်း နှင့်ဆရာ တော်သစ်တော် (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခု ဝါခေါင်လွန်းရက်
 ၆ နေ့ညကသည် ၁၀ ရက် ၂ နေ့တိုင် ပရိတ် တော်ကြီး ရှစ် စောင် ၊ အဋ္ဌ ဇေယမင်္ဂလာ
 ရတနာ ရွှေချိုင့် ၊ သဗ္ဗဒေ့ ၊ သီရိသွီ မေ ၊ ငရဲမင်း ပရိတ် တော်တို့ကို ရွတ် စေ၍
 နံနက်ဆွမ်း ဖျာတော် မူသင့်ကြောင်း မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ် တော်
 ပြည်သူပြည်သား အပေါင်း တို့ကိုလည်း ဆွမ်း သင်ပုတ် ညောင် ရေပန်း နံ့သာအ
 မွှေး အထုံတို့ဖြင့် ပူဇော် စေသင့်ကြောင်း ၊ ရွှေမြို့တော်အရှေ့တောင် ထောင့်
 တောင်မြင့် ရေဆိပ်နား ထင်သကြား စတုလောကပါလာ ၊ အာကာသစိုး ၊ ဝေ
 သဝဏ္ဏ လေနတ် ၊ လနတ် ၊ နဂါး ၊ ဂဠု ၊ ပစ္စန် ၊ အသူရိန် ၊ မာန်နတ်စသော မိုင်း
 နတ် ၁၄ ပါး ၊ ဝိယနိုး ၊ မနိမေဂလာ ၊ ပနန္ဒနဂါး စသော ရေနတ် ၃ ပါး တို့ကို
 လည်း ပွဲသဘင် နှင့်ပူဇော်သင့်ကြောင်း များ ကိုပညာရှိတို့ကသံ တော်ဦး တင်
 သည်အတိုင်း ပညာရှိတို့ကို မေး ၍ ပူဇော် စေ ၊ ၃ ရက်အတွင်း ကိုလည်း သစ်တော်
 တို့ကို ပင်၍ ကမ္မဝါစာဘတ် စေ ။

21 July

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံစမြေောင်
 များ သီဟ နော်ရထာထွင်ပြန် ။
 (စလင်း သူ ကောင်း)

ထွင်း သင်း တိုက်ဝန် ရွာလတ်ဝန် ရန် နိုင် မှူး တို့တိုက်ထွက်ထမ်း ရွက်မြဲတိုင်း ထမ်း
 ရွက် စေ၊ အဆောင်အရွက်အစီး အနင်း များ ကိုသိမ်း မိလျှင်လည်း ပြန်၍သနား
 တော်မူသည်၊ ထုတ်၍ ပေး ။

22 July

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၆ ရက် နေ့ညနား ခံ ကျော်
 စွာ နော်ရထာထွင်ပြန် ။
 (မိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ရွှေပြည် တော်မှစ၍ နိုင်ငံ တော်အတွင်း ပြည်သူတို့ ဖြေး ငွေသုံး ဆောင်ကြသည်
 များ မှာဝမ်း၊ ပွငွေစိုရွက်သေး ရွက်နီအမည်အမှတ်အခေါ်အဝေါ်များ စွာ
 သုံး ဆောင်ကြ၍ ဖြောင့်မှန်နိုင်ခဲ့သည်။ ဝမ်း ပွရွက်စိုရွက်သေး များ ကိုမမျှတ်
 မသုံး မဆောင်ကြစေနှင့်။ ရွက်နီတဝတည်း မျှတ်လုပ်သုံး ဆောင်ကြစေ၊ ငွေဆိုး
 ငွေကြမ်း များ ကိုလည်း ဘာငှာရခဲသက္ကရာဇ်မကူး မီကုန်အောင်ချမျှတ်သုံး ဆောင်
 ကြစေ၊ ငှာရခဲတက်၍ ဝမ်း ပွငွေစိုရွက်သေး ငွေဆန်း ငွေကြမ်း ပေါ်ဖျင်မျှတ်
 လုပ်သည့်ပွဲစား နှင့်သုံး ဆောင်သူတို့ကိုဆုံး ရှုံး အောင်စီရင်၊ အရပ်ရပ်အဝေး
 မြို့ရွာများ ကိုလည်း အမိန့်တော်အရကို ထောက်၍ စေ့နှံအောင်ပြန်ဆိုမှသာ ဂု
 မည်။

23 July

1784

သက္ကရာဇ်ဘာသာ ၄၆ ခုဝါ ခေါင်လဆန်း ဂရက် နေ့နား ခံကျော်စွာ

နေ့ရသက္ကရာဇ်ပြန်။

(စလင်း သူကောင်း)

ယခုစာရင်း တော်စစ်ကြောသည့်အမှုမှာ အသည်းနှိုး အစုရှင် ခေါင်း အကြီး
 တို့ကျေးဇူး သစ္စာ တော်ရှိသည့်အတိုင်း အစုအဝန်း မှန်ရသပေး ဤသောကြောင့်
 အမှုငြိမ်ဝပ်ခဲ့သည်။ အသည်းနှိုး တို့ထိန်း အုပ်နှိပ် ကျေး ဂွာထွင်အသည်းနှိုး သား
 တို့ရှေ့နေ၍အသည်းနှိုး တို့ကစီရင်းပေး ရသအသည်းပါလျှင်အသည်းနှိုး စေ။ စုခြား
 စာရင်း ပါလျှင်စုခြားဖြစ် စေ။ စုမသိစုရှင် ခေါင်း အကြီး မပေ၍ မရှိသူတို့မှာ
 အသည်းတိုင်ဆက်၍ထမ်း စေ။ အစုသား တို့စီရင်စုလုပ် မြေနေ မြေထွင် နေထိုင်သည့်လူ
 တို့မှာလည်း ရှင်ခေါင်း အကြီး တို့ကစာရင်း ပေး ရသအစုပါလျှင်အစုဖြစ် စေ။
 အသည်းစုမသိစာရင်း ပါလျှင်ဖြစ် စေ။ အသည်းမိန်း မနှင်စုခြား ယောက်ျား တို့
 သင့်နေသည့်အတွင်း စာရင်း တော်ဝင်လျှင်စုခြား သို့ပါစေ။ အသည်းယောက်ျား
 နှင့်စုခြား မိန်း မတို့သင့်နေ၍စာရင်း တော်ဝင်လျှင်အသည်းသို့ပါစေ။ စာရင်း
 တော် ဝင်သည့် နောက်တစုနှင့်တစုသင့် နေရသကဲ့သို့ မွေး မြင်သည့်သီး
 သမီး တို့မှာ အမိနဲ့ တော်ရင်း အတိုင်း ပိုင်း ခြား တော်မူမည်။

16 August 1784
 သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်

စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(စလင်း သူတောင်း)

ဣတိ တေဝါရုံး တေဝါအဝေ အနီး ပေ ဂုဏ် ရေး ဂုဏ်စာ ချန် တေဝါ များ ကို
 ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်စာ ရေး ကြီး အသုံး စာ ရေး တို့အိမ် ဂုဏ်များ ကအသီး အသီး
 မရေး မပေး ဟု စေ့နှင်း။ ဣတိ တေဝါထွင် ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်ညီညွတ်စွာ တိုင်ပင်
 ချစ်စာ ရေး ကြီး တို့ကိုသာ ရေး ပေး စေ။ လုပ်တို့အစေစာ ပါချစ်ဝတ်လာစာ။ ပုဂ္ဂ
 ဖိုက်စာတင်စာချ ရေး စာမှတ်စာများ ကိုမည်မျှသာ ပေး ယူဟု စေ။ သာလွန်၍
 မပေး မယူဟု စေ့နှင်း။ ပြည်သူ့ဆင်း ရဲသား တို့ကိုငြိမ်ဝပ် စေလိုသောကြောင့်
 ထုတ်ပြန်ရင်း အမိန့်တော်တမ်း ဂြိုလေပြီး သည်ကိုအမိန့်တော်အတိုင်း မတည်ရ၊
 ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်စာ ရေး ကြီး တို့အိမ်များ မှာတဦး ပေး သည်ကိုတဦး မသိ၊
 စာ ရေး ငယ်စချီငယ်တို့ကို ပေး စေ ကြောင်း ၊ ချစ်ဝတ်လာစေ၊ စာတင်စာချ
 ရေး စာမှတ်စာများ ကိုလည်း တောင်း လိုယူလိုရ တောင်း ယူစား သောက်
 ဟု ကြောင်း များ နှင့် ရွှေနား တော်ကြား တော်မူပြန်ရသည်။ ဝန်တို့မှာမကြား
 မသိလော။ ပြည်သူ့ဆင်း ရဲသား တို့ကိုထောက်တော်မူ၍အမိန့်တော်တမ်း ထုတ်ပြန်
 ရင်း ဖြစ်ပေသည်။ မစွဲမယူဟု၊ ဣတိတက်ရုံး တက်ငါတို့နောက်ထွင် မပြတ်လိုက်လံ စေ
 ပါပြုရသူများ ဖြစ်သည်စွဲယူ၍ မတမ်းမဆီးမကွပ်မညွှတ်မစီရင် နေကြသည်။ ငါတို့အား
 ကျွမ်းမီလျှင်အခြေအပရ တော့မည်မဟုတ်ဖြစ်သည်။ ကျွမ်းမီအောင်တမ်း ဆီး စစ်ကြော
 ချစ်စီရင်။ ဝန်တို့ညီညွတ်စွာ မသိမကြား စာချန် ပေး လျှင်လည်း ရေး သူပေး သူ
 လက်ကိုမောင်း ကြော်၍ဖြတ်။ စာချန် ရေး ခွင့်ပေး ခွင့်ရောက်လျှင်ခန့်တော်
 မူသည့်စာ ရေး ကြီး ကိုရေး စေ၍ ဝန်ထောက်ကိုပြ။ ဝန်ထောက်က ဝန်တို့ကိုပြပြီး
 မှပေး စေ။ အရပ်ရပ်မင်း မိဘုရား မင်း သား မင်း သမီး များ တော်မတ်
 တော် ဝန်စု ဝန်ငန်းရှင် နှင့် နှစ်များ မှလည်းအထက်ထုတ်ပြန်ရင်းအမိန့်တော်အတိုင်း
 သာစီရင်စား ယူပြုရမည်။ သာလွန်၍ စား ယူပြုလျှင် ရာဇဝတ် တော်ကိုခံရမည်
 အကြောင်း နှင့်မှတ်စာထပ်၍အပ်။

နောက်အမိန့်တော်အတိုင်း မတည်ကြောင်း နှင့်ကြား တော်မူပြန်
 ရလျှင် ၂ ခုနီး ချေရမည်မမှတ်နှင်း။ ဣတိ တေဝါရုံး တေဝါမဆိတ်မတိတ် စေခြင်း ဌာ
 ရှေး ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်တို့လက်ထက်ထုံး စံနှင်းအညီမြို့စား
 မြင်း များ တို့ကိုဣတိ တော်တက် စေအမိန့်တော် ဂြို၍တက်သက်ပြုရသည်ကိုအစည်အတိုင်း

မတက်မသက်ပြတ်လပ်၍ နေပြန်ကြကြောင်း နှင့် ရွှေ နား တော်ကြား တော်မူပြန်သည်။ ဝန်တိုက်ခန့်ထား ခြီး ဆော်၍အစည်ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း တက်သက်ကြစေ။ မည်သူမည်သူတို့တက်မတက်ကိုလည်း မှတ်သား ၍ ရွှေဘက်မြဲ ရွှေဘက်စေ။ ငါး ပတ်ချောင်း သရိုင်း၊ ဂဲယက်မန်း၊ ယက်ဆား ထင်းခေါင်းထင်းလားတို့အား ဘိုး ဘကဆင်း သက်၍ တိုင်ကြေး တိုင်ငွေကိုပေး ရဘူး သည်မရှိပါ။ ထင်း မှုကိုသဘာဝဆက်ဆံစား ရွက်ရကြောင်း နှင့်သံတော်ဦး တင်သောကြောင့်တိုင်မည့်မဘက်နှင့်ထင်း မှုကိုသဘာဝတည်း ထမ်း ရွက်စေ အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်ရှိသည်ကိုအမိန့်တော်အတိုင်း စာချွန်မပေး မရ။ စာချွန်ပေး အပ်ပါမည့်အကြောင်း နှင့်အစီရင်ခံသည်ကိုပုရပိုက်လွှာထုတ်မကြီး တိုး ၍ရှိကြောင်း နှင့်အနောက်ဝန်တိုက်သံတော်ဦး တင်ပြန်သည်။ ထိုဆိုသည့်အရသာသတ်နေ့တရက်မျှပျက်လပ်စေသည်အမှုမဟုတ်ငှင်း ကျေးရွာနေလူစုမှန်သမျှကိုတိုင်ညွှတ်ကိမိသော်လည်း တိုင်စာရင်း ကိုနုတ်သိမ်း ပြီး ပျက်ထင်း စုညွှတ်၍ထင်း စုမှဘာဝတည်း ထမ်း ရွက်စေ။

24 August

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံ

ပြောကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၆)

ကိုဝန် ငွေခွန်ဝန်တို့ဝန်စု၊ ရွှေခွန် ငွေခွန်ထမ်း လူစုတို့မှာ ရှေး ဘေး လောကင်း
 တော်တိုး လောကင်း တော်တို့လက်ထက်မင်း ကျင့်တရား နှင့်အညီတနစ်တကြိမ်သိမ်း ခံ
 ဆက်သွင်း စေရသည့် အခွန်တော်ကိုနှစ်သင်္ဂလသင်္ဂလပြေစင် အောင်မဆက်မသွင်း ဤ
 ဝန်စာ ရေး ပြုသူတို့လည်း ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်ရှိသည့်အတိုင်း ရအောင်မသိမ်း မခံ
 ဆက်လိုသွင်း လိုရသသဆက်သွင်း ဤ၍အနှစ်နှစ် ရွှေခွန် ငွေခွန်မပြေကြွင်း ကျန်
 ကြောင်း နှင့်ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသော ကြောင့်အနှစ်နှစ် ရွှေခွန် ငွေ
 ခွန်ဆက်သင်္ဂလဆက်ရန်မည်မျှကြွင်း ကျန်သည်ကိုအတွင်း တော်မှာစစ်ကြော စေရသည့်¹⁷⁷⁵
 နေောင် တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်၁၁၃၇ခုနှစ်ကသည်လက်ထက် တော်၁၁၄၅ခုနှစ်¹⁷⁸³
 တိုင် ရွှေခွန် ပေါင်း ၉၉၃၂၂၁၊ ငွေခွန် ပေါင်း ၆၂၊ ဂိုကျန် ကြောင်း နှင့်စာ
 ရင်း ရသည့်၊ အနှစ်နှစ်အခွန်ကိုထွက်ချက်၍ ပြေစင် အောင် တောင်း စေဆိုရလျှင်
 အခွန်ထမ်း ဆင်း ရဲသား ကျန် တော်မျိုး တို့ငိုပွတ်ပင်ပန်း စွာရှိကြမည်ဖြစ်သည်၊
 ၎င်း သွင်း ရန် ရွှေခွန် ငွေခွန်များ ကိုဆက်သွင်း ရမည် ရွှေတိုက်ဝန် ရွှေတိုက်
 စာ ရေး တို့ကမတောင်း မခံ စေနှင့်၊ အခွန်သည်ဆင်း ရဲသား ကျန် တော်မျိုး
 တို့ကို ထောက်မတော်မူ၍ချမ်း သာ ပေး တော်မူသည်၊ အခွန်ကျန်မှန်သမျှကိုအ
 ဆက်အသွင်း လွတ်ငြိမ်း စေ၊ ရွှေတိုက်ဝန်၊ ရွှေတိုက်စာ ရေး၊ ကိုဝန်၊ ကိုစာ ရေး၊
 ငွေခွန်ဝန်၊ ငွေခွန်စာ ရေး တို့တွင် ရွှေခွန် ငွေခွန်အကြွင်း အကျန်မှတ်သား ၍
 ရှိသည့်စာရင်း များ ကိုမကြွင်း မကျန် စေရ၊ စေ့ငှ အောင် တောင်း ခြေမှတ်
 စေ၊ ရွှေမျှရွှေခေါင်း ငွေခွန်မျိုး ငွေခွန်ခေါင်း စာ ရေး စာချီငယ်တို့တွင်
 မှတ်သား ထိန်း သိမ်း သည့်စာချွန်ကျန်စာရင်း များ လည်း ရှိရသည့်၊ ၎င်း
 စာရင်း များ ကိုလည်း ကိုဝန် ငွေခွန်ဝန်တို့ကိုပြန်ဆို၍ကုန်စင် အောင်မှာသား
 ခြေမှတ်စေ၊ လူဆိုး လူသွမ်း လူလွတ်လူ ပေါ်တို့မစေသင့်မရပ်အင်း စာရင်း ကိုကုန်
 စင် အောင်မခြေ မမှတ်ထိန်ကျန်ကွဲဝက်၍အခွန်သည်တို့မှာ တောင်း ပြန်ကြောင်း¹⁷⁸⁴
 နှင့်ဝန်တို့ကြား သိလျှင် ထွေမိ အောင်ဘမ်း ၍ဆုံး ရှုံး အောင်စီရင်၊ ၁၁၄၆ခု
 နှစ်အခွန်ကိုမူကား အခွန်သည်တို့တွင်အကြွင်း အကျန်မရှိ စေနှင့်၊ ဆက်လက်နေ¹⁷⁸⁴
 အမှန်အကန်တမ်း ထား ၍ ပြေစင် အောင်မျိုး ဆော်ဆက်သွင်း စေ၊ ၁၁၄၆ခု
 နှစ် များ သို့ရောက်လျှင်လည်း အကြွင်း အကျန်မရှိ စေရဆက်မြဲလျှို့ရောက်လျှင် ပြေ

စင် အောင်ဆက်သွင်း ဤ စေ။ နေောင်ဆက်မြဲလွှတ် ပြေ အောင် မဆက်အကြွင်း အ
 ကျန် မရှိ စေရ။ ဆက်မြဲလွှတ် ရောက်လျှင် ပြေ စင် အောင်ဆက်သွင်း ဤ စေ။ နေောင်
 ဆက်မြဲ နှစ်လွှတ် ပြေ အောင် မဆက်အကြွင်း အကျန်ထား ဤောင်း နှင့်ဤောင်း တော်
 မူပြန် ရလျှင် ကိုဝန် ငွေ ခွန်ဝန် ရွှေတိုက်ဝန်တို့ကို ရာဇဝတ် တော်ခံ စေရမည်အ
 ကြောင်း နှင့်အမိန့်တော်ကိုခံ စေ။ ဂျင် မှုလူမှုနှစ်ပါး စီရင်ရန်ရှိ ရာတွင် ဘေး
 လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်လက်ထက်အဆက်ဆက် ရဟန်း တို့ကူငဲ့ဝတ်သိက္ခာ
 ပုဒ်တရား ၊ သာသနာ တော် ရေး သာသနာ တော် မှု၊ ကလဟဝီဝါဒဖြစ်ကြ၍ မ
 ငြိမ်မဝဝ် မပြတ်မစဲ နိုင် ဂျီသည်ကို ငဲ့လက်ထက် တော်ဘုရား သခင် ဟော တော် မူသည့်
 သိက္ခာပုဒ်တရား ကျမ်း ဂန်နှင်အညီသမုတ်ပြဋ္ဌာန်း တော် မူပြီး လျှင်သား တော်
 အစည် မြေး တော်အဆက်မြစ် တော်အညွန့်အစွန့်ဂျီသဖြင့်ငြိမ်ဝပ် အောင်အမိန့်
 တော်တမ်း သမိုင်း ကျောက်စာထိုးမှတ် တော် မူ၍ငြိမ်ဝပ် စေရသည်။ လူတို့ကူငဲ့ရာ
 ကူငဲ့ကြောင်း ဖြစ်သောတိုင်း ရေး ပြည်မှုမှာလည်း ရှေး ဘေး လောင်း တော်
 ဘိုး လောင်း တော်တို့လက်ထက်ပြုစုသွင်း ထား သည့် ရွှေတိုက်စာရင်း စာတမ်း
 ကာလ ဒေသအလျောက်ပျက်စီး ယိုယွင်း ရာတွင် ပညာဆက်တိုင် မှတ်လိုသား လိုရာ
 မှတ်သား ဤသည်။ ထုံး စံစာ ပေများ ကိုအနိုင်အမှန်ပြု၍အရပ်ရပ်ဝန်စာ ရေးအ
 ကြီး အကဲပြုသမှုလူတို့မစား မယူတန်စား ယူကြ၍ဆင်း ရဲသား ကျန် တော်မျိုး တို့မ
 ငြိမ်မဝဝ်မခံမရပ် နိုင် အောင်ရှိကြသော ကြောင့်ပြည်သူဆင်း ရဲသား ကျန် တော်
 မျိုး တို့ငြိမ်း မည်ထုံး စံသဘောသမာန်စကား ရပ်များ ကိုအတွင်း ပြင်တိုင်ပင်၍
 စာသွင်း ဤရမည်အမိန့်တော် ဂျီသည်ကိုတိုင်း ထိန်း ပြည်ထိန်း ချုပ်တိုင်စီရင်ဤရ
 မည်လူကြီး များ မဟုတ်ဤဘက်သို့ပြည်သူဆင်း ရဲသား တို့မငြိမ်မဝဝ် ဂျီသည်စကား
 များ ကိုသွင်း စာတွင် ပါပြန်လာသည်၎င်း စကား ရပ်များ သာဖြစ်လျှင် ငါသိ
 တော်မူ ဟောင်း ပင်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူဆင်း ရဲသား ကျန် တော်မျိုး အပေါင်း တို့
 ငြိမ်ဝပ်မည်ထုံး စံသဘောသမာန် ရောက်သည့်စကား ရပ်များ ကိုအတွင်း ပြင်တိုင်
 ပင်မြဲတိုင်ပင်ကြပြီး လျှင်သိ တော်မူသော အောင်စာထပ်၍သွင်း ဦး ၊ ပြည်သူဆင်း
 ရဲသား အပေါင်း တို့ကိုအဂျီငြိမ်ဝပ်စေခြင်း ငါတကြောင်း သား တော်စည်မြေး
 တော်အဆက်မြစ် တော်အညွန့်အစွန့်ဂျီသဖြင့် ခါနီး တွင်ရစ် အောင်တကြောင်း ကို

ထောက်တော်မူ၍ ရာဇဓမ္မလောကဝတ်သုံးပါး နှင့်အညီဥပဒေသစံသမုတ်ပြဋ္ဌာန်း တော်မူသည်။

28 August

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခု တော်သလင်းလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နားခံစံမြှောင်မှူး သီဟနော်ရထာထင်ပြန်။
(စလင်း သူကောင်း)

ရခိုင်အမှုတော်ကောင်း ရာလိုက်စေရမည်မှာအိမ်ရှေ့မင်း တပ်ထွင်အမြင်
မြို့စား မင်း ဤ မင်း ခေါင်ကျော်နှင့်အိမ်ရှေ့ဝန် နေမျိုး ကျော်ထင်သီဟသူကို
စစ်ကဲ၊ စကုမင်း တပ်မှာ နေမျိုး သီဟသူ၊ နေမျိုး စည်သူ ကျော်ထင်တို့ကိုစစ်ကဲ၊
ကမမင်း တပ်မှာ နေမျိုး သီဟကျော်စွာ၊ နေမျိုး ကျော်ထင်သူရတို့ကိုစစ်ကဲခန့်။
8 September 1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့နား
ခံဝေရ နော်ရထာထွင် ခေတ်၍ပြန်။
(မျိုး ဩဌ၊ ပု၊ ၆၁၀)

မင်း ရဲမင်း လှ ကျော်ထင်ကို မုတ္တမ ဝန်၊ နော်ရထာ ကျော် ခေါင်ကို အခွန် ဝန်၊ စန္ဒ
 ဂါမဏီ (စည်သူ၊ နေမျိုး) နော်ရထာတို့ကို စစ်ကဲ၊ ရဲခေါင်သူ (ရ) ကျော်ထင်၊ ရဲ
 ခေါင်သီရိ ကျော်သူတို့ကို နားခံ၊ ရန်ခွင်း သီရိ (ကိုဇရနဲမြို့) နေမျိုး သီရိ ကျော်သူ
 (ကိုမလည်) မြို့၊ နေမျိုး သီရိ ကျော်စွာကို ရွာသွာ မြို့၊ နေမျိုး နန္ဒစည်သူကို ချွန်းတောင်
 မြို့၊ နေမျိုး ကျော်စွာကို မိုးတား မြို့၊ နေမျိုး ကျော်သူကို ကသာ မြို့၊ နေမျိုး သီရိ ကျော်
 ထင်ကို ဇစည်ကူး မြို့၊ နေမျိုး သီ (ဟ) ကျော်ထင်ကို ကပင်း မြို့ကို သနား တော်မူသည်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် ^{9 September} နေ့နား ခံ 1784

ကျော်စွာ နော်ရထာ ထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဌ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ရခိုင် ချီတပ်ထင်ပြင်စည်မြို့စား မင်း ရဲမင်း ဂွ ရွှေတောင်ကိုရံတပ်မှူး ခန့်၍
 လိုက်ထမ်း စေ၊ ကျောက်ဆောက်မြင်း မှူး မင်း ရဲသိင်္ဂသူမှ ကျောက်ဆောက်မြင်း
 ကိုမှူး မြဲမှူး စေ၊ ကျောက်ဆောက်မြင်း မှူးလက်ရွေး ငယ်မြင်း မှူး ၊ ဦး ရည်
 တော်မင်း ရဲကျော်စွာသား မင်း ရဲစည်သူညီငွန်း၊ တောင်ငူဝန် ဟောင်း
 သား ငလူငတု၊ နောင်တော်အမြင်မင်း သား ငကြီး၊ ငမေဘွဲ့၊ ငပုန်း ၊ မိဝန်
 သား ၂ ယောက်၊ မင်း ရဲဇေယျ ကျော်သား ငကတ၊ တောင်ငူဝန် ဟောင်း မင်း
 ရဲမင်း ဂွ နော်ရထာသား ငမောင်ညီငပေါတာ၊ နောင်တော်ဆင်ဖြူရှင်သီး
 ငမြေ၊ ပဋနကိုရ်မြို့စား ၊ မြင်ကုန်း မြို့စား ဟောင်း တို့ကိုအမှုတော်ကောင်း
 ရာအိမ်ရွှေမင်း တပ်ထင်လိုက်ပါထမ်း စေ၊ မင်း ဂွ စေသူအဖေ နေမျိုး ဇေယျ
 ကျော်ထင်ကိုမြင်း စုဝန်ခန့်။

15 September 1784

(သ ဣရဘဇ်) ဘဘဒ္ဒဇေယတင်း ဣတ်လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်

စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ယခုခန့်တော်မူရသော ချီသွား ထမ်း ရွက်ရမည့်မင်း ညီမင်း သား မှုထမ်း ဗိုလ်
 များ တပ်များ သူရဲသခက်တို့မှ ဂွေး ကာလကဲ့သို့ စစ်ချီလမ်း ခရီး မှာ ဝတ်ဆင်မြဲဖြစ်
 သည်။ ခွဲယူ၍ အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်အဝတ်များ ကိုသနား တော်မခံရ
 သည်ကို မဝတ်မဆင်မစီး မနင်း မဆောင်မရွက်ကြ စေ နှင့်သနား တော်မခံရသည့်
 ထွင်၍ သဘာဝစီနင်း ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက် စေ။ ဂွေး ဘေး လောင်း တော်ဘိုး
 လောင်း တော်တို့ လက်ထက်တိုင်း တပြည်ချီသွား လုပ်ကြံ ရလျှင် အရေး ဂြိုဟ်အိမ်
 ရှေ့မင်း မှစ၍ မင်း ညီမင်း သား ဗိုလ်များ တပ်များ တို့ကို ခန့်ထား ချီသွား စေ
 မြဲစုံစုံစံ ဂြိုဟ်နှင့်အညီ ရခိုင်အရေး တော်ဂြိုဟ် ချီသွား လုပ်ကြံ တော်မူမည်ကို
 အိမ်ရှေ့မင်း ၊ စကုမင်း ၊ ကာမမင်း တို့နှင့် မင်း ညီမင်း သား ဗိုလ်များ တပ်
 များ အစုံအလင် ခန့်ထား တော်မူ၍ ဂြိုဟ်တို့စကုမင်း ကာမမင်း တို့နှင့် ဗိုလ်တပ်
 များ တို့ကို သာ ချီသွား လုပ်ကြံ စေသင့်သည် အတွင်း ဝန်အတွင်း မြဲမျှ မတ်တို့က
 ရွှေဘက်ထား ဤသော ဤသော အိမ်ရှေ့မင်း တပ်ကို အရံအတား ဆိုင်းလင့် စေခြင်း
 ဖြစ်သည်။ ရွှေဘက်ထား သူတို့ကို ထုံးစံ နှင့်အညီ ၁၁၄၆ ခုသတင်း (ကွတ်) လဆန်း
 ၇ ရက် နေ့နေ့လမ်း ကိုဘီရဘေဝတ် တော်ကို အတွင်း တော်မှ ခံစေ။
 ၁၇၈၄ September 19
 သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုသတင်း ကွတ်လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ခံကျော်
 စွာ နော်ရထာ ထွင်ပြန်။
 (စလင်း သူကောင်း)

အထွင်း ဝန်တို့နှင်းအထွင်း ဖြဲမှူး မတ်တို့ရဘဝတ်တော်ခံရမည်။ အမှုပါအကျိုး
တော်ကိုလို၍ လျောက်ထား ကြသည်ပင်ဖြစ်သည်။ နေဘင်သည်ကဲ့သို့အလျောက်မ
ထား ကြနှင်း၊ သည်တကြိမ်ကိုချမ်း သာပေး တော်မူသည်။

20 September 1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ရက်နေ့နား ခံဇေယ
နော်ရထာထင်ပြန်။
(စလင်း သူတောင်း)

ပုဂံ ရွှေစည်း ခုံဘုရား ချင် သေ့ရုပ်ထွင်အင်္ဂါတံတက်ကို ဖျက်သိမ်း သည့်အမှုမှာ
စန်း နှင်ရတုဂုဏ်သည်ကလ ၂ နေ့အခါလည်း ဤသည်။ ၂ နံဘုရား ထွင်လည်း
ဖြစ်သည်။ ဖျက်သိမ်း သုလက်သည်တို့လည်း ၂ သားချင်း ပင်ဖြစ်သည်။ အမြင်မသဘာ
၍ ဖျက်သိမ်း သည်စစ်ချက်ထက်သည်စကား ကိုအမှန်ယူရမည်မဟုတ်။ လက်သည် ကျော်
စက်ပန်း ညိုတို့ကိုစစ်ရိုး အတိုင်း သိတော်မူသော အောင်စစ် ဖြောင့်၍စသွင်း
ဦး ၊ ချင် သေ့ထွင် ဖျက်သိမ်း သည့်အရာ ကိုလည်း အရာတောင်း အတိုင်း အရှင်
ပြီး ပြော အောင်ပုဂံမြို့ဝန်တို့သို့မှတစ်ဆင့် ချီလုပ်ဆောင်စေ။

22 September 1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုသတင်း ဣတ်လဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံ ပြော

ကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(စလင်း သုကောင်း)

ပုခန်း စား ဟောင်း၊ ပင်း တစ်စား ဟောင်း ကိုအိမ် ရှေ့မင်း တပ်မှ
 လိုက်သိမ်း စေ၊ ဂွေလျှင် ဆောင်မည်သူမှ လက်နက်ကိုင်ခံ တော်သင့်အောင်ခန့်
 ထား ချီအကြီး ကျပ်နှင်းပေး ဘွယ်ရိက္ခာမှ အိမ် ရှေ့မင်း ကျေး မွေး စေ၊
 နောင် တော်ဆင်ဖြူရှင်ကိုလုပ်မိမင်း ထင်မွေး မြင်သည့်သား ကိုအိမ် ရှေ့မင်း
 တပ်မှအဘိုး ဗလရံ အောင် ကျော်ကိုမစ စေ၍လိုက်သိမ်း စေ။

28 September 1784

(သ ကျရင်) ၁၁၄၆ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နား ခံ

စ မြောင်မှူး ထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

2 October

1784

နေ၁င် တော်အမြင်မင်း ကိုလုပ်မိ ပြောပြထင်မြင်သည့်သား ကိုဘ ထွေး ငအိုလည်
ကမစ စေ၍အိမ် ရွှေမင်း တပ်မှ ခုတ်ကမ်း စေ။

2 October

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုသတင်း ဣတ်လပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ
ကျော်စွာ နေ၁ရထာထင်ပြန်။
(မိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

အင်ဂြိုင်း ပင်ဆရာ တော်သတင်း သုံး နေရန် ကျောင်း တော်သင်အောင်
ဆောက်စေ၊ ဆွမ်း မှာလည်း မောင်း ထောင်ဆရာ တော်နည်း ကျိန်ကို
ခန့်ထား ရှိပို့စေ။

7 October

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော်၉ ရက် နေ့နား ခံ
ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

မင်းကြီး မဟာမင်း ခေါင်ခံ ငြိတ်ထင်ငယ်သည် ရုံမှတ်တော် မူ၍ ရာကြီး ထူးကြီး
 ခဲ့ခန့်ထား တော်မူသည်။ မှူးကြီး မတ်ကြီး မဟုတ်သကဲ့သို့ မှူးကြီး မတ်ကြီး ထိုထုံးစံ
 ကိုမကျင့်မစောင့်မရပ်ယုတ်မာစွာ သောအကျင့်ကိုကျင့်သဖြစ်သည်၊ အနောက်သို့
 ယူသွားစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုသတင်း ဣတိလပြည့်ကျော် ၁၁⁹ October 1784
 ခံစေယနေ၍ ရတနာထင်ပြန်။

(ဇွဲကြည့်၊ ပ။ ၆၁၀)

9 (October 1784)

ငမ္ဘက်ထင် ငယ်ကိုအ နောက်သို့မသွား စေနှင့်ဦး ၊ သွား ဖြစ်လိုက်၍ နတ်။
9 (October 1784)
(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုသတင်း တွက်) လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား
ခံ (ဇေယ နော်ရထာထင်) ပြန်။
(မိုး ဩဇာ ပု ၊ ၆၁၀)

မင်းကြီး မဟာမင်း ခေါင်ခံ ငမြတ်တင်သည် ရာကြီးကူး ကြီး နှင့်သူ ကောင်း ပြု
 တော် မူသည့်အတိုင်း မှူး ကြီး မတ်ကြီး အရ နှင့်ထမ်း ရွက်နိုင် မည်မဟုတ် ၊ သနား
 တော် မူသည့်အစီး အနင်း အဆောင်အရွက် ဝန်စုမြို့ရွာကို နှုတ်သိမ်း ပြီး လျှင်အိမ်
 ကဆင်း သွား ရှိ မိဘုရား ဝန်အိမ်မှာ နေစေ ၊ အသက်စည်း စိမ်းကိုချမ်း သာ
 ပေး တော် မူသည် ၊ အကျည်း ကလွတ် ။

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုသတင်း ကွတ်) လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား
 ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာပြန် ။
 (ရှေး ဩဇာ ၊ ပု ၊ ၆၁၀)

ဘုန်း တော်အလှူ နှိကြီး မြတ်တော် မူလှ သော ရေ မြေအသွင်ဆန္ဒ နှိဆင်မင်း သခင် ဆင်ဖြူများ ဂွင်လက်နက်စင်္ကြာသခင်အသွင်ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်အဆက်ဆက်အခွန်အတုတ်ဆက်သရိုး ဖြစ်သော ရခိုင်ဓညဝတီမြို့သည် ဂွေး အစည်ထုံး စံရှိသည်အတိုင်း ရွှေဘဝါး တော်မြတ်အောက်မပြတ် မဝင်မဆက်မရောက်အချင်း ချင်း နှော့က်ဂွက် ဖျက်ဆီး တိုက်လံပြု၍ သာသနာ တော်မငြိမ်မဝင်မထွန်း မပေါ်သော ကြောင့်ပြည် သူသတ္တဝါသာသနာ တော် ရေး ကိုထောက်တော် မူ၍ ရခိုင်ဓညဝတီတိုင်း နိုင်ငံကို အသိမ်း အယူမောင်အိမ် ရွှေမင်း ကိုဗိုလ်မှူး အချွတ်ခန့်တော်မူသည်။ ဗိုလ်မှူး မောင်အိမ် ရွှေမင်း တက်ထင် နေမျိုး ကျော်ထင်သီဟသူ၊ နေမျိုး ဇေယျသူရတို့ကို စစ်ကဲ၊ သီဟနော်ရထာသီရိဒေဝစည်သူတို့ကို နား ခံ၊ လက်ဝဲ နန္ဒကျော်ထင်၊ စည်သူရ နန္ဒမိတ်သီရိဗလကျော်သူတို့ကို တာရား ၊ မြင်း ၁၉၄၊ သေနတ် ၁၄၅၂ လက်နက်ကို ၃၆၆၇၊ ၃၈၅၃၁၃။ နန္ဒပရိတိတိတိ မှူး၊ သီရိရဲလှ ကျော်ထင်၊ နတ်ထွတ်ဖျား တို့ကို စစ်ကဲ၊ သီရိရဲလှ ကျော်စွာ၊ ရဲလှဇေယျသူတို့ကို နားခံ၊ လက်ယာသီရိ ကျော်ထင်၊ စက်မြတ်မှန်သူတို့ကို တာရား ၊ မြင်း ၃၇၊ သေနတ် ၁၆၁၊ လက်နက်ကို ၅၀၇၊ ၃၈၇၀၅ နှင့်တတ်၊ သီရိတုရင်ကို တာရား မှူး၊ သူရိန်ရဲခေါင် ကျော်၊ ရန်ခွင်း ကျော်တို့ကို စစ်ကဲ၊ တုရင်တင်သူ၊ နရဘဲခေါင်တို့ကို နားခံ၊ ငမုက်ဂွ၊ ငပြစ်တို့ကို တာရား ၊ မြင်း ၃၅၊ သေနတ် ၁၇၇၊ လက်နက်ကို ၄၉၄၊ ၃၈၇၀၆ နှင့်တတ်၊ မင်း လှ နော်ရထာကို တာရား ၊ အာကဘဲရဲတင်၊ ပျံချီ ကျော်သူတို့ကို စစ်ကဲ၊ ရဲလှပျံချီ၊ ရဲလှ ကျော် ခေါင်တို့ကို နားခံ၊ ဇလဝေသူ၊ တုရင် ကျော်စွာ တို့ကို တာရား ၊ မြင်း ၃၇၊ သေနတ် ၂၆၇၊ လက်နက်ကို ၄၁၄၊ ၃၈၇၁၀ နှင့်တတ်၊ ရွှေတောင်သီရိစည်သူတို့ကို မှူး ၊ ဒေဝရဲ ကျော်တင်၊ ပျံချီရဲ ကျော်ခေါင်တို့ကို စစ်ကဲ၊ သူရိန်လက်ဝဲ၊ သူရိန် ဝေရ ကျော် ခေါင်တို့ကို နားခံ၊ တုရင် ကျော်စွာ၊ ငချောရတို့ကို တာရား ၊ မြင်း ၃၇၊ သေနတ် ၂၀၇၊ လက်နက်ကို ၄၅၆၊ ၃၈၇၀၀ နှင့်တတ်၊ နေမျိုး သီရိ ကျော်ထင်ကို တာရား မှူး ၊ ဥဒိန် ကျော်သူ၊ ရဲခေါင်ဗလ ကျော်ထင်တို့ကို စစ်ကဲ၊ ဇေယျပျံချီရုဏ္ဏ ဒေဝ ကျော်တို့ကို နားခံ၊ ဗလတင်၊ စက်ပေ၇ ရဲသူတို့ကို တာရား ၊ မြင်း ၃၇၊ သေနတ် ၁၀၅၊ လက်

နက်ကိုင် ၄၀၉ ၊ ၃၈၇၁၁၁ နှင့်တတပ် ၊ နေမျိုး သီဟသူကိုတပ်မှူး ၊ ဇေယသီရိ
 ကျော်ထင် ၊ တုရင် ကျော်သူတို့ကိုစစ်ကဲ ၊ နရ၁ ကျော်ထင် ၊ တုရင် ပျံချီတို့ကိုနား
 ခံ ။ ဝေရနန္ဒ ကျော်ထင် ၊ တုရင် ရန်အောင်တို့ကိုတပ်စာရေး ၊ မြင်း ၃၇ ၊
 သေနတ် ၂၀၀ ၊ လက်နက်ကိုင် ၄၇၀ ၊ ၃၈၇၁၁၁ နှင့်တတပ် ၊ နေမျိုး သီဟသင်္ခယာ
 ကိုတပ်မှူး ၊ သီရိ ယော်ထာ ၊ နန္ဒပျံချီတို့ကိုစစ်ကဲ ၊ အင်း သည် ကျော်ထင် ၊ နန္ဒမိတ်
 ကျော်စွာတို့ကိုနားခံ ၊ ငပုတ် ၊ လက်ဝဲသူတို့ကိုတပ်စာရေး ၊ မြင်း ၃၇ ၊ သေနတ်
 ၁၇၉ ၊ လက်နက်ကိုင် ၅၇၆ ၊ ၃၈၇၁၉၂ နှင့်တတပ် ၊ မင်း ရဲမင်း ဂွရွှေတောင်
 ကိုတပ်မှူး ၊ နရ၁ ကျော်ထင် ၊ ဝေရတမန်တို့ကိုစစ်ကဲ ၊ သူရရန် နိဗ္ဗာသီရိ ကျော်
 စွာတို့ကိုနားခံ ၊ လက်ယာ ကျော် ၊ ပျံချီသူရ ကျော်တို့ကိုတပ်စာရေး ၊ မြင်း ၃၇
 သေနတ် ၂၆၄ ၊ လက်နက်ကိုင် ၄၃၃ ၊ ၃၈၇၁၃၄ နှင့်တတပ် ၊ တပ်ပေါင်း ဇေတပ်တွင်
 ပါသည့်မြင်း ၄၀၀ ၊ သေနတ် ၃၀၉၂ ၊ လက်နက်ကိုင် ၇၅၁၄ ၊ ၃၈၇၁၁၀၉၄ ၊ အ
 မြောက် ၂၀ ၊ ဆေး ၃၀၅၅ ၊ ကျည်စေ့ ၂၆၁၀၀ ၊ ပေး အပ်တော်မူ၍ ဥယျာ
 ပုဏ္ဏား ၊ ဗိုလ်သီရိဓမ္မရတဇာတိတွင် နေမျိုး စည်သူ ၊ နေမျိုး ဇေယ ကျော်
 ထင်တို့ကိုစစ်ကဲ ၊ လက်ဝဲ နန္ဒသင်္ကြန် ၊ ရဲခေါင်သီဟ ကျော်စွာတို့ကိုနားခံ ၊ ဘယဇေ
 ယ ၊ ကျော်ထင်သီဟတို့ကိုတပ်စာရေး ၊ မြင်း ၁၄၇ ၊ သေနတ် ၃၄၀ ၊ လက်နက်
 ကိုင် ၄၉၀ ၊ ၃၈၇၀၅ နှင့်တတပ် ၊ ပျံချီသေန ကျော်ထင်ကိုတပ်မှူး ၊ တုရင်ဝဏ္ဏ
 ကျော်သူ ၊ ရဲခေါင်လက်ဝဲ ကျော်ထင်တို့ကိုစစ်ကဲ ၊ နတ်မီး ထွန်း ၊ သေနရတဇာ
 တို့ကိုနားခံ ၊ သီရိဇေယ ကျော် ၊ သီရိရန်အောင်တို့ကိုတပ်စာရေး ၊ မြင်း ၃၇ ၊
 သေနတ်ကိုင် (၁၆၂) ၊ လက်နက်ကိုင် ၅၀၆ ၊ ၃၈၇၁၀၅ နှင့်တတပ် ၊ နေမျိုး သီရိ
 စည်သူကိုတပ်မှူး ၊ နေမျိုး သာရ ၊ နေမျိုး သာရဥဒိန်တို့ကိုစစ်ကဲ ၊ သီရိ ကျော်
 စွာ ၊ တုရင်ဗလ ကျော်တို့ကိုနားခံ ၊ ရန်တိဗလ ၊ သီရိဇေယသူတို့ကိုတပ်စာ
 ရေး ၊ မြင်း ၃၇ ၊ သေနတ် ၂၅၅ ၊ လက်နက်ကိုင် ၄၂၃ ၊ ၃၈၇၁၁၁ နှင့်တတပ် ၊
 နေမျိုး သီရိ ကျော်စွာကိုတပ်မှူး ၊ ရန်အောင်ဗလ ကျော်ထင် ၊ တမန်ဗန္ဓ ကျော်
 ထင်တို့ကိုစစ်ကဲ ၊ တမန်ရတမ ၊ သာရရဲ ကျော်ထင်တို့ကိုနားခံ ၊ ဝေသော်သာရ
 ငြိမ်း တို့ကိုတပ်စာရေး ၊ မြင်း ၃၇ ၊ သေနတ် ၂၅၂ ၊ လက်နက်ကိုင် ၄၁၀ ၊ ၃
 ၈၇၁၀၇ နှင့်တတပ် ၊ နေမျိုး သီရိ ကျော်ခေါင်ကိုတပ်မှူး ၊ ရဲဂွရတသူသာရ

ကျော်ထင်တို့ကိုစစ်ကဲ၊ သူရကျော်၊ ရာဇသူကျော်တို့ကိုနားခံ၊ ငမြတ်ကျော်၊ ငပေးတို့ကိုတပ်စာရေး၊ မြင်း ၃၇၊ သေနတ် ၁၀၀၊ လက်နက်ကိုင် ၄၀၂၊ ၃၇၀၀ နှင့်တတပ်၊ မင်းရဲသူကိုတပ်မှူး၊ သီရိသဘာကျော်စွာ၊ ကျော်သူဇေတရစ်တို့ကိုစစ်ကဲ၊ ဟုရင်ဝေရကျော်၊ ငရှင်ကြီးတို့ကိုနားခံ၊ နန္ဒသင်္ကြန်၊ သိင်္ခကျော်သူတို့ကိုတပ်စာရေး၊ မြင်း ၃၇၊ သေနတ် ၂၂၃၊ လက်နက်ကိုင် ၄၄၀၊ ၃၇၇၀၀ နှင့်တတပ်၊ တပ်ပေါင်း ၆၀၀၀၀ ပါသည့်မြင်း ၃၃၂၊ သေနတ် ၁၄၂၁၊ လက်နက်ကိုင် ၂၇၅၉၊ ၃၇၄၅၁၂၊ အမြောက် ၁၀၀၊ ဆေး ၂၆၀၆၊ ကျည်စေ့ ၂၀၀၆၊ ပေးအပ်၍လင်းပတေ့ကြောင်း၊ ဗိုလ်မှူးသတိုးမင်းစေတပ်တွင်မဟာမင်းလှမင်းခေါင်၊ နေမျိုးဇေယကျော်သူတို့ကိုစစ်ကဲ၊ သီရိဗလကျော်ခေါင်တင်၊ လက်ဝဲဥဒိန်တို့ကိုနားခံ၊ စည်သူဇေယ၊ သူရိန်ရဲတင်တို့ကိုတပ်စာရေး၊ မြင်း ၁၀၇၊ သေနတ် ၂၄၆၊ လက်နက်ကိုင် ၁၁၃၂၊ ၃၇၁၄၀၅ နှင့်တတပ်။ သီဟပတေ့ကိုတပ်မှူး၊ ရန်ခွင်းရဲလှကျော်တင်၊ ရဲတင်ဇေယကျော်တို့ကိုစစ်ကဲ၊ ရာမမဏိ၊ ချစ်ပုံတို့ကိုနားခံ၊ ဂုဏ္ဏဝေသော်၊ ဒေဝကျော်သူတို့ကိုတပ်စာရေး၊ မြင်း ၃၇၊ သေနတ် ၁၀၀၊ လက်နက်ကိုင် ၄၉၃၊ ၃၇၇၁၁ နှင့်တတပ်။ နေမျိုးရွှေတောင်စည်သူကိုတပ်မှူး၊ ရမ္မစက်၊ နစိန်းခဲတို့ကိုစစ်ကဲ၊ ရန်နိုင်ကျော်တင်၊ ပုညရန်နိုင်တို့ကိုနားခံ၊ သိင်္ခသူ၊ ရဲခေါင်ပျံချီတို့ကိုတပ်စာရေး၊ မြင်း ၃၇၊ သေနတ် ၁၀၅၊ လက်နက်ကိုင် ၄၀၅၊ ၃၇၇၀၇ နှင့်တတပ်။ ဇေယရွှေတောင်နော်ရထာကိုတပ်မှူး၊ ဇေယပျံချီကျော်စွာ၊ ငဘိုးကြီးတို့ကိုစစ်ကဲ၊ သီရိကျော်စွာ၊ ကျော်ခေါင်အာကာတို့ကိုနားခံ၊ သဘာသူ၊ ငပိုးတို့ကိုတပ်စာရေး၊ မြင်း ၃၃၊ သေနတ် ၂၄၀၊ လက်နက်ကိုင် ၄၂၉၊ ၃၇၇၀၂ နှင့်တတပ်။ သေနာဇာတိုတပ်မှူး၊ ဘယသီဟ၊ သူရိန်စက္ကတို့ကိုစစ်ကဲ၊ ဟုရင်ပုံညတင်၊ ဘယရဇာတို့ကိုနားခံ၊ ငမြတ်ရာ၊ ငနုတို့ကိုတပ်စာရေး၊ မြင်း ၃၂၊ သေနတ် ၂၃၃၊ လက်နက်ကိုင် ၄၃၁၊ ၃၇၆၉၆ နှင့်တတပ်။ စက္ကကျော်ခေါင်ကိုတပ်မှူး၊ တမန်သဘာ၊ ကာမဏိကျော်ခေါင်တို့ကိုစစ်ကဲ၊ တမန်ပုညပျံချီကျော်တို့ကိုနားခံ၊ ပျံချီတန်ဆောင်၊ ငထွေးဖြူတို့ကိုတပ်စာရေး၊ မြင်း ၃၇၊ သေနတ် ၂၀၆၊ လက်နက်ကိုင် ၄၆၃၊ ၃၇၇၀၆ နှင့်တတပ်။ တပ်ပေါင်း ၆၀၀၀၀ ပါသည့်မြင်း ၂၀၃၊ သေနတ် ၂၉၁၊

လက်နက်ကိုင် ၃၄၃၃၊ ၃၅၅၀၀၇၊ အမြောက် ၀၊ ဆေး ၁၇၇၁၊ ကျည်စေ့
 ၁၃၁၅၀၀၊ ပေး အပ်တော်မူ၍မင်းတုန်း ဖြောင့်င်း။ ရေဖြောင့်င်း ချီနေ
 မြို့ ကျော်တင်တရဖျာကိုတပ်မှူး၊ သီရိကျော်ခေါင်၊ ရဲခေါင်တုရင်တို့ကိုစစ်ကဲ၊
 ရဲခေါင်ကျော်တင်အိန္ဒြေ ကျော်ခေါင်တို့ကိုနားခံ၊ စက်ရဲကျော်၊ ငပေးတို့ကိုတပ်
 စောရေး၊ သေနတ် ၂၅၊ လက်နက်ကိုင် ၄၀၅၊ ၂၅၅၃၀၊ အမြောက်တင်တိုက်
 ဂြောဟ်နှင်းတပ်။ နေမြို့ ကျော်တင်သူရကိုတပ်မှူး၊ သီဟနန္ဒ၊ သီဟကျော်ခေါင်
 တို့ကိုစစ်ကဲ၊ အင်သည့်လက်ဝဲသူ၊ ရဲလှကျော်ခေါင်တို့ကိုနားခံ၊ ပျံချီနရသကျော်၊
 သီဟကျော်သူတို့ကိုတပ်စောရေး၊ သေနတ် ၇၁၊ လက်နက်ကိုင် ၃၉၃၊ ၂၅၅၆၄၊
 အမြောက်တင်တိုက် ဂြောဟ်နှင်းတပ်။ သီဟကောမဏီ ကျော်တင်တိုက်မှူး၊ စင်္ကြမင်း
 ရဲ၊ ရဲသူရန္တ ကျော်သူတို့ကိုစစ်ကဲ၊ ဂုဏ်ပျံချီ၊ ငသစ်တို့ကိုနားခံ၊ ပျံချီဇေယကျော်၊
 ငရွှေရတို့ကိုတပ်စောရေး၊ သေနတ် ၁၀၅၊ လက်နက်ကိုင် ၄၀၅၊ ၂၅၅၉၀၊ အ
 မြောက်တင်တိုက် ဂြောဟ်နှင်းတပ်။ ဂန္ဓပစ္စည်းကိုတပ်မှူး၊ သိင်္ခဒေဝကျော်၊
 အိန္ဒြေ ကျော်သူတို့ကိုစစ်ကဲ၊ လက်ဝဲပတေ့၊ လက်ဝဲကျော်တင်တို့ကိုနားခံ၊ ရဲကျော်
 ဇေယ၊ ဇေယသမန်း ကျော်တို့ကိုတပ်စောရေး၊ သေနတ် ၅၃၊ လက်နက်ကိုင်
 ၃၇၁၊ ၂၅၅၂၄၊ အမြောက်တင်တိုက် ဂြောဟ်နှင်းတပ်။ စက်တိအာကောကိုတပ်
 မှူး၊ တုရင်စက္က ကျော်၊ လက်ဝဲဂုဏ်တို့ကိုစစ်ကဲ၊ သီဟကျော်စွာ၊ တုရင်မြဲမြန်
 တို့ကိုနားခံ၊ လက်ယာရဲခေါင်ကျော်တင်၊ နတ်ပွင့်လှတို့ကိုတပ်စောရေး၊ သေနတ်
 ၁၀၅၊ လက်နက်ကိုင် ၄၂၄၊ ၂၅၆၀၉၊ အမြောက်တင်တိုက် ဂြောဟ်နှင်းတပ်၊
 ရဲကျော်တမ္ပတိ ကျော်တင်တိုက်မှူး၊ လက်ယာသီဟကျော်စွာ၊ သီရိကျော်တင်တို့ကို
 စစ်ကဲ၊ ရဲလှကျော်တင်၊ ဂုန်နင်း နရသတို့ကိုနားခံ၊ စက်မှန်တင်၊ သီရိစည်သူ
 တို့ကိုတပ်စောရေး၊ သေနတ် ၇၄၊ လက်နက်ကိုင် ၃၀၅၊ ၂၅၅၅၉၊ အမြောက်
 တင်တိုက် ဂြောဟ်နှင်းတပ်။ ရဲခေါင်စည်သူ ကျော်တင်တိုက်မှူး၊ အာကော ကျော်
 စွာ၊ ပျံချီသူရိန် ကျော်တင်တို့ကိုစစ်ကဲ၊ ရဲနေစက္က ကျော်၊ ရဲပျား သူရိန် ကျော်တို့
 ကိုနားခံ၊ ဇေယနရသ၊ ငကျော်တင်တို့ကိုတပ်စောရေး၊ သေနတ် ၁၀၁၊ လက်
 နက်ကိုင် ၄၅၃၊ ၂၅၆၃၄၊ အမြောက်တင်တိုက် ဂြောဟ်နှင်းတပ်။ နရသမန်း
 ကျော်တိုက်မှူး၊ နရသနန္ဒ ကျော်၊ ဇေယဥဒိန်တို့ကိုစစ်ကဲ၊ တုရင်လှ၊ ငချမ်း

သတို့ကိုနား ခံ၊ ငြိမ်း ၊ င ကျော် အောင်တို့ကိုတစ်စာ ရေး ၊ သေနတ်၁၇၄ ၊
လက်နက်ကိုင် ၇၀၅ ၊ ၂ စု ၇၇၉ ၊ အမြောက်တင်တိုက် ရွှေ၁၄၄၄ တတစ် ။ သီရိနန္ဒ
ကျော်သူကိုတစ်မျိုး ၊ ဒီပွဲ ကျော် ခေါင် ၊ သီခီနန္ဒ ကျော်သူတို့ကိုစစ်ကဲ၊ ဇေယဗလ၊
သီဒီသူရ ကျော်တို့ကိုနား ခံ၊ ပျံချီဝေသ၁၊ သီရိ ကျော်တို့ကိုတစ်စာ ရေး ၊ သေနတ်
၁၆၀ ၊ လက်နက်ကိုင် ၃၀၅ ၊ ၂ စု ၅၅၃ ၊ အမြောက်တင်တိုက် ရွှေ၁၅၄၄ တတစ် ။
သီဟနော်ရထာကိုတစ်မျိုး ၊ အင်သည့် ကျော် ၊ ရဲ ခေါင် ဇေယ ကျော်သူတို့ကိုစစ်ကဲ၊
ရဲသူဇေတ၊ နရရန် အောင်တို့ကိုနား ခံ၊ ရဲလှ ကျော် ခေါင် ၊ ဇေတုတမန်တို့ကို
တစ်စာ ရေး ၊ သေနတ်၁၆၀ ၊ လက်နက်ကိုင် ၃၀၅ ၊ ၂ စု ၅၅၃ ၊ အမြောက်တင်
တိုက် ရွှေ၁၅၄၄ တတစ် ။ ရေ ဧကောင်း ၊ ချီတပ် ပေါင်း ၁၁ တပ်တွင်တိုက် ရွှေစီး အ
ရ၁၅၅၇၇ ၊ သေနတ်၁၇၄၀ ၊ လက်နက်ကိုင် ၄၃၉၆ ၊ အမြောက်တင်တိုက် ရွှေ၁၆၅၊
အမြောက်၆၃၃ ၊ အမြောက်ကျည် စေ့၄၁၄၀၀ ၊ သေနတ်ကျည် စေ့၇၆၉၅၀၀ ၊
မီး ကျောက်၁၆၁၀၅ ပေး အပ် တော်မူ၍ ရေ ဧကောင်း ၊ ကျည်း ဧကောင်း သူရဲ
သူခက်၊ စစ်အင်္ဂါ၄ပါး ၊ ဆင်လုံး မြင်း ရင်း အများ နှင့် အောင်စည်အောင်
မောင်း အောင်လံ ပေး အပ် တော်မူပြီး လျှင် မောင်အိမ် ရှေ့မင်း ကိုအချွတ်ဗိုလ်
ခန့်တော်မူ၍ ရခိုင် ဓညဝတီမြို့တိုင်း နိုင်ငံကိုအသိမ်း အယူချီသွား စေသည်။ ရခိုင်
ဓညဝတီမြို့တိုင်း နိုင်ငံသည်သဘာဝ တော်အညစ်အကြေး ပြည် ရွေး ပြည်မှား တ
ရား မတည် သောလူဆိုး လူသွမ်း တို့ကိုအကုန်အစင်တမ်း ဆီး နှိပ်နှိမ်း ရှင်း လင်း
၍သမ္မတအယူတည် စေလျက်သဘာဝ တော်ထွန်း ပပွင့်လင်း စည်ပင် စေ ဧကောင်း
နှင့် မောင်အိမ် ရှေ့မင်း ကိုခန့်တော်မူ၍သိမ်း ပိုက်သုတ်သင်ရှင်း လင်း ရမည်၊
အခါတော်အတိုင်း ချီသွား စေသည်၊ အောင်တပ် တော်ချီသည့် နေ့မှစ၍တပ် တော်
များ ထွင်ပါသည့်အလုံး အရင်း ရေ ဧကောင်း ကျည်း ဧကောင်း သူရဲသူခက် အမြောက်
သေနတ် ဆေး ကျည် စေ့လက်နက်ကိရိယာအလုံး အရင်း အစည်း အကြပ်တစည်း တရုံး
တည်း ခန့်တော်မူရင်း တိုင်း ၃ ဧကောင်း ၃ သွယ်မကွဲမပြားအုပ်မကွပ်ကဲပြီးလျှင် ၂ စခန်း
၃၁ စခန်းကိုတစခန်း တည်း ရောက် အောင် ရွပ်ရွပ်ချန်ချန်ချီသွား ရမည်၊ လမ်း
တလျှောက် နိုင်ငံ တော်ကျန် တော်မျိုး ဆင်း ရဲသား တို့ဖြူရသမျှ အထွတ်အမြတ် အနိုင်မလှမယူမဖျက်မဆီး စေရ၊

ဆင်း ရဲသား တို့သား သမီး ပျိုတို့မသိမ်း မယူ စေ နှင့်သန်း ရည်အရက်စီနပ်ပင်
ကစော် လှော်စာပင်း ဘိန်း ယစ်မျိုး နှင့်စပ်သည်ကိုမ သောက်မစား စေရမည်
အကြောင်း နှင့်ကြပ်ကြပ်တည်း တည်း နှိုး ဆော်စီရင်ရမည်။ စခန်း ချတိုင်း ချ
တိုင်း တပ်မတော်များ ကိုအစည်း အကြပ် နှင့်ညီညွတ်စွာ ချနေစေ။ တပ်တွင်း ရဲ
မက်ဗိုလ်ပါအရောက်မညီသည်ကိုဆင်မြင်း ကြီး ကမချစေနှင့်။ အရောက်ညီမှကြီး က
ချစေ။ ဆင်မြင်း များ ကိုလည်း ကြီး လွန်မကုသိမ်း ကြောင်း ရမည်အကြောင်း
တပ်တော်များ ထင်လည်း သူရဲသူခက်တို့န မိတ်မင်္ဂလာ မရှိသည့်စကား ကိုမပြော
မဆို စေရမည်အကြောင်း နှင့်ဗိုလ်မှူး ၊ တပ်မှူး ၊ စစ်ကဲ၊ နား ခံ၊ ဆင်စီး၊ မြင်း
စီး တို့ကိုမှတ်စာ ပေး ရှိကြပ်ကြပ်တည်း တည်း စီရင်။ သူရဲသူခက်တို့လည်း လက်နက်ကိုယ်
မကွာ စေနှင့်။ ဆင်တော်များ လည်း ဆင်ကြီး ရည်အောင်တိုက်ဆင်များ ဖြစ်သည်။
လမ်း ခရီး ထင်မပင်မပန်း မလျော့ရ အောင်မြင်ကောင်း ရေကောင်း ဖြည့်
တင်း ကျွေး မွေး ရှိသဘာဝစွာ ဆောင်ယူရမည်။ တပ်ပါမြင်း များ ကိုလည်း လမ်း
ခရီး ကမစီး မနင်း စေနှင့်။ ချသည့်တပ်တော်တွင်း ဗိုလ်မှူး သည်နံနက်စောစော
ကထ၍ရတနာ ခါး ကိုသင်ပုတ်ရေချမ်း တင်ပူပူ ဇော်ရမည် ၊ တောတောင်ရေ
စောင့်နတ်တို့ကိုလည်း တရား မတည်သဘာဝ တော်အညစ်အကြေး ဖြစ်သော
ရခိုင်သံထွေး နန်း ဖြိုပြတိုင်း ခရိုင် နိုင်ငံအလုံး ကိုဆင်မြင်း သူရဲသူခက်တို့မပင်မ
ပန်း အဆောတလွှင်ရ စေကြောင်း အရေး တော်ပြီး လွယ်စေကြောင်း နှင့်ဆု
တောင်း ပဌနာပြု၍မင်း မုန့်ယိုအချီအဆီခံအုန်း ကြံငှက်ပျောဆေး ကုမ်း လ
ဘက်ပန်း ပေါက်ပေါက်အမွှေး အထုံရည်နှင့်တင်ကြား ပူဇော်ရမည်အချစ်အကိုင်
ကနိုး ဆော်ခေတ်လွှင်လည်း တပ်ရဲဗိုလ်မှူး ၊ တပ်မှူး ၊ စစ်ကဲ၊ နား ခံ၊ တပ်စာ
ရေး၊ အမည်ရသား သောက်ကြီး၊ အမှုထမ်း တို့၊ တား ခါး ချပ်ခါတပ်မတော်သို့
ရောက်စေရမည်။ တပ်တော်များ အရောက်ညီ၍ ချရပ်မိလွှင်ငှက်နှာလမ်း
ပေါ်လမ်း ဝတော်သင့်ရသစုံစမ်း စေပြီး မှဆင်စာမြင်း စာကိုရှာယူစေ။
တပ်တွင်း တပ်ပြင်အနီး အစပ်တွင်မကောင်း ဟောင်း နှမ်း သည့်အဆွေး အမြည်
မရှိစေရ။ ရှင်း လင်း သူ ငါသင်စေ။ သူရဲသူခက်တို့ချက်ပြုတ်စား သောက်သည်ကို
လလွန်လွှင်မီး မထား မရှိ စေနှင့်။ တညည့်ငယ်မောင်း ခပ်၍လွှတ်ပတ်ကြည့်ရှုနှိုး

ဆော်စေ၊ တပ်တော်များ ထွင်လည်း ဆူး ငြောင့်ခလုတ်မြင်း တား လုံခြုံအောင်
တပ်စည် အတိုင်း လုပ်ဆောင်ချ နေစီရင်ပြီး ဖျင်မျိုး ဂိဇ္ဈာလုံလောက်စွာခန့်
ထွက်သွင်း ထား ရမည်။ သင်း တို့အကြောင်း အရသာအကြံအစည်အရိပ်အခြည်ကိုသိရ
အောင်ရဲ ရောင်မြန်မာသူတို့တို့ ရွေး ချယ်ခန့်ထား ချီကုန်း ကြောင်း ရေကြောင်း
သင့်ရက်ကင်း ရှည်ကင်း တိုတို သွား စုံစမ်း စေ။ အကြောင်း အရသာကြား သိထင်
မြင်ရလျှင်လည်း ရေကြောင်း ကအနိုင်အပြီး လုပ်ကြံစေသင့်မည်။ ကုန်း ကြောင်း
ကအနိုင်အပြီး လုပ်ကြံစေသင့်မည်။ အရေး အကြောင်း ထင်မြင်ရသာဗိုလ်မှူး တပ်
မှူး စစ်ကဲနား ခံတို့တိုင်ပင်၍အရေး တော်အား ကြီး ရာဘိဘိစီး စီး စီရင်ချီ
သွား လုပ်ကြံရှင်း လင်း ရမည်။ ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး စစ်ကဲနား ခံအမည်ရသွေး
သောက်ကြီး အကွပ်အကြပ်မြင်း စီး မြင်း သည်သူရဲသူခက်ကုန်း ကြောင်း ရေ
ကြောင်း အမှုထမ်း တို့သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်ကို စောင့်သိရုံ သေစွာ မထိတ်မ
လန့်သွေး တည်း ရှောင်လွှဲသော် စစ်မျက်နှာထွက် သော် မည်သည့် မဆိုဖြတ်တန်သူကို
ဖြတ်၊ သတ်တန်သူကို ငင်၍သတ်။ အမှုတော်ကိုမျိုး စား အား ထုတ်မချတ်မလည်စွန့်
စား ထမ်း ရွက်၍ပွဲလမ်း ရသသူတို့လည်း ရသည့်ပွဲလမ်း ထန်း ရည်ရွက်ရည်အလျှောင့်
သူကောင်း ပြုတော်မူမည်။ အစုအဝန်း အမည်အရည်နှင်းမှတ်၍ လျှောက်၊ စစ်ရေး
စစ်မှုဆိုသည်အရသာသည်စစ်ဦး စစ်စကောင်း မှစစ်လယ်စစ် နှောင်း ကောင်း
မည်။ ကျေး တော မျှော်မြင်စီရင်ခန့်ထား ချီအမှုတော်ကိုစည်း စည်း ကြပ်ကြပ်
ကွပ်ကွပ်စီရင်စွန့်စား ထမ်း ရွက်တိုက်လုံလုပ်ကြံနှိပ် နှံ့ရှင်း လင်း သိမ်း ယူရမည်။
အရေး အကြောင်း အရိပ်အခြည်ထင်မြင်သမျှကိုလည်း ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး စစ်ကဲနား
ခံအမှုထမ်း တပ်ရန်ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲနား ခံအမှုထမ်း တို့နှင်သည်အရေး မှာသို့လုပ်
ကြံရမည်။ ညီညွတ်စွာစုရုံး တိုင်ပင်၍အရေး တော်ပြီး ပြေလွယ်အောင်လုပ်ကြံကြံရ
မည်။ အရေး အကြောင်း ရှိသမျှကိုလည်း ကြား သိတော်မူရအောင်သင့်ရက်ခန့်
ထား ချီမပြတ်မလပ်ရှိခိုး ဆံတော်ဦး တင်လာစေ။ တရား မတည်သောရခိုင်
ဓညဝတီတိုင်း နိုင်ငံသည် ရွှေဘုန်း တော်မြတ် ကြောင့်အရေး တော်အလျှင်ပြီး ပြေ
လွယ်မည်ဖြစ်သည်။ အရေး တော်ပြီး ပြေတုန်ထွင်လျှင် တောပုံ တောင်ခြေ နေထိုင်
သည်သူတို့ကိုသူရဲသူခက်တို့ဝံ့ချင်း ငါး ယောက်ချင်း မလိုက်မရှာစေနှင့်။ စီရင်

ခင်း စီရင်စွယ်ရှိသမျှကိုအမှုတော်ပြီး ပြေကုန်ထွင်လွယ်အောင်စီရင်။
 16 October 1784
 သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၄ ရက် နေ့လွယ်တော်
 ထွင်အိမ်ရှေ့မင်း ကိုပြန်၍အပ်သည့်အမိန့်တော်ပြန်တမ်း။
 (မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၃၅၆)

30 October

1784

ဥက္ကဋ္ဌမသီရိကိုဟသ်ဘမြို့သနား တော်မူသည်။

30 October

1784

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၃ ရက်နေ့
နား ခံစေသနော်ရထာထင်ပြန်။

(ချီးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ် တော် နေရာ နေထွက် တော်ရုံး တော်အထွင်း
 တော်အရာရှိတို့မှ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁ ရက် နေ့စတင်၍ ဝတ်
 လုံဝတ်ဆင်ကြ စေ။

6 November 1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတန်ဆောင် မှန်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့
 ညနားခံ ကျော်စွာ နေရထာထင်ပြန်။
 (မိုး ဩဇာ ပုံ ၆၁၀)

ကျောက်ပန်း တောင်း မြို့နေရွာသား တို့အမှုမှာသက္ကရာဇ် ၇၆၄ ခုကလယ်ဟ
 ပ တေမြစည်း ခုံဘုရား ရှင်ကိုယျသည့် ကျောက်စာထွက်ကို ထောက်ရှင် ကျောက်ပန်း
 တောင်း သား တို့ကိုဘုရား ကျွန်မှကင်း လွတ်သည်မယူမဆသာ သော ဧြောငဲ့ဘုရား
 ရှင်မှာထမ်း စေအမိန့်တော်ရှိသည်ကို မောင်း ထောင်ဆရာ တော်ကသွင်း သည့်
 မေတ္တာစာထွင်ဘုရား အသည်မှကင်း လွတ်၍ မင်း ကျွန်မင်း မှုထမ်း ဖြစ်သည်
 ဧြောင်း ကိုပါပြန်သည်မှာဆရာ တော်သစ်ာ တော်တစုသည်ဘုရား သခင်တပည့်
 သစ်ာ တော်ရင်း ဖြစ်သည်။ မင်္ဂလီနိဗ္ဗာန်ကိုအလိုရှိ၍ ရဟန်း အဖြစ်သို့ယူကြကုန်
 သည်ကိုလည်း ဝိနည်း သိက္ခာပုဒ်ကိုမ ထောက်မချင့်မဆင်မကျင့်ယူကြဘိမည်မဟုတ်။ ငါ
 မှာမင်း ကျင့်တရား ကို ၅၅၅၅၅ မင်း ပြုရသည့်တကာသဖြစ်သည်။ မောင်း
 ထောင်ဆရာ တော်နှင်ကျမ်း ဂန်သိလိမ္မာ တော် မူကြသည့်ဆရာ တော်တစုတို့က
 ကျောက်ပန်း တောင်း သား တို့ကိုဘုရား ရှင်ကျွန်သီး တော်မဖြစ်ထိုက်။ မင်း
 ကျွန်မင်း မှုထမ်း သာဖြစ်ထိုက်ဖြစ်သင့်သည် တရား ကျမ်း ဂန်ထုံး စန့်အညီ
 စည်း ဝေး တိုင်ပင် တော်မူကြ၍ စာသွင်း တော်မူကြလျှင်လက်ခံ စေသုံး ရမည်ပင်
 ဖြစ်သည်။ မဟာဒါနဝန်ကဆရာ တော်တို့ကိုပင်္ဂတိတ် လျှောက်ထား စည်း ဝေး စေ
 ၍စာသွင်း တော်မူကြမည့်အ ဧြောင်း နှင့်လျှောက်ထား ၍ မေတ္တာစာသွင်း ။
 သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုနတ် တော်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား နံ ကျော်
 စွာ နေရီရထာထွင်ပြန်။
 (လင်း သူ ကောင်း)

24 November 1784

ယွန်း စုဝန်စုမှာယွန်း စုစာ ရေး ဇေယသုယကိုနှုတ်၊ သီရိ ဇေယ ကျော်ထင်၊

ငတက်မြို့ တို့ကိုယွန်း စုစာ ရေး ခန့်။

25 November

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုနတ် တော်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့ညနား ခံ

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဌ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

နေဘက်ဝင်း မှူး နေမျိုး နော်ရယာ ကျော်တင်ကိုအ နောက်ဘက်တိုက်ဝန်ခန့်၊
 နေမျိုး နော်ရယာ ကျော်တင် နေသည့်ဝင်း ခြံကို နေဘက်ဝင်း မှူး ရွှေတောင်
 ရာဇာ နေစေ၊ နေမျိုး နော်ရယာ ကျော်တင်မှ အနောက်ဘက်တိုက်ဝန်ရှိ
 စည် နေသည့်ဝင်း ခြံကို နေစေ၊ အနောက်ဘက်တိုက်ဝန် ဟောင်း နေသည့် နေ
 ဟော် နေရလပ်သည်ကိုလည်း နေမျိုး နော်ရယာ ကျော်တင်ကိုချီ။

28 November

1784

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံ
 ကျော်စွာ နော်ရယာထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

မြို့ရွာသူကြီး အစုရှင် ခေါင်း အကြီး တို့ထိမ်း သိမ်း စီရင် နက် မြေ နေလူတို့တွင် အ
သစ်စာ ဝါရင်း ပါလျှင် အသစ်ဖြစ် စေ။ အစုစာ ဝါရင်း ပါလျှင် အစုဖြစ် စေ။ အသစ်စု¹⁷⁸⁴
သမီး တို့နှင်စုရှင် ခေါင်း အကြီး မပေ၍ လျှင် အသစ်ဖြစ် စေ။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခု¹⁷⁶⁴
နတ်တော်လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့ထုတ်ပြန်သည့်အမိန့်တော်တွင် ပါသည့်အစုရှင် ချင်း¹⁷⁶⁴
စာ ဝါရင်း ဆိုင်ဖြိုင် မိကြလျှင် ၂၆ ခုစာ ဝါရင်း ဝင်သူကရ စေ။ စစ်ကြောပါရအထက်
စာ ဝါရင်း နောက်စာ ဝါရင်း ညီညွတ်လွယ်မည်အကြောင်း နှင့် ဝန်တိုက်အတွင်း ဝန်
တို့သို့ဆင့်ကဲ ရွှေဘက်ထား သည့်အမှုမှာ မြို့ရွာသူကြီး တို့ထိန်း နက် မြေ နယ်အတွင်း နေ
လူတို့တွင်သူကြီး တို့ကစာ ဝါရင်း ပေး ရအသည့် ပါလျှင် အသစ်ဖြစ် စေ။ အစု ပါလျှင် အစု
ဖြစ် စေ။ အသစ်သူကြီး တို့ကအသစ်စာ ဝါရင်း ပါလေပြီ သူတို့အစုရှင်တို့ကစာ ဝါရင်း
ပေး ရအစုပါသော်လည်း အစုရှင်တို့က နှုတ် စေ မဆိုသဘဲ။ အစုရှင်တို့က ပေး သည့်
စာ ဝါရင်း ထွင် ဝကြက် ခြေပြမှတ်၍ အသစ်ဖြစ် စေ။ အသစ်သူကြီး တို့ကစာ ဝါရင်း ပေး
ရအစုစာ ဝါရင်း ပါလျှင် စုရှင်တို့ကပင် စာ ဝါရင်း မပါသော်လည်း အသစ်သူကြီး တို့
ကပေး သည့်အစုစာ ဝါရင်း ပါသည့်အတိုင်း စုရှင်တို့ကိုအပ်၍ အစုဖြစ် စေ။ အသစ်သူ
ကြီး တို့ထိန်း နက် နယ် မြေအတွင်း အစုသားတို့ကိုလွှတ်မှတ် ပေး သည့် မြေ နေလူတို့တွင်
အစုရှင်တို့အစုမသိစာ ဝါရင်း ပေး ရပါလျှင် အစုရှင်တို့ကရ ကောင်း သည်မဆိုသဘဲ
အစုရှင်တို့က ပေး သည့်စာ ဝါရင်း ကိုဝကြက် ခြေပြမှတ်၍ နယ်ရှင်သူကြီး တို့မှာတိုင်ဆက်
စဉ်ထိမ်း ရွက် စေ။ ပါယ်ရှင်သူကြီး တို့ထိန်းနက် မြေ နယ်အတွင်း မဟုတ်ပယ်ရှင် နယ်
ရှင် မရှိအစုသား တို့ထိန်း သိမ်း စီရင် နက် မြေတွင် နေထိုင်သည့်လူတို့မှာ စုရှင်တို့
ကစုမသိစာ ဝါရင်း ပါလျှင်လည်း အသစ်တိုင်ဆက် စေ မဆိုသဘဲ။ အစုမှာ ဖြည့်သွင်း ၍
ဝင်း တော်ငှ မျက်နှာမှတစ်ဆင့် ရွက် စေ။ အထက်အမိန့်တော် ပါသည့်အတိုင်း အစု
ဖြစ် စေ။ အစုသား ချင်း စာ ဝါရင်း ပေး ဆပ်သော ကြောင့်အငြင်း အခုံထွက်ကြ¹⁷⁶⁴
လျှင်လည်း ၂၆ ခုနှစ်သိမ်း သည်ကလစာ ဝါရင်း ပါသူကရ စေ။ လက်ထက် တော်ကုသု¹⁷⁶⁴
ကိုရ စေ မဆိုသဘဲ။ ၂၆ ခုနှစ် သိမ်းသည့်စာ ဝါရင်း မှလည်း မပါလက်ထက် တော်စစ်သည့်
စာ ဝါရင်း ထွင်လည်း မပါမဝင်သည့်လူတို့မှာ ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်ကသည့် ခုတိုင်စွဲလမ်း
ထိမ်း ရွက်ရသည့်အစုရှင်တို့မှာ အစုရှင်သွင်း ၍ ရှေး အမိန့်တော်ထိမ်း နှင့်အညီထိမ်း
ရွက် စေ။

3 December

1784

3 December

1784

သက္ကရာဇ် ၁၁၁၄ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့နား ခံ

ပြေဘကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(စလင်း သူ ကောင်း)

ရွှေတောင်ရန္တသို့ချစ်ပင်ရွာအစား သနား တော်မူသည်။^{29 December 1784}
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့ညနား ခံစေ
 ယနော်ရထာထင်ပြန်။
 (မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ဗလရၢတၢကိုၣ်ၣ်း တိုက်သက်ပန်း ရွာ ဇေယနန္ဒ မိတ် ကျော်သူကိုၣ်ၣ်း တိုက်မြင်
 တိုင် ရွာကိုယနား တော် မူသည်။ ဇရုံမြို့ကိုမင်း ဤး နန္ဒ ကျော်ထင်ကအုပ်ချုပ်၍
 ဇရုံမင်း သမီး ကို မွေး ရှေး ပြုစုစေ။ မြတ် (သီရိ) ဒေဝီကိုထွင်း သင်း တိုက်
 အဝင်စက္ကပါရွာ။ ရၢတ ဒေဝီကိုအ နောက်ဘက်တိုက်အဝင်သ ပြေဂူ ရွာ။ မိမင်
 ကြွက်ကိုဆင် ကြေး တိုက်အဝင် မုံသွင် ရွာ။ သီရိဆီမိကို မြေ ဘက်ဘက်တိုက်အဝင်သစိဆီမိ
 ပေၣ် ရွာကိုယနား တော် မူသည်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ ပြော
 ဤး မှူး ထင်ပြန်။
 (မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

အကြံအညာမှစ၍ အရှေ့ဘက်အနောက်ဘက်အဝေး အနီး ဂြိုဟ်း ခင်း ရေခင်း
 များ မှာဟံသာဝတီရောက်မင်း ဘေး တော်ဘိုး တော်ခမည်း တော်တို့လက်ထက်
 အဘိုး အခွန်ဆက်သွင်း မြွေကင်း ကိုသဘကင်း ခြွေး ကင်း ငွေကောက်ခံဆက်သွင်း စေ
 အမိန့်တော်တမ်းရှိ လေပြီးသည်ကိုအမိန့် တော်အတိုင်း ရှေးဦး ရိုး ခံရိုး မဟုတ်သည့်
 ကင်း များ ကိုပင်မြို့စား ရွာစား တို့ကနယ်ထွင်း ဤသည်ဆို၍ကင်း ခြွေး ကင်း
 ငွေကောက်ခံပြန် ခြောောင်း များ နှင့်ရွှေနား တော်မြတ်ကြား တော်မူပြန်ရ
 သည်။ ရှေး ကင်း ခြွေး ကင်း ငွေကောက်ခံဆက်သွင်း ရိုး ကင်း မဟုတ်မျှင်အရသာ
 တော်မှစ၍မြို့စား ရွာစား တို့ကကင်း ခြွေး ကင်း ငွေမကောက်မခံဆက်မ
 သွင်း စေနှင့်။ အထက်အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ရာဇဝတ်မှုလုံခြုံအောင်ကိုသာ
 အစောင့်အနေထား ၍စစ်ကြောစေ။ ကင်း စောင့်ကင်း နေလှကိုလည်း မြို့
 စား ရွာစား ဝန်စုဝန်ရှင်တို့ကမခန့်မထား စေနှင့်။ လွှတ်တော်ကသွေး
 သောက်ကြီး စုမြင်း တော်သည်ခန့်ထား ၍ကင်း ခြွေး ကင်း ငွေပနာကယမ
 စား မယူရဘဲဝတ်ရေ ပြေကုန်အောင်သာ စောင့်နေစစ်ကြောစေ။

အသည့်အလ ၁၄၀ - ၅၀ သွေး သေဘက်စုမြင်း တော်သည့်ဒိုင်း လမိုင်း ဝင်း ကိုယ်
 ရံမှစ၍ ကျောင်း ဘုရား အစုတိုင်ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်တို့
 လက်ထက်ဘွဲ့ဘက်ထမ်း ရွက် စေသည့်လူတို့မှတစုနှင်းတစု မသင့်မနေမဆွေးမရှက် စေ
 ရ။ စုရေး စုတိုင်တို့ကထိန်း သိမ်း စေသင့်ရှေ့ဘက်၍ စုချင်း ဝင်း ချင်း ဆိုင်သင့်
 ရသသသင့် နေကြရမြဲဖြစ်သည်။ မစေသင့်မရပ်သည့်လူတို့ ကြောင့်သော မွေး မြင်
 သည့်သား သမီး သို့ရောက်လျှင် နိဇ္ဈိရာပါစေ မြင့်ရာပါစေ ပိုင်း ခြား သမုတ်
 ရသည့်ရှေး ထုံး စံနှင်းအညီထိန်း သိမ်း စေသင့်ရှေ့ဘက်ကြ လေပြီး သည်အစုအငန်း
 တို့ကိုတစုနှင်းတစု မကူး မရှက်မသင့်မနေ စေရ။ စုချင်း ငန်း ချင်း ဆိုင်သင့်ရာ
 သာထိမ်း မြား သင့်နေကြ စေရမည်အကြောင်း နှင်းစုရေး စုတိုင်တို့ကိုအမိန့်
 တော်မှတ်စာ သေချာ အောင်ပေး အပ်၍ စေသင့်ရှေ့ဘက်မြစ်တား ထိန်း သိမ်း
 ကြစေ။

3 January

1785

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော်၉ ရက် နေ့နား ခဲ ကျော်စွာ

နေဝါရထာထွင်ပြန်။

(စလင်း သူကောင်း)

မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်မှာအထက်သိမ်း ဆည်း သည့်အမည်အဆောင်အရွက်
 များ ကိုပြန်၍သနား တော်မူသည်။ မြင်း စုကြီး ကိုလည်း ဝန်မြဲဝန်စေ၊ မင်း
 ဝှစ်သုကို နေမျိုး သီရိ နော်ရထာအစား ရွှေတိုက်ဝန်ခန့်။

11 January

1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံဇော

နော်ရထာထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဌာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

(11 January 1785)

နေ့မှူး သီရိ နေဝံရသမ္ဘာပင်း ယဇ္ဇနင်္ဂါယနာတော်ကိုယ်စား ရွက်မြတ်စား ရွက်
စေ။

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခဇေယ နေဝံ
ရသမ္ဘာပင်း) ပြန်။

(မိုး ဩဠာ ပု ' ၆၀၀)

18 January 1785

19 January 1785

စမ္ပာနဂိုရိမြို့စား ကယုဓမ္မဆောက်လုပ်ရန်မှာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုတပို့တွဲလ
 ဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၄ ချက်တီး ကျော်ပန်နက်ငြမ်း ထူအခါတော်ရ ဖြောင့်စား
 ၂၆ January 1785
 နှင့်၄င်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နံနက် ၄ ချက်တီး ကျော်တွင်းဝန်းသစ်ရပ်ဆင့်ထူ
 အခါတော်ရ ဖြောင့်စား နှင့်ပညာရှိတို့ကအခါစာဆက်သွင်း သည်အတိုင်း ခန့်ထား
 စီရင်ရန်ရှိသည်ကိုပြီး ပြောအောင်စီရင်၍ရပ်ထူစေ။

18 January 1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၉ ရက် နေ့ညနား ခံကျော်
 စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
 (ချီး ဩဌ၊ ပု၊ ၆၁၀)

မြင်း ကြီး ဝန်မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်ကိုပင်း တလဲမြို့သနား တော်မူသည်။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နား ခံကျော် 1785
 စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
 (မိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

26 January 1785

1 January 1785

၁၁၄၆ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၃ ရက် နေ့မော်တိတ် ရွှေမင်္ဂလာကြို ရာသီအရေ
 တော်ပြီး ပြေကုန်ထွင် ကြောင်း နှင့်ရခိုင်ကိုမင်း ပြုသူရခိုင်စား ကိုယ်နှင့်အ
 မှူး အမတ်ပြုသူတို့ ရွှေဘုန်း တော်ရှိန်ကိုမခံနိုင်၍ ရေကြောင်း ထွက်ပြေး ကြောင်း
 မြို့နှင့်တကွလက်နက်ကိရိယာဗိုလ်ပါဆင်မြင်း ၊ သုံးပန်း ရကြောင်း များ နှင့်တကွ
 မော်တိတ် ရွှေမင်္ဂလာရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ရောက်သည်။ ရခိုင်ဗညဝတီပြည်ကြီး
 သည်မင်း ရွှေဘုန်း တော်မြတ် ကြောင့်အလွယ်တကူ အောင်မြင် တော်မူသည်ဖြစ်၍
 အောင်ပွဲသဘင်ခံ တော်မူမည် ၊ ပွဲသဘင်စည်ပင် အောင်ခံစေ။

26 January 1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတပို့တွဲလပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့နား ခံဇေယ
 နော်ရထာထင်ပြန်။
 (ချီးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

အနောက်တံခါး တော်မြောက်လမ်း မသို့မြီဝန်တို့မြင်း စီး၍ လေး မျက်နှာသီး
မောင်း ထမ်း လူတို့နှင့်ရှေ့ဆုံး စံမရှိသည်ကိုကူး သန်း သွား လာသောကြောင့်
အနောက်ဝန်တို့ကဆီး တား သည်ကိုလွှတ်တော်ရုံး တော်အစစ်အကြောင်းခံပြန်ရ
ကြောင်း ကိုရွှေနား တော်ကြား တော်မူရသည်။ ရှေ့မြို့တော်အနောက်တံခါး
လမ်း မသည်ထမင်း အုပ်တင်း အုပ်သွင်း မိန်း မသနာတို့အဝင်အထွက်များပြား
တံခါး လမ်း မဖြစ်၍ ရှေး အစဉ်ကပင်မြင်း စီး၍ မသွား မလာ စေရမည်။
လက်ထက်တော်လည်း မြင်း စီး နင်း ၍မကူး မသန်း မသွား မလာ စေနှင့်အ
နောက်ဝန်တို့ဆီး တား ရမည်အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်၍ရှိသည်။ မြီဝန်ထောင်
မှူး မှစ၍မြင်း စီး ဆင်စီး ထောင်လေး မျက်နှာသား တို့ကိုအနောက်တံခါး
တော်လမ်း မသို့မကူး မသန်း မသွား မလာ စေနှင့်နောက်ရုံး တော်ထွင်လည်း
အာဏာတော်တန်း စောင့်တန်း (နေ) နှင့်ပင်ဖြစ်သည်။ အနောက်တံခါး
လမ်း မရုံး အနီး အပါး နေလူတို့ကိုအနောက်ဝန်တို့ကသတ်စစ်ကြည့်ရင်စေ။
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၅ ခုတပို့လပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့နား ခံစမြောက်
မှူး ထင်ပြန်။
(တက်ဗဟို ၄၅၂၁၈)

လေလၢချီနီကၢလရေၢကံပြီ။ ရွှေနန်း တော်ပတ်လည်လက်ထွင်း လက်ပြင်အိမ်စည်မှ
စ၍မြို့ထွင်း မြို့ပြင်ရပ်စုဖွံ့စုများတွင် ဇီးကပ်လုံခြုံအောင်စစ်ကြောစေ။ အိမ်
စေ့ချိတ်ချွန်း လေဝါး ရေအိုး ရေပြည့်ထည့်စေ။ ကဲလား ထရံအဟောင်း အနွမ်း
အဆွေး အမြည့်ရှိသည်များ ကိုကောင်း မွန်အောင်အသစ်လဲလှယ်စေ။ အမှိုက်မီး
စာမရှိစေနှင့်။ သတ္တိအမိုး ရှိလျှင် ဖျက်စေ။ အုတ်ကြွပ်မိုး နိုင်သသူအုတ်ကြွပ်
မိုး စေ။ အုတ်ကြွပ်တင်ရမည့်အိမ်မတုတ်မလုပ်မဆောင်နိုင်သူတို့မှလည်း အမိုး
ကပ် (အသစ်လဲစေ) ။

(28 January 1785)

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၅ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့)

(တက်ဇူလိုင် ၁၇၈၅)

ပိဋကတ်တော်ရွှေရေး မင်္ဂလာရေး ကဗျာရေး ပေလုပ်စာရင်း ဝင်လူတို့ကို
 အရပ်ရပ်လူကြီး ခေါင်း အကြီး တို့ကအခေါ်အချ်ကြေး ငွေတောင်း ထုတ်၍ ပိဋကတ်
 တော်မှာ ငြိမ်ဝပ်စွာ မထမ်း မရွက်ရကြောင်း နှင့်မောင်း ထောင်ဆရာ
 တော်ကစာဆက်သွင်း သည်။ ပိဋကတ်တော်ရွှေရေး မင်္ဂလာရေး ကဗျာရေး ပေ
 လုပ်စာရင်း ဝင်လူမှန်သမျှတို့ကို မြို့ရွာသူကြီး အရပ်ရပ်စုရှင်ငန်း ရှင်တို့ကမ
 နှုတ်မယူမခန့်မထား စေနှင့်။ ပိဋကတ်တော်မှာ ငြိမ်ဝပ်စွာ ရေး သား ထမ်း
 ရွက်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့ည ပြောကြား မှား
 ပြန်
 (ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နန်း မတော် မိဘုရား ကျောင်း အဆောင်ကိုကိုင်မည်မှ သက္ကရာဇ်
 ၁၁၄၆ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နံနက်တချက်တီး ကျော်အခါတော်ရ
 ကြောင်း ဝန်း သစ်ရပ်မှလည်း (သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခု) တပေါင်း လပြည့်ကျော်
 ၃ ရက် နေ့သို့အဝင်ညှဉ်ချက်တီး ကျော်အခါတော်ရ ကြောင်း နှင့်ပညာရှိတို့ကအခါ
 စာဆက်သွင်း ချီတိုင်း သံတော်ဦး တင်သည့်အတိုင်း ပညာရှိတို့ကို မေး ချီလုပ်
 ဆောင်စေ။

9 February 1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတပေါင်း လဆန်း ၂ ရက် နေ့နံနက် ၁ ဇာ

ယနော်ရထာထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဌ၊ ပု၊ ၆၁၀)

၁။ မြို့ဝန်ခန့်ပုံ

ရွှေမြို့တော်ဝန်ခန့်အမိန့်တော်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရလျှင်အမိန့်တော်
ရင်း အတိုင်း ရွှေလွှတ်တော်မှ၁မြို့ဝန်ခန့်ဘုံရား အမိန့်တော်မြတ်ရင်း အတိုင်း
သစ္စာပေး ချီးမြှင့်ပြန်တမ်း ခံရပါမည်အကြောင်း လျှောက်ထား ရသည်။ အမိန့်
တော်မြတ်ရင်း နှင့်အညီမည်သူ့ကိုသစ္စာ တော်ပေး ဖြဲဆိုင်ရသင့်ဆို၍သစ္စာ တော်
ပေး လျှင်မြို့ဝန်ပြန်တမ်း ခံစေဆင်မှတ်ချက်အရသစ္စာ တော်ခံသောက်ပြီး လျှင်
ရွှေလွှတ်တော်သို့သနား တော်မြတ်ခံရသည့်ဗေါင်း နား ခေါင်း ဝတ်ဆင်၍ယဝ
စွဲလျက်လွှတ်တော်သို့တက်ရသည်။ လွှတ်တော်သို့ရောက်လျှင်မင်း ဤ အစုံအညီလွှတ်ကွမ်း
စင်အလယ်မှ၁ပြန်တမ်း အမိန့်တော်ကိုနာခံတော်တို့ကဆင့်၍ နေရာချတိုက်ရုံး
တော်သို့လိုက်၍ နေရာအစဉ်အလိုက်ချသည်။

၂။ စီစဉ် နေရာချပုံ

နေရာမှ၁ထိုင် နေမိလျှင်မြို့စာရေး ၄၊ ထောင်မှူး ၄၊ ထောင်စာချီ
၈၊ ရွှေမြို့တော်တံခါး မှူး ၂၊ ဈေး စစ်၊ ဈေး နား ခံ၊ လက်မပွဲ၊ လက်မထောက်
မှစ၍၄ရပ်ထောင်အဝန်း အကြီး တို့ကိုရုံး သို့တက်စေပြီး လျှင်အရာရှိအစုံအညီတို့
ရွှေခန့်အပ်တော်မူသည့်အတိုင်း ထောင်တန်း သူနှောင့်သူထား မှစ၍ထိန်း အုပ်
စီရင်နက်အတွင်း ပြင်ရပ်စုကျေး ရွာများ မှ၁ခိုး သေး မီး ပျိုး မပေ၍မရှိ
စေရ။ လှည့်ပတ်ထိန်း သိမ်း စီရင်ကြရမည်။ အပြစ်နှင့်လျော်စွာ ထောင်တန်း
ရောက်သူတို့မှ၁လည်း အမှူး အကြီး အဝန်း ငယ်သား တို့တစုဆင့်ဆို၍လုံခြုံအောင်
ထိန်း သိမ်း စောင့်နေစေ။ အဝေး အနီး ဖမ်း ဆီး ပို့ရောက်လိသူတို့မှ၁လည်း
ပို့အပ်ထွက်ဆိုရင်း လျှောက်ချက်စစ်ချက်များ နှင့်ရုံး တော်မှ၁အစီရင်ခံမှတ်ချက်
ဆင့်ဆိုပေး အပ်ရသည်။

၃။ တံခါး မှူး ဆောင်ရွက်ပုံ

ရွှေမြို့တော်တံခါး မှူး တို့မှ၁လူစီမ်း လူရွမ်း တံခါး အဝင်အထွက်ကိုဤသို့ရှု
၍ညှုကိုသေ့ခလောက်မင်း တုပ်ပိတ်ချပြီး လျှင်အတွင်း ယက်ဖောက်ပြင်ယက်ဖောက်
ထိုး ၍အလှည့်အလည်စောင့်နေရမည်။ ဈေး စစ် ဈေး နားခံတို့မှ၁လက်ပေး လက်
ကမ်း ခံ၍အလေး စဉ်း ချန်ခွင်တောင်း တင်း မမှန်မကန်မရောင်း မဝယ်

စေရ။ ဈေး များ မှာ နံနက်ညဝင်ထွက်ကြည့်ရှုဆင်ဆိုရမည်။ လေး မျက်နှာအတွင်း ထောင်ပြင် ထောင် များ မှာ သူ နှောင့်သူထား ရှိသည် များ ကိုလည်း တလတကြိမ်စာရင်း ယူ၍ ၎င်း တော်မှာတင် ပေး ရမည်။ ညကိုလည်း တံခါး တော် များ မှာအတွင်း ယက် ဖောက်ပြင်ယက် ဖောက်ထိုး လျှို၍ တံခါး များ တံခါး သား တို့ စောင့်ရှောက်၍ နေကြောင်း ကို မြှီဝန်တို့ညှိုး တက်ကို နေ့စဉ် လျှောက်ရမည်။

၄။ ဆိပ်ကမ်း များ နှင့်ဆိုင်ပုံ

မြစ်ဆိပ်ပွဲဆိပ် များ မှာလည်း ချိတ်ကုန်တိုက်ကုန် ဈေး နှုန်း ပေါက်သည်ကိုတလတကြိမ် မှတ်သား ၍ ၎င်း တော်မှာ လျှောက်ရမည်။ အနောက်အတွင်း တော်သို့လည်း သွင်း မြဲသွင်း ရမည်။ မှတ်ချက်စာ ပေး အပ်ရမည်။ ထောင် များ ထောင်စာ ချိတ်လည်း ၎င်း သို့မပြတ်တက်ရသည်။ ၎င်း အရသာရှိတို့မှာ မြှီဝန်စာ ရေး ၄၊ ထောင် များ ၄၊ ထောင်စာ ချိပ်၊ လက်မရွှံ့၊ ဈေး နား ခံ ၂၊ ရွှေပြည်စိုး ၁၊ ရွှေပြည်စာ ရေး ၄၊ အမွေဝန် ၁၊ အမွေစာ ရေး ၁၊ အမိန့် တော်ရ ၄တို့တက်၍ အသီး အသီး အမှူရှိ ရာဆင့်ဆိုစီရင်ကြသည်။

၎င်း စေလက်မ ထောက်တို့မှာ ၎င်း သို့နေ့ညတက်၍ ဆင့်ဆို စေခိုင်း ရာနား ခံက စောင့်နေထမ်း ရွက်ရသည်။ ချုပ်ထား ရန်ရှိသသူတို့ကိုလည်း ဆင့်ဆို ချုပ်ထား ရသည်။

၅။ မင်း ညီမင်း သား များ ကိုစီရင်ပုံ

မင်း ညီမင်း သား ဝန် အိမ်ဝင်း အိမ် ရာထူး ရှိသသူတို့ကို ၎င်း တော်က ခေတ်ရန်ရှိလျှင်လက်မ ထောက်ကို စေလွှတ် ခေတ် စေသည်။ ၎င်း တော်မှာ လျှောက်ချက်ထား ချက်တွင် ဒဏ်ရာ ဒဏ်ချက်ကြည့်ရန် မှတ်သား ရန်ရှိသည် များ ကိုလက်မ ထောက်အကြီး အဝန်း တို့ကိုကြည့်ရှု စေ၍ မြှီဝန်မြှီစာ ရေး တို့က မှတ်သား ရသည်။ ကျမ်း ခဲအိုး နာရီခွက် များ ကိုလည်း ထိန်း ထား စေရသည်။

မင်း ညီမင်း သား ဆွေ တော် မျိုး တော်တို့ကိုအကျဉ်း ထား အမိန့်ပါလျှင် ခတ်ရန် ခြေကျဉ်း ကိုရစ်ပတ်ရန်ကမ္ဘီပါ။ ဖဲနီ၊ နီပါး ထည်၊ အသီး သီး လွှတ် တော်မှာ အစီရင် ခံလျှင်လွှတ် တော်အရသာ ရှိတို့ကကမ္ဘီ ပါတ်လျှင်ကမ္ဘီပါ။ ဖဲတံလျှင် ဖဲ၊ နီပါး ထည်တံလျှင် နီပါး ထည် လျော် ရာ ရွေး ချယ်၍ ဆိုင် ရာသို့ဆင့်ဆို ပေး ရသည်။ ရလျှင်

လက်မရွံ့က ခြေကျဉ်း ကိုရစ်ပတ်၍ ခတ်ရသည်။

၆။ ရေမှာချမျှပ်ပုံ

အဆုံး စီရင်အမိန့်တော်ပါလျှင် ရေသို့ချသည့်ကလေးသွတ်ရန်ကွန်ချာနီဘား
ထည်အိတ်၊ ဖေါင်း ကန်အိုး ၄၊ လှေတက်လူများ ကိုလွှတ်တော်မှာအစီရင်ခံ၍ တောင်း
ရသည်။ လွှတ်တော်ကလူနှင့် လျော်ရကွန်ချာကို ရွေးချယ်၍ကွန်ချာနီဘား ထည်
အိတ် ဖေါင်း ကန်အိုး လှေတက်လူများ ကိုဆိုင်ရကဆင်ဆိုပေး လျှင်ယူ၍လူကိုယူသွား
မြဲဥတန်း နှင့်ယူသွား ရကလွှတ်တော်ကဝန်ထောက်စာရေး ဦး တို့လိုက်ရသည်။

ရုံး တော်ကလည်း မြဲဝန်မြဲစာရေး ထောင်မှူး ထောင်စာချီတို့အစုံ
အညီလိုက်၍ ရေဆိပ်သို့ ရောက်လျှင်ဆိုင်း ငဲ့စောင့်နေမြဲစောင့်နေရသည်။ နေ့
အချိန်နီး ချိအမိန့်တော်နှင့်အနှိုက်အယူမလွှဲလျှင်ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း လက်မရွံ့သား
တို့က ရေသို့ချရမည်လူကိုတုတ်စည်း၍ ကွန်ချာထည်း သို့သွပ်ရသည်။ ပြီး လျှင်နီဘား
ထည်အိတ်သို့သွင်း၍ လုံခြုံစွာစည်း နှောင်ပြီး လျှင် ဖေါင်း ကန်အိုး ၄လုံး နှင့်စွဲချည်
ရသည်။ စွဲချည်ရန်ဦး ကိုရောင်း သူတို့မှာမှတ်သား၍ ကောက်ယူသည်။

စည်း နှောင်ပြီး လျှင်လွှတ်တော်ကခန့်ထား ပေးသည့် လှေသို့တင်သည့်၊
ဖေါင်း ကန်အိုး ၄လုံး ကို လှေ၂စင်း စပ်ကြား ကချထား၍ ယူသွားသည့်ကလေး
ရှမ်း သူရဲကောင်း ဟန်သုံး တန်း လက်မရွံ့အစုသား ၄ရပ်၊ အဝန်း ငယ်သား
တို့ဝန်း ရံမြဲဝန်း ရံယူသွား၍ မြစ်လယ်သို့ ရောက်မှ လှေ၂စင်း ကိုဖွင့်ခွဲပြီး လျှင်
ရေသို့ချရသည်။ စွဲသည့် ဖေါင်း ကန်အိုး ၄လုံး ကိုလက်မရွံ့သား တို့က ဖေါင်း ကန်အိုး
ကိုခွဲရသည်။ ဖေါင်း ကန်အိုး ကိုစွဲ၍ ရေနှိုက်မျှပ်သွား ပြီး မှလွှတ်ရုံး တော်ကလိုက်
သည့်အရသာရှိတုံ့ပြန်ရသည်။

၇။ မှူး တော်မတ် တော်တို့စီရင်ပုံ

မှူး တော်မတ် တော်ထင်ရှား သူတစုံတယောက်တို့အဆုံး စီရင်ရမည်အမိန့်
တော်ပါ၍ စီရင်ရကလွှတ်တော်ကဆင်ရက ထောင်မှူး ထောင်စာချီတို့ကိုဆင်ဆို၍
ဥတန်း လက်ရ ၄ရပ်၊ အဝန်း ငယ်သား လက်မရွံ့သား တို့နှင့်သွား မြဲသွား စေ
၍သုဃန်သား တို့ကိုဆင်ဆိုအပ်ထား ခဲ့သည့်လက်ဝါး ကပ် ခြေနှင့်လက်ကိုတိုက်အမိန့်တော်
ပါလျှင် စီရင်ရန်တိုင်တန်း မျဉ်း ခံပျဉ်သံမှီများ ကိုလွှတ်တော်မှာအစီရင်ခံ၍

တောင်း လျှင်ဆိုင်ရသစ် တောလွှစာ ရေး ၊ ပန်း ပဲစာ ရေး ကိုကိုဆင်ဆို၍
ပေး ရသည်။ ရလျှင်ဆင်ဆိုသည့်အတိုင်း သုဿန် စောင့်စောင့်လသား တို့ကတိုင် စိုက်
တန်း ရိုက်၍တား နှင်ရသည်။ ၎င်း တော်ကလည်း ဂတန်း တောင်း မြဲ တောင်း
၍ ငှက်အဝန်း ငယ်သား တို့နှင့်ဝန်း ရံယူသွား ၍ သုဿန်သို့ ရောက်လျှင်လက်မဝှံ
သား တို့ကသံ မှီနှင်ရိုက်မြဲ ခြေလက် များ ကိုရိုက်ရသည်။ ပြီး လျှင်သုဿန် စောင့်တို့ကို
ဆင်ဆိုမြဲဆင်ဆို၍တား ရသည်။

၈။ မီး လောင်တိုက်သွင်း ပုံ

မီး ပုံ၍တိုက်အမိန့် တော်အရလွှတ် တော်ကဆင်ဆိုလျှင် မီး လောင် (တိုက်)
ဆောက်လုပ်ရန် မှာအ နောက်မျက်နှာ ထောင်မှူး ၊ ထောင်စခံတို့ကို၎င်း တော်
ကဆင်ဆို၍ ထောင်မှူး ထောင်စခံ ချီတိုက်သစ်ဝါး ဖြိမ်း များ ကို ကောက်ယူ၍သုဿန်
သို့ ရောက်လျှင် စောင့်လသား တို့ကမီး လောင်တိုက်ကို ဆောက်လုပ်ရသည်။ မီး ဖြိုရန်
ယမ်း မှာလူအင်ကို ထောက်ချင်၍လွှတ် တော်မှာ ၅၀တန်သည် ၆၀တန်သည် ၇၀တန်
သည်အစီရင်ခံ၍ တောင်း ယူရသည်။ ယမ်း မှာအ နောက် ထောင်မှူး ထောင်စခံ
ချီတို့ကို၎င်း တော်ကအပ်ရသည်။ ထောင်မှူး ထောင်စခံချီတို့ဆင်ရံငယ်သား တို့ကို
ဆင်ဆို၍ စောင့်လသား တို့ကိုအပ်ရသည်။ ယမ်း ကိုမီး လောင်တိုက် (မှာသွင်း) ခဲ့
သော် အောက်က လောင်စာအမှိုက်ပုံတွင်ယမ်း ကိုထုပ်၍တား ရသည်။ မီး လောင်
တိုက်သွင်း မည့်သူတို့ကို တောင်း မြဲသုံး တန်း နှင့်ဝန်း ရံမြဲဝန်း ရံ၍ယူသွား ရသည်။
သုဿန်သို့ ရောက်လျှင် ငင်း လူတို့ကိုလက်မဝှံသား တို့ကတုပ်စည်း မြဲတုပ်စည်း ၍ လောင်
တိုက်အတွင်း သွင်း ရသည်။ လက်မဝှံသား တို့ကယမ်း ကိုမီး နှင်ဖျံရသည်။ ပြီး လျှင်လူ
ကောင်ကို ရေတွက်မှတ်သား ၍ သုဿန် စောင့်စောင့်လသား တို့ကိုဆင်ဆိုအပ်တား ခဲ့
ရသည်။ စောင့်နေမြဲ စောင့်လသား တို့က စောင့်နေ၍ ဂရက် စေ့သည်ကလရက်
စေ့ကြောင်း နှင့်၎င်း တော်မှာအစီရင်ခံလာလျှင်သိမ်း ခြယ်သိမ်း ဆင်ဆိုရသည်။

၉။ လွှဲနှင်ဖြတ်၍ စီရင်ပုံ

လွှဲနှင်ဖြတ်အမိန့် တော်အရလွှတ် တော်ကဆင်ဆိုလျှင် ဂတန်း တောင်း မြဲ
တောင်း ၍ ဝန်း ရံမြဲဝန်း ရံယူသွား ရသည်။ ဖြတ်လွှဲကို ကွေ့ရံ ကောက်ယူ၍လက်
မဝှံသား တို့ကဖြတ်ရသည်။ ကိုယ်နှင်ဥ ကွေ့တောင်း ကိုသုဿန် စောင့်စောင့်လသား တို့

ကိုဆင့်ဆိုမြဲဆင့်ဆိုအပ်ထား ခဲ့ရသည်။ လေး ဖက်ချစ်တန်း ထိုး အမိန့်တော်အရ လွတ်တော်ကဆင့်ဆိုလျှင်တန်း တင်ရန်တိုင်ကိုသုဿန် စောင့်စောင့်လည်း တို့က သုဿန်တွင်ရှိသည့်သစ်နှင့်စိုက်ရသည်။ တောင်း မြဲတန်း တောင်း ချီဝန်း ခုံ မြဲဝန်း ခုံယူသွား ပြီး လျှင်လေး ဖက်ကိုချစ်ချစ်သုဿန် စောင့်စောင့်လည်း တို့က ဒုတ်လျှီ၍ လေး ဖက်ကိုတိုင်မှတင်ထား စောင့်နေရသည်။ လွတ်တော်ကသိမ်း ဆိုမှသိမ်း ရသည်။ မဆင့်မဆိုလျှင်အလျောက် ဖျောက်ဖျက်ရသည်။

၁၀။ ဥက္ကဋ္ဌတောင်း ဆွဲထား ရန်စီရင်ပုံ

လူဆိုး လူသွမ်း မည်သူဥက္ကဋ္ဌတောင်း ကိုသုဿန်မှဆွဲထား ရမည်လွတ်တော် ကထူး ချီဆင့်ဆိုလျှင်တန်း ပျဉ်ကတရန်တိုင်၊ စာရေး ရန်ပျဉ်၊ အရှည်၂ တောင် ခန့်ဗျက်ဂလက်မခန့်စာထုမည်သူလက်သမား ပါလွတ်တော်မှအစီရင်ခံ၍ တောင်း ရသည်။ ပျဉ်ကိုအရင်း အဖျား သင်ပုန်း ခေါင်း လုပ်၍ လေး မျက်နှာသား တို့က ထုံး နှင့်ရေး ရသည်။ စာမှာပြည် ငွေ ပြည်မှား လူဆိုး လူသွမ်း (မည်သူငယ်) ဥက္ကဋ္ဌတောင်း ဖြစ်သည်ရေး စေပြီး လျှင်စာအတိုင်း လက်သမား တို့ကိုထုလုပ်စေ၍ တိုင်မှသံနှင့်ကပ်၍ရိုက်ထား ရသည်။ တိုင်စိုက်ရန်တွင်း ကိုစောင့်လည်း တို့ကတူး ချီစိုက်ပြီး လျှင်ဥက္ကဋ္ဌတောင်း ကိုဆွဲထား ရသည်။ လွတ်ကသိမ်း စောင့်မှသိမ်း ရသည်။ မဆင့်မဆိုလျှင်ဆွဲထား မြဲတိုင်း အလျောက် ဖျောက်ဖျက်ရသည်။ ဥက္ကဋ္ဌတောင်း ဆွဲထား ရသမျှကိုစီရင်ရသည်။ ဆွဲထား သည့်ဥက္ကဋ္ဌတောင်း မှာ (ငယ်ငယ်) ရာဇဝတ်နှင့် သူဥက္ကဋ္ဌတောင်း နှင့်အရပ်ရပ်ဆင့်ဆိုသမျှဥက္ကဋ္ဌတောင်း ကိုဆွဲထား ရသည်။

၁၁။ ဖိုနှင့်မီး ပုံထိုး ချီစီရင်ပုံ

ဖိုနှင့်မီး ပုံထိုးထိုး အမိန့်တော်အရလွတ်တော်ကဆင့်ဆိုလျှင်ဖိုနှင့်မီး သွေး ကိုလွတ်တော်မှအစီရင်ခံ၍ တောင်း လျှင်လွတ်တော်ကဆိုင်ရာဆင့်ဆိုပေး ရသည်။ တန်း တောင်း မြဲတောင်း ချီဝန်း ခုံယူသွား သုဿန်သို့ရောက်လျှင်သုဿန်တွင် ရှိသည့်တိုင်ကိုစိုက်၍တန်း ပြစ်ပြီး သော်မြဲမြဲစွာကြိုး နှင့်ခြေလက်ကိုမြေကြီး နှင့်ထိ ရုံထား ပြီး လျှင်လက်မရွံသား တို့ကချစ်နှောင်၍မီး သွေး ပုံပေါ်တင်ပြီး ဖိုနှင့် လက်မရွံတို့ကိုထိုး ထိုး ရသည်။ ရှေးကဖိုနှင့်ထိုး ချီစီရင်ရသူမှာအညာက (ငယ်တံ) ကိုသာစီရင်ဘူး ချေသည်။

၁၂။ ရင်ကိုခွဲ၍စီရင်ပုံ

ရင်ကိုခွဲအမိန့်တော်အရလွှတ်တော်ကဆင့်ဆိုလျှင်၎င်းတန်းတောင်းမြဲ
တောင်း၍ဝန်းရံယူသွားပြီးသော်သုဿန်သို့ရောက်လျှင်လက်မရွံသွားတို့က
ရင်ကိုခွဲ၍သုဿန်စောင့်စောင့်လသွားတို့ကိုဆင့်ဆိုမြဲဆင့်ဆိုအပ်သွားခဲ့ရသည်။

၁၃။ မေတင်းကြော်စီရင်ပုံ

အမှုအထူးဖြစ်သောကြောင့်မေတင်းကြော်သတ်အမိန့်တော်အရလွှတ်
တော်ကဆင့်ဆိုချက်ရှိ၍စီရင်ရသည်မှာ၎င်းတော်ကဆင့်ဆို၍ထောင်မှူးထောင်
စာချီလေးပြင်လေးရပ်မေတင်းနှင့်တောင်းမြဲ၎င်းတန်းတောင်း၍ဝန်း
ရံပြီးလျှင်ပတ်မြဲတစ်စာကိုမြောက်အထွင်းအဝန်းကိုအပ်၍အဝန်းကဝတ်သန့်
ဝတ်ကောင်းအင်္ကျီနှင့်သိုးဖြူဆောင်း၍ဖတ်ရသည်။ မေတင်းကိုအင်းဝမြို့မှာ
ဖြစ်လျှင်ကုလားတန်းအရှေ့လမ်းဆုံထွင်ပြန်ရသည်။ အမရပူရမြို့တော်မှတန်း
အာဇ္ဇဝိတံခါးတော်ပြင်မှန်တန်းလမ်းဆုံသို့ရောက်လျှင်အမိန့်တော်ကိုပြန်မြဲပြန်
၍မေတင်းကြော်ရသည်။ လူကိုဝန်းရံမြဲဝန်းရံယူသွား၍သုဿန်သို့ရောက်လျှင်
လက်မရွံစီရင်မြဲစီရင်ရသည်။ ဥဇ္ဈောင်နှင့်လူကောင်ကိုသုဿန်စောင့်စောင့်
လသွားတို့ကိုဆင့်ဆိုအပ်သွားခဲ့ရသည်။ သုံးရက်စေ့လျှင်သုဿန်စောင့်စောင့်
လသွားတို့ကရက်စေ့ကြောင်းနှင့်၎င်းတော်မှတစ်ရပ်ခံလျှင်သိမ်းမြဲသိမ်းစေ့ဆင့်ဆို
စီရင်ရသည်။

၁၄။ ရင်ခွဲကားတင်စီရင်ပုံ

အထူးသဖြင့်အမိန့်တော်နှင့်ရင်ကိုခွဲကားတင်လျက်စီရင်စေ့ဟူ၍တော်
ကဆင့်ဆိုလျှင်သုံးတန်းတောင်းမြဲတောင်း၍ယူသွားမြဲယူသွား(ပြီးလျှင်အမိန့်
တော်အ)တိုင်းလက်မရွံသွားတို့က(ရင်ကို)ခွဲရသည်။ ပြီးလျှင်(လေး)ဘက်ကို
တိုင်မှတိုင်ရိုက်၍ကားဩတ်မြဲကားဩတ်သွားရသည်။ စီရင်သမျှတို့ကို(သုံး)
ရက်စေ့ကြောင်းနှင့်အစီရင်ခံလျှင်သိမ်းမြဲသိမ်းစေ့ဆင့်ဆိုရသည်။

ခေါင်းဆွဲ(လေး)ဘက်ချတန်းလွန်တန်းတိုများမှလည်းသိမ်းရမည်
ဟူ၍တော်ကဆင့်ဆိုမှသိမ်းရသည်။ ဆေငုံမဆိုနေလျှင်ရှည်ကြာပျောက်ပျက်မှသာ
လျှင်ပျက်စေ့ရသည်။ ၎င်းတော်ကအထူးမဆင့်ရ။ ၎င်းတော်ကရတဇဝတ်အပြစ်အ

လျှောက်အကျဉ်း ထား ရာ (လေး) ရပ် ထောင်လက်မ ရွံ့များ ထွင် ဝေဒနာ
စွဲ ရောက် သေဆုံး ကြောင်း ကို ထောင်အမှူး အဝန်း တို့ကအစီရင်ခံလျှင်ဆိုင်ရာ
ရွှေမြို့တော် ဝန်ကဆင့်ဆိုလျှင်ဆိုင်ရာသုဿန် စောင့်စော့လသား တို့ကိုစာပေး
အပ်၍သိမ်း ယူလာလျှင်လသုစော့လသား အမည် နေ့ရက်ကိုမှတ်၍ရုံး တော်မှာ
အဝန်း ငယ်သား တို့ကအစီရင်ခံလျှင်သိမ်း ယူသူလူကိုအကျဉ်း စာရင်း အဖျား က
မှတ်သား ထား ရသည်။

၁၅။ မေါင်နှင့် မွှော့ရပုံ

အထူး သဖြင့်လူဆိုး လူသွမ်း တို့ကိုအဆုံး စီရင်ပြီး လျှင် မေါင်နှင့် မွှော့ရ
မည်အမိန့်တော်အရလွှတ်တော်ကဆင့်ဆိုလျှင်၃တန်း တောင်း မြဲဝန်း ရံယူသွား
၍စီရင်မြဲစီရင်ပြီး လျှင် မေါင်ကိုစော့လသား တို့ကစိုက်ထုတ်လုပ် စေ၍ပြီး လျှင်လူ
ကောင်ကို မေါင်ထက်သို့တင်သည်။ ၉ ကွောင်း နှင့်ကိုယ်ကိုဒုတ်ထိုး ၍မတ်တတ်တိုင်
စိုက်ရသည်။ ပြီး လျှင်ချည်ထား မွှော့ရမည်။ မွှော့နည်း မှာငကင်း ငယ်တို့ကို
မွှော့ရသည်နည်း အတိုင်း စီရင်ရသည်။

၁၆။ လက်ကိုဖြတ်ပယ်ရပုံ

လက်ကိုပယ် စေအမိန့်တော်ပါလျှင်တဖက်ဖြတ်ဖြစ်သည်။ နှစ်ဖက်ဖြတ်ဖြစ်သည်
အမိန့်တော်အရမှတ်ချက်အတိုင်း လက်မရွံ့သား တို့ကလက် ကောက်ဝတ်ထွင်ထုံး တား
၍၃တန်း တောင်း မြဲတောင်း ပြီး လျှင်၄ရပ်အဝန်း ငယ်သား လက်မရွံ့သား တို့
နှင့်ဝန်း ရံယူသွား ရသည်။ သုဿန်သို့ ရောက်လျှင်လက်မရွံ့သား တို့ကထုံး သား ထား
သည့်အတိုင်း ဖြတ်၍လူနှင့်ပယ်လက်ကိုသုဿန် စောင့်စော့လသား တို့ကိုဆင့်ဆိုမြဲဆင့်ဆို
ပေး အပ်ခဲ့သည်။

၁၇။ တင်း သား လှီး လက်ဖြတ် စီရင်ပုံ

အသနား တော်မြတ်ကိုမခံရသူတို့သည် ရွှေကြိုး ရွှေကစီး နင်း ဆောင်ရွက်
သည်(သူ)ထီး ရိုး ဂျည်ကိုလူငယ်တို့ကကိုင်၍မိုး စေသည်သူများ ကိုရာဇဝတ်အပြစ်အ
မိန့်တော်အရပြုလုပ်သူ၏တင်သား ကိုလှီး ရသည်။ ထီး မိုး သူအား လက်ကိုပယ်ရသည်။
ထီး မိုး သူငယ်သား ကိုမအပ်နိုင်လျှင်ထီး မိုး ခံသူ၏တင်သား ကိုလှီး လွှာရသည်။ လက်
ကိုလည်း ပယ်ရသည်။ အမိန့်တော်အရလွှတ်တော်ကဆင့်ဆိုလျှင်၃တန်း တောင်း မြဲ

တောင်း ဆိုဝန်း ရံယူသွား ချီသုဿန်သို့ ရောက်လျှင်တင်သား ကိုလှီး လွှာရသည်။
လက်ကိုလည်း ပယ်ရသည်။ ပြီလျှင်သုဿန် စောင့်စောင့်လသား တို့ကိုဆင့်ဆို၍အပ်ထား
မြဲအပ်ထား ခဲ့ရသည်။

၁၀။ ကြိုး နှင့်စီရင်ပုံ

အပြစ်နှင့် လျော်စွာ မှတ်ထွက်၍ ၄၇၀ ထောင်လက်မရှိ ထောင်မှာဖြည့်
ထား ထမ်း ရွက်နေသည့်အတွင်း ဆိုး သွမ်း ခိုး ယူပြန်လျှင်ခိုး ပေါင်း ခိုး ဖေ
တို့ကိုစစ်၍ထွက် ပေ၍လျှင်ထွက် ပေ၍သည့်အ လျောက်၊ မထွက်မ ပေ၍လျှင်မထွက်မ
ပေ၍သည့်အ လျောက်စစ် ကြောသန့်ရှင်း ပြီး လျှင် ရွှေမြွှာတော်ဝန်ကအ နောက်ပြင်
ထောင်သို့ ပြောင်း သင့်လျှင်အ နောက်ပြင် ထောင်မှူး ထောင်စာ ချီတို့ကိုဆင့်ဆို၍
နောင်ပြင်သား တို့နှင့်သုံး တန်း မတောင်း (ဘဲ)ယူသွား သည်။ လက်မရှိသား
လည်း ထည့်လိုက်ရသည်။ အ နောက်ပြင် ထောင်သို့ ရောက်လျှင်စီရင်မြဲလက်မရှိတို့က
ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း ကြိုး နှင့်အဆုံး စီရင်ရသည်။ ပြီး လျှင် ထောင်မှူး ထောင်စာ
ချီတို့က သေဆုံး ကြောင်း ကိုရုံး တော်မှာအစီရင်ခံလျှင်သိမ်း ခြယ်ခမ်း စေဆို၍
သုဿန် စောင့်စောင့်လသား တို့ကသိမ်း ခြယ်ခမ်း ယူ စေရသည်။ ထွက်မှတ်သူတို့ကိုသုံး
တန်း တောင်း မြဲမဟုတ်၍လွတ် တော်မှာမ လျှောက်မထား ပဲ ဖျောက်ဖျက်ရသည်။

၁၉။ မောင်း ကြော်ပုံ

မောင်း ကြော်၍ ၇၁၀ ဒဏ်ခတ်အမှုမှန်သမျှကိုလက်မရှိတို့က စေသည်။
ဟစ်စာကိုဘတ်မြဲ မြောက်အတွင်း ဝန်ကဖတ်ရသည်။ မောင်း ကြော် ကြေး မှာ
လူအင်အမှုအင်ကို ထောက်၍ များ လျှင်ရုံး တော်ကတစု၊ မောင်း ကြော် ၇၁၀
သည့်ထောင်မှူး ထောင်စာချီအဝန်း ငယ်သား တို့မှာတစုခွဲ ဝေယူကြရသည်။ နည်း
လျှင်ရုံး တော်ကမမှတ်မယူရ။ မောင်း ကြော်ခံရသူတို့ကိုချမ်း သာ ပေး လျှင်
နောင်လိုလျှင်ရ အောင်ခံဝန်သူကိုအပ်ရသည်။ ကြော် မောင်း မှာ (လေး)
ပြင် (လေး) ၇၀၀ မောင်း နှင့် ကြော်ရသည်။

၂၀။ အဆုံး စီရင်ပုံ

လေး ၇၀၀ ထောင်၊ လက်မရှိ ထောင်တွင်အဆုံး စီရင်ဆင့်ဆိုလျှင် (သုံး) တန်း မ
တောင်း မီ (သုံး) ၇၀၀၊ (လေး) ၇၀၀ က မြောက်အတွင်း သို့သွင်း ပြောင်း

ထား ရသည်။ မြင်ဘူး၊ ကြားဘူး သည်ကား မြို့ဝန်မင်း ကြီး နေမျိုး သက်ကြီး (မြို့.)
ဝန်မင်း ကြီး နေမျိုး သင်္ဃာတိုလက်ထက်ကဆင့်ဆိုသည်မှာ စီရင်မည် နေ့ (သုံး)
တန်း တောင်း ချီရလျှင် မြောက်ဆောင်ကရုံး တော်သို့ယူခဲ့သည်။ ရုံး တော် မြောက်
တွင်ဝန်း ခုံမြို့ဝန်း ခုံချီထား ရသည်။ မင်း ကြီး များ လွှတ်တော်ကဆင်း ခွံကုန်မှ
သွား မြလမ်း သို့သွား စေသည်။

ရွှေမြို့တော် နယ် လေး ရပ်မှစ၍အရပ်ရပ်ကစစ် ကြောထွက်ဆိုချက်နှင့်ပို့
ရောက်လာလျှင်ရုံး တော်တွင်မှန်မမှန်ကိုစစ်ပြီး လျှင်လွှတ်တော်မှာစီရင်မ
ခံ။ မှတ်တက်သင့်သည်ကိုမှတ်တက်သည်။ ရာဇဝတ်ခတ်သင့်သူကိုခတ်၍လွှတ်သည်များ
ထုံး မှာ ရတနာသိင်္ဃီမှစ၍ ရွှေမြို့တော်တိုင်မြို့ဝန်ကြီး နေမျိုး သင်္ဃာတို၏ဝန်
သည်အတွင်း မှတ်တက်လိုက်သည်များ ကိုမြင်ရဘူး သည်။ သတ်သင့်သူဖြစ်သင့်သူမှာ
သုံး တန်း တောင်း မြို့တောင်း ချီဖြစ်ရပါသည်။

၂၁။ တုန်း ဖိ နေလှန်း ပုံ

တုန်း ဖိ နေလှန်း ရာဇဝတ်ပြစ်ဒဏ်ပေး တော်မူ၍လွှတ်တော်ကဆင့်ဆိုသမျှလူကို
အပ်လာလျှင်အပ်လာသူတို့ကိုထိန်း ထား ပြီး မှဖီရန်တုန်း ကိုလွှတ်တော်မှာတောင်း
၍ဆိုင်ရသင့်ဆို ပေး လျှင်မင်း ကြီး များ လွှတ်တော်သို့တက်၍ကုန်မှအာဏာသား
တို့ကိုရွေး တော်ယူခံခါး ပြင်တွင်ရွှေနန်း တော်သို့ဥက္ကဋ္ဌတောင်း မူစေ၍တုန်း ဖိ
စေသည်။ နေလှန်း ရန်ရာဇဝတ်ဒဏ်ပေး သူကိုရွှေနန်း တော်မှရွေး တော်
ယူခံခါး ပြင်တွင်လှန်း ထား သည်။ တုန်း ဖိ နေလှန်း များ ကိုစောင့်ထိန်း သူမှာ
အာဏာစိုး သား ၊ (လေး) မျက်နှာသား တို့ထိန်း စောင့်နေရသည်။ ဖိသူလှန်း
သူတို့မှာလွှတ်တော်ကမင်း ကြီး များ ဆင်း ခွံကုန်မှသိမ်း ခြယ်ခံ ထား ရသည်။
ချမ်း သာ ပေး တော်မူသည့်အမိန့် တော်ပါမှလွတ်ရသည်။

၂၂။ အဆုံးရင်ရ သည့်စည်း ကမ်း ထား ပုံ

အဆုံး စီရင်ရမည်အမိန့် တော်ပါ၍လွှတ်တော်ကဆင့်ဆိုသော်လည်း ရှောင်
ကြဉ်ဆိုင်း (ငဲ့) နေရသည့်အ (ချိန်ကလေး) ပါး ရှိသည်မှာဘုရင်၏ မွေး တော်
(မူသည့်) နေ့၊ ဥပုသ်သတင်း နေ့၊ ညဉ့်အချိန်မဲ့ဖြစ်ခဲ့သော်ဆင့်ဆိုငြား လည်း မ
စီရင်ဆိုင်း လင့် နေသင့်ကြောင်း နှင့်လွှတ်တော်သို့အစီရင်ခံ၍ဆိုင်း လင့် (ရ) သည်။

၂၃။ ခဲ ထောက် စီရင်ပုံ

ခဲသန့် စေရန် ဂြိုသုတို့မှာ စီရင်မြဲစီရင် ၊ အချိန် ၃၃ ဝိဇ္ဇာ၊ ခဲ ခွေး ကိုအထက်
 ကြွယ်လျှင်ပြည်တန်ဆာအကြီး တို့က ပေး ရသည် ၊ ပြည်တန်ဆာ မရှိ စေနှင့်အမိန့် တော်
 ကိုဦး ထိပ် (ထက်ဆင်) ဂွက်ရသည် နောက် ခဲ ထောက် မည်အမျှသည်တို့က ခဲကို ပေး စေ
 ရသည် ၊ ခဲကြိုရန်သံအိုး ကင်း များ ကိုလက်မ ထောက်ကယူမြဲယူ ခဲ့ရသည် ၊ လက်မဝံ့သား
 တို့က ခဲကိုကြိုရသည် ၊ မီး ဖိုး ထင်း ဖိုး ကိုအမျှသည်တို့ကလက်မဝံ့သား တို့ကို ပေး ရသည် ၊

ခိုး မှုရိုး မှုကိုအမျှသည်တဖက်တဦး (စီ) ဂြို၍ ခဲသန့် စေဆင့်ဆိုချက် ဂြိုသုတို့မှာ
 ခဲ ထောက် မည်ကလေးတည် ကြေး ကိုနှစ်ဦး ကထည်ရသည် ၊ ၎င်း အမှုတွင်ရသမျှ ကြေး
 ငွေကုပ်ချိန်ကို သေချာစွာ ရေး မှတ်ထား ရသည် ၊ နောက်ခဲ ထောက်သုတို့မစွမ်း မ
 ညီဂြိုလျှင်ထိုက်ရ ခဲစီရင်ရသည် ၊ ခဲစွန်း ညီလျှင်အခြား စီရင်ရန်မရှိ ၊ ဂုဏ်ဝတ်
 ကြောင်း စီရင်ရသည် ၊ ခဲ ရေ ထောက်သည်ကလေး ခဲ ထောက်သုတို့ ထောင်မှာအကုသ်း
 ထား ရသည် ၊ တဖက်စွဲသုကိုလည်း မှာထား ရသည် ၊ သန့်ရှင်း ကြည်ရှုပြီး မှထိုက်ရ ခဲ
 စီရင်ရသည် ၊

(အမိန့် တော်ကိုထူး ခြား ၍ပါသော ကြောင့်စီရင်ရဘူး သည်မှာ ငသွတ်တဝ
 ဝိက သေဒဏ် သေပြစ်စွဲ၍ ခဲသန့်ရှင်ကိုခဲမစွန်း မညီသန့်ရှင်း သည် ၊ ငသွတ်တဝိက
 သေဒဏ် သေပြစ်ငမိုး သို့အသက်ဖိုး ခါပေး စေ ၊ နောက်ကျကုန်သည်ကိုလည်း ခဲ စေ
 အမိန့် တော်မြတ်အတိုင်း သက္ကရာဇ် ၁၁၆၃ ခုနှစ်မင်း ထွန်း ခုံး တော်မှာစီရင်¹⁸⁰¹
 ရသည် ၊)

၎င်း ပြင်အရပ်ရပ်ခဲ ရေ ထောက်မျှများ ကိုအပြန်အ ပေး မရှိပါ ၊ ခဲကြို
 ၍ ထောက် စေရသည်မှာ ခုံး တော်အရှေ့ရုံး ၏အရိပ်တွင် ခဲကြို၍ ထောက် စေရသည် ၊

၂၄။ ရေငုပ်စီရင်ပုံ

ရေငုပ်ရသည်အမျှသည်နှစ်ဦး တို့ကိုအချပ်နှင့် ခုံး တော် လွတ်တော်အ
 ရပ်ရပ်က ပို့ရောက် လာသည့် အမျှများ ကို စီရင်ရသည်မှာ ရေငုပ်သူနှစ်
 ဦး ပွဲနတ် ယကော အတီးအမျှများကိုအမျှသည်နှစ်ဦးတို့ ရွှေ နေအစုံခုံး တော်သို့
 ရောက်လျှင်တဦး ရွှေ နေမည်သူ၊တဦး ရွှေ နေမည်သူ၊ ရေငုပ် မည်သူနှစ်ဦးတို့၏အသက်

နေ့နံ နေရပ် များ ကို မေး စစ် ရေး မှတ်ပြီး လျှင်ရုံး တော်ကလုလင် မည်သူတို့
(က) အမှုသည် ငမည်သူကိုယ်နိး ထား ရသည်ကိုလက်မှတ်ကိုယ်စီ ပေး အပ်ထိန်း စေ
ရသည်။

အချုပ်ကို ရေး ရင်း စာ ရေး တို့က ရေး သား ခဲ့ရသည်။ မိဌာန်စာ
မှာရုံး တော်စာ ရေး တို့က ရေး သား ရသည်။ အချုပ်ကို ရေး ရင်း စာ ရေး
တို့က ရေး ခဲ့ပြီး လျှင်အချုပ်ရင်း အတိုင်း နှင့်မိဌာန်စာကိုရုံး တော်စာ ရေး က
ရေး သား ရသည်။ ရေဆိပ်သို့မြို့စာ ရေး နှင့်အစုံအညီအထိန်း ထား သည်လုလင်
တို့ကအမှုသည် များ ကိုအသီး အသီး ဂြပ်မခေ၍ ရန်နှင်တံခါး တော်သို့ထွက်သွား
ရသည်။ ရေချမြဆိပ်သို့အစုံအညီ ရောက်လျှင်သင့်ရသ နေ စေ၍ ရေငုပ်သည်ကလ
စွဲကိုင်ရန်တိုင် (နှစ်) တိုင်တို့၏အကြား ဝါး ကိုအကြေအညာအတည်အမတ်မြဲမြဲစွာအ
ထွင်း အပြင်အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုစိုက်ထား စေရသည်။ တိုင်အဖျား ထွင်လည်း
သက်ငယ် မြေဇာပန်း ရသမျှကိုအဝန်း ငယ်သား တို့ကစည်း ထား ရသည်။ နောက်
နှိပ်ရန်ဝါး (ခုနစ်) တောင်ကိုလည်း တိုင် (နှစ်) တိုင်တို့မှအသင့်ချည်ထား ရ
သည်။

အမှုသည် နှင့် ရွှေ နေတို့ကိုအစုံအညီလာ စေရသည်။ ထိန်း ရင်း လုလင်တို့က
ဆင့်ဆို၍မြို့စာ ရေး တို့ ရောက်သည်ကလစာ (နှစ်) စောင်ကိုမည်သူတိုင်။ မည်
သူတိုင် ရေး သား ပြီး လျှင်အမှုသည် ရွှေ နေတို့စုံညီ ရွှေစာ မတ်သူအဝန်း ငယ်သား
တို့ကိုတိုင်မှာဆွဲထား စေရသည်။ မှန်စာကျရသ ပွဲနတ်ယကခင်း ကျင်း စေပြီး
လျှင် ရေငုပ် မည်သူတို့ ရေခံဝတ်ဖြူလဲ စေ၍ ရေထဲသို့အဝန်း ငယ်သား တို့ဂြပ်မဆင်း
ချိုး စေသည်။ ရေထဲထွင်အဝန်း ငယ်သား တို့က ရေငုပ် မည်သူမှာ ဆေး ပယော
ဂခါး ဂွဉ်လက်ဖွဲ့အင်း အိုင်တို့ပါမပါနှုတ်လျှာခံထွင်း ကိုဟ စေဖြဲ စေပြီး လျှင်လက်နှင်
နှိုက်၍ စမ်း သတ်ကြည့်ရှု ဆေး ကြော စေရသည်။ ဆံပင် ဖြေ၍ စမ်း သတ်ကြည့်ရှု စေရ
သည်။ ခြေကြား လက်ကြား ဖဝါး များ ကိုလည်း စမ်း သတ်ကြည့်ရှုရှာ ဖွေ စေရသည်။
ပြီး လျှင် ရေကတက်၍ကျမ်း ကိုလက်မထောက်အကြီး အဝန်း တို့က ရေငုပ် မည်သူထိပ်မှာ
တင်၍ကျမ်း ကိုစွဲကိုင် စေရသည်။ စွဲကိုင် မည်ကလလက်မထောက်က ပြောရ မည်မှာ
ယခု ရေငုပ်သည်အမှုတွင်ဣန် တော်ဣန် မတို့ကိုယ်မှစ၍ဣန် တော်ဘက်ကပါသမျှလူစုတို့

မှာထိုး ထွင်း လက်ဖွဲ့ခါး လှည့်အင်း အိုင်ယဉ်ဘယာယီ အေး ပယောဂစတိပညာ ဂါထာမန္တန်မဆောင်မရွက်မပြုမလုပ်ပါ။ မှန်ပါသည် ရေရွတ်သည့်အတိုင်း မမှန် လျှင်သစ္စာ တော်ကျမ်း ထွင်ပါသည်အတိုင်း စူး ရောက်သည့်ဖြစ် စေသော၊ မှန်ပါလျှင် လည်း ရေနှိုက်ငုပ် နိုင်သည့်ဖြစ် စေသော။ သင်ပြောကိုင်စေပြီး လျှင်အမှသည် နှစ်ဦး ကိုမြို့စာ ရေး ကဆင့်ဆို၍ အနောက်အတွင်း ပြင်အဝန်း ငယ်သား တို့က ခါး နှိုက်ပြီး တပ် စေပြီး လျှင်ပြီး ကိုင်၍အခြား သူတို့မချဉ်း မကပ် စေရ။ ပြီး ကြိမ် နှင့် စောင့် နေရသည်။

အချုပ်မိဋ္ဌာန်စာကိုတရား လိုသူတို့ ရှေ့အလျင်သုံးကြိမ် ဖတ်ပြန် ခဲ့စေရသည်။ ရေငုပ်မည်သူနှစ်ဦး တို့အချုပ်မိဋ္ဌာန်စာကိုအချုပ်စာကိုအတွင်း ၊ မိဋ္ဌာန်စာ ကိုအပြင်သား ၍ ရေမှာ မကျမ မျောရ အောင် ရေငုပ်သူတို့၏လည် နှိုက်အဝန်း ငယ် သား တို့က ခွေပြီး လျှင်ထန်း ရွက်စိမ်း နှင့်စည်း စေရသည်။ ၎င်း ပြင်ရတနာ သုံး ပါး ကိုပူဇော် စေပြီး သော်မှန်စာကျရာ ကိုင်သို့တညီတညွတ်တည်း ဆင်း သွား စေ၍တိုင်သို့ ရောက်လျှင် မျက်နှာချင်း ဆိုင်၍အထက်ကတိုင်တွင် ချည်ထား သည့်နှိပ်ဝါး ကိုအနောက်အတွင်း အဝန်း က ဧြောဖမ်း ယူပြီး လျှင် ရေငုပ်သူနှစ်ဦး တို့၏ပခုံး ကို တဦး နှင့်တဦး မမြင့်မနိမ့် စေရနှိပ်ဝါး ကိုတင်ထား ၍အိုး စည်ဝုံ မောင်း လှယ် မများ မတီး မမျှတ် စေရ။ အနောက်အတွင်း ငယ်သား တို့ကိုဆင့်ဆိုသိမ်း စေရသည်။

နာရီအင်နာရီခွက်ကိုလည်း လက်မထောက်က စောင့် နေရသည်။ ဝါး ကိုနှိပ် စေဆင့်လျှင်နာရီခွက်လည်း တဖြိုင်နက်ကျ စေသည်။ တဦး ဦး ရေနှိုက်မငုပ်မနေ နိုင်။ နာခေါင်း ပတ်မြင် အောင် ပေ၇လျှင် ပေ၇ ဧြောင်း ကိုမှတ်သား ရသည်။ တဖက်သား ပြီး ကိုင်ကိုဆင့်၍ယူ စေရသည်။ နှစ်ဦး ရေနှိုက်နာရီနစ် အောင်ငုပ် နေနိုင်လျှင်လည်း ပြီး ကိုင် စေသူတို့ကို ပေ၇ စေရသည်။ ကမ်း ပေ၇ကိုမရောက်မီ ရေစပ် နှိုက်တဦး ဦး ရေဝသည်။ ပြုစုနွမ်း နယ်သည်။ တိုင်ကလွှတ်၍ ရေ ပေ၇ရသည် များ ကိုအမှသည်နှစ်ဦး တို့ ရှေ့ နေအစုံအညီမြို့စာ ရေး လက်မထောက်ပြီး ကိုင်ရင်း လူတို့နှင်ကြည့်ရှု မေး မြန်း မှတ်ရသည်။ နှစ်ဦး မနွမ်း မနယ်မမြို့မအံ့ကြလျှင်ဖြိုင် ဧြောင်း ကိုမှတ်ရသည်။ တဦး ဦး ရေဝပြုစုနွမ်း နယ်သည်ကိုတိုင်လွှတ် သောအခါ ရွှေဂြိုခဲလျှင် ဂြိုသူကိုမှတ်သား ရသည်။ ရေက ပေ၇သူရှုံး သူတို့ကိုအိမ်က အနောက် မျက်

နှာအဝန်း ငယ်သား တို့အပ်ရသည်။ ၎င်း တော်ကို ရောက်လျှင် ရွှေမြို့တော် ဝန်ထံ အစီရင်ခံပြီး လျှင်လွှတ်တော် ၎င်း တော်အိမ် ရွှေရုံး တော်များ ကအမှုဖြစ်လျှင် ရေး ရင်း စာ ရေး တို့ကမှတ်သား ချက်ကိုကူး ယူစေရသည်။ ၎င်း တော်တွင်လည်း မှတ်သား ချက်များ နှင့်ကူး ယူလာသူတို့အမည် နေ့ရက်များ ကိုစွဲမှတ် ရေး သား ထား ရသည့်အပြင် အရပ်ရပ်က ရေငုပ်ဆန်ဝါး ရောက်သမျှအထည် ြေး ကိုစစ် ရင်း လူတို့မှတစ်ဆင့် ၎င်း တော်ကတစ်ဆင့် ခွဲယူကြရသည်။

အတည် ြေး ငွေကိုလည်း စစ်ရင်း ခုံစာ ရေး တို့ကခံယူခဲ့ရသည်။ ရေမ ငုပ် မီအိမ်သို့ ရောက်လျှင်အတွင်း ရွှေပြည်စိုး ကိုအမှုသည်တို့ကတဘက်၌ စီပေး ရ သည်။ ဤ ကိုင်တိုင်စိုက်ဝါး နှိပ်စက်ကိုလည်း တဖက်၌ ပေး ရသည်။ ကျမ်း တိုက်နာ ဂီစောင့်တွက်လည်း လက်မထောက်သို့ ငွေ၌ စီပေး ရသည်။ ထိန်း ရင်း လုလင် တို့ကိုလည်း ထိန်း ခလိုက်ခတ်ဖက်၌ စီပေး ရသည်။ စာ ရေး တို့မှာ ရေး မှတ်ဖတ် ရွတ်ရသည့်အတွက်အမှုနှင့် လျော်စွာ ပေး ရယူကြရသည်။ မြို့စာ ရေး တို့မှာလည်း ၎င်း တော်က ရေဆိပ်သို့မဆင်း မီအမှုသည်နှစ်ဦး တို့ကအမှုနှင့် လျော်စွာ ပေး ြေ ယူကြရသည်များ ကိုစီရင်ထုံး ရွှေဘူး ပါသည်။

၂၅။ ဆန်စား ဆန်ဝါး စီရင်ပုံ

ဆန်စား ဆန်ဝါး စီရင်ပုံအမှုမှာအင်း ဝမြို့နယ်ဖြစ်လျှင် ရွှေနန်း တော် အနောက် မြောက် ရွှေယင်း ရဲဘုရား ရွှေဆန်ဝါး ရသည်။ အမရပူရမြို့တော်မှာ ဖြစ်လျှင် ရွှေနန်း တော်အနောက် မြောက်ဆင်ကြီး ရွှေကူဘုရား ရွှေဆန်ဝါး ရ သည်။ စား ဝါး ရန်ဆန်အချိန်တဖက်တကျပ်သား စီဆန်လုံး မကျိုး မပဲ့သည့်ဆန်ကို ရွှေ ချယ်၍ ရေ ဆေး စိမ်ပြီး လျှင်ဖက်က တောတွင်သွတ်၍ နတ်ရကော ပွဲအစုံနှင့်စား ဝါး ခြံအရပ်သို့ ရွှေ နေအစုံအမှုသည်နှစ်ဦး အစုံမြို့စာ ရေး လက်မထောက်အဝန်း ငယ်သား တို့နှင့် ရောက်ကြလျှင် ပူဇော်ပသမြဲ နတ်ရကော ပွဲများ ကိုပူဇော်ပသစေ ၍ဆန်စား ဝါး မည့်သူနှစ်ဦး ကိုယခုဆန်ဝါး မည့်အမှုတွင်ဣန္ဒာ တော်ဣန္ဒာ မတို့ကိုယ်နှင့် ဣန္ဒာ တော်တို့ဖက်ကလိုက်ပါသူတစ်စုတို့ ဆေး ဝါး လက်ဖွဲ့ခါး လှည့်အင်း အိုင်မန္တနန်းစတီ ပညာယဉ်ကျေးသောမပြုမလုပ်မဆောင်မရွက်ပါ။ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့လျှင်သစ္စာ တော်ကျမ်း တွင်ပါသည့်အတိုင်း စူး ရောက်သည့်ဖြစ်စေ သောလက်မထောက်ကကျမ်း

တိုက်ရသည့်။ စား ဝါး သူတို့အသက် နေ့နံကိုမှတ်၍သစ္စာ တော်ကုမ်း ကိုစွဲကိုင် စေ
ပြီး လျှင်နှုတ်လွှာအာခံတွင်း အဝတ်ဆံဦး များ ကိုဤည့်ရှုစေပြီး မှအချစ်အမိဌာန်
စာကိုသုံး ကြိမ်ဖတ်နာ စေ၍အချစ်စာကိုအတွင်း မိဌာန်စာကိုအပြင် မြေဘက်အ
တွင်း အဝန်း တို့ကလည်နှိုက်စာ ခွေစွတ်ပြီး လျှင်တဦး ကိုလက်မ ထောက်ရဘဲသိဟ။
တဦး ကိုမြေဘက်အတွင်း အဝန်း ကအသီး အသီး စား ဝါး မည်သူခံတွင်း ကိုလက်ညှိုး
လှိုဏ်း ပြီး မှဖက်က တော့နှင့်ထည်ထား သည်ဆန်အချိန်ဒီကိုခွဲမြဲခွဲဖွဲ့ပ စပ်ထဲသို့
သွင်း သည်အခါလက်ညှိုး ကိုတဖြိုင်နက်နှုတ်လိုက်ရသည်။

စား ဝါး မြဲစား ဝါး စေ၍စား ဝါး သူတဦး ဦး ကဆန်ကုန် ဖြောင့် နှင့်တ
ကွအစီရင်ခံလျှင်စား ဦး ဝါး ဦး သုံး ကြိမ်သုံး ခါဆန်ခွဲသူတို့ကဆိုပြီး လျှင်ထိုဆန်ခွဲသူ
တို့ကစား ဝါး သူတို့ခံတွင်း ကိုတဖြိုင်နက်မစား မဝါး စေရလက်ညှိုး လှိုမြဲလှို၍ ရေကိုငုံ
စေသည်။ ခံတွင်း ဆေး ရေကို ဆေး ခံနှင့်ခံယူ၍သုံး ကြိမ် စေ့အောင် ဆေး ပြီး
လျှင်ဆန်ကိုး ဆန်ညှာပါသည်မပါသည် ရေ နောက်သည်မ နောက်သည်စား နိုင်သည်မစား
နိုင်သည်နှစ်ဦး ပြိုင်သည်မပြိုင်သည်များ ကိုအမှသည် ရှေ့နေမြဲစား ရေး တို့ရှေ့
အစုံအညီမှတ်သား ရသည်။ မှတ်သား ချက်ကိုဝန်များ ထံအစီရင်ခံ၍ပြီး လျှင်အခြား
ရုံး တော်သို့တင် လျှောက်လျှင်စွဲရင်း ခုံစာ ရေး တို့ကမှတ်သား ချက်ကိုကူး ယူစေရ
သည်။ ရုံး တော် နှိုက်လည်း နေ့ရက်စွဲ၍မှတ်သား ချက်ကိုဝန်မင်း များ ထံအစီရင်
ခံ၍အသေအချာထား ရသည်။

၂၆။ စုန်း ရေချစီရင်ပုံ

စုန်း ရေချဖြစ်လျှင်စီရင်ရမည်မှာ စုန်း ဆိုသူ၏အသက် နေ့နံ မည်အမှတ်ကို
နေ့ရက်စွဲနှင့်မှတ်သား ရသည်။ ရေဆီပ်သို့ ရောက်လျှင်ထမီအတွင်း အပြင်ကိုလှန်၍
ဖောက်ထိုး ဝတ်စေသည်။ နှုတ်လွှာအာခံတွင်း ခံခြေဘဝါး များ ကိုဆေး ဖြောင့်ဤည့်
ရှုစေ၍ဆံပင်ကိုခုနစ်ခွဲခုနစ်ထုံး အနောက်အတွင်း အဝန်း ကခွဲထုံး စေရသည်။
ဘီး ကြီး ခုနစ်စင်း နှင့်ခုနစ်ချက်ငှင်း အတွင်း အဝန်း ကိုဖီး စေသည်။ ဆံတထုံး
လျှင်ဘီး ကြီး တစင်း လင်း တအတောင်တစ်လူရိုး တစ်တံရှူး ဝါး ကိုလုပ်သည့် လေး ကို
ခြေမကြိုး လက်မကြိုး ကိုဤစံ၍ညှိတပ်သည့် လေး ပေါင်း ဂွှစ်စင်း မြွား ပေါင်း တဆယ့်
လေး စင်း အလေး ဂွှစ်စင်း အနက်ဆံထုံး ပန်လေး ငယ်ကိုင်း အလျား ခြောက်သစ်

ခန့်ပေးရသည်။ ဤထုံးမည်မျှနစ်သည် ရေထဲတွင် စုန်း မသည် ငှက်၍ နေနိုင်သည် မ နေနိုင်သည်ကို စာရေး တို့မှတ်သား ချက်များ ကိုရုံး တော် နှိုက်မြို့ဝန်မင်း တို့ထံအစီရင်ခံရသည်။ စုန်း မကိုလည်း အနောက်ပြင်အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုအပ်ထားခဲ့ရသည်။ မှတ်သား ချက်များ ကိုလွှတ် တော်ကြီး သို့တင်သည်ကလဝန်ကြီး မင်းတို့ဆင့်ဆိုချက်အရကိုလိုက်နာ ဆောင်ရွက်စီရင်ရသည်။

၂၇။ လွှတ်တော်သို့အမြဲတက်ရသော အရာရှိများ

လက်မရွံ့မှူး တို့မှာလွှတ်တော်သို့ နေ့စဉ်တက်စေရသည်။ နားခံတော်အတွင်း တော်မှထွက်လာလျှင် မည်သည့်အမိန့်တော်ပါသည်။ မည်သည့်ရုံးဝတ်မှုအလျောက်အား ရှိသည်များ ကိုလွှတ်တော်က အကြောင်းအရာများ ကိုရေးမှတ်၍ မြို့ဝန်မင်း ထံအစီရင်ခံရသည်။ ညနေကိုလည်း လွှတ်တော်သို့မတက်မီရုံး တော်သို့တက်၍အဆင့်အဆိုခံရသည်။ လက်မရွံ့ထောင်တွင်အကျဉ်းထားသူတို့ကိုမထွက်မလွတ်စေရဆင့်ဆိုမြို့ဝန်မင်း ငယ်သား တို့ကို နေ့စဉ်ညရုံးဆင်းလျှင်ဆင့်ဆိုရသည်။ လက်မရွံ့မှူး လွှတ်တော်သို့တက်လျှင်လည်း လက်မရွံ့ငယ်သား အမှတ်အတွက်မရှိသူတို့လိုက်စေရသည်။ ငယ်သား မှာလွှတ်တော် အောက်ကစောင့်နေရသည်။

စောင့်နေရသည်မှာ ရုံးဝတ်မှုနှင့်လူအကျဉ်းထားရမည်ဆင့်လျှင်အမှူး လွှတ်တော်တက်က အောက်သို့ယူခဲ့ရသည်လူကိုအမှောင်ငယ်သား တို့ကရုံးတော်သို့ဆောင်ယူခဲ့ရသည်။ လွှတ်တော်ကဆင့်ဆိုချက်ရှိသည့်အတိုင်း သိမ်းထားစီရင်ရသည်။ အကျဉ်းထားမှတ်ချက်ပေးမှဆင့်ဆိုရအကျဉ်းထားရပါသည်။ မှုပြစ်ရှိသော်လည်း ထောင်စာချီတို့အလျောက်အကျဉ်းမထားရဖြစ်သည်။

၂၈။ အာဏာစိုး တို့ဆောင်ရွက်ပုံ

အာဏာစိုးသား တို့ဆိုင်ရာထိန်းထားရသည်မှာ ညွှတ်ကြီးသံအိုးကင်းကြီး သံတံစိုသံတံကျင်သံ ယောင်း မဂုတ်တွင်း ပါး ပေါက်ရဲတင်း ပဆိန်ဆောက်လက်ရိုက်များ ကိုထိန်းထားစောင့်နေရသည်။ အဝေးတွက်စံတော်မူလျှင်ဆောင်ယူရသည်မှာ ရဲတင်း ပဆိန်သံတံစိုသံတံကျင် မဂုတ်တွင်း ပါး ပေါက်ဆောက်များနှင့်ထိန်းသိမ်းလိုက်ပါရသည်။ ရုံးတော်ကဆင့်ဆိုရအမိန့်တော်ကိုနားခံစောင့်နေလိုက်ထမ်းရသည်။ ရုံးတော်ကအမှောင်လျော်စွာအပ်လျှင်ချုပ်ထားရသည်။ ရွှေ

မြို့တော် နှိုက်ဖြစ်လျှင်တရား ရုံး တော်ကအပ်လျှင်လည်း ချုပ်ထား ရသည်။

၂၉။ သေဆွဲ နတ်စက်သင့်သူများ ကိုစီရင်ပုံ

သေဆွဲ နတ်စက်သင့်သူများ ကို ရွှေမြို့တော် ဂူငူအတွင်းဖြစ်၍ သွေးကြိုး သွေးဆော်တို့က မည်သူ သေဆွဲမှုကြောင့် နှင့်အစီရင်ခံလျှင် ရွှေမြို့တော် ဝန်တို့ကထုံး စံရှိရသိမ်း မြေစတုလသား တို့ကသိမ်း ချီသဂြိုဟ် စေရုံး တော်က ထောင်မှူး ထောင်စာချီတို့ကိုဆင့်စာအပ်သည်။ ထောင်မှူး ထောင်စာချီတို့ကဆိုင်ရာအဝန်း ငယ်သား တို့ကိုဆင့်ချီသိမ်း မြေစတုလသား တို့ကို ခေပ် စေသည်။ ရောက်လျှင် သေဆွဲမှုကြိုး ကိုအဝန်း ငယ်သား တို့ကဖြတ်ရသည်။ သေသူကိုသိမ်း ခြံသုဃန် စောင့်စတုလတို့က ဖျာ နှင့်လိပ်၍ ချီယူပြီး လျှင် မြေခုံရ လေသည်။

နတ်စက်သင့်သူတို့ကိုလည်း သိမ်း မြေစတုလသား တို့ကသိမ်း ယူ၍ မြေခုံရသည်။ ကျေး ဂွာများ က သေဆွဲမှုကြောင့် နတ်စက်သင့်ကြောင်း ကိုအစီရင်ခံလျှင်ထုံး စံရှိရသား ဂြိုဟ် စေဟုရုံး တော်ကမှတ်စာ ပေး ချပံသည်။ သေဆွဲသူ နတ်စက်သင့်သူကို ဖျာ နှင့်လိပ်၍ ထမ်း ဆောင်ယူသွား ရသည်။

၃၀။ ဓား နှင့်ရစ်၍ စီရင်ပုံ

မည်သူကို ဓား နှင့်ရစ် စေအမိန့် တော်အရလွှတ် တော်ကဆင့်အပ်သည်ကို သွေး မြင်ရုံလက် မဝံ့သား တို့ကရစ်ရသည်မှာ ရုံး တော် နှင့်တရား ရုံး တော် နှစ်ဖက်အကြား တွင်ရစ်ရသည်။ လည်ပင်း ကိုရစ်ရသည်။

၃၁။ အာကိုဟက်၍ စီရင်ပုံ

မည်သူအား အာကိုဟက် စေအမိန့် တော်အရမှတ်ချက် နှင့်လွှတ် တော်ကဆင့်လျှင်သုံး တန်း တောင်း ချီသုဃန်သို့ လေး မျက်နှာအာဏာစိုး သုံး တန်း သား တို့ယူသွား ခြံယူသွား ရသည်။ သုဃန်သို့ ရောက်လျှင်လက် မဝံ့သား တို့ကအာကိုဟက်ရသည်။ အာကိုဟက်ရသည်ကား အာရင်း နှစ်ဖက်စပါး လုံး ခန့်ရှိရုံသဟက်ပြီး လျှင်အထက်ပါး ရိုး ရောက် သွေး မြင် အောင်အရေး အကြောင်း ငင်ရသည်။ ပြီး လျှင်စတုလသား တို့ကိုအပ်ခံရသည်။

၃၂။ ဂုတ်တွင်း ပါး ဖေါက်စီရင်ပုံ

ဂုတ်တွင်း ပါး ဖေါက်မှာ ဂုတ်တွင်း ရန် ဆောက်ပါး ဖေါက်ရန် ဆောက်

များ ကိုအာဏာစိုး ကပေး ရသည်။ ထွင်း ဖောက်ရသည်မှာ ဆောက်ကိုအသွား ပေ၇ ရုံမျှ နှင့်လက် နှင့်ဆုပ်၍ ဆွေး မြင်ရုံမျှ ဆောက်ထွင်း ရသည်။

ဂုတ်ထွင်း ရန်ပါး ဖောက်ရန် နေရာကိုထုံး နှင့်လက်မခွံသား တို့ကမှတ် သား ပြီး မှထုံး သား သော နေရာကို ဖောက်ထွင်း ရသည်။ မည်သူ့ကိုထွင်း မည် သူပါး ကို ဖောက်အမိန့် တော်အရလွှတ် တော်ကဆင့်ရ၍ ဖောက်ထွင်း ရသည်။

၃၃။ ပုဏ္ဏား တို့ကိုစီရင်ပုံ

ပုဏ္ဏား တို့ကိုရ၍ ဝတ်တော် နှင့်မကင်း ၍အဆုံး စီရင်အမိန့် တော်ပါ လျှင်အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း လွှတ်တော်ကဆင့်လျှင်ရှမ်း သူရဲ ကောင်း ဟန်လွတ် တော်မှာ တောင်း ၍ရ၍ ဝတ်စီရင်ရန်လူကို လေး မျက်နှာလက်မခွံလူတို့ယူမြဲအ တိုင်း ယူသွား ၍သုဿန်သို့ ရောက်လျှင်စီရင်မြဲအရပ်တွင်ခင်း ကျင်း ၍မေး နှင့် မစီရင်ရ။ ဒုတ်နှင့်အဆုံး စီရင်ရသည်။ လွှတ်တော်ကဆင့်ချက်ရှိလျှင်လည်း ဆင့်ချက် အတိုင်း ရေတွင်ချသင့်သူကိုချရသည်။ အများ ဤဘက်ပွဲ အောင်ဆင့်ချက်ရှိလျှင်လည်း သုဿန်မှာဆင့်ချက်အတိုင်း ထား ရသည်။

၃၄။ အကျဉ်း ထား စာရင်း တင်ရပုံ

ရုံး တော်ကိုလွှတ်တော်ကအကျဉ်း ထား စာရင်း တင်ရမည်ဆင့်ဆိုလျှင် ထောင်လေး ရပ်နှင့်လက်မခွံတွင်ရှိသူတို့မှာအမှုအပြစ်အလေး အပေါ့ကိုထောက်၍ အပြစ်လေး သူကိုတသန်အပြစ်လတ်သူကိုတသန်အပြစ်ငယ်သူကိုတသန်အသီး အသီး ခွဲခြား ရေး သား ကောက်နှုတ်၍အပြစ်လေး သူကိုအထက်အပြစ်လတ်သူကိုအလယ်အပြစ်ငယ်သူ ကို အောက်ကတသန်စီ ရေး သား ပြီး လျှင် ရွှေမြို့တော်ဝန်မင်း တို့မှာမြို့စာ ရေး တို့ကအစီရင်ခံပြီး သော်မြို့စာ ရေး တို့လွှတ်တော်သို့တက်ရသည်။ ဝန်ထောက်တော် တို့ရွှေအကျဉ်း စာရင်း နှင့်ပြသအစီရင်ခံရသည်။

ဝန်ထောက်တော်တို့ကဖတ်ရွတ်ဇွမ်း ကျင်သူစာ ရေး ထည့်၍မြို့စာ ရေး နှင့်လွှတ်တော်သို့ လောင်ကလွှတ်၍အကျဉ်း စာရင်း ကိုဖတ်ရသည်အပြစ်လေး သူ မှာအဆုံး စီရင်မင်း ငြီး များ ကဆင့်ဆိုလျှင်စာရင်း အဖျား နှိုက်မှတ်သား ရ သည်။ အပြစ်ပေါ့သူမှာမောင်း ဤ၍ရ၍ ၁၈၂၀၊ ၁၀၀ခတ်၍ ဝန်ခံသူနှင့် အပ်မိန့်ဆိုလျှင်စာရင်း အဖျား တွင်မှတ်သား ခဲ့၍ရုံး တော်သို့ပြန် ရောက်လျှင်မြို့

ဝန်မင်း တို့ထံအစီရင်ခံပြီး မှည့်ညွှတ်လျက်ပါသူတို့ကိုကြား မြင်သမျှ ဖြောင့်ကဲ၍ အောင်အဆုံး စီရင်ရသည်ရှိသော်လည်း သူရဲကောင်း ဟန်သုံး တန်း တောင်း မြဲလွှတ်တော်မှာ တောင်း ရသည်။ သတ်မှတ်ထွက် မေောင်း ကြော်ငြာဖတ်ခတ်၍ ခံဝန်သူနှင်အပ် လွှတ်တော်ကဆင့်ဆိုချက်အတိုင်း ဤသို့စီရင်ရသည်။

၃၅။ အမှတ်မင်း ငယ်တို့ နေရပုံ

ရှမ်း ပိုက်ကောင်း ဟန်သူရဲသုံး တန်း သား တို့ကရုံး တော်အရှေ့မြောက်တွင်လုံ ဓား ခမောက်များ နှင့်နေ့စဉ်ကျင်း ပစိုက်ထား ရသည်။ အာဏာစိုး ကလည်း ထိန်း မြဲရဲတင်းပဆိန်ကို နေ့စဉ် ပြောငယ်က အောင်မှတ်သတ်၍ကျင်း ပထား ရသည်။ လေး မျက်နှာအာဏာစိုး လက်မရွံသား တို့ကလည်း ရုံး တော် မြောက်တွင်ကြီး နှင့် ကြိမ်ယူထား ရသည်။ စမြောင်တို့ကလည်း မြို့ဝန်မြို့စာ ရေး တို့တက်သည်ကလေးအခြား သူတို့နေရာ မသင့်မတော် နေသူတို့ကိုလည်း စမြောင်ကကြိမ်ငယ်နှင့်ဆွဲ၍ ဂိုက်နှက်ချ ရသည်။ မြို့ဝန်တက်ပြီး နောက်ရုံး တော်ဦး သို့လူသူမကူး မသန်း မသွား စေရအုံး ဦး လှကား ကမတက်စေရ။ စောင့်ရသည်။ ရုံး တော်ထက်မှာ စောင့်တင်း ထိမ် ဘိနပ်များ ကိုကိုယ်ယူလုံခြုံစေရသည်။ ကူး သန်း သမျှလူတို့ကို စမြောင်လက်မထောက် တို့ကဆွဲငင်ဖယ်ရှား ရသည်။ စမြောင်တန်း မှာလွတ်လုလင် လေး သွေ့တန်း ရုံး တော်အရှေ့တောင် ထောင့်တွင် စောင့်နေထမ်း ရှက်ရသည်။

လွတ်လုလင် လေး တန်း မှာရုံး တော်တောင် လှကား ကသည်း တောင် ခြား ခန့်ခွဲ၍ ဆောက်လုပ် နေကြရသည်။ ကောင်း ဟန်တန်း မှာရုံး တော်အရှေ့ ဧယ်တောင်ခန့်ကွာတွင်တန်း နှင့်စောင့်နေကြရသည်။ သူရဲတန်း မှာရုံး တော် မြောက်လမ်း မြောက်ဘက်တရား မရုံး တော်အရှေ့ကတန်း နှင့်စောင့်နေထမ်း ရှက်ကြရသည်။ ၎င်း အရှေ့ရှမ်းပိုက်တန်း ၊ ၎င်း အရှေ့လက်မရွံ ထောင်ရွှေမြို့တော် ကဆက်လက် ဆောက်လုပ်ထမ်း ရှက် နေကြရသည်။ အာဏာစိုး တန်း မှာကောင်းဟန် တန်း အရှေ့က နေရသည်။ လက်မထောက်တန်း မှာရုံး တော်အနောက် ထောင့် ထား မြဲဖိုတန်း တင်တောင်အနောက်ကတန်း နှင့်စောင့်နေထမ်း ရှက်ရသည်။ ရွှေပြည်စိုး မှာရုံး တော်သို့နေ့ညတက် နေရသည်။ ညကိုရွှေမြို့တော်ဝန်တို့ကြိုလှည့် လျင်ရွှေပြည်စိုး မောင်း နှင့်လိုက်ရသည်။ မောင်း ထမ်း လူမှာ ရွှေပြည်စိုး မောင်း

သား တို့ကထမ်း လိုက်ရသည်။ ၎င်း တော်ကလက်မ ထောက်တို့နှင့်ဆိုင်ရာ ထောင်မှူး
ထောင်စာချီငယ်သား အဝန်း ငယ်သား တို့လိုက်ရသည်။

ရပ်စုရပ်ကွက် ကျေး ဂွာ များ ကိုလှည့်ပတ်သွား လာလျှင်လည်း အထက်နည်း
လိုက်ကြ စေသည်။ လူဆိုး လူသွမ်း တို့ကိုဘမ်း ဆီး မိကြောင်း နှင့်ရပ်စု သွေး ကြီး ကျေး
ဂွာအစီရင် မြေတိုင်သူကြီး တို့ကပို့ ရောက်လာလျှင်ဆိုင်ရာ ထောင်မှူး ထောင်စာ
ချီတို့သို့အပ်ထား ခဲ့၍ စစ် ကြောထွက်ဆိုချက်ကို၎င်း တော်သို့ ထောင်မှူး ထောင်စာချီ
တို့ကတင်၍အစီရင်ခံရသည်။ စစ် ကြောထွက်ဆိုချက်အရကို ထောက်၍အလျဉ်း ထားဆင့်
ဆိုမှထား ရသည်။ ထောင်မှူး တို့အလျောက်မထား ရ။ ၎င်း နည်း ရွှေမြို့တော်ဝန်
မြို့ကိုလှည့်ပတ်လျှင် လေး ရပ် ထောင်မှူး ထောင်စာချီတို့လိုက်ပါရသည်။

၃၆။ လက်မဝှံအာဏာစိုး တို့တရား ဖြစ်ပြပုံ

လက်မဝှံအာဏာစိုး အစုအမှယမ်း လူတို့ထွင်တရား စကား အရှက်အတင်ရှိ
ပြုလျှင်ဝန်တို့ကစစ်ဆေး ဂွင်းလင်း အမှုအဆုံး သို့ ရောက်သည်ကလလက်မဝှံ ထောင်
မှူး ကြီး အတွင်း အမှုသည်တို့ကတုတ်ပျပ် နေ စေ၍မြို့ဝန်ကစစ်ရင်း စာရေး ထည့်
အပ်ပြီး လျှင်ပြီး ဖြစ်စာကိုဖတ်ဆိုနာခံ စေ၍လက်မဝှံအဝန်း ကမ်း လွတ်ပြပြီး သော်
တရား ပြီး ငြိမ်း ပြတ်ကင်း စေ။ ထောင်အာဏာအစုအမှယမ်း လူတို့ထွင်တရား
စကား အရှက်အတင်ရှိလျှင်ဆိုင်ရာဆိုင်သင့် ထောင်မှူး လေး ရပ်တို့ကစစ်ဆေး
ဂွင်း လင်း စီရင်ပြီး လျှင်မြို့ဝန်တို့အစီရင်ခံ၍လက်မဝှံအဝန်း ထောင်အာဏာ
တို့အား ဆင့်ဆိုပြီး ထောင်လေး ရပ်အတွင်း အမှုသည်တို့ကို မြေနှိုက်တုတ်ပျပ် နေ စေ
၍ဖြစ်စာကိုစစ်ရင်း စာရေး တို့ကလက်မဝှံအဝန်း တို့ပြု၍တရား ပြီး ငြိမ်း ပြတ်
ကင်း စေ။ လက်မဝှံအာဏာ ထောင်အာဏာအစုအမှယမ်း သူတို့သေလွန်လျှင် ဖျာတလီး
အတွင်း အရှည်သုံး တောင်ကြီး ၁။ အရှည်တောင်သတ်ချွန် ၁။ တင်း ပုတ်ဝယ်ညှိ၍
သင်္ဂြိုဟ်မြသင်္ဂြိုဟ် စေ။ လက်မဝှံအာဏာ ထောင်အာဏာအစုအမှယမ်း တို့ကိုရာဇဝတ်
အပြစ်အလျောက် ရှေး အမိန့်တော်တမ်း များ နှင့်အညီအဆုံး စီရင်ရန်ရှိလျှင်မြို့
ဝန်တို့ကစစ်ကြောဂွင်း လင်း ၍လွတ်တော်သို့ လျှောက်ထား ပြီး လျှင် ရွှေမြို့တော်
အနောက်မျက်နှာအာဇ္ဇဝိတံခါး ကထွက် စေ၍ ထောင်ကိုပို့ပြီး နှောင်အိမ်အတွင်း
အစုသား တို့ထုံး စံရှိရာကြီး တင်း ပုတ်များ နှင့်ဆုံး ရှုံး အောင်စီရင်မြဲစီရင်

စေ၍သုဿန်သို့ပို့ရသည်။ ကြီး သတ်ထည်မြဲထည်ပြီး လျှင်သုံး ရက်လည်မှသုဿန် စောင့်
တိုက်သိမ်း ဆည်း မြဲသိမ်း ဆည်း ရသည်။

၃၇။ ခွေပြည် တော်လက် ဟောင်း အသည် စက္ကလအစုအမှူ
ထမ်း တို့တရား ဂျက်တင်စီရင်ပုံ

ခွေပြည် တော်လက် ဟောင်း အသည် စက္ကလအစုအမှူထမ်း တို့မှတရား
စကား အဂ္ဂါအတင်ရှိခွဲသော်ဆိုင်ရအကြီး အကဲတိုက်ထုံး စံရှိရစစ်ဆေး စီ
ရင်စေ။ မပြီး မပြတ်လျှင်အသည်ဝန်အသည်စာ ရေး တို့ထံ လျှောက်စာတင်၍အယူ
ခံစေ။ စက္ကလအစုအမှူထမ်း လူတို့မှတရားဝတ်ကြောင်း အလျောက်သေပြစ်သေ
ဒဏ်ရှိလျှင်အကြီး ခေါင်း တိုက်စစ်ချက်ရှေ့ရုံး သို့တင်၍မြို့ဝန်တို့က ခြေကျင်း ပေး
အပ်ပြီး လျှင်အစုဆိုင်ရကား ရွာအရပ်မှာ ခေါင်း ကြီး တိုက် ခြေကျင်း စွဲပြီး လုံ
ခြုံအောင်ထား စေ။ ရာဇဝတ်ပြစ်အဆုံး ရောက်သည်ကလလွတ် တော်အသည်ဝန်
မြို့ဝန်တို့ထံ လျှောက်ဆို၍အစုသား တို့ဘာသာထုံး စံရှိရကြီး တင်း ပုတ်များ နှင့်ဆုံး
ရှုံး အောင်ပုတ်ခတ်စီရင်စေ။ သုံး ရက်လည်လျှင်သုဿန် စောင့်တိုက်သိမ်း ဆည်း မြဲ
သိမ်း ဆည်း စေရသည်။

၃၈။ ဘုရား ကျောင်း အရံ စောင့်ရှောက်သီး တော်တို့တရား
စကား အဂ္ဂါအတင်စီရင်ပုံ

ဘုရား ကျောင်း အရံ စောင့်ရှောက်သီး တော်တို့တရား စကား အဂ္ဂါ
အတင်ရှိလျှင်ဝတ် မြေဝန်မဟာ ဒါနဝန်တို့ကစစ်ဆေး စီရင်ရှင်း လင်း စေရ
ဇဝတ်အပြစ်အလျောက်သေပြစ်သေဒဏ်ရှိလျှင်ဝတ် မြေဝန်ဝတ် မြေစာ ရေး မဟာ
ဒါနဝန်စာ ရေး တို့ကလွတ် တော်မြို့ဝန်များ ထံအစီရင်ခံ၍ ခြေကျင်း စွဲမြဲစွဲခတ်
ပြီး လျှင်အာဇ္ဇာဝိတ်ခါး ကထွက်စေ၍အနေဘက် ထောင်တွင်တည်နေရပ်ဆိုင်း ပြီး မှ
အစုအမှူထမ်း ချင်း ဘာသာထုံး စံရှိရကြီး တင်း ပုတ်များ နှင့်ဆုံး ရှုံး အောင်
စီရင်၍လည်ပင်း မှာသင်္ကန်း စုတ်ကိုစည်း နှောင်ပြီး သုဿန် ရေ မြေသင့်ရအ
ရပ်တွင် ကျောက်လုံး ခဲဆွဲချည်ပြီး လျှင်သုဿန် စောင့်တို့ထုံး စံရှိရ ရေခိုက်ချမြှုပ်
စေရသည်။

၃၉။ မိန်း မစိုး မိန်း မကဲတို့ကိုရ၁၈ဝတ်အပြစ်အလျောက်စီရင်ပုံ

မိန်း မစိုး မိန်း မကဲတို့ရ၁၈ဝတ်အပြစ်အလျောက်သေပြစ်သေဒဏ်အမှု
ရှိလျှင်အနောက်ဝန်အနောက်စာရေးတို့ကအတွင်းဝန်တို့ထံအစီရင်ခံ၍အတွင်း
ဝန်တို့ကစစ်ချက်စစ်တမ်းများ နှင့်လွှတ်တော်မှာလျှောက်ထားပြီးလျှင်ဆင့်ဆိုမှ
မြဲဝန်ကခြေကျဉ်းစွဲခတ်မြဲစွဲခတ်စေ၍အာဇ္ဇာဝိတံခါးကထွက်သွားစေပြီးသော်
အနောက်ပြင်ထောင်မှာသွင်းထား၍လက်မဝှံအစုသားတို့ကြီးတင်းပုတ်များ
နှင့်ထုံးစံရှိရ၁၁ချည်နှောင်ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ်ဆုံးရှုံးအောင်စီရင်စေ၍သုဃန်
သို့ပို့မြဲပို့စေ။ သုဃန်စောင့်အစုသားတို့ကသုံးရက်လည်မှသိမ်းဆည်းမြဲသိမ်းဆည်း
စေရသည်။

၄၀။ ပုဏ္ဏား ဆက္ကသုတော်ယောင်ဇော်ဂီလူမျိုးတို့ကိုရ၁၈ဝတ်အပြစ်
အလျောက်စီရင်ပုံ

ပုဏ္ဏား ဆက္ကသုတော်ယောင်ဇော်ဂီလူမျိုးတို့ကိုရ၁၈ဝတ်အပြစ်အလျောက်
သေပြစ်သေဒဏ်အမှုရှိလျှင်မြဲဝန်တို့ကစစ်ကြော၍လွှတ်တော်သို့လျှောက်ထားပြီးလျှင်
ဆင့်ဆိုရ၁လက်ရသူရဲကောင်းဟန်အာဏာလက်မဝှံသို့ပေးအပ်၍ဖွားကြီးဖွားစော်
အရပ်ရပ်များသို့လုံခြုံအောင်ပို့ထားစေ။ ပုဏ္ဏား ဆက္ကသုတော်ယောင်ဇော်ဂီ
မိန်း မစိုး မိန်း မကဲဘုရားကျောင်းဣန္ဒိယံ တော်နတ်ထိန်းနတ်နေသဘင်အ
ကအပြစ်အချော်လူတို့ကိုအဆင့်အဆိုမရှိလျှင်လွှတ်တော်သို့မတက်မလာစေနှင့်အမှုရှိ
လျှင်ရှိသည့်အလျောက်အကြောင်းနှင့်လျော်စွာဆိုင်ရ၁အထိန်းအအုပ်အကြီးအကဲ
တို့ကသ၁အလျောက်အထားအစီရင်ခံရသည်။

29 October

1783

သက္ကရာဇ်၁၁၄၅ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၅ရက်နေ့ဝန်ရှင်တော်ကြီး
ခင်းမင်းကြီး၊ ပခန်းမင်းကြီး၊ ကင်းဝန်မင်းကြီး၊ မြို့လတ်ဝန်မင်းကြီး လေးပါး
အစုံအညီမိန့်ချက်ဣန္ဒိယံတော်ရင်းဝန်ထောက်တော်မင်းမှတ်၊ စာရေးကြီး ဥ
ဒိန်သီရိသို့အပ်၍ရှေ့ရုံးနှင့်ဆိုင်ရ၁များကိုဆင့်ဆိုရသည်။

တရားသူကြီးတို့ကတရားရုံးမှာဘုရားအမိန့်တော်မြတ်ရင်းနှင့်အညီ
ရွှေမြို့တော်မှစ၍နိုင်ငံတော်အတွင်းတရားစကားရှိသည်များကိုပြည်သူတို့မပင်
မပန်းစေရ။ အမှန်အကန်ရောက်အောင်အသင့်နှလုံးသွင်း၍ဆုံးမစီရင်မှ

လောကဓမ္မအကျိုး နှစ်ပါး ဖြစ်ပွား မည်။ အရပ်ရပ်တရား စကား ဆင့်ဆိုစီရင်
ဆုံး မရန်ရှိသည်များ ကိုအမှန်သည်တို့နှင့် ခေတ်ဝေဆိုင်ဆိုင်ချုပ်ကိုင် စေ။ စေပါး
ရန်မရှိပါသင့်ရတန်း လုလင် ပေး အပ် တော် မူပါမည်အကြောင်း နှင့် လျှော်သည်
ရှေး မင်း တို့လက်ထက် စစ်တမ်း ထွက်တရား ဆုံး စေ။

အစုဖွဲ့မစည်း မီအတွင်း ရွှေရုံး အာဏာစိုး တန်း ထွက်တရား ဖြစ်ပွား
ပြည်လူတို့ကိုအမှန်နှင့် လျှော်စွာအာဏာစိုး တန်း ကအသေအယာထိန်း သိမ်း ချုပ်
ကိုင် နှင့် စေ၊ ခေတ်ဝေဆိုင်ရန်လုလင်တို့မှတရား သူကြီး တို့အမိန့်အရတရား အ
လျောက်သဘာဝစွာ ခေတ်စေရသည်။ သုံး ခေါက် ခေတ်၍ မလိုက်မပါသည်အမှတ်
သူတို့တို့လွတ် တော်မှာ လျှောက်ထား စေ။ ရွှေရုံး တရား ရုံး သို့ဆင့်ဆို စေရသည်။
12 February 1785

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုတပေါင်း လဆန်း ၅ ရက် နေ့ဝန်ရှင် တော်ပခန်း
မင်းကြီး၊ က ခေါင်မြို့စားအသည် ဝန်မင်းကြီး၊ မြင်း ဝန်မင်းကြီးသုံးပါး မိန့်ချက်ကျန် တော်
ရင်း ဝန်ထောက် တော် မင်း နေ မျိုး စည်သူမှတ်ချက် ရေးသီး၍ စာရေးကြီးသို့ဆင့်ဆို စေပြီး
လျှင် ရွှေရုံး တရား ရုံး များ သို့မှတ်ချက် ရေး သား ဆင့်ဆိုရသည်။

ဝန်ထောက် တော် မြေဝင်လှမြို့စား မင်း ကြီး သီရိမဟာ ဇေယသျှကြီး
ဗြဟ္မ ရေး သား သည်

(သုတေသီ)

၁ စည်ကူး စား လက်ထက်အလုပ်လုပ်သတ်ပြသဒ် ဆောင်ကိုအလယ် နန်း မတော်
မိဘုရား ကိုသနား တော်မူသည်။

14 February 1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတပေါင်း လဆန်း ရက်ရက် နေ့နား ခဏ
ယနေ့၌ ရတနာထင်ပြန်။
(ချီး ဩဇာ၊ ပုဂံ ၆၁၀)

ဝင်း တော်ငှ မျက်နှာအိတ်ဘန်အစောင့်အနေတို့တို့ဖွတ်တော်ရုံး တော်ကခန့်
 ထား စေသုံး ဤရှိကြောင်း နှင့်ရွှေအား တော်ကြား တော်မူသည်။ အိတ်ဘန်
 အစောင့်အနေလူတို့ကိုခန့်ထား စေသုံး လွှတ်ရအပ်တော်ရေး မပြေမကုန်
 ရှိမည်ဖြစ်သည်။ အိတ်ဘန်တန်း စောင့်တန်း နေလူတို့တို့ဖွတ်ရုံး တော်ကမခန့်မ
 ထား မစေမသုံး စေနှင့်။ အိတ်ဘန်တန်း ထင်သင်မြဲစွဲ စောင့်နေထမ်း ရွက်
 စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၃ ရက် 20 February 1785
 စမြောင်မှူး ထင်ပြန်။
 (သုရိယမဂ္ဂဇင်း ၊ တွဲ၁၃ ၊ နှစ်ရ၊ စက်တင်ဘာ ၁၉၂၉ ၊ မျက်၄၀)

ပုခမ်း မင်း သား ၊ ပင်း တလဲမင်း သား တို့မှ ဘစစ်က ရေဘက်မျှင်အထိမ်း
အသိမ်း နှင့် ခန့်ထား ရမည် မဟုတ်ဖြစ်သည်။ ပုခမ်း မင်း သား ကိုယ်ခု နေ
သည့်ဝင်း ခြံအိမ်ထွင် နေမြဲ နေ စေ ၊ ပင်း တလဲမင်း သား မှ ဘစစ်ရှင်တံခါး
လမ်း မြေဘက်ဘက် တော်သင့်ရအရပ်ထွင်တိုင် ရှေ့တော် နှင့် ဆောက်လုပ်၍
နေ စေ။

20 February

1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ
ပြေဘကြီး မှူး ထင်ပြန်။
(မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ရခိုင်မြို့တွင်အစောင့်အနေခန့်ထား ရမည်မှာ နန္ဒပင်္ဂါကိုရခိုင်မြို့ဝန်၊ စစ်ကဲ
နား ခံမြို့စာရေး အစုံ၊ ရန်ကြီးများ မှာပျံ့ချီဖေယ ကျော်ထင်ကိုမြို့ဝန်၊ စစ်ကဲနား
ခံမြို့စာရေး အစုံ၊ သံတွဲတောင်စည်ရခိုင်မှ နန္ဒကောမဏိကိုမြို့ဝန်၊ စစ်ကဲနား
ခံမြို့စာရေး အစုံခန့်။

4 March

1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့နား ခံ

ပြောကြီး မှား ထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု။ ၆၁၀)

ကျီဝန်မဟာစည်သူသည်ယုံမှတ်သနား တော်မူ၍ခန့်ထား တော်မူသည့်ဝန်စုဝန်
 ငန်း ဂင်သက္ကသိုဝန်စုသား တို့ထွင်အမှုကြီး ငယ်ရှိလျှင်မစသိမ်း ပိုက်စစ်ဆေး
 မေးမြန်းခြင်းကိုမပြု၊ ဝန်စာရေးတို့သုံးသည့်စာရင်းကိုလည်း ဟုတ်မဟုတ်
 မှန်မမှန်မစစ်မကြေသုံး လိုချင်သုံးစာရင်း ဆက်သွင်းသည်။ မဟာစည်သူ
 နှင့်သိရှိဝေသူကျော်၊ အသစ်လာကျော်ယင်တို့ကိုဝန်စာရေး အရံကုန်၏။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၆ ခုတန်ခူး လပြည့်ကျော်၁ ရက် နေ့ဇောယနေ့
 ရထားထွင်ပြန်။
 (မိုး ဩဂုတ်၊ ပုဂံ ၆၁၀)

အစုအဝန်း မထွေး မရှက် စေရ။ အရိုး အစည်ထုံး စံမှန်ကန် အောင်စာရင်း
စစ်တော်မူသည့်ဖြစ်သည်။ မြို့ရွာသူကြီး ၊ မြင်း စုကြီး ၊ ရှမ်း မြင်း ၊ တောင်
ဘက်မြင်း ၊ မြေဘက်ဘက်မြင်း ၊ မြို့ပါမြင်း ၊ ဝင်း တော် လေး မျက်နှာ ၊ ဒိုင်း ၊
ဝန်း ၊ ကိုယ်ရံ တော် ၊ လမိုင်း ၊ တံခါး ၊ အနောက်ဝန် ဝန်စုမှစ၍ အရပ်ရပ်မြို့
ရွာသူကြီး အစုအဝန်း ခေါင်း အကြီး တို့က ၂၆ ခု ၊ ၂၇ ခု ၊ ၄၅ ခု ဆက်သွင်း သည့်
စစ်တမ်း များ မှာထမ်း ရိုး ရွက်ရိုး စီး နင်း ဆောင်ရွက်ရိုး များ ကိုအကျွေး
အလွန် မမှန်မကန်သဘာဝတို့ ပွား ၍ အစစ်ခံကြသည်။ အထက်စစ်တမ်း များ မမှန်
မကန်ဖြစ်သည်။ ယခုစစ်တော်မူသည့်စာရင်း ထွင်ထမ်း ရိုး ရွက်ရိုး ဝတ်ဆင်စီး
နင်း ဆောင်ရွက်ရိုး ကောက်ရိုး စား ရိုး များ ကိုအပို အစည်ထုံး စံမှန်ကန်
သည့်အတိုင်း သာစစ်တမ်း ခံ၍ ဆက်သွင်း စေ။

19 April

1785

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခေ မြေတင်

မျှား ထင်ပြန်။

(အုပ်၊ တ၊ ၁၉၇၄၊ ပိုဒ် ၃၃၀၊ ၈၄၆)

မင်းကြီး နန္ဒ ကျော်ထင် နှင့် ငမြတ်ထံသို့ ငယ်သည် ငါ့အမိနှင့် ကော်ကိုဆန့်ကျင်သည့်
 ဖြစ်သည်။ ထိုစံရှိရာ ဝေးစွာပို့၊ ငပသီမှလည်း မရေး စာန်ရေး မှတ်သ
 သူဖြစ်သည်။ လက်ကိုပယ်။

28 April

1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခုကဆုန်လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နံနက် ၁၀ နာရီ

နေ့ရက်ထင်ပြန်။

(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

မိတ္တေ တေဝ်ကကိုယ်စား တေဝ်ဆေဝက်လုပ်သည့်ကျောင်း ကိုတင်ရှုရမည်မှ
 သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁၂ ရက် ၂ နေ့နံနက် ၄ ချက်တီး ကျော် ၁၈ June 1785
 ၂ နာရီပါစံပြည့် ၆ ဇီတနာ ၄ ပြန်ခရပ်ပြည့်တွင်အခါတော်ရကြောင်း နှင့်ပညာ
 ဂြိုဟ်ကစားဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း ထွက်၍တင်ရှုတော်မူသည်။ စီရင်ခင်း စီရင်
 သွယ်ရှိသမျှကို ပြေကုန်အောင်စီရင်။

16 June

1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခု ပထမဝါဆိုလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစေ
 ယနေ့ရထားထွက်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

သတိုး မင်း ကျော်၊ သတိုး မင်း ထင်၊ မင်း ရဲမင်း ဂွရွှေတောင်၊ မင်း ရဲ
နန္ဒမိတ်၊ မင်း ရဲမင်း ဂွကျော်ထင်၊ မင်း ရဲသီဟသူ၊ မင်း ရဲကျော်ထင်၊ မင်း
ရဲသီဟကျော်၊ မင်း ရဲဇေယကျော်၊ မင်း ရဲရတဇသူ၊ မင်း ရဲနန္ဒသူတို့မှလည်း
၅ သွယ်သနား တော်ခံ နှင့်ရင်းရှိသည်။ ဥသွယ်တိုး မှန် အောင်သွယ်တိုး ဖြစ်
နား တော်မူသည်။

26 June

1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခုပထမဝါဆိုလပြည့် ကျော်၅ ရက် နေ့နား ခံ
စမြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(မွေး ဩဇာ၊ ပုဂံ၊ ၆၁၀၀)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့ကြီး မြတ်တော်မူ သောဆင်ဖြူချင်အမျှင်တဝှင်မင်း တရား
 ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ပဌမပဉ္စင်း လောင်း တော်ရှင်လောင်း
 တော်တို့စာပြန် မူမှာလူငယ်တပည့်သမ္မာဏတပည့်စာသင်သား တို့သည်ပညာ
 အစွမ်း သတ္တိဗျတ္တိရတုရည်မျှရှိမြဲမဟုတ်။ အညံ့အလတ်အမြတ်၃၇၇၃ ရွှေဆုတောင်း
 ဆုယူပါရမီကုသိုလ်ကံနှင့် ရွှေဘိဇ္ဇာရှိကြမည်ဖြစ်သည်။ အညံ့သမ္မာဏလောင်း စာ
 သင်သား တပည့်တို့ပြန်ရိုး မည်သည်ထွင်ဖြစ်စေ၊ အလတ်သမ္မာဏလောင်း၊ သင်
 သားတပည့်တို့ပြန်ရိုး မည်သည်ဖြစ်စေ၊ အမြတ်သမ္မာဏလောင်း စာသင်သား
 တပည့်တို့ပြန်ရိုး မည်သည်ထွင်ဖြစ်စေ၊ အညံ့ပဉ္စင်း လောင်း သမ္မာဏစာသင်
 သား တပည့်တို့ပြန်ရိုး မည်သည်ထွင်ဖြစ်စေ၊ အလတ်ပဉ္စင်း လောင်း စာသင်သား
 တပည့်တို့ပြန်ရိုး မည်သည်ထွင်ဖြစ်စေ၊ အမြတ်ပဉ္စင်း လောင်း သမ္မာဏစာသင်
 သား တပည့်တို့ပြန်ရိုး မည်သည်ထွင်ဖြစ်စေ၊ သင်အား ဤအား ကျမ်းဂန်ရေဘုံ
 ကိုထောက်၍အပိုင်း အခြား နှင့်စာပြန်စာမေး ခံရမှ နောက်နောက်သား
 တော်အစဉ်မြေး တော်အဆက်မြစ် တော်အညွန့်အစွန့်ရှည်သဖြင့်စာမေး စာပြန်
 မူတုံး သက်သေဥပဒေကျ၍ စာပို့ဆရာစာသင်တပည့်တို့ကို စား အား ထုတ်သင်
 ကြား ပို့သကြ၍သာသနာတော်ထွန်း ပပွင့်လင်း မည်ဖြစ်သည်။ စာမေး ဆရာ
 တော်တို့တပည့်တို့သာလည်း ပဌမစာမေး ခံစေရမည်မဟုတ်။ စာမေး ဆရာ
 တော်တို့ပြင်တံဆိပ်အလှူတော်ခံမှန်သမျှဆရာတော်တို့တပည့်များ ကိုကိုး စား အီး
 ထုတ်ပို့သသင်ကြား စေ၍တနှစ်ကြိမ်ဆရာတော်တဦး ရွှင်တပည့်တယောက်စာ
 မေး စာပြန်ရအောင်သင်ကြား ပို့သ၍စာမေး ခံစေ၊ အချီး အမြှောက်ကိုခံ
 စေခြင်း သည်ပစ္စုပ္ပန်အတင့်အတယ်ကိုလိုက်၍သာခံစေခြင်း မဟုတ်တပည့်ဆရာသံ
 သရာအကျိုး စီး ပျိုး များ စေလို၍သာသနာတော်ရေး ကိုအား ထုတ်စေခြင်း
 ငှါအချီး အမြှောက်ကိုခံစေခြင်း ဖြစ်သည်။ စာသင်တပည့်တို့အား ကိုး စား အံး
 ထုတ်ပို့သသာသနာတော်စဉ်ပင်ထွန်း လင်း မည်။ ပရိယတ္တိသာသနာတော်ကိုအ
 ခိုရမှလည်း ပဋိပတ္တိသာသနာတော်ပဋိပတ္တိ သာသနာတော်ကိုဖြည့်စွမ်း
 ကျင့်ဆောင်နိုင်သည်။ ပရိယတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိ၊ ပဋိပတ္တိသာသနာတော်၃ပါး ညီ
 ညွတ်စွာစဉ်ပင်ထွန်း လင်း သည်ဖြစ်မှန်ကိစ္စနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်နိုင်မည်အကြောင်း

ဖြစ်သောကြောင့်အညံ့သောမဏေလောင်း စာသင်လူတပည့်တို့မှာမည်သည့်မူရိုး
 မဆိုသဒ္ဓါဂ စေတင်ပါ၍အနက်ရုပ်အကုန်၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ရပိုင်း ပါ၍အနက် ဂါ
 ယာသရုပ်မတိကော၊ ခန္ဓာအာယတနဓါတ်တို့စာကုန်သည်ကိုပြန်ရိုး ဖြစ်စေ၊ အ
 လတ်သောမဏေလောင်း စာသင်တပည့်တို့မှာသဒ္ဓါဂ စေတင်ပါ၍အနက် ရုပ်အကုန်
 အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ရပိုင်း ရုပ်အနက်ဂါယာသရုပ်၊ ပဋိစ္စသမုတိပါဌ်နည်း အဓိပ္ပါယ်
 နှင့်တကွပစ္စည်း ပိုင်း မတိကော၊ ဓိတုကထာပါဌ်အနက်၊ မူလယမိုက်ကုသလတိတ်ကုန်
 သည်ကိုပြန်ရိုး ဖြစ်စေ၊ အမြတ်သောမဏေလောင်း စာသင်တပည့်တို့မှာသဒ္ဓါဂ စေတင်
 ပါ၍အနက်ရုပ်အကုန်၊ ပဏိမဂါယာ သံဝဏ္ဏနာဇပါး နှင့်သင်္ဂြိုဟ်ပိုင်း စုဏ္ဏိယအဓိ
 ပြာယ်၊ ဝိတိလက်ရိုး၊ မရဏသန္တတိစေတ သိတ်လက္ခဏာအကျယ်၊ ကိစ္စသင်္ဂဟဌာန
 အပြား ရုပ်လက္ခဏာအကျယ်၊ ပုဂ္ဂလဘေဒဘုမ္မိစတုတ္ထကမ္မစတုတ္ထအကျယ်၊ ပစ္စည်း ပိုင်း၊
 ကမ္မဌာနန်း ပိုင်း၊ အဓိပ္ပါယ်အကုန်၊ မတိကော၊ ဓိတုကထာပါဌ်အနက်၊ မူလယမိုက်ပါ၍
 အနက်၊ ကုသလတိတ်ကုန်ခန္ဓာမိုက်၊ အာယတနမိုက်၊ ဓိတုမိုက်၊ သစ္စမိုက်၊ သင်္ခါ
 ရမိုက်၊ သည်ကိုပြန်ရိုး ဖြစ်စေ၊ သောမဏေလောင်း စာသင်း သား တပည့်တို့
 မှာအသက်၁၅နှစ်အရွယ်ကသာသနာကိုစာမပြန်စေနှင့်၊ ၁၅နှစ် အောက်ကိုသာမေး
 ခံစေ၊ သောမဏေဖြစ်ပြီး သူကိုလည်း လူဝတ်လဲ၍သောမဏေလောင်း အဖြစ်မပြန်
 စေနှင့်၊ အညံ့ပညင်း လောင်း သောမဏေစာသင်တပည့်တို့မှာသဒ္ဓါဂ စေတင်ပါ၍
 အနက်၊ ရုပ်၊ သုတ်၊ ပုတ္တိစာ၊ ပုဒ်ဖြတ်၊ နိဒ္ဒေသ၊ သင်္ဂြိုဟ်ပိုင်း၊ ပါ၍အနက်၊
 ဂါယာစုဏ္ဏိယသရုပ်အဓိပ္ပါယ်သင်္ဂြိုဟ်ထွင်ပါသမျှဝိတိဆိုရိုး ပဏာမ၊ သံဝဏ္ဏနာဇပါး၊
 စာစာစုဏ္ဏိယ ဝိသဒ္ဓါအကျယ်၊ စေတသိတ်လက္ခဏာ၊ ရုပ်လက္ခဏာအကျယ်ကိစ္စသင်္ဂဟ
 ဌာနအပြား၊ ပုဂ္ဂလဘေဒဘုမ္မိစတုတ္ထ၊ ကမ္မစတုတ္ထအကျယ်မတိကောသန္တဝထုတ်နည်း
 ပါ၊ ဓိတုကထာမူလယမိုက်ပိတိက၊ ခန္ဓာမိုက်၊ အာယတနမိုက်၊ ဓိတုမိုက်၊ သစ္စမိုက်၊
 သင်္ခါရမိုက်၊ အနုသယမိုက်၊ စိတ္တမိုက်၊ ဓမ္မမိုက်၊ ကုသလတိတ်၊ ဣန္ဒြိယ
 မိုက်၊ ပဌာနန်း ရာသီစု၊ ၂ချက်စုနှစ်တကွကုသလတိတ်ကုန်သည်ကိုပြန်ရိုး ဖြစ်စေ၊
 အလတ်ပညင်း လောင်း သောမဏေစာသင်တပည့်တို့မှာသဒ္ဓါဂ စေတင်ပါ၍အနက်၊
 ရုပ်သုတ်၊ ပုတ္တိစာစာ၊ ပုဒ်ဖြတ်နိဒ္ဒေသ၊ သံဝဏ္ဏနာဇပါး၊ သင်္ဂြိုဟ်ပိုင်း၊ ပါ၍
 အနက်၊ ဂါယာစုဏ္ဏိယသရုပ်၊ အဓိပ္ပါယ်၊ သင်္ဂြိုဟ်ထွင်ပါသမျှ၊ ဝိတိဆိုရိုး ပဏာမ၊ သံဝ

ဣနာဝေပါး၊ အစင် စုဏ္ဏိယဝိသဒ္ဓါအကျယ်၊ စေတသိက်လက္ခဏာအကျယ်၊ ရုပ်လက္ခဏာ
 အကျယ်၊ ကိစ္စသင်္ဂဟဌာနအပြား၊ ပုဂ္ဂလဘေဒဘုမ္မိစတုတ္ထ၊ ကမ္မစတုတ္ထအကျယ်၊
 သင်္ဂြိုဟ်ဇူပိုင်း၊ ဂါထာ၊ သံဝဏ္ဏနာဝေပါး၊ မာတိကာသမ္ဘဝထုတ်နည်းပါ၊ ဓါတုက
 ထာ၊ မူလယမိုက်၊ ဖိတိကခန္ဓယမိုက်၊ အာယတနယမိုက်၊ ဓါတုယမိုက်၊ သစ္စယမိုက်၊
 သင်္ခါရယနိဂ္ဂဟ၊ အနုသယယမိုက်၊ စိတ္တယမိုက်၊ ဓမ္မယမိုက်၊ ကုသလဟိတ်၊ ဣန္ဒြိယယမိုက်၊
 ပဌာနန်း၊ ရာသီစု၊ ၂ ချက်စုနှင့်တကွပဌာနန်း၊ ပထမတိက်၊ နေ့ဝါမှသာသဒ္ဓါငယ်၊
 ကမ္မာယနသဘာဝ၊ သပ္ပန္နစိန္တာ၊ ဥဿိ ၂ ဂါထာအတွင်း၊ သံဝဏ္ဏနာဝေပါး၊ ဒီကာ
 ကျော်တက္ကဝုတ္တဂါထာအတွင်းကုန်၊ ကျမ်း၊ ရိုး၊ ကျမ်း၊ တတ်စာစပ်၊ ဆန်း၊ ကုန်၊ အ
 လင်္ကာ ၃ ပိုင်း၊ ကလာပ်ပဌမပိုင်း၊ ပါဠိအနက်ရုပ်နှင့်တကွ သည်ကိုပြန်ရိုး ဖြစ်
 စေ၊ အမြတ်ပဉ္စင်း၊ လောကင်း၊ သမ္မာဓိဇာတိသင်တပည့်တို့မှသာသဒ္ဓါငယ်ပါဠိ
 အနက်၊ ရုပ်၊ သုတ်၊ ဝုတ္တိစာစပ်၊ ပုဒ်ဖြတ်၊ နိဒ္ဒေသ၊ သုတ်သံဝဏ္ဏနာဝေပါး၊ သ
 ငြိုဟ်ဇူပိုင်း၊ ပါဠိအနက်ဂါထာ၊ စုဏ္ဏိယသရုပ်အဓိပ္ပါယ်၊ သင်္ဂြိုဟ်တွင်ပါသမျှဝိတိဆိုရိုး
 ပဏာမသံဝဏ္ဏနာဝေပါး၊ စာစပ်၊ စုဏ္ဏိယဝိသဒ္ဓါအကျယ်၊ စေတသိက်လက္ခဏာ၊ ရုပ်
 လက္ခဏာအကျယ်၊ ကိစ္စသင်္ဂဟဌာနအပြား၊ ပုဂ္ဂလဘေဒဘုမ္မိစတုတ္ထ၊ ကမ္မစတုတ္ထအ
 ကျယ်မတိကသမ္ဘဝထုတ်နည်းပါ၊ ဓါတုကထာ၊ မူလယမိုက်၊ ဖိတိကခန္ဓယမိုက်၊ အာယတ
 နယမိုက်၊ ဓါတုယမိုက်၊ သစ္စယမိုက်၊ သင်္ခါရယမိုက်၊ အနုသယယမိုက်၊ စိတ္တယမိုက်၊ ဓ
 မ္မယမိုက်၊ ကုသလဟိတ်၊ ဣန္ဒြိယယမိုက်၊ ပဌာနန်း၊ ၂၄ ကျမ်း၊ နေ့ဝါမှသာသဒ္ဓါငယ်က
 မ္မာယနသဘာဝ၊ သပ္ပန္နစိန္တာ၊ သဒ္ဓတ္တဘေဒစိန္တာ၊ ဥဿိ ၂ အက္ခရာပါဒယောဇာတ
 စက္ကာလိသံတွင်အကုန်၊ သံဝဏ္ဏနာဝေပါး၊ ဆန်း၊ အလင်္ကာအကုန်၊ သဒ္ဓိကလာပ်ပဌ
 မပိုင်း၊ ပါဠိအနက်၊ ရုပ်၊ ဝိတက်ပဌမပိုင်း၊ ပါဠိအနက်အကုန်၊ ဒီကာကျော်၊ အ
 ဟိတ်စိတ်တွင်၊ သံဝဏ္ဏနာဝေပါး၊ နှင့်တကွသည်ကိုပြန်ရိုး ဖြစ်စေ၊ ၄ င်း ၃ ရုပ်ပြန်
 ရိုး၊ ထား၊ သည်ကကိုသာ၍ပြန်ဆိုနိုင်သည့်အစွမ်း၊ သက္ကိရိယျင်လည်း၊ တိုး၊ ၍သင်ကြား
 ပြန်ဆိုစေ၊ စာမေး၊ ဆရာတို့ကလည်း အမေးခံပဉ္စင်း၊ လောကင်း၊ တော်ရှင်
 လောကင်း၊ တော်တို့ကိုသတ်ကြောင်း၊ သတ်ရာဥပဒေအရိပ်အမြွက်ပေး၊ ကမ်း၊ ပြဿန
 ၍ဂတိကဝတ်မကင်း၊ မမေး၊ မမြန်း၊ ကြစေနှင့်၊ အစွမ်း၊ သက္ကိရိယျင်ရှိလျှောက်၊ မ
 ရှိလျှင်မရှိလျှောက်သာ၊ လျှောက်ထား၊ ကြစေ၊ စာမေး၊ ခံပဉ္စင်း၊ လောကင်း၊ တော်

ရှင်လောင်း၊ တော်တို့ကိုဆရာတော်တို့ကမည်သည့်ပြန်ရိုး၊ မဆို၂ကြိမ်၃ကြိမ်ပြန်ရ
မည်မိန့်ဆိုသော်၎င်း၊ မည်သည့်အရာတွင်ပြန်လေသန့်သည့်ကိုမပြန်၊ ငြင်းဆန်နေ
သော်၎င်း၊ ရှိလျှင်၎င်း၊ ပဉ္စင်းလောင်း၊ ရှင်လောင်း၊ တော်တို့မှာတိုး၍ပြန်ရ
ကောင်း၊ သည်မဆိုစေနှင့်၊ ၎င်းအရာတွင်ရပ်နေစေ၊ ဆိုသမျှပြန်ရိုး၊ တို့ကို
ဆရာတော်တို့ကောက်မေးသည့်ကလေးပြောကြောအောင်ရှောက်ထား၊ နိုင်သည့်ပ
ဉ္စင်း၊ တို့တွင်ပြန်ရိုး၊ ရခြင်း၊ ရည်တူ၍အမေးအမြန်းအဆစ်အတုပါ၌ထောက်ပါ၌
ထား၊ ယုတ္တိအာရုံဆောင်၍ရှောက်ထား၊ ပြန်ဆိုနိုင်လျှင်ရှောက်ထား၊ ပြန်ဆိုနိုင်
သူတို့ရွေးသွားစေ၊ စာရခြင်း၊ ရည်တူသော်၎င်း၊ အမေးအမြန်း၊ ရခြင်း၊ ရည်
တူသော်၎င်း၊ ရှိကြလျှင်စာဝါသနာသုတရွေးသွားစေ၊ စာဝါမညီနေဝါသနာ၊ ဉာ
ဝါသနာသုတ၊ ရှိလျှင်ရတနာပုထုဇဉ်ဟော၊ ဂဗ္ဘန္တရသဘာဝထက်တူရား၊ ဟောသ
သူတို့ရွေးသွားစေ၊ စာရလည်းတူမေးရလည်းတူစာဝါလည်းတူရှိကြလျှင်သိက္ခာ
ဝါကြီးဆရာတပည့်တို့ရွေးသွားစေ၊ ပဉ္စင်းလောင်း၊ တော်ရှင်လောင်း၊ တော်
တို့ကိုဝတ်စားတန်ဆာဆင်ယင်ချီးမြှောက်ရမည်မှာအညံ့ပဉ္စင်းလောင်း၊ တော်
တို့ကိုပုဆိုးအနီးပါ၊ ကတိပါဝတ်လုံစာရံတဆင့်တင်၊ ရွှေစလွယ်၆ဆွယ်၊ ခေါင်းနီ၊ ရွှေ
ပွင့်၊ ရွှေနား၊ တောင်ကြက်ရင်း၊ လက်ကောက်၂ဆင့်၊ လက်စွပ်၂တွင်း၊ ကျွင်း
ဆင်စွယ်၊ ချက်ပြည့်၂၊ ပိုးစုံထီး၂၊ အထွတ်မော်ပွင့်အဖျားရွှေသံငုံတည်၊
တွင်းခွက်လက်ဆိုး၊ တကောင်း၊ ဘုံးလေး၊ ထောင့်၊ ငွေအင်း၊ အင်္ကျီ၊ သံ
လင်းတလဲ၅၊ ပန်းဆွယ်၊ ရွှေရေး၊ တာယုန်း၊ ထိုး၊ ထိုးစင်ထင်းပြင်၊ အကြပ်အမ
အချွေအရံအဆင်တိုင်လူဝတ်ခင်းကျင်းဆောင်ရွက်ဝတ်ဆင်စေ၊ ယံဆင်ပြီးသည့်ကလေး
ပဉ္စင်းသစ်မိဘတစ်ဆယ့်ဆယ်ကိုရတနာ၊ တသစ်ကိုတိုင်မင်းမွှလွတ်ငြိမ်းစေ၊ ရွှေ
ပြည်တော်တင်သတင်းသုံးနေလျှင်လစဉ်ဝတ်မှာဆန်၅၊ ငါး၅၅၀၊ ဆား၅၀၊
ငါးသွေ၅၀၊ ငြင်၂၅၊ ကြက်ဆွန်၂၅၊ ငှက်နင်းပရိက္ခရာရံမှီကထိန်ကလေးရောက်လျှင်
တနှစ်တကြိမ်အလှူတော်တို့ခံစေ၊ အလတ်ပဉ္စင်းလောင်း၊ တော်တို့ဆင်ယင်ရမည်
မှာပုဆိုးအနားပါ၊ ဝတ်လုံကတိပါစာရံ၂ဆင့်တင်၊ ရွှေစလွယ်၆ဆွယ်၊ ခေါင်းနီ၊
ရွှေရေးပန်းရပွင့်၊ ရွှေနား၊ ထောင်း၊ တောခြယ်၊ လက်ကောက်၃ဆင့်၊ လက်
စွပ်၃တွင်း၊ ကျွင်းဆင်စွယ်ချက်ပြည့်၂၊ ပိုးစုံထီး၊ အထွတ်မော်ပွင့်တင်၊ ထီးလက်

အဖျား ရွှေသံဝိသည့် ၊ ကွမ်း ခွက်လက်အိုး ၊ တကောင်း ဘုံး ဂွမ်း ထောင် ၊ မိုး ဤး
 ထွေး အင် ၊ သံလျင်း တလဲရ ၊ ပန်း ဆွဲရပ် ရွှေ ရေး ၊ တာ ရွှေ ရေး ၊ ထမ်း စင်ထမ်း
 ပြင်အကြပ်အမအ ခြေအရံအ ဆောင်ကိုင်လူ ၂၀ ခင်း ကျင်း ဆောင်ရွက် ဝတ်ဆင် စေ ၊
 ကံ ဆောင်ပြီး သည်ကလ ပဉ္စင်း သစ်မိဘအစ်ကိုညီ နှစ်မ ပေါက် ဘော်တစုတို့ကို ရဟန်း
 တသဏ္ဌာန်တိုင် မင်း မှုလွတ်ငြိမ်း စေ ၊ ရွှေပြည် ဘော်အတွင်း သတင်း သုံး နေလျှင်
 လစဉ် ဝတ်မှာဆန် ၃ ၊ ငါး ပီရ ၅ ၊ ဆား ရ ၅ ၊ ငါး လျှော် ၅ ၊ ငြုတ် ၃ ၅ ၊ ဩက်သွန် ၃ ၅ ၊
 သင်္ကန်း ပရိက္ခရာ စုံမှာ ကထိန်ကလ ရောက်လျှင် တနှစ်တကြိမ် အလှူတော်ကို ခံ စေ ၊
 (အမြတ်ပဉ္စင်း လောင်း တို့ကိုဆင်ယင် ရမည်မှာ ပုဆိုး အနား ပါ) ၊ ရွှေ ဖျင် ဝတ်လုံ
 ဘဲရံ ၃ ဆင့်တပ် ၊ ရွှေ စလွယ် ၁၂ သွယ် ၊ ဗောင်းကတ္တီပါနီ ၊ ရွှေသီး ပန်း ၉ ပွင့် ၊ သင်း ကျစ်တွင်
 စိန် တိုင် ၄ မျက်နှာ ၊ ရွှေ နား ထောင်း ပန်းခြယ် ၊ လက် ကောက် ကျောက် စီ ၃ ဆင့် ၊ လက်စွပ်
 ၅ ကွင်း ၊ ကျင်း ရွှေချက် ၊ အရိုး နီသုတ် ၊ ပိုး စုံထိုး အတွတ် ရွှေ မော် ပွင့် ၊ ထီး လက်အဖျား
 ရွှေသံဝိသည့် ၊ သတောင်လည်ကြာယပ် ၃ ဆင့် ၊ ရွှေ ညောင်ရွက်ဆွဲ ၊ အရိုး ရွှေကြံဆစ် ၂ ၊
 ကွမ်း ခွက် ၊ လက်အိုး ၊ တကောင်း ဘုံး ဂွမ်း ထောင် ပယင်း တပ် ၊ ကွမ်း လိပ် ၃ မြွာ ၊
 ရွှေ ထွေး အင် ၊ သံလျင်း တလဲ ၉ ၊ ပန်း ဆွဲရပ် ရွှေ ပိန်း ၊ တာ ရွှေ ပိန်း ၊ ထမ်း စင်
 ထမ်း ပြင်အကြပ်အမအ ခြေအရံအ ဆောင်ကိုင်လူ ၃၀ ခင်း ကျင်း ဆောင်ရွက် စေ ၊
 ကံ ဆောင်ပြီး သည်ကလ ပဉ္စင်း သစ်မိဘ ပေါက် ဘော်အမျိုး ရသက်တို့ကို နီရံ ၃ အစု
 မှာ သည်မြင့် ၃ အစုသို့ ပြောင်း ချီဖြည့်ဘွဲ့ စေရမည် ၊ ၄ ငှင်း အစု ပြောင်း ကိုအလိုမရှိ
 လျှင် အလတ်ပဉ္စင်း လောင်း တို့နည်း မိဘနှင့် ပေါက် ဘော်မှန်သမျှ ရဟန်း
 ကိုယ်ရှိစဉ် တသဏ္ဌာန်တိုင် မင်း မှုလွတ်ငြိမ်း စေ ၊ ရွှေပြည် ဘော်တွင် သတင်း
 သုံး နေလျှင် လစဉ် ဝတ်ဆန် ၃ ၊ ငါး ပီ ၁ ။ ၊ ဆား ၁ ။ ၊ ငါး လျှော် ၁ ။ ၊
 ငြုတ် ၅ ပီ ၊ ဩက်သွန် ၅ ပီ ၊ သင်္ကန်း ပရိက္ခရာ စုံမှာ ကထိန် ကလ ရောက်လျှင်
 တနှစ် တကြိမ် အလှူတော်ကို ခံ စေ ၊ အမြတ်သမ္မာဏ လောင်း တို့ကိုဆင်ယင် ချီး
 မြှောက် ရမည်မှာ ပုဆိုး အနား ပါ ၊ ကတ္တီပါ ဝတ်လုံ ရွှေ ဖျင် ၊ သတောင်လည်း
 ရွှေ ၊ ရွှေ ပေါက်ချမ်း ၊ ရွှေကုန်း ၊ ရွှေလက် ကောက် ၂ ဆင့် ၊ လက်စွပ် ၂ ကွင်း ၊ နာ
 တောင်း ဆင်စွယ်ချင်စွပ် ၊ ထမ်း စင်လက်ခတ်ယပ် နီ ရွှေ ရေး ၊ တာယွန်း ထိုး ၊ ပိုး
 စုံထိုးအတွတ် မော် ပွင့် ၊ အနားသံ ၄ ရွှေထည် ကျပ်လက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်အဝန်း ၊

ကျိုင်းဆင်စွယ်ချက်ပြည့်၊ ထမ်းစင်ထမ်းပြင်အကြပ်အမအဆိုင်ကိုငါလူဝဉ္စခင်းကျင်းဆိုင်
 ရွက်စေ၊ ဂွင်ဖြစ်ပြီးသည်ကိလမိဘတအိမ်ဆိုင်တိုင်မင်းမျှလွတ်စေ၊ အလတ်သမ္မာမေမာမှ
 ပုဆိုးအနားပါ၊ ဝတ်လုံမိုင်းလုံး၊ ရွှေပေါက်ချမ်း၊ ရွှေကုန်း၊ ရွှေလက်ကောက်၂ဆင့်၊ လက်
 စွပ်၂ကွင်း၊ နားတောင်းဆင်စွယ်ချင်စွပ်၊ ထမ်းစင်လက်ခတ်၊ ကျိုင်းဆင်စွယ်ချက်၂ခန့်
 ဝ၊ ပိုးစုံထီးအထွတ်မော်ပွင့်၊ အနားသံ၂ရွှေထည့်၊ ကျပ်လဘက်အိုး၊ ယဝ်နီရွှေရေး၊
 တာယွန်းထိုး၊ ထမ်းစင်ထမ်းပြင်အကြပ်အမအဆိုင်ကိုငါလူဝ၊ အညံ့သိမ္မာလောင်း
 မှာပုဆိုးအနားပါ၊ ဝတ်လုံမိုင်းလုံး၊ ရွှေပေါက်ချမ်း၊ ရွှေကုန်း၊ ရွှေလက်ကောက်
 ၂ဆင့်၊ လက်စွပ်၂ကွင်း၊ နားတောင်းဆင်စွယ်ချင်စွပ်၊ ထမ်းစင်လက်ခတ်၊
 ကျိုင်းဆင်စွယ်ချက်လက်ခံခန့်ဝ၊ ပိုးစုံထီးအထွတ်မော်ပွင့်အနားသံခွေထည့်၊
 ယဝ်နီရွှေရေး၊ တာယွန်းထိုး၊ ထမ်းစင်ထမ်းပြင်အကြပ်အမအဆိုင်ကိုငါလူရယောက်
 သည်သမ္မာဆင်ယင်လိုက်စေ၊ တန့်စိတကြိမ်အလှူတော်ခံစေ၊ အဂ္ဂင်ဇေယျာဓိမင်းမြတ်
 ပဉ္စင်းလောင်းတော်တို့ကိုယ်မှာဝတ်စားတန်ဆာအဆင်အယင်အချီးအမြှောက်အညံ့
 အလတ်အမြတ်အပိုင်းအခြားနှင့်အသီးသီးရှိကြလေပြီးသည်ကိုပြင်လွင်ပြည်သူပြည်သား
 တို့ကောင်းမှုကုသိုလ်ပြုကြသည်၊ ပဉ္စင်းလောင်းရှင်လောင်းတို့မှာရွှေထီး၊
 ရွှေဝတ်လုံ၊ ရွှေအိမ်၊ ရွှေဖလားအများအပြားဆောင်ရွက်ကြကြောင်းနှင့်
 ရွှေနားတော်ကြားတော်မူသည်၊ အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်သည့်နောက်အကြီးအလွန်
 မဆောင်ရွက်မစီးနင်းကြစေနှင့်၊ ပဉ္စင်းလောင်းတော်ရှင်လောင်းတော်
 တို့အောက်လျှော့၍ဆောင်ရွက်ကြစေ၊ အမိန့်တော်မတည်ခွင့်လမ်းမရသည်ကို
 ဆောင်ရွက်ကြလျှင်ပဉ္စင်းတကာရှင်တကာတို့ကိုအပြစ်နှင့်လျော်စွာစီရင်၊ ပ
 ဌမပဉ္စင်းလောင်းတော်တို့နှင့်၄င်းတို့ကိုကြပ်မပို့သည့်ကံဆိပ်တော်ရဆရာ
 တော်ဘောက်ပြားခြင်းရှိသည်မရှိသည်၊ ရွှေပြည်တော်အတွင်းအမြဲသတင်းသုံး
 နေ၍သဘာဝဘော်မျှကိုရွက်ဆောင်မရွက်ဆောင်သည်ကိုလည်းဝန်တို့ကမဟာ
 ဒါန်ဝန်ကိုကြည့်ရှုမှတ်သားစေ၍ ဇေယျာဓိတော်မူသောအောင်စာသွင်း၊ စာ
 မေးဆရာတို့မှစ၍ ကံဆိပ်တော်ရဆရာတော်တို့လည်း သုဓမ္မာဇရပ်တွင်စည်း
 ဝေးခွင့်အမျှရှိ၍ လျှောက်ထားပင့်တိတ်သည်ကိုသဘာဝဘော်ရေးသဘာဝမျှ
 သင်္ဃာကိစ္စမဟုတ်သကဲ့သို့ ညီညွတ်စွာမလွှာမရှောင်ကြောင်းနှင့်ရွှေနားတော်

ဤဘေးတော်မူသည်။ မနာမယျာသည့်ကိုရိုးကိုးကပ်ခို၍မနေစေနှင့်။ သာသနာတော်မူကိစ္စဖြစ်သည်။ ညီညွတ်စွာလာရောက်စဉ်းဝေးပြေးစေ၊ ပဉ္စင်းလောင်းတော်ရှင်လောင်းတော်တို့အိမ်ရှေ့မင်းမှစ၍မင်းညီမင်းသားများမတ်တို့ကိုဝေငှကောင်းမျှတစွာစေရမည်မှာပဉ္စမပဉ္စင်းလောင်းတော်ရှင်လောင်းတော်တို့ရအင်ကိုယ်တော်မူသဘာဝသဘာဝမှခွဲဝေသမုတ်ပိုင်းခြားတော်မူမည်။

8 July

1785

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၂ ရက်နေ့နံနက် ၁ နာရီခွဲ

မှူးပြန်။

(တောင်ခွင်သာသနာပိုင်ပိဋကတ်တိုက်ပေမူ)

တရုတ်ဝန် နေမျိုး သီရိ ဇေယျသ ခါရဘကို ရွှေတိုက်ဝန်၊ မင်း ကြီး နန္ဒ ကျော်ထင်ကို
 လမိုင်း ဝန်၊ မင်း ဟုမင်း ကျော်ကိုရွာလတ်ဝန် (ခန့်)။ 17 July 1785
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁၁ ရက် နေ့နား ခံ
 ကျော်စွာ နော်ရထာ ပြန်။
 (မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

18 July

1785

လက်သုရ ကျော်ကိုစစ်လျင် ထောင်မှူး ခန့်။

18 July

1785

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံနေမျိုး သင်္ဂြိုဟ်ထွင်
ပြန်။

(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

18 July

1785

ပင်း တလဲစါး အကြည့်သား (သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခုနှစ် ဝါဆို) လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့
 နား ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာကို ခေါ်၍ ပြန်၊ ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်တို့ကို ခုရုံး သို့
 တက်စေ၊ မြင်း စုကြီး ဝန်ကအပ်သည်။ ပင်း တလဲစါး လူစုကို စစ်ရုံး ရှိသည့်အတိုင်း
 စစ်၍ သွင်း ၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခုနှစ် ဝါဆို) လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့၊ နား ခံ
 ကျော်စွာ နော်ရထာ ထွင်ပြန်၊ ပင်း တလဲစါး ဟောင်း သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ
 တော်ကို မစောင့်အကြံ ခံကြံ ခံကြံ စည်သူ ဖြစ်သည်။ ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း စီရင်မည်၊
 စာသွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ နောက်ရုံး ထွင်အကြည့်ရှိသည့် မယား နှင့်သား ကို
 ပါစေ၊ တိုင်ပင်ရာ ပါသည့်သူတို့ကို အဆုံး စီရင်၊ (သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခုနှစ် ဝါဆို)
 လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့) ည (နား ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာ) ကို ခေါ်၍ ပြန်၊ ပင်း
 တလဲစါး နှင့်မယား မိဂှင်သား အမိသုံး ယောက်ကို နှုတ်စေဦး ။
 (သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခုနှစ် ဝါဆို) လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့) ည (နား ခံ
 ကျော်စွာ နော်ရထာ ထွင်) ပြန်။
 (မျိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၀)

နှမတော်ပန်းတောင်းငြိစား မှာအရကနှုတ်၊ ခြံစား ထွင်အစေအပါး ကျွန်
 ယောက်ျား တယောက်မျှမရှိစေနှင့်၊ မိဘမရှိမိမ္မစေကျွန်သူယောက်သွေ့စေပါး
 စေ၊ သတိုး သီရိမဟာဥဇာနကိုစလွယ်ငွေသွယ်သနား တော်မူရင်း ထင်သွယ်တိုး
 မှန်အောင်ဝါသွယ်၊မဟာဥက္ကမဇေယသုယ၊မဟာဥက္ကမသင်္ကြန်၊ မဟာဥက္ကမကျော်၊
 သီရိဥက္ကမဇေယသုယ၊ မဟာသီရိသညိတသူ၊ မဟာသီတသူ၊ မင်း ကြီး မဟာသက်
 တော်ရှည်၊ မဟာသရီဇေယသင်္ဃိယာ မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်၊ မဟာမင်း
 ဝှကျော်စွာ၊ မင်း ကြီး မင်း ခေါင် ကျော်တို့ကိုစလွယ်ရသွယ်သနား တော်မူရင်း
 မှာသွယ်တိုး မှန်အောင်ငွေသွယ်၊ မဟာသင်္ခါရာ၊ မဟာမင်း ဝှမင်း ခေါင်၊
 မဟာတယပြား ၊ မဟာမင်း ရာဇာ၊ မင်း ဝှစည်သူ၊ မင်း ကြီး နန္ဒကျော်
 ထင်၊ နေမျိုး နော်ရထာ ကျော်ထင်၊ မင်း ဝှကျော်စွာ၊ နေမျိုး စည်သူ၊ မင်း
 ဝှကျော်ထင်၊ မဟာစည်သူ၊ နေမျိုး ကျော်ထင်သီတသူ၊ နေမျိုး သီရိဇေယသင်္ခါရာ
 တို့ကိုစလွယ်ငွေသွယ်သနား တော်မူရင်း မှာသွယ်တိုး မှန်အောင်ငွေသွယ်သနား
 တော်မူသည်။

20 July

1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခုဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံစ

မြောင်မှူး ထွင်ပြန်။

(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ငကလား လင်မယား ၂ ယောက်မှာ မိစွေး တော်နှင့်နေစေ၊ ငရွှေ၊ ငရွှင်

တို့လင်မယား သား အမိတစုကိုအကျဉ်း ကလွတ်၍လွတ်ရမာ နေစေ။

24 July

1785

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခုဒုတိယဝါဆို) လပြည့်ကျော် ၃ ရက်နေ့နား ခံ

ဇေယ နော် ရထာထွင်ပြန်။

(မျိုး ဩဌ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

တကတော့အတွင်း ဝန်တို့လျှောက်ပါသည်ဆရာတော်ဘုရား ၊ ကျောင်း ဘုရား
ဝတ်မိုး ဝတ်မြေနှင့်စပ်သည့်အရာများ တို့မေး လျှောက်စေ၍ဆရာတော်ကိုဆက်
သွင်း သည့်စာအရမရှင်း မလင်း သင်္ကတင်း လောက်အောင်မရှိသေး ဖြစ်သည်။
သိသာရှင်း လင်း သင်္ကတင်း လောက်အောင်စာမေး ဆရာတော်တို့မှစ၍ကျမ်း
ဂန်သိမြင်သည့်ကံဆီရ် တော်ရဆရာတော်တို့ကိုအသီး သီး လျှောက်ထား စေ၍တရား
ကျမ်း ဂန်နှင့်အညီအသီး စာဆက်သွင်း စေဦး သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခုဒုတိယဝါဆိုလပြည့်^{27 July 1785}
ကျော် ၆ ရက် နေ့ဘုရား အမိန့်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရှက်ရသည့်အတိုင်း သက်ပန်း စီး၊
ညောင်အုပ်စား ၊ အဆောင်မြင်ကြွင်း ၊ ငမ္မေး တို့ကိုလျှောက်ထား လာပါစေသည်။
၁။ မင်း တို့ရေ မြေကိုအစိုး ရသည့်နှင့်ဆင်း ရဲသား တို့လယ်ယာမိုး မြေကိုအစိုး ရသည့်
အရာသည်မည်သို့အထူး ဂြိုသည့်ဖြစ်မည်။

၂။ ဆင်း ရဲသား တို့အသီး သီး လယ်ယာမိုး မြေကိုအစိုး မရမင်း တို့သဘာအစိုး ရမည်
ဖြစ်သည်။

၃။ ကန်သင်း ပြောင်း ခြင်း စသည်များ မှာ မြေမည်သည်အစိုး အနုပြုဖြစ်၍တံဖျား
မျှသာလွန်လျှင်ပင်အဒိန္နဒိန် ပါရာဇိက ရောက်သည်ဆိုသည်။ မင်း ဥစ္စာအား ဖြင့်
ရောက်သည်ဖြစ်မည်။ ဆင်း ရဲသား တို့ဥစ္စာအား ဖြင့် ရောက်သည်ဖြစ်မည်။

၄။ ဝတ်မိုး ဝတ်မြေကိုမင်း တို့သဘာလျှောက်သည်ဖြစ်မည်။ ဆင်း ရဲသား တို့လည်း လျှောက်
သည်ဖြစ်မည်။ နှစ်ဦး ပင်လျှောက်သော်မင်း လျှာသည်နှင့်ဆင်း ရဲသား တို့လျှာသည်အရာ
သည်မည်သို့အထူး ဂြိုသည့်ဖြစ်မည်။

၅။ မင်း တို့ပယ်နယ်ပိုင်း ခြား သတ်မှတ်၍လျှာသည့် မြေအတွက်ဆင်း ရဲသား တို့လုပ်စား
သည့်လယ်ယာဥယျာဉ်များ သည် ကျောင်း ဘုရား ဥစ္စာဖြစ်သင့်သည်ဖြစ်မည်။ ဆင်း ရဲ
သား တို့ဥစ္စာပင်ဖြစ်သင့်သည်ဖြစ်မည်။

၆။ ကျောင်း ဘုရား ဝတ်မိုး ဝတ်မြေများ မှာသိမ်း ခံသူမရှိလျှင် ကျောင်း ဘုရား
နှင့်ဆိုသင့်သည်။ အစိုးအစုကိုလုပ်စား သူတို့မည်သို့ပြုရသည်ဖြစ်မည်။ သိမ်း ခံသူမရှိ
သော ကြောင့်လုပ်ဆောင်သူတို့အစုအဆမပေး သုံး စား မိသော်သုံး စား ထိုက်သည်
ဖြစ်မည်။ မသုံး စား ထိုက်သည်ဖြစ်မည်။

၇။ ဝတ်မိုး ဝတ်မြေများ ထွင်ထိန်း သိမ်း စေသင့် ရှေ့ကသူမရှိ၍သစ်သီး သစ်ပွင့်

သစ်ရွက်များ ကိုဆွတ်ယူသုံး စား မိသော်သုံး စား ထိုက်သည်ဖြစ်မည်။ မသုံး စား ထိုက်သည်ဖြစ်မည်။

၈။ ဆီမီး ဝတ်မည်မျှသင်ပုတ်ဝတ်မည်မျှဖြစ်စေစသည်ဖြင့်ပိုင်းခြား၍အနည်းမျှသာလျှာညှိအရသာများ မှာကြွင်းကျန်သောလွန်သည်အခွန်အတုတ်များ ကိုမည်သည့်ဆိုင်ပိုင်ထိုက်သည်ဖြစ်မည်။

၉။ လျှာရင်းသံဃာကျောင်းဘုရား မရှိသည့်ဝတ်မိုး ဝတ်မြေအခွန်အတုတ်များ သည်သံဃာကျောင်းဘုရား ဥစ္စာပင်ဖြစ်မည်။ မင်း ဥစ္စာဖြစ်သည့်ဖြစ်မည်။

၁၀။ မင်းတို့လျှာညှိအရသာများ မှာလျှာရင်း မင်း မရှိသော်လျှာပျက်ထိုက်သည်ဖြစ်မည်။ အလျှာမပျက်ထိုက်သည်ဖြစ်မည်။

၁၁။ ရှေးမင်းတို့ကျောက်စာတိုင်း မှတ်၍လျှာညှိအရသာများ မှာတရားကျမ်းဂန်နှင့်ညီသည့်အရသာလည်း ရှိသည်။ တရားကျမ်းဂန်နှင့်မညီသည့်အရသာလည်း ရှိသည်။ တရားကျမ်းဂန်နှင့်အညီကျောက်စာတိုင်း မှတ်လျှာခါနီးသည့်အရသာများ မှာအလျှာမြောက်ထိုက်သည်။ မမြောက်ထိုက်သည်။ အလျှာခံထိုက်သည်။ မခံထိုက်သည်ဖြစ်မည် အရသာများ နှင့်သိသာရှင်းလင်းသက်တက် လောကီအောင်တရားကျမ်းဂန်နှင့်အညီအသီးအသီးစာဆက်သွင်း တော်မူပါမည့်အကြောင်း ကိုလျှောက်ထားပါသည်။ ဆရာတော်ဘုရား ၊ (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခုဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၆ ရက်နေ့ ၂၇ July ၁၇၈၅ ခုနှစ်၊ ရှိလိုက်သည်ကား ၊ အမေး တော်တဆယ်တချက်တွင်မင်းတို့ရေမြေကိုအစိုးရသည်နှင့်ဆင်းရဲသားတို့လယ်ယာမိုးမြေကိုအစိုးရသည်အရသာမည်သို့အထူးရှိသည်ဖြစ်မည်ပမ္မအမေးတော်မှာ ခေတ္တခန့် အဓိပတိတိ ခေါဝါသေဌ ခတိယောက္ခေဝ ဒုတိယအက္ခရံ ဥပနိပတ္တံ ၊ ဟူ၍လယ်ယာမိုးမြေတို့၏အရှင်ဖြစ်သော ကြောင့်ရေမြေသေဌနှင့်မင်းတို့သည်ခတ္တိယမည်ကြောင်းကိုဒိဃနိကာယ် သုတ်ပါဏေယျဝါကျမ်းမှာလာသည်နှင့်အညီမင်းတို့သောရေမြေကိုအစိုးရသည်။ ဆင်းရဲသားတို့မှာလုပ်ဆောင်သိမ်းပိုက်ကာသောဖြစ်သည်။ လုပ်ဆောင်သိမ်းပိုက်သည်မှာလည်း မင်း၏ဥစ္စာကိုလက်စွဲလုပ်စားရိုးဖြစ်၍လည်းကောင်း ၊ လုပ်စားရိုးဖြစ်သည့်သူတို့မှကလဒေသထုံးစံရှိရာပေး၍လည်းကောင်း လက်စွဲပြု၍လုပ်ဆောင်သိမ်းပိုက်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ မင်းကဲ့သို့အစိုးရ၍လုပ်ဆောင်ခြင်းမဟုတ်။ ထိုအကြောင်းကိုလည်း ရေမြေရှင်ဖြစ်

ရှိ ရေ မြေ သေ ဌ နှင်း မင်း အား အခွန်အတုတ်ဆက်သွင်း ဖြစ်သည်ကိုလည်း ကောင်း ၊
 ရေ မြေ ဂွှင်အား ဆယ်ဖို့တဖို့အခွန်အတုတ် ပေး ရသည့်ဟူ၍ ဒသ ကောဌာ သေ ကောဌာ
 ဧ ကော ကောဌာ သော ဘူမိသဘာဝ နံ ဒါတ ဗြောဟ္မာ ဟု ဝိနည်း အဋ္ဌကထာလာ
 ရှိသည်ကိုလည်း ကောင်း ထောက်၍သိရသည်။ ထို့ ဧဝံ မင်း တို့ ရေ မြေကိုအစိုး ရ
 သည် နှင့်ဆင်း ရဲသား တို့လယ်ယာ မိုး မြေကိုအစိုး ရသည့်အရသည့်မင်း မှာအသွင်
 သခင်အဖြစ်ဖြစ်ဆင်း ရဲသား တို့မှာလက်စွဲလုပ် ဆောင်သိမ်း ပိုက်ခြင်း ဖြစ်အစိုး ရ
 သည်ဟု ခေတဝေတခြင်း ဖြစ်သည်ဟူ၍အထူး သိအပ်သည်။ ဆင်း ရဲသား တို့အသီး အသီး
 လယ်ယာ မိုး မြေကိုအစိုး မရ၊ မင်း တို့သာအစိုး ရသည့်ဖြစ်မည်ဟု သောဒုတိယအမေး
 တော်မှာ ခေတ္တ နံ အဓိပတိတိ ခေါ် အစရှိသော ရှေး ဆိုခဲ့ပြီး သောသုတ်ပါထေ
 ယျဝါ ပါဠိ တော် နှင့်အညီ ရေ မြေ သေ ဌ နှင်း မင်း တို့သာလယ်ယာ မိုး မြေကိုပိုင်သည်
 ဖြစ်၍ မင်း တို့သာအစိုး ရသည်။ ဆင်း ရဲသား တို့အစိုး မရထိုက်၊ ကန်သင်း ပြောင်း
 ခြင်း စသည်များ မှာ မြေမည်သည်အစိုး အနတ္တဖြစ်၍တစ်ဖျား မျှသာလွန်လွင်ပင်
 အနိန္ဒာဒိန်ပါရဂူက ရောက်သည်ဆိုသည်။ မင်း ဥစ္စာအား ဖြင့် ရောက်သည်ဖြစ်မည်။
 ဆင်း ရဲသား တို့ဥစ္စာအား ဖြင့် ရောက်သည်ဖြစ်မည်ဟု သောဒုတိယအမေး တော်မှာ
 သခင်ဆိုခဲ့ပြီး သောနည်း ဖြင့် ရေ မြေ သေ ဌ နှင်း မင်း တို့သာ ရေ မြေကိုအစိုး ပိုင်
 သည်။ အစိုး ပိုင် သောအရှင်စိုး မင်း ကမူလဆဇ္ဇအား ဖြင့်ပိုင် လောကဉာဏ် ပေးကမ်း
 မှဆင်း ရဲသား တို့မှာလည်း ပိုင်မည်ဖြစ်၍အစိုး ရပိုင် သောမင်း ၏ဥစ္စာအား ဖြင့်
 လည်း ရောက်သင့်၏။ မင်း ကမူလဆဇ္ဇအား ဖြင့် ပေး ၍ ပိုင် သောဆင်း ရဲသား တို့
 ဥစ္စာအား ဖြင့်လည်း ရောက်သင့်၏။ ကျမ်း ဂန်မှာမည်သူ့ဥစ္စာသာ ပါရဂူက
 ဝတ္တဟူ၍ မဆိုပိုင်ထိုက်၍ ဥစ္စာရှင်ဖြစ် သောသူခပ်သိမ်း တို့၏ဥစ္စာကိုပင် ပါရဂူက
 ဝတ္တဟူ၍ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဝတ်မိုး ဝတ် မြေကိုမင်း တို့သာလျှာထိုက်သည်ဖြစ်မည်။ ဆင်း
 ရဲသား တို့လည်း လျှာထိုက်သည်ဖြစ်မည်။ နှစ်ဦး ပင်လျှာထိုက် သောမင်း နှင့်ဆင်း ရဲသား
 တို့လျှာသည်အရသ မည်သို့အထူး ရှိသည်ဖြစ်မည်ဟု သောစတုတ္ထအမေး တော်မှာ မြေကြီး ကို
 ဆိုခဲ့ပြီး သောကျမ်း ဂန်နှင့်အညီမင်း တို့သာ ပိုင်ထိုက်သည်ဖြစ်၍ဆင်း ရဲသား တို့မပိုင်
 ထိုက် သော ဧဝံ ဝတ်မိုး ဝတ် မြေကိုဆင်း ရဲသား တို့မလျှာထိုက်၊ မိမိတို့လုပ် ဆောင်၍ရ
 သည်ပိုင်ထိုက်သည်အပေတိယံပစ္စည်း ကိုသာလျှာဒိန်း ထိုက်မည်။ မင်း တို့ပယ်နယ်ပိုင်း ခြား

မှတ်သား ချီးကျူးသည့် မြေအတွင်း ဆင်း ရဲသား တို့လုပ်စား သည်လယ်ယာ ဥယျာဉ်များ သည် ကျောင်း ဘုရား တို့ဥစ္စာဖြစ်သင့်သည်ဖြစ်မည်။ ဆင်း ရဲသား ဥစ္စာဖြစ်သင့် သည်ဖြစ်မည်ဟူသောပစ္စမအမေး တော်မှာ ကျောင်း ဘုရား တို့အား ရည်၍မှတ် သား ပိုင်း ခြား လှူထား ခဲ့သည့် မြေအတွင်း လယ်ယာ ဥယျာဉ်များ သည် မြေဖြစ်၍ လျှာရင်း တိုင်း ပင် ကျောင်း ဘုရား တို့ဥစ္စာသဘာဝဖြစ်သင့်သည်။ ဆင်း ရဲသား တို့ဥစ္စာ မဖြစ်သင့်။ အသီး အနှံကိုမူကား ဆယ်ဖို့တဖို့အခွန်အတုတ်မှတ်ပါး ဆင်း ရဲသား တို့ဥစ္စာ သဘာဝဖြစ်သင့်သည်။ ကျောင်း ဘုရား ဝတ်မှီး ဝတ်မြေမှာ ခံသူမရှိလျှင် ကျောင်း ဘုရား တို့နှင့်ဆိုင်သင့်သည်အဖို့တစုကိုလုပ်စား သူတို့မည်သို့ပြုရမည်ဖြစ်မည်သိမ်း ခံသူမရှိသော ကြောင့်လုပ်ဆောင်သူတို့အစုမပေး သုံး စား မိသော်သုံး စား ထိုက်သည်ဖြစ်မည်။ မ သုံး စား ထိုက်သည်ဖြစ်မည်ဟူသောဆဋ္ဌမအမေး တော်မှာသိမ်း ခံသူပင် (မ) ရှိသော် လည်း ကျောင်း ဘုရား တို့နှင့်ဆိုင်သင့်သည်။ ဒသမဘာဂကို ကျောင်း ဘုရား တို့မှာ သာပေး သွင်း သင့်သည်။ သိမ်း ခံသူမရှိသည်တို့၍အဖို့အစုမပေး မသွင်း မသုံး စား ထိုက်။ ထိုအကြောင်း ကိုလည်း သံဃိကဓန ဘိက္ခုဝေ ဗီဇဓန စသောဝိနည်း ပါဠိ တော်။ ဒသကောဋ္ဌာသေ ကတ္တာ ဇကော ကောဋ္ဌာသော ဘူမိသမိကာနံ ဒိတဗ္ဗောဟူသောဝိနည်း အဋ္ဌကထာတို့၌ မြေရှင်တို့အား ဒသမဘာဂ အဖို့အစုပေး သွင်း ရသည့်ကိုဆိုသော ကြောင့်သိအပ်သည်။ ဝတ်မှီး ဝတ်မြေများ ထွင်ထိန်း သိမ်း စောင့်ရှောက်သူမရှိ၍သစ်သီး သစ်ပွင့်သစ်ရွက်များ ကိုဆွတ်ယူသုံး စား မိသော်သုံး စား ထိုက်သည်ဖြစ်မည်။ မသုံး စား ထိုက်သည်ဖြစ်မည်ဟူသောသတ္တမအမေး တော်မှာ ထိန်း သိမ်း စောင့်ရှောက်သူမရှိသည့်အရက္ခိတ အဂေါရိတ သစ်သီး သစ်ရွက်သစ်ပွင့် ပစ္စည်း ဝတ္ထုများ ကိုရဟန်း တို့ပင်သုံး ဆောင်ထိုက်သည်ဟုသဒ္ဓိန္နကထာအဖွင့်တွင်ဝိနည်း အဋ္ဌကထာလာသော ကြောင့်လည်း ကောင်း ၊ အစောင့်အရှောက်မရှိသည်သစ်သီး သစ်ရွက်သစ်ပွင့်ပစ္စည်း များ သည်သံဃိကအာရာမိမှာပင်ဖြစ်သော်လည်း ကောင်း ၊ သံဃာဥစ္စာဂရုဘဏ်မဖြစ်ဟုဝိနည်း အဋ္ဌကထာလာသော ကြောင့်လည်း ကောင်း ၊ ထိန်း သိမ်း စောင့်ရှောက်သူမရှိလျှင်မည်မျှ ဥစ္စာမျှမဟုတ်ဖြစ်၍သုံး စား ထိုက် တော့သည်။ ထိုစကား ၌ ကျောင်း သံဃာတို့ဥစ္စာမှာသင့်တန်စေ။ ဘုရား စေတီတို့ ဥစ္စာမှာဘုရား စေတီကိုမစောင့်မရှောက်တတ်သည်ဖြစ်၍ယနေလျှင်နက်ဖြန်ပင်

ယူစား ထိုက်၏ဆိုသကဲ့သို့ စကား မကျပြီ လောဆိုဖွယ်ရှိ၏။ ထိုသို့ကား မဆိုသင့်။ အဘယ်
 ဤငါ့နည်း ဟူမူကား စေတီဘုရား တို့ကပွဲယကဘရကဝတ္ထုကံသိမ်း အာရဿ်စောင့်
 အာရဿ်စွဲတည်၍လျှာပင်သိမ်း ဆည်း သည်ဖြစ်စေ။ သူတပါး တို့သိမ်း ဆည်း သည်ဖြစ်စေ။
 သိမ်း ဆည်း စောင့်ရှောက်သင့်သည်ပင်မည်ချေသော ဤငါ့တည်း။ ဆီမီး ဝတ်မည်
 မှုသင်း ပုတ်ဝတ်မည်မျှဖြစ်စေစသည်ဖြင့်ပိုင်း ခြား ၍အနည်း ငယ်မှုသဘာဝသည့်အာရဿ်
 များ မှာကြွင်း ကုန်သဘာဝနည်းအခွန်အတုတ်များ ကိုမည်သူဆိုင်ပိုင်ထိုက်သည်ဖြစ်မည်
 ဟူသောအဌမ အမေး တော်မှာဘူမိသမာဓိကနံ ဒါတဗ္ဗောဟူသောဝိနည်း အဌ
 ကထာပါဌ်နှင့်အညီ မြေရှင်တို့သဘာဝပိုင်ဆိုင်ထိုက်သည်ဖြစ်၍ မြေရှင်ဟုဆိုအပ်သော ကျောင်း
 ဘုရား သံဃာတို့သဘာဝပိုင်ဆိုင်ထိုက်သည်အခွန်များ ကိုသဘာဝလျှာ။ ဝတ်မိုး ဝတ်မြေနှင့်တကွ
 လျှာချေ၍လျှာရင်း သူတို့စကား ကိုပမာဏ မပြုသင့်။ လျှာရင်း သံဃာ ကျောင်း ဘုရား မ
 ရှိသည့်ဝတ်မိုး ဝတ်မြေအခွန်အတုတ်များ သည်သံဃာ ကျောင်း ဘုရား ဥစ္စာပင်ဖြစ်
 သင့်သည်ဖြစ်မည်။ မင်း ဥစ္စာပင်ဖြစ်သင့်သည်ဖြစ်မည်ဟူသော နဝမ အမေးတော်
 မှာ ပဋိဂ္ဂဟကေသု မကေသု တဒဉ္စော စာတုဒ္ဓိသသံဃောစ အနာဂတသံဃော
 စ ကုဿရောထဿ သန္တကော တေန ဝိစာရေတဗ္ဗော ဟုဝိနည်း ဋီကာနှင့်
 အညီသံဃာ ကျောင်း ဥစ္စာမှာလျှာရင်း သံဃာ ကျောင်း မရှိသော်လည်း ရောက်ပြီး
 မရောက်သေး ဖြစ်သောသံဃာဥစ္စာသဘာဝဖြစ်ထိုက်သည်။ မင်း ဥစ္စာမဖြစ်ထိုက်။ စေ
 တီဥစ္စာမှာလည်း လျှာမည်ညွှတ်ဆဲပစ္စည်း ဝတ္ထုကိုသဘာဝသော စေတီသို့မညွတ်စေသင့်။
 လျှာပြီး သည်တို့မှာတကွသော စေတီမှာပူဇော်ထား တင်သင့်ကြောင်း ကို သစေ ပန
 ဧကသ္မိံ စေတီယေ ပူဇံတံ ပုဗ္ဗံ ဂဟေတွာ အညသ္မိံ ပူဇေတိ ပဋ္ဌတိဟူ၍ဝိနည်း
 ဋီကာလာရှိသည့်နှင့်အညီလျှာရင်း စေတီပင်မရှိသော်လည်း ဘုရား မြတ်စွာကိုယ်တော်
 စား ချင်း အတူတူဖြစ်၍တပါး စေတီများ ဥစ္စာသဘာဝဖြစ်ထိုက်သည်။ မင်း ဥစ္စာမဖြစ်
 ထိုက်။ မင်း တို့လျှာသောအာရဿ်များ မှာလျှာရင်း မင်း မရှိသော်လျှာပျက်ထိုက်သည်မပျက်
 ထိုက်သည်ဖြစ်မည်ဟူသောဒသမအမေး တော်မှာလောဘသိမ်အဖြစ်ဖြင့် မြေဆီ မြေခွန်ကို
 သဘာဝလျှာဒါန်း သည့်အာရဿ်ဖြစ်လျှင် ဝတ်မိုး ဝတ်မြေကိုမူလကိုမလျှာခြင်း ဤငါ့လည်း ကောင်း။
 အခွန်ကိုပင်လျှာရင်း မင်း မရှိလျှင်ပျက်ထိုက်၏။ ဝတ်မိုး ဝတ်မြေနှင့်တကွလျှာသည်များ မှာ
 လျှာရင်း မင်း မရှိသော်လည်း မပျက်ထိုက်။ ရှေး မင်း တို့ကျောက်စာထိုး မှတ်၍လျှာသည်

အရ၁ များ မှာတရ၁း ကျမ်း ဂန်နှင့် ညီသည့်အရ၁လည်း ရှိသည်။ မညီသည့်အရ၁လည်း ရှိသည်။ တရ၁း ကျမ်း ဂန်နှင့်မညီ ကျောက်စာထိုး မှတ်၍လှူဒါန်း သည့်အရ၁ များ မှာ အလှူမြှောက်ထိုက်သည်။ မ မြှောက်ထိုက်သည်။ အလှူခံထိုက်သည်။ မခံထိုက်သည်ဟူ သောဧကဝ ဒသမအမေး ဧကဝ မှာတရ၁း ကျမ်း ဂန်နှင့်အညီမလှူနိုင် သောလည်း ပိုင်ထိုက်သည့် ပစ္စည်း ကိုပိုင်သူလှူ၍ အလှူခံသူခံ ချေက ခေယျ ဓမ္မဟူ သောအလှူဝတ္ထု ပဋိဂ္ဂဟကဟူ သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် ဒါနဟူ သောလှူခြင်း စေတနာ၌အကြောင်း သုံးပါး ပြည့်စုံခြင်း ကြောင့် အလှူမြှောက်ထိုက်၏။ ထိုသို့တရ၁း နှင့်မညီလှူသည်တို့မှာ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကအလှူမခံသင့်ဖြစ် သည်အကြောင်း ကိုမကျဉ်း မကျယ်မှတ်နာလွယ် အောင် မေတ္တာစာဆက်သွင်း ပါသည်သာ သနဒါယကာမဟာဓမ္မရ၁ဇိတရ၁း မင်း မြတ်။

(အမေး ဧကဝ မြေ၊ ၁၉၆၁၊ စာ ၂၂ - ၅)

28 July

1785

နေ့မျိုး ဇေယ ကျော်သူကိုအသည် ဝန်ခံနဲ့။

28 July

1785

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခု ဒုတိယဝါဆို) လပြည့် ကျော် ရက်နေ့နားခံ

ဇေယ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဌ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ဗန်း မော်ကောင်း တုံမြို့မှာ နေမျိုး ကျော်ထင်တရဖူး ကိုမြို့ဝန်၊ ကာမဏီ
ကျော်ထင်၊ အိန္ဒြစည်သူတို့ကိုစစ်ကဲ၊ ကာမဏီ ကျော်စွာ ကိုနား ခံ၊ သိဒ္ဓိရဲ့မှန်(ခံ)
ငြိမ်းသာ ကိုမြို့စာ ရေး ခန့်။

18 August

1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ
နော်ရထာထွင် ခေင်၍ပြန်။
(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သေသင်ဖြူများ သခင်အသွင်တဝှင်မင်း
 တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့ဝယ်သင်္ကဟတရား
 ၄ပါး ၊ အပရိဟာနိယတရား ၃ပါး ၊ ရာဇဓမ္မတရား ၁၀ပါး ၊ ၁၂ပါး စသော်
 တရား တို့ကိုအမြဲ စောင့်ရှောက်၍ပြည်ထဲရေး ကိုယ်စား သိန်း အုပ်ချုပ်ရသည့်အား
 မတ်အရာနှင့်ချုပ်ကိုင်စီရင်ရသူတို့မှာလည်း မှူး မတ်တို့ကျင့်ဝတ်တရား ဂပါး ကို
 စောင့်ရှောက်၍ပြည်ထဲရေး ကိုအုပ်ချုပ်စီရင်ရမည်။ မင်း ဧကရာဇ်များ မတ်
 တို့ညီညွတ်စွာကျင့်ဝတ်တရား ကိုယ်စား သိမ်း အုပ်ချုပ်စီရင်ရသည့်ဖြစ်မှုပစ္စုပ္ပန်ဘ
 ဝ၊ ပြည်ထဲရေး ၄မျက်နှာသဘာဝငြိမ်ဝပ်သည်။ သံသရာဘဝအဆက်ဆက်လည်း အ
 ကျိုး စီး ပွား များ သည်ကိုတရား ကျမ်း ဂန်ထုံး စံထင်ရှား ရှိသော ဧကရာဇ်အ
 ရှင်ဧကရာဇ်မင်း မြတ်အထွတ်အထိပ် ရောက်တော်မူစကလကပင်လွှတ်တော်ရုံး
 တော်မှစ၍အထွင်း ပြင်ချုပ်ကိုင်ကြသည်တို့ကိုမှူး မတ်အင်္ဂါနှင့်ညီညွတ်စွာပြည်ထဲရေး
 ကိုယ်စား သိမ်း အုပ်ချုပ်စီရင်ရမည်။ မင်း ဧကရာဇ်တို့ဝယ်အသုံး တော်အဆောင်
 တော်အလုပ်သမ္ပန်များ စွာစီရင်ရန်ရှိသည်ကိုလည်း မည်သည့်မင်း မှထွင်မည်သို့
 လုပ်ဆောင်၍မည်သို့ကျေကုန်သည်။ ဧကရာဇ်လမ်း ငွေလမ်း မှန်အောင်ခန့်စာရင်းသုံး
 များ ကိုလေ့ကျင့်သိတော်မူသော အောင်သွင်း ရမည်။ လွှတ်တော်ရုံး တော်တက်
 သက်သိမ်း ရွက်ကြသည့်ဝန်ထောက်စာရေး ကြီး အမိန့်စာတင်စာချ၊ ရှေ့နေ
 စာချဝတ်လာဝတ်မှစ၍ မည်မျှမည်မျှသာသုံး တမ်း ဖြစ်စေရမည်။ အမိန့်တော်
 တမ်း ထုံး စံကျမ်း လွန်၍ကျင့်ကြံလျှင် ရာဇဝတ်တော်စီရင်၊ အကြိမ်ကြိမ်အမိန့်
 တော်တမ်း ထုတ်ပြန်၍စီရင်ကြသည်တို့မှူး ကြီး မတ်ကြီး တို့အင်္ဂါနှင့်အညီထုံး စံတော်
 တမ်း ကိုတည်တန့်ရပ်နေ အောင်မပြုမူ၊ မသိမ်း မဆည်း ၊ မစစ်မကြော၊ မ
 မေး မမြန်း ၊ ကျင့်လိုရာ နေလိုရာ ၊ ကျင့်ကြံနေကြသော ဧကရာဇ်အရပ်ရပ်ခွဲခန့်
 စီရင်ကြသည်လုပ်မှုဆောင်တာများ မှာအမေး တော်ရှိသည့်ကလ၊ အင်း စာ
 ရင်း ကိုဧကရာဇ်လမ်း ငွေလမ်း မှန်အောင်မဆက်မသွင်း နိုင်ကြသည်ဖြစ်မည်။
 ကမ္ဘာထုံး တမ်း ကျမ်း ဂန်နှင့်အညီအခွန်အတုတ်ရေး စစ်သိမ်း ခံစေသည့်အမှုမှာ
 လည်း အခွန်မကိုမည်သို့ဖြစ်စေ၊ အပိုအကဲ၊ တင်း နှီး လက်ခုပ်ဆောင်စား ဆော်
 ဝတ် မည်သို့ဖြစ်စေ၊ ရေစား တိုင်စား မည်သို့သားစား ယူစေ၊ သေချာစွာအ

မိန့်တော်ထုတ်ပြန်၍ ဂြိုဟ်ကိုအမိန့်တော်အတိုင်း တည်အောင်သော ရေးမှတ်စာ
ယူရမည်။ ရေးစစ်သိမ်း ခသူတို့ကိုမမှား မထား သိနိုင်ကြား နိုင်သည်မဟုတ်။ အ
ယူနှင်ပေါ့ပေါ့လျော့လျော့ခန့်ထား စေပါး ချီလုပ်သား အခွန်သည်တို့ထွင်မပေး
တန်မကုန်တန်ပေး ကမ်း ရကြောင်း နှင်ရွှေနား တော်ကြား တော်မူရသော
ကြောင့်စစ်ကြောစေသည်ကိုလည်း မှူးမတ်တို့အင်္ဂါနှင်ညီအောင်မစစ်မကြော။ ဝတ်
ကြောတန်း သာစစ်ကြောဆက်သွင်း ပြန်သည်။ ယုံမှတ်သနား တော်မူ၍ခန့်ထား စီ
ရင်ရချေသည် မစွဲမယူကြ။ ပေါ့ပေါ့လျော့လျော့တိုင်း ရေးပြည်ရေး မဟုတ်သကဲ့
သို့ကျေးဇူး သစ္စာ တော်ကိုမထောက်ကျင့်ကြသည်။ ဝန်ထောက်ငယ်တို့မှလည်း ဝန်
တို့မေ့ကျန်၍အမှုသွား အမှုလမ်း မမှန်လျှင်မှန်ကန် ဖြောင့်မတ်အောင် ထောက်မ
လဲဆိုစိမ်းမည်ခန့်ထား တော်မူသမျှများ ဖြစ်လျက်မလဲမဆို ကျေးဇူး သစ္စာကိုမ
ထောက်နေလိုကျင့်လိုရ နေကြကျင့်ကြသော ကြောင့်အမှုမကုန်မထွင်ကြေး လမ်း
ငွေလမ်း အမှုလမ်း မမှန်ရှိသည်ဖြစ်သည်။ အရပ်ရပ်အမှုလစ်တင်း သည်ကို ထောက်
လျှင်အသက်စည်း စိန်ကိုသိမ်း သင့်နှုတ်သင့်လေပြီး သည်။ ယိုးဒယား ဩသိုချီသွား သိမ်း
ရုံး မည်ခန့်ရန်သည် အမှုနည်း သည်တကြောင်း ဝါထွင်း ခေတ္တနှင်ကြိမ်သည်တ
ကြောင်း ဖြစ်၍သာရဇာဝတ်တော်ကိုချမ်းသာပေး တော်မူသည်။ အုပ်လုပ်မှု
အခွန်ရေး တို့ကိုစစ်ကြောသည့်အမှုမှစ၍အရပ်ရပ်ရဇာဝတ်တော်မကင်း စစ်
ကြောရန်ရှိသည့်အမှုကိုချမ်းသာပေး တော်မူသည်။ ချမ်းသာစေ၊ နောင်သည်
ကဲ့သို့မကြား ရစေနှင့်။ ချမ်းသာစေ အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်သည့်နောက်မည်သည့်
မင်း မှုကိုမည်သို့ခန့်ထား သည်။ မည်မျှကြေကုန်ရန်ရှိသည်။ မည်မျှကြေကုန်သည်။
အသုံး စာရင်း ကိုလေ့ကြိမ်ကြေး လမ်း ငွေလမ်း မှန်အောင်စာရင်း သွင်း ၊
စာချွန်နှင်ဆက်စပ်သည်ကိုလည်း ခန့်ထား တော်မူသည်။ စာရေး ကြီး ၄ ယောက်
ပြင်အခြား သူကိုမရေး မပေး စေနှင့်။ စာရေး ကြီး တို့ကလွန်ချပြီး ချင်သင့်
မသင့်ကိုပြသတိုင်ပင်၍ စာရေး ကြီး တို့ကသာရေး ပေး စေ။ အခြား သူတို့ရေး
ပေး လျှင်လက်ကိုဖြတ်။ ဂွတ်တော်ရုံး တော်တက်သက်ထမ်း ရွက်ကြသသူ၊ ရွှေရုံး နေခံ
ရုံး တရား ရုံး အရပ်ရပ်မင်း ညီမင်း သား တို့ကိုအကြီး အကဲဝန်စွန့်တို့အိမ်ထွင်
စီရင်သည့်ခုံစာရေး တို့ကိုခေတ်၍သက္ကရာဇ် ၁၄၃၃ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက်

နေ့ထုတ်ပြန်သည့်အမိန့်တော်တမ်း နှင့်အရပ်ရပ်ကျင့်ဆောင်စီရင်ရန်ထုတ်ပြန်
သည့်အမိန့်တော်တမ်း များ ကိုတလတကြိမ်ဖတ်ပြန်နား ခံကြစေ၊ အမိန့်တော်တမ်း
အတိုင်း သဘောကျဆောင်စီရင်ကြရမည့်အကြောင်း ကိုလည်း မှတ်စာမှတ်တမ်း ကပ်
၍အပ်၊ အမိန့်တော်တမ်း နှင့်မညီနေဘဲကြား တော်မူပြန်ရလျှင်နှစ်ခွန်း ချေ
ရမည်မမှတ်နှင့်။

21 August

1785

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခုဝါ ခေါင်လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ခံတော်

စ မြောင်မျှော်ပြန်။

(တောင်ခွင်သာသနာပိုင်)

အတွင်း ဝန်တို့ လျှောက်ထား ပါသည်ဆရာ တော်ဘုရား ၊ ရှေး မင်း တို့လှူခဲ့သည့်အ
 ရပ်ရပ် ကျောင်း ဘုရား ဝတ္ထုကံဗိုး မြေ များ ကိုအသစ်ထပ် မံ၍ ကျောက်စာကမ္ပည်း
 စိုက်ဆောက်လှူဒါန်း တော်မူမည် ၊ အသစ် ရေး ရန် ကျောက်စာကို ဂါယာ ဗန္ဓု နှင့် ဖွဲ့စီ
 ဆက်သွင်း မည်အကြောင်း နှင့်ဆရာ တော်မှ ဟော လျှောက်ဘုရား အမိန့် တော်မြတ်ကို ဦး
 ထိပ်ထက် ဂုဏ်ရပါသည် ၊ အသစ် ရေး ရန် ကျောက်စာကို ဂါယာ ဗန္ဓု နှင့် ဖွဲ့စီဆက်သွင်း တော်
 မူပါမည်အကြောင်း ကို လျှောက်ပါသည်ဆရာ တော်ဘုရား ၊ (22 August 1785
 သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခု
 ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့ လျှောက်လာသည်တွင် သွင်း သည့် မေတ္တာ စာကား
 ၁။ ယထာ နေရူ ရဝံ သင်္ခါ ပါက နေရာ ဌိတိယာ သဒ္ဓါ တထာ စာယန္တိ ဥဿာဟ ၊
 မိဒံ ရာဇာဓိရာဇီ နော ၊
 ၂။ သောတိ နေကရဌိန္ဒာနံ ၊ ရာဇာနံ ဝရဝံသဇော ၊ အတိ ဟေ နိမိရာဇာဝ ၊
 ကာတံ သဒ္ဓမ္မဇောတနံ ၊
 ၃။ အနန္တပုည ဧတဿ ၊ ရတနာသိင်္ခံ သာမိ နော ၊ သုတော အာဒိ ခတ္တိယောဝ ၊
 ရာဇဝံသဘိဝံစို နော ၊
 ၄။ ဇေယပုရ သာမိကဿ ၊ သစ္စရဌာဝံစို နော ၊ မိဂသဇံ ယထာ သိဟော ၊ အ
 ရိန္ဒမဿ ဘာတိ ဧကော ၊
 ၅။ ရတနပူရပတိ နော ၊ သေတိ ဘိန္ဒဿ ဘာတိ ဧကော ၊ ဝိန္ဒော သကုဏ ဓန္ဓေဝ ၊
 ဒုန္တေဒ ဝေရဘေဒိ နော ၊
 ၆။ ဣတိ အာဒိစ္စဝံသောဝ ၊ အဋ္ဌင်္ဂသမနာဂဧကော ၊ ဝိဇိတာဝိ ယထာ ရာဇာ ၊
 အနန္တဗလဝါဟ နော ၊
 ၇။ အနေကာဝုဓရတနာ ၊ ပုရရဌာဒိ သာမိ ဧကော ၊ အနေကသေတိ ဘိန္ဒောစ ၊
 အနန္တပုညဣဒ္ဓိမာ ၊
 ၈။ အနေကဓေတိ ယာဝိသ ၊ ကာရဧကော သိရိလဉ္စ နော ၊ သော တမ္ပဒီပရဌာဒိ ၊
 သပုညကမ္ပနံ ဧတိ ၊
 ၉။ ဖိတေ အမရသင်္ကာသေ ၊ အမရပူရနာမဧကော ၊ အဇေဗျေ အဘိသေဧကောဝ ၊
 ဒိက္ခန္တံ ဂန္ဓဉာယဧကော ၊
 ၁၀။ စက္ကဝတ္တိယ ထူပေဧကော ၊ ပဉ္စင်္ဂ ဇေဌကာဒိနာ ၊ ယသပ္ပဏှော ဝိသောဓေသိ ၊

ရဋ္ဌကမ္မဗြိ သာသနံ၊

၁၁။ တဒါ ပေါရဘာဏရဘူယံ၊ ဒိန္နံ ပိ စေတိယဘဒိန္နံ၊ သာသနတ္ထံ တထာ ယေဝ၊
ပဿိတုဘန အဘူတကံ၊

၁၂။ နေဒံ ယုတ္တံတိ စိန္တေန္တော၊ ဓမ္မရဘာဏံ ဟိတကံ ရေဘ၊ သမာ နေတုဘ တက္ကတက္က၊
သဗ္ဗသေလက္ခရဘဒိပိ၊

၁၃။ ယုတ္တဘယုတ္တံ ဝိစာ ရေတုဘ၊ ဌိတိယဘ သာသနဿစ၊ ပတ္တိယဘ စေဝ ဗုဒ္ဓတ္ထံ
ပဋိဒေသိ ယထာတထံ၊

အနက်ကား ၁။ နေရူ၊ မြင်း မိုရ် တောင်မင်း သည်၊ သဒါ၊ ကန္တာအချင်း ပတ်လုံး၊
ဌိတိယဘမြဲမြန်တည်ကြည်ခြင်း ဖြင့်၊ ပါက နေဘယထာထင်ရှား စွာဖြစ်သကဲ့သို့၊ အယဉ္ဇ
သဒ္ဓ မွေ့ဘျော်သာသနာ တော်မြတ်သည်လည်း၊ သဒါနန္တရ်သိး ထောင်အချင်းပတ်လုံး၊ ဌိ
တိယ၊ မြဲမြံတည်ကြည်ခြင်း ဖြင့်၊ ပါက နေဘထင်ရှား တည်ထွန်း သည်၊ ဘဝတုဖြစ် စေ
သတည်း၊ ရဝါ၊ နေမင်း သည်၊ သဒါ၊ နေ့ညဉ့် မကွာအခါလေး မြင့်၊ ဌိတိယဘတည်ကြည်ထွန်း
လင်း သဖြင့်၊ ပါက နေဘယထာထင်ရှား စွာဖြစ်သကဲ့သို့၊ အယဉ္ဇသဒ္ဓ မွေ့ဘျော်သာသနာ
တော်မြတ်သည်လည်း၊ သဒါ၊ နေ့ညဉ့် မကွာအခါလေး မြင့်၊ ဌိတိယဘတည်ကြည်ထွန်း လင်း
သဖြင့်၊ ပါက နေဘယထင်ရှား သည်၊ ဘဝတုဖြစ် စေသတည်း၊ သသိ၊ လမင်း သည်၊
သဒါ၊ နှစ်လမချာအခါခပ်သိမ်း၊ ဌိတိယဘမယိုမယွင်း တည်ကြည်ခြင်း ဖြင့်၊ ပါက နေဘ
ယထာ၊ ထင်ပေ၍ စွာဖြစ်သကဲ့သို့၊ အယဉ္ဇသဒ္ဓ မွေ့ဘျော်သာသနာ တော်မြတ်သည်လည်း၊
သဒါ၊ နှစ်လမချာအခါခပ်သိမ်း၊ ဌိတိယဘမယိုမယွင်း တည်ကြည်ခြင်း ခြောက်၊ ပါက နေဘ၊
စည်ပင်ထင်ပေ၍ သည်၊ ဘဝတုဖြစ် စေသတည်း၊ ဣတိမနသိနိဓာယျသိန္နလုံး ထား
တော်မူ၍၊ ရဘာဏံဓိရဘာဏံ နေဘမင်း များ သေဌ်နင်း မင်း တရား ၏၊ ဣဒံ
ဥဿာဟံသိသိလတံ သောသာသနာ တော်မြဲမြံ နိုင်ခန့်စွာတည် ခြောက်၊ ကောင်း စွာ
အား ထုတ်တော်မူခြင်း ဖြစ်သတည်း၊

၂။ ဟိဝိတ္တဘရဝစနံ၊ ထိုသို့အား ထုတ်တော်မူခြင်း အကြောင်း အရဘာဏံ ဖွင့်ရွယ်ဆိုသည်
ကား၊ သောရဘာဏံဓိရဘာဏံ နေဘထိုမင်း များ သေဌ်နင်း မင်း တရား သည်၊ အ
တိဏ္ဍာ၊ လွန်လေပြီ သောအခါ၌၊ နိဓိရဘာဏံ၊ နေမိမင်း တရား ကဲ့သို့၊ သဒ္ဓမ္မ
ဘောတနံသု တော် ကောင်း တရား ထွန်း လင်း စည်ပင်ခြင်း ကို၊ ကာတုပြုအံ သောဌာ၊

အနေကရဌိန္ဒာနံ၊ များစွာသောတိုင်းကား နိုင်ငံကိုအစိုးရကုန်သော၊ ရာဇာဇာနိ၊
မင်းတရားတို့၏၊ ဝရဝံသဇောမြတ်သောမင်း နွယ်၌ဖြစ်တော်မူ၏။

၃။ အနန္တပုညဇောတော်တိုင်း မသိသောဘုန်းတန်ခိုးရှိတော်မူသော၊ ရတနာ
သိင်္ဃိသမိနော၊ ရတနာသိင်္ဃိမည်သောကုန်း၊ ဘောင်ပြည်ကြီးရှင်ဖြစ်တော်မူသော၊
အာဒိခတ္တိယောဝ၊ ကမ္ဘာတည်ဦးမဆွမဟာသမ္မတမင်းတရားကဲ့သို့၊ ရာဇာဝံသာ
ဘိဝံသီနော၊ ရာဇဝင်မင်းနွယ်ကိုအထူးသဖြင့်ပွားစေတော်မူတတ်သော၊ မဟာ
ဓမ္မရာဇာဏ္ဍိယောဝ၊ မင်းတရားကြီး၏၊ သုဏော၊ သားတော်ရင်နှစ်လည်း
ဖြစ်တော်မူ၏။

၄။ ဇေယျပူရသမိကဏ္ဍ၊ မဟာဇေယျပူရမည်သောစစ်ကိုင်းပြည်ကြီးရှင်ဖြစ်တော်
မူသော၊ သစ္စာရဌဝံသီနော၊ သာသနာတော်နှင့်တကွတိုင်းကား နိုင်ငံကိုစည်ပင်
ပြန့်ပွားစေတော်မူတတ်သော၊ မိဂယဇာသားများ၊ ဘောင်၌၊ သီဟာယထာ၊
ကေသရာဇာခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့၊ အရိန္ဒမဏ္ဍရန်သူများကိုပယ်ရှားဆုံးမတော်မူ
နိုင်သော၊ မဟာဓမ္မရာဇာဏ္ဍိယောဝ၊ နောင်တော်မင်းတရားကြီး၏၊ ဘာတိကော၊ ဘွဲ့
တော်ရင်းစစ်လည်းဖြစ်တော်မူ၏။

၅။ ရတနပူရပတိနော၊ ရတနာပူရအဝရွှေပြည်ကြီးရှင်ဖြစ်တော်မူသော၊ သေ
တိတိန္ဒာသင်္ဃာတစီးရှင်လည်းဖြစ်တော်မူသော၊ သကုဏမဇ္ဈောဌာနိများ၊ ဘောင်၌၊
ဝိန္ဒောဝ၊ ကမ္ဘာန်မင်းကဲ့သို့၊ ဒုဗ္ဘေဒဝေရဘေဒိနော၊ အောင်မြင်ဖျက်ဆီးနိုင်ခဲ့
သောရန်သူတို့ကိုနှိမ်နင်းဖျက်ဆီးတော်မူနိုင်သော၊ မဟာဓမ္မရာဇာဏ္ဍိယောဝ
တော်မင်းတရားကြီး၏၊ ဘာတိကော၊ ဘွဲ့တော်ရင်းစစ်လည်းဖြစ်တော်မူ၏။

၆။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ အာဒိစ္စဝံသောဝ၊ အာဒိစ္စဝင်စင်စစ်နွယ်ရိုးဖြစ်တော်မူ၍လျှင်၊
ဝိဇိတာဝိရာဇာယထာ၊ မဟာဝိဇိတာဝိမည်သောမင်းတရားကဲ့သို့၊ အဋ္ဌင်္ဂသမနာ
ဂဏော၊ ဥဏ္ဍာသုဇာတစသည်အပြားအင်ရှစ်ပါးနှင့်လည်းပြည့်စုံတော်မူ၏။

အနန္တဗလဝါဟနော၊ အဆုံးမရှိသောစစ်သည်ဗိုလ်ပါနှင့်လည်းပြည့်စုံတော်မူ၏။

၇။ အနေကဝုဓရတနပူရဌာဒိသဓမိကော၊ များစွာသောလက်နက်ကိုရသောရွှေ
တွင်းငွေတွင်းပဏ္ဍမြားတွင်းစသောဖြစ်ရာဌာနနှင့်တကွသောရတနာမြို့ကြီး
ပြည်ကြီးတိုင်းကြီးနိုင်ငံကြီးထီးဆောင်းမင်းများသခင်လည်းဖြစ်တော်မူ၏။

အနေက သေတိဘိ နေ့ဘဝ၊ ဆင်ဖြူများ အရှင်လည်း ဖြစ်တော်မူ၏။ အနန္တပုညက္ခန္ဓိမာ၊
အဆုံး မရှိသောဘုန်း တန်ခိုး နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူ၏။

၈။ အနေက စေတိယာ ဝိသကာရကော၊ အောင်မြင်လောကစေတီ၊ မြို့သေဝင်း၊

ရွှေကူလေး ဆူကရသူငါး ဆယ်သော ရွှေကူ၊ ရခိုင်မဟာမုနိဘုရား စသည်များ လှစွာ
သော စေတီများ လှစွာ သော ကျောင်း တော် ဒါယကာလည်း ဖြစ်တော်မူ၏။ သီရိလဉ္စ
နေဘ၊ ဤကံသရေပြုရသီရိသဒ္ဓါလွင်အစစတည်သောသီရိပဝရ ဝိဇယာနန္တိယသ
ဤဘဝနာဒိတုာဓိပတိ ပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇာဟူသော ကျေးဇူး ဘုန်း
ကံ ကြောင့်ဖြစ်သောကံဆိပ်နာမံ တော်ဖြင့်လည်း ကျော်စောထင်ရှား တော်မူ၏။

သောမဟာရာဇာဏိတရား မင်း မြတ်သည်။ တမ္ပဒီပရဋ္ဌမှီ၊ တမ္ပဒီပမည်သောတိုင်း
ကြီး ခွဲ၊ သပုညကမ္မနိမ္မိတေ၊ ဘုန်း ကံဝီရမီ တော်ဖြင့်ဖန်ဆင်း အပ်သော။

၉။ အမရသင်္ကာ သေနတ်ပြည်သဖွယ်ဖြစ်သော၊ ဖီတေ၊ ဝပြောစည်ပင်စွာသော၊

အဇေဗျေ၊ ရန်သူတို့မအောင်နိုင်ရသဖြင့်သော၊ အမရပုရနာမကေ၊ အမရပုရ
မည်သော ရွှေပြည်တော်ကြီး ခွဲ၊ ဒိက္ခတ္တံနစ်ကြိမ်တိုင်တိုင်၊ ဂန္ဓဥာယတော၊ ကျမ်းဂန်
ထုံးစံနည်း အသင့်အား ဖြင့်၊ အဘိသေကောဝ၊ ဘိသိကိခံတော်မူပြီး နှ့်လွင်၊

၁၀။ ပဉ္စင်္ဂဇေဋ္ဌကောဒိနာ၊ သုဇာတ အဘိရူပ စသည်ငါး မည်နှင့်ယှဉ်သောသား
တော်ကြီး စသောရတနာနှင့်၊ ဥပေတောပြည့်စုံတော်မူသည်ဖြစ်၍၊ စက္ကဝတ္တိယထာ၊
စက္ကဝမင်း ကဲ့သို့၊ ယသပ္ပတ္တော၊ စည်းစိမ်ချမ်းသာသို့ရောက်တော်မူသည်ရှိသော်၊
ရဋ္ဌကမ္မဗ္ဗိတိုင်း ရေးပြည်ရေးကိုလည်း၊ ပဝေဏိဂတမိနာတိုင်း ဖက်ခြင်း စသော
ထုံးနှုန်း အစီအရင်ဖြင့်၊ ဝိသောဓေသိ၊ သုတ်သင်ပြုစုတော်မူ၏။ သာသနဗ္ဗိ၊ သာသ
နာအရေးကိုလည်း၊ အဓမ္မနိသေဝနာဒိနာလကိကန်တော့တင်စသောအဓမ္မဝါဒကို
မြစ်ခြင်း၊ ငါးဆယ်မကသောတိုင်းကား မြို့ရသည့်သာသနာပြုစေလွှတ်တော်မူခြင်း
စသောအစီအရင်ဖြင့်၊ ဝိသောဓေသိပြုစုသုတ်သင်တော်မူ၏။

၁၁။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌သာသနတ္တိသာသနာတော်ကိုချီးမြှင့်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ စေတိယာ
ဒိနံ၊ စေတီပုထိုး ကျောင်း ကန်သံဃာတို့အား၊ ပေါရသဏရသဇ္ဇတိ၊ ရွှေးဘေးလျှင်
တော်မင်းတရားတို့သည်၊ ဒိန္နဗ္ဗိ၊ ပေးလှူခဲ့သောဝတ္ထုကံဗိုး မြေကိုလည်း၊ တကသေ
ဝ၊ ထိုသို့ပေးလှူခဲ့တိုင်းလျှင်၊ အဘူတကံ၊ သမိုင်း ကျောက်စာယိုဖွင်းသည် အနှောကံ

အရှက်ရှိသည်စသောအကြောင်းအားဖြင့်မမြဲမတည်သည်ကို၊ ပယ်ဖျက်ရန်၊ ရွှေဥာဏ်
တော်ဖြင့်ရှုတော်မူ၍၊

၁၂။ ဣဒံ၊ ဤသဘာဝတော်နှင့်စပ်သောဝတ္ထုကံစိုး၊ မြေ၏မမြဲမတည်ခြင်းသည်၊
နယုတ္တံ၊ မသင့်လေ၊ ဣတိဤသို့လျှင်၊ စိန္တေန္တေ၊ ဤသို့ဆင်ခြင်တော်မူလျက်၊ ဟိတကံ၊ ရေ၊
တိုင်းကား၊ နိုင်ငံနှင့်တကွတူရားသဘာဝတော်မြတ်စီးပွားများခြင်းကိုပြုတော်
မူတတ်သော၊ ဓမ္မရတဇာတိရားမင်းကြီးသည်၊ တက္ကတက္ကထိုထိုအရပ်၌၊ သဗ္ဗသေလက္ခ
ရာနိဝါအလုံးစုံသောကျောက်စာတို့ကိုလည်း၊ သမာနေထွာ၊ ကောင်းစွာစုရုံးစေ၍၊
၁၃။ ယုတ္တံ၊ ယုတ္တံသို့သင့်သို့မသင့်၊ ဝိစာ၊ ရေတွာ၊ စိစစ်ဆင်ခြင်တော်မူ၍၊ သဘာဝသဘာဝ
သဘာဝတော်မြတ်၏၊ ဌိတိယာစ၊ တည်ကြည်မြဲမြံစေခြင်းငှာငှင်း၊ ဗုဒ္ဓတ္တံ၊ ဗုဒ္ဓသုတ
ဆုသို့၊ ပတ္တိယာစေဝရောက်စေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ယထာတထံ၊ ရှေးလျှင်
တိုင်းမှန်ကန်သင့်တင့်စွာ၊ ပဋိ၊ ဒေသီ၊ မော်ကွန်းစိုက်ထူကြည်ဖြူလှခြင်းတော်မူပြန်
သတည်း၊

ဤသို့ရှေးဦးစွာဂါထာဗန္ဓုပါဌ်အနက်ကိုရေးတင်ပြီးမှရှေးကျောက်စာရင်းရှိ
တိုင်းနယ်ပယ်အမှတ်အသားနှင့်အသေအချာရေးတင်ရမည်။

(အမေးတော်ဖြေ၊ ၁၉၆၁၊ ၁၁၃၀-၃)

1 September 1785

င နှောင်း ၊ င ချင်း တီး ။ ငမြတ် ၊ င ရွှေ ရောင်တို့ လေး ယောက်မှ ဘလက်ဖြတ်
လျှာဖြတ် ရာဇဝတ်ကို ဖွတ်၍ သစ် တော လေး ရပ်သို့ ပို့။

1 September 1785

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်
စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မျိုး ဩဌ် ၊ ပု ၊ ၆၁၀ ၊ မ လွေး ဦး လှ)

င နှောင်း ၊ င ချင်တီး ၊ င မြတ် ၊ င ရွှေ ရောင်တို့တစုသည် ငါ့အမိန့်တော်အာ
ဏာတော်ကိုမတည် အကြိမ်ကြိမ်မှား ယွင်း ဤသည်ကိုအသက်စည်း စီမံနှင်တကွဆုံး
ရှုံး အောင်စီရင်သင့်လေပြီ သည် ၊ ငါ့မည်း တော်ဘုရား တိုင်း ပြည်ပြုစုစ
ကာလကပင် စေသုံး တော်မူသည့်အမှုထမ်း ၊ ခြေသည်း ကျွန် ၊ လက်သည်း

ကျွန်ဖြစ် လေ သောကြာ ငှက်သိသည်တကြိမ်ကိုသည်း ခံ တော်မူ၍အသက်စည်း စီမံ
နှင်တကွချမ်း သာ ပေး တော်မူသည် ၊ အကုသိုလ်ကုသိုလ်ပြု၍ အိမ်မှပြန်၍ နေမြဲ
နေ ဤစေ ၊ သား မယား တို့ကို လည်း ချမ်း သာ စေ ။

1 September 1785

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခု ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ
ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန် ။

(မျိုး ဤည့် ၊ ပု ၊ ၁၁၀ ၊ မ ရွေး ဦး လှ)

သတိုး သီရိမဟာဥဇနာ၊ မဟာဥက္ကမဇေယျသူရ၊ မဟာသီရိသီဟသူ၊ မဟာသီဟသူရ
 တို့ကိုလွှတ်တော်ရုံး တော်သို့တက်၍ မင်း မှုမင်း ခင်း စီရင်ခင်း စီရင်
 ဘွယ်ရှိသည်များကို ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်ဉာဏ်ဝမ်းထွင်ရှိသည့်အတိုင်း ဖြောင့်
 ဖြောင့်ရိုး ရိုး ညီညွတ်စွာတိုင်ပင်စီရင်စေ၊ ဝန်ထောက်လေး ယောက်
 မှာလည်း ဝန်တို့အယူဝါဒမညီမညွတ်ချွတ်ယွင်း ဖျင်အမှုမှန်ကန်အောင်လှုံ့ဆော်
 လဲဆိုရမည်၊ လဲဆိုသည်ကိုမနာယူလျှင် လျှောက်ထား စီမံမည် ဝန်ထောက်ခန့်တော်
 မူခြင်း ဖြစ်သည်၊ စီရင်ခင်း စီရင်ဘွယ်ရှိ၍တိုင်ပင်ရင်း ဖြစ်သည့်ကလေး ကတိ
 ကဝတ်သို့မလိုက်ဟုတ်မှန်ရသဖြစ် အောင်လဲဆိုရမည်၊ လဲဆိုသည်ကိုမနာယူလျှင် မည်
 သည်အမှုတွင်အမှုမှန်ရလဲဆိုသည်ကိုမနာမယူကြောင်း နှင့်သိတော်မူသာ အောင်
 ဝန်ထောက်တို့က လျှောက်စာသွင်း ။

2 September 1785

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခဏ
 သူနော်ရထာတွင်ပြန် ။
 (မူး ကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀၊ မကွေး ဦး လှ)

တရား စစ်ဝန်ထောက်နေမျိုး နန္ဒစည်သူကို တော်နေရသော ချစ်ဝန်ထောက်
 အရသန့်ငယ်မီး ရွက်စေ၊ နေရသောနေမျိုး တော်မတ်တော်တို့မှ ရွှေစလွယ်ငွေ
 သွယ်သနား တော်ခံရသူများ သာကတ္တိပါဝတ်လုံဝတ်ဆင်ပြစေ။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခုတော်သလင်း လဆန်း ၂ ရက်နေ့နား ခံ
 ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
 (မျိုး ဩဠာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

10 September 1785

စလင်း မြို့သူကြီး ရိုး စကား မှာ မဟာသမန်း ကိုကြီး စိုး စီရင်စေ။
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခု ဧပြီလလင်း လဆန်း ရက်နေ့ညနား ခံ
ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မျိုး ဩဌ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ပိဋကတ်တော်ရေး စာရင်း ကုလူတို့ကိုအထက်အမိန့်တော်တွင်အခွန်ပေး အပ်
သည့်အတိုင်း မတည်၊ ယခုအမှုတော်တွင် စစ်လက်နက်ကိုင်ခန့်ထား ပြန်ကြောင်း
နှင့်မောင်း ထောင်ဆရာတော်က မေတ္တာစာဆက်သွင်း ချီရှိသည်။ ပိဋကတ်
တော်ရေး အစုအဝန်း အခြား ရှိသည်မဟုတ်၊ သာသနာတော်ရေး ကိုယ်စား
ရွက်နေသည့်အမှုပင်ဖြစ်သည်။ ပိဋကတ်တော်ရေး တို့နေထိုင်သည့်မြို့ရွာခွဲစု
ကုတွင်စာရင်း ချပိဋကတ်တော်ရေး လူတို့အတွက်ကိုနှိမ်၍ စစ်လက်နက်ကိုင်မင်း
မှုကိုမြင်း ဝန်အသစ်ဝန်တို့ကမခန့်မထား စေနှင့်။ ပိဋကတ်တော်မှုကိုသင်္ကြံ
ဝပ်စွာရေး မှတ်တမ်း ရွက်ပြစေ။

20 September 1785

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခုတော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက်နေ့နား ခံ
ပြေကြီး မှူး ထင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သူ တေးသန)

ပိဋကတ်တော်စာရေး စာရင်း ကုလုတို့ကိုလက်နက်ကိုင်မင်း မှု(မ)ခန့်မထား
စေနှင့်။ အထက်အမိန့်တော်ပါသည်မှာ ပိဋကတ်တော်ရေး လူတို့အင်း စာရင်း
မငြိမ်း၊ အပွား အမျှား ရှိကြောင်း နှင့်မြင်း ဝန်ကယ်တော်ဦး တင်ပြန်သည်။
ပိဋကတ်တော်ရေး သား နိုင်သူကို ရွေး ချယ်၍လူ ၁၀၀၊ ပေလုပ် ၅၀ ကို ရေး သား
လုပ်ဆောင်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့နားခံတော်
ဇေယ နော်ရထာထင်ပြန်။
(ပိဋကတ်တော်ရေး ၁၀၀၊ အကြီး ၈၊ ၎င်း အနက်အသည် ၇၄၊ မြင်း ၂၃၊
ရွေး ၇၊ ကိုး သန်း တံခါး ၃၊ မြေနန်း ၁၊ ၅ စု ၁၀၈၊ ပေလုပ် ၅၀၊ အကြီး ၄၊
၎င်း အနက်အသည် ၄၃၊ မြင်း ၁၁၊ ၂ စု ၅၄၊ ပိဋကတ်တော်ရေး ပေလုပ် ၂ စု
၁၅၀၊ အကြီး ၁၂၊ ၎င်း အနက်အသည် ပေါင်း ၁၁၇၊ မြင်း ပေါင်း ၃၄၊ ရွေး
၇၊ ကိုး သန်း တံခါး ၃၊ မြေနန်း ၁၊ စုစုပေါင်း ၁၆၂)၊
(ရွေး ဟောင်း သုတေသန)

26 October

1785

ရွာလပ်ဝန်မင်း ဂွမင်း ကျော်ကိုဆင်ဝန်ခန့်။

26 October

1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခုသတင်း ထွက်လပြည့် ကျော်ဂရက် နေ့နား

ခံစမြောင်မျှ ထွက်ပြန်။

(မျိုး ဩဌ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

2 October 1785

မင်း ဂွစည်သူကို တောငါးဘက်တိုက်ဝန်ခန့်။

2 October 1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်နေ့

နား ခံနေမျိုး သင်္ကြန်ထွင်ပြန်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ရန်ကုန် ရေဝန်စစ်ကောင်စီသို့ရိုက်သား တော်ကီမမင်း သား သတိုး မင်း စော
တပ်တွင်မင်း လှစည်သူနှင့် ငိုဘက်၍ စစ်လဲခန့်။

1 October

1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ
ဇေယ နေဘိရထာတွင်ပြန်။

(မူး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

တပ်မတော်တွင်အသစ်ဝန်နေမျိုး ဇေယျကျော်သူကိုတပ်မှူး ၊ မိုးတားမြို့စား
 ဝန်ထောက်နေမျိုး ကျော်စွာကိုလမိုင်း ဝန်နှင်းဘက်၍ စစ်ကဲခန့်။
 (သတ္တရဘဇ်) ၁၁၄၇ခုတန်ဆောင်မှန်း လပြည့်ကျော်၁၄ရက်နေ့
 ၁၁၄၇ ရွှေရပ်တော်တုန်း တွင်အမိန့်တော် ၊ ဂုံးတော်မှာသံတော်ဆင့် ဇေ
 ယျကျော်ထင်ထင်ပြန်။
 (မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

မင်း ရဲနန္ဒ မိတ်ကို တောင်ငူမြို့အစောင့်အနေ ဝန်ခံနဲ့။ 6 December 1785
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခုနှစ် ဧပြီလဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံစေ
ယ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

သိသနာ တော်မြတ်အခြေမမြစ်ဖြစ်စွန်း စေရန်ရည်သန်တော်မူ၍ ဝိဇ္ဇကတ်တော်
 ရွှေရေးမင်ရေးကညစ်ရေး ပေလုပ်မျဉ်း ကိုင်ဆွဲစည်း (၅) ဝိဇ္ဇကတ်တိုက်တော်
 မှာ စိတည်း စိပြင်ခန့်ထား ရေးသီးလုပ်ဆောင်ထား ရွက်စေသည်ကို ဝိဇ္ဇကတ်တော်ရေး
 စီရင်းကုလုတို့ကို စစ်လက်နက်ကိုင်ခန့်ထား ဤတိုင်း ဝိဇ္ဇကတ်တော်ကွမ်း ကျင်သည်ဆို၍
 စိတည်း စိပြင်ခန့်ထား သေသူတို့သည်တည်းဖြတ်ပြင်ဆင်သည့်အရိပ်ဒဏ္ဍာရီအသတ်ပင်ရစ်
 ရေးရိုး ရေးထုံး မကျလွဲထူးခြားချွတ်ဖွင်းသည့်အရိပ်ရှိ ဤတိုင်း များနှင်း၍ ယုံ
 တော်မူရသည်။ ဝိဇ္ဇကတ်တော်ရွှေရေးမှင်ရေးကညစ်ရေး ပေလုပ်မျဉ်း ကိုင်ဆွဲ
 စည်းထား ရွက်စေသည့်လူတို့ကိုအရပ်အရပ်မြို့ရွာသူကြီး စုထိမ်း စုအုပ်တိုက်စစ်လက်နက်
 ကိုင်မျှစေ၍ မင်းမျှမင်းခင်းစရိတ်ကြေးငွေအသေးအဖွဲ့အခွဲအခန့်အတောင်းအခံ
 မရှိစေနှင့်။ အခြားအစုအဖွဲ့စီရင်းကွဲရိပ်လျှင်စီရင်းကိုနှုတ်သိမ်း၍ ဝိဇ္ဇကတ်တော်အ
 စုမှာငြိမ်ဝပ်စွယ်ထား ရွက်စေ။ စိတည်း စိပြင်ခန့်ထားသူတို့ ရေးရိုး ရေးထုံး မကျလွဲထူး
 ခြားရှိသည်မှာလည်းသေရခေတ္တရ။ ပုဂံမြင်စိုင်း၊ ပင်းယ၊ စကိုင်း၊ အဝစသော
 ရွှေးဘေး၊ ဖေါင်းတော်ဘိုး၊ ဖေါင်းတော်တို့လက်ထက်အဆက်ဆက်ပညတ်မှတ်ထားပိုင်းခြား
 ပြဌာန်းခဲ့သည့် ရေးထုံးအစဉ်ပျက်ဖွင်းလျှင်အခေါ်သည့်အမှတ်အသား ပျက်ဖွင်းရ
 သည်။ အခေါ်သည့်အမှတ်အသား ပျက်ဖွင်းလျှင်လည်းအနက်အဓိပ္ပါယ်ဝတ္ထုတရား ကိုယ်ကွဲ
 လွဲဘက်ပြန်ရသည်။ အနက်အဓိပ္ပါယ်ဝတ္ထုတရားကိုယ်ကွဲလွဲဘက်ပြန်လျှင်လည်းတရား ကွမ်း
 ဂန်လမ်းမှန်မကျတမ်းယိမ်း သွေကွက်ရသည်။ တရား ကွမ်း ဂန်လမ်းမှန်မကျတမ်းယိမ်း
 သွေကွက်ပြန်လျှင်လည်းသိသနာတော်သုံးပါးအရပ်မမှီလျက်ဖြစ်သော ပရိယတ္တိဓမ္မကွယ်ပ
 ဆုတ်ယုတ်ရသည်။ ပရိယတ္တိဓမ္မကွယ်ပဆုတ်ယုတ်လျှင်လည်း သိသနာတော်ကိုမှီကုန်သောရဟန်း
 ရှင်လူပြည်သူအပေါင်းတို့အယူအကျင့်ပျက်ဖွင်း၍ဆင်းရဲကြီးစွာ ခေါ်ကြံရသည်ဖြစ်သည်။
 ရွှေးရေးရိုး ရေးထုံးအစဉ်များကို ပြောတိုင်းလွဲပြင်ဆင်သင့်သည်။ ယုတ္တိအထောက်အထားကိုး
 ကိုးချက်ရှိ၍ပြင်ဆင်သည်ဖြစ်မည်။ မည်သည့်အကြောင်း ကြောင့်ပြင်ဆင်သည်ဖြစ်မည်
 များကို ဝိဇ္ဇကတ်ကွမ်း ကျင်သည်ဆိုသူ စိတည်း စိပြင်တို့ကဆရာတော်တို့နှင့် ဝန်ကြီးအတွင်း
 ဝန်တို့ ရွေးဆိုစေ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခုနှစ် ကြွတ်လွန်း ၁၃ ရက် နေ့နံနက် ၁၀ နာရီ ၁၇၈၅
 ဖွင့်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန၊ ဝဏ္ဏ ဗေဒသတ်အင်း ၊ မျက်စာ-ထုတ်ဖော် ညို၊
သတ်ထူး ကဗျာ နှင့် အစုံတိုက်ကောက် ၊ ရန်ကုန် ၊ တိုး ပုံနှိပ် ၊ မျက်စာ-၁၁၀ ၊ သုဂ္ဂို
ယ ၊ တွဲ ၆ ၊ မှတ် ၁ ၊ မတ် ၁၉၃၂ ၊ မျက် ၂၆)

16 December 1785

မင်း ရဲသီဟသူကိုမုတ္တမမြှင့်ခန့်။

16 December 1785

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့ညကျိက် ကေခွန် တော်ထွင်နား ခံ ဇေယ နော်ရထာကို ခေါ်၍ပြန်။
(မိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ရှေး ကန္တာတည်ဦး အခါမဟာသမတမင်း တို့လက်ထက်ကစ၍ မည်သည့်အရာမဆို
မင်း ဧကရာဇ်တို့ပြဋ္ဌာန်း ပိုင်းခြား သုံးစွဲခေတ်ဝေရာရာလိုက်နာခေတ်
ဝေရာရေးမှတ်သုံးစွဲအတည်ဖြစ်စေသည့်အကြောင်း ရှေးအရိုးအစဉ်ရွှေနန်း
ရွှေဘုံရေးထုံးရေးနည်းပျက်ယွင်းလျှင်အမှတ်အသားအခေတ်အဝေတညာအ
နက်အမိပြယ်ကွဲလွဲဘောက်ပြန်မည်ဖြစ်သည့်အကြောင်း ပိဋကတ်ကိုဣမ်း ကျင်လင့်က
စား ဓမ္မဝတ်၊ ဇာတိဝတ်၊ ရာဇဝတ်အကြောင်း သုံးပါးလုံး နားလည်နိုင်
မည်မဟုတ်သည့် အကြောင်း များကို ပိဋကတ်ဣမ်း ကျင်သည့်ဆိုသူစာတည်း စာပြင်
တို့ကမည်သို့မှထူး ဣန္ဒြေဝက်လဲမပြောမဆိုနိုင်ရှိကြောင်း များ နှင့်ဆရာတော်
နှင့်ဝန်ကြီး အတွင်းဝန်တို့က စာဆက်သွင်း၍ရှိသည့်ဖြစ်သည်။ ပုဒ်အက္ခရာအသတ်
ပင်ရစ်ရေးရိုး ရေးထုံး မကျကွဲလွဲထူးခြားချွတ်ယွင်း တိမ်းယိမ်းအောင်
ပြင်ဆင်သူတို့ကိုလွှတ်က အပြစ်အလျှောက်ထိုက်သင့်ရာစီရင်စေ၊ ပိဋကတ်တော်တည်း
ဖြင့်ပြင်ဆင်ရန်ရှိသည်ကို ရွှေနန်း ရွှေဘုံအစဉ်သုံးစွဲမြဲပုဒ်အက္ခရာအသတ်အပင်
ရစ်ရွှေထုံးရေးနည်း ဣမ်းကျင်နားလည်သူသင့်ရာရွေးချယ်ခန့်ထားစေ၊
ရွှေရေး မင်ရေး ကညစ်ရေး ပိဋကတ်တော်များမှစ၍ ကျောက်ရေးအက္ခရာ
များမှလည်း အစဉ်ရေးမြဲခရာဝန်းအက္ခရာကိုသာရေးစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခုနှစ် ဘော်လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် ^{29 December,} နေ့နားခါ 1785

ပြောကြီး မှူးတွင်ပြန်။

(ရှေးဟောင်း သုတေသန၊ ဝဏ္ဏဗေဓမ္မနိကာယ်အင်း၊ မျက်ထ - ၃၊ ထွန်းညှိ၊
သတ်ထူးကဗျာနှင့်အတိုကောက်၊ ရန်ကုန်၊ တိုးပုံနှိပ်၊ မျက် ၁၁၀၊ သူငိုယ၊ ထွဲ ၁၆၊
မှတ် ၁၊ မတ် ၁၉၃၂၊ မျက် ၂၆ - ၇)

ငဘိုကိုယခုအဆုံး စီရင်၊ သား မယား တို့ကိုလည်း မီး ပုံ၍တိုက်စေ၊ ရွှေပြည်
 တော်သို့လည်း သာဝတ္ထိစား ကိုစေ၍သက်ရှိသက်မဲ့၌စွာမျှား ကိုလည်း သိမ်း ရုံး
 ၍ဆိုင်ရဘိုက်တော်ကတော်သို့သွင်း စေ။

17 January

1786

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ခုပြာသိုလပြည့် ကျော်၇ရက်နေ့နား ခံကျော်
 စွာနေ၇ရတထွင်ပြန်။

(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ငမြတ်တင်၊ ငတော့နှင်ငမြတ်တင်တပ်ပါတ်မှူး စစ်ကဲတပ်မှူး တစုတို့ကိုမီး ပုံ
 ချီတိုက်တော်မူမည်၊မီး လောင်တိုက်ထုံး စံရှိရလုပ်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၅ရက် နေ့ညဇေတုဝတီ^{14 March 1785}
 နန်း တော်မှာနား ခံ နော်ရထာထင်ပြန်။

(ရှိုး ဩဌ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

အထွင်း ဝန်အသည် ဝန်လမိုင်း ဝန်တပ်မှူး တစုခံ ဝန်ချက်ကိုဆင့်ဆို နာခံ စေ၍
 သင်း ကိုတစုကိုဗိုလ်မှူး နေမျိုး သင်္ဃိယာသို့အပ် စေ။ နေမျိုး သင်္ဃိယာဆင့်ဆိုရ နာ
 နာခံတမ်း ရွက် စေ။ ဝန်ထောက် နေမျိုး ကျော်စွာ ၊ နေမျိုး ကျော်သူတို့ကိုလည်း
 အထက်အမိန့် တော်အမှတ် တော်အတိုင်း အပ်စေ ချင်း ကိုစစ်ကြော ဆောင်ယူ၍
 ရွှေဘဝါး တော် အောက်လှာ စေ။

14 March

1786

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့ည ဇေတုဝတီ
 နန်း တော်မှ နား ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
 (မျိုး ဩဌ်၊ ပု၊ ၆၁၀)

င တောကိုချမ်း သာ စေ။ ငမြတ်တင်မှ ငရဲ ခေါင်အပ်မှချမ်း သာ စေရမည်။
သင်း ထို့တပ်မှူး စစ်ကဲတစုမှ အတွင်း ဝန်အသည့် ဝန်တပ်မ တော်တပ်မှူး ထို့က
အာမခံ၍သံ တော်ဦး တင် စေ။

15 March

1786

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၇ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၁ ရက် နေ့ဇေတုဝတီ
နန်း တော်မှ နား ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၁)

မယ်တော်ဘုရား ကြီး ကျေးဇူးအမျှမ်း တို့ကို မိဘုရား ဝန်ကစစ်ကြောင်း
 ရုံးစေ၊ မြင်း ဝန်ထင်ရှိသည့်မယ်တော်ဘုရား ကြီး ကျေးဇူးအမျှမ်း တို့ကိုလည်း
 မိဘုရား ဝန်သို့အပ်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၇ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက် 18 March နေ့နား ခံတော် 1786
 ဇေယ နော်ရထာထင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

အိမ်ရှေ့မင်း မှစ၍ မင်း မိဘုရား မင်း သား မင်း သမီး တို့မှာ လှေလောင်း
ကို ရွှေထည့်၍ မစီး စေနှင့်။ ထည့်မိသည့် ရွှေကို ပွတ်သိမ်း စေ။ စကုမင်း ကာမမင်း
စီး သည် ဘောင်မှာ နေပြည်တော် ရောက်လျှင် ယခုလုပ် ဆောင်သည့်အတိုင်း မစီး
စေနှင့်။ အမိုး ယွန်း ဆက်တိုက် ရွှေပဲ့ချင် ပိတ်မြင်း နား အနီသုတ်စီး စေ။ မှူး
တော်မတ် တော်တို့စီသည့် လှေမှာလည်း နေပြည်တော်သို့ ရောက်လျှင် အမိုး ယွန်း
ဆက်လုပ် ဆောင်၍ မစီး စေနှင့်။ ကုန် လှေဦး ကုန် ရွှေပဲ့အမိုး ခေါင်စင်း လုပ်
၍ စီး စေ။ လှော်ကား လှေမှတ်မရသည့်ကို လှော် လောင်းအနီသုတ်မစီး စေနှင့်။
လှေမှတ်ရမှ အနီသုတ် လောင်း စီး စေ။ ဘောင်ဖြူဘောင်ပြာနှင့် မဆိုင်မသင့်
သည်သူတို့ ဘောင်ဖြူဘောင်ပြာဆွဲ ဖြောင့် များ နှင့်ကြား တော်မူသည်။ မဆောင်
မဆွဲကြ စေနှင့်။ ဘောင် တော် လှော်ကား တော်နန်း ရမိဘုရား မင်း သား ကြီး
တို့မှာ သာသနာ့ လှေဆောင် စေ။ မတိုက်မတန် ဆောင်ရွက်သူတို့ ဆောင် လှေကိုသိမ်း ၊
အာဏာ တော်ကိုမတည် ဘောက်ကြလျှင် ရာဇဝတ်အပြစ်အလျှောက် စီရင် ၊ ဆင်အခင်း
မြင်း အခင်း လှေဦး အခင်း များ မှာလည်း အငှက်ငှက် မင်း ညီမင်း သား တို့မှာ
ထူး ထွေ၍ မခင်း စေနှင့်။ ကော်ဇောကိုသခင်း စေ။ ပြင်အိမ်မထွက်သေး သည်
သား တော်သမီး တော်များ မှာထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း ဆါ ဝတ်ဆင် ဆောင်ရွက်
ကြ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၈ ခုတန်ခူး လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့ရန်ကင်း စ^{18 April 1786}
ရာနန်း တော်မှာ နား ခံဇေယ နော်ရထာထွင်ပြန်။
(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

အသည်ဝန်နေမျိုး ဇေယကျော်သူကိုဝန်တို့နေရာမှာနေ၍စီရင်စေ။ အသည်
 ဝန်နေမျိုး ဇေယကျော်သူကိုကွမ်းလက်အိုးဝယ်၍ခါးခွေးမခွေးငယ်နေခံ
 ပိတ်ပတ္တမြားစီအိမ်မည်သင်္ဂီမွမ်းသံပတ်ရတနဲ့ပတ္တမြားစီသနားတော်မူသည်။
 မကွေးခြံစားအတွင်းဝန်မဟာသီရိဇေယသင်္ဃာခံငြိတ်အောင်သည်အစည်
 အမြဲအင်းအိုင်ယတရာဥပဒေနှင့်စီရင်သည်။ မင်္ဂလာစည်တော်တန်ဆောင်း
 ကိုဖျက်၍လည်တော်ဆောက်လုပ်ပြီးလျှင်မင်္ဂလာစည်တော်နှင့်အမြောက်မဆိုသည်
 ကိုအတူကွေးရောဂြုတ်တင်၍ထားသဖြစ်သည်။ သစ်တောသို့ပို့၍ June 1786

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၈ ခုနယုန်လပြည့်ကျော်၁၃ရက်နေ့နားခံပြော

ကြီးမျိုးထင်ပြန်။
 (မျိုးဩဇာ၊ ပု။ ၆၁၀)

ငြိမ်းအောင်မှတစ်ရပ်ရှိသေးသည်။ သစ်တောသို့ပို့ရမှလိုက်၍ခေါ်စေ။

ငြိမ်းအောင်ရောက်လျှင်အကျဉ်းထား၍ပြင်မှတစ်စေ။^{26 June 1786}

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၈ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ခံကျော်စွာ
နေ၍ရထားကိုခေါ်၍ပြန်။

(မျိုးဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

ဇေယျဝံသီတော်၊ မေခင်း၊ ထောင်ညောင်ကတိဝံသသဒ္ဓမ္မသေနာပတိမဟာဓမ္မ
ရတနာမိရတဇေယျဝံသီတော်၊ ညောင်ကန်ကတိဝံသသဒ္ဓမ္မဓမ္မမဟာဓမ္မ
ရတနာ ဇေယျဝံသီတော်တို့တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်
မ္မဂန်ကြောင်း၊ နှင့်အညီစစ်ကြောဆုံးဖြတ်ရန်အမှုကိုခန့်အပ်တော်မူသည်။ ရ
ဟန်းတို့ထွင်အဓိကရုံး၊ စစ်ကြောဆုံးဖြတ်ရန်အမှုကိုသုဓမ္မဘေရင်မှတစ်ဆင့်
တိုင်ပင်၍တညီတညွတ်တည်း၊ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်အောင်စစ်ကြောဆုံးဖြတ်တော်
မူကြရမည်။ စစ်ကြောဆုံးဖြတ်သည့်အချက်ကိုလည်း ဆရာတော်ကြီး မှာပြသလျောက်
ထား၍ဆရာတော်ကြီး မိန့်တော်မူရပြီး ပြတ်စေရမည်။ ဆရာတော်ကြီး လည်း
တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်တော်
သင့်ကိုမိန့်တော်မူရမည်။ စည်းဝေးဆုံးဖြတ်ရန်သဘာဝအဓိကရုံး အမှုရှိလျှင်
လည်း မဟာဒါနဝန်ကိုဆင့်ဆို၍ပင့်တော်မူစည်းဝေးစေရမည်။

27 June 1786
သက္ကရာဇ် ၁၁၄၀ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံတော်ပြေဘွဲ့ကြီး မှူး
ထွင်ပြန်။

(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၂၊ သုရိယ၊ ၈၁၆၊ မှတ်၊ ၁၊ မတ်၊ ၁၉၃၂၊ မှတ် ၂၇ - ဂ)

အသည်ဝန် နေမျိုး ဇေယျကျော်သူကိုဝန်တို့နှင်ဘက်၍ဝန်ကြီးခန့်။

27 June

1786

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၈ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၂ ရက် နေ့နံနက် ၁ နာရီ ၁၀ မိနစ်

နေရံရထာထင်ပြန်။

(မျိုးကြည်၊ ပု၊ ၆၁၀)

ဤခင်း ဖြစ်စား ဝန်ကြီး မဟာဥက္ကမ ဇောယသူရ၊ ထီး လင်း ဖြစ်စား ဝန်ကြီး မ
ဟာသီဟသူရတို့ကို ရွေး တော်ယူကံခါး အတွင်း သို့မဝင် စေနှင်းဟရား စစ်ဝန်
ထောက် နေမျိုး နန္ဒသူ၊ စာရေး ကြီး စည်သူသီဟ ရွှေ တောင်တို့နှင့် ငှင်း တို့စာ
ရေး တို့ကိုအကျဉ်း ထား ။

28 June 1786

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၈ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံစ မြေခင်း

မှူး ထင်ပြန် ။

(မျိုး ဩဇာ၊ ပု၊ ၆၁၀)

သား ကျန်တော်မျိုးတို့ကိုးစိုးရိုးရသလိုဆိုကြသည်။ သူကြီးနှစ်ဦးသုံးဦးလေးဦးရှိကြ၍ ြေးငွေတုန်ကျပင်ပန်းရန်ရှိသည်များကိုထောက်တော်မူ၍တမြို့တရွာလျှင်သူကြီးကလံအများမရှိစေရ။ တယောက်စီသာကြီးစိုးစေရမည်။ မြို့ရွာသူကြီးရိုးအဆက်အနွယ်စစ်တန်းစစ်ချက်အင်းစာရင်းထန်းရွက်တင်စာရင်းများကိုဆိုင်ဖြိုင့်ညီညွတ်ရွေးကောက်ရှင်းလင်း၍အမှတ်အသားနှင်ဝန်တို့ကဆက်သွင်းသည့်အတိုင်းအမြင့်မြို့မှသူကြီးရသဇဝနကိုတရိုးတည်းကြီးစိုးစေ။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်နေ့ဘုရားအမိန့်တော်မြတ်ဦးထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရသည့်အတိုင်းအမြင့်မြို့မှသူကြီးရသဇဝနကိုတရိုးတည်းကြီးစိုးစီရင်စေ။

(ဝင်းမောင်၊ သောင်းကို)

ရှေး မင်း တို့လက်ထက်မျှခါနီး သည်ပုပ္ပာရုံ ကျောင်း ကုန်း ကျောင်း ရာဇမဏိ
 စုဋ္ဌာဘူရား ဂူငင်ထွင်တန်း ဆောင်း ၄ ရပ်အရံ စောင့်လူစုတို့သည် ကျောင်း နေ
 သင်္ဃာသရဇာစည်အနွယ်အဆက်ပြတ်လပ်၍ ဂြိုသည့်ကိုသင့်ရဘုရား၏ တော်ဖြစ်ပွား အောင်
 ပြောင်း လဲကူး သန်း ချီမျှလှသင့်မသင့်ကိုဆရာ တော်တို့ကို ရွေးကယ်ထား စေရဘ
 ထွင်ဝိဟာရဿာတိစ၊ ဝိဟာရဝသနကသံဃဉာဠိသဒေန္တိ၊ တရား ကျမ်း ဂန်ဂြို
 သည်နှင့်အညီ ကျောင်း ဆောက်၍အစောင့်အရှောက်ပျံ့သော်လည်း ကျောင်း ကို
 အစွဲအမှတ်ပြု၍ ကျောင်း ထွင်သတင်း သုံး နေသည်သင်္ဃာတို့ကိုမျှအပ်သည်သဖြစ်သည်။
 ကျောင်း နေသင်္ဃာတို့မျှသောအရံ စောင့်လူသည်သံဃဉာဠိတိဒိန္နတ္ထာပဋိဂ္ဂါဟကေ
 သု၊ ကာလင်္ဂိယေသုပိတဒဉ္ဇောစတုဒ္ဓိသသံဃောစ၊ အနာဂတသံဃောစ၊ ဣသ
 ရေတဿသန္တကော၊ ကျမ်း ဂန်လောသော ဧကောသင်္ဂါယောသင်္ဂါယောသင်္ဂါယောသင်္ဂါယော
 လည်း တပါး စတုဒ္ဓိသသင်္ဃာမလောမရေဂါရိသေ သည်သင်္ဃာတို့ဥစ္စာသဘာဝဖြစ်သည်။
 ပျံ့ရင်း သင်္ဃာတပါး သင်္ဃာတို့ပိုင်ထိုက်သည်။ သင်္ဃာသန္တကဥစ္စာကိုသင်္ဃာတို့သည်သံဃိ
 ကအဖြစ်သုံး ဆောင်သည်တရား ကျမ်း ဂန်လော ဧကောသင်္ဂါယောသင်္ဂါယောသင်္ဂါယောသင်္ဂါယော
 ဟာဓမ္မရဘာဇာဓိရဘာဇာဂူရုဆရာ တော် မေတ္တာစာသက်သွင်း သည့်အတိုင်း ပု
 ပ္ပာရုံလူဂဝကို ကျောင်း တော်ကြီး အရံ စောင့်လူကုန်း ကျောင်း လူ၂၃ ကိုနန်း မ
 တော် မိဘူရား ကျောင်း အရံ စောင့်လူ၊ ရာဇမဏိစုဋ္ဌာဘူရား ဂူငင်တန်ဆောင်း
 ၄ ရပ်ထွင်အနောက်မျက်နှာ မြောက်တန်ဆောင်း လူ၂၀ ကိုဆိုထား တိုက် အိမ်
 ရွှေကျောင်း အရံ စောင့်လူ၊ အရွှေမျက်နှာ မြောက်တန်ဆောင်း လူ၂၀ ကိုကနီ
 မင်း သမီး ကျောင်း အရံ စောင့်လူ၊ အရွှေမျက်နှာ မြောက်တန်ဆောင်း လူ၃၃
 ကိုမြေတူး ငင်းသွင်း(ကျောင်း)အရံ စောင့်လူအနောက်မျက်နှာ တောင်တန်ဆောင်း လူ
 ၃၃ ကိုဟင်္သာတမင်း သမီး ကျောင်း အရံ စောင့်လူ၊ ကုန်း ကျောင်း လူ၁၀ ကိုမြောက်
 နန်း မိဘူရား ကျောင်း အရံ စောင့်လူ၊ အရွှေမျက်နှာ တောင်တန်ဆောင်း လူ
 ၁၂ ကိုအလယ်နန်း မိဘူရား ကျောင်း အရံ စောင့်လူဖြစ်စေ၊ အနောက်မျက်နှာ
 မြောက်တန်း ဆောင်း လူ၃၀ ကိုဝိဇ္ဇကတော်တို့ကို စောင့်လူဓမ္မာစရပ်သို့အစည်း
 အဝေး ဆရာ တော်သင်္ဃာ တော်တို့ရောက်လှည့်လည်း အစောဆုံး ခံစေ။

18 October 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၈ ခုသတင်း တွက်လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ခံ ပြေ ၁. ^{18 October 1787}

ဤ နေ့မျိုး သင်္ကြန်ထွင်ပြန်။

(ရွှေ ဟောင်း သံ ဓာတ်)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သောဆင်ဖြူချင်ခင်တဝှင်မင်း တရား
 ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ကိုင်း နိုင်ငံဆိုသည့်အရသည့်အပရိဟာနိယတရား
 နှင့်မကင်း စေသင့်ဖြစ်သည်။ မပြတ်စည်း ဝေး တိုင်ပင်ခြင်း လည်း တိုင်း ပြည်
 သာယာ၍ ရာဇဝတ်တော် ရေး လုံခြုံမည့်အကြောင်း အပရိဟာနိယတရား ရပါး
 အဝင်ဖြစ်သည်။ ရှေး မင်း တို့လည်း အစည်း အပေး စည်ကြီး တီး ချွတ်နေ့၌ ခံ
 မပြတ်စည်း ဝေး တိုင်ပင်ကုန်သည်။ မင်း တို့ကျင့်ရိုး ကျင့်စဉ်း လမ်း ဟောင်း
 ထုံး ဝံအပရိဟာနိယတရား ရှိသည့်နှင်အညီလွှတ်တော်ရုံး တော်တက်သက်စီရင်သည့်
 မှူး တော်မတ်တော်တို့မှာ နေ့၌ချက်တီး လျှင်ဆိုင်ရာလွှတ်တော်ရုံး တော်သို့တက်
 ၍စီရင် ခင်း စီရင်အမှုရှိသည့် နှား ကိုအမှန်အကန်ဥပဒေကြံအောင်စီရင်။
 ခြေရင်း ဟော်မြဲတို့နှင့်မြင်း မှူးမင်းသီး နေရ၍သွယ် နေမှူး ဟော်မတ်တော်တို့
 မှာ စေ့ငုံစုံညီ အိုင်နိုး အော်၍ စလွယ် ပေးအမိန့်တော်နှင့်အညီ စွယ်တို့ လွယ်
 ဆင်ကင် အင်္ကျီလက်ကျယ်ဆင်ယင် ယပ်ရိုး ဂွဉ်စွဲကိုဝတ် ကောင်း နား ဟောင်း နှင့် နေ့၌
 ချက်တီး ကျော်၌ ခန့်ရိုခန့်ကိုလွှတ်တော်သို့အစဉ် မပြတ်တက် စေ။ လွှတ်တော်သို့ ခေါက်လွှတ်
 လည်း နေရ၍စဉ်အတိုင်းစည်း ဝေး နေစေ။ အစည်းအဝေး စုံညီလျှင်တိုင်ပင်ခင်းတိုင်
 ပင်အမှုတိုင်း ရေးပြည် ရေးသဘာဝ နှစ်ဟော် ရေးရှိသည့် နှားတို့နှီး နေ့၌ ပြောဆိုတိုင်
 ပင် လွှတ်တက်နှီး ဆော်လျှင်ဝင်း တော်ခင်း စေ။ နားခံတို့မှာ ဝန်တိုက်လျှင်အတွင်း
 တော်သို့ဝင်မြဲဝင် စေ။ အစုံအညီတက်မတက်၊ ခေါက်မ ခေါက်ကိုလည်း ခြံတိုက်သံ ဟော်ဆင့်
 နှင့် နားခံတို့မှာ စီရင် မှတ်သီးပြီးလျှင် ခြံတိုက်သံဆင့်ကအတွင်း တော်မှာအစီရင်ခံ စေ။
 နားခံတို့က ဝန်တို့မှာအစီရင်ခံ စေ။ အိမ်ရှေ့မင်း၊ စတုမင်း၊ ကိမမင်းတို့မှာထွက်တော်
 မူသည့် နေ့မှလွတ်တက် စေ။ ဝင်း မှူး၌ သောက်နှင့်အတွင်း တော်မြဲ နေရ၍ နေမှူး တော်
 မတ်တော်တို့မှာလည်း အတွင်း မှုနှင့်မကင်း ဖြစ်သည်။ ထွက်တော်မူသည့် နေ့ကိုလွှတ်
 တက် စေ။ တရား သူကြီး တို့မှာ၌ ဦး သား တို့တရား စကား ပြီး ပြတ်လွယ်မှ
 အမှုသည်တို့မပင်မပန်း ရှိမည်ဖြစ်သည်။ တက်စေအမိန့်တော်ရှိမှလွတ်တက် စေ။
 စား တော်တို့မှာလည်း နေ့ညမလပ်ထမ်း ဂွဉ်ရသည့်အမှုနှင့်ဖြစ်သည်။ လွှတ်
 တက်လွတ် စေ။ ငါအရှင်ဧကရာဇ်လည်း ကြောင့်ကြံမဲ့ နေ တော်မမူ။ ပြည်သူပြည်သား
 တို့စီးပွားသဘာဝ တော်စီး ပွား သား တော်အစဉ် မြေး တော်အဆက်စီး ပွား ကို

ထောက်၍ထွက်တော်မူသင့်သည်ကလကိုလွှတ်တော်သို့ထွက်တော်မူသည်။ ဖွက်တော်မူလျှင်လည်း ဝန်တို့နှင့်အတွင်း ဝန် ရွှေနေအစုံအညီအိမ်ရွှေမင်း နေရာနှင့် မနီး မဝေး နေ၍ရတနာတော် ရေးတိုင်း ရေးပြည်ရေး သာသနာတော်ရေး လျှောက်ထား ရန်ရှိသည်များ လျှောက်လျှိုး တရား စကား လဲဆိုရန်ရှိသည်များကိုလည်း လဲဆိုစေ။ စကား ၂ပြင်ကို ထောက်၍အိမ်ရွှေမင်းသည်အတွင်း ဝန်တို့နှင့်တိုင်ပင်နှီး နှော၍တရား ထုံး စံရှိရက ဝန်တို့ကောက်ယူစီရင်ရမည်။ ထွက်တော်မူလျှင် ဝေါတော်သိမ်း မှ ဝန်တို့လွှတ်ကဆင်း ၊ ဝန်တို့ဆင်း မှလွှတ်တော်ရုံး တော်တက်သက်စီရင်မြဲများ တော်မတ်တော်တို့ဆင်း စေ၊ ခြေရင်း တော်မြဲတို့နှင့်မြင်းများ မင်း သား နေရာ နေတို့မှာဝင် တော်မူမြဲအချိန် ရောက်မှဆင်း စေ၊ ဝင်း ကော်ကိုလည်း သိမ်း စေ၊ တရား စကား နှင့်စပ်သည်ကိုတရား ရုံး မှာ သာဆိုစေ၊ လွှတ်တော်မှာ မဆိုစေနှင့်၊ တရား ရုံး ကစီရင်၍ မပြီး သည့်တရား ကိုသာလွှတ်တော်မှာ အယူခံ စေ၊ မပြီး လျှင်စကား ၂ပြင်နှင့် ဝန်တို့က ကောက်ယူချက်ကိုနား ခံတို့ကအတွင်း တော်သို့သွင်း ခြံသွင်း စေ၊ ရတနာတော် ရေးတိုင်း ရေးပြည်ရေး သာသနာတော် ရေး အမျိုး ငယ်ကြားသိရှိသမျှတို့ကိုလည်းကြား သိသည့်အတိုင်း နား ခံတို့ လျှောက် စေ။

4 November 1786

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံတော်ဇေယ နော်ရထာထွင်ပြန်။

(တောင်ခွင်စာစု၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ တ၊ ၁၉၇၀၊ ပိုဒ် ၃၄၆ နှင့် ၃၄၇၊ စာ ၅၆ - ၇)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှ သောဆင်ဖြူသခင်အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား
ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ငလွမ်း စံကိုထီး လင်း မြို့အဝင် လောင်ပိုငယ်ရွာ
သူကြီး ခန့်တော်မူသည်။ အသည်ငယ်သား တို့ကိုအမှုတော်ကိုထမ်း ကုံ၍လုပ်စား ဆောင်
စား စီး ပွား ဖြစ်အောင်မစီရင်။

11 November 1786

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့။

(ထီး လင်း မြို့ဦး မောက်)

နိုင်ငံတော်အတွင်း မြို့စုတိုက်စု၍ ကျေရွာများ မှာတစ်မြို့တရွာလျှင် ၂ ရိုး ၃ ရိုး
 ၄ ရိုး ကြီး စိုး ဤ၍တရား တပေါင်အလှအဆို ကြွေး တင်ကွန်ဖြစ် ကြွေး ကုန်ငွေကုန်
 နှင်ဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး တို့အပင်အပန်း ရှိကြသည်။ ကြီး စိုး ရိုး ဂါမုကို
 မှန်မမှန်တရား ကျွေဆို စေရမည်လည်း မင်း ဧကရာဇ်အဆက်ဆက်တရား စကား
 ဆုံး ခန်း ပြီး ပြောနိုင်သည်မရှိဖြစ်သည်။ အသည်အလာဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး
 တို့ကြီး စိုး ရိုး ဂါလှဆိုကြသည်သူကြီး ၂ ဦး ၃ ဦး ၄ ဦး ရှိ၍ ကြွေး ငွေကုန်ပြင်ပန်း
 ရန်ရှိသည်များ ကို ယောက်တော် မူ၍တစ်မြို့တရွာလျှင်သူကြီး ကလန်အများ မရှိစေရ။
 တယောက်စီသဘကြီး စိုး စေရမည်။ မြို့ရွာသူကြီး ရိုး အဆက်အနွယ်စစ်တမ်း စစ်
 ချက်အင်းစာရင်း ယန်း ရွက်တင်စာရင်း များ ကိုဆိုင်ဖြိုင်ညံ့ညွတ်ရွေး ကောက်
 ရှင်း လင်း ၍အမှတ်အသား နှင့်ဝန်တို့ကဆက်သွင်း သည်အတိုင်း ထီး လင်း မြို့အဝင်
 လောင်ပိုငယ်ရွာသူကြီး ငလွမ်း စံကိုတရိုး တည်း ကြီး စိုး စေ။ သက္ကရာဇ် ၁၁၆၈ ခု
 ၁၁ နိုဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့တရား အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်
 ဆင်ရွက်ရသည့်အတိုင်း ထီး လင်း မြို့အဝင် လောင်ပိုငယ်ရွာကိုသူကြီး ငလွမ်း စံ
 ကတရိုး တဝတည်း ကြီး စိုး စီရင်စေ။
 (ထီး လင်း မြို့ဦး မောက်)

ဘုန်း တော်အလှူ နှစ်ကြိမ် မြတ်တော် မူလှ သောဆင်ဖြူသင်္ခါအသွင်တဝှင်မင်း တ
ရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ငအောင်ကို မဟာဒါနတိုက်ကိုင်း ရွာသူ
ကြီး ပြည်စိုး ခန့်တော်မူသည်။ အသည်ငယ်သား တို့ကိုအမှုတော်ကိုယ်စား ကုံ၍လုပ်
စား ဆောင်စား စီး ပွား ဖြစ်ထွန်း အောင်မစီရင်။

24 November 1786

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုနတ်တော်လဆန်း ၄ ရက် ဖြောင့်နေ့။

(မြင်း ခြံကိုင်း မြေတက် ၃၁၂)

နိုင်ငံတော်အတွင်း မြို့စုတိုက်စုမြို့ကျေး ရွာများ မှာတစ်မြို့တရွာလျှင် ၂ရိုး ၃ရိုး
 ၄ရိုး ကြီး စိုး ဤ၍တရား တဘောင်အလှအဆီ ကြွေး တင်ကုန်ဖြစ် ကြေး ကုံငွေ
 ကုန်နှင်ဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျိုး အပင်အပန်း ရှိကြသည်။ ကြီး စိုး ရိုး ရာ
 မှာကိုမှန်မမှန်တရား ကျွေးဆီ စေရမည်လည်း မင်း ကေရဝဇာနိအဆက်ဆက်တရား
 ကောင်း ဆုံး ခန်း ပြီး ပြေနိုင်သည်မရှိဖြစ်သည်။ အသည်အလာဆင်း ရဲသား ကျွန်
 တော်မျိုး တို့ကြီး စိုး ရိုး ရာလှဆိုကြသည်။ သူကြီး ၂ဦး ၃ဦး ၄ဦး ရှိ၍ ကြေး ငွေ
 ကုန်ကျပင်ပန်း ရန်ရှိသည်များ ကိုထောက်တော် မူ၍တစ်မြို့တရွာလျှင်သူကြီးကလန်အ
 များ မရှိစေရ။ တယောက်စီသဘကြီး စိုး စေရမည်။ မြို့ရွာသူကြီး ရိုး အဆက်အ
 နှယ်စစ်တမ်း စစ်ချက်အင်း စာရင်း ထန်း ရွက်တင်စာရင်း များ ကိုဆိုင်ဖြိုင်
 ညီညွတ် ရေး ကောက်ရှင်း လင်း ၍အမှတ်အသား နှင့်ဝန်တို့ကဆက်သွင်း သည်အ
 တိုင်း မဟာဒါနိတိုက်အဝင်တိုင်း ရွာမှာသူကြီး ပြည်စိုး င အောင်ကတရိုး တည်း
 ကြီး စိုး စေ။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၄ရက် နေ့ဘုရား အမိန့်
 တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင် ရွက်ရသည့်အတိုင်း မဟာဒါနိတိုက်တိုင်း ရွာကိုသူကြီး
 ပြည်စိုး င အောင်ကတရိုး တဝတည်း ကြီး စိုး စီရင် စေ။
 (မြင်း ခြံတိုင်း မြေဘက်ရွာ ၂)

နိုင်ငံတော်အတွင်း မြို့စုတိုက်စုများ ရွာများ မှာတစ်မြို့တစ်ရွာတွင် ၂ ရိုး ၃ ရိုး
 ၄ ရိုး ဦး ဖြစ်တရား တဘောင်အလှအဆုံ ဖြစ် တင်ကျန်ဖြစ် ဖြစ် ကုန် ငွေကုန်
 နှင်ဆင်း ရဲသား ကျန် တော်မျိုး တို့အပင်အပန်း ဂြိုဟ်သည်။ ဦး စိုး ရိုး ရာမျှကို
 မှန်မမှန်တရား ရွှေဆို စေရမည်လည်း မင်း ဧကရာဇ်အဆက်ဆက်တရား စက်
 ဆုံး ခန်း ပြီး ပြောနိုင်သည်မရှိဖြစ်သည့်အလား ဆင်း ရဲသား ကျန် တော်မျိုး တို့
 ဦး စိုး ရိုး ရာလှဆိုကြသည့်သို့ဦး ၂ ရိုး ၃ ရိုး ၄ ရိုး ဦး စိုး ဖြစ် ဖြစ် ကုန် ငွေ
 ကုန်ပင်ပန်း ရာရှိသည်များ ကို ယောက် တော် မူ၍တစ်မြို့တစ်ရွာတွင်သို့ဦး ကလန်
 အများ မရှိ စေရ။ တယောက်စီသာဦး စိုး စေရမည်။ မြို့ရွာသို့ဦး အမျိုး အ
 ဆက်အနွယ်စစ်တမ်း စစ်ချက်အင်း စာရင်း ထန်း ရွက်တင်စာရင်း များ ကို
 ဆိုင်ဖြိုင်ညီညွတ် ရွေး ကောက်ရှင်း လင်း ၍အမှတ်အသား နှင့်ဝန်တို့ကဆက်သွင်း
 သည့်အတိုင်း အနောက်ဘက်တိုက်အဝင် ကျေး ၁၀ ရွာသို့ဦး ငပိန်တိုး ကိုတရား တည်း
 ဦး စိုး စေ။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၅ ရက် နေ့ဘုရား အမိန့်
 တော်မြတ်ကိုး ထိပ်ထက်ဆင် ရွက်ရသည့်အတိုင်း အနောက်ဘက်တိုက်အဝင် ဖြော
 ၁၀ ရွာကိုသို့ဦး ငပိန်တိုး တရား တည်း ဦး စိုး စီရင် စေ။

(ဩဘွန်း၊ ယော၊ စါ၄၈ - ၅၀)

21 January 1787

1 March 1786

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၃ ရက်၌ တေး နေ့တချက်တီး ကျော်၂
နာရီ၃ ပါဒိဒ ၄ ဇီတ နာ၄ ပြန် ခရသပြည့်ရှင်ထိမ်း မြား လက်ထပ်သင့်ကြောင်း
၄င်း လဆန်း ၈ ရက်စ နေသို့အဝင်ညည့်သုံး ချက်တီး ကျော်၂ နာရီ၁ ပါဒိဒ ၄ ဇီတ
နာ၄ ပြန် ၆ ခရသပြည့်ရှင်သင်္ကြန် ခေ၁ သင့်ကြောင်း များ ကိုပညာရှိတို့ကခါ
တော်ဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း မြေတူး မင်း သမီး နှင့် စတုမင်း သား တို့

ကိုထိမ်း မြား လက်ထပ်သည့်အခမ်း အနား စီရင်ခင်း စီရင်
ဘွယ်ရှိသမျှကိုပြီး စီး အောင်စီရင်။

21 January 1787

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံ ဇေယ နော်
ရထာထွင်ပြန်။

(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

မြေတူး မင်း သမီး နှင့်စကုမင်း သား တို့ကိုထိမ်း မြား မင်္ဂလာ ဆောင်ရမည်
မှာစီရင်ရန်အခန်း အနား ကိုဝန်တို့ကစာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ လက်
ထပ်အိမ်မှာမဆောက်မလုပ် စေနှင့်။ တေဘုစကုမင်း နေသည့်အိမ်မှာပင်ထိမ်း
မြား တော်မူမည်။

27 January 1787

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်စွာ နေ၍
ရတနာထွင်ပြန်။
(ရှေး ဟောင်း သုတေသန)

နိုင်ငံတော်အတွင်း မြို့စုတိုက်စုမြို့ကျေး ရွာများ မှာတစ်မြို့တရွာလျှင် နှစ်ရိုး သုံး
 ရိုး လေး ရိုး ဖြီး စိုး ဖြစ်တရား တပေါင်အလှအဆီ ဖြေး တင်ကွန်ဖြစ် ဖြေး ငွေ
 ကုန်ဆင်း ရဲသား ကွန်တော်မျိုး တို့အပင်အပန်း ဂြိုဟ်သည်။ ဖြီး စိုး ရိုး ရာမျှကို
 မှန်မမှန်တရား ထွေဆိုစေရသည်လည်း မင်း ဧကရာဇ်အဆက်ဆက်တရား စကား
 ဆုံးခန့်ပြီး ပြေနိုင်စွယ်မရှိဖြစ်သည်။ အသည်အလာဆင်း ရဲသား ကွန်တော်မျိုး တို့
 ဖြီး စိုး ရိုး ရာလှဆိုကြသည်သူဖြစ် နှစ်ဦးသုံး ဦး လေး ဦး ဂြိုဟ် ဖြေး ငွေကုန်ကျ
 ရှိသည်များ ကိုထောက်တော်မူ၍တစ်မြို့တရွာလျှင်သူဖြစ် ကလန်အများ မရှိစေရ။
 တယောက်စီသဘာဝ ဖြီး စေရမည်။ (မြို့ရွာ) သူဖြစ် ရိုး အဆက်အနွယ်စစ်တမ်း
 စစ်ချက်အင်း စာရင်း ထန်း ရွက်ဘင်စာရင်း များ ကိုဆိုင်ဖြိုင်ညီညွတ်ရွေး (ကော်
 ရွင်းလင်း) ၍အမှတ်အသား နှင့်ဝန်တို့ကဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း ကိုဝန်ဝန်စုရွှေခွန်
 တော်ဆက် မော်ခွင်အဝင် မော်ခါး ရွာမှာသူဖြစ် ငကော်ကိုတရိုး တည်း ဖြီး စိုး
 စေ။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၁ ရက်နေ့။ ဘုရား အမိန့်တော်
 မြတ်ကိုဦး ထိပ်ထက်ဆင်ရွက်ရသည့်အတိုင်း ကိုဝန်ဝန်စုရွှေခွန်တော်ဆက် မော်
 ခွင်အဝင် မော်ခါး ရွာကိုသူဖြစ် ငကော်က။ တရိုး တည်း ဖြီး စိုး စီရင်စေ။
 (သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၁ ရက်)

27 February 1787

(ဆင်တဲဝ)

မေတ်ခွင်လေး ရွာသူကြီး ငဘညို မေတ်ခွင်လေး ရွာအဝင် မေတ်ခါး ကျေး ရွာ
 က ရွှေခွန်တော်မင်း မှုမ ပြေမကုန်ရှိသည်ကို ပြေကုန် အောင် ဆောင် ရွက်ပါရ
 မည်အကြောင်း နှင့်ငထွန်း ကွယ်ကအစီရင်ခံသော အောင်ဆောင်ရွက်စီရင်
 စေသည်ကိုငထွန်း ကွယ်သည် ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး မဆောင်မရွက် မေတ်ခါး
 ကျေး ရွာက ရွှေခွန်တော် (မင်း မှုမ ပြေမကုန်) ကျေး ရွာထွင်လည်း ရပ်တည်
 မနေတိမ်း ရှောင်၍အခြား ကျေး ရွာမှာ နေသူဖြစ်သည်။ ငထွန်း ကွယ် (ကို)
 မေတ်ခါး ရွှေခွန်တော်ထမ်း လူတို့မှာ ကြေး ငွေမခွဲမခံမဆောင်မရွက်စေ
 နှင့်၊ ငထွန်း ကွယ်ထွင်ပေး အပ်သည်အစီရင်စာရှိလျှင် နှုတ်သိမ်း ချိတ်ဆိပ်စာချွန်
 တော်ရသူကြီး ငကော်က မေတ်ခါး လေး ရွာအဝင် မေတ်ခါး ကျေး ရွာကိုစိုးစိုး
 ချီ ရွှေခွန်တော်မင်း မှုရပ်ပေ၍ရှိသည်များ ကိုဆက်သွင်း ဆောင်ရွက်စေ။

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၈ ခုတပေါင်း လဆန်း ၁၁ ရက်) ^(27 February 1787)

(ဆင်တဲ၄၀)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သောသဘာဝနာဒါယကဘာဆင်ဖြူများ သခင်
 ဘဇဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ညာဏဘာဝိဝံသဓမ္မသေနာ
 ပဟိမဟာဓမ္မရတဇာဓိရတဂုရုဆရာ တော်ကို ရွှေပြည်တော်မှစ၍ နိုင်ငံတော်
 အတွင်း သတင်း သုံး နေသည့်သံဃာ တော်တို့တွင်စီရင်ဆုံး မရန်ရှိသမျှသဘာဝနာ တော်
 ရေး ကိုဝိနည်း ဓမ္မဂန်နှင့်အညီစီရင်ဆုံး မစီမံမည်သဘာဝနာပြုအပ် တော်မူသည်။
 ညာဏဘာဝိဝံသဓမ္မသေနာ ပဟိမဟာဓမ္မရတဇာဓိရတဂုရုဆရာ တော်ကသဘာဝနာ
 တော် ရေး နှင့်စပ်သမျှစီရင်ဆုံး မရန်ရှိသည်များ ကိုတဝတည်း ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်စီ
 ရင်ဆုံး ဖြတ်စေ။ အရပ်ရပ်ပင်၊ ခေင်္ဂါ ခေင်္ဂါ ရန်ရှိသည်ကိုလည်း မဟာဒိန်ဝန်ကိုဆရာ
 တော်ကဆင့်ဆို၍ မဟာဒိန်ဝန်ကလွှတ်တော်မှစာရင်း တင်ဆက်ပြီး လျှင်မြို့စုတိုက်စု
 မြို့စား ဂွာစား ဆိုင်ရာဆင့်ဆို၍ ဖြေး ငွေမကုန်မကျ စေရပင်၊ ခေင်္ဂါ စေ။ သက္ကရာဇ်
 ၁၁၄၉ခုတန်ခူး လဆန်း ၁ရက် နေ့သုဓမ္မာစရပ် တော်မှ ရွှေမြို့တော် ပတ်လည်
 သင်္ဃာ တော်အစည်း အဝေး တွင်အတွင်း သေနာပဟိ။ ပြင်သေနာပဟိအစုံအညီပွဲ
 သဘင်အစုံနှင့်အမိန့်တော်ကိုဖဲနီ ရွှေဖျင်ကွက်အိတ်နှင့်ငွေသား ကလပ်ထက်တင် ဆောင်
 ၍ ရွှေနားခံတော်ကြီးဘတ်သည်။ ပြီး လျှင်ဆရာ တော်သို့အပ်သည်။
 (မိုး ကြည့်၊ ပု၊ ၆၁၂၊ အုပ်ချုပ်ပုံ၊ စ၊ ၁၉၇၆၊ ပိုဒ်၅၀၉၊ စ၊ ၂၅၃)

အနောက်အတွင်း မီး နေအိမ်မှ သတ္တဝါအသစ်ဖို့ စေ၊ အကဲလေး ထံ

မှား ကိုလည်း အသစ်လုပ် စေ။

(သတ္တဝါ) ၁၁၄၉ ခုက ဆုန်လဆန်း ၇ ရက် နေ့နား ၂၃ April 1787
ရထားကို ခေါ်၍ ပြန်။

(မေမြို့နယ် နယ် ပေမူ)

သတိုး သီရိမဟာဥဇနာကိုလွှတ်တော်ကိုတက်မြဲတက်၍ ကျောင်း တော်ကိုပြီး ပြေ
လွယ်အောင်ကြပ်မလုပ်ဆောင်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ခုနှစ်လဆန်း ၈ရက်နေ့စာ ၂၄ April ၁၇၈၇
ခုကျော်ထင်ထွင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄ (၉) ခုတရုတ်ဥတည်တွာ: က ရေ၁က်သည်။ အ နေ၁က် မျက်နှာ 1787
တိုင်း ဤ: ပြည်ဤ: ထီး ဆောင်း မင်း အ ပေါင်း တို့ကိုအစိုး ရ တော် မူ သောဆင်ဖြူ
ဆင်နီဆင်ကြာ: များ သခင် ရွှေတွင်း ငွေတွင်း ပယင်း တွင်း ပတ္တမြား တွင်း သ
ခင်ညီ တော် နေတွက်ဘုရင် ရွှေနန်း ဂွင် ၊

မြင့်မိုရ် တောင် မျက်နှာ ၁၈ မြို့ဒီပါကန္တာတည်ဦး စကညီ တော် နေ၁င် တော်
နှစ်ပါး ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်အရိုက်အရံ၁ကိုတက်သက်အုပ်စိုး ဤ
ရသည်။ အ ရွှေအ နေ၁က်တိုင်း ဤ: နိုင်ငံဤ: တွင်ညီ တော် နေ၁င် တော် နှစ်ပါး ဤ:
လှစွာ သောဘုန်း တန်ခိုး အာဏာ နှင့်သိကြာ: နတ်မင်း စည်း စိမ့်ကျွံစံ ပါယ်ဤရသည်။

ညီ တော် နေ၁င် တော်တို့ ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်လက်ထက်
ကပင်ဆင်း သက်၍ ရန်မရှိ။ ညီ တော် နေတွက်ဘုရင်လည်း တိုင်း ဤ: နိုင်ငံဤ: ထီး ဆောင်း
မင်း တရား တို့ရှိခိုး ခံရ သော မင်း ဇေယျာဇ်ဖြစ်သည်။ နေ၁င် တော် နှင့်ညီ တော်
သည်တဝအဆက်ဆက် ပေါင်း ခဲ့ဘူး သည် နှင့်အညီ ဂတိသစ္စာ မြဲမြံစွာ ၁၇၁၈ မဟာ မိတ်ခွဲဤ
ရလျှင်သမိုင်းနက်ဆုံးသို့သား တော်အစဉ် မြေး တော်အဆက်ဖြစ် ပါမည်။

အ နေ၁က် မျက်နှာတိုင်း ဤ: ပြည်ဤ: ရွှေထီး ရွှေနန်း ကိုစိုး အုပ် သောညီ
တော် ရွှေနန်း ဂွင် ၊ ကိုယ် တော် ၊ မိဘုရား ၊ သား တော် ၊ အိမ် ရွှေမင်း သား
တော် ၊ သမီး တော် ၊ မှူး တော် ၊ မတ် တော် ၊ ပြည်သူပြည်သား အ ပေါင်း တို့ငြိမ်း
ချမ်း သာယာ ဤောင်း ကိုဤာ: သိချင် ပါသည်။

ရှေး တဝက မိတ်ဖြစ် ခဲ့ဘူး သည်တ ဤောင်း ၊ ချစ်ဤည်သည်တ ဤောင်း ၊ နေ၁င်
တော်က ရွှေ ပေ၁၇၁၈ နှင့်ညီ တော်ဆီသို့ ရွှေတပြား ဆက်ပါ စေသည်။ ရွှေနှစ်ပြား ကို
တပြား တည်း ကဲ့သို့ဖြစ်လို ပါသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၁၁၁ ခုနှစ်တိုင်း နှစ်နိုငံ ချစ်ဤည် လေး မြတ်စွာ ၁၇၁၈ မဟာ 1750
မိတ်ဖြစ် မည်အ ဤောင်း ကိုသိဤ: ၊ တမန်ဤ: စေပါး ပေါက် ရေ၁က် ပြောဆိုဤသည်နှင့်
ယခုတိုင် နေ၁င် တော်ညီ တော် ရွှေလမ်း ငွေလမ်း ရွှေတံတား ငွေတံတား မ ပေါက်မ
ရေ၁က် ၃၇ နှစ်ရှိ ပါမည်။

ပြည်ဤ: နှစ်ပြည် ထောင့် ၁၇၁၈ မဟာ မိတ်ဖြစ် ရ ပါလျှင်တ သောကီ ကျေး ဇူး ကို
တ သောကီခံစား ရ ပါမည်။ ရှေး ထုံး စံအတိုင်း ကန္တာဦး ကကိုး ကွယ်သည်ဥဤာ ဂွင်

ဂုဏ်ကို နေောင် တော်နန်း ထွင်ထား ချီးကျူး ကွယ်ပါသည်။ ညီတော်ကို ချစ်ကြည်သည့် နှင့် အညီ နေောင် တော်မှ ကိုး ကွယ်သကဲ့သို့ ကိုး ကွယ် စေလို၍ ညီတော် နေထွက်ဘုရင်ကို ဆက်လိုက်ပါသည်။ ညီတော်ကိုး ကွယ်ပါလျှင် ဘုန်း တန်ခိုး တော် နေထွက်သကဲ့သို့ ထွန်း တောက်ပါမည်။ ညီတော်သို့ လက်ဆောင် ရွှေကို သွန်း လုပ်သည့် ဗြဟ္မာဂုဏ်၊ ကမ္မလဂုဏ်၊ ရွှေဖြင့် ၁၀၊ မြင်း ၁၀၊ ဂုဏ်သေ ရွှေ ပေ နှင့် နေောင် တော် ထွင်မြဲ သော ကိုင်း မား စား သား ကို စေလွှတ်လိုက်ပါသည်။ ညီတော် ရွှေနန်း ဂွင်ဆီသို့ ရောက်လျှင် မဂ္ဂသံ မဟာဂုဏ် သေ ရွှေ ပေ နှင့် သံကြိုး တမန်ကြီး ဘက်ခန့်၍ စေလွှတ်လိုက် (သည့်) ကိုင်း မား စား သား နေောင် တော်ဆီသို့ ပြန် ရောက်မြင်ရလျှင် ရွှေနန်း ဂွင် မျက်နှာကို မြင်ရသကဲ့သို့ ဂွင်ပါမည်။

အနေဝက် မျက်နှာတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ထီး ဆောင်း မင်း အပေါင်း တို့ကို အစိုးရ တော် မူ သော ဆင်ဖြူဆင်နီ ဆင်ကြား များ သခင် ရွှေတွင်း ငွေတွင်း ပတ္တမြားတွင်း ပယင်းတွင်း သခင်သီရိပဝရဝိဇယာနန္ဒ ဂုဏ်ဘဝနာတိ ဟော မိပတိပဏ္ဍိတ မဟာဓမ္မဂုဏ်သီရိပဝရ နာမံ တော်ရှိ သော သာသနာ ဒါယကာ တော် နေထွက်ဘုရင် မင်း တရား ကြည်ချစ်စွာ ကြား ရောက်သည်။

အရွှေမျက်နှာတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ထီး ဆောင်း မင်း အပေါင်း တို့ကို အစိုးရ တော် မူ သော အကြည် တော် ရွှေနန်း ဂွင်။

ကမ္ဘာ ဦး စတင်ပင် အရွှေမျက်နှာ အနေဝက် မျက်နှာ ပြည်ကြီး ပြည်ရန်မရှိ။ ရွှေထီး ရွှေနန်း အဆက်ဆက်ထီး ဆောင်း မင်း အပေါင်း တို့ရှိခိုး ခံရသော မင်း ဧကရာဇ် ဖြစ်ကြသည်။

အကြည် တော်ကကိုင်း မား စော်ဘွား သား ကို စေ၍ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု နယုန်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့တွင် အမရပူရ ရွှေပြည် တော်ကြီး သို့ ရောက်၍ ဂုဏ်သေ ရွှေ ပေ စာ နှင့် အဘဏ္ဍရဗြဟ္မာဂုဏ်၊ ကမ္မလဂုဏ်၊ ရွှေဖြင့် ၁၀၊ လက်ဆောင် တော် များ ကို ရွှေနန်း ဥကင်ဂုဏ်ပလ္လင် တော် ရွှေခင်း ကျင်း ပြီး လျှင်အိမ် ရွှေမင်း ၊ မင်း ညီမင်း သား ၊ ဆွေ တော် မျိုး တော် ၊ မှူး တော် မတ် တော် မြို့ရံလျှက်ထွက်စံ တော် မူ၍ ဂုဏ်သေ ရွှေ ပေ စာ ကို ဘက် လျှောက် စေသည်။

ပြည် ထောင်ချင်း မင်း နှစ်ပါး ဘဝအဆက်ဆက် ပေါင်း ဘက်ဘူး သည် နှင့် အညီ ဂုဏ်သေ စွာ ဖြေမှန် စွာ သံ ခြံနှစ်သကဲ့သို့ ဂုဏ်သေ မဟာ မိတ်ဖွဲ့ ကြရလျှင် သား တော် အစဉ် မြဲ

တော်အဆက် ရွှေနှစ်ပြား သည်တပြား တည်း ဖြစ်ကြရမည်အကြောင်း ၊ အကည်တော်
ရွှေနန်း ဂူငါးကိုယ် ၊ မင်း မိဘုရား ၊ အိမ်ရှေ့မင်း ၊ သား တော် ၊ သမီး တော် ၊
ဆွေတော် ၊ မျိုး တော် ၊ မှူး တော် ၊ မတ်တော်တို့လည်း ချမ်းသာရသည် ၊ ဘဝအဆက်
ဆက်မဟာ မိတ်ဖြစ်ဘူး ဤမျှသာသာမဟာ မိတ်ဖြစ်ကြရသည် ၊ ပြည်နှစ်ပြည်သာမဟာ
မိတ်ဖြစ်ကြရလျှင်တည့် ၊ ကျေးဇူး ကိုတည့် ခံကြရမည်ဖြစ်သည် ၊ အကည်တော်ကတိုး ကွယ်
စေလို၍ဆက်လိုက်သည့်အဘဏ္ဍာဗြဟ္မာ ရုပ်ကိုလည်း ရွှေနန်း တော်ဥကင်တန်ဆောင်း
ပြဿဒ်နှင့် ရွှေငွေချယ်လှယ်၍ ကောင်းမွန်လျောက်ပတ်အောင်ထားသည် ၊

အနောက်မျက်နှာတိုင်း ဤ ပြည်ဤ ကိုအုပ်စိုး သောနေမင်း အနွယ်ဧကရာဇ်
အဆက်ဆက်ကိုး ကွယ်သော လောကသုံးပါး တွင်အတုမရှိသောလူမင်း နတ်မင်း တို့ချမ်း
သာပေး နိုင်သောဘုန်း တန်ခိုး နှင့်ပြည့်စုံသောဘုရား သခင်သာသနာတော်ကို
မပြတ်ချီးမြှင့်ပြုစုတော်မူသည်အကျိုး ဆက်ကိုလည်း သာဓုခေါ်စေခြင်းသည် ၊ အကည်တော်
တွင်မြဲသောအမတ်နေမျိုး ရွှေတောင်သီဟကျော်ခေါင် ၊ ဝေလသောရတို့ကိုကိုး မား
စော်ဘွား သား နှင့်သံဃာတော် မန်ဦး ဘက်ခန့်၍သာဓုရွှေပေစာ ၊ ဆင်ငှစီး ၊
ဆင်စွယ်ချိန် ၁၀၀ ၊ ပတ္တမြား အတွတ်ပါဆင်စွယ်ခမောက် ၊ ပတ္တမြား ရံနီလင်အတွတ်
၁ ၊ ပတ္တမြား တင်လက်စွပ် ၊ နီလင်တင်လက်စွပ် ၊ မိုးပြေး ကျောက်ချိန် ၁ ၊ သက္ကလပ်
အဝါကပ် ၊ သက္ကလပ်အနီကပ် ၊ သက္ကလပ်အစိမ်း ကပ် ၊ သရက်ထည်အုပ် ၁၀ ၊ ပဝါ ၁၀ ၊
ကော်ဇော ၁၀ ၊ ရွှေဆိုင် ၁၀၀ ၊ ငွေဆိုင် ၁၀၀ ၊ နံ့သာဖြူချိန် ၁၀ ၊ နံ့သာနီချိန်
၁၀ ၊ ကွမ်း အစိတ် ၄ ၊ ကွမ်း အစိတ် ၅၀ လက်ဆောင်တော်များ နှင့် စေလိုက်သည် ၊

သံတို့မရှည်မကြာပြန်လာပါစေသံတို့ ရောက်လျှင်အကည်တော် နှင့် ရွှေသက္ကလပ်သို့
ပါမည် ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနယုန်လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့ ၉ June 1787
ဆောင်တော်ဦး ပိတ်ခင်း ပြီး လျှင်သံတော်ဆင့် ကျော်ထင်စည်သူ ရေးသည် ၊ စာ
ကြောင်း ရေ ၁၂ ၊ ရွှေချိန် ၁၀၀၀ ငွေ ၁ ။ အနား တဘက် ကျောက်ဝင်လုံး ရေ - - -
(သုတေသီ စာစု)

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့ကျောင်း 'တော်ကြီး' သို့ထွက်တော်
မူမည်မှအစီမံ ရှေ့မင်း ကိုလိုက်မြဲလိုက် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့ညနား ၁၁^{3 July} ခံ ၁၇၈၇
နေ့ ရတနာထင်ပြန်။

(မေတ္တီဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

မြို့တွင်းမှာ ခရစ်မပိတ်ဆင်မတော်ကိုယူစေ။ နေမျိုး ဇေယ နော်ရထာကိုသံလျင်
 မြို့ကိုသနား တော်မူသည်။ မြိတ်မြို့ဝန်မယား ကရွာသစ်ကြီး ချောင်း နှေးကောင်း
 မှာတူရား ယိုယွင်း ချစ်ပြင်လုပ်သည်တူရား မှာစရပ်ကိုအမွှမ်း အနီ၂စု ရွှေတစု
 ထည့်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၄ ရက် ^{3 July 1787} နေ့နား ခံဇေယ
 နော်ရထာထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ဇေမူ)

ဆင်ကုံး တော်ရှိမြို့သစ်တိုင်တား တော်ရပ်ဆင် တော်သည့်ဆင်ထူး ဆင်ကောင်း
ဖြစ်သည်။ ဆင်စာမျက်ကိုလောက်အောင်တိုး၍ပေးသွင်းစေ၊ အတွင်းပြင်
သေနတ်လုပ်သူတို့ကိုရိက္ခာတလစာပေးစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၆ ရက် ၅ July 1787 နေ့ညနားခံပြေခွင့်

ကြီးမှူးထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

ဆင်ဖြူတော် ရေး ပေး ဖြူသိုင်း လက်ဝဲလက်ယာဝင်း သား ဖွံ့ကိုင်လက်ဝဲလက်
 ၂၅ စီလိုက် စေ။ စည်လည်းလိုက် စေ။ မြေ နန်း လက် မြေ ခံဘင်း ကုတ် တော် မှာ အ
 ရှေ့တောင်အနောက်၂ မျက်နှာကိုကန့်ဘေး ပြင် ဂုဏ်တော်ယခုအလျင်ပြီး အောင်
 လုပ် စေ။ အတီး အကကို နေရန်သဘင်တဲလည်း ဆောက် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ရက် ၆^{6 July} နံနက် ၁၁¹⁷⁸⁷ နံနက်
 နေရီရထားကို ခေါ်၍ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေ မူ)

အိမ်ရှေ့ပန်း ဝဲမှစ၍အရပ်ရပ်မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ်တော်မည်
 သသူလူမဆိုပန်း ဝဲလုပ်သမျှလူတို့ကိုသိမ်း၍သွင်း၊ သေနတ်ကွဲ၍ရန်လည်း လူငါး ဂါ
 သင့်ရတနာလူကိုသွင်း ။ ဆင်ဖြူတော်တား ရန်မြေနန်း တော်အရှေ့မြေဘက်တင်း
 ကုပ်ထွင်လုပ် ဆောင်ရန်ဂြိုသမျှကိုယခုအလျင်ပြီး ပြေအောင်ပြင်လုပ်စေ၊ သက္ကရာဇ်
 ၁၁၄၉ ခုဝါဆိုလပြည့် ကျော်ဂရက် နေ့ဆင်ဖြူတော်ကိုပြည်သူတို့ 7 July 1787
 ရေချမ်း အိုး ပန်း အ
 မွှေး အထုံရည်နှင်းပူတော်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါဆိုလပြည့် ကျော်ဂရက် နေ့နား ၆ July - 1787
 နော်ရထာထွင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ဣယ်ပေမူ)

ခမည်းတော်နေခင်တော်တို့လက်ထက်တော်ကသည်ရွှေလက်ထက်တော်တိုင်အမှု
တော်ကိုထမ်းရွက်သူတို့မှစ၍အရပ်ရပ်အစုအဝန်းတိုင်ဝင်တိုင်ပါမဆိုအမှုတော်
ကိုစိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်းရွက်သူတို့ကိုအစုအဝန်းတိုင်ဝင်တိုင်ပါမဆိုစေနှင့်နှုတ်နှိမ်၍
အမှုတော်ကိုထမ်းရွက်စေ။ အမှုတော်ကိုစိတ်ပါကိုယ်ပါထမ်းရွက်လိုသူတို့စာရင်း
ကိုလည်းသွင်း။ နော်ရထာကျော်ခေါင်ကိုလည်းရွှေတဝါးတော်အောက်ခေ
စေ။ ကျီဝန်းဝန်စုရွှေခွန်စု၊ ဦးဂုဏ်သာသနာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်စုဦးဂုဏ်
အောင်ပါဘုတ်ဂုဏ်သာသနာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်စုဦးဂုဏ်အောင်ဖက်ခွဲဂုဏ်သာသနာတို့၊ င
ဦးကျော်၊ ကျီဝန်းဝန်စုဦးဂုဏ်အောင်မော်ခွဲဂုဏ်သာသနာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်
စုဦးဂုဏ်အောင်မန်စိန်ဂုဏ်သာသနာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်စုဦးဂုဏ်အောင်လဲစဲဂုဏ်သာသ
နာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်စုဦးဂုဏ်အောင်ဆင်ဂုဏ်သာသနာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်စုကွန်
ဟဲဂုဏ်သာသနာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်စုရွှေခွန်ဆက်၊ မော်နိုင်ကျေးကမ္ဘာအောင်
ခေါင်ပါဂုဏ်သာသနာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်စုကမ္ဘာအောင်ဝဲလဲဂုဏ်သာသ
နာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်စုရွှေခွန်ဆက်ခဲနန်အောင်နန်ခဲဂုဏ်သာသနာတို့၊ ငယ်၊
ချစ်လှော်၊ ကျီဝန်းဝန်စုရွှေခွန်ဆက်စည်နန်အောင်စကားတောင်ဂုဏ်သာသနာတို့၊
ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်စုရွှေခွန်ဆက်မလှဲဂုဏ်သာသနာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်
စုရွှေခွန်ဆက်မင်းသာဂုဏ်သာသနာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်စုငွေခွန်ဆက်
ထိန်စည်ဂုဏ်သာသနာတို့၊ ငယ်၊ ကျီဝန်းဝန်စုဖြူတို့ကိုစိုးစေ။

9 July 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ခုဝါဆိုလပြည့်ကျော်၁၀ရက်နေ့နားခံကျော်
စွာနော်ရထာထင်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

အဝမြို့မှအရှေ့ကိုမြစ်ငယ်ကောက်ကောက်စင်းစင်း၊ တောင်ကိုမြစ်သား၊
အနောက်ကိုမြစ်သားပေါက်၊ မြောက်ကိုဇရဘဝတီမြစ်ကောက်ကောက်စင်း
စင်း၊ နယ်လေးရပ်အတွင်းမြေကိုဆင်စားကျက်မြေဖြစ်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်^{10 July} ၊ ဇေယျ¹⁷⁸⁷
နေ့ရက်ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

ရွှေစောငယ်သီရိနေင်္ဂရထာကိုအနောက်ဘက်တိုက်အဝင်ဗျသီဝဝရွာကိုသနား
တော်မူသည်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် ^{11 July} နေ့နား ၊ ပြေ ¹⁷⁸⁷ ခု

ဦး မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

မိုး နဲ့ စေတီဘုရား စစ်ကဲအမတ်တို့ကအစီရင်ခံ ရေခက်သည့်စာအရကို ထောက်၍
ပြန်ဆိုမှတော့ မည်ဝန်တို့ကစာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ ပြင်စဉ်မြို့မှာ
လူ ၃၀၀ ကျော်တိုင်စာရင်း ဘက်စဉ်ရသမပါမဝင်သည့်မှန်လျှင် ငွေနှင်ငှင်း
လူတို့ကိုစကိုင်း မင်း သား မှတစ် ဝှက်စေ။ မြောက်ဝင်းအိမ် ဟောင်း မှာ
မြောက်ကတဆောင်ထုတ်စေ။ ကျင်သည်မိုင်း ညောင်အကြောင်း အရသမား
ကိုလာလူတို့စစ်မေး ထွက်ဆိုချက်များ ထွင်အသီး သီး ထွက်ဆိုကြသည်။ ပေါ့ပျော်လျော့
လျော့ နေကြသော ကြောင့်ယခုတိုင်မှအတတ်အကြပ်မကြား မသိတော်မူရဖြစ်သည်။
မြင်တော့သည်လည်း ဂှား သည်မဟုတ်။ အလွင်သီတော်မူရအောင်ထပ်၍ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ ကျော်^{12 July 1787}

စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ကလေး မြို့ကျေး မှာ မြစ်ခြေ ရွာထဲမှ နက်ပလဲသား တို့ ကြွေကမ်း ချီရသည့်ဆင် တော်
ပုဂံမြို့တွင် လှေကို ကောက်ယူ၍ အောင်လုပ်ပြီး လျှင် နေ့ညအလျင် ရွှေဘဝါး တော် အောက်
ရောက် အောင်မြင်စွာ ကိုယ်ကြပ် မ၍ ဆောင်ယူခဲ့ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၁၄) ရက် 13 July ခံ ဇေယ 1787
နေ့ ရထားကို ခေါ်၍ ပြန်။

(မေမြို့ ဘုန်း ကြယ် ပေမူ)

သီရိနန္ဒိတမ ဂေတိယ ဘဒ္ဒန္တမြို့ကိုလဲ၍ ဂြိုင်း တက်မြို့ကိုသနား တော်မူသော်၊ စာ
ချွန်ရေး၊ မြို့ရေး၊ ၍သွင်း။

16 July

1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါ ခေါင်လဆန်း ၂ ရက်နေ့နား ခံကျော်
စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့တန်း ကြွယ်ပေမူ)

နှစ်စဉ်စာရေး ဒါနမှာမင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ် တော်တို့ကိုပဒေ
သမခန့်နှင်းဆွမ်း စာရေး ဒါနအစည်မပျက်သဒ္ဓါကိုအား သမ္မစာရေး ဒါန
ချမ်းချစ်ဖူးစေ။

17 July .

1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခဏ္ဍေ
စာနော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့နန်း ကြွယ်ပေမူ)

ဘုတ်သစ်ခွ ရေတော်မှတစ်ဆင့် သင်းတိုက်ပေါင်စကန်ကြီး ရွာကိုမခန့်မထား
 စေနှင့်၊ စောင့်မြဲ ကျေးရွာကသာလုံခြုံအောင်ခန့်ထား စောင့်နေစေ။ ပေါ
 လယ်တစ်ခု၊ ရန်ကင်းစံရတ။ ဒကယ်၊ မြောင်းတငါ၊ တောင်ဘက်မြောက်ဘက်
 ကျေးရွာများနှင့်ရွာပေါင်း ၁၆ ရွာမှတစ်ဆင့်မင်းသား ရွှေဘိုချက်ကိုထောင်
 ချီစောင့်ရင်း တော်ပါဝင်သည့်မှန်လွှင်မကွဲမပြား စေနှင့်။ အထက်အမိန့်တော်ရင်း
 အတိုင်း လှိုင်မြို့ကတဝတည်း စီရင်စေ။ မင်းတုံးမြို့မှတစ်ဆင့်ဝန်စစ်ကဲအရာရှိတို့ကို
 နှုတ်။ ကသည်း အက္ခပတ်မြင်း စာရေး အရာတယောက်လွတ်လပ်သည့်မှတစ်ဆင့် မှတ်
 သူကိုခန့်ထား ပါရမည့်အကြောင်း နှင့်ဝန်တို့ကစာသွင်း ချက်အတိုင်း ထိန်းမှတ်
 သူကိုအက္ခပတ်မြင်း စာရေးခန့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၄ ရက် နေ့နံနက် ၁၈ July ၁၇၈၇

ဦးမှူးထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

မြောက်ဘက်တိုက်အဝင်သစ်ဆီရဲ့ငယ်ရွာမှာသူကြီး ငနက်စံကိုကြီး စိုး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခ် ကျော်^{19 July} 1787

စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

ကျပ်ပြင်ကသင်္ဃာဦး ဝဋ်နန်း၊ ကျောက်ကောင်း ရသ့ဝဋ်နန်းကသင်္ဃာ တို့ကိုကျပ်
ပြင်သို့အလှင်ပြန် စေ၍ ကျောက်ကောင်း ရမြဲထွင်း မှာရအောင်တူး လုပ်စေ။
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ၁၁^{20 July} ၁၇¹⁷⁸⁷ ဇေယ
နော်ရထာထင်ပြန်။
(မေမြဲတုန်း ကြယ်ပေမူ)

ယိုး ဒယာ: မြို့ကိုလုပ်ကြံသိမ်း ယူတော်မူမည်အမျှကိုဝန်ကြီး အထွင်း ဝန်ဝန်စုရ
 တို့ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည့်အတိုင်း သင့်ပြီ။ မင်း လှကျော်ထင်ကိုအမိန့်တော်
 ပေး အပ်၍ မုတ္တမသို့အလျင်အမြန်သွား စေ။ မှာထား ရန်ရှိသည်ကိုလည်း အထွင်း
 ပြင်ကမှာ။ တောင်ဘက်တိုက်ဝန်နှင့်လမိုင်း ဝန်တို့မှာ နောက်လိုက် နောက်ပါ
 ရင်း ချာသယူနှင့်ရွှေဘဝါး တော်အောက်လာစေ။ မြင်း သေနတ်အမျှသိမ်း
 တို့ကိုပေး အပ်ခဲ့စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါ ခေါင်လဆန်း ၇ ရက် ၂၁ July 1787 ခု ပြေ ၃

ကြီး မှူး တွင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

မင်း လှ ကျော်ထင်ကိုပုသိန်မင်း သား က ရွှေလျင် ခတ်လူအစုံ ခန့်ထား ပေး အပ်
၍တပ် တော်၌ရှိသူအလျင်အမြန် စုန်သွား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါ ခေါင်လဆန်း ရက် ^{21 July} နေ့ညနား ခံ ပြေ ¹⁷⁸⁷ ခဲ့

ကိုး မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ဣယ် ပေမူ)

မုတ္တမမြို့မှ ခရီးတိုက်ရင်း နတ်တော်တို့၏ ဝန်းရံ၍ ရွှေဘိုင်း နတ်တော်တို့
 သံတော်တို့ တင်သည့်ဆင်တော်ကို ရမည်းသင်း မြို့သို့သွား စေသည့်အခါ
 စုရေကုန် ခန့်ကပ်လာစေ၊ ဇေယျဝတီတောင်ငူ ခန့်ကပ်လာစေတို့ကို ခန့်ထား၍
 ဆင်၍ အခါမေး ဝန်နှင်းသွား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ခံ ကျော် ^{22 July} 1787

စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့တိုင်း ဩယ်ပေမူ)

သရက်ကန်ဥယျာဉ်တော်ကိုနန္ဒဝန်ဥယျာဉ်သမုတ်၍ ကောင်းမွန်အောင်ပြင်
ဆင်လုပ်ဆောင်စေ။ ရွှေမြို့တော်အတွင်း ညဉ့်အချိန်မတော်မြင်းကိုခလောက်
ဆွဲ၍စီးသွားကြောင်းကိုရွှေနားတော်ကြားတော်မူသည်။ မြဝန်ကရင်စုရပ်
ကွက်ငယ်ချင်းသွေးသောက်တို့ကိုမနှိုးမဆော်မစစ်မကြောသောကြောင့်၊
ပတ်သွားလာရသည်ဖြစ်သည်။ မြဝန်မြို့စာရေးတို့ကအရပ်အကွက်ခေါင်းသွေး
သောက်တို့ကိုနှိုးဆော်၍ရအောင်တမ်းစေ။

23 July 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၉ ရက်နေ့နား နံကျော်

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့နန်းကြွယ်ပေမူ)

ရန်း ဗြဲမြဲဝန်စစ်ကဲနား ခံတို့ကအစီရင်ခံချက်ကိုဝန်တို့ကစာဆက်သွင်း သည့်
 အတိုင်း သင့်ပြီ။ ရန်း ဗြဲမြဲဝန်နရသမန်း ကျော်ကိုဇား ကံတေခွေခွေ မ
 ခွေ ငယ်နောက်ပိတ်ပတ္တမြား စီအိမ်ကတိပါစိမ်း မွမ်း သံပတ်၅တန့်ပတ္တမြား
 စီ။ ကျင်း ဆင်စွယ်ချက်ငဲ့ခံ၊ ငွေထွေး အင်သနား တော်မူသည်။ ရန်း ဗြဲမြဲမှာ
 စက်သိဟကိုစစ်ကဲ။ ရဲသူနိုင်ကိုမြဲစာ ရေး ခန့်၊ သူခိုး ငချင်း ငရွှေ ဂွေတို့နှင်စာ
 ကုလုတစုတို့ကိုသင်း တို့အဘော်အပေါင်း များ ကိုကုန်စင် အောင်မြဲဝန်တို့ကစစ်
 စေ၊ စာရင်း ကုလုတစုကိုလည်း စစ်ကိုင်း မြဲစား အထိန်း တော်အချီတော်တို့
 မှာတောင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၁၀ ရက်^{24 July} နေ့နား ခံ 1787
 ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
 (မေမြဲဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ပုဂံဆင်တော်ရွှေဘဝါး တော်အောက်ရောက်မည့်နေ့ရက်နီး ပြီဖြစ်သည်။ မည်သည့်အရပ်သို့ ရောက်သည်ကိုသိသော အောင်စုံစမ်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၁၁ ရက်နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၇^{၂၅} မြေ ၁၇^{၈၇}

ပြေ၁၇၇၈ မှာ ထင်ပြန်။

(မေမြို့နယ်မှ ကြွယ်ပေမှု)

ဝန်ထောက်နေမျိုး စည်သူကိုဖွတ်သို့တက်၍ စီရင်မြဲစီရင်စေ၊ ရာဇဓမ္မသင်္ကြန်
ကိုကွင်းသီးတိုက်စိုးခန့်၊ ရခိုင်ရန်း၊ ငြိမ်ထွေမန်အောင်မြို့များ မှာဆရာတော်
သံဃာတော်တို့ကသီသမုတ်လိုလျှင် ကျေးရွာနယ်ကအသီးအခြား ဝိသုဒ္ဓါမဂ္ဂစံအောင်
သီသမုတ်လိုရာအရပ်အကွက်ကိုပိုင်းခြား၍ သီသမုတ်ရမည့်အကြောင်း ကိုထပ်၍
မှာ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၁၁ ရက်နေ့နံနက် ၁ နာရီ ၂၅ မိနစ် ၁၇

ကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

အိမ် ရွှေက ရွှေ ၂၊ စတုမင်း သား က ရွှေ ၁၊ မိဘုရား ဝန်က ရွှေ ၁၊ ဟင်း သာ
ကမင်း သမီး က ရွှေ ၁၊ စကိုင်း မင်း သား က ရွှေ ၁၊ ခန့်ထား ချီဆင်ဖြူတော်
ဘောင်ကိုအလှူအမြန် ရောက် အောင်ကြိုယူ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၁၁ ရက် ^{25 July} နေ့မြန်မာန်း ၁၇၈၇
တွင်စာရေးကြီး မ နော်သာကို ခေတ်၍ပြန်။
(မေမြို့စား ဣယ် ပေမူ)

သီရိဒေဝဗြဟ္မာတို့မှ ဘေးဘိုးကပင်သုဒ္ဓါမန္တသင့်နေကြောင်း အစစ်ခံချက်
ရှိလေပြီ။ သည်။ ဘေးလောင်းတော်ဘိုးလောင်းတော်တို့လက်ထက်နိဋ္ဌိရာပါ
စေအမိန့်တော်တမ်းထုံးစံရှိသည့်အတိုင်း သီရိဒေဝဗြဟ္မာနှင့်ပုဏ္ဏား ၂၂ တို့
ကိုဗေဇာင်းစလွယ်မတင်စေနှင့်။ သုဒ္ဓါအစုမှဘယမ်းရွက်စေ။ ရွှေတောင်နန္ဒ
ကျော်ထင်ကိုဝေါကြီးမှူးခန့်၊ မင်းအိုဆရာတော်တပည့်ပထမရှင်ဝိမလဗုဒ္ဓိ
ဆွေသားမျိုးသားရွှေပြည်တန်ဆောင်မြင်းစုဖွဲ့သူတို့ကိုမြို့ရွာသူကြီးတို့ကတိုင်
စာရင်းပေးရာပါဝင်လျှင်မပါမဝင်စေနှင့်။ စာရင်းတော်ကိုသိမ်း၍
အထက်တွဲတော်မူရင်းအတိုင်း ရွှေပြည်တန်ဆောင်မြင်းစုမှဘယမ်းရွက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၁၃ ရက် ^{27 July} နေ့နား ခံဇော ¹⁷⁸⁷

နော်ရထာကိုခေပ်၍ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

မြင်းဝန်ကေး၍လၢလူတို့စၢရင်း ထင်ပါသမျှကိုသိသၢ အောင်အထက်ပေး အပ်
သည့်လက်နက်ကိုစၢရင်း များ နှင့်တိုက်ဆိုင်၍စၢရင်း သူင်း ၊ ရွှေတောင်
သီဟသူ သေလွန်ရၢမှၢပြင်ဖုံး ကပ္ပတ် ရွှေထည့်နှံသင်္ကြံစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါ ခေါင်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံစေ^{27 July 1787}
ယနေ့၌ရထားကိုခေ်၍ပြန်။

(မေမြို့တန်း ကွယ်ပေမူ)

မဟာသီဟသူရမှာလျှင် ကျောက်မော်မှစ၍ ရန်ကုန်မြို့အဝင်အပါစီရင်စုများ
ထင်စီရင်ခင်း စီရင်အယ်ဂျီယင်တဝတည်း စီရင်စေ၊ တမြို့တရွာများ ကိုလွမ်း
ကမ်း ၍ မစီရင်စေနှင့်၊ ဒလမြို့မှာအထက်အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ရွှေမော်
ဇော်ဘုရား ဂွင်လုပ်မှုဆောင်တာရှိသည်များ ကိုစီရင်စေ၊ ၁၁၄၉ခုခန့်¹⁷⁸⁷
သည့်လက်နက်ကိုရန်ကုန်မြို့အဝင်အပါမြို့ကျေး ရွာများ ကိုမခန့်မထား နှင့်လွတ်
စေ၊ အသတ်ဝန်နှင့်ထမ်း သည့်လူစုတို့မှာစာရင်း ကျအတိုင်း အမှုတော်ကိုလိုက်ထမ်း
စေ၊ ငတလွတ်ကြီး တို့နှင့်လူပေါင်း ၄၀ ကျော်သား တို့မှာသား ငါး ပိမဆက်မသွင်း
စေနှင့်မြို့နေရွာသား တကာနည်း ရန်ကုန်မြို့မှာထမ်း ရွက်စေ၊ သင်္ဘောရောက်
လက်ဆောင်များ ကိုရန်ကုန်မြို့ထင်ရှိရင်း အရသာရှိမဟာသီဟသူရနှင့်ပါသည့်အရသာရှိ
တို့ညီမျှအောင်ခွဲဝေစား ယူကြစေ၊ ရဟိုင်း စား နှင့်ရဟိုင်း စား အုပ်စုငယ်
သား တို့ကိုရွှေဘဝါး တော်အောက်လာစေ၊ မုတ္တမကြောင်း ချီဗိုလ်မှူး တပ်မှူး
သူရဲသူခက်တို့ကိုကျေး မွေး ပေး ကမ်း ရန်စား ဂိုဏ်းအဝတ်ပုဆိုး ကျွဲနား မျိုး
ဂိုဏ်းများ ကိုမြစ်စဉ်တလျှောက်မြို့ကျေး ရွာများ မှာမဟာသီဟသူရကခွဲခန့်
တောင်း ယူကြောင်း နှင့်ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်၊ မခွဲမခံမတောင်း
စေနှင့်၊ ဥပါတောင်း ကိုတပ်ရန်အပ်မှူး ခန့်။

28 July 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ခုဝါခေါင်လဆန်း ၁၄ရက်နေ့နား ခံပြေခွ

ကြီး များ ထင်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ဖြယ်ပေမူ)

မြို့သစ် နယ်ထူင် တေဘင်အင်း၊ မြေဘက်အင်း၊ တထေအင်း၊ ယံဘိုအင်း၊ ခန့်အင်း၊
 ဇေဘင်ချမ်းအင်း၊ မြေအင်း၊ လက်ဆည်ကန်အင်း၊ တပျက်ရန်အင်း၊
 ညောင်ဖြူအင်း၊ ပင်ထင်းအင်း၊ အင်း၊ ပေါင်း၊ ဘကရသည့်အဆီအခွန်များ
 မှာအင်း၊ ဟိုင်တို့ကရှင်ဖြူရှင်စာဘုရား၊ ရှင်မြေဖြူစံသည့်၊ ဟိုက်တော်ကျတော်
 ဆက်သွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နား ၁၁ 30 July 1787
 ကျော်စွာ နေ၍ ရထားထပ်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ဣယ် ပေမူ)

နေ၁င် တေ၁်ဆင်ဖြူရှင်သမီး သေလွန်၁မှ၁စ၁တမ်း စ၁ဟေ၁င်း ထုံး စံ

ရှိသည့်အဘိုင်း သဂြိုဟ်မည် စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုအလွင်ပြီး ပြေအေ၁င်စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော်၁ရက် နေ့ညနား ခံ^{30 July 1787}

ကျော်စ၁ နေ၁်ရထ၁ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြယ်ပေမူ)

နေ၁င် တော်ဆင်ဖြူရှင်သမီး သေလွန်ရ၁မှ၁သက္ကရာဇ်၁၀၂၀တွင်စလင်း¹⁶⁵⁸
မင်း သမီး ကိုသင်္ကြာသည့်နည်း သင်္ကြာ စေ။ ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော်၂ရက်^{31 July 1787}
နေ့သင်္ကြာမည်။ စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုအလင်းပြော အေ၁င်စီရင်။ မင်းညီမင်း
သား များ တော်မတ်တော်တို့ကိုလည်း ချီးဆော်၍ကုစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော်၁ရက်^{30 July 1787} နေ့ညနားခံ
ကျော်စွာ နေ၁်ရတ၁တွင်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

နေ၁င် တော်ဆင်ဖြူရှင်သမီး သေလွန်၁၁မှ၁အိမ် ရွှေမင်း ၊ အိမ် ရွှေမင်း
သမီး မြေတူး မင်း သမီး တို့ကိုလိုက်ပို့သကြိတ် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါ ခေါင်လပြည့်ကျော် ၂ ရက် ^{31 July} နေ့မသ၁အိမ် ¹⁷⁸⁷
တင်နား ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာကို ခေင်ပြန်။
(မေမြို့တုန်း ဣယ် ပေမူ)

နေ မျိုး ကျော်ထင်သင်္ခယာကိုဗိုလ်မှူး ခန့်၍ စစ်ကဲနား ခံတပ် ရေး တပ်ရံတပ်
 မှူး လက်နက်ကို ၅၀၀၀၊ မြင်း ၅၀၀၊ သေနတ် ၅၀၀၊ တန်သည့် ၂၀၀၀၊
 တန်သည့်ခန့်ထား ပေး အပ်၍သံလွင်အရှေ့ဘက်တပြင် မငြိမ်မဝင် ဂြိုဟ်သည့် များ ကို
 ချီသွား လိုက်လံ စေ၊ နေ မျိုး ကျော်ထင်သင်္ခယာကိုလည်း ရှမ်း ပြည် မြေလတ်တပြင်
 စေတီဘွား ဖြံ့စား တို့မှ အရေး အကြောင်း ကို မျှော် ထောက်၍ ခန့်ထား ခြီး
 ဆော်စီရင် စေရမည့်အကြောင်း နှင့်မှ၊ ရွှေ လေးသား ဘိုးသည့်ဘိုင်း ပြည်ဖြူစု
 စကပ်အမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရှိ ရိုး ကျီး စား အား ထုတ်ထမ်း ရွက်ပြာ
 သည့်သူများ ဖြစ် သည်၊ ခမည်း တော်ဘုရား နောင် တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်
 ထက်ထမ်း ရွက်သည့် ရွှေ လေးစုသား တို့ကိုအစွဲအပြား မရှိ စေရတိုင်စာရင်း အစု
 ဆိုင်ရသစာရင်း တော်များ ထင်ပါဝင် သော်လည်း နှုတ်သိမ်း ၍အခြား မင်း
 ညီမင်း သား မင်း မိဘုရား မင်း သမီး မှူး တော်မတ် တော်တို့မှ မကပ်မခို
 စေနှင့်၊ ရှေ့နန်း တော်မှတလုံး တပတည်း ထမ်း ရွက် စေ၊ သိမ်း ရိုး ၍ရနှင့်
 သမ္မုလူတို့ကိုလည်း ပေး အပ်၍သွန်သင် စေ၊ အရပ်ရပ်ကန် တော် မျိုး တို့တစုကသည်း
 တစုမင်း ညီမင်း သား မင်း မိဘုရား မှူး တော်မတ် တော်တို့မှ တကပ်ခိုထမ်း
 ရွက် ကြောင်း များ ကို ရှေ့နား တော်ကြား တော်မူသည်၊ အကပ်အခိုမရှိ စေ
 နှင့်၊ နိုင်ရသထမ်း ရွက် စေ၊ ရန်ကုန်မြို့မှ စပါး တော် ၂၀၀၀၀ ကျော်နှင့်၊ ဒ
 လမြို့ထင်လမိုင်း စပါး ဂြိုဟ်သည့် များ ကိုမုတ္တမမြို့ မင်း ကြီး မဟာမင်း ခေါင်ဘဝ်
 သို့ရိက္ခာ ပေး စေ၊ သူခိုး (ငချင်း) နှင့်လူ ပေါင်း ၁၁၊ ခပ်ပြာရည်ပွတ်ကို
 ရောင်း သူငှာရန်း ၊ ငခဲ၊ ငဖြူ၊ ငရဲ၊ ငဝမြင်ခိုး၊ ကုလား ဝန်မယား ခိုး
 ငထွား၊ ယောက်ခမက်သတ်သူတို့ကိုခါး နံစတိုး ၍ ဇင်း မယ်အမှုတော် ကောင်း ရာ
 လိုက်ထမ်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၄ ရက် ^{2 August} နေ့နား ခံ 1787

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ဣယ် ပေမူ)

မေခင်း ထောင်ကြေး စကား ကိုအသည်ဝန် ရှေ့စစ် စေ။ စာရေး ရွာမြေ
 တိုင်း မမိ ဝေနှင့်င အောင်ကျော်စံ။ လှော်ကား သုံး ထောင်မြေဖြစ်သည်
 ဂင်ဖြူဂင်လှဘုရား ဝတ်မြေဖြစ်သည်ဆိုကြသည်။ စကား မှာဂင်ဖြူဂင်လှ ကျောက်စာ
 နှင့်တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှုရှင် ကျောက်စာ မထွက်မရှိဖြစ်သည်။ င အောင် ကျော်စံကပယ်
 ၁၀၀ ကျော် မြေရပ်ကိုဂင်ဖြူဂင်လှဝတ် မြေဖြစ်သည်မဆိုသာ ရွှေတိုက်စာရင်း
 တော်ပါဝင်သည့်အတိုင်း လှော်ကား သုံး ထောင်မြေဖြစ် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါ ခေါင်လပြည့် ကျော် ၅ ရက် ³ August ၁၇၈၇ ခုနှစ်

ယနေ့ရက်ထာထွင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု ဧကန်လင်း လဆန်း ၁ ရက် ၂ နေ့နံနက် ၁၃ August 1787
 ၅ နာရီ ၁၀ မိနစ် ၂၀ နာရီ ၆၀ နာရီ ၆၀ နာရီ ၆၀ နာရီ ၆၀ နာရီ ၆၀ နာရီ ၆၀
 ရတနာသုံး ပါး သာသနာ ဧကန် စောင့်သမ္မာ ဒေဝနက်တို့ကိုတိုင်ကြား ပူဇော်
 ပြီး ဖြစ်သော ကိုနဖူး ဦးကဏ္ဍရတ ရေး စေပြီး မှ ရွှေတည် စေ၍ အောင်တင်
 ချီ စေသင့်ကြောင်း နှင့်ပညာရှိတို့က အခါအခါ ဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း ချီသွား စေ။
 (သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံ ပြော
 ကြီး မှား ထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

ပြည်စည်မြို့မှာ ၁၀ ရွှေနှင်းလူ ၃၀၀ ကျော်သား တို့ကိုအထက်အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း
စစ်ကိုင်း မင်း သား မှာထမ်း စေ၊ ပြည်စည်မြို့စား မှာလည်း မြို့စား တက
နည်း ထိုး စံရှိသည့်အတိုင်း အဘိုး အခွန်ကိုစား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါ ခေါင်လပြည့် ကျော် ရက် ⁵ August နေ့နား ခ 1787
ကျော်စွာ နော်ရသဘွင်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

မုတ္တမထာ: ဝယ်မြို့မှာယိုး ဒယာ: သို့အသိမ်း အရုံး ခန့်တော်မူသည့်ဗိုလ်မှူး တပ်
 မှူး ဘိုးသည်အမှုတော်ကို ဖြေ ှာင်းဖြေ ှာင်းရိုး ရိုး ထမ်း ရွက်ကြမည်မဟုတ်အိမ်ရှေ့မင်း
 ကိုမုတ္တမထာ: ဝယ်ဂိုဗိုလ်စုတပ်စုများ ကိုအုပ်ချုပ်၍ယိုး ဒယာ: မြို့ကိုအသိမ်း အရုံး
 ခန့်တော်မူသည်။ ၁၁၄၉ ခုတော်သလင်း လဆန်း ၁ ရက် နေ့အခါတော်အတိုင်း^{13 August 1787}
 ချီသွား စေ။ မုတ္တမမြို့ရှိတပ်စုကလူတသောင်း ကိုထာ: ဝယ်မြို့မဟာသီရိသီဟသူသို့
 ပေး အပ်စေ မင်း လှ ကျော်ထင်ထွင်အမိန့်တော်ပြန်ဆိုစေသည်မှာ မုတ္တမမြို့က
 လူတသောင်း ကိုမဟာသီရိသီဟသူသို့မပေး မအပ်သာပြီအိမ်ရှေ့မင်း ချီသွား ရာ
 ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး ရဲမက်လက်နက်ကိုင်တို့စီး ရန်ခံယမ်း တင်ရန် လှေတက်များ ကိုသင့်
 ရာခန့်ထာ: ပေး အပ်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၅ မိနစ်^{8 August 1787}
 ဤမှူး ကိုခေါ်၍ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ဣယ်ပေမူ)

လေး ခရိုင် ငါး ခရိုင် အဝတ် လယ် တော်လယ် ပုံ များ ကို သေနတ် အမျှ ထမ်း တို့က လုပ်
စား ရဘူး သည် ဆို၍ မလုပ် မစား စေ နှင့် လယ် မိုင်း လယ် တော် ကို လယ် မိုင်း အစု သား
တို့က ထိမ်း လုပ် စေ ၊ ကသည်း မြန် မာလ မိုင်း အစု လယ် လုပ် သား တို့ကို စစ် လက် နက်
ကို မခန့် မထား နှင့် စီး ပွား တော် ဖြစ် လယ် တော် တို့ကို ပွား ချ် လုပ် စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါ ခေါင် လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ၈ August 1787

ပြေ ခြံ ကြီး များ ထင် ပြန် ။

(မေမြို့ ဘုန်း ဣယ် ပေ မူ)

မန်း ကျည်း စောက်ရွာ နေစစ်ထွက် ဒီပင်သိအိုး ၊ ငြော့ ၊ ငွေ နန်း ကျော် ၊ င
 ပြုထွန်း ၊ ငချစ်နိုင် ၊ ငဖြိုး ကျော် ၊ ငချစ်လောက် ၊ ငဖုန်း ၊ ငရွှေရည် ၊ င
 သာ ကျော် ၊ ငအောင်ဆု ၊ ငဖြိုး ဝှာ ၊ ငရွှေခဲ ၊ ငမြတ်ဦး ၊ ငကုလား ညို ၊ ငမြတ်
 ထွန်း ငြိုး ၊ ငပွေး ၊ ငသဘာဝ ၊ ငစံပြည့် ၊ ငရဲဝှာ ၊ ငရ ၊ ငဘီလူး ၊ ငကုလား ၊
 ငစံဖြိုး ၊ ငပန်း ဖြူ ၊ ငထွန်း ကျော်ငယ် ၊ ငပန်း ဖြိုး ၊ ငစံငြိမ်း ၊ ငချစ်ကောင်း ၊
 ငညို ၊ ငပု ၊ ငချော် ၊ ငသမာန် ၊ ငရည် ၊ ငဆူဖြိုး ၊ ငထွန်း အောင် ၊ ငသထွန်း
 အောင် ၊ ငအိတ် ၊ ငစံအို ၊ ငအုတ် ၊ ငနေထွန်း ဟိုနှင်းအိမ်ပေါင်း ၄၄ လူတို့တိုက်
 စာရင်း အစုစာရင်း ကိုနှုတ်၍ဆင်ခြေဖုံး သေနတ် ၊ အာကာ ကျော်စွာ သွေး
 သောက်မှာယင်း ရွက်စေ ၊ အိမ်ခြေအသက် နေ့နံသား မယား စာရင်း ကိုလည်း
 အတွင်း တော်မှာကူး ယူစေ ၊ အိမ်ရွှေမင်း ချီသွား ရာပခန်း စား ဟောင်း
 မြို့စား မင်း သား တို့နှင်းမြင်း များ ကတော်သင့်သူကိုလိုက်သမ်း စေ ၊ အုန်း အင်း
 ဘုရား ကအရွှေကိုတဘဝ ခြေ ကိုတဘဝ တောင်ကိုတဘဝ ခြေရပ်ကို ရွှေ
 မြို့တော် နယ်ကအသီး အခြား နှုတ်၍သီရိရာဇာကို မြေစား သနား တော်မူသည်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဝါ ခေါင်လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက် နေ့နား ၁^{9 August 1787}

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် ၄ နေ့နံနက် ၄ ချက်တီး ကျော် ၂ နာရီ ၂ ပါဒိဋ္ဌဗီဇ နာအပြန် ခရစ်ပြည့်ရှင်အရှေ့အရပ်သို့ မျက်နှာရည်လျက် ရတနာသုံးပါး သာသနာတော် စောင့်သမ္မာဒေဝနတ်မြတ်တို့အား ပူဇော်တိုင်ကြားပြီး လျှင်သုံးသား လေးသား တို့ကို ရွှေတည်စေ၍ မင်္ဂလာအောင်တပ်တော်ချီစေသင့်ကြောင်း နှင့်ပညာရှိတို့ကအခါအဆက်သွင်း သည်အတိုင်း အိမ်ရှေ့မင်း ကိုချီစေ။ အောင်တပ်တော်ကိုလည်း အောင်မြေလောကမှာချီစေ။ အသည်ဝန်ကိုလည်း ၎င်းအခါတော်အတိုင်း ဇင်းမယ်ကြောင်း ချီသွားစေ။ ထွင်းသင်းတိုက်အောင်ချမ်းသာရွာသူကြီး ငအောင်ပန်း ကိုအိမ်ရှေ့မင်း ချီသွား ရာအမှုတော်ကိုလိုက်ထမ်းစေ။ ရခိုင်မြို့သူကြီး သား ခြေရင်း တော်မြဲသက်နှံဝေကိုအရွတ်ဝန်ကဏ္ဍေးမွေးထောက်ပံ့စေ။ မဟာဒိန်တိုက်ရွှေရင်း မာအောင်ဝဲတောင့်ရွာမှာသူကြီး ငမြတ်ဘော်မဟာဒိန်တိုက်ရွှေရင်း မာအောင်မဲနောရွာမှာသူကြီး ငခွေး ၊ မဟာဒိန်တိုက်ရွှေရင်း မာအောင်တောချောင်း ဦး ရွာမှာသူကြီး ငအိုလည်တောင်ထွင်းကြီး မြို့အဝင်လိပ်ရကုန်း ရွာမှာသူကြီး ငရှမ်း ၊ တလုပ်မြို့အဝင်မီးပေါက်ရွာမှာသူကြီး ငမင်း တို့ကိုစိုးစေ။ ဟင်းသာတမြို့ကိုင်ဆိုသူငှက်ပေး ၊ ငဝဲတို့သည် ရာဇဝတ်တော်ရေး စကား ကိုကိုယ်နှံ့အင်မတန် ရွှေဘက်ကား ပြောဆိုသမျှဖြစ်သည်။ ငှက်ပေး ကိုဆုံးရှုံး အောင်စီရင် ၊ ငဝဲကိုလစ်တော့ပို့။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် ၄ နေ့နား ခံ

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ငကံ ပေး ကိုအသက်ကိုချမ်း သာ ပေး တော် မူသည့်သစ် တောသို့ပို့။
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၁၇၈၇
ကျော်စွာ နေရာရထားကို ခေါ်၍ပြန်။
(မေမြို့စုန်း ဩယ် ပေမူ)

ကလေး မြို့ကျေး မှာမြစ် ခြေဝှာ ဓနက်ပလာသား တို့ကျေးဘုရား ၏ရသည့်ဆင်
 တော်ပုဂံမြို့တွင် ဂွေကို ကောက်ယူ၍ ဘောင်လုပ်ပြီး ဖျင် နေ့ညအလျင် ရွှေဘဝါး
 တော် အောက် ရောက် အောင်မြင် နိကိုယ်ကြပ် မ၍ ဆောင်ယူခဲ့စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၁၄ ရက် နေ့နား ခံ^{12 August 1787}
 ဇေယ နော်ရထာကို ခေပ်၍ပြန်။

(မေမြို့စုန်း ကြွယ်ပေမှု)

မြို့တွင်း သို့ အောင်စည် အောင်မောင်း အောင်လုံဗိုလ်မှူး တပ်မှူး စစ်ကဲနား
ခံအစုံတစုတရုံး တည်း ရွှေနေဘက်တပ်စဉ်အတိုင်း ခင်း ကျင်း ခြံမဝင်စေနှင့်
'သေနတ်သွန်သင်ရဘအရိပ်ကတဆယ်စုနှစ်ဆယ်စုစံခါး များ ကဝင်စေပြီး ဖျှင်
အစဉ်ခင်း ကျင်း မြဲအတိုင်း ရုံး တော်တွင် ရွှေနေဘက်တပ်စဉ်အတိုင်း ခင်း
ကျင်း ခြံကုန်း မေင်တံခါး ကထွက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ခ် ^{13 August 1787}

ဇေယ နော်ရထာတွင်ပြန်။

(မေမြို့ကုန်း ဩယ်ပေမူ)

နေ့ချိုး ကျော်ထင်သင်္ခယာကမိုး နဲ့ မြေလတ်တပြင်ရှိသည့် နေ့ရိယာ ကျော် ခေါင်
တပ်စုကိုသိမ်း အုပ်၍ စီရင်စေရမည်အကြောင်း နှင့်မှ။ မြေလတ်တပြင် စော်
ဘွား မြို့စား တို့ကိုလည်း အရေး အကြောင်း ကို ယောက်ျားသိမ်း အုပ်စီရင်စေရ
မည်အကြောင်း နှင့်မှ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ၁၃^{13 August 1787}
ဇေယ နေ့ရိယာကို ခေ်၍ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ဣယ် ပေမူ)

အောင်ပင်လယ်ကန်တော်ရေလှေရေကျမြောင်း မတော်မှာ ရေကိုလုပ်သား
 တို့ကကန်တော်လယ်တော်သို့ပြည့်ဝအောင်မဝင်မရောက်အမိန့်တော်အရမြောင်း
 တရား မြောင်း ၊ အုန်း တပင် မြောင်း ၊ ရေလောင်း မြောင်း များ ကအ
 သီး သီး ယူလိုရသယူသောက်ကြကြောင်း ကိုရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်။
 မြောင်း မတော်မှာ ရေကိုဖောက်လိုယူလိုရသမဖောက်မယူစေနှင့်ကန်တော်လယ်
 တော်ပြည့်ဝမှရှေး စာတန်း စာရင်း ထွက်ရှိသည့်အတိုင်း ပြန်ကိုလက်သစ်လက်မှတ်
 ပေး၍ခွဲဝေခံသောက်စေ။ ဆည်တော်မြောင်း မတော်တလျှောက်မြောင်း
 အောင်ယိုယွင်း ဘိတ်လှံသည့်မျှားလည်းခိုင်ခံ့လုံခြုံအောင် ရေသောက်လုပ်သား တို့
 ကဆည်ဖို့တက်သက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတော်သလင်း လဆန်း ၁ ရက်နေ့ညနားခါ

ပြောကြီး များ ထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

မြို့စား မင်း သား မြင်း များ မင်း သား ထမ်း အား ရွက်အား ဂြိုဟ်တို့ကိုအိမ်
 ရွှေမင်း ချီသွား ရာလိုက်ထမ်း စေ၊ ဗဟိုမြို့ကျေး သဖန်း ရွာ နေငါး ငါး၊
 ငါးကျော်စံ၊ ငါးညိုကြီး၊ ငါးကြွား၊ ငါးပွား၊ ငါးစာ ရွှေ၊ ငါးရွှေ၊ ငါးချင်း၊ ငါးစံ၊
 ငါးစံဦး၊ ငါးပေါက်၊ ငါးကောက်၊ ငါးတုန်း၊ ငါးမြတ် ဘော်တို့ကိုအိမ် ရွှေစာ ရေး ကြီး
 စည်သူရူပ မိတ်နှင်းထမ်း စေ၊ ခြေရင်း တော်မြဲစံရာ ပူရိမြို့စား စော နော်
 မိုင်း၊ မိုင်းလုံမြို့စား၊ ခြေရင်း ဘော်မြဲ စောစံ၊ မိုင်း ညောင်စား ညီတောက်
 ခဲတို့ကိုအသတ်ဝန် နှင်းလိုက်ထမ်း စေ၊ ကျောက်တလုံး ကင်း မှာ ဖေါင် တော်ရက်ဘု
 ရား ထူရွာစား မိလည်ရွဲ မိလည် နုတို့ကကင်း တိုင်စိုက်၍ထုံး စံဂြိုသည့်အတိုင်း စစ်
 ဖြော ကောက်ခံ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၂ ရက် 14 August 1787 ခု

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

ဗန်း မေတ္တိကောင်း တုံမြို့မှ နေမျိုး သီရိ နော်ရထာကိုမြှင့်ခန့်၊ ဒေဝ
 နော်ရထာစည်သူနန္ဒ ကျော်စွာတို့ကိုစစ်ကဲလက်ဝဲ ကျော်ခေါင် ကျော်ထင်သူရန်
 တို့ကိုနား ခံ၊ ရွှေတောင်ရတနာသီရိပျံချီတို့မြို့စာရေး ခန့်၊ အိမ်ရှေ့ပါမြို့
 ရွာလက်နက်ကိုင်မှ အထက်မြို့စောင့်လူပိုသည့်မှန်လျှင်အရပ်ရပ်မြို့ရွာနှင်ညီမျှ
 အောင်နှိမ်လျော့ချခန့်ထား စေ၊ အိမ်ရှေ့ပါလင်း ဇင်း သေနတ်ခင်ဦး သား
 သူကောင်း ဖြစ်ထမ်း လူငါး ဆယ်ကိုခင်ဦး ဗိုလ်နှင်လိုက်ထမ်း စေ၊ ကျန်အိမ်ရှေ့
 မင်း သေနတ်စုမှတစ်ဇင်း မယ်ကြောင်း ချီတပ်သို့လိုက်ထမ်း စေ၊ ရွှေနန်း
 တော်အစုသေနတ်က မြေခန်း သေနတ်ရှေ့ဝန်း ကျင် နောက်ဝန်း ကျင် သေနတ်
 ပြင်ကျန်သမျှအစု သေနတ်ကိုလိုက်ထမ်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံ ^{14 August} 1787

ပြေဘုရား မှူး ထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

အနောက်ဝန်တို့က ကောက်မြဲ ရွှေမြဲ တော်အနောက် ရွှေမြဲ တော် တောင်ပွဲတည်
ကို ကောက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခံ
ပြေဘကြီး မှူး ထင်ပြန်။
(မေမြဲဘုန်း ဣယ် ပေမူ)

သံတွဲမြို့ဝန်စစ်ကဲမြို့သူကြီး တို့ကသံတွဲ တောင်စည်ခုနစ်ခရိုင်ကိုကပင် ရွှေထီး လက်
ထက်အုပ်ချုပ်စီရင်သည့်နည်း စီရင်စေ။ ဘုရား အမိန့်တော်မြတ်ကိုဦး ထိပ်ရွက်
ရပါသည်အတိုင်း မတည်ငါ့ရယ်မင်း ဗြဲမြို့ဝန်စစ်ကဲနား ခံတို့ကသံတွဲမြို့စီရင်စုမြို့ချောင်း၊
မရစိန်၊ သပွတ်ချိုင်း၊ ဣန်၊ ရင်ကထိန်၊ အမိန့်တော်မြတ်နှင့်ပိုင်း ခြား သည့်
မြို့ရွာများ ကိုယမ်း ဗြဲစီရင်စုဆို၍ ခေပ်ချခံသည်။ ပုသိန်ကလည်း ဘုရား ဣန်
တော်တို့စီရင်စု ကျေး ရွာဝ ချောင်း ၊ သလူကင်း များ ကိုသိမ်း ယူခဲ့သည့်အ
ကြောင်း နှင့်သံ တော်ဦး တင်သည်။ ရခိုင်သံတွဲယမ်း ဗြဲမန် အောင်ကိုပယ်နယ်
ပိုင်း ခြား တော်မူ၍ရှိ လေပြီး သည်။ မြို့ချောင်း၊ မရစိန်၊ သပွတ်ချိုင်း၊ ဝဏ္ဏနီ၊
ရင်ကထိန် ကျေး ရွာများ ကိုယမ်း ဗြဲမြို့ဝန်စစ်ကဲနား ခံတို့ကမစီရင်စေနှင့်၊
သံတွဲမြို့ဝန်စစ်ကဲတို့ကစီရင်စေ။ ဝ ချောင်း၊ သလူကင်း များ ကိုလည်း ပုသိန်မြို့
ကိုင်မြို့အုပ်မြို့စာ ရေး မြို့သူကြီး တို့ကပုသိန်နယ်အတွင်း စီရင်မြဲမဟုတ်သည်ကိုမသိမ်း
မယူမစီရင်စေနှင့်သံတွဲမြို့နယ်တွင်း မှန်လျှင်သံတွဲမြို့ဝန်စစ်ကဲတို့ကစီရင်စေ။ သံ
တွဲမြို့မှာအစောင့်အနေထား သည်လက်ကောင်း ဗိုလ်နား ခံတို့နှင့်လူတဆယ် ကျော်
ကိုတိုက်၍အသေသတ်ပြီး လျှင်သေနတ်လက်နက်သား မယား တို့ကိုယူသွား ၍ပုသိန် ကျေး
ဝစံတပေပ်ရွာမှာမြို့ကိုင်သက်၊ ဝရဲစံ၊ အံထော်လူထွက်တို့ရှိနေကြောင်း ရေ
ကင်း ကျေး တုန်စံရွာထွင်ဟရီနှင့်လမိုင်း သား တစုတို့ရှိနေကြောင်း များ ကို
သံတော်ဦး တင်သည်။ ပုသိန်ရေကင်း မြို့ရွာများ ကမဆီး မတား စေနှင့်သံတွဲ
မြို့ဝန်စစ်ကဲတို့ကသိမ်း ၍ရွှေဘဝါး တော်အောက်ဆက်စေ။ သံတွဲမြို့စီရင်စုနယ်အ
တွင်း ဘုရား ပုထိုး ဟောင်း နှမ်း ယိုယွင်း သည်ကိုပြင်ဆင်လုပ်ဆောင်စေ။ သံ
တွဲမြို့သူကြီး ငရဲမယူ၊ သတေရွာသူကြီး ငစံပတို့ကိုတံဆိပ်လက်ဆွဲစာ ခွန်ပေး အပ်စေ။
ဟင်း သတမြို့အဝင်သရက်ပင်အနောက်ဘက်ရွာမှာသူကြီး ငရွှေအိ၊ ဟင်း သတမြို့
အဝင် ဒူးယားရွာမှာသူကြီး ငဆန်မဲတို့ကိုကြီး စိုး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတော်သလင်း လဆန်း ၆ ရက်နေ့နား ခံ

ကျော်စွာ နော်ရထာထွင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ဣယ်ပေမူ)

နေမျိုး သင်္ဃာတကို မုတ္တမ ဂြိုဟ်တံ များ ပြည်လုံး ငြိမ်။ နေမျိုး ဥတ္တမသင်္ကြန်။ နေမျိုး
 လက်ဝဲသီဟ။ နေမျိုး ကျော်ထင်။ နေမျိုး သူရသင်္ကြန်။ နေမျိုး ရဲကျော်။ နေမျိုး
 သီဟကျော်ထင်။ သီဟပတေ့ နေမျိုး ကာမဏီ။ ကျော်စွာ နော်ရထာ။ နေမျိုး
 ကျော်ထင်သူရ။ နေမျိုး သီရိကျော်ခေါင်။ နေမျိုး ရာဇသင်္ကြန်။ ရွှေတောင်
 သီရိစည်သူ။ ဥတိန် ရွှေတောင်။ သူရိန်တန်ဆောင်။ နေမျိုး သီရိကျော်ထင်။
 နေမျိုး သီရိစည်သူ။ နေမျိုး သီရိကျော်စွာ။ နော်ရထာရဲခေါင်။ ကျော်ခေါင်
 ပျံ့ထင်။ ရဲလှကျော်ထင်။ သီရိဥတ္တမကျော်စွာ။ သီဟကျော်ခေါင်။ သူရသင်္ကြန်။
 သီဟနန္ဒကျော်ခေါင်။ သိဒ္ဓိသူရ။ ဗန္ဓသူရ။ အမတ်ဒိန်။ ဗညား ကျမ်းတော။
 သမိန်သံလိုက်။ မင်းကြီး နန္ဒကျော်ထင်။ နန်ခုပ်စား။ မင်း ဂွေစည်သူတို့အုပ်စု
 မုတ္တမမြို့ရှိမြင်း သေနတ်လက်နက်ကိုင် ၁၄၁၆၉။ မုတ္တမမြို့လက်နက်ကိုင် ၃၀၀၀။
 ကင်း တပ် ၂၅၀။ မြိတ်ကြောင်း ထား ဝယ်ကြောင်း ဂြိုဟ်တံသီရိသီဟသူအုပ်စု
 မြင်း သေနတ်လက်နက်ကိုင် ၁၃၀၅၆။ အစုစုမြင်း သေနတ်လက်နက်ကိုင် ၃၁၂၇၅။
 အမြောက် သေနတ်ဆေး ခဲယမ်း လက်နက်ကိုင် ဂြိုဟ်တံ များ ဂြိုဟ်တံ စစ်အင်္ဂါလေး ပါး အ
 စုံပေး အပ်၍ အလောက်ထား ဂိုက်ကြောင်း ယိုးဒယား မြို့ကိုအသိမ်း အရုံး ခန့်
 ထား ချီသွား စေ။ တပ်စာရင်း ကိုလည်း အတွင်း တော်မှတန်း စေ။ မဟာသီ
 ရိသီဟသူမှတည်း ဝယ်မြို့တွင် စောင့်နေအုပ်ချုပ်စီရင်၍ မျိုး ဂြိုဟ်တံ ပေး ပို့စေ။
 မုတ္တမမြို့တွင် ဗိုလ်များ နေမျိုး သင်္ဃာတသင်္ကြန်သူရကို ခန့်ထား ၍ စောင့်နေစေ။
 မင်းကြီး မဟာမင်း ခေါင်။ မင်းကြီး နန္ဒကျော်ထင်။ မင်း ဂွေစည်သူ။ ငရဲတို့
 ကို နောက်လိုက် နောက်ပါနီး စပ်ရင်း ချာသူတို့နှင့် သာ ရွှေဘဝါး တော်အောက်
 လိစေ။ စာရင်း ကျစာရင်း မကျအမည်ရအမှုထမ်း သေနတ်ကိုင်မြင်း စီး မြင်း
 သည်တို့ကို နေမျိုး သင်္ဃာတတပ်တွင် ထမ်း စေ။ လက်ယာ နန္ဒသင်္ကြန်ကို မုတ္တမမြို့ဂြိုဟ်
 များ သီရိနန္ဒကျော်သူ။ ကာမဏီကျော်ခေါင်။ ရဲကျော်အာကော။ တုရင်ဇေယသူ။
 နေမျိုး လက်ယာသူရ။ ဥတိန် နော်ရထာ။ ကျော်စွာစည်သူ။ လက်ဝဲ ကျော်စွာ။
 သူရိန်ရဲထင်။ သူရဲရဲ။ ရွှေတောင်စက္က။ အိန္ဒကျော်စွာ။ ကျော်ခေါင်စည်သူ။ ရဲ
 ခေါင်သူရန်။ ရဲခေါင်ကျော်ထင်။ ဇေယပျံချီသူ။ ရဲခေါင်သီဟကျော်။ သီဟဇေယ
 ကျော်စွာ။ ကျော်စင်္ကြာရဲခေါင်ကျော်။ လက်ယာ ဇေယသင်္ကြန်။ ကျော်သူဇေတရစ်။

ရဲစက် ကျော် ခေါင်၊ သီဟ ကျော်ထင် ကျော်၊ ရဲဝှာ ရွှေ တောင်၊ သီရိဥတိန် ကျော်
 သူ၊ လက်ယာ ရဲ ခေါင်၊ ရဲ ခေါင်အိန္ဒသူ၊ ဗလသီဟ နေ ခ် ရထာ၊ နန္ဒ ဗလ ကျော်ထင်၊
 သီရိဗလ ကျော် ခေါင်ထင်၊ ပျံချီရဲ ကျော်စွာ၊ သီရိရဲ ခေါင်၊ သီဒ္ဓိဗလ ကျော်ထင်၊
 ဥတိန်ဘီလူး၊ ဇီဝ ရဲ၊ သီရိသ ချ ကျော်စွာ၊ ရဲ ခေါင်စက္က၊ တေဇ ကျော်ထင်၊ ဥ
 တိန်ရဲ၊ သီဟသင်္ဃိယာ၊ ရဲ ခေါင် ကျော်ထင်၊ အာကာသသူရ ကျော် ခေါင်၊ သီရိရန္တ
 မိတ် ကျော်ထင်၊ ရန်ခွင်သူရ၊ နန္ဒသိင်္ဃိ ကျော်ထင်၊ နေမျိုး ကာမဏိသင်္ကြန်၊ ဒေ
 ဝစက္က၊ နန္ဒဗလ ကျော်ထင်၊ သမန်း ပျံထင် ကျော်၊ သမန္တရဲသီရိ ကျော် ခေါင်၊ တု
 ရင်ဒီပူသူ၊ တို့အုပ်စုတပ်ပါလက်နက်ကိုင် ၁၀၉၅၃၊ မီး သေနတ် ၃၀၀၀၊ စာခွံ သေ
 နတ် ၁၀၀၀၊ မြင်း ငါး ရာ၊ အိမ်ရှေ့ပါလင်း ဇင်း ၂၄၀၊ ခင်ဦး သူကောင်း
 ဖြစ်ထမ်း ၅၀၊ အစုစုမြင်း သေနတ်လက်နက်ကိုင် ၅၇၄၃၊ အမြောက် သေနတ်
 ဆေး ခဲလက်နက်ကိုင်ယာမျိုး ရိက္ခာ ပေး အပ်၍ ယွန်ဇလင်း၊ ဇယ်မယ် ကြောင်း
 ကာဝီလင်္ဂ ကျော်တို့ နှင့် ဇင်း မယ်၅၇၃ ရိုင်မှ စ၍ ယိုး ဒယား သုပုန်လူဆိုး တို့ကို
 ချီသွား တိုက်လံစေ၊ မုတ္တမမြို့ရှိ ဆေး ခဲယမ်း သေနတ်မီး ကျောက်မျိုး ရိက္ခာ များ
 ကိုလက်ယာ နန္ဒသင်္ကြန်တပ်သို့လှုံ လောက် အောင် ပေး စေ၊ တပ်စာရင်း ကိုလည်း အ
 ထွင်း တော်မှ ဘုန်း စေ၊ နန္ဒဝန်ဥယျဉ် တော်မှ အထက်နိမိတ်သတ်မှတ်သည့် ပန်
 ကျည်သား များ ကိုအလယ်သား ရှိဝန် ထောက် နေမျိုး စည်သူမြို့ဝန်တို့ကိုတိုင်း ဘာ
 မှတ်သား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၉ August 1787
 ရဲရက် နေ့နား ခဲ

ပြေဘကြီး မှူး ထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ဣယ် ပေမူ)

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၇ ရက် ၂ နေ့နံနက် ၄ ချက်တီး ကျော်
 တနင်္ဂနွေ ၂ ပါဒိကဝဇီဇနာပြည့်လွှင် ဂြောဟ်သဘင်ခံ တော်မူသင့်ကြောင်း နှင်းပညာ
 ရှိတို့ကအခါစာဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း တဲနန်း တော်မှစ၍ စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုနှစ်
 စဉ်စီရင်မြဲအတိုင်း စီရင်၊ ပြည်သူပြည်သား တို့ငါး ပါး သီလကိုဝါထွင်း ဝါပမပြတ်
 ဆောက်တည်အပ်သည်။ ရှေး မင်း ဧကရာဇ်တို့လည်း ဂရုဓမ္မတရား ၅ ပါး ကိုပြည်သူ
 ပြည်သား တို့မပြတ် စောင့်ရှောက်မည့်အကြောင်း ကိုမျိုး ဆော်ဆုံး မသတ်ဖြစ်သည်။
 ဝါထွင်း ကာလကိုသဘင်း ပါး သီလကို ဆောက်တည်အပ်သည်မဟုတ်၊ ဝါထွင်း ဝါပမပြတ်
 ဆောက်တည် စေရမည်။ သီလငါး ပါး ကိုယ်ကျင့်တရား ရှိမှလည်း ပြည်သူလူတကာသတ္တ
 ဝါအပေါင်း တို့နတ်ရွာ နိဗ္ဗာန်လား မည့်အကြောင်း ဖြစ်သည်။ သီလငါး ပါး ကိုယ်
 ကျင့်တရား မရှိလျှင်အပါယ်လေး ပါး လုံး မည်အကြောင်း ဖြစ်သည်။ ရွှေမြို့တော်
 အတွင်း ပြင်မြို့ဝန်စာရေး ကြီး တို့ကြပ်မ၍လဆန်း ငါး ရက် ၇ August 1787
 မပြတ်မေောင်း ခတ်၍အမိန့်တော်ကိုတတ်ပြန်အိုး ဆော်စေ၊ ရခိုင်ပါတေဇရာမ
 ကျောင်း လူခေါင်း ငနာသီရိ၊ ငဟာရ၊ ငဆံနာ၊ ငမာလီ၊ ငဆာလီရ၊ င
 ပါဝတ်စာ၊ ငအာသုနာလီ၊ ငတော်ရိမာတို့ရှစ်အိမ်ထောင်သား ကိုမန္တလေး ဘု
 ရား ရှင်မှာလုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်သုတ်သင် စေ၊ သင်း တို့နေရာအရပ်အ
 ကွက်ကိုလည်း မြို့ဝန်တို့ကသင့်ရသမျှသား စေ၊ မြင်း ဝန်ကရွှေဘဝါး တော်အောက်
 ဆက်သည့်တလိုင်း တို့ကိုရန်ခေါင်းနင်ဆင် တော်ကိုငါး အိမ်ထောင်၊ ရမည်း သင်း ဆင်
 တော်မှာငါး အိမ်ထောင် ပေး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခံ
 ကျော်စွာ နေရသကဲ့သို့ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

မင်းကြီး ကျော်ထင်မှတ္တမကြောင်း ချီသွား ရာအဆေး ခဲယမ်း လှေဆောင်လှ
လောက်အောင်ပေါင်း တည်မြဲကလက်နက်ကိုင်လုံ လောက်အောင်ပေး။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတော်သလင်း လဆန်း ၁၀ ရက်နေ့နား
ခံပြောကြီး မှူး ကိုခေတ်၍ပြန်။

၁၁၄၉ ခုတော်သလင်း မင်းကြီး ချီဇွန်မှူး တပ်မှူး တို့ကိုသက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုတော်သ
လင်း လဆန်း ၁၂ ရက်နေ့နား ခံပြောကြီး မှူး ထွက်ပြန်။

(မေမြို့စားနန်း ကွယ်ပေမူ)

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုနှစ် စစ်လက်နက်ကိုင်မင်း မှုတော်ခန့်ထားသည့်အမှု 1787
တော်ကိုပြုလည်အောင်မဆောင်မရွက်လက်နက်ကိုင်မပြည်မမီမရသည့်အခါ
သူကြီးတို့ကိုမဟာဇေယသုရကရွေးချယ်၍စာဆက်သွင်းစေ၊သင်းတို့ကိုလည်း
ဆုံးရှုံးအောင်စီရင်စေ၊မဟာဇေယသုရကိုဆင်မ၂သနားတော်ခံစေ။
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတော်သလင်းလဆန်း ၁၁ ရက်နေ့ညနား 25 August 1787
ခံကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

မဟာ ဇေယျသုရကိုကမ်း ခုက်လဘက်အိုး တကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင့်ပယ်င်း တစ်
 ကွမ်း လိပ်သုံး မြွေရှစ် ထောင့်ပယ်င်း တစ်ကျင်း ဆင်စွယ်ချက်ပြည့်သား ခေး မ
 ခေး ငယ် နောက်ပိတ်ပတ္တမြား စီအိမ်မည်သင်္ဂီမွမ်း ၊ သံပတ်ရတနဲ့ပတ္တမြား စီ ၊
 ရင်ဖျား သက္ကဒန်ငုံခန့်ပတ္တမြား စီဆွဲကြိုး ၊ ပုတရက်ကံ တောလက်ပိကွင်း အနား
 ပတ္တမြား တရစ်စီ ၊ စလွယ်ဝါ ၂ သွယ် ၊ ထီး နီရွှေညောင်ရွက်သုံး ဆင့် ၊ အချက်ရွှေ
 ရိုး ရွှေကြိဆစ် ၊ စည် နီရ ၊ ပုံသဘာ ၊ စည်ပုတ် ၊ နှဲကြိုး ဝါ နှဲငယ် ၂ ၊ ခရုဝါ ၊
 လကွင်း ဝါ ၊ ရွှေနား ထောင်း ကြက်ရင် ၊ သံလွင်တလဲဇ ဝန်း ၊ သင်ပေါင်း ဝန်း
 နက်အချက်ရွှေ ၊ ကတောင် ရွှေပြည့်ရေး ၊ ကကွက် ရွှေတစုအနီ ၂ စု ၊ ဝတ်လုံဘဲရံ ရွှေ
 ဖျင်ဒီတဆင့်တပ် ၊ မောက်ကို ရွှေပိန်း ရွှေကုန်း စိန်တောင်ငူ ၊ ရွှေထိပ် ရွှေကွတ်
 ငှက်မနား စိန်ပွင့် ၁၂ ပါး ကနား ကာ မောက်ပူပါလည်ကွေး ၊ ရွှေကော နေခံ
 ကာကတ္တီပါနီရက်ပြား သတ် ၊ မျဉ်း ကိုကတ္တီပါစိမ်း ရက်ပြား သတ် ၊ မျဉ်း ရွှေကတ္တီပါ
 နက်ရက်ပြား သတ် ၊ လက်ယာသီတသင်္ကြန်ကိုလဘက်အိုး တကောင်း ပိတ် ၊ ကျင်း ဆင်
 စွယ်ချက်ငုံခံ ၊ မြင်း ကကိုင်ညောင်ရွက် ၅ ၊ သပ္ပရသခွံရက် ဖောက်က တောင်ဆွဲ ၊ ဆက်
 ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း နှင်းနင်း သိပ် ၊ အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ၊ ငွေဇဝါက တောင်
 ရွှေရေး စာမရီရုပ်ပန်း ခက်အနား သံငုံရွှေပိန်း ဦး ခက်ထိပ်ဆောင်း မြီး
 ပြန်ရင်ပတ်သက္ကလပ်ကြိုး ရွှေကြယ်တပ် ၊ စီး နှီး သက္ကဒန်သက္ကလပ်တင်ရန်းစက်ရွန်း
 ဥဆင့်သနား တော်မူသည် ၊ ကျင်း သေဉ်မြို့စောင့်ခန့်သား သည် သေနတ်လက်နက်
 ကိုင်လူတို့ကိုလည်း ရွှေဘဝါး တော် အောက်လောစေ။

(သက္ကရုတ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လဆန်း ၁၃ ရက်နေ့နား ^{25 August 1787}

ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာဘွင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ခင်ညီ: ဗိုလ်လက်ယာသီတသင်္ကြန်စီရင်ရန်သင့်ရန်ပွဲကပေး။

26 August 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတော်သလင်းလဆန်း ၁၄ ရက်နေ့နား

ခံကျော်စွာ နော်ရထာတင်ပြန်။

(မေမြို့နန်း ဣယ်ပေမူ)

တင်း မတ် ခြေဘင်း ချီမဟာ ဇေယသုရတပ် ပါတပ် မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ် ရေး မြို့
 စုတိုက် စုမျှား ကလက် နက်ကိုင်တိုက် ရန်စာရင်း များ ကိုမည်သည့်မြို့ရွာကမည်မျှ
 မည်သူတပ်တင် ပါသည်စာရင်း ချုပ်စာရင်း ကျယ်နှင်းသွင်း ၊ မှူး တော်မတ်တော်
 ရပ် စုထွက် စုတအိမ် ခိုခံရ ငွေမြို့ရွာသူကြီး တို့ကတံဆိပ်စာ ချွန် တော်ထွက်ခံရ ငွေမည်
 မှုအသုံး မည်မျှကိုလည်း သွင်း ၊ ကျော်ထင် နန္ဒစည်သူကိုကမ်း ခုက်လဘက်အိုး တကောင်း
 ပိတ်လေး ထောင်သနား တော်မူသည်။ မင်းကြီး ကျော်ထင် ချီသွား ရာဆေး
 ခဲယမ်း သင့်အောင် ပေး ၊ သမဏိသံကိုရန်ကုန်မြို့က ပေး စေ။ သံချက်ဝန်သံ တော်
 ဦး တင်သည့်လူစုတို့ကိုအကပ်အခိုမခံ စေနှင့်။ အသည်ဝန်ကရ အောင်တောင်း ချီ
 သံချက်ဝန်တပ်မှ ခုလိုက်ထမ်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့နား

ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ဖြူပေမူ)

ရွှေတိုက်စိုး စည်သူ ကျော်ထင် သေလွန် ရာ ၁ မှ ၁ နေရာ ၁ ရှိ လေပြီး သည့်စနည်း နေ
တို့ထုံး စံရှိ ရာ သင်္ကြာ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့နား
ခံ ပြောကြား မှား ထင်ပြန်။
(မေမြို့စား ကြွယ် ပေမူ)

မင်း လှ ကျော်စု၁။ မင်း လှ ကျော်ထင်တို့အထက်အုပ် ဟောင်း ပခံ ယေ နတ်နှင်း
လက်ယာဝင်း မှူး အုပ်သည့်ပခံ ယေ နတ်ကိုတပ်သို့မ ခေင် စေနှင်းရွှေဘဝါး တော်
အောက်စောင့်နေစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့ညနား ^{29 August 1787}

ခံ ပြောကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု ဧကန်သလင်း လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့နံနက် ၈ နာရီ ဧကန်သလင်း
 ရေကြောင်း ထွက် ဧကန် မူမည်။ စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေအောင်စီရင်။ မြင်း
 ၀ နှင့် မုတ္တမသို့ပါသည့် လှေသင်း စုသား တို့ကို ရွှေဘဝါး ဧကန် အောက်အရှင်လိစေ။
 (သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု ဧကန်သလင်း လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့ည ၁ နာရီ
 ခံ ပြောကြား မှား ထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

1 September 1787

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့ရော့³ September 1787
မူမည်မှာမျှး တော်မတ်တော်တို့ရော်ကား များ ကိုမြို့ဝန်စီရင်နက်ရပ်စုကွက်စု
သား တို့ကိုခန့်၍ ရော်ဖြိုင်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော်¹ September 1787
၁ ရက် နေ့နား

ခံကျော်စွာ နော်ရထာကိုခေ်၍ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

1 September 1787

မင်း လှ ကျော်စွာ ၊ မင်း လှ ကျော်ထင်တို့မှ အထက်သနား တော်မူရင်း အဆောင်
အရွက်အစီး အနင်း ငန်စု နေရာများ ကိုစီရင်စီး နင်း ဆောင်ရွက်မြဲ ဆောင်
ရွက်နေထိုင်စေ ၊ ပဒုံ သေနတ်အပ်ရင်း များ ကိုလည်း အုပ်ချုပ်စီရင်စေ ၊ မင်း
လှ ကျော်စွာ အုပ်စု သေနတ်ကိုလက်ဝဲဝင်း မှာအိပ်စေ ၊ မင်း လှ ကျော်ထင် အုပ်စု သေနတ်ကို
ရှေ့ဝင်း မှာအိပ်စေ ၊ ရွှေလေး စုမှာပိတ်တောလေး များ လက်ယာဒီပ ကျော်
သုကိုဗိုလ်ခန့်၍ အုပ်ချုပ်စီရင်စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော် ၅ရက် ¹ September 1787
နေ့နား ခဲ ကျော်
စွာ နော်ရထာထင်ပြန် ။

(မေမြို့ ဘုန်း ဣယ် ပေမူ)

1 September 1787

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နံနက် ၀ နံနက် ညဉ့် တော်သို့
ထွက်တော်မူမည်။ ဥယျာဉ် တော်တွင် သင်္ဃာတေရာ ၁၀၀ မှာ တော်သင်္ဃာ အောင်စံ နန်း
တော် ဆောက်လုပ်၍ ရှိစေ။ သမ္ဗန် နှင့် ထွက်တော်မူမည်။ အိမ်ရှေ့ကယျာဉ် ကျော်
လှေလက်ဝဲဝင်း တောင်လုံး လှေခပ်လှေတက်လက်အစုံ နှင့် လှေငှစင်း ပြည့်မီ အောင်
ခန့်ထား၍ သမ္ဗန်ကို ဆွဲစေ။ တောင်မဝယ် မြေဘက်မဝယ် မင်္ဂလာ သေနတ်သား တို့
စီးရန် လှေတက်အစုံ နှင့် လှေလက် အောင်ပေး ၊ ဥယျာဉ် တော်မှာ စိုက်ပျိုး ရန်
အထွင်း တော်မှာ ဂြိုဟ်သစ်ပင်များ ကိုလည်း ဥယျာဉ် တော် ရေဘက်ပို့ နှင့် စေ။

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့ညနား ¹ September 1787)

ခံကျော်စွာ နေရသော ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ် ပေမူ)

မြို့စား မင်း သား၊ မြင်း များ မင်း သား၊ ထီး အသနား တော်ခံရသည့်မျှ တော်
မတ်တော်တို့မှတစ်ဆင့် ရိုး ဂျီလူငယ်ကိုင်၍ မိုး စေ၊ ထီး သနား တော်မခံရသူတို့
မှလက်ကိုင်၍ ဆောင်း စေ၊ ဗန်း မော်မြို့မှတစ်ဆင့် စော်ဘွား ဆိုသူရိုး ရာ
မတုတ်ဖြစ်သည်။ စော်ဘွား မရှိစေနှင့်၊ အမတ်တို့မှတစ်ဆင့် ရာမှန်သူကိုဖြုတ်
ခန့်ထား ရာနာခံ၍ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက် စေ၊ ဗန်း မော်စော်
ဘွား အမတ်တို့ဖြုတ်အထွက် ချေး ယူသည့် ခြွေး မြို့များ ကိုလည်း ခြွေး ဂင်မြို့ဂင်တို့က
ချေး သူစော်ဘွား အမတ်တို့မှတစ်ဆင့် မခံစေနှင့်၊ ဗန်း မော်မြို့တွင်
ကောက်ရိုး ခံရိုး များ မှာအစဉ်ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း ဖြုတ်ခန့်က ကောက်ခံ၍ ရွှေ
ဘဝါး တော် အောက်ဆက်သွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၂၆ ရက် နေ့နား^{2 September 1787}

ခံ ပြောကြီး များ ထွင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

2 September 1787

မြေး တော်စကိုင်း မင်း သား စီး ရန်အလယ် နန်း တော်ဘောင်ကိုဆွဲ ဂွေငင်
ဂွေနိုင် လောက် အောင်ခန့်၍ နောက်တော်လိုက် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား
ခံကို ခေတ်၍ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ရေသဘင် နန်း၊ တော်၊ ဇာတ်၊ ကလောင်၊ နန်း၊ တော်ကို နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်
 တော်သို့ ပြောင်း၍ ဆောက်စေ၊ ကုန်ရန် စရိတ်ကို စာရင်း သွင်း၊ ပြောင်း
 ၍ ဆောက်ရမည်မှ အလျင် ဆောက်၍ သည်တဲ နန်း၊ တော် မြောက်မန်ကျည်း ပင်
 အရှေ့တွင် ဆောက်စေ၊ တဲ နန်း၊ တော်အပါး အနီး သင်္ချာတွင် လူရေတွင်း တူး
 စေ၊ ရန်ကုန်မြို့မှ သေနတ်အတိုး ပေး ရန်ရှိကြောင်း နှင့် မဟာသီဟသူရက
 ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်စာပါသည်။ သေနတ်တိုး ပေး ရန်ခွဲတောင်း သည့်ငွေ
 ပုဆိန်ရန်ကုန် ပေး သည်ပြင် ကျန်ငွေ စာရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၅⁵ September 1787
 ရက်နေ့နား

ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန် ။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

6 September 1787

ဥပေါ ပြောင်မွန်နာဂဝရဆင်ဖြူတော်ကိုယ်သား ငြိစွန်း သို့ကူး ပို့စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့ 6 September 1787

နား ခံ ပြောကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့စုန်း ကြွယ်ပေမူ)

8 September 1787

ယင်း တော်မြို့မှ ဘုရား ကကိုယ်စား တော်ပြင်လုပ်သည့်မြို့လယ်ပတ္တမြား ကု

ဘုရား ကိုဘိနပ် တော်ထိ ရွှေမွမ်း မံ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား

8 September 1787

ခံ ကျော်စွာ နေ့စဉ် ရထားထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

လက်နက်တိုင်မျှတပြေတုန်အောင်မြို့ကျိုး ရွာကျိုး ဂြိုအောင်မဆောင်မရွက်သည့်
မြို့သူကြီး တို့ကိုတင်း မယ်ကြောင်း ချီသွား ရာဂွေး ဦး ဂွေး ဖျား လိုက်ထမ်း
ပါစေရမည့်အကြောင်း နှင့်မဟာဇောယသူရကရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည့်အတိုင်း
အသက်ကိုချမ်း သာပေး တော်မူသည်။ ဂွေး ဦး ဂွေး ဖျား လိုက်ထမ်း စေ၊ န
နွန်ဝန်ဥယျာဉ်တော်မှာနန်း တော်နှင့်လွတ်ကင်း ရာပန်း သစ်ပင်များ ကိုစိုက်
ပျိုး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၁⁹ September 1787
ရက်နေ့ည

နား ခံကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့တုန်း ဩယ်ပေမူ)

12 September 1787

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကွတ်လဆန်း ၅ ရက် နေ့ဆီမီး မြင်း မိုတည်လုပ်မြဲတည်
 လုပ် စေ။ ၎င်း ဂရက် နေ့ဆင်ယဉ်မြင်း ယဉ် ဂျော်ကား ဂျော်ယဉ်သင်္ဘော ဂျော်
 ယဉ် ရွှေတိုက်ပုဆိုး တိုက် ခြေး တိုက်စပါး ကိုဆန်ကိုမှစ၍ နှစ်စဉ်လုပ် ဆောင်ရသည့်
 အတိုင်း အလုပ်အဆောင် ကောင်း သည်မ ကောင်း သည်ကို ရှေ့ရုံး တော်သို့ပြသကြည့်
 ရှုမြဲကြည့်ရှု စေ။ ၎င်း လဆန်း ဂရက် နေ့ကစ၍ ဝင်း တော်လေး မျက်နှာ ရွှေဆင်
 ပွဲစည်ပင် အောင်ခံမြဲခံ စေ။ သတင်း ကွတ်လဆန်း ၁၃ ရက်ပွဲသတင်ခံ၍ဆီမီး တန်^{19 September 1787}
 ဆောင်ညှိထွန်း ပူဇော်ရမည်မှာ မဟာမုနိ အောင်မြေ လောကဏည်း ခုံတော်၊
 ဆင်ကြီး ရွှေကု၊ ရွှေကွန်အုပ်၊ ရွှေစကား ၊ ရွှေလင်း ပင်၊ မန္တလေး ဆူတောင်း
 ပြည်ကုကြီး ၊ ရွှေဂူဘူရား ရှင်ဗျား မှာအကြီး အကြပ်ခန့်၍ ပွဲသတင်စည်ပင် အောင်
 ခံစေ။ ၎င်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့နေ့လည်အနောက်အထွင်း^{25-27 September 1787} တော်မှာဆီမီး^{1 October 1787}
 မြင်း မိုတည်လုပ်မြဲတည်လုပ်၍ ပူဇော်မြဲပူဇော် စေ။ ဝါကွတ်ကန် တေ့ခံ တော်မူ
 မည်မှာ စော်ဘွား ဖြူစား တပ်ပေါင်း စား တို့တို့စစ်ရေး မင်း မှုဆောင်ရွက်
 ရသည့်အခိုက်ဖြစ်သည်။ မချိုး မဆော်သော၊ မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ်တော်
 နေရာနေ၊ နေရာလွတ်နေ၊ နှီး ကောက်နေ၊ အမည်ရမြင်း ကြီး မြင်း ခေါင်း
 သင်း များ ဒိုင်း များ သွေး သောက်ကြီး ကျေး စား ရွာစား စာရေး စာချီတို့ကို
 စေ့နဲ့ အောင်ဆော်၍ ကံတေ့လက် ဆောင် တော်ဆက်မြဲဆက် စေ။ မင်း ညီမင်း သား
 များ တော်မတ်တော်တို့မှာသနား တော်မူသည့်အဆောင်အစီအနင်း ကျိုင်း ထမ်း
 စင်၊ ဆင်မြင်း ဝတ်ကောင်း နား တောင်း နှင့်တက်မြဲတက် စေ။ ရွှေဘလား ခါ
 သက်တေ့ပြင်၊ ကျန်ဖျင်ကံ တေ့မျှ မတ်တို့မှာ ဖျင်ကောင်း ကိုကံတေ့စေ။ သူ
 ရဲဝန်မင်း ဂွေကျော်စွာမယား ကိုမှား ယွင်း သူငတလုပ် နှင့်မယား မိနော်တို့
 လည်ထွင် ဖျဉ်စက်စွပ်ပြီး ဖျဉ်သုဘရာဇာကိုအပ်၍ အဝတ်မကပ်သုတ်သန်စရပ်မှာ
 ထင်ရှား အောင်ထား ၊ လာရောက်သမျှလူတို့လည်း ကြည့်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကွတ်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ^{12 September 1787}

ပြောကြီး များ ထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

13 September 1787

မိ နေ င် ကို ထေ င် ချင် မှ ခြ ဖြ ည့် ၊ င တ လှ ဝ် ကို ဆင် စ ခ ခို ခ် မှ ခြ ဖြ ည့် ၊ င တ လှ ဝ် အ ဘ ကို
လည်း လူ ဆို ၊ မျိုး ရင် စ ခ ထိုး ချိ ဆို င် ရ ခ ထမ်း ရွက် စေ ။

13 September 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံ

ကျော်စွာ နေ င် ရထ ခ ကို ခေ င် ခြ ဖြ ပြ န် ။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေ မူ)

15 September 1787

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၄ ရက်စနေနေ့ ၂ ချက်တီး ကျော်
 ရန်ကုန်တပိဒ်ဇီဝနာပြု ၂ ပြန်၀ ခရစ်နှစ် ၁၈၇၆ ခုနှစ် ချက်သွေး သောက်
 လက်ခွဲသင့်ကြောင်း နှင့်ပညာရှိတို့အခါစာဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း ငအောင်ချမ်း ၊
 ငဖျော် ၊ ငသင်္ဃန်း ၊ အောင် ၊ သာဓဗန္ဓု ၊ ငကျော်စံ ၊ ငမြတ်သဘာဝ ၊ ငသင်္ဃာ ၊
 ငအိုလည် ၊ ငခွေး ၊ ငသင်္ဃာ ၊ ငသင်္ဃာ အောင် ၊ ငပြစ်တော် ၊ ငငြိမ်း ၊ ငငယ် ၊
 ငမြတ်စွေး ၊ ငသူ ၊ ငတုသု ၊ ငတုသု ၊ ငရွှေကို ၊ ငအောင်ထွန်း ၊ ငကျော်
 ထင် ၊ ငစော်ဘွား ၊ ငကြာ ၊ ငရွှေအင်း ၊ ငအောင်ပု ၊ ငထွန်း သင်္ဃာ အောင် ၊
 ငပြည့်ထွန်း ၊ ငဝတ် ၊ ငပိုး စံ ၊ ငဖေ ၊ ငမြတ်သဘာဝ နှင့်လူပေါင်း ၃၁ ကို ငအောင်
 ချမ်း ကိုသွေး သောက်ကြီး ခန့်၍အထွင်း သွေး သောက်နှင့်ရည်တူပွဲ တော်ချက်သွေး
 သောက်လက်အဖွဲ့ဦး ရေသား မယား အသက်နေ့နံစာရင်း ကိုလည်း သွင်း ၊ င
 ပန်း ၊ ငညို ၊ ငစု ၊ ငမြတ်စံ ၊ ငညိုသလေး ၊ ငမြတ်သဘာဝ ၊ ငထောင် ၊ ငမြတ်ထွန်း ၊
 ငညို ၊ ငကြိုက် ၊ ငညို ၊ ငမလီ ၊ ငရွှေလူ ၊ ငဟန်စု ၊ ငထော် ၊ ငတကိုတို့နှင့်လူပေါင်း
 ၁၆ ကိုလည်း တန်း စောင့်ထမ်း ချက်ခန့်၍ စား တော်ကိုနှင့်ထမ်း ရွက်စေ။

14 September 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၃ ရက်နေ့နား ခပြော
 ကြီး မှူး နေမျိုး သင်္ကြန်ထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

14 September 1787

အနောက်အထွင်း တော်မှ ဤသည့်မီး နေအိမ်ကိုလုံခြုံအောင်မိုး ကာစေ။

ဇောင်း ကလေးကန် တော်ကန်ရိုး ဇောင်း ကလေးကန်ကံ့ တော်သို့ဝင်
သည့်ပြန် မြောင်း များ ကိုပြင်စေ။

14 September 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ဣတ်လဆန်း ၃ ရက် နေ့နား ခ

ပြောကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့စား ဖြယ်ပေမူ)

15 September 1787

ရတနာသိင်္ဃိမြို့တော်ပတ်လည်လယ်တော်များ ကိုငရွှေရည်နှင်းသင်းရတနာကိုခန့်
၍ပယ်နယ်ထွင်ရေမှိုး ကုလုပ်သား တို့စာရင်း များ ကိုသိသာသေချာအောင်
စစ်ကြော၍သွင်း ၊ ငတလုပ်ကိုအကျဉ်း ထား မြဲထား ၊ သင်း မိဘတို့ကိုလည်း အ
လျင်ရောက်အောင် ခေတ်သိမ်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကွတ်လဆန်း ၄ ရက်နေ့နား ခါကျော်^{15 September, 1787}
စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

15 September 1787

တောင်ဘက်ကိုး ခရိုင်သည် တော် မြောင်း တော် မ ကောင်း တောင်း နှစ်
ယိုယွင်း သည်မှ ဘေး ပွား တော်အများ ဖြစ်သည်။ မင်း မိဘုရား မင်း ညီမင်း
သား မှူး တော် မတ် တော်တို့လုပ်သား ကျေး ကျွန် မည်သည့်အစုအမှုထမ်း မဆိုသည်
ရေ သေ ဘက်လူတို့ကို ကျောက်ဆည် ဝန် ကျောက်ဆည် စာ ရေး တို့က ဖြတ်ဖြတ်တည်း တည်း
ခန့်ထား စီရင်၍ ဆည် တော် မြောင်း တော် ခိုင်လုံ အောင်ပြင်ဆင်လုပ် ဆောင်
စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၄ ရက် နေ့ည နား ခံ

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

15 September 1787

အိမ်ရှေ့မှာ ဒေဝသုရန်၊ ဒေဝသဘာဝ၊ ငရွှေစံ၊ ငမည်၊ ငသဘာဝ၊ ငညွန့်၊
ငရွှေထွန်း၊ ငပု၊ ငပိုက်၊ ငချင်း၊ ငကလား၊ ငမွှေး၊ ငငြိမ်း၊ ငပုဂံ၊
ငတုတ်၊ ငကောင်း၊ ငသု၊ ငမြတ်၊ ငပန်း၊ ညို၊ ငတိုး၊ ငစံ၊ ငရွှေရောင်၊
ငအောက်၊ ငသဘာဝ၊ ငမွှေး၊ ငနီ၊ ငလှ၊ ပေါင်း ၂၄တို့ကို ဒေဝသုရန်ကို သွေးသောက်
ကြီး ခန့်၍ အိမ်ရှေ့ပွဲချက်သွေးသောက်ဖွဲ့။

15 September 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း၊ ဣတိလဆန်း ၄ ရက် နေ့နားခါ
ပြောကြား၍၊ မှူးကို ခေါ်၍ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

17 September 1787

နှစ်စဉ်စံနှုန်းနတ်ပူဇော်မြဲမှာ၁၅၀၀ပါး ပုဏ္ဏား အစုကပူဇော်မြဲပုဏ္ဏား ကိုရွေး
ခြယ်၍ပူဇော်စေ၊ တပြည် ကုသောင်း တောင်ကျေး ရွာကရင်တို့မှာ၁၅၀၀မြဲ
စား ရွှေဘက်ထား ချက်ကိုထောက်၍ငွေခွန်စာရေး ငွေခွန်မှူး တို့ကမခန့်
မထား မခေင်မသိမ်း စေနှင့်၊ ဤမြဲစား ရွှေဘက်ချက်အတိုင်း တဝတည်း
ထမ်း ရွက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကွတ်လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ၁၆ ^{17 September 1787}

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြဲဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

19 September 1787

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၉ ရက် နေ့ဆင်ကုံး ၂၀ September 1787
မည်၊ နေဘက် တော်လိုက်ဝင်း ခင်း ရွှေတပ် နေဘက်တပ်အစောင့်၊
အနေမှ စ၍ စီရင်မြဲစီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၈ ရက် နေ့နား ၁၉ September 1787
ကျော်စွာ နော်ရထာကို ခေပ်၍ ပြန်။
(မေမြဲဘုန်း ဣယ် ပေမူ)

21 September 1787

မင်း ဂွစည်သူကို ထောင်မှ ဘေး ၊ မုတ္တမက ရွှေဘဝါး တော် အောက် ခေင်္ဂါ့

သည့်အမည်ရအမှတ်မီး မြင်း သေနတ်လက်နက်ကို လိုက်လံလည်း အပ်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ထွက်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့ညနား ၁၁^{21 September 1787}

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့စုန်း ဖြယ်ပေမူ)

21 September 1787

အရပ်ရပ်ထုံး အင်း အိုင်ဆည် မြောင်း ကန် ချောင်း ကုန်း ကျင်း လုပ် ဆောင်
ကောင်း သမ္မမရင်း ကောက်တည် ပြောင်း ပဲလူး ဆတ်မျှား ကိုအလွတ်အလပ် မ
ရှိ စေရလုပ် ဆောင် စေရမည့်အ ကြောင်း နှင့်အထက်အမိန့် တော်ရင်း အတိုင်း
အိုး ဆော် စေ။

21 September 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံ
ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မေမြို့တန်း ကြွယ်ပေမှု)

နေမျိုး ဂုဏ်ကျော်သူသည်အမှတ်တော်ကိုမျိုး စား အား ထုတ်ထား ရွက်သူဖြစ်သည်။
 ဆွေသား မျိုး သား ငနု၊ ငရ၊ မိလှ၊ မိတော၊ ငပွင့်ကျော်၊ ငအောင်ဖြူ၊
 တေဇာဝဏ္ဏ၊ ငသင်္ဃန်း နှင့်၅၊ ငအိုလည်နှင့်၇၊ ငထင်၊ ငမွှေး အောင်၊ မိငြိမ်း၊
 မည်သူတို့နှင့်၁၇အိမ်ထောင်ကိုအစုအစုတစ်ချို့ နေမျိုး ဂုဏ်ကျော်သူနှင့်ထမ်း ရွက်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကျွတ်လံဆန်း ၁၁ ရက်နေ့နား ခံ

ပြေဘကြီး များ ထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

23 September 1787

ရွှေမြင် မိဆရာတော်မှတစ်ဆင့် သုံး နေမြဲတိုက်ထွင်သတင်း သုံး နေနှင် စေ။
ကျောင်း ပရဝန်အတွင်း နေသည့်အိမ်များ ကိုလည်း ပြောင်း စေ။ ဝန်တိုက်အ
တွင်း ဝန်တိုက်သို့သွင်း၍ ဂှီခိုး သံတော်ဦး တင်သည့်အတိုင်း ထီး လင်း မြို့မှတစ်ဆင့်
ကိုကြီး စိုး စေ။ ငရွှေမြတ်ကိုအထက်တံဆိပ်စာ ချွန်ကိုသိမ်း ၍သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၂ ရက် ^{23 September 1787} နေ့နံနက် ၁ ခု

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန် ။

(မေမြို့ဘုန်း ဩယ် ပေမူ)

ကျွန်း ဝှံ့ဆည် မြေ ဘင်း မ တော် ရေသွား ရေလောကျဉ်း ချံ့ဆည် တော်က ရေ၊ ဆည်
 ရေ အောင် ပင်လယ်ကန်သို့အ ပေါက်အ ရေ ဘက်နည်း သည်၊ မြေ ဘင်း မ တော်ကိုအ
 နံသုံး တာ ချ၍ မြေ ဘင်း တောင်ကို မတိတ် မလှံ ရ အောင်အုန်း ကျွန်း၊ ငှက်ကြီး သိုက်၊
 အုန်း ကြော၊ ရက် မန်း၊ ရက်သား၊ ရဲ ကြော ဘင်၊ မီး ပြိုက်၊ နက်ချိုင့်၊ ဆင် ခေါင်း ၊ ဝက်
 ဝံ ၊ မုန် တော ၊ ကင်း တုံ ၊ ပယ် ၊ မြို့သစ် ၊ ညောင်နီပင် ၊ ရွှေစာရံ ၊ ဇရစ်ပင် ၊
 ပြင်ဦး ၊ လက်ပံ ကျေး ရွာ များ နှင့်ဆည် တော် မြေ ဘင်း တော် အောင် ပင်လယ်
 ရေ သောက်ဆည်ဖို့လုပ် ဆောင်မြဲ ကျေး ရွာ များ ကို မည်သည့်အမျှ ယမ်း လူစုအဆိုခန့်
 ထား ချီး ဆော်၍ဆည်ဖို့တူး လုပ် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၃ ရက် ရေနံနက် ၁၁^{24 September 1787}

ပြေ ဘကြီး - မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

24 September 1787

ဝါကျွတ်ကံ တေ၃မှ၁အိမ် ရှေ့မင်း ကို နေရ၁သို့တက်၍ကန် တေ၃မြဲကန် တေ၃မေ။

ထီး လင်း မြို့စား က တော်ကိုရန်ကုန်သို့သွား လိုရှင်သွား မေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကွတ်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့ညနား ^{24 September 1787}

ခံ ပြေ၃ကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

25 September 1787

အနေဘက်ဝန်ဝန်စုဆူး ပန်း တော်လှုပ်အသန့်ကိုင်အသုံး တိုက်ထမ်း စင်ပသီကု
လား တို့မှာအနေဘက်ဝန်တို့ရွှေဘက်ချက်ကို ထောက်၍ဇင်း မယ်ကြွင်း ချီဗိုလ်
မှူး မဟာဇေယသုရကမှတ်ချက်စာနှင်းလွတ်ထား ခဲ့သည်မှန်လျှင် စစ်လက်နက်ကိုင်
မခန့်မထား စေနှင်းလွတ်စေ။

25 September 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကွတ်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့ညနား

ခံကျော်စွာ နေဝိရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

29 September 1787

လမှိုင်း ဝန်ကို တေ၁ င်ဘက်ကိုက် ဝန်နှင်းအတူ ခြေကင်း တပ်၍ထား။

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု) သဘင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၂၃ ရက် နေ့နား

ခံ ပြောကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့စုန်း ကြွယ် ပေမူ)

29 September 1787

မတၢ ဒါနီတိုက် ဝန်ကို ထောင့်မှ အကျဉ်း ထား ။

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုသတင်း ရွှတ်) လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ^{29 September 1787}

ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန် ။

(မေမြို့နန်း ရွယ်ပေမူ)

30 September 1787

မဟာ ဒါနိတိုက်ဝန်ကိုချမ်း သာပေး တော်မူသည်။ အကျဉ်းကုလွတ်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကွတ်လပြည့်ကျော် ၃၀³⁰ September 1787 ရက်နေ့နား

ခံကျော်စွာ နော်ရထာကိုခေါ်၍ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

မုတ္တမမြို့မှ ဘဝန္တဝေယျာကို စေခေါ်ရန် စေရမည့်အကြောင်း နှင့်မင်း
 ကြီး ကျော်စင်ကိုမှ ခုနစ်ပုံချီသူကို ခုနစ်ပုံချီအရာနှင့်မစီရင် စေ
 နှင့်မဟာသီရိသီဟသူကတံတည်း ခုနစ်ပုံမြတ်မြတ်နယ်၍ ချီမြို့များ ကိုစီရင် စေ။
 မုတ္တမမြို့ ခုနစ်ပုံများ က(၄၇) ခု(၄၈) ခုနှစ်လက်နက်ကိုလည်း ရောက်သမျှလှူ
 တို့ကိုစစ်ကြော၍ ရဲခေါင် ကျော်စင်ရန် ကျော်ရဲခေါင်၊ ဒေဝကမာဏိတို့ထွင်အပ်
 ၍မင်း ကြီး ကျော်စင်တပ်သို့သွား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသီတင်း ၂၀ ရက်နေ့နံနက် ၂ နာရီ ၂၀ မိနစ် ၂၀

ခံ ကျော်စင် နေရသတည်းပြန်။

(မေမြို့စား ဖြစ်ပေမူ)

ရခိုင်ယမ်း ဗြိသိသနာပြုဆရာတော်သစ်တော်တို့မှသီတင်း ဝါလက္ခတ်ပြီဖြစ်
သည်။ အစား လဲလှယ်၍ပြန်စေ။ လဲလှယ်ရန်သစ်တော်ရင်း ကိုလည်း သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသီတင်း ကွတ်လပြည့်ကျော် ၃³ October 1787
ရက် နေ့နား

ခံ ပြောကြား မှား ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

ဝိနည်း ဝိဇ္ဇကတိ တော်သည်သဘာဝတော် မူလဖြစ်၍ အရပ်ရပ်ကို နားလည်သော ပုဂ္ဂိုလ်
 သာမဏေတို့ကို ပါဒိမေဓကအင်္ဂါခန္ဓာပမသုတ်လိင်ဝဝပါး ၊ ဒါဏ်ဝဝပါး ၊ သေခံ
 ယသိက္ခာပုဒ်များ ကို လေ့ကျက်ပြန်ဆိုစေ ၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုရခုနှစ်ကပင် အမိန့်
 တော်ရှိသည်ကို အမိန့်တော်အတိုင်း မတည်မပြန် မဆိုကြဖြစ်သည်။ ပေါလေ့၌ နေ၍
 သည်မဟုတ် ၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၅ ရက်နေ့ကစ၍ ပါတိ¹⁷⁸⁴
 မေဓကအင်္ဂါခန္ဓာပမသုတ်ကို ပြန်ဆိုရမည်မှာ ဟိုး ဒဿာရဟန်း
 သာမဏေတို့ကို အလွင်စ၍ ပြန်ဆိုစေ ၊ သာမဏေနှစ်ဝါရလျှင် လိင်ဆယ်ပါး ၊ ဒါဏ်ဆယ်
 ပါး ၊ သေခံယသိက္ခာပုဒ်ကို အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် တကွ ပြန်ဆိုစေ ၊ ပဉ္စင်း ငါး ဝါရလျှင်
 ပါဒိမေဓကအင်္ဂါခန္ဓာပမသုတ်ကို အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် တကွ ပြန်ဆိုစေ ၊ ၎င်း
 နေောင်သိက္ခာကြီး ဝါကြီး ရဟန်း တို့မှာလည်း အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် ပြန်စေ ၊ ဆရာ
 တော်ကြီး တို့မှာ နောက်မှ ပြန်ဆိုစေ ၊ သုဓမ္မဘေရဝ် တော်မှာ ပြန်ဆိုစေ ရာမ
 ဟာဒါနဝန် ဝိဇ္ဇကတိတိုက်စိုး တို့ကို ကြပ်မစေ ၊ အတွင်း တော်ကလည်း သံတော်ဆင့်
 တယောက်မှာ သား စေ ၊ အမိန့်တော်အတိုင်း သာမဏေတို့မှာ လိင်ဆယ်ပါး ၊ ဒါဏ်
 ဆယ်ပါး ၊ သေခံယသိက္ခာပုဒ်များ ကို မပြန်မဆို နိုင်အစဉ်အထိ မေးမြန်း၍ မရသူကို
 လူဝတ်လဲစေ၍ ပေးအပ်တော်မူသည့်ပုံ တော်အတိုင်း နံစထိုး မှတ်တမ်း ရွက်စေ ၊
 ပဉ္စင်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း ပါတိမေဓကအင်္ဂါခန္ဓာပမသုတ်များ ကို အနက်အဓိပ္ပါယ်
 နှင့် တကွ မပြန်မဆို နိုင်မေးမြန်း ဆစ်ဘု၍ မရလျှင် လူဝတ်လဲစေ၍ ပေးအပ်သည့်
 ပုံတော်အတိုင်း နံစထိုး မှတ်တမ်း ရွက်စေ ၊ လက်ရင်း တပည့်မပြန်မဆို နိုင်လျှင်
 ဆရာလည်း လူဝတ်လဲစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသဘင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက်နေ့နား^{9 October 1787}

ခံကျော်စွာ နေရသကဲ့သို့ ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

9 October 1787

တောင်ဘက်တိုက်ဝန်လမိုင်း ဝန်တို့နှင့်ပါသည့်လူတို့မှ ၁၁၁၄၉ ခုနှစ်စစ်လက်နက်¹⁷⁸⁷
ကို ခန့်ထားရအစုအဝန်း မြို့စုတိုက်စုက နှိမ်သည့်လူဖြစ်မည်ကို ၁၁၄၉ ခုနှစ်¹⁷⁸⁷
ထား သည့်စာရင်း နှင့်တိုက်ဆိုင်း၍သွင်း။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကျွတ်လပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် နေ့နား^{9 October 1787}
ခံကျော်စွာ နေရိယာကို ခေတ်၍ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

10 October 1787

အနောက်ဝန်း ကျင်မြို့ရိုး အတွင်း တောင်ကို ရွှေဘက်၍တန်း အလှင်ပြီး အောင်
ဆောက်လုပ်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုသတင်း ကွတ်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်နေ့နား

ခံပြောကြီး မှူး ကိုခေတ်၍ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

မိတ္တူ: တော်ကိုအိမ်စင်္ကြာ၁၀: ဆင်္ဂတင် ရွှေထည် လှေကား: ငါး စင်း အမိုး အင်္ဂ
 တေဆောက်လုပ် နေထိုင် စေ။ နန်း မတော်အလယ်နန်း တော်မိဘုရား တို့
 ကျောင်း များ မှာအလုပ်အလုပ်လုပ်သည့်အခိုက်လွှဲ တော်ကိုပေး အပ်တိုက်ခွဲနှင်စေ
 သည့်အလုပ်အဆောင်ပြီး ပြေငြိမ်းဖြစ်သည်လျှင် တော်ကိုသိမ်း ချ်အလုပ် တော်အဆောင်
 တော် များ မှာတိုက်ခွဲလုပ် ဆောင် စေ။

11 October 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင် မှန်း လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား

ခံ ပြေငြိမ်း များ ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ရွှေမြင်မိမှာ ဂဟန်း တို့နှင်မအပ်မရသည့်အမှုကိုပြည်သဘာမဟုတ်၊ ပရိယတ်
ပဋိပတ်ကိုလည်း အား မထုတ်ဖြစ်သည့်အား ထုတ်သည်မှန်လျှင် ပါတိမေဘက်အင်္ဂါခ
နွေဘပမသုတ်များ ကိုလေ့ကျက်ရွက်ဆောင်ပြန်ဆိုစေ၊ အရပ်ရပ်ဂဟန်း သစ်ဘ
တို့နှင်စပ်၍အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်၍လေပြီး သည်အတိုင်း ပါတိမေဘက်အင်္ဂါခနွေဘ
ပမသုတ်များ ကိုရရမိမိပြန်ဆိုနိုင်မည်ဖြစ်သည်၊ ပရိယတ်ပဋိပတ်ကိုအား မထုတ်
သည်မှန်၍သုဓမ္မဘစရပ်တော်မှာပြန်ဆိုစေသည်ထင်မပြန်မဆိုနိုင်ဖြစ်သည်၊ သိ
သနဘတော်မှာ နေ၍အကျိုး ရှိမည်မဟုတ်ထုတ်ပြန်တော်မူသည့်အမိန့်တော်အတိုင်း
လူဝတ်လဲစေ၍နံစထိုးမှတ်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၁ ရက်နေ့ညနား^{11 October 1787}

ခံပြောကြီး မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

နိင် ငံ တေၤအထွင်း အရပ် ရပ်ဂိုဏ်း အုပ်ဂိုဏ်း ထေၤကခန့်သည့်ဆရာတို့ကိုအသီး
အသီး ခန့်ထား သည့်ဆရာတို့က နေပြည်တော်သို့ ခေၤၤ စေၤၤသုမမ္ဘာစရပ် တေၤ
မှာပါတိ မေၤကအဂီၢ်ခန္ဓာပမသုတ်မျာ်း ကိုပြန်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ^{12 October 1787}

ခံပြေၤဂြိုဟ်း များ ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ရခိုင်မြို့သည် နိုင်ငံတော်မြို့ရွာဖြစ်သည်။ ရခိုင်မြို့တွင်အစည်သုံး ဆောင်သည့်ရခိုင်တို့ဘာသာတံဆိပ်ကိုသုံး ဆောင်သောမည်မဟုတ်ပြီပေ။ အပ်တော်မူသည့်ဒဂုံတံဆိပ်အဝတ်ထည်တံဆိပ်အတိုင်း ခတ်လုပ်သုံး ဆောင်စေ။ ရခိုင်မြို့ကသည်ရိုးမတောင်ကိုရွှေဘက်၍အိုင်မြို့ရေဘက်ရွှေလမ်း ဟောင်း ဂျီကြောင်း၊ ကောင်းကြောင်း နှင့်ရခိုင်မြို့ဝန်စစ်ကဲနား ခံမြို့စာရေ တို့ကသံတော်ဦး တင်သည့်အတိုင်း ဆိုင်ရသနယ်ရှင်ပယ်ရှင်တို့ကလမ်း ပြင်လုပ်စေ။ ဒလက်ချောင်း၊ ဇချောင်းကိုရွှေဘက်၍ တောင်ဘက်ကိုသံတွဲကစီရင်စေ။ မြောက်ဘက်ကိုရခိုင်ကစီရင်စေ။ ပုံတော်နှင့်ပိုင်းခြားပေး အပ်တော်မူသည့်အမိန့်တော်အတိုင်း မည်သို့ချောင်းမြောက်ဘက်ကိုသံတွဲမြို့ဝန်တို့ကသိမ်းယူစီရင်ကြောင်း နှင့်ရခိုင်မြို့ဝန်စစ်ကဲတို့ကသံတော်ဦး တင်သည်။ အထက်အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း သံတွဲမြို့ကတိုးပွားသိမ်းယူသည့်မှန်လျှင်မသိမ်းမယူစေနှင့်။ ရခိုင်မြို့ဝန်စစ်ကဲတို့ကလည်း အထက်ပေးအပ်သည့်အမိန့်တော်အတိုင်း စီရင်စေ။ သံတွဲမြို့ဝန်စစ်ကဲတို့ကလည်း အထက်အမိန့်တော်အတိုင်း စီရင်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၁၄ ရက်နေ့နား 14 October 1787

ခံကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

15 October 1787

ငမုတ်သင်္ဂါးဦး ထိုကိုအခြင်း ကမ္ဘာတ်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင် မှန်း လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား

15 October 1787

ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့တန်း ကြယ်ပေမူ)

လမိုင်း စုသား တို့လုပ်သည့်စလင်း မြို့ရှိကိုးကွယ်စာပီး တော်ကိုကိုးကွယ်ဆောင်
ယူစေရမည်ဖြစ်သော် ရောက်စလင်း မြို့ကချစေ။ ငါး စုံကျေး ရွာသား တို့ကိုအုပ်
ချုပ်စီရင်သည့်မဟာမင်း ဂွမင်း ခေါင်ကမင်း မှုရိက္ခာစာပီး လက်နက်ကိုင်ထွက်
အင်း စာရင်း နှင့်ချေး ပေး စိုက်ထုတ်ဆောင် ပေးသည့်ငွေထန်း တပင်မင်း
သမီး မှာယူ၍ ချေးပေး ရသည့်ငွေရပ်များ ကိုငါး စုံသား တို့က ပေး စေ။ တောင်
ဘက်ကိုကိုးကွယ်။ လမိုင်း ဝန်တို့နှင့်မုတ္တမကပါသည့်လူတို့ကိုစာရင်း မပါမဝင်
၁၁၄၉ခုနှစ်လက်နက်ကိုင်ကိုမနှိမ်ရစစ် ဖြောင့်ချက်များ နှင့်စာသွင်း သည်မှာ¹⁷⁸⁷
တိုင်စာရင်း မပါမဝင်သည့်လူတို့ကိုစာရင်း သွင်း သည်လူတို့ကရှာ၍ ပေး စေ။
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန် ဆောင် မုန်း လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား^{15 October 1787}
ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထွင်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ဣယ် ပေမူ)

မိယ၊ မိဗုတ်၊ ငမြို့တို့သည်သူတထူး ဥစ္စာ ခြွေး ငွေများ ကိုကူး သန်း ဂွဉ်ပတ်လျှင်
စား သူပြည်ရွာ နှင့် မတန်ဖြစ်သည်။ ငပုံ၊ ငခွဲတို့လည်း ခြွေး ငွေလုပ်ပြုလုပ်စား
သူများ ဖြစ်သည်။ ငတို့ကို မြေခြား ချေခြား ကန့်ကေက လောသို့ပို့၊ ငစစ်ရုက္ခာ
တို့မှ ဂိုက်၍လွှတ်၊ မြေဒူး မြို့မှ ခြွေသွား သီရိဥက္ကမ ကျော်ထင်သား ရွှေတိုက်ဝင်
ကြီး ထိုက်သသူကိုကြီး စိုး စေ။ ၅ စိုအဝင် ညောင်ပင် ရွာမှ သူကြီး အရ ကိုတံဆိပ်
စာ ချန်တော် နှင့်ကြီး စိုး စီရင်သူ ငမြတ် ထွေး သေလွန်သည်သား အရ ခံမရှိသို့
ငမြတ် ရွှန်ကအစ်ကိုအရ ကိုကြီး စိုး ပါရမည်အကြောင်း နှင့်သံတော်ဦး တင်သည်။
ငမြတ် ရွှန် ရွှေဘက်ချက်ကို ယောက်၍ အထက်အမိန့်တော် ရင်း အတိုင်း ကြီး ထိုက်သသူ
ကိုကြီး စိုး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ^{16 October 1787}

ခံ ပြောကြီး မှူး နေမျိုး သင်္ကြန်ထွင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ဘုရား သခင်သဘာဝတော်သည်အနှစ်ရှိသောသစ်ပင်ကြီး ကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ သစ်ပင်ကြီး မှာအနှစ်အကတအခေါက်အပွေး အခက်အရွက်ရှိသကဲ့သို့သဘာဝတော်မှာလည်း မဂ်ဖိုလ်ဟူသောအနှစ်၊ အသိဉာဏ်ဟူသောအကတ၊ လောကီဈာန်ဟူသောအခေါက်၊ သီလဟူသောအပွေး၊ ပစ္စည်း လေးပါး လဝလောဘဟူသောအခက်အရွက်ရှိသည်။ သီလနာ တော်ဟူသောသစ်ပင်ကြီး ၏အရသာကိုခံစား လို၍ခိုလှုံသည့်ရဟန်း သာမဏေတို့သည်ပစ္စည်း လေးပါး လဝလောဘဟူသောအခက်အရွက်အရသာကိုသုံး ဆောင်ခံစား ၍သာရောငဲ့ရုံ ပေါ့လျော့သဖြင့်မနေသင့်။ အနှစ်အကတအခေါက်အရသာကိုပင်မခံစားမသုံး ဆောင်ရသော်လည်းသီလဟူသောအပွေးအရသာကိုသုံး ဆောင်ခံစားရသည့်ဖြစ်သောသဘာဝတော်လည်း စည်ပင်မည်။ ကိုယ်လည်း အကျိုး ရှိမည်။ ပစ္စည်းလေးပါး လဝလောဘတို့လည်း အကျိုး ရှိမည်ဖြစ်၍ရဟန်း သာမဏေတို့လေ့ကျက်ရွက်ဆောင်သင့်မည့်ပါတိ မေဓာနအင်္ဂါခန္ဓာပမသုတ်၊ လိနိဒဏ်သေဝိယသိက္ခာပုဒ်တော်များ ကိုလေ့ကျက်ရွက်ဆောင်ပြန်ဆိုစေ။ အထက်အမိန့်တော်ထုတ်ပြန်၍ရှိသည့်အတိုင်း ကျိုး စား အား ထုတ်မပြုပေါ့ပေါ့လျော့လျော့ နေကြသည်ဖြစ်သည်။ ဘုရား ဂူင်သဘာဝတော်သည်လည်း သာသနာပြုမင်း နှင့်မြဲ၍အာဏာစက်မမ္မစက်ဖြင့်နှိပ်ကွပ်ဆုံး မသည်ဖြစ်မှစင်ကြယ်သန့်ရှင်း ထွန်း လင်း သည်ကိုထောက်၍အာဏာတော်ထား တော်မူသည်ထင်ဆရာတော်တို့က နေပြည်တော်ဘုရင်ဘုရားသုံး နေသည့်တိုက်အုပ်တံဆိပ်တော်ရမရဆရာကျောင်း နေပုဂ္ဂိုလ်ရဟန်း သာမဏေတို့နှင့်အရပ်ရပ်နိုင်ငံတော်အတွင်း ကိုဏ်း အုပ်ကိုဏ်း ထောက်တို့မှတစ်ပါးအနှစ်ဝါရဟန်း သာမဏေမှစ၍ အထက်အမိန့်တော်ရင်း နှင့်အညီသုမမ္မာစရပ်တော်ထင်စာမေး ဆရာတော်တို့ရွှေသက္ကရာဇ် ၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့မှစ၍တလပြန်ပြန်ဆိုစေရမည်။ ပြန်ဆိုရမည်မှာလည်း ပါတိမေဓာနအင်္ဂါခန္ဓာပမသုတ်လိင်ဒဏ်သေဝိယများ ကိုရသည်ရဟန်း သာမဏေတို့ကိုမဟာဒါနဝန်ကတိုက်အုပ်ဆရာတို့ထံမည်သည့်တိုက်မည်သည့်ဆရာတပည့်မည်သည့် နေပြန်မည် ရွှေဘက်ထား ၍ပြန်ဆိုစေရမည်။ ပြန်ဆိုပြီး သည်စာရင်း ကိုလည်း အစဉ်အတိုင်း ရွှေလက်တော်ရောက်ဆက်သွင်း စေရမည်။ အရပ်ရပ်ကိုဏ်း အုပ်တို့အုပ်စုရဟန်း သာမဏေတို့မှာလည်း ဆိုင်ရာကိုဏ်း

အုပ်စု၏: ထောက်တို့အမိန့်တော်ဝင်စာများ ကိုပြန်ဆိုစေ။ ပြီးလျှင်အသေအချာမှတ်သား၍ စာရင်းကိုဆရာတော်တို့ထံပေးအပ်၍ ခံစားရန်စာရင်းစေရမည်။ ဆရာတော်တို့တည့်တည့်တည်း တိုင်ပင်ပါကြောင်း နှင့်မေတ္တာစာဆက်သွင်းသည်။ ဆက်သွင်းသည့်အမိန့်တော်ဝင်စာများ ကိုပြန်ဆိုစေ။ ပြန်ဆိုရမည်မှာ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ကစ၍ သက္ကရာဇ် ၁၁၅၀ ပြည့် (ဒုတိယ) ဝါဆိုလ (ပြည့်) တိုင်ရဟန်သမဏေရှိသမ္မအကုန်ပြန်ဆိုစေ၍ မရသူကိုအာဏာတော်ထားတော်မူသည့်အတိုင်း ရာဇဒါနခံစေရမည်။ နှစ်စဉ်မပြတ်လည်း တလ၂ကြိမ်ပြန်ဆိုမြဲပြန်ဆိုစေ။ ရွှေမြင်မိလူထွက်ကိုအကူညီ: ကလွတ်၍ နေလိုရခဲနေစေ။

17 October 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ခုရက်နေ့နားခံကျော်စွာ နော်ရထာထွင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လနှစ်စဉ်ကထိန်အကျွတ်တော်မူ၍ ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လ
 ဆန်း ၁၄ ရက်နေ့အတွင်း တော်သို့ပွဲသဘင်စုံနှင်ပြုမြဲပြုစေ။ ၁၄ ရက်နေ့ညလည်း 24 October 1787
 ဆင်ကြိုရွှေကုဘုရား ဂူငါးခု ပွဲသဘင်စဉ်ပင် အောင်ခံမြဲခံစေ။ ၂၄ ရက်နေ့ညလည်း 24 October 1787
 အကြပ်ခန့်၊ မသိုး သကန်း ကိုလည်း ကတော်မယား တို့ကိုဆော်မြဲ ဆော်၍ရက်ကျွတ်စေ။
 တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့ကထိန်အကျွတ်တော်ရန်များ ကိုဆိုငါးရက်သဘင်တော်သဘင် 25 October 1787
 တော်တို့ကိုမဟာဒါနဝန်ဆက်သွင်း သည့်စာရင်း ကျောင်း ကျအတိုင်း ဆွမ်း ပစ္စည်း
 ရဟန်း အသုံး အဆောင်များ နှင့်ပျဉ်းပျဉ်းစေ။ ကထိန်အကျွတ်တော်မသိုး သင်္ကန်း မှစ
 ၍စီရင်ရန်ရှိသည်ကို စေ့ငှ အောင်စီရင်မြဲစီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၀ ရက်နေ့နား 20 October 1787

ခံကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

မိုး ညင်း စော်ဘွား ကိုကွမ်း ခွက်လက်အိုး တကောင်း ပိတ်ရှစ် ထောင်၊ မိုး
 ကြီး ထွေး အင်မြင်း ကကိုင်း ညောင်ရွက်ဥကွင်း ရွှေဇဝါနှင်းနင်း သိပ်အိမ်
 မြှောင်ရင်ပတ်ကွင်း ငွေဇဝါကတောင် ရွှေရင်း၊ ကိုး ရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်ခြေ
 သေး သွတ်အနား သံငုံကွင် မှော်ပွင့်ရင်း တမြို့ခင်ခြေ သေသွတ်ဦး ခက်ထိပ် ဆောင်း
 မြို့ပြန်းရင်ပတ်ကွင်း၊ ရွှေကြယ်တပ်စီနှီး တင်ရင်းခတ္တိပါစက်ရွန်းသင့်၊ ဗေဒင်ပန်းရ၊
 ထား ကံတော့ ခွေးမ ခွေးငယ် နောက်ပိတ်ပတ္တမြား စီအိမ်မည်သရီမွမ်း သံပတ်ရ
 တန့်ပတ္တမြား စီစလွယ်ဖွယ် ရွှေနား တောင်း၊ ဟော်အဆောင်မအဆောင်ဦး
 စကြောလက်ဝဲ ဆောင် နောက်ဆောင် ၂၊ ဆင်ပေါက်၊ ဆင်မ၊ စည်ဖြူ၊ ပုံ၊
 စည်ပုတ်၊ နှဲ ၂၊ ခရံ ၂၊ တဖိုး၊ လင်ခွင်း သနား တော်မူသည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခု တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၀ ရက်နေ့နား 20 October 1787)

ခံကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

သူခိုး င ပြုကိုဇင်း မယ် ကြောင်း ချီဝန်ကြီး တပ်သိုကြီး ပင်း သကား နှင့်လုံခြုံ
အောင် ဗိုလ်တပ် ရေး ကိုထွင် ပေး အပ် ဆောင်ယူ စေ၍ ရှေ့ဦး ရှေ့ဖျား ထမ်း
စေ၊ ရန်ကုန်မြို့မှ ဘိန္တော မဏိကိုစကား ပြန်ခန့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန် ဆောင် မုန်း လဆန်း ၂၀ ရက် နေ့ည ^{20 October 1787}

နား ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

သီရိရာဇာနည်သူကို ရွှေတိုက်စိုး ခန့်၊ မေခင်း ထောင်ရွာမှာ ငါ့သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်ကို မစောင့်သကဲ့ရင် ၁၁၄၉ ခုနှစ် ခန့်ထား သည့်လက်နက်ကို ပြေလည် အောင်မ ဆောင်မ ရွက်သူဖြစ်သည်။ ငါ့မှာ တံဆိပ်စာ ခွန် တော်ကို သိမ်း၊ စစ်လက်နက်ကို မှုကို ပြေကုန် အောင်ရွက် ဆောင်သူ ငွေစုကို တံဆိပ်စာ ခွန် တော်အပ်၍ ကြီး စိုး စေ။

24 October 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန် ဆောင် မုန်း လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား

ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့တန်း ဩယ် ပေမူ)

သိန်း နီ စေတီဘွား က ရွှေဘဝါး တော် အောက်လ၌ ရောက်သည့်လူတို့ကို ဝန်တိုက်
 မှာထား မည်စာများ နှင့်အလုပ်ပြန် စေ။ သိန်း နီ ကျေး နောင် မော်ကင်း
 သို့စုတ၌ လေိယံ။ ဆင်တ၌ လေ၌တရုတ် ဗိုလ်မှူး တို့က စေ ရောက်သည့်ထွက်ကင်း က
 (ဆိုင်) ထား ရှိသိန်း နီ စေတီဘွား ထံအစီရင်ခံ ရောက်လ၌ ဖြောင်း နှင့်သိန်း
 နီ စေတီဘွား အမတ်တို့ကသံ တော်ဦး တင်သည့်နေ့၌ မော်ကင်းသို့ စေ ရောက်လိ
 သည့်တရုတ်သံတို့ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လ၌ စေရမည့်အ ဖြောင်း နှင့်သိန်း နီ စေတီ
 ဘွား သို့မှာ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဘန် ဆောင် မုန်း လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နံနက် ၂၄ October 1787

ခံ ကျော်စွာ နော်ရယ၌ထွက်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ဩယ် ပေမူ)

သစ် တောသို့ ပို့သကံ ပေး ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည့် ခေါ် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင် မုန်း လပြည့် ^{26 October 1787} ကျော် ၁၁ ရက် နေ့ည

နာ ခံ ပြေ သူကြီး များ ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

ဆရာတော်သင်္ဃာတော်သမ္မာဓိနိတော်ဝင်စာများကိုပြန်ဆိုသည်မှာ
 ဘလန္တိကြိမ်သပြန်ဆို၍ပြီး နိုင်မည်မဟုတ်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း^{28 October 1787}
 လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့ကစ၍ နေ့စဉ် မပြတ်သုဓမ္မာစရတ်တော်တွင်စာမေး ဆ
 ရာတော်တို့ရှေ့အသီး အသီး ပြန်ဆိုစေ။ စာမေး ဆရာတော်တို့လည်း သုဓမ္မာ
 စရတ်တော်သို့စာပြန်ဆိုစေရဘဲ ဝေး စေ။ စ၍ပြန်ဆိုရမည်မှာ ဂူင်အာ
 သာမန်ကျည်တော် ဂူင်ဇနိန္ဒာယင်တော်ဦး ပုံး၊ တောင်ဘီလူဂူင်ပညာပါး ရွာပ
 ထမရတနာစံလွှတ်ဦးကျော်ကလေး၊ ဦး ထုတ်ဖြူယင်ချီဂူင်ဂန္ထမာတို့ကိုစ၍ပြန်ဆိုစေ။
 အဝေး ခြံရွာများ မှာအမိန့်တော်ပြန်အမိန့်တော်အပ်ကိုး အုပ်ကိုး ထောက်
 အပ်အခေT များ ကိုမဟာဒိန်ဝန်ကစေလွှတ်ပို့ခေT စေ။ ဆရာတော်တို့က
 အသီး အသီး စစ်ထား သည်ကိုး အုပ်ကိုး ထောက်စာရင်း ကိုလည်း ဆရာတော်
 တို့မှာမဟာဒိန်ဝန်ကလွှောက်၍သွင်း စေ။ မဟာမုနိဘုရား ဂူင်မှာရှိစိုး ပူ
 ဇော်ပြုသူတို့ကိုအတွင်း မဟာရံတွင်း သို့မဝင် စေနှင့်အလယ်မဟာရံတွင်း ကသာ
 ပူဇော်ကြစေ။ ရဟန်း သင်္ဃာတော်တို့မှာလည်း အမိန့်တော်ဝင်စာကိုပြန်ဆိုနိုင်
 သည်ရဟန်း သင်္ဃာဖြစ်မှအတွင်း မဟာရံတွင်း သို့ဝင်၍ ပူဇော်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့ည^{27 October 1787}

နား ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

မြိတ်မြို့ဝန်သိင်္ဃံ နေ၍ ရတနာဆောင်အရွက်အစီး အနင်း ထား ဟံ့ သေနတ်ကျေး
 လွန်စာရေး လုလင်ဥစ္စာရပ်များ ကိုသား ရွှေတောင်ပျံသွား ချီမြိတ်မြို့မှ
 ယူစေ၊ ဒဝယ်မဟာသီရိသီဟသူမြိတ်တနင်္သာရီမြို့မှအစောင့်အနေခန့်ထား
 သည့်တို့ကမဆီး မတား စေနှင့်။

28 October 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုဘန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၃ ရက်နေ့
 နား ခံ ပြေဘူကြီး မှူး ထင်ပြန်။
 (မေမြို့တုန်း ကြွယ်ဝေမှု)

ကမမင်း သား မှာ ငသဘက်သိမ်း စုခေါင်း ၊ ငနုး ၊ ငကော် မိတို့နှင့်လူ
ပေါင်း ရှစ်ဆယ် ကျော်တို့ကိုသနား တော်မူရင်း တိုင်း ကမမင်း သား မှာ
ယမ်း ရွက်စေ ၊ ပုသိန်မြို့အဝင်သရက်ပင်ကွင်း ကံ့ဖုံရွာမှာသူကြီး ငမွေး ၊ ပု
သိန်မြို့အဝင်ကမ်း နီရွာမှာသူကြီး ငသထွန်း ဖြူတို့ကိုကြီး စိုး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက် ၆၈၇

နား ခံ ကျော်ရွာ နော်ရကတော်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

30 October 1787

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၇ ရက် နေ့မတၢမုနီဘုရား ^{2 November 1787}

ရှင်သို့ထွက်တော်မူမည်။ စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေအောင်ခန့်ထား စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့် ^{30 October 1787} ကျော် ၅ ရက် နေ့

နား ခံ ပြောဘုရား မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

ဝေလုသၢရသိုး ဆယ်မြို့သို.ရောက်ကြောင်း လျှောက်ထား ရန်စာများ လည်း ပါ
ကြောင်း ကိုရွှေနား တော်ကြီး တော်မူသည်။ ဝေလုသၢရကို နေ့ညည့်အလုပ်
ရောက်အောင် စေခန့်၍ ခေ၍ စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင် မုန်း လပြည့် ၃၁ October 1787
နား ခံကျော်စွဲ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့နန်း ကြယ်ပေမူ)

မိမိရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ချက်ကို ဆောက်၍ မှန်မမှန်ကိုဖြင့် နှင့်ထွင်း သင်း

ဝန်ခံစာ ရေး ထို့ကိုသံတော်ဦး တင်စစ်ကစစ်၍ သွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့^{31 October 1787}

နား ခံ ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြဲဘုန်း ဣယ်ပေမူ)

ပုဂံမြို့စည်သူအရဘက်ကိုအစိုးရဘက်ချန်တော်မူ၍ နှစ်စဉ်စီရင်စေသည့်ကို ၁၁၄၉ ခု
 နှစ်စစ်လက်နက်ကို မင်း မှုများ ကိုပြောကုန်အောင်မဆောင်မရွက်ကြေး ငွေ
 ကောက်ခံတမ်း ရှောင်နေသူဖြစ်သည်။ ပုဂံမြို့စည်သူအရဘက်ကို ပေါကြီး စိုး အုပ်
 ချုပ်စီရင်စေ။ အသည်ဝန်စာချန်ပေး အပ်သည့်အတိုင်း င ပေါကြီး စိုး စီရင်စေ။
 မြို့ရွာမှာ ဘဝအိုခံသည့် ငွေကိုလည်း ပြန်၍ ပေး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့
 နား ခံပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

စကိုင်း မြို့ဝန် ဟောင်း မယား သေဖွန် ရာမှ ဘယ်အဆုံး ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းသို့
စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင် မုန်း လပြည့် ၄ November 1787
နား ခံ ပြောကြီး များ ထင်ပြန်။
(မေမြို့နယ် ကြယ် ပေမူ)

ရန်မျိုး အောင်တံခါး အထွင်း တောင်ဘက်မြင်း ဝန်ကုယ်စား တော်ပြင်လှဝ်
သည့်ဘုရား မှာကိုယ်လုံး ပြည့်ရွှေသည့်စေ။ ကျောက်ပန်း တောင်း မြို့မှာငြိမ်း
သထွန်း တိုင်ခေါင်း အရောင်နှင်းစိုး စီရင်၍ စစ်လက်နက်တိုင်မင်း မှုရင်ကို
ပြေကုန်အောင်မဆောင်မရွက်သော ကြောင့်ငါ့ကိုအသတ်ဝန်ကစားချွန်အပ်သည့်
အတိုင်း ငါ့ဦးစိုး စီရင်စေ။ ငြိမ်းသထွန်း မခေါင်းမကြီး စေနှင့်။ ငြိမ်း
သထွန်း ခွဲခန့်သည့်ကြေး ငွေကိုလည်း မင်း မှုရင်မှာမသုံး လျှင်ပြန်ပေးစေ။
ငါတလျှောက်ချက်ကိုသောက်၍အနောက်ဘက်တိုက်စားရေး မြို့သူကြီး ငြိမ်းရသငြိမ်း
တို့ကိုရှေ့ရုံး တော်မှာစစ်မြဲစစ်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက်နေ့ ^{5 November 1787}

နား ခံကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့နန်း ကြွယ်ပေမူ)

6 November 1787

ငတရုပ်အဘင အောင်မှာချမ်း သာပေး တော်မူသည့်အစုဆိုင်ရာ နေထိုင်ထမ်း
ရွက်မြဲထမ်း ရွက်စေ၊ ငတရုပ်မှာလူဆိုး လူသွမ်း ဖြစ်သည်မှတ်သား ချီ ထောင်မှာ
ထမ်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့် ၆ November 1787
ကျော် ၁၂ ရက်နေ့
နား ခံပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ကျောက်ဆည်ဝန်သီရိဥက္ကမဇေယသုရသား ရွှေတောင်သီရိကျော်သူသေလွန်ရသ
 မှာပျဉ်အံ့တုံးကမ္ပိတ်ရွှေထည်ခါသာရွှေမော်ကြီးနှင်းသင်္ဂြိုဟ်စေ။ ဤစို့ကျေးရွာ
 သားတို့ကိုအုပ်ချုပ်စီရင်စဉ် မဟာမင်းလှမင်းခေါင်ကမင်းမျှင်လွှာစပါး
 လက်နက်ကိုင်ထွက်အင်းငါးနှင်းချေပေးစိုက်ထုတ်ဆောင်ပေးသည့်ငွေထန်း
 တပင်မင်းသမီးမှာယု၍ချေပေးရသည့်ငွေရပ်များကိုဤစို့သားတို့ကပေး
 စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက်နေ့
 နားခံကျော်စွာနော်ရထာထင်ပြန်။
 (မေမြို့စားကြွယ်ပေမူ)

တရုတ်ပြည်သို့သံစေသူသီဟကျော်ခေါင်တို့ကမိုင်ဆည်မြို့စုံတူကလက်ဆောင်တော်များ
ဆက်ရောက်ကြောင်း နှင့်သိနီစော်ဘွားကသံတော်ဦးတင်ရောက်သည်။ လက်
ဆောင်တော်ဆက်လာလူတရုတ်တို့ကိုသင့်အောင်လမ်းခရီးကဆီးကြို၍ရောက်လျှင်
ဝဲကန်းနားနှင့်ကောင်းမွန်အောင်ရွေးမွေးထားစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ခုတန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၁၄ရက်နေ့^{8 November 1787}

နားခံပြောကြီးများကိုခေါ်၍ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

ကံဆိပ်စာချွန်တော်နှင်းတို့စိုး ယဉ်ကျေးသူတို့စိုး တို့သည် (၁၁၄၉ခု) နှစ်လက်နက်¹⁷⁸⁷
 ကိုင်မင်း မျှော်ကိုးဆောင်ရွက်နေသဖြင့်လက်နက်ကိုင်မင်း မျှော်ကိုးဆောင်
 ရွက်သူတို့ကိုစိုး စိုး စီရင်စေ။ အသည်ဝန်စာချွန်ပေး အပ်ခန့်ထား ခဲ့သည့်အ
 တိုင်း (၁၁၄၉) ခုနှစ်လက်နက်ကိုင်မင်း မျှော်ကိုးဆောင်ရွက်သူတို့ကိုသာ¹⁷⁸⁷
 နှင်းစေ။ ကံဆိပ်စာချွန်တော်နှင်းဖြစ်သည်ကိုး ချစ်သည့်ဆို၍ဖွတ်တော်ရုံး တော်
 ဝန်စုရုံးမှတ်တိုက်အိမ်များ မှတရား တဘောင်မရွေးမဆိုစေနှင်း။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်နေ့^{8 November 1787}

နား ခံပြောကြီး များ ဖွင့်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

10 November 1787

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁ ရက် နေ့ကစ၍ ဝတ်လုံဝတ်ဆင်ကြစေ။
မုတ္တမမြို့ကသိမ်း ခေ၍ ခဲ့သည့်ကရင် ယောက်ျား မိန်းမကြီး ငယ်တို့ကို နန္ဒဝန်ဥ
ယဉ် တော်မှ ခေ၍ ခန့်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ခေ၍
စွာ နေ၍ ရထားထပ်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ငမင်း အောင်သည့်အထွင်း တော်ကစောင်း တော်ကိုပြင်လွင်တီး လိုရတီး သူ
ဖြစ်သည်။ တန်း မှာထား ၊ ဖြယ်စီ စောင်း နှင့် တောင်ထွင်း ဆိုသည့် စောင်း
ကိုလည်း ငမင်း အောင်မှပင်ရ အောင် တောင်း ချ်သွင်း ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနတ် တော်လဆန်း ၁ ရက် ^{10 November} ၁၇၈၇ ခု
ကျော် ၈၁ နေ့ရက်ထပ်ပြန် ။

(မေမြို့တန်း ဖြယ် ပေမူ)

ငမင်း အောင်ကိုချမ်း သာ ပေး တော်မူသည့်ကန်း ကလွတ်၊ အိမ်ရှေ့မင်း၊
စကုမင်း၊ ကာမမင်း တို့အိမ်မှာသာ ရွှေထည်မှန်စီပတ္တလား၊ စောင်း၊ မိ
ကျောင်း၊ တယောညှင်းများ ကိုရှိစေ၊ သည်ပြင်မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်
မတ်တော်ဆင်း ရဲသား တို့အိမ်မှာ ရွှေထည်မှန်စီပတ္တလား၊ စောင်း၊ မိကျောင်း၊
တယောညှင်းမရှိစေနှင့်၊ ရွှေထည်မှန်စီရှိလျှင်ကုန်စင် အောင်ယခုသွင်း စေ။
(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၂ ရက် ^{11 November 1787} နေ့နား မိကျော်
စွာ နေရံရတံကို ခေတ်၍ပြန်။
(မေမြို့စုန်း ဖြယ်ပေမူ)

ရခိုင်သံတွဲယမ်း ဗြဲမန် အောင်မြင်ရသူများ မှာထုံး စံအစဉ်ရှိသည့်အတိုင်း ဆယ်
 ခိုင်တခိုင်အခွန်တော်စပါး များ ကိုမြှောက်တိုက်ခံ၍ကျဆောက်လုပ် သွင်းထိုး
 စေရမည့်အကြောင်း နှင့်ရခိုင်သံတွဲယမ်း ဗြဲမန် အောင်မြင်တို့သို့မှာ ၊ ရန်ကုန်
 ပုသိန်ဒဝယ်သင်္ဘောဆိပ်များ မှာဆန်စပါး များ ကိုသင်္ဘောသို့မတင်မဆောင်မ
 ယူစေနှင့် ၊ ရန်ကုန်ပုသိန်ဒဝယ်မြို့များ သို့မှာ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနတ်တော်လဆန်း ၄ ရက်နေ့နား ခံပြေ ၁၃^{13 November 1787}

ဦး မှူး ဆွင်ပြန် ။

(မေမြို့တန်း ဩယ်ပေမူ)

မန်လည်စား နန္ဒရဘသင်္ကြန် သေလွန်ရ၍ ဘုရားပျဉ်အစုံ ကမ္ဘာတော် ရွာတည်သင်္ကြန်
စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနတ်တော်လဆန်း ၄ ရက်နေ့နား ခပြေ။^{13 November 1787}

ဦး မှူး ကို ခေတ်၍ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

ငရွန်ငယ်ငရွန်း ကြီး ကိုသည်မ စောင့်မရပ်အမှုတော်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ရိုး ရိုး
မလိုက်မထမ်း တိမ်း ရှောင်ထွက် ပြေး လာသူဖြစ်သည်။ သင်တို့ကိုကြား မြင်သမျှ
ကြောက်ရွံ့ထင်ရှား အောင်စီရင်၊ ငပြေမှတစ်ဆင့် တော်ကတိမ်း ရှောင်ထွက်
ပြေး လာသသူအကြိမ်ကြိမ်ဆိုး သွမ်း ခိုး ဝှက်သူဖြစ်သည်။ သင်း တို့ကိုရင်ကိုခွဲ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနတ်တော်လဆန်း ၄ ရက် နေ့ညနား ခံ ^{13 November 1787}
ပြေသုကြီး များ ဖွင့်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုလက်နက်တိုင်ခွဲရင်း အတိုင်း မလိုက်မပါစိုက်တပ်စာရေး ၁၇၈၇
 နန္ဒမိတ်ကျော်စွာတို့ကအတွင်း တော်သို့သွင်း သည့်စာရင်း အတိုင်း လက်နက်တိုင်
 ကျန်လှူတို့မှတစ်ဆင့်လျှင် ငွေ ၁၅ ဝိက္ခကတို့၏ တောင်း စေ၊ ရွှေစုံအမှုထမ်း မယိုး
 မိဝ၊ မိဏ္ဍယ်ပုံ၊ မိပါ၊ မိကောင်း၊ မိထွန်း တို့ဘေး ဘိုး ဘဏ္ဍာတိုင်ဆင်း သက်ဆက်
 ခံလုပ်စား သည့်တောင်ပြီး ကြီး နယ်အတွင်း လယ်မြေရပ်ကို နောက်ဝင်းသင်းဖြန့်
 သတိအစုသား တို့က ၉၀၀ ကျော်တွင် ပေး ချတော်မူသည့်ဆိုလုပ်ရပ် ကြောင်း ၁၇၈၈
 သံတော်ဦး တင်သည်။ လင်သား တို့အမှုတော်ကောင်း ရာထမ်း ရွက်သည့်အခိုက်
 နောက်ဝင်းသင်းဖြန့်သတိအစုသား တို့ကမလုပ်မလုပ် စေနှင့်၊ မိဝ၊ မိဏ္ဍယ်ပုံ၊ မိပါ၊
 မိကောင်း၊ မိထွန်း ရွှေစုံအမှုထမ်း သား မယား တို့ကလုပ် စေ၊ လင်သား အမှု
 တော်ကောင်း ရာထမ်း ရွက်သည့်အခိုက်တရား တဘောင်မထွေမဆို စေနှင့်၊
 နောင်အမှုတော်ကောင်း ရာပြန်လည်မှတစ်ဆင့် ရာဆို စေ၊ အမှုတော်ကောင်း
 ရာလိုက်ထမ်း သည့်အမှု ထမ်း ရွက်တော်မျိုး တို့သား မယား များ မှာ ကြေး မှု
 ငွေမှုလယ်မှု မြေမှုများ ကိုတရား တဘောင်မထွေမဆိုမလုပ်မယူ စေနှင့်၊ နောင်လင်
 သား အမှုတော်ကောင်းရကပြန် ပျော်မှဆိုသင့်ရသဖြင့် စေမြေဒူး မြို့ကျေး ရွာနယ်
 အတွင်း ကျိဝန် ဝန်စုသား တို့မှကျိဝန် ရွှေဘက်ချက်အတိုင်း အသတ်ဝန်ခြား နား
 ရှင်လင်း ပေး အပ်ခဲ့သည့်စာရင်း ၅ ရပ်အဝင်လူမြေဒူး မြို့ကျေး ရွာမှတိုင်စာ
 ရင်း မပါမဝင်ကျိဝန် ဝန်စုမှန်သမျှတို့ကို မြေဒူး မြို့သုကြီး သုကြီး ငယ်ခေါင်း အ
 ကြီး သံမျှး သံခေါင်း တို့ကမနှောင့်မရှက်မတောင်း မခံမစီရင် စေနှင့်၊ ကျိဝန်က
 သာတဝတည်း ခွဲခန့်ကောက်ခံစီရင် စေ၊ မြေဒူး မြို့သုကြီး သုကြီး ငယ်ခေါင်း အကြီး
 သံမျှး သံခေါင်း တို့ကတောင်း ခံမိသည့်ကြေး ငွေရပ်ကိုခံဝန်သူတောင်း ခံသူတို့က
 ပြန်ပေး စေ၊ ချစ်နှောင့်ထောင့်သတ်သည့်အမှုမှတစ်ဆင့် ကျိဝန်ရင်း၊ သက္က
 ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုနက်တော်လဆန်း ၁၅ ရက်စနေနေ့ပုဏ္ဏားတိထိကြွကြွက နက္ခတ်နှင့်
 ရှည်၍ နက္ခတ်သင်သင့်သည့်နေ့တွင် မပါဝင်နတ်ကြိုကိုနှစ်စဉ် ရွှေစုံအုပ်ဘုရား ရှင်
 မဟာရံထွင်ကန်ဆောင်းခင်းနှင့်မီး ရှူထိုး နက္ခတ်သင်ပူဇော်တော်မူမြဲအတွင်း
 တော်မှာမဟာဝိနည်းနတ်ကြီး ကိုလည်း နတ်သင်ပူဇော်တော်မူမြဲပူဇော်တော်မူ
 စေရသည့်၊ အောက်မား ဆင်တော်များ ကိုလည်း အခါတော်နှင့်နှစ်စဉ်အုပ်

ခေါင်းဆေးစေပြီး ဖျင်တောသို့ဝင်၍ဆင်ကောင်း ဆင်မြတ်တို့ကိုတိုက်ဝင်သင်း ယူ
 မြဲအတိုင်း နတ်တော်လပြည့်ကျော်ဘရက် နေ့နက္ခတ်၎င်း ညည့်တချက်တီး ကျော်ရန်
 ရီသဘာဝအခါတော်ရကြောင်း ဆင်ကုံး တော်တွင်ပရမေသုရိန်မဟာပိနဲ့ဥဒိန်
 မင်း စောနတ်ဗုဒ္ဓဘူး ဂြိဟ်ရဘုဂြိဟ်မော်နတ်ကြီး ဟိုဟိုပူဇော်တင်ကြား ပြီး ဖျင်
 ဆင်တော်ဥက္ကောင်း ဆေး၍တောသို့ဝင်စေရသည့်အကြောင်း နှင်ပညာရှိတို့
 ကသံတော်ဦး တင်သည့်စီရင်ရန်ရှိသည့်ကိုပညာရှိတို့ကိုမေး၍စီရင်မြဲစီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနတ်တော်လဆန်း ၅ ရက် နေ့နားခါ ကျော်

စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြဲဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ရွှေတောင်သီရိ နော်ရထာသီဟရဇာဇာဏိန်၊ ရွှေတောင်စည်သူ၊ နေမျိုး နန္ဒ
 ကျော်၊ ရွှေတောင်သီရိ နော်ရထာ၊ ရွှေတောင်ဇေယျကျော်ထင်၊ ဇေယျရန္တ
 မိတ်ကျော်ထင်၊ ရွှေတောင်ကျော်သူ၊ ရွှေတောင်နန္ဒစည်သူ၊ သီရိစည်သူ နော်
 ရထာ၊ နန္ဒမိတ်ကျော်ထင်၊ ကျော်စွာသီရိ နော်ရထာ၊ ရွှေတောင်ရဇာဇာဏိန်၊
 ရွှေတောင်သူရကျော်၊ ရွှေတောင်ဇေယျ နော်ရထာ၊ လက်ဝဲသီရိ ကျော်ထင်၊
 အိန္ဒြိယ၊ ရွှေတောင်ပျံကျော်၊ သီရိကျော်စွာ၊ ရွှေတောင်နရဇာဏိန်၊
 ကကိုင်းညောင်ရွက်၅၊ သံပရာခွံရက်ဘောက်ကတောင်ဆွဲဆက်ပါး ကာရွှေဇဝါ
 ပိန်း နင်း နင်း သိပ်အိမ်မြှောင်ရင်ပတ်ကင်း ငွေဇဝါကတောင်ရွှေရေ စာ
 မရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်အနား သံငုံရွှေပိန်း ဦး ခက်ထိပ်ဆောင်မြီး ပြန်းရင်ပတ်
 သက္ကလပ်ကြီးရွှေကြယ်တပ်စီးနှီး သက္ကဒန်သနား တော်မူသည်။

15 November 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၆ ရက် နေ့ညနား ခဲ

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

တရုတ်က ရေခက်သည့်အမှုမှာ ရွှေတိုက်ဝန်ကစာပေး၍ပြန်သွားစေသင့်သည့်အကြောင်း နှင့်ဝန်တိုက်စာဆက်သွင်းသည့်အတိုင်း သင့်အောင်မှတစ်ဆင့် ပြန်သွားစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လဆန်း၊ ရက်စွဲ ၁၆ November ၁၇၈၇
ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မေမြို့ ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

အောင် မြေ လောကဘူရား ဂူငါး နေဘက် မျက်နှာ မှတ်ထွက်မဟာ ဝံ့ပြင် မြေဘက်
ဘက်က ဆောက်လုပ်သည့်စရပ် နည်း ဟောင်ဘက်ကလည်း ကိုယ်စား တော်ယင်း ခဲ
'မြို့စား စည်သူသီရိသင်္ကြန်ကစရပ် ဆောက်လုပ် စေ။

18 November 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၉ ရက် နေ့နား ခပြေခွ

ဤ မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

မိုးမျှော်မြို့ဝန်ဆင်တံလောယဲလုံလျှော်ဗိုတို့ကို ပေး ရန်လက်ခံစာကိုဆက်သွင်း သည့်အ
တိုင်း သင့်ပြီ။ မိုးမျှော်မြို့လောလူသီဟ ကျော် ခေါင်တို့ကလိလူများ ကိုပြန်သွားစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၀ ရက် 19 November 1787 ခုနေ့နားခါ

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

ကင်း စာ ရေး ဝေ သော်သဘာဝအစား ငြိဘိတိုကင်း စာ ရေး ခန့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု နတ် တော်လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့နား ခံ ^{21 November} 1787

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

22 November 1787

5 February 1788
သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုတပို့တွဲလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက် နေ့စကိုင် အောင်မြေလောက
ဘုရား ဂှင်ထွင် ဆောက်လုပ်သည့် ကျောင်း တော် ၄ ကျောင်း ကိုသာ ခုခေတ် တော်
မူ မည်စီရင် ရန်ရှိသမျှကိုပြီး ပြေ အောင်စီရင်၊ မဟာမင်း ဣမင်း ခေါင်ကိုဏ္ဍန်း
ဆုံမြို့၌ ငဲ့လှံဝန်း သိုမြို့ကိုသနား တော်မူသည်။ ကမ္ဘာသိဒ္ဓိအုပ်သည့်လွှတ်စေလုလင်အစု
သား ဘိုးမှကမ္ဘာသိဒ္ဓိအစား ငစော်လုံကိုသွေး သောက်ကြီး ခန့်၊ ငွေခွန်ဝန် ဝန်
စုငယ်ရောက်ခွန်မှသူကြီး ငန့်၊ ငွေခွန်ဝန် ဝန်စုငယ်ရောက်ပွား ခွေး ချို
ရွာ ငွေခွန်မှသူကြီး ငနက်၊ ငွေခွန်ဝန် ဝန်စုငယ်ရောက်ပွား ထိန်ညက်ကုန်း
ရွာ ငွေခွန်မှသူကြီး ငမြတ်ပြုကိုကြီး စိုး စေ။

22 November 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနတ်တော်လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ
ပြေဘုကြီး မှူး ထွင်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

မင်း ဖွဲ့စည်းသူကို မုတ္တမမြို့၌ အစောင့်အနေခန့်၊ မုတ္တမမြို့တွင် စီရင်ခင်းခင်း
စီရင်ဘွယ်ရှိသမျှကိုလည်း မင်း ဖွဲ့စည်းသူက အုပ်ချုပ်စီရင်၍ ထား၊ ရိုက်ကြောင်း ချီ
မင်း ကြီး ကျော်ထင်တပ်ကမ်း၊ ငိုဇွာဆေးခဲယမ်း စစ်ကိရိယာများ ကိုအလိုရှိ
၍ ခန့်ထား၊ တောင်းယူလာသမျှကိုလုံလောက်အောင် မင်း ကြီး ကျော်ထင်ဆင့်ဆို
ရန် ခံ၍ စီရင်ပေး ပို့စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၁၄ ရက် နေ့နား ခံ 23 November 1787
ကျော်စွာ နော်ရထာကို ခေတ်၍ ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ဖွယ် ပေမူ)

မုတ္တမမြို့မှာ နေမျိုး ဥတ္တမသင်္ကြံကို အစောင့်အနေခန့်ထားပြီး လျှင်မင်းကြီး
 ကျော်ထင်ကဆင့်ဆိုရတာနဲ့ ခံ၍ စီရင်ခင်း စီရင်ဘွယ်ရှိသည်များ ကိုစီရင်စေ
 ရမည်အကြောင်း နှင့်မှတည်း ချီမုတ္တမသို့ နေခန့်ရက်ခန့်နှင့်သွားစေ၊ မင်း
 ဖွဲ့စည်းသူမှာ ရွှေဘဝါး တော်အောက်နေမြဲ နေစေ၊ နေမျိုး ကျော်စွာကိုလည်း
 ရွှေဘဝါး တော်အောက်လာစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနတ်တော်လဆန်း ၁၄ ရက်နေ့နားခံ ^{23 November 1787}
 ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
 (မေတ္တိတုန်း ဣယ်ပေမူ)

ရတနာသိင်္ဃံမြို့မှာ စည်သူ နန္ဒ ကျော်ထင်ကိုမြှင့် နှင့် ရွှေတောင် ဒေဝသူကိုစစ်ကဲ၊
 ရွှေတောင်ဗလကိုနား ခံ၊ တုရင် ရွှေတောင်ကိုမြှင့်စာ ရေး ခန့်၊ အထက်ခန့်ထီး
 သည်မြှင့်အရသာရှိတို့ကို ရွှေဘဝါး တော်အောက်လာ စေ၊ စလင်း မြို့သူကြီး မဟာ
 သမန်းတို့က (၁၁၄၅) ခုနှစ်စာရင်း တော်ဆက်သက်ကလာဘအိုင်စည်တုတ္တရ¹⁷⁸³
 မြို့ကတောင်ကိုမခံမြို့မြေနှင်အစပ်၊ မြောက်ကိုလောင်း ရှည်မြို့မြေနှင်အစပ်၊
 အနောက်ကိုရခိုင်မြေနှင်အစပ်၊ ကွန်တော်တို့ကထိမ်း သိမ်း မြေကျေး ရွာမှန်၍
 စာရင်း တော်ဆက်သွင်း ရာဂွာမည်ရွာမှတ်နှင်ပါဝင်သည့်ကျေးရွာများ ကိုရ
 ခိုင်သံဃုံမြှင့်စစ်ကဲတို့ကထိမ်း ၍ မငြိမ်မဝင်ရှိခဲ့သည့်အကြောင်း နှင့်သံ တော်ဦး
 တင်သည်၊ အစဉ်ထိမ်း သိမ်း အုပ်ချုပ်စီရင်မြဲစလင်း စည်တုတ္တရဘအိုင်မြို့ကစာ
 ရင်း တော်ဆက်သွင်း ရာပါဝင်သမျှကျေး ရွာများ ကိုစလင်း စည်တုတ္တရဘအိုင်
 မြို့ကစီရင် စေ၊ ကိုဝန် ဝန်စုရွှေခွန် တော်ဆက်လူတို့မှာ ငွေခွန် တော်ဆက်လူတို့
 နည်း ၄အိမ်တအိမ်ကျရွှေခွန် တော်ကိုဆက်သွင်း စေ၊ အထက်အနောက်ဘက်တိုက်ဝန်
 အုပ်ချုပ်စီရင်သည့်ဝေလူဇေယ ကျော်ထင်ထိန်း သိမ်း ၍ရှိသက်သည်း တုလီး
 ငမဲ၊ ရှင်ကလေး၊ ငပြု၊ ငပုတ်စောက်၊ ငစန္ဒရေရ်၊ ငပန်ခဲ၊ ငကျော်ထင်၊
 ငမော်နီရန်၊ ငကွန်း၊ ငနံထော်ဆာ၊ ငမြတ်သာ၊ ငရောင်ကြီး၊ ငခတ္တိပ၊
 ငဟောက်ပ၊ ငလောဆော၊ ငစုလာမဏီ၊ ငမူရာရီ၊ ငလုကရံပ၊ ငဆီပါ၊ င
 ခေကျည်တရော်၊ ငလွတ်ပါ၊ ငပိုင်ခိုင်ပ၊ ငနော်ရထွန်၊ ငစိုက်ထိ၊ ငမူပ၊
 ငရ၊ ငစိုက်ပိပ၊ စာရင်း ကုလူပေါင်း ၂၀အိမ်ထောင်သား တို့ကိုမြတ်စွာဒေဝီ
 ကိုအစေအသုံး သနား တော်မူသည်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၂ရက်နေ့နား ခံ^{26 November 1787}

ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့တန်း ကြွယ်ပေမူ)

27 November 1787

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့ဆင်ကျုံး ၂၇ November 1787
မူမည် ရွှေတပ် နောက်တပ် နောက် တော်လိက်ဝင်း ခင်း အစောင့်အနေမှစ၍
စီရင်ရန်ရှိသည့်ကိုခန့်ထား စီရင်မြဲစီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ၁၂ ၂၇ November 1787
ကျော်စွာ နော်ရထာကို ခံစားပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမှု)

အောင်မြင်လောကဘုရား ဂွင်ထွင်ဆောက်လုပ်သည့်ကျောင်း တော်၌ ကျောင်း
ကိုရေစက်တော်သွန်း ထွက်တော်မူမည်မှတစ်ဆင့် နန်းတော်ကိုစတိုင်း ဘက်မှတစ်
ဆောက်လုပ်စေ၊ ပုသိန်မင်း သား၊ လိုင်မင်းသား မောင်ရွှေအပ်၊ မောင်
ဘညို၊ မောင်ခန်းကျော်၊ မောင်ဘဲကြီး၊ မောင်ဘဲငယ်၊ မောင်ရွှေလွင်၊ မောင်ကျော်
ခဲ၊ မောင်ဘိုက်၊ မောင်ပျော့တို့ကို ဖြစ်မြဲစာရေး တို့ကစာရင်း တော်ဆက်သွင်း
သည့်အတိုင်း ဝင်းအိမ်ကို နေကြစေ၊ ကသည်း မြင်း ဝန်မှတစ်ဆင့် ရွှေတိုက် ဝန်အိမ်ခြံမြေ၊
ထွင်း သင်း ဝန်မှတစ်ဆင့် သင်း ဝန်တောင်း အိမ်ခြံမြေကို နေစေ၊ တောင်ဘက်
တိုက်အဝင် ခေါင်း ခွဲရွာသူကြီး ငဝ် ရွှေဘက်ချက်ကို ထောက်၍ ခေါင်း ခွဲရွာနယ်အ
တွင်း အဘို့ အခွန်များ ကိုရဲကျော်အစုသား တို့ကမရေး မစစ်မသိမ်း မခံစေ
နှင့်၊ ခေါင်း ခွဲရွာသူကြီး ကရေး စစ်သိမ်း ခံ၍ ဆိုင်ရသက်သွင်း စေ၊ ကျော်
စည်တိုက်အဝင် အောက်ကင်း ရွာသူကြီး ငသော၊ ကင်မွန်ချီရွာသူကြီး ငရွှေဦး
တို့ ရွှေဘက်ချက်ကို ထောက်၍ အောက်ကင်း ရွာကင်း မွန်ချီရွာစီရင်စုနယ်အတွင်း
တရား စကား အဘို့ အခွန်များ ကိုသူရဲအစုသား တနင်္သာရီအစုသား တို့ကမ
စီရင်မရေး မစစ်မသိမ်း မခံစေနှင့်၊ ထုံး စံရှိရသူကြီး တို့ကသတ်စီရင်ရေး
စစ်သိမ်း ခံ၍ ဆိုင်ရသက်သွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနတ်တော်လပြည့်ကျော် ၅ ရက်နေ့နား ခံ ^{29 November 1787}

ပြောကြီး မှူး ထွင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ဖြယ်ပေမူ)

မိုး မိတ်မြူကတင်း မယ် ခြေဘင်း ချီနွား ဝန်တင်ဆန်ထက်အသည်ဝန် ကျောင်း
 တော်ကြီး စရိတ်လွှဲခဲ့သည့် ငွေ ၂၀၀ ကျော်မှ ၁၀၀ ကျော်ကိုသာ ကျောင်း တော်
 ကြီး စရိတ်အသုံး ခံစေ၊ မိုး မေဘေဘော်တွင်း မှာမိုး မိတ်မြူကအတူး အလုပ်ခန့်
 ထား သည်လူ ၁၀၀ ကျော်ကိုနှုတ်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံ^{30 November 1787}
 ကျော်စွာ နေရသောထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

လိုင်မင်းသားမှောင်အောင်ကိုအကြီး၊ မောင်အိုက်မှောင်မြတ်စွန်းကိုအကြီး၊
 မောင်ရွှေအပ်မှောင်မွှေးကိုအကြီး၊ မောင်ခန့်ကျော်မှောင်ထွေကိုအကြီး၊
 မောင်ရွှေလွတ်မှောင်သီဟကျော်သူကိုအကြီး၊ မောင်ဘညိုမှောင်ရွှေလူကိုအကြီး၊
 မောင်ဘဲကြီးမှောင်မြတ်ပြုကိုအကြီး၊ မောင်ဘဲငယ်မှောင်နန်းစေးကျော်သူကို
 အကြီး၊ မောင်ကျောက်ခဲမှောင်မြတ်စွန်းကိုအကြီး၊ မောင်ပျော့မှောင်မြတ်စွန်းကို
 အကြီး၊ ခန့်၊ ရဲလှေဝန်နှင့်ရဲလှေစာရေးတို့စကားကိုအတွင်းဝန်တို့ကစစ်စေ၊
 ချုပ်ထားသူကိုလွှတ်၊ ပန်းတောင်းမြို့ကျေးတက်သစ်ထွင်အရွှေကိုဧကဝတီ၊
 တောင်ကိုညောင်ကိုင်းချောင်း၊ အနောက်ကိုကျောက်စရစ်ကုန်း၊ မြောက်
 ကိုသပေါက်ချောင်း၊ နယ်ငှက်အတွင်းလမိုင်းလယ်တော်များကိုလမိုင်းဝန်လ
 မိုင်းစာရေးတို့ကသိမ်း၍လမိုင်းအစုသားတို့ကိုလုပ်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ်တော်လပြည့်ကျော်၇ရက်နေ့နားခဲ ^{1 December 1787}

ပြောကြီးမှူးထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလဆန်း ၂ ရက် ၂ နေ့နံနက်တချက်တီး ကျော် ၂ နာရီ ^{10 December 1787}
 ဂါဒိ ၁၄ ဖိစနာ ၅ ပြန်ရခရာပြည့်ရှင်အရှေ့စူး စူး သို့မျက်နှာရည်၍ ရတနာ
 ဂါး ၁ သေသမ္ဘိဒေဝ နတ်မြတ်တို့ကိုပူဇော်စေပြီး ရွှင်သား ၅ သား တို့ကိုစ၍
 မြင်းခင်းမြေပြင် စေရသည့်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလဆန်း ၃ ရက် ၃ နေ့ ^{15 December 1787}
 နံနက် ၄ ချက်တီး ကျော် ၃ နာရီ ဂါဒိပြည့် ၆ ဖိစနာ ၅ ပြန်ခရာပြည့်ရှင်အနောက်
 မြောက် ထောင့်သို့မျက်နှာရည်၍ ရတနာ ဂါး သံသနာ စောင့်သမ္ဘာ ဒေဝ နတ်
 မြတ်တို့ကိုပူဇော်စေပြီး ရွှင် ၂ သား ၄ သား တို့ကိုမြင်းခင်းတော်စ၍ စီးစေရသည့်
 အခါတော်ရ ဤတင်း နှင့်ပညာရှိတို့က ခါစဘက်သွင်း သည့်အတိုင်း ပညာရှိတို့ကို
 မေး၍ စီရင်မြီစီရင်၊ ရန်ကုန်မြို့မှ အကောက်ဝန်ဧကရက် ကျော်ထင်အစား
 စန္ဒရန္တ ကျော်သူကို အကောက်ဝန်ခန့်၊ ရွှေမြို့တော် နယ်အတွင်း ကျောင်း ဘုရား
 ဝတ်မှီး ဝတ်မြေများ ကျောက်စာထွက်ရှိသည့်အတိုင်း အဝေး မြို့ရွာလွတ်လပ်သည့်
 မြေ နှင့်လဲလှယ်စေ၊ လဲလှယ်ရန်ပယ် နယ်စာရင်း ကျောက်စာထွက်ရှိသည့်ကိုလည်း အ
 တွင်း တော်မှဘူး ယူစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခု နတ်တော်လပြည့် ကျော် ၉ ရက် နေ့နား ၁ ^{3 December 1787}
 ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

စကိုင်းမြို့အောင်မြေလောကဘုရား ဂွင်မှာကျောင်း ၄ ကျောင်း သာဓုခေဏ်
 ထွက်စံတော်မူရသကဲ့သို့ နန်းတော်ကိုစကိုင်းမြို့ကဆောက်လုပ်ရမည့်ပုံစံသွင်းသည့်
 အတိုင်းသင်္ဃာပြု။ ပုသိန်မြို့မှာသေနတ်တော်အများရောက်ကြောင်း နှင့်အကော်
 ဝန်ကသံတော်ဦးတင်သည်။ ပုသိန်မြို့ဆိပ်တော်သို့ဆိုက်ရောက်သမျှအကောက်တော်
 ဘဏ္ဍာတော်များကိုတင်းသတ်ကနောင်။ ဇာရုံ၊ ဓနုဖြူ၊ သမ္ဗုဒ္ဓိ၊ မြန်အောင်
 မြို့ရပ်မှစ၍ ပုသိန်၂၂မြို့အဝင်အပါမြို့ရပ်များကခန့်ထား၍ ရွှေဘဝါးတော်
 အောက်ပို့စေ။ ယင်းတသရီစီးသွားသည့်သင်္ဘောတော်တိုင်းကြီး၊ ရွှန်းသို့ရောက်
 ၍ကြီးရွက်လက်ရွက်တိုင်မခိုင်မလုံဟိုယင်းကြောင်းကိုကြားတော်မူသည်။ ပုသိန်
 မြို့ကပြင်ဆင်လုပ်ဆောင်၍ကြိုယူစေ။ ရွှေမြို့တော်မြောက်၌ ပျောတောတောတို့မှာ
 လက်ဝဲဇေယကျော်ထင်ကိုကူးတို့ကခန့်၍ကူးပို့စေ။

4 December 1787

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ်တော်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့နားခ

ပြေဘကြီး မှူး နေမျိုး သင်္ကြန်ထင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

ငကတို့အမှတ်မြို့ဝန်တို့ကတော်ယူစီရင်ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။ ငြိမ်သက်စွာ
တောသို့ပို့။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၁၁⁵ December 1787
ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မေမြို့နန်း ကြွယ်ပေမူ)

မေတ္တဝါတို့မှ ချစ်နင်းစေသော ကျေးဇူးတင်ကိုးကား အခန်း ၁၀၀၊ စာအုပ် ၁၀၀
အပ်မိလ္လာင်အား၊ ငှက်ပျော့တောကူး၊ ကိုလိုလက်ဝဲ စေသော ကျေးဇူးတင်ကိုးကား တော်
မူသည်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက်နေ့နား ခ
ကျော်စွာ နေရသော ထင်ပြန်။
(မေမြို့နား ဣယ်ပေမူ)

အောင်မြေလောကဘုရား ဂွင်ကျောင်း တော်ပွဲသဘင်မှာ ဖြစ်ခြင်း လုပ်ရန် ပုံဝန်တို့ကဆက်သွင်း သည့်အတိုင်း သင့်ပြီ၊ ငသေမြတ်၊ ငရွှေစ၊ ငရွှေဦး၊ ငသီး၊ ငသား၊ ငငယ်၊ ငပေစေ့၊ ငငယ်၊ ငရဲ့တို့တိုင်းဘက်စာရင်း တော်ပါဝင်လျှင်စာရင်း ကနှုတ်၍စကိုင်း မင်းသား မှာထမ်း စေ၊ ဆိုင်ရသအစုဂွင်တို့ကမခန့်မထား စေနှင့်၊ လက်ဝဲဝင်း မြေတောင်ဘက်မြစ်သား ရွာနေသော၊ ငပြီအောင်၊ ငသောဝ၊ ငမြတ်ထွန်း၊ ငမြတ်စ၊ ငရွှေမြ၊ ငမြတ်လှတို့နှင့်တိုင်စာရင်း မဝင်လှပေါင်း ၃၀ ကျော်သား တို့ကိုကျောက်မော်မြို့စား မင်းသမီး မှာထီး မိုးယဉ်ခံအစေအသုံး ခံ၍ထမ်း စေ၊ မိဝ၊ မိမာ၊ မိထွန်း၊ မိကောင်း၊ မိကြွယ်ပုံတို့မြေမှာမှာ နောက်ဝင်း တော်မှူး မှူး စုသင်ပြန်သတိအစုသား တို့လုပ်စား သည့်မြေရင်းကိုမိမာ၊ မိထွန်း၊ မိကောင်း၊ မိကြွယ်ပုံတို့က နှင့်ရှက်၍အိမ်ရှေ့ရုံး မှာဆိုကြရလျှင် ရေငုပ် စေစီရင် ကောက်ယူချက်နှင့်ရှိပါသည်အကြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်၊ အိမ်ရှေ့ရုံး မှာ၂ဦး အဆိုအချက်ရှိသည့်အတိုင်း ရေငုပ်စေ၊ မိမာ၊ မိထွန်း၊ မိကောင်း၊ မိကြွယ်ပုံတို့မှာပေး အပ်သည့်စာချွန်ကိုနှုတ်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလဆန်း ၃ ရက်နေ့နား ၁၁ ပြောကြီး

မှူး ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ထွင်း သင်း ဝန် ဟောင်း မယား အိမ် ၊ ရဲ ဂျော့ကိုက် ဝန် မယား အိမ် များ မှာ
 ကိုယ်က ခြွေး ၊ နှုတ် နှင့် စိုက်ထုတ် ဆောက်လုပ်သည့် အိမ် ဖြစ်လျှင် အိမ်ရှင် တို့က အိမ်ကို ယူ
 စေ ၊ ခေါင် ခွဲ နယ်အတွင်း ရဲ ကျော်အစုသား တို့ကိုလုပ် မြေ နေ မြေ ပေး ချသနား
 တော် မူသည့် နယ်အတွင်း အင်း အိုင်ဆည် မြေ ဝင်း လယ်ယာ ကိုင်း ကျွန်း များ ကို ရဲ
 ကျော်အစုသား တို့လုပ် စား စေ ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံ ပြေ ခဲ့ကြ ။ ^{13 December 1787}

မှူး ထင်ပြန် ။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

ဆင်ကြီးရွှေကု ရွှေလင်း ပင် ရွှေစကား ဘုရား ဥဆူလုဝတ်လူတို့မှာ နောက်ထပ်
 နှစ်ဘုတ်ပေး သည်ငွေ တော် ၃၀၀ ကိုလည်း တိုက် မြေ နီပန်း ဂုံကံ ရွေး ခေါင်း တို့က
 ပြန် ပေး စေ၊ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ကဲ့သို့လည်း အုတ်ကျန် စေ၊ ဘုရား ကိုလည်း ပြီး
 အောင်လုပ် စေ၊ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား ကဲ့သို့အုတ်မကျန်လျှင် ရွှေကွန်အုပ်ဘုရား အုတ်
 ကျန်အနှုန်း ကိုထွက်၍အထက် ပေး ဝင်သည် ငွေ တော် ၂၀၀ ကျော်ကပြန် ပေး စေ၊
 ဘုရား အကြီး အကြွပ်အမှတ်အသား ခန့်ထား သူတို့မှာ အမှု တော်ကို ရှိ သေစွာ မထမ်း
 မရွက်ဖြစ်သည်၊ ဂုဏ်ဝတ်အပြစ်အ ရွှေဘက်စီရင်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ၁၁ ပြောကြီး^{13 December 1787}
 မှူး ကို ခေတ်၍ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ကြွယ် ပေမူ)

သီရိဇောနော်ရထာ။ ရွှေတောင်ရုန့်သူ။ ရွှေတောင်ရုန့်ကျော်။ ရွှေတောင်
 ကျော်စွာထင်။ ကာမဏီသင်္ကြန်။ ရွှေတောင်စည်သူကျော်စွာ။ ရွှေတောင်ကျော်
 စွာ။ ကျော်ခေါင်ကျော်သူ။ လက်ယာနန္ဒမိတ်။ နန္ဒဇောကျော်ထင်။ နန္ဒဇော
 ကျော်သူ။ ရွှေတောင်အာကာပျံချီ။ ရွှေတောင်သီဟစည်သူတို့ကိုမြင်းကောင်းညောင်
 ရွက်၍။ သံပရာခွံရက်ဘောက်ကတောင်ဆွဲ။ ဆက်ပါး ကာရွှေဇဝါပိန်း နင်းနင်း
 သိင်္ဃီမိမြှောင်ရင်ပတ်တွင်း ငွေဇဝါ။ ကတောင်ရွှေရေ စာမရီရုပ်ပန်း ခက်
 ကိုက်အနား သံဌ်ရွှေပိန်း ၊ ဦး ခက်ထိပ်ဆောင်။ မြီး ပြန်းရင်ပတ်သက္ကလပ်ကြီး 'ရွှေ
 ကြယ်တပ်။ စီး နှီး သက္ကဒန်သနား တော်မူသည်။ စလင်း မြို့သူကြီး မဟာသမန်တို့က
 (၁၁၄၅) ခုနှစ်စာရင်း တော်ဆက်သည်ကလာအိုင်စည်တုတ္တရာ၂မြို့ကတောင်¹⁷⁸³
 ကိုမဲခွံမြေနှင်အစပ်။ မြေဘက်ကိုလောင်း ဂှည်မြို့မြေနှင်အစပ်။ အနောက်ကိုရ
 ခိုင်မြေနှင်အစပ်။ ကျွန်တော်တို့ကထိန်း သိမ်း မြေကျေး ရွာမှန်၍စာရင်း တော်
 ဆက်သွင်း ရာရာမည်ရွာမှတ်ပါဝင်သည့်ကျေး ရွာများ နှင်အနောက်ကိုလက်
 ချောင်း တောင်ကိုအနီးချောင်း ထိနယ်အတွင်း ကိုရခိုင်သံတွဲမြို့ဝန်စစ်ကဲတို့ကသိမ်း
 ၍မငြိမ်မဝင်ရှိခဲ့သည့်အကြောင်း သံတော်ဦး တင်သည်။ အစဉ်ထိန်း သိမ်း အုပ်ချုပ်
 စီရင်မြဲစလင်း စည်တုတ္တရာရာအိုင်မြို့ကစာရင်း တော်ဆက်သွင်း ရာပါဝင်သမျှ
 ကျေး ရွာများ ကိုစလင်း စည်တုတ္တရာရာအိုင်မြို့ကစီရင်စေ။ ရမည်သင်းဆင်တော်
 မုတ္တမဆင်တော်များ ကိုအာလောင်ကျွန်း မှာတင်း ကုတ်ဆောက်လုပ်၍ကျောင်း
 စားကျေး မွေး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလဆန်း ၆ ရက်နေ့နား ခကျော်စွာ

နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

မြင်း စုကြီး ဝန်ကုန်စား တော်ဆောက်လုပ်၍ဆက်သည့်ကျောင်း ၄ ကျောင်း
 မှာအမှတ် ၆၅၂ စုအနီစုချလုပ်စေ၊ မာရဘင်ကပ်ပလင်၊ မှန်ကင်း ၆
 စီလုပ်ဆောင်တင်စေ၊ ကွန်ရက် (၂၅) စည်ရက် (၂၇) ကျောင်း မှာ ဂျော့ကား ၅
 စင်း လုပ်စေ၊ သီရိနန္ဒသူကိုအနောက်ဘက်တိုက်စာရေးခန့်၊ ရွှေမြို့တော်မှန်
 နှာမှာဂျော့ထုံးစံနှင့်အညီပြင်ဆောင်မှားမရှိစေနှင့်၊ အတွင်းဆောင်မှားတို့
 ကသတဝတည်းစီရင်စေ၊ ရွှေမြို့တော်တွင်းကွမ်းပွဲကိုစားတော်ကဲဇေယသင်္ခ
 ယကကောက်ခံ၍ဆက်သွင်းစေ၊ တောင်ပိုင်စစ်ကဲဗလပူညာရွှေဘက်ချက်အတိုင်း
 ကွန်ဟယ်ကင်းခေါင်းတို့ကိုနိုင်နင်းအောင်ခေါ်၍စစ်ကြောစီရင်၊ အသုံးတော်
 ဝန်တင်ဦးဆင်ခေါင်းကင်း၊ တမာကျစ်ကင်းများမှာဆန်စပါးမှစ၍အထက်ကောက်
 မြေအတိုင်းစားတော်သားတို့ကကောက်၍ဆိုင်ရသဆက်သွင်းစေ၊ ရွှေမြို့တော်
 အနောက်မျက်နှာတောင်မျက်နှာဆိပ်တည်ပွဲများကိုလည်းအထက်ကောက်မြေလူတို့
 ကကောက်ခံပြီးလျှင်စားတော်ကဲဇေယသင်္ခယာ၊ ကျော်ထင်သင်္ခယာတို့မှသွင်း
 ၍ရောင်းမူးဆက်သွင်းစေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလဆန်း ၉ ရက်နေ့နားခါကျော်စွာ

နေဝီရထာထွင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

သတိုး မင်း စောကို ဝေါပလိရွှေပိန်း အတွင်း အနီသုတ်ကျင်း ၂ အတွက် ရွှေပိန်း
 မိုး နဲ့ ရွှေလှံ ၃ ဝသနား တော် မူသည်။ ဗဒုံမြို့သူကြီး ညီသီး ခေါက် ဘော် ခွေးသီး မျိုး
 သား ငရွှန်း ၊ ငပု ၊ ငစံငြိမ်း ၊ ငသား ၊ ငကြိုင် ၊ ငကျော်ရ ၊ ငကျော်စော ၊
 ငထင် ကျော်တို့တစုက မင်္ဂလာ သေနတ် ၊ နောက်ဝင်း တော် သေနတ်စာရင်း ကျ
 ခွဲဘက် ပေး အပ်သည့်ပြင် ဗဒုံ ကျေး ရွာများ ထင်သေနတ်မထမ်း ကုန်လွတ်သူတို့ကို
 မြေးတော်စကိုင်း မင်း သား မှာ သေနတ်စွဲကိုယ်ထမ်း ရွက်ပါရမည့်အကြောင်း
 နှင့်သံ တော်ဦး တင်သည့်အတိုင်း မြေးတော်စကိုင်း မင်း သား မှာထမ်း စေ ၊
 စန္ဒ ကျော် ၊ လက်ဝဲ နန္ဒသင်္ကြန် ၊ ရွှေတောင်လှ ကျော်သူတို့ကိုမြင်ကကိုင်းညောင်ရွက်၅
 သံပရံ ခုံရက် ဘောက်က တောင်ဆွဲ ၊ ဆက်ပါး ကာ ရွှေဇဝါပိန်း နင်းနှင်း သိပ်အိမ်
 မြှောင်ရင်ပတ်တွင်း ငွေဇဝါက တောင် ရွှေရေး စာမရီရုပ်ပန်း ခက်ကိုက်အ
 နား သံဌုံ ရွှေပိန်း ၊ ဦး ခက်ထိပ် ဆောင်မြို့ပြန်းရင်ပတ်သက္ကလပ်ကြီး ရွှေဩယ်တပ်
 စီးနှီး သက္ကဒါန်သနား တော် မူသည်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခပြေ ၃

ကြီး များ ထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

အရပ်ရပ်မြို့ရွာများ မှာထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း အမိန့်တော်ရင်း နှင့်အညီ ဝခိုင်
တခိုင်အတို့ အခွန်မရေး မစစ်မသိမ်း မခံလွတ်လပ်၍ ဂြိုဟ်ကြာပယ် နယ်အပိုင်း
အခြား အယိုအယွင်း တရား တဘောင်အထွေအဆိုများ ပြား မည်ဖြစ်သည်။ အတို့
အခွန်ကိုထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း ဝခိုင် ခိုင်ကိုဆိုင်ရာ ရေး စစ်သိမ်း ခံပြုစေ။
အခွန်တော်ကျကင်း နှင့်စပ်သမျှကိုကင်း ဝန်ကင်း စာရေး တို့က ကောက်ခံ၍ အ
ခွန်တော်ကိုဆက်သွင်း ခြွေဆက်သွင်း စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာပုလဆန်း ၁၁ ရက် 19 December 1787
နေ့နား ခဲကျော်
စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မေမြို့ဘုန်း ကြွယ်ပေမူ)

ချောင်း ကောက်ခံ နေအသည့် ဖြေး ပေး တစု ဖျော့ကန်ချက်ကို ထောက်၍သ ပြေ
ရသမျှ ဂြိုဟ်စက် စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ ကျော် ^{21 December 1787}
စွာ နော် ရထာထွင်ပြန်။
(မေမြို့နန်း ဖြယ် ပေမူ)

တင်း မယ် ခြေဘင်း တပ်ကအ ခြေဘင်း အရဘိုယခုတိုင် မကြား ရပြီသည့်အနေ
ခန့်ရက်ခန့်နှစ်မြဲသည့်ခန့်ထား ချီအလုပ်သွား စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့စောရေ ဖြစ် 22 December 1787

သီရိနန္ဒ မိတ်ကို ခေပ်၍ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်း ဣယ် ပေမူ)

မဟာသီရိသီဟသူက စေ၍ ဂြိုဟ်း သံတော်ဦး တင်လာလှူတို့ကိုသင့်အောင်မှတော့
 ရှိပြန်သွား စေ။ သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ ခုတပေါင်း လဆန်း ၉ ရက် ^{14 February 1788} နေ့နံနက် ၄ ချက်
 တီး ကျော်၃ နာရီ ၂ ပါဒီဇင်ဘာ ၁၃ ပြန်၄ ခရာပြည့်လွင်အလယ်နန်း တော်မိဘု
 ရား ကျောင်း တင်လှူရေစက်သွန်း အခါရ ဖြောင့် နှင့်ပညာရှိတို့ကအခါစာဆက်
 သွင်း သည်အတိုင်း စီရင်ရန်ရှိသည်ကိုပြီးပြေ အောင်စီရင်၊ ပုဂံသက္ကယ်ကျင်းရွာမှာ
 ရွှေမြို့တော်နယ်တွင်ဖြူစင်သော်လည်း ပန်း တော်ရေတော်နှင့်ဖြူစင်သည့်မြို့ဝန်တို့က
 မစီမံရင်မထိန်း မသိမ်း မခန့်မထား စေနှင့်၊ ကျော်စဉ်တိုက်ဝန်ကသိမ်း
 သိမ်း အုပ်ချုပ်စီရင် စေ၊ ရေတော်ပင်နယ်တွင်း သို့လည်း အခြား လူသူမရောက်
 မပေါက် စေနှင့်။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော်၁ ရက် ^{24 December 1787} နေ့နား ခ ကျော်
 စွာ နေ၍ ရတနာတင်ပြန်။
 (မေမြို့ဘုန်း ဣယ်ပေမူ)

24 December 1787

၂ ပေါ် ပြောင် မွန်ဆင်ဖြူတော်ကို ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၂ ရက် နေ့
ဘေင်နှင်ကူး စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့ညနားခဲ
ကျော်စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
(မေမြို့စား ဣယ်ပေမူ)

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၉ (၉) ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နှစ်စဉ်သင်္ကြန်အခါတော်၌^{22 January 1788}
 ဧပြီလဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နှစ်စဉ်သင်္ကြန်အခါတော်၌¹⁷⁸⁶
 ခုနှစ် ဧပြီလဆန်း ၁၅ ရက် နေ့နှစ်စဉ်သင်္ကြန်အခါတော်၌¹⁷⁸⁶
 တဲကိုနှစ်စဉ်အတွင်း တော်မှ ဆောက်လုပ်မြဲသင်္ကြန်တဲတော်နည်း စီရင်ဆောက်
 လုပ်စေ။ စီရင်ရန်ရှိသမျှကိုပညာရှိတို့ကိုမေး၍လုပ်ဆောင်စီရင်။ ရွှေမြို့တော်
 အနောက်မျက်မှာငါး ပွဲများ မှာစား တော်ကံဇေယသင်္ဃာတငါး ချီနာ၊ ဖွင့်၂
 ကျကိုကောက်ခံ၍ ရွေး မွေး စေ။ ပုဂံမြို့မှပုဂံမြို့ဝန်မင်း ရဲကျော်ထင်ကဆောင်
 လုပ်သည့်ကျောင်းကို ရွှေ၂စုအနီစုထည့်စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၃ ရက် နေ့နား ခဲကျော်^{26 December 1787}

စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်းကြွယ်ပေမူ)

27 December 1787

သေသယုဉ်းကင်း ကိုရှိုင်း တက်မြို့စား သီရိနန္ဒာမ ဟေသီက ကောက်ခံစား

စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့နား ခံ ပြော

ကြီး မှူး တွင်ပြန်။

(မေမြို့တန်း ကြွယ် ပေမူ)

ယင်း ဗြိတိသျှတို့ လေကုက် ထောင်စား ဂုဏ်စာ ရေး ဖောင်း င အောင်စံတို့
 ကနစ်စဉ် မပြတ်ကနစ်တကြိမ် ရွှေဘဝါး တော် အောက်ကံ တေ့ရောက်ပါရမည့်အ
 ဖြောင်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်။ ကနစ်တကြိမ် ရွှေဘဝါး တော် အောက်
 လာ၍ကံ တေ့စေ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော်၅ ရက်နေ့နား ၁၁ ကျော်^{28 December 1787}
 စွာ နော်ရထာထင်ပြန်။
 (မေမြို့စား ဣယ်ပေမူ)

ရန်ကုန်မြို့ပုဂံမြို့များ မှာ စာဆက်သွင်း ချက်အတိုင်း သင့်ပြီ။

(သက္ကရာဇ်) ၁၁၄၉ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံ ပြော ၂။^{29 December 1787}

ကြီး မှူး နေမျိုး သင်္ကြန်ထွင်ပြန်။

(မေမြို့ဘုန်ကြီး ပေမူ)